

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΡΓΑ

9

ΕΠΗ ΗΘΙΚΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
ΚΕΙΜΕΝΟ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΣΧΟΛΙΑ
ἀπὸ τὸν
ΙΓΝΑΤΙΟ ΣΑΚΑΛΗ
Φιλῶλογο

Ἐπόπται

ΠΑΝ. Κ. ΧΡΗΣΤΟΥ, Καθηγητής Παμπεπιστημίου

ΘΕΟΔ. Ν. ΖΗΣΗΣ, Καθηγητής Πανεπιστημίου

Ἐπιμελητής ἐκδόσεως

ΕΛΕΥΘ. Γ. ΜΕΡΕΤΑΚΗΣ, π. Θεολογίας

Ε Π Ε

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίς
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7-12
ΚΕΙΜΕΝΟ-ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ	14-453
ΛΟΓΗΜΙΑ Α. ΤΟ ΕΥΓΩΜΙΟ ΤΗΣ ΠΑΡΘΕΝΙΑΣ	14-61
ΛΟΓΗΜΙΑ Β. ΣΥΝΕΒΟΥΛΕΣ ΣΤΟ ΟΥΣ ΑΣΚΟΥΝ ΤΗΝ ΠΑΡΘΕΝΙΑ	62-109
ΛΟΓΗΜΙΑ Γ. ΠΡΟΤΙΡΟΗΣΤΙΣ ΠΑΡΘΕΝΕΣ	110-117
ΛΟΓΗΜΙΑ Δ. ΣΥΝΕΒΟΥΛΕΣ Α	118-119
ΛΟΓΗΜΙΑ Ε. ΣΤΟΙΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΟΙΣ ΜΟΝΑΧΟΥΣ	120-121
ΛΟΓΗΜΙΑ ΣΤ. ΠΕΡΙΦΡΟΣΩΝΗ	122-127
ΛΟΓΗΜΙΑ Ζ. ΠΕΡΙ ΑΓΝΕΙΑΣ	128-129
ΛΟΓΗΜΙΑ Η. ΣΥΝΕΒΟΥΛΕΣ Β	130-147
ΛΟΓΗΜΙΑ Θ. ΠΕΡΙ ΑΡΕΤΕΣ	148-159
ΛΟΓΗΜΙΑ Ι. ΠΕΡΙ ΑΡΕΤΕΣ	160-227
ΛΟΓΗΜΙΑ ΚΑ. ΑΝΑΓΝΩΣΜΕΤΟΝ ΚΟΣΜΙΟ	228-229
ΛΟΓΗΜΙΑ ΚΒ. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΑΘΗΚΟΥΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΦΥΣΕΩΣ	230-231
ΛΟΓΗΜΙΑ ΚΓ. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΥΣΤΟΥ	232-233
ΛΟΓΗΜΙΑ ΚΔ. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΜΟΡΜΙΑΣ ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ	234-243
ΛΟΓΗΜΙΑ ΚΕ. ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΒΗΝΟΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ	244-257
ΛΟΓΗΜΙΑ ΚΣΤ. ΠΕΡΙ ΤΟΥΣ ΝΕΟΤΕΤΟΝΤΕΣ	258-261
ΛΟΓΗΜΙΑ ΚΣΤΑ. ΑΝΑΚΑΤΙΣΤΟΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙΣ	262-267
ΛΟΓΗΜΙΑ ΚΣΤΒ. Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΖΩΗ	268-269
ΛΟΓΗΜΙΑ ΚΣΤΓ. ΟΛΟΙΟ	270-271
ΛΟΓΗΜΙΑ ΚΣΤΔ. ΟΛΟΙΟ	272-273
ΛΟΓΗΜΙΑ ΚΣΤΕ. ΣΥΝΑΦΕΣ ΜΕΤΕΤΕΣΤΑΝ	272-273
ΛΟΓΗΜΙΑ ΚΣΤΣΤ. ΑΝΑΚΑΤΙΣΤΟΙ	274-275
ΛΟΓΗΜΙΑ ΚΣΤΣΤΑ. ΟΛΟΙΟ	274-275
ΛΟΓΗΜΙΑ ΚΣΤΣΤΒ. ΟΛΟΙΟ	276-299
ΛΟΓΗΜΙΑ ΚΣΤΣΤΓ. ΟΛΟΙΟ	300-337
ΛΟΓΗΜΙΑ ΚΣΤΣΤΔ. ΟΛΟΙΟ	338-341
ΛΟΓΗΜΙΑ ΚΣΤΣΤΕ. ΟΛΟΙΟ	342-345
ΛΟΓΗΜΙΑ ΚΣΤΣΤΣΤ. ΟΛΟΙΟ	346-371
ΛΟΓΗΜΙΑ ΚΣΤΣΤΣΤΑ. ΟΛΟΙΟ	372-395
ΛΟΓΗΜΙΑ ΚΣΤΣΤΣΤΒ. ΟΛΟΙΟ	396-397
ΛΟΓΗΜΙΑ ΚΣΤΣΤΣΤΓ. ΟΛΟΙΟ	398-403
ΛΟΓΗΜΙΑ ΚΣΤΣΤΣΤΔ. ΟΛΟΙΟ	404-413
ΛΟΓΗΜΙΑ ΚΣΤΣΤΣΤΕ. ΟΛΟΙΟ	414-429
ΛΟΓΗΜΙΑ ΚΣΤΣΤΣΤΣΤ. ΟΛΟΙΟ	430-447
ΛΟΓΗΜΙΑ ΚΣΤΣΤΣΤΣΤΑ. ΟΛΟΙΟ	448-449
ΛΟΓΗΜΙΑ ΚΣΤΣΤΣΤΣΤΒ. ΟΛΟΙΟ	448-449
ΛΟΓΗΜΙΑ ΚΣΤΣΤΣΤΣΤΓ. ΟΛΟΙΟ	450-451
ΛΟΓΗΜΙΑ ΚΣΤΣΤΣΤΣΤΔ. ΟΛΟΙΟ	450-451
ΛΟΓΗΜΙΑ ΚΣΤΣΤΣΤΣΤΕ. ΟΛΟΙΟ	452-453
ΛΟΓΗΜΙΑ ΚΣΤΣΤΣΤΣΤΣΤ. ΟΛΟΙΟ	452-453
ΛΟΓΗΜΙΑ ΚΣΤΣΤΣΤΣΤΣΤΑ. ΟΛΟΙΟ	455-460
ΛΟΓΗΜΙΑ ΚΣΤΣΤΣΤΣΤΣΤΒ. ΟΛΟΙΟ	455
ΛΟΓΗΜΙΑ ΚΣΤΣΤΣΤΣΤΣΤΓ. ΟΛΟΙΟ	456-460

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τὸ πρῶτο μέρος τῶν *Θεολογικῶν Ἐπῶν* τοῦ Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ, τὰ *Δογματικά*, περιέχονται στὸν 8ο τόμο τῆς σειρᾶς αὐτῆς μαζί με τὸ δράμα *Ὁ Χριστὸς πάσχων*, ὅπου βρίσκει κανένας καὶ εὐρύτερη ἐνημέρωση γιὰ τὴν ποίηση τοῦ Γρηγορίου. Τὰ *Ἠθικά*, ποὺ ἐκδίδονται στὸν τόμο αὐτὸν ἀποτελοῦν τὸ δεύτερο μέρος τῶν *Θεολογικῶν Ἐπῶν*, καὶ εἶναι ἓνα σύνολο ἀπὸ σαράντα ποιήματα. Ἐπιχειροῦμε ἀμέσως κάποιες διαιρέσεις.

α. Σχετικὰ μετὰ τὴν ἔκταση τῶν ποιημάτων αὐτῶν παρατηροῦμε ὅτι μερικὰ εἶναι ἐξαιρετικὰ πολὺστιχα· ἄλλα ἔχουν σὲ σχέση μετὰ τὰ πρῶτα μικρότερο ἀριθμὸ στίχων κι ἄλλα εἶναι ὀλιγόστιχα. Πιὸ συγκεκριμένα· δέκα ποιήματα, τὰ Α, Β, Η, Ι, ΚΔ, ΚΕ, ΚΗ, ΚΘ, ΛΓ καὶ ΛΔ, ξεκινῶντας ἀπὸ τοὺς 236 στίχους ἀνεβαίνουν στοὺς 998· ἄλλα πέντε, τὰ Γ, Θ, ΙΔ, ΙΕ, ΛΒ, ὀλοκληρῶνται ἀνάμεσα στοὺς 100 καὶ 164 στίχους· τὰ ὑπόλοιπα εἴκοσι πέντε ἀπὸ τοὺς 66 στίχους κατεβαίνουν στοὺς 4. Τὸ μακρότερο ἀπὸ ὅλα εἶναι τὸ ποίημα *Περὶ ἀρετῆς Β*, ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ 998 στίχους, καὶ τὸ συντομότερο ἐπιγράφεται *Περὶ τύχης καὶ φρονήσεως*, καὶ ζεῖ μέσα σὲ 4 στίχους. Πολύστιχα ποιήματα ἐπίσης εἶναι τὰ δύο ποὺ ἀφιερῶνται στὴν παρθενία· τὸ ἓνα, *Ἐγκώμιον τῆς Παρθενίας*, τὸ πρῶτο ποίημα τῆς σειρᾶς, ἀπλώνεται σὲ 732 στίχους; στὸ ἄλλο, τὸ δεύτερο τῆς σειρᾶς, μετροῦμε 689 στίχους.

β. Τὰ μέτρα ποὺ χειρίζεται ὁ Γρηγόριος εἶναι τὰ προσωδια-

κά. Ἐξάιρεση ἀποτελεῖ τὸ ποίημα Γ, (*Ὑποθήκαι πρὸς παρθένους*), ὅπου γίνεται αἰσθητὸς κάποιος ρυθμὸς μὲ βάση τὸν τόνο, κι αὐτὸ γιὰ δευτέρη φορά. Παρόμοια περίπτωση συναντοῦμε γιὰ πρώτη φορά στὸ ΛΒ ποίημα τῶν δογματικῶν, τὸν *Ὑμνο Ἐσπερινό*. Στὸ ποίημα *Ὑποθήκαι πρὸς παρθένους* καθένας στίχος μπορεῖ νὰ γραφεῖ σὲ δύο ἡμιστίχια. Ὁ δακτυλικὸς ἐξάμετρος, μέτρο προσωδιακὸ, χρησιμοποιεῖται στὰ ποιήματα Α, Β, Ε· τὸ ἐλεγειακὸ δίστιχο (ἓνας δακτυλικὸς ἐξάμετρος κι ἓνας πεντάμετρος στίχος) στὰ ἔπη Θ, ΙΒ, ΙΓ, ΙΔ, ΙΕ, ΙΖ, ΚΣΤ, ΚΘ, ΛΑ, ΚΣΤ, ΛΗ· τὸ ἰαμβικὸ μέτρο σὲ ὅλα τὰ ἄλλα, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ἔπος Γ ποὺ σημειώσαμε ὅτι στηρίζεται στὸν τόνο. Μιὰ παρατήρηση γιὰ τὸ ποίημα Ζ· ὅπως τυπώνεται μὲ κομμένο τὸν τροχαϊκὸ τετράμετρο σὲ δύο ἡμιστίχια δίνει μιὰ ὑπόψια γιὰ μέτρο τονικὸ. Στὸ ποίημα ΚΔ *Πρὸς τοὺς πολυόρκους* ὁ κάθε πρῶτος ἰαμβικὸς δωδεκασύλλαβος συνοδεύεται ἀπὸ ἓνα μικρότερο στίχο ἀπὸ πέντε ἔως ὀκτῶ συλλαβές.

γ. Καὶ μιὰ τρίτη καὶ τελευταία διαίρεση, γιὰ νὰ συμπληρωθοῦν οἱ σχολαστικὲς αὐτὲς κατατμήσεις, μὲ βάση τώρα τὸ περιεχόμενο. Τὰ δέκα πρῶτα ποιήματα, ἀπὸ τὸ Α ὡς τὸ Ι εἶναι ἀφιερωμένα στοὺς μοναχοὺς μὲ τοὺς ἀγῶνες καὶ τὸ μεγαλεῖο τους. Τὸ Θ καὶ Ι διασκελίζουν βέβαια τὰ ὄρια τῆς ζωῆς αὐτῆς καὶ μπαίνουν στὴ ζωὴ ὄλων τῶν πιστῶν· τὰ δεκατέσσερα ἐπόμενα ποιήματα (ΙΑ - ΚΔ) ἐπισημαίνουν τὴ ματαιότητα τοῦ κόσμου, τὴ μηδαμινότητα τῆς ἀνθρώπινης φύσης καὶ τὰ δεινὰ τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς. Ἀπὸ τὸ ποίημα ΚΕ ὡς τὸ Μ ὁ ποιητὴς ἀσχολεῖται μὲ θέματα πρακτικότερα καὶ διατυπώνει ὠφέλιμες γνώμες μὲ διάφορους τρόπους.

Στὴν τρίτη αὐτὴ διαίρεση θὰ ἐπιμείνομε κάπως περισσότερο. Ἀπὸ τὴν πρώτη ομάδα τὰ τρία πρῶτα ἔπη (τὰ Α, Β, Γ) μιλοῦν γιὰ τὴν παρθενία. Στὸ πρῶτο ἐξετάζεται ποιά ζωὴ εἶναι ἀνώτερη, ἢ μοναχικὴ ἢ ἡ συζυγικὴ· οἱ δύο τύποι ζωῆς κάνουν οἱ ἴδιοι τὴν υπερέσπισή τους. Ἀπὸ τὸ στίχο 56 ὡς τὸ στίχο 116 γίνεται ποιητικὴ περιγραφή τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου. Μὲ τὸ Β ἀπευθύνονται συμβουλές ὠφέλιμες σὲ μοναχοὺς καὶ μονα-

χές, όπως επιτρέπει να υποθέσουμε ή απουσία του άρθρου. Στο Γ ο ποιητής υποστηρίζει από την αρχή την παρθενία: «κρείσσω γάρ αυτή της φθαρτής συζυγίας». Το τονικό μέτρο του ποιήματος αυτού, «ρυθμοίς και κώλοις ἐχρήσατο» κατά το σχολιαστή, ἔρχεται από το Συρακούσιο μιμογράφο Σώφρονα. Ἐφ’ ὅσον περάσαμε από τέσσερα μικρότερα ποιήματα βρισκόμαστε στο Η μπροστά σε μιὰ σύγκριση ἀνάμεσα στον κοσμικό και πνευματικό βίο: ἀναπτύσσει καθέναν από τους δύο τις ἀπόψεις του σε κριτή που τελικά θὰ δικαιώσει τὸν ἕνα. Το Θ ποίημα θεωρεῖται ἀπὸ τοὺς παλιούς «λογιότατο καὶ ξέχειλο ἀπὸ φαντασία» καθὼς ἐπίσης καὶ «ἐξαιρέτο». Σ’ αὐτὸ ὁ ποιητὴς μιλάει γενικά γιὰ τὴν ἀρετὴ, τὴ φύση καὶ τὴν οὐσία τῆς. Δείχνει τὴν ἀβεβαιότητα καὶ τὴν ἀτέλεια τῆς ἀνθρώπινης ἀρετῆς καὶ τὴ δυσκολία τῆς πραγματοποιήσεώς της χωρὶς τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ. Χωρὶς αὐτὴν οἱ ἄνθρωποι εἶναι παιχνίδια τῆς ζωῆς, ζωντανὰ πτώματα. Το Ι ποίημα, *Περὶ ἀρετῆς* καὶ αὐτό, δείχνει ποιὸς εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς ζωῆς καὶ τῆς φιλοπονίας, πόσο ἡ χριστιανικὴ διδασκαλία ξεπερνᾷ τὴν ἐθνικὴ καὶ πόσο ἐπιφανέστερα καὶ τελειότερα παραδείγματα ἔχει νὰ ἐπιδείξει ὁ Χριστιανισμὸς σὲ κάθε εἶδος ἀρετῆς. Φέρνει μπροστὰ μας τὸ σκοπὸ τῆς ἐπαινετῆς καὶ τὸ σκοπὸ τῆς φαύλης ζωῆς. Ἀναλαμβάνει νὰ συμβουλέψει κάποιον νεὸ γιὰ τὴν κατάκτηση τῆς ἀρετῆς, ἐπειδὴ καὶ τὴ σοφία διαθέτει καὶ τὴν πείρα καὶ τὴν ἀγάπη. Ὑποδείχνει ὅτι οἱ παλιοὶ ἀντιμαχόμενος συμφωνοῦσαν σ’ ἕνα σημεῖο: ὅτι ἀπὸ τὴν ἀρετὴ δὲν ὑπάρχει τίποτε πολυτιμότερο. Περνάει ὕστερα σὲ κάθε μιὰ ἀπὸ τὶς ἀρετές, ἀναφέρει αὐτοὺς πού διακρίθηκαν σ’ αὐτές, γιὰ νὰ καταλήξει ὅτι ἡ μόνιμη καὶ τέλεια ἀρετὴ εἶναι τῶν Χριστιανῶν. Τὰ τρία πρῶτα ποιήματα καὶ τὰ δύο *Περὶ ἀρετῆς* εἶναι συλλήψεις μεγάλων, γεμάτες σοφία πού δὲν ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴ ζωὴ, πίστη καὶ φαντασία. Το πρῶτο (Α) ἔχει θέση σὲ κατάλογο σπουδαίων ἔργων τοῦ Ἰερωνύμου, ἐνῶ τὸ δεύτερο (Β) χαρακτηρίζεται σ’ ἕνα σχόλιο «ἐξοχο». Στὰ ποιήματα αὐτὰ ἀκούγεται ὁ ἀπόηχος ἀπὸ τὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν κατάκτηση τῆς ἀρετῆς καὶ τὴν ἀνύψωση στὸ Θεό.

Ἡ ἐπόμενη ομάδα, ἀπὸ τὸ ΙΑ ὡς τὸ ΚΓ ποίημα τῆς σειρᾶς ἀποτελεῖ θαυμάσια λυρική ἀντίστιξη στὴν πιὸ πάνω τάξη. Στους ἀγῶνες τῆς ἀρετῆς ἀντι-πορεύεται ἡ ματαιότητα καὶ μηδαμινότητα τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἡ συναίσθηση αὐτὴ δὲν εἶναι ἓνα ἀπελπισμένο θρηνηλόγημα· ἀντίθετα τὼνώνει τὸν ἄνθρωπο στὸν ἀγῶνα του γιὰ τὴν ἀρετὴ καὶ τὴν ἀνάβασή του πρὸς τὸ θεῖο. Ἀπὸ αὐτά, στὸ ΙΔ ποίημα *Ἡ ἀνθρώπινη φύση* ὁ Γρηγόριος «φτάνει σὲ μιὰ τελειότητα πού δὲν τὴν ἔχει ἐπιτύχει ἄλλοῦ»¹. Ὁ λυρισμὸς καὶ ἡ ἰσορροπημένη τέχνη τοῦ ποιήματος εἶναι πράγματι θαυμαστά. Μέσα στὸ ποίημα συνδέονται διάφορα στοιχεῖα σὲ μιὰ ἄρμονία ὀλότελα ἑλληνική (ὄπου προηγουμένως). Μπορεῖ καὶ ἡ συναίσθηση τῆς ματαιότητος τοῦ κόσμου αὐτοῦ καὶ τῆς ζωῆς νὰ ἔρχεται ἀπὸ τοὺς Ἑλλήνες λυρικοὺς ἀλλὰ ἡ βαθύτατη ἐσωτερικότητά της ἀπὸ τὴν μιά, ἡ φιλοσοφικὴ ἀντιμετώπισή της ἀπὸ τὴν ἄλλη μέσα σὲ μιὰ εἰδυλιακὴ φύση εἶναι στοιχεῖα τοῦ χριστιανικοῦ λυρισμοῦ πού ἐγκαινιάζει καὶ ὀδηγεῖ σὲ μοναδικὴ τελειότητα ὁ ποιητής. Τὸ ὄχι κατώτερο ΙΕ ἠθικὸ διασῶζει πιὸ καθαρὸ ἀκόμα καὶ πιὸ ἔντονο τὸ στοιχεῖο πού ὁ Γάλλος γραμματολόγος ὀνομάζει «θρησκευτικὴ ἀπαισιοδοξία»².

Ἡ τελευταία ομάδα (ΚΕ - ΛΘ) ἀποβλέπει ὅπως εἶπαμε κίελας σὲ πρακτικότερα θέματα. Ὁ θυμὸς, ἡ δυστροπία τῶν εὐγενῶν, ἡ φιλοπλουτία μὲ ὄλα τὰ ἐπακόλουθά της, ἡ φιλαρέσκεια καὶ ὁ καλλωπισμὸς, ἡ πενία, ἡ ὑπομονή, ἡ φρόνηση, ἡ τύχη βρίσκονται σὲ αὐτοτελεῖ ποιήματα, καθὼς καὶ σὲ σκόρπιες γνῶμες μαζὶ μὲ πλῆθος ἄλλα ζητήματα πού συστεγάζονται σ' ἓνα ἄσχετο μὲ τὸ περιεχόμενό τους τίτλο· ἡ πρόφαση γιὰ τὴ συστεγασὴ βρίσκεται στὴ διατύπωσή τους μὲ ὀρισμένο ἀριθμὸ στίχων (Γνῶμαι δίστιχοι, Γνῶμαι τετράστιχοι). Τὸ τελευταῖο τῆς ομάδας, ὁ ἔμμονος σκόλοπας στὴ σκέψη τοῦ Γρηγορίου, ἡ λύπη γιὰ τὴ ματαιότητα τῶν ἀνθρώπινων πραγμάτων, ἐκτὸς ἀπὸ τὴ μελαγχολία πού τοῦ προκαλεῖ, ἀφήνει τελικὰ νὰ διαφανεῖ καὶ ἡ ἀπειλὴ δίκης γιὰ ὅσους δέθηκαν μ' αὐτά, δίκης καὶ ποινῆς

1. Βλ. Aimé Puech, *Histoire de la littérature grecque chrétienne*, III,

αιώνιας για μιὰ προσκόλληση σὲ πράγματα «άραχναῖα» κι ἐφήμερα.

Στὰ Ἠθικά Ἔπη τοῦ Γρηγορίου αισθανόμαστε τὴν ἴδια ψυχὴ, βλέπομε τὸ ἴδιο πρόσωπο πὺ εἶδαμε καὶ στὰ *Λογμιακά Ἔπη*. Ἡ σοφία του ἠ ἀπέραντη, καρπὸς αὐτοπεριορισμοῦ καὶ μελέτης, ὑπάρχει ἄφθονη σὲ κάθε ποίημα, σὰν γνώση τῆς ἐλληνικῆς φιλοσοφίας καὶ λογοτεχνίας καὶ φυσικὰ καὶ τῆς ἰουδαϊο-χριστιανικῆς παράδοσης, ἀλλὰ καὶ σὰν ἐμπειρία τῆς ζωῆς. Καὶ ἡ σοφία αὐτὴ δὲν εἶναι ἕνας σωρευμένος θησαυρὸς γιὰ θαυμασμό καὶ ναρκισσισμὸ· γίνεται μέσο στὸν ἀγώνα τοῦ ἱεράρχη γιὰ τὴ σωτηρία ψυχῶν. Ὅτι ὁ περιορισμὸς του ἦταν τέτοιος πὺ δὲν ἐκλείνε τις πηγὲς γιὰ μιὰ πλοῦσια ἐμπειρία σχετικὰ μὲ τὴν ψυχικὴ καὶ τὴν κοινωνικὴ ζωὴ εἶναι ὀλοφάνερο μέσα στὴν ποίησή του. Ὁ Γρηγόριος διαβάζει ἀνοιχτὲς τις ἀνθρώπινες ψυχές· τοῦ εὐερέθιστου, τοῦ φθονεροῦ, τοῦ φιλόπλουτου, τοῦ φιλάρεσκου καὶ τῶν ἀντίθετῶν τους. Πνεῦμα γεμάτο περιέργεια καὶ παρατηρητικότητα ὁ ποιητὴς, ζωηρό, νεανικὸ ἀνοίγεται στὶς πιὸ ψηλὲς θεολογικὲς ἐξάρσεις, ἀλλὰ σταματᾷ συνέχεια καὶ στὰ πιὸ μικρὰ τῆς ζωῆς, τὰ εὐχάριστα, τὰ ὀδυνηρά, τὰ χαριτωμένα, τὰ ἐπικίνδυνα ἢ ἀπλὰ τ' ἀξιοπερίεργα, χωρὶς νὰ χάνεται μέσα σ' αὐτὰ. Κλείνει τὴ ζωὴ μέσα στὴν ποίησή του καὶ ζωὴ καὶ ποίηση καὶ πίστη δένονται ἀξεδιάλυτα. Ἡ αισθαντικότητά του δὲν ἔχει σχεδὸν ὄρια, ἔτοιμη νὰ λειτουργήσῃ κάθε στιγμή καὶ νὰ πάρει τὴν ποιητικὴ μορφή πὺ τῆς δίνει ὁ ποιητὴς³. Ἡ ζωὴ του μέσα στὴ φύση συμπληρώνει τις ὥρες τοῦ μελετητηρίου καὶ οἱ διηγήσεις ἀπλῶν ἀνθρώπων τροφοδοτοῦν τὴ φαντασία του. Ἡ ἀγάπη του γιὰ τὴ φύση καὶ ἡ ἐσωτερικέυση τῶν ἐντυπώσεῶν του εἶναι τὰ νέα στοιχεῖα στὴ ποίηση τοῦ Γρηγορίου σχετικὰ μὲ τὴν προχριστιανικὴ ποίηση, μὲ τὴν ὀποία ἔχει κοινὸ στοιχεῖο τὴν ἰδέα τῆς ματαιότητος τῆς ζωῆς. Ἀγαθὸ πνεῦμα τῆς μοναξιάς ὁ ποιητὴς περνᾷ μέσα ἀπὸ τὴν ποίησή του καταδεχτικὸς καὶ φιλόανθρωπος, μὲ φλογερὸ πόθο νὰ πλησιάσῃ τὸ Θεὸ καὶ νὰ ἐνωθεῖ μαζί του, βασανιζόμενος ἀπὸ τὴ σύγκρουση τοῦ πνεύματος μὲ τὴ βαριὰ σάρκα. ἀπὸ τὴν ὀποία

3. Γιὰ μερικὲς διατυπώσεις ἀπὸ δῶ καὶ κάτω βλέπε τὸ ἴδιο ἔργο ἴδιο

προέρχεται ή βαθιά μελαγχολία τῆς πληγωμένης ψυχῆς του. Ἀκολουθώντας ὡστόσο μ' ἐπιμονή τὰ ἴχνη τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ του ἀνεβαίνει ὄλο καὶ ψηλότερα, ὅπως κυνηγὸς ποῦ παρασύρεται ἀπὸ τὸ θῆραμά του, κατὰ τὴν ἐξοχη εἰκόνα τοῦ ἴδιου τοῦ Γρηγορίου.

Γιὰ τὴ μετάφραση ἓνα λόγο· δὲν ἦταν (ἀλλὰ καὶ δὲν εἶναι) στὴν πρόθεση τοῦ μεταφραστῆ νὰ τὴν ἀφήσει στὸ σημεῖο καὶ τὴ μορφή ὅπου ἀναγκαστικὰ ἔχει μείνει.

Μετὰ τὰ κατ' οὐσίαν ἀχρηστα αὐτὰ ὄλα, εἶναι ὄρα νὰ σκύψομε στὴν ἴδια τὴν ποίηση τοῦ Γρηγορίου ἀκολουθώντας κι ἐμεῖς τ' ἀνάλαφρα ἀχνάρια τοῦ ποιητῆ, κυνηγοὶ καὶ θηράματα τῆς μεγάλης κι εὐγενικῆς τέχνης του.

ΠΑΡΘΕΝΙΗΣ ΕΠΑΙΝΟΣ

- Παρθενίην στεφάνοις ἀναδήσομεν ἡμετέροισιν,
 ἐκ καθαρῆς κραδίης καθαροῖς μέλλοντες ἐν ὕμνοις.
 Τοῦτο γὰρ ἡμετέριο βίου ξεινήϊον ἐσθλόν,
 χρυσοῦ τ' ἠλέκτρου τε φαάντερον, ἢ δ' ἐλέφαντος,
 5 οἷς ζωὴν χθονίην χαμάδις βάλε παρθένος οἶστρος,
 πρὸς Θεὸν ὑψιμέδοντα νόου πτερὸν ἔνθεν αείρων.
 Ἀρχομένου δ' ὕμνοιο συνιαίνισθε μὲν ἀγνοί·
 ξυνὸν γὰρ πάντεσσιν ὕμνος γέρας εὐαγέεσσιν.
 Οἱ φθονεροὶ δὲ θύρησιν ἐπιφράσσοισθε ἀκούας.
 10 Εἰ δέ τις ἀμπετάσειεν, ἀγνίζοιτο φρένα μύθῳ.

- Παρθενίη, μέγα χαῖρε, θεόσδοτε, δῶτερ ἑάων,
 μῆτερ ἀπημοσύνης, Χριστοῦ λάχος, οὐρανόισι
 Κάλλεσιν ἀζυγέεσσιν ὁμόζυγε | ἀζυγέες γάρ,
 (πρῶτα Θεός, μετέπειτα Θεοῦ χορὸς αἰὲν ἐόντος.)
 15 Ἦτοι ὃ μὲν πηγὴ φαέων, φάος οὔτ' ὄνομαστόν,
 οὔθ' ἔλετόν, φεῦγόν τε νόου τάχος ἐγγὺς ἰόντος,
 αἰὲν ὑπεκπροθέον πάντων φρένας, ὥς κε πόθοισιν
 ἐλκώμεσθα πρὸς ὕψος αἰεὶ νέον· οἱ δέ τε φῶτα
 δεύτερα ἐκ τριάδος βασιλῆϊον εὐχὸς ἐχοῦσης.
 20 Πρώτη παρθένος ἐστὶν ἀγνή Τριάς. Ἐκ μὲν ἀνάρχου

Α'

ΤΟ ΕΓΚΩΜΙΟ ΤΗΣ ΠΑΡΘΕΝΙΑΣ

Τὴν Παρθενία ἄς στολίσουμε μὲ στέφανα πλεγμένα
ἄδολους ὕμνους μέλποντας ἀπὸ καρδιά καθάρια.

Αὐτὴ τὸ δῶρο τ' ἀκριβὸ τῆς πρόσκαιρης ζωῆς μας,
λαμπρότερο ἀπὸ φίλντισι, χρυσὸ εἴτε κεχρिमπάρι.

5 Ἐσεῖς ποὺ χάμου ἐπέταξε τῆς παρθενίας ὁ πόθος
τῆ γήινη ζήση, ὑψώνοντας νοῦ φτερωτὸ στὰ οὐράνια,
μαζὶ μ' ἐμὲ χαρεῖτε, ἀγνοί, τὸν ὕμνο μου ποὺ ἀρχίζω.
Κοινὸ γιὰ τοὺς ἐνάρετους ὁ ὕμνος μου αὐτὸς βραβεῖο.

Τ' αὐτιά σας μὲ πορτόφυλλα σφαλίστε ὅσοι φθονεῖτε

10 κι ὅποιος ἀκούσει, ἄς ἀγνιστεῖ μὲ ὄ,τι θὰ πῶ ἡ ψυχὴ του.

Χαῖρε καὶ χαῖρε, ὦ Παρθενία, δῶρο τοῦ Θεοῦ, δωρήτρα
κάθε καλοῦ, μοῖρα Χριστοῦ καὶ μάννα τῆς ἀπάθειας,

στὰ κάλλη τ' ἀσυντρόφιαστα συντρόφισσα τὰ οὐράνια.

Πρῶτα ἀσυντρόφιαστος ὁ Θεὸς κι οἱ ἀκόλουθοι τοῦ αἰώνιου

15 μετὰ. Πηγὴ φωτὸς Αὐτός, φῶς δίχως ὄνομα, οὔτε
ποὺ πιάνεται, γλυστρᾶ ἀπ' τὸ νοῦ γοργὰ ποὺ τὸν σιμώνει,
τρέχει μπροστὰ ἀπὸ κάθε νοῦ πάντα, γιὰ νὰ μᾶς σέρνει
σὲ ὕψη καινούργια ὁ πόθος του. Δεύτερ' αὐτοὶ 'ναί φῶτα
τῆς Τριάδας φωτοβόλημα, βασίλισσας ποὺ λάμπει.

20 Πρῶτη παρθένα εἶναι ἡ ἀγνή Τριάδα: ἀπ' τὸν Πατέρα

- Πατὴρ ὁ Υἱὸς ἀναξ, οὐτ' ἔκτοθεν ὀρμηθέντος
 (αὐτὸς γὰρ πάντεσσι ὁδὸς καὶ ρίζα καὶ ἀρχή),
 οὔτε πᾶν θνητοῖσιν ὁμοίᾳ γειναμένοιο,
 ἀλλ' ὡς ἐκ σέλαος σέλας ἔρχεται. Ἐκ δ' ἄρα Παιδός,
 25 Οὐκέτι παῖς ἀγαπητὸς ὁμοῖον εὐχὸς ἐφέλκων·
 ὧς κεν ὁ μὲν μίμνη γενέτης ὄλος, αὐτὰρ ὁ γ' Υἱὸς
 οἶον καὶ μούνοιο μονώτατος· εἰς ἓν ἰόντε
 Πνεύματι σὺν μεγάλῳ, τό ρα πατρόθεν εἶσιν ὁμοῖον,
 εἰς Θεὸς ἐν τρισσοῖσιν ἀνοιγόμενος φαέεσσι.
 30 Τοιῆ μὲν Τριάδος καθαρὴ φύσις. Ἐκ δ' ἄρα κείνης,
 ἄγγελοι αἰγλήεντες, δειδέες, οἳ ρα θόωκον
 ἀμφὶ μέγαν βεβαῶτες, ἐπεὶ νόες εἰσὶν ἔλαφροί,
 πῦρ καὶ πνεύματα θεῖα δι' ἠέρος ὧκα θεόντες,
 ἐσσυμένως μεγάλῃσιν ὑποδρήσσουσιν ἐφετμαῖς.
 35 Τοῖσι μὲν οὔτε γάμος, οὐτ' ἄλγεα, οὐ μελεδῶναι,
 οὐ παθέων κλόνος αἰνὸς ἀτάσθαλος· οὐ μελέεσι
 σχίζοντ' οὐδὲ δόμοισιν· ὁμόφρονες ἀλλήλοισιν,
 αὐτῶ τ' αὐτὸς ἕκαστος. Ἴη φύσις, ἐν τε νόημα,
 εἰς πόθος ἀμφὶ ἀνακτα Θεὸν μέγαν. Οὐδέ τι παισὶ
 40 τέρποντ', οὐτ' ἀλόχοισι, γλυκὴν πόνον ἀμφιέποντες·
 οὐ πλοῦτος κείνοισιν ἐράσμιος, οὐδ' ὄσα θνητοῖς
 γαῖα φέρει κακίης μελεδήματα. Οὐκ ἀρούουσιν,
 οὐ πελάγη πλώουσιν ἀτειρέος εἴνεκα γαστρὸς,
 γαστέρος ἀρχεκάκοιο· τροφὴ μία πᾶσιν ἀρίστη
 45 δαίνυσθαι μεγάλοιο Θεοῦ Λόγον, ἠδὲ φαεινῆς
 ἔλκειν ἐκ Τριάδος σέλας ἀπλετον. Οἰόβιοι δὲ
 ζῶουσιν καθαροῖο Θεοῦ καθαροὶ θεράποντες,
 ἀπλοῖ τε, νοεροὶ τε, διαυγέες, οὐτ' ἀπὸ σαρκῶν
 ἀρχόμενοι (σάρκες γὰρ ἐπεὶ πάγεν, αὐθις ὀλοῦνται),
 50 οὐτ' ἐπὶ σάρκας ἰόντες, ὅπερ δ' ἐγένοντο, μένοντες.
 Τοῖς μετὰ παρθενίη θεοεἰκελος, οἶμος ἐτοιμῆ

* Ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑποσημειώσεων δηλώνει τὸ στίχο).

- τὸν ἄναρχο Γιὸς βασιλιάς οὔτε μὲ θέληση ἄλλου
 –ἦταν ὁ δρόμος ὁλωνῶν αὐτὸς ἀρχὴ καὶ ρίζα–
 κι οὔτε τὸν γέννησε τὸ Γιό μὲ τῶν θνητῶν τὸν τρόπο,
 μὰ ὅπως τὸ φῶς ἀπὸ τὸ φῶς προβαίνει. Κι ἀπ' τὸ Γιό του
- 25 Γιὸς ὄχι τῶρα –ἀγαπητὸς ἴδια ντυμένος δόξα
 Πατέρας νᾶναι μόνο Αὐτὸς καὶ νᾶναι πάλι ὁ Γιὸς του
 δίπλα στὸ μόνον ὁλόμονος καὶ σ' ἓνα οἱ δυὸ νὰ σμίγουν
 πάλι στὸ Πνεῦμα τὸ τρανὸ ποῦ ἔρχεται ἀπ' τὸν Πατέρα
 Θεὸς ἓνας καὶ σὲ τρίδιπλα φῶτα ποῦ φλογοφέγγει.
- 30 Τῆς Τριάδας ἡ καθάρια αὐτὴ φύση κι ἰδοῦ ἀπὸ κείνην
 οἱ ὁλόλαμπροι ἄγγελοι, χωρὶς σῶμα, στὸ θρόνον γύρω
 τὸ μέγα στέκουν, πνεύματα πανάλαφρα πλασμένα,
 φλόγα καὶ πνεύματα θεϊκὰ γοργοπετοῦν στὰ οὐράνια
 τὶς τρισεγγάλεις ἐντολὰς μὲ βιά νὰ ὑπηρετήσουν
- 35 Δὲν ξέρουν γάμο, βάσανα μήτε, οἱ φροντίδες ξένες,
 δὲν τοὺς κλονίζουν φοβερὰ πάθη, φουρτουνιασμένα.
 Δὲν τοὺς χωρίζουν μέλη αὐτοὺς καὶ σπίτια· μὲ τοὺς ἄλλους
 μιὰ γνώμη αὐτοὶ μοιράζονται καὶ μόνος του ὁ καθένας.
 Φύση καὶ σκέψη καὶ καημὸς ἓνα καὶ στρέφοντ' ὅλοι
- 40 στὸ Θεὸ τὸ μέγα Βασιλιά. Λεῖπουν παιδιὰ, γυναίκα,
 τέρψη γλυκειὰ καὶ παιδεμὸς. Δὲν τοὺς τραβάει ὁ πλοῦτος
 κι ὅσες φροντίδες στοὺς θνητοὺς χαρίζει ἡ γῆ. Δὲν ξέρουν
 τ' ἀλέτρι κι οὔτε πέλαγα γιὰ τὴ σκληρὴ κοιλιὰ τους
 σκίζουν, τὴ μάννα τοῦ κακοῦ. Μιὰ ἢ ἀκριβὴ τροφή τους
- 45 τὸ λόγο τοῦ τρανοῦ Θεοῦ νὰ τρῶνε καὶ νὰ παίρνουν
 ἀπὸ τὴν Τριάδα τὴν λαμπρὴ λάμψη ἀπλετη. Μονᾶχοι
 περνοῦν τὴ ζωὴ τους, καθαρὸι δοῦλοι Θεοῦ καθάριου,
 ἀπλοὶ, ὅλοι πνεῦμα, διάφανοι, δὲν εἶναι ἡ σάρκα ἀρχὴ τους
 – οἱ σάρκες μιὰ καὶ πήξανε, θὰ σκορπιστοῦνε πάλι –
- 50 Μήτε κι ἡ σάρκα τύχη τους, ὅ,τι ἔχουν γίνεи μένουν.
 Ἡ Παρθενία ἡ θεόμοιαστη πλατὺς τοὺς εἶναι δρόμος

πρὸς Θεόν, ἐσπομένη τε νοήμασιν ἀθανάτιο
 νωμῶντος μεγάλοιο σοφῶς οἰήϊα κόσμου·
 ἐν δὲ καὶ οὐρανίδην, χθόνιον, μεγαλήνορα, θνητόν,
 55 ἀνθρώπων μογερῶν ἱερὸν γένος, εὐχος ἀνακτος.

Εἰ δ' ἄγε νῦν ἐρέω μυστήρια κεδνὰ Θεοῖο,
 παρθενή τε χρόνοισιν ὅπως πυμάτοισιν ἔλαμψεν.
 Ἦν ποτ' ἔην, ὅτε πάντα κελαινὴ νύξ ἐκάλυπτεν.
 Οὐδ' ἄρ' ἔην ἠοῦς ἐρατὸν φάος· οὐδὲ κέλευθον
 60 Ἡέλιος πυρόεσσαν ἐπέσσυτο ἀντολίθηεν.
 Οὐ μήνη κερόεσσα φαίνεται, νυκτὸς ἀγαλμα.
 Πάντα δ' ἄμ' ἀλλήλοισι φορούμενα, μᾶψ ἀλάητο
 πρωτογόνου χάεος ζοφεροῖς δεδμημένα δεσμοῖς.
 Ἄλλὰ σὺ, Χριστὲ μάκαρ, Πατρὸς μεγάλου φραδίησι
 65 πειθόμενος τὰ ἕκαστα διέκρινας εὖ κατὰ κόσμον.
 Ἦτοι μὲν πρῶτιστα φάος γένεθ', ὥς κεν ἅπαντα
 ἔργα πέλοι χαρίεντα φάους πλέα. Αὐτὰρ ἔπειτα
 οὐρανὸν ἀστερόεντα κυκλώσασο, θαῦμα μέγιστον,
 Ἡελίῳ μήνη τε διαυγέα. Τοῖσιν ἔειπας,
 70 τῷ μὲν ἄρ' ἠριγένειαν ἐπ' ἀνθρώποισι φαίνειν
 φωτὸς ἀπειρεσίοιο ροαῖς, καὶ ὥρας ἔλίσσειν·
 τῇ δὲ κνέφας σελάειν, καὶ δευτέρων ἡμᾶρ ὀπάζειν.
 Τῷ δ' ὑπὸ γαῖαν ἔθηκας ἐμὸν ἔδος, ἐν δὲ θάλασσαν
 γαίης ἀγκαλίδεσσιν ἔδησας, γῆν δὲ θαλάσση
 75 ὠκεανοῦ κόλποισι περιρρυτον. Ὡς δὲ τὰ πάντα
 κόσμος ἔην, γαίη τε, καὶ οὐρανός, ἠδὲ θάλασσα,
 οὐρανὸς οὐρανόισιν ἀγαλλόμενος φαέεσσι,
 πόντος δὲ πλωτοῖς, πεζοῖς δὲ τε γαῖα πελώρη.

Ἀθήσας τότε ἔπειτα καὶ ἄρμενα πάντα νοήσας,
 80 τέρπετο Παιδὸς ἀνακτος ὁμοφρονέουσιν ἐπ' ἔργοις.
 Δίξετο καὶ σοφίης ἐπιῖστορα μητρὸς ἀπάντων,
 καὶ χθονίων βασιλῆα θεουδέα, καὶ τόδ' ἔειπεν·
 ἦδη μὲν καθαροὶ καὶ ἀείζωοι θεράποντες

πρὸς τὸ Θεὸ κι ἀκολουθεῖ τις προσταγὰς ἐκείνου,
 πὸν τιμονεῦει πάνσοφα τὸ μέγα ἐτοῦτον κόσμος
 μὲ τοὺς ἀδάμαστους θνητοὺς, γήινους μαζί κι οὐράνιους
 55 τ' ἀνθρώπου τὴν ἱερὴ γενιά, τοῦ Βασιλιᾶ καμάρι.

Μ' ἄς ποῦμε τώρα τοῦ Θεοῦ τα τρίςβαθα μυστήρια
 καὶ πῶς στοὺς χρόνους τοὺς στερνοὺς ἔλαμψε ἡ Παρθενία.
 Ἦταν καιρὸς πὸν τύλιγε τὰ πάντα μαύρη νύχτα,
 δὲ φώτιζε γλυκὰ ἡ αὐγὴ καὶ τὸν αἰθέριο δρόμο
 60 ὁ ἥλιος ἀπ' τὴν ἀνατολὴ δὲ χάραζε μὲ φλόγες·
 χαρὰ τῆς νύχτας, τὸ κυρτὸ μῆτε ἔλαμπε φεγγάρι.
 Σὰ συρφετὸς ὄλα μαζί κυλοῦσαν δῶθε κειθε
 μὲ τὰ ὀλοσκοτεινα δεσμὰ τοῦ πρώτου χάους δεμένα.
 Μά, Θεέ Χριστέ μου, στοῦ Πατρὸς πιστὸς σὺ τοῦ μεγάλου
 65 τὰ σχέδια, ὄλα τὰ μοίρασες μὲ νόμο καὶ μὲ τάξη.
 Πρῶτα γεννήθηκε τὸ φῶς, ἔτσι τὰ πράγματα ὄλα
 ὄψη νὰ πάρουν χαρωπὴ ξέχειλα φῶς. Σὲ λίγο
 τὸν ἀστροφώτιστο οὐρανὸ θάμα πελώριο ἀπλώνεις
 ἀπὸ τὸν ἥλιο ὀλόφωτο καὶ τὸ φεγγάρι. Ὅρίζεις
 70 στὸν ἥλιο σου τὴ ροδαυγὴ νὰ φέρνει στοὺς ἀνθρώπους
 μέσα σὲ χεῖμαρρο ἀπὸ φῶς, τὶς ὥρες νὰ ξεκλώθει
 καὶ τὸ φεγγάρι νὰ φωτᾶει τὰ σκότη καὶ νὰ φέρνει
 τὴ νέα τὴ μέρα. Κι ἔστρωσες τὴ γῆ τὴν κατοικιά μου
 κάτω ἀπ' τὸν οὐρανὸ καὶ στὶς ἀγκάλες τῆς γῆς κλείνεις
 75 τὴ θάλασσα, τὴ γῆ σ' αὐτὴν μὲ τοῦ ὠκεανοῦ τὸ κύμα
 περίβρεχτη. Κι ἔτσι οὐρανὸς καὶ γῆ καὶ πέλαα γίναν
 κόσμος καὶ τάξη, ὁ οὐρανὸς τὸ οὐράνιο φῶς χαιρόταν,
 ὁ πόντος μ' ὄσα κολυμποῦν κι ἡ γῆ μ' ὄσα βαδίζουν.

Κι ὡς εἶδε τότε κι ἐνίωσε τὰ πάντα ταιριασμένα,
 80 χάρηκε μὲ τὰ σύμφωνα τοῦ Θεοῦ παιδιοῦ του τὰ ἔργα
 σ' αὐτὸν πὸν τὴ σοφία κρατᾶει τῶν ὄλων μάννα στρέφει,
 τὸ βασιλιά τὸ θεόμορφο τῆς γῆς ὄλης, καὶ τοῦπε:
 «Τώρα ὑπηρέτες καθαροί, θάνατο πὸν δὲν ξέρουν,

- οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν, ἀγνοὶ νόες, ἄγγελοι ἐσθλοί,
 85 ὕμνοπόλοι, μέλποντες ἐμὸν κλέος οὐποτε λήγον·
 γαῖα δ' ἔτι ζώοισιν ἀγάλλεται ἀφραδέουσι.
 Μικτὸν ἔτ' ἀμφοτέρωθεν ἐμοὶ γένος εὐδαε πῆξαι
 θνητῶν τ' ἀθανάτων τε νοήμονα φῶτα μεσηγῦ,
 τερπόμενόν τ' ἔργοισιν ἐμοῖς, καὶ ἐχέφρονα μύστην
 90 οὐρανίων, χθονίων τε μέγα κράτος, ἄγγελον ἄλλον
 ἐκ χθονός, ὑμνητῆρά τ' ἐμῶν μενέων τε νόου τε.
 Ὡς ἄρ' ἔφη, καὶ μοῖραν ἐλὼν νεοπηγέος αἴης,
 χείρεσιν ἀθανάτησιν ἐμὴν ἐστήσατο μορφήν.
 Τῇ δ' ἄρ' ἐῆς ζωῆς μοιρήσατο· ἐν γὰρ ἔηκε
 95 Πνεῦμα, τὸ δὴ θεότητος ἀειδέος ἐστὶν ἀπορρώξ.
 Ἐκ δὲ χορὸς πνοιῆς τε βροτὸς γένετ', ἀθανάτοιο
 εἰκῶν· ἡ γὰρ ἄνασσα νόου φύσις ἀμφοτέροισι.
 Τοῦνεκα καὶ βίον τὸν μὲν στέργω διὰ γαῖαν,
 τοῦ δ' ἔρον ἐν στήθεσσιν ἔχω θείην διὰ μοῖραν.
- 100 Αὐτὰρ ἐπεὶ θεῖον μὲν ἐπὶ χθονὶ πλάσμα φαάνθη,
 καὶ χθονός, ἐν γυάλοισιν ἀειθαλέος παραδείσου,
 τῷ δ' οὐπὼ τις ἀρωγὸς ὁμοῖος ἔσκε βίοιο.
 Δὴ τότε μητιέταο Λόγου τόδε θαῦμα μέγιστον·
 τὸν βροτόν, ὄνπερ ἔτευξεν ἐοῦ θηήτορα κόσμου,
- 105 ρίζαν ἐμὴν, καὶ σπέρμα πολυσχιδέος βίοτοιο,
 ἄνδιχα μοιρήσας μεγάλη ζωαρκεῖ χεiri,
 πλευρὴν ἐκ λαγόνων μούνην ἔλε, τὴν ρα γυναῖκα
 δειμάμενος, καὶ φίλτρον ἐνὶ στέρνοισι κεράσσας,
 ἀμφοτέροις ἐφέηκεν ἐπ' ἀλλήλοισι φέρεσθαι·
- 110 οὐ πᾶσ' οὐδ' ἐπὶ πάντα, ὄρον δ' ἐπέθηκε πόθοισιν,
 ὄν ρα γάμον καλέουσα, ὕλης ἀμέτροιο χαλινόν,
 ὡς μὴ μαιμώωσα, καὶ ἄσχετα μαργαίνουσα,
 προφρονέως ἀγεληδὸν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντων,
 ρήξειεν μερόπων ἱερὸν γένος ἐκ φιλότῆτος

87. Μοῦ φάνηκε καλὸ νὰ δώσω ὑπόστασις σὲ μικτὸ γένος, σύνθετο ἀπὸ τὰ δύο.

98. Στέργω τὸν σαρκικὸ βίον, ἐπειδὴ ἔχω πλαστεῖ ἀπὸ γῆ καὶ ποθῶ τὸν πνευματικὸ ἐπειδὴ ἔχω τὴ θεία πνοή.

- οἱ ἄγγελοι, τὸν πλατὺ οὐρανό, πνεύματ' ἄγνὰ πετώντας
 85 τῇ δόξᾳ μου τὴν ἅπαυτη τραγουδιστές μου ὑμνοῦνε
 κι ἡ γῆς ὡς τώρα χαίρεται τ' ἀνόητα ζωντανά της.
 Λογιάζω γένος σύσμιχτο κι ἀπὸ τὰ δυὸ νὰ πλάσω,
 ἄντρα μὲ νόηση σὲ θνητοὺς μεσαῖο κι ἀθανάτους,
 μὲ τὰ ἔργα μου νὰ χαίρεται, φρόνιμα νὰ γνωρίσει
 90 τὰ οὐράνια, νᾶναι ὁ δυνατὸς μέσα στὰ γήινα κι ἄλλος
 τῆς γῆς ἄγγελος, ὑμνητῆς τῆς γνώμης καὶ τοῦ νοῦ μου». Ἔτσι σὰν εἶπε νιόπηχτης κομμάτι γῆς ἐπῆρε
 στὰ χέρια του τ' ἀθάνατα καὶ πλάθει τὴ μορφή μου.
 Ζωὴ σ' αὐτὴν ἀπόθεσεν ἀπὸ τὴ ζωὴ του. Πνεῦμα
 95 τῆς βάζει, πού 'ν' τῆς ἄμορφης τῆς θεότητας κομμάτι
 καὶ νά, ὁ θνητὸς μίγμα ἀπὸ γῆ κι ἀπὸ τὴν πνοὴν εἰκόνα
 τοῦ ἀθάνατου καὶ πάνω ὁ νοῦς στὰ δυὸ τους βασιλεύει.
 Γι' αὐτὸ καὶ τούτη δῶ τὴ γῆ γι' αὐτὴν τὴ γῆ ὑπομένω
 κι αὐτὴν πού θά 'ρτει λαχταρῶ γιὰ τὴν πνοὴ τῆ θεία.
- 100 Καὶ σὰν ἐφάνη ἐδῶ στὴ γῆ, γήινο κι οὐράνιο πλάσμα
 μὲς σὲ βραγιές περιβολιοῦ π' ἀνοιξὴ αἰώνιαν ἔχει
 καὶ σύντροφο ὁμοῖο του στὴ γῆ δὲν ἔχει οὔτε βοηθό του,
 τότε ἔγινε τοῦ πάνσοφου Λόγου τὸ μέγα θαῦμα:
 Τὸν ἄνθρωπον ὁποῦ ἐπλασε νά 'ναι θεατῆς τοῦ κόσμου,
 105 ρίζα δική μου καὶ τῆς ζωῆς τῆς χλιοπλούσιας σπόρος,
 στὰ δυὸ μὲ τὸ μεγάλο του χέρι τὸν διαμοιράζει
 καὶ μιὰ πλευρά του μονάχα παίρνοντας τὴ γυναίκα
 χτίζει κι ἀγάπη βάζοντας στὰ στήθη αὐτῆς κι ἐκείνου
 τοὺς ὄρισε ν' ἀποζητοῦν ὁ ἕνας τὸν ἄλλο πάντα,
 110 ὄχι ὁποῖος ὁποῖαν, σύνορα στὸν πόθο τους χαράζει
 – καὶ τὸ εἶπαν γάμο τῆς τρελῆς τῆς σάρκας χαλινάρι –
 μὴν ἀπὸ τὸν ἀκράτητο τὸν πόθο φρενιασμένη,
 καθὼς θά ὀρμοῦν μὲ δίχως νοῦ κοπάδι αὐτὸς σ' ἐκείνη,
 συντριβεῖ ἀπ' ἀχαλίνωτο πόθο τὴν ἅγια φύτρα

115 ἀζυγέος, πολέμους δὲ καὶ ἔχθεα πᾶσιν ὀρίνη
οἷστρος ἀσημάντοισι φορεῦμενος ἀφραδίησιν.

Ἔοφρα μὲν οὖν μήτειρα βροτῶν ἐπεδεύετο γαῖα,
οὐδ' εἶχεν κόσμον τὸν ὑπέρτατον, ὥσπερ ἐμελλεν,
ἀλλὰ καὶ ὁ πρῶτιστος ἀτασθαλίησιν ἔησι,

120 Βασκανίη τε δράκοντος ἀδευκέος ἐκ παραδείσου
βληθεὶς ἀνδροφόνοιο φυτοῦ διὰ γεῦσιν ἀλιτηρήν,
δερματίνοισι χιτῶσιν ἐὴν ἔβρισ' ἐπὶ γαῖαν·
τόφρα δὲ καὶ δυὰς ἦεν ἐν ἀνθρώποισιν ἀρίστη,
καὶ γάμος, ἀνδρομέης γενεῆς φύσις, ἄλκαρ ὀλέθρου.

125 Ὡς κεν ἀπολλυμένων τε καὶ ἐρχομένων μετόπισθεν
ἐλκεται μερόπων τρεπτὸν γένος, οἷα ρέεθρον,
ἄστατον ἐκ θανάτοιο, καὶ ἰστάμενον τεκέεσσιν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ κόλποι τε καὶ εὐρέα πείρατα γαίης,
ἀντολίη τε, δύσις τε, νότου πλευρῆ, βορέου τε

130 πλῆσθεν ἐφημερίων, ὕβριν δ' ἐξέξεσεν ἰλῦς,
καὶ πολλοῖσι πάρος παιδεύμασι πλάσμα δαμασθὲν
γλώσσαις τεμνομένησι, καὶ ὕδασι, καὶ πυρὸς ὄμβροις,
καὶ γραπτοῖο νόμοιο διδάγμασιν, ἠδὲ προφήταις,
οὐκ ἔθελε πρώτης κακίης ἀπὸ δεσμὰ τινάξαι,

135 ἀλλ' αἰεὶ στερεοῖσιν ἐν ἄμμασιν εἶχετο σαρκός,
μαχλοσύναις τε, μέθαις τε καὶ εἰδώλοισι μεμηνός.
Ἵστάτιον τοιῆσδε φίλον γένος ἔμμορε τιμῆς
νεύμασιν ἀθανάτοιο Πατρός, καὶ ἔργμασι Παιδός.

Χριστός, ὅσον βροτέω ἐνὶ σώματι κἀτθετο μοίρης

140 οὐρανής, λεύσσων κακίης ὑπο θυμοβόροιο
δαπτόμενον, σκολιὸν τε βροτῶν μεδέοντα δράκοντα,
ὥς κεν ἀναστήσειεν ἐὸν λάχος, οὐκέτι νοῦσον
ἄλλοισιν ἐφέηκεν ἀρηγῶσιν (οὐ γὰρ ἐπαρκὲς
τοῖς μεγάλοις παθέεσι μικρὸν ἄκος), ἀλλὰ κενώσας

145 ὄν κλέος, οὐράνιός τε καὶ ἄτροπος οὐρανόιο
εἰκῶν, ἀνδρομέοις τε καὶ οὐ βροτέοισι νόμοισι,

115 τ' ἀνθρώπου κι ἔχθρες σ' ὄλους τους σηκῶσει καὶ πολέμους,
τὸ φρένιασμα πὺ ἀποκοτιῆς ἀνόητες συνδαυλίζουν.

Ἔσο λοιπὸν ἡ μάννα γῆ θνητοὺς δὲν εἶχε ἀνθρώπους
κι ἔλειπε ἀκόμα ἡ πιὸ τρανὴ μελλοντικὴ ὁμορφιά της
καὶ σὰν ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἀπὸ ἀμυαλιὰ δική του
120 μὰ κι' ἀπὸ ζήλεια τοῦ πικροῦ δράκοντα ἀποδιωγμένους
ἀπ' τὴν Ἑδέμ ὡς ἄνομα τ' ὀλέθριο δέντρο ἐγεύτη
μὲ ντύματα δερμάτινα ξεγλίστρησε στὴ γῆ του,
τότε ἦταν γιὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸ ζευγάρι τέλειο
κι ὁ γάμος ξόρκι τοῦ χαμοῦ, τοῦ γένους μας ἡ ἀνάβρα,
125 γιὰ νὰ κυλάει σὰν ποταμὸς τ' ἄστατο τῶν ἀνθρώπων
γένος, αὐτῶν πὺ πέθαναν κι αὐτῶν πὺ μέλλουν νὰ ῥθουν,
ἄστατο γιὰ τὸ θάνατο καὶ στέρρο γιὰ τὰ τέκνα.

Μὰ σὰν τῆς γῆς κάθε ἀγκαλιὰ καὶ οἱ ἄκρες τῶν ἀκρῶν της
ἀπ' τὸ Βοριά κι ὡς τὸ Νοτιά, σ' Ἀνατολὴ καὶ Δύση
130 γέμισαν ἀπὸ ἐφήμερους κι ἀνθεῖ ὁ πηλὸς κακία
μὲ χίλιους πάλι παιδεμοὺς δὲ λύγιζε τὸ πλάσμα
– πύργος Βαβέλ, κατακλυσμὸς καὶ τῆς φωτιᾶς ἡ μπόρα,
τοῦ γραφοῦ Νόμου οἱ ἐντολές, ὅσα εἶπαν οἱ προφῆτες –
καὶ νὰ συντρίψει τὰ δεσμὰ τῆς πρώτης του κακίας
135 δὲ θέλει, μὰ στὰ δυνατὰ μένει δεσμὰ τῆς σάρκας
ξέφρενης ἀπ' τίς ἡδονές, τὰ εἰδωλα, τὰ μεθύσια.
Ἡ ἀγαπητὴ τέλος γενιὰ τέτοια τιμὴ λαχαίνει,
θέλημα ἀθάνατου Πατρὸς καὶ τοῦ Παιδιοῦ του πράξη.

Θεϊκὸ ὁ Χριστὸς στὸν ἄνθρωπο σὰν εἶδε ὅσο εἶχε βάλει
140 ἡ ἁμαρτία νὰ τὸ καταλυεῖ πὺ τίς καρδιῆς σπαράζει,
καὶ στοὺς θνητοὺς τὸ πονηρὸ νὰ βασιλεύει φίδι,
γιὰ νὰ σηκῶσει ὅ,τι ἦτανε κληρὸς του, πιά δὲ θέλει
ν' ἀφήσει σ' ἄλλους τὴ βαριὰν ἀρρώστια (κι οὔτε φτάνει
σὲ μέγα πόνος φάρμακο μικρὸ) καὶ νὰ, τοῦ ἀδειάζει
145 τὴ δόξα του, θεὸς καὶ Θεοῦ ἀπαραιοῖητη εἰκόνα,
ὅπου μὲ νόμο ἀνθρώπινο πὺ ἀνθρώπινος δὲν ἦταν,

- σεμνοῖς ἐν σπλάγχνοισιν ἀπειρογάμοιο γυναικὸς
 σαρκωθείς, ὃ θάμβος ἀφαιροτάτοισιν ἀπιστον,
 ἦλθε Θεὸς θνητός τε, φύσεις δύο εἰς ἓν ἀγείρας.
 150 Τὴν μὲν κευθομένην, τὴν δ' ἀμφοδίην μερόπεσσιν,
 ὧν Θεὸς ἡ μὲν ἔην, ἡ δ' ὕστατον ἄμμιν ἐτύχθη,
 τῆμος, ὅτ' ἐν σπλάγχνοισι μίγη Θεὸς ἀνδρομέοισιν·
 εἰς Θεὸς ἀμφοτέρωθεν· ἐπεὶ θεότητι κερασθεῖς,
 καὶ βροτὸς ἐκ θεότητος ἀναξ καὶ Χριστὸς ὑπέστη.
 155 Καινὴ δ' ἐπλετο μίξις, ἐπεὶ προτέρην ἀθερίξα.

- Πρῶτον ἐγὼ πνοιῆς θείης λάχον, ὑστάτιον δὲ
 Χριστὸς ἐμὴν ψυχὴν τε καὶ ἄψα πάνθ' ὑπέδεκτο,
 κεῖνον Ἀδὰμ τὸν πρόσθεν ἐλεύθερον, ὃς γυμνὸς ἦεν
 ἀμπλακίης, πρὶν ὄφιν τε ἰδεῖν, καρποῦ τε πάσασθαι.
 160 Καὶ θανάτου, θυμὸν δὲ νοήμασιν ἔτρεφεν ἀπλοῖς
 οὐρανόις, μύστης τε Θεοῦ θείων τε φαεινός.
 Τὸν μὲν ἀναπλάσσων, βροτέην Θεὸς ἐς φύσιν ἦλθεν,
 ὡς κεν ἀεθλεύσας τε καὶ ἐκ θανάτοιο φονῆα
 νικήσας, γεῦσίν τε χολῆ, καὶ χειῖρας ἀθέσμους
 165 ἦλοισι, σταυρῶ τε φυτόν, καὶ ὕψει γαῖαν,
 πρὸς ζωὴν παλίνορσον Ἀδὰμ καὶ κῦδος ἀνάξῃ.
 Πείρασι δ' ἀπλώσας ἱερὸν δέμας, ὃν βροτὸν αὐτὸς
 ἐκ περάτων συνάγειρε, καὶ εἰς ἓνα δῆσατο φῶτα,
 καὶ μεγάλης θεότητος ἐν ἀγκοίνῃσιν ἔθηκεν,
 170 αἵματι μὲν ἀμνοῖο μολύσματα πάντα καθήρας,
 οἴμου δ' οὐρανίης θνητοῖς ἀγὸς ἐνθεν ἀερθεῖς.

- ᾠ Ἄνα, τίς δέ κε σεῖο νόον καὶ βένθος ἀνεύροι,
 ὃς σταγόνων ὑετοῖο, καὶ ὃς ἀλίης ψαμάθοιο
 οἶδας ἀριθμὸν ἅπαντα, καὶ ὃς ἀνέμοιο κελεύθους;
 175 Τίς δέ κεν αὖ γνώσοιτο τεῆς, Μάκαρ, ἔχνια βουλής,
 ὑψιμέδων ὡς πάντ' ἐφορᾷς καὶ πάντα κυβερνᾷς,

153. Ὁ Θεὸς δὲν ἔχει δύο φύσεις· ὁ Χριστὸς εἶναι Θεὸς ποῦ ἐγινε ἄνθρωπος.

158. Ἀναφέρεται στὴν κατάσταση πρὶν ἀπὸ τὴν πτώση.

169. Βλ. Ἐφεσ. 2, 15 «...ἵνα τοὺς δύο κτίση ἐν ἑαυτῷ εἰς ἓνα καινὸν ἄνθρωπον ποιῶν εἰρήνην».

σαρκώθη σ' ἀπειρόγαμης κόρης ἀγνῆς τὰ σπλάχνα
 – ὦ θάμασμα, πού ἀνήμποροι οἱ μικροὶ νὰ τὸ πιστέψουν –

Θεὸς ἦρθε καὶ θνητὸς, τὶς δυὸ σὲ μιὰ δένοντας φύσεις,
 150 τὴ μιὰ κρυμμένη ἀπ' τοὺς θνητοὺς καὶ φανερὴ τὴν ἄλλη·
 ἦτανε Θεὸς ἢ μιὰ ἀπ' αὐτές, στερνὰ τὴν ἄλλη ἐπῆρε
 γιὰ μᾶς, ὅταν στ' ἀνθρώπινα τὰ σπλάχνα ἀνακατώθη,
 ἕνας Θεὸς κι ἀπὸ τὰ δυό, πού ἀφοῦ ἔσμιξε τὴ θεότητα
 γίνεται κι ἀπὸ Θεὸ θνητὸς, Χριστὸς καὶ βασιλέας.
 155 Καὶ σὰν τὴν πρώτη κλώτσησε γίνεται ἡ νέα ἡ σμίξιη.

Μοῦ ἴλαχε πρῶτα ἡ θεία πνοὴ καὶ τελευταῖα ἐδέχτη
 ψυχὴ ὁ Χριστὸς ἀνθρώπινη καὶ μέλη ἕνα πρὸς ἕνα.
 Τὸν πρῶτο ἐκεῖνο τὸν Ἀδὰμ λεύτερο ἀπ' ἁμαρτία,
 γυμνό, τὸ φίδι πρὶν νὰ δεῖ καὶ πρὶν καρπὸ νὰ λάβει
 160 καὶ θάνατο, καὶ πού ἔθρεφε μ' ἀπλὲς τὸ νοῦ του σκέψεις
 οὐράνιες, μύστης φωτεινὸς τοῦ Θεοῦ κι ὁποιοῦ θεϊκοῦ εἶναι,
 αὐτὸν νὰ ξαναπλάσει ὁ Θεὸς θνητὴν ἐπῆρε φύση·
 καὶ τὸ ἄθλημα τελειώνοντας καὶ τὸ φονιά νικώντας
 μὲ τὸ δικό του θάνατο, μὲ τὴ χολὴ στὴ γεύση,
 165 τ' ἄνομα χέρια μὲ καρφιά, μὲ τὸ σταυρὸ τὸ δέντρο,
 τὴ γῆ μὲ τὸ ὕψος, τὸν Ἀδὰμ στὴ λαμπρὴ ζωὴ νὰ σύρει
 ξανά. Καὶ τᾶγιο σῶμα του ἀπλώνοντάς το ὡς πέρα
 μαζεύει ἀπὸ τὰ πέρατα τὸ πλάσμα του ἀπατός του
 τὸ δένει σ' ἕναν ἄνθρωπο, τὸν βάζει στοῦ μεγάλου
 170 Θεοῦ τὶς ἀγκάλες σβήνοντας κάθε λεκὲ μὲ τὸ αἷμα
 τοῦ Ἀρνιοῦ, καὶ πέταξε ὁδηγὸς πρὸς τὴν οὐράνια στράτα.

Ποιὸς θὰ μαντέψει, βασιλιά, τὴν ἄπειρή σου σκέψη
 πού τὶς ψυχάλες τῆς βροχῆς καὶ τ' ἄπειρο τὸ πλῆθος
 ὄλης χωρεῖ τῆς ἀμμουδιᾶς καὶ τῶν καιρῶν τὶς στρατές;
 175 Καὶ ποιός, Μακάριε, θὰ τὰ βρεῖ τὰ χνάρια τῆς βουλής σου,
 ὦ βασιλιά, πού ἀπὸ ψηλὰ βλέπεις καὶ τιμονεύεις,

αἰῶν ὅσσα κέκευθεν ἀπείριτος; Ἐς δὲ σὲ τείνων
 νοῦς μερόπων τυτθὸν λεύσσει σέλας, οἶα τάχιστα
 ἀστεροπὴν φεύγουσαν ἀπ' ἠέρος. Ἄλλὰ τόδ' ἔμπη,
 180 ἀτρεκές, ὡς παθέεσσι τεοῖς βροτὸν ἔνθεν ἀείρας,
 ἐς βίον ἄλλον ἔθηκας ἐλεύθερον ἀντὶ κακοῖο.
 Πρόσθε μὲν ὠδίνεσκε βίος καὶ κόσμος ἔραζε,
 καὶ χθονίων βασιλῆα πολλὸς ἀμφίστατο λαός,
 οὖς μεγάλου βασιλῆος ἀφήρηπασε κερδοσύνησι.
 185 Νῦν δ' αἰνῆς κακίης Χριστὸς ἀπὸ χειρὸς ἐρύσσας,
 ἄψ ἀνάγει πρὸς Ἴνακτα μέγαν καὶ κόσμον ἀρείω.
 Κεῖνο γάμος μερόπεσσι, τὸ δ' ἄζυγὴ θεοειδής.
 Κόσμος ὁ μὲν γαίης, ἧ δ' οὐρανίοιο χορείης.

ἼΑπνοα δ' ὡς πινάκεσιν ἀνὴρ εἶδωλα χαράσσω,
 190 βαιοῖς μὲν πρῶτιστον, ἀμυδροτέροις τε τύποισιν
 εἶδος ὑποσκιάει πειρώμενος· αὐτὰρ ἔπειτα
 χρώμασι παντοδαποῖσιν ὄλην ἐστήσατο μορφὴν·
 ὡς ἄρα παρθενίη Χριστοῦ λάχος αἰὲν ἐόντος,
 πρόσθε μὲν ἐν παύροισι φαεῖνετο, καὶ σκιδέσσα,
 195 μέσφ' ὅτε καὶ βασίλευε νόμος, χρώμασιν ἀφαιροῖς
 φαινομένοις, κρυπτόν τ' ὀλίγοις ὑπελάμπετο φέγγος.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ Χριστὸς ἀγνῆς διὰ μητρὸς ὁδεύσας
 παρθενικῆς, ἀδέτοιο, θεοῦδέος, ἀχράντοιο
 (νόσφι γάμου καὶ πατρὸς ἐπεὶ χρέος ἦε γενέσθαι),
 200 ἤγιγνε θηλυτέρας, Εὔαν δ' ἀπεσεῖσατο πικρῆν,
 καὶ σαρκὸς δ' ἀπέπεμψε νόμους, μεγάλοις τε λόγοισι
 πνεύματι γράμμ' ὑπόειξε, καὶ ἡ χάρις ἐς μέσον ἤλθεν·
 δὴ τότε παρθενίη στράψεν μερόπεσσι φαεινῆ,
 λυομένη κόσμοιο, λύουσά τε κόσμον ἀφαιρόν,
 205 τοσσάτιον προφέρουσα γάμου βιότοιο τε δεσμῶν,
 ὀσσάτιον ψυχῆ προφερεστέρη ἔπλετο σαρκός,
 καὶ χθονὸς οὐρανὸς εὐρὺς ὅσον βιότοιο ρέοντος
 ἐστηῶς μακάρεσσιν, ὅσον Θεὸς ἀνδρὸς ἀρείων.
 Καὶ χορὸς ἀμφὶ Ἴνακτα φαεσφόρον ἴστατ' ἀμεμφής,

ὁ χρόνος ὅσα ὁ ἀτέλειωτος ἔκρυσε; Μὰ σὲ Σένα
 ὁ νοῦς μας στρέφοντας μικρὴ λάμψη θωρεῖ πού ἀνάβει
 σὰν ἀστραπὴ ἀπ' τὰ σύννεφα πού ἀστράφτει. Μὰ εἶναι ὥστόσο
 180 καὶ τοῦτο ἀλήθεια· τὸ θνητὸ μὲ τὰ δικά του πάθη
 σ' ἄλλη ἀπ' αὐτὴ τὸν φέρνει ζωὴ, λεύτερο ἀπ' τὴν κακία.
 Στὸν πόνο σέρνεται ἡ ζωὴ κι ὁ κόσμος ἐδῶ κάτω
 καὶ πλῆθος περικύκλωνε τὸ βασιλιὰ τοῦ κόσμου,
 πού ἀπ' τὸ μέγαλον ἄρπαξε τὸ βασιλιὰ μὲ ἀπάτη
 185 τώρα ἀπ' τὸ χέρι σέρνοντας ἀπ' τὴ φρικτὴ κακία
 στὸ μέγα βασιλιὰ ὁ Χριστὸς μᾶς πάει, σὲ κόσμον ἄλλον.
 Ἐκεῖνο ὁ γάμος στοὺς θνητοὺς κι αὐτὸ ἡ θεϊκὴ ἀγαμία,
 ὁ ἕνας στολίδι εἶναι τῆς γῆς, τ' οὐράνιου κόσμου ἢ ἄλλη.

Καθὼς ζωγράφος εἰδῶλα χωρὶς πνόῃ πού γράφει
 190 μὲ πινελιὲς πρῶτα μικρὲς κι ἀχνὲς ἰχνογραφώντας
 σχῆμα νὰ δώσει προσπαθεῖ κι ὕστερα λίγο – λίγο
 μὲ χρώματα λογῆς – λογῆς μορφήν ἀκέρια στήνει,
 ἔτσι κι ὁλόκληρη τοῦ Χριστοῦ τοῦ αἰώνιου ἢ παρθενία
 σὲ λίγους πρῶτα φαίνονταν θαμπὰ μέσα στὸν ἴσκιο,
 195 ὅσο στὴ γῆ βασιλεύεν ὁ νόμος, λάμψη λίγη
 ἀχνόφεγγε σὲ λιγοστοὺς μὲ χρώματα σβησμένα.
 Μ' ἀφοῦ ὁ Χριστὸς ὀδεύοντας ἀπ' τὴν ἀγνὴ μητέρα,
 ἀπάρθηνι, ἀσυντρόφιαστη, θεόμοιαστη, καθάρια
 – σὰν δίχως γάμον ἔπρεπε νὰ γεννηθεῖ ἢ πατέρα –
 200 διώχνει τὴν Εὐὰ τὴν πικρὴ καὶ νάτη ἀγνὴ ἢ γυναίκα.
 Σβῆνει τοὺς νόμους τῆς σαρκὸς καὶ μὲ τὸ Μέγα Λόγο
 τὸ γράμμα εὐθὺς πισωπατεῖ στὸ Πνεῦμα κι ἦρθε ἡ χάρις.
 Ἄστραψε τότε στοὺς θνητοὺς ἢ παρθενία σὰν ἄστρο·
 ἀπὸ τὸν κόσμο ἐλεύθερη τὸν κόσμο λευτερώνει,
 205 τόσο ἀπ' τὸ γάμο πιὸ ψηλὰ κι ἀπ' τὴ ζωὴ τὴ σκλάβια,
 ὅσο ἀπ' τὴ σάρκα πιὸ ψηλὰ στέκει ἢ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου.
 κι ὅσο ἀπ' τὴ γῆς ὁ οὐρανός, κι ἀπ' τὴ ζωὴ μας ὅσο
 ἢ ἀσάλευτη τῶν δίκαιων ζωὴ κι ὁ Θεὸς ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους.
 Τὸ φωτοφόρο βασιλιὰ χορὸς κύκλωνε τέτοιος

- 210 οὐράνιος, γαίηθεν ἐπειγόμενος Θεὸς εἶναι,
 χριστοφόρος, σταυροῖο λάτρις, κόσμοιο περίφρων,
 τεθνηὼς χθονίοισιν, ἐπουρανίοισι μεμηλῶς,
 λαμπτήρες κόσμοιο, διαυγέα φωτὸς ἔσοπτρα,
 οἱ Θεὸν εἰσορόωσι, καὶ ὧν Θεός, οἱ τε Θεοῖο.
- 215 Δεῦρ' ἄγ', ὅσαι πλευρῆσιν ὁμόφρονες, ἡδὲ γάμοιο
 μυστίδες, ὑψικάρηναι καὶ ὄμματα γοργὰ φέρουσαι,
 καὶ χρυσὸν λιθάκεσσι μεμιγμένον εὐγενέεσσι,
 καὶ μαλακοὺς ἀπαλοῖσι περιρρεθέεσσι χιτῶνας,
 λέξαθ' ὅσα θνητοῖσι γάμος καὶ δεσμὸς ὀπάξει
- 220 κέρδεα, καὶ μετέπειτα καλέσσομεν ἄζυγα μοίρην.
 Αἰ μὲν τοι ἐρέουσιν ἐπίτροχα φυσιόωσαι·
 κέκλυτε δ', ὧ φίλα τέκνα γάμου, χθονίων βασιλῆος,
 ἡμεῖς, ἧσι μέμηλε γάμος καὶ δεσμὰ βίοιο,
 Ἄνδρομέης γενεῆς, καὶ αἵματος ἡμετέριοι,
- 225 ὃν Παῖς ἀθανάτιο Πατρὸς ἐστήσατο θεσμὸν
 ἐξέτι τοῦ, ὅτε πρῶτον Ἀδὰμ πλευρῆ συνέδησε,
 καρπὸν ἀπ' ἀνθρώποιο πέλειν βροτόν, ἐκ δὲ γόνιοιο,
 καίπερ θνητὸν ἔόντα, μένειν σταχύοντα τέκεσσιν,
 τόνδε νόμον τίουσai, ὁμοζυγῆν τ' ἐρατεινήν,
- 230 ἀλλήλαις συνέβημεν, ἐπεὶ χοὸς ἐκγενόμεσθα,
 κοῦ νόμον ἡδὲ Θεοῖο παλαιάτατον ἀμφιέπουσαι.

Καὶ γὰρ δὴ φύσιες μὲν ὅσαι λάχον οὐρανὸν εὐρύν,
 ἄζυγες, παθέων τε καὶ ἀργαλέων μελεδῶνων
 κρείσσονες· ἡμερίοις δὲ γάμος καὶ δεσμὸς ὄνειαρ.

- 235 Ἀμφοτέρων, πτόρθων τε φίλων, καρπῶν τ' ἐρατεινῶν
 ρίζα τε καὶ βίοιο μελίφρονος ἐσθλὸν ἔρεισμα.
 Πρῶτα Θεὸς πάντων γενέτης. (Καὶ ἴλαθι, Χριστέ,
 σεῖο νόμοις καθαροῖσι παροῖτερον ἢ τοπάροισιν).
 Τῷ δ' ἐπὶ δεσμὸς ἔρωτος, ἐπεὶ καὶ γαῖα καὶ αἰθήρ,
 240 καὶ πόντος τεκέεσσι, γάμου δῶροισι, τέθηλεν.
 Εἰ δ' ἔτεδον φοίνιξι πόθου νόμος ὑψικόμοισι,

237. Ἡ σκέψη αὐτὴ μποροῦσε νὰ τεθεῖ σὰν ἀντίθεση ἀλλὰ ὁ ποιητὴς κρίνει ὅτι εἶναι καλύτερον νὰ τὴν παρενθέσει ἐδῶ, δικαιολογία γιὰ τὸν ἔπαινο τοῦ γάμου.

- 210 οὐράνιος, ὅπου βιάζονταν θεὸς ἀπ' τῆ γῆ νὰ γίνει,
 τοῦ Χριστοῦ σκευός, τοῦ σταυροῦ προσκυνητής, τοῦ κόσμου
 νεκρὸς καὶ καταφρονητής πού τὸν τραβοῦν τὰ οὐράνια,
 φάροι τοῦ κόσμου καὶ τὸ φῶς πού ἀντανακλοῦν καθάριο,
 τὸ Θεὸ πού βλέπουν κι εἶναι ὁ Θεὸς δικὸς τους καὶ δικοὶ του.
- 215 Τὴν πλάση ἀπ' τὴν πλευρὰ τοῦ ἀντρὸς ὄσες τιμάτε ἐλάτε
 πιστὲς τοῦ γάμου μὲ ψηλὰ τὴν κεφαλὴ, τὰ μάτια
 πού γοργοβλέπουν, μὲ χρυσὸ καὶ πέτρες στολισμένες,
 μὲ τοὺς χιτῶνες πού ἀπαλὰ τα μέλη σας τυλίγουν.
 Τὰ κέρδη πέστε στοὺς θνητοὺς, πού τὰ δεσμὰ τοῦ γάμου
- 220 τοὺς δένουν, καὶ καλοῦμ' εὐθύς τις πού ζυγὸ δὲν στέργουν.
 Αὐτὲς θ' ἀρχίσουν στὴ στιγμή μυλώντας μὲ καμάρι:
 –«Τοῦ γάμου, βασιλιᾶ τῆς γῆς, ἀκοῦστε, ἀγαπημένες:
 ἐμεῖς (πού ὁ γάμος ἔγνοια μας καὶ τὰ δεσμὰ τῆς ζωῆς μας
 γιὰ τὴν ἀνθρώπινη φυλὴ καὶ τὸ δικό μας αἷμα
- 225 τοῦ ἀθάνατου Πατέρα ὁ Γιὸς σὰ νόμον ἔχει ὀρίσει
 –ἀπ' τὴ στιγμή πού τὸν Ἀδὰμ μὲ τὴν πλευρὰ του δένει–
 ἀνθρώπων νὰ εἶναι γέννημα ὁ θνητὸς καὶ μὲ τὴ γέννα,
 ἄν καὶ θνητὸς, στὰ τέκνα του νὰ ζεῖ καρπολογώντας)
 τὸ νόμο αὐτὸν καὶ τὸ γλυκὸ συντρόφισμα τιμώντας
- 230 δεθήκαμε σὰν μὲ δεσμὰ κι ἀπὸ τὴ γῆ βγαλμένες
 τῆς γῆς τὸ νόμο καὶ τοῦ Θεοῦ τὸν τρισπαλιὸ φυλᾶμε.
- Τὰ ὄντα ὅσα ὁ τετράπλατος εἶναι οὐρανὸς λαχνὸς τους
 ζοῦν δίχως ταίρι κι ἀψηφοῦν καὶ βάσανα καὶ πόνους.
 Μὰ εἶναι γιὰ τοὺς ἐφήμερους τοῦ γάμου τὰ κρικέλια
- 235 κέρδος, βλαστῶν ἀγαπητῶν μὰ καὶ καρπῶν πανώριων
 ρίζα καὶ τῆς γλυκιᾶς ζωῆς πανίσχυρο ἀποκοῦμπι.
 Πρῶτο, τὰ πάντα ὁ Θεὸς γεννᾷ (μὰ δεῖξε μου εὐσπλαγχνία
 Χριστέ, καθάριοι οἱ νόμοι σου πιὸ ἀπὸ τὸ πρὶν πιὸ πρῶτα).
 Γι' αὐτὸ καὶ δένει ὁ ἔρωτας: ἀφοῦ καὶ γῆν καὶ οὐράνια
- 240 καὶ θάλασσα γιὰ τὰ παιδιά, δῶρα τοῦ γάμου, λάμπουν
 κι ἄν νόμος στοὺς ψηλόφουντους φοίνικες εἶναι ὁ πόθος

μιγνυμένους θῆλύν τε καὶ ἄρσενα εἶαρος ὦρη
 ἔρνοκόμων παλάμησι βρύειν βοτρυῶδεα καρπὸν.
 εἰ δὲ καὶ ἐκ δριάδος λιθάκων λίθος εἰς ἔν ἰούσης
 245 Τίκτεται, ὡς ἐνέπουσι λίθων ἐπιῆστορες ἄνδρες,
 ἔστι καὶ ἀψύχοισι γάμος καὶ δεσμὸς ἔρωτος.

Ἄλλα τί μου ξείνων φιλότης μύθων τε πόθων τε;
 Δέρκεο τὰ μερόπεσσι γάμος πόρσυνεν ἐχέφρων.
 Τίς σοφίην ἐδίδαξε φίλην, καὶ βένθε ἀνεῦρεν,
 250 ὄσσα χθῶν, ὄσα πόντος, ὄσ' οὐρανὸς ἐντὸς ἔεργει;
 Τίς πτολίεσσιν ἔθηκε νόμους; καὶ τῶνδε πόροιθεν
 τίς πτόλιας δ' ἀνέγειρε, καὶ ἠῦρετο μῆδεσι τέχνας;
 Τίς πλησεν ἀγορὰς καὶ δῶματα, καὶ τίς ἀγῶνας;
 Τίς στρατὸν ἐν πολέμοισι, καὶ ἐν θαλίῃσι τραπέζας;
 255 Τίς χορὸν ὑμνητῆρα θυώδει πῆξατο νηῶ;
 Τίς θηρῶν κατέλυσε βίον, καὶ γαῖαν ἀράσσειν,
 καὶ φυτοεργεῖν ἐδιδάξατο, καὶ πελέγεσσι
 νῆ' ἐπαφῆκε μέλαιναν ἐπειγομένην ἀνέμοισι;
 Τίς γαῖαν καὶ πόντον ὑγρῆ συνέδησε κελεύθῳ
 260 νόσφι γάμου, τὰ δὲ πολλὸν ἀπόπροθεν εἰς ἔν ἀγειρε;

Καὶ τὰ μὲν ἐνθάδε, τοῖα. Τὰ δ' ὑψόθι, πολλὸν ἀρείω.
 Ἄλλήλοισι χέρες τε καὶ οὐατα καὶ πόδες ἐσμὲν
 συζυγίη. Διπλοῦν δὲ γάμος καὶ ἀναλκιν ἔθηκε,
 χάσμα μεγ' εὐμενέεσσιν, ἄχος δέ τε δυσμενέεσσι.
 265 Ξυναὶ καὶ μελεδῶναι ἐλαφρίζουσιν ἀνίας·
 ξυναὶ δ' εὐφροσύναι γλυκερώτεραι ἀμφοτέροισι.
 Τερπνότερος μὲν πλοῦτος ὁμοφρονέουσι τέτυκται·
 τερπνοτέρη πλούτοιο δ' ὁμοφροσύνη χατέουσι.
 Κληῖς δ' ἀμφοτέροισι σαοφροσύνης τε πόθων τε
 270 συζυγίη, καὶ σφρηγὶς ἀναγκαίης φιλότητος.
 Εἷς πῶλος φιλήης σκιρτήμασι θυμὸν λαίνων.
 Ἐν ποτὸν οἰκιδίης πηγῆς ξεινοισιν ἀγευστον,

271. Ὁ ποιητὴς θυμᾶται τὶς παροιμίαις 5, 18 καὶ 19 ὅπου ἡ σύζυγος πίζεται μὲ πηγῆ καὶ ἐλάφι.

καὶ φοίνικα μὲ φοινικιά τὴν ἀνοιξὴ σὰ σμίγει
 ὁ γεωργός, πλῆθος τσαμπιά πετάγονται ἓνα γύρο·
 κι ἂν βγαίνει ἀπὸ λιθάρια δυὸ σὰν σμίγουν ἄλλη πέτρα,
 245 καταπῶς λένε οἱ λιθουργοὶ ποὺ εἶναι σ' αὐτὰ τεχνίτες,
 καὶ τ' ἄψυχα τὰ κυβερνοῦν κι ὁ ἔρωτας κι ὁ γάμος.

Ἄλλὰ γιατί ν' ἀναζητῶ γνῶμες καὶ πόθους ξένων;
 Κοίτα τί δίνει στοὺς θνητοὺς ὁ φρόνιμος ὁ γάμος:
 Τὴ γνώση ποιὸς μᾶς ἔμαθε κι ἐξέτασε τὰ βάθη
 250 ἢ γῆ ὄσα καὶ τὸ πέλαγο κι ὄσα τὰ οὐράνια κλείουν;
 Στὶς πόλεις ποιὸς νομοθετεῖ καὶ ποιὸς πρὶν ἀπὸ τοῦτο
 τίς ἔχτισε καὶ μὲ τὸ νοῦ βρίσκει τὴν κάθε τέχνη;
 Τὶς ἀγορῆς ποιὸς γέμισε, τὰ σπίτια, ποιὸς τὰ στάδια;
 Ποιὸς τὸ στρατὸ στὸν πόλεμο καὶ τὰ συμπόσια φτιάχνει
 255 καὶ τοὺς χοροὺς ποὺ στοὺς ναοὺς τοὺς εὐωδάτους ψέλνουν;
 Ποιὸς τὰ θηρία ἀφάνισε καὶ τὰ χωράφια ὀργώνει,
 δείχνει τὸ μόχτο τῶν σπαρτῶν καὶ στὰ πελάγη ρίχνει
 τὸ μελανὸ πλεούμενο νὰ ὀρμᾷ μὲ τοὺς ἀνέμους;
 Καὶ ποιὸς στεριά καὶ πέλαγο μὲ δρόμο ὑγρὸ ἀνταμώνει;
 260 Καὶ τὰ μακριὰ σ' ἓνα ἔσμιξε; Ποιὸς ἄλλος ἀπ' τὸ γάμο;

Τὰ κέρδη νά, τῆς ζωῆς αὐτῆς μὰ πιὸ ἀκριβὰ τῆς ἄλλης
 ὁ ἓνας τὰ χέρια τοῦ ἄλλουνοῦ, τ' αὐτιὰ εἴμαστε, μὲ τὸ γάμο,
 τὰ πόδια. Τὸν ἀνήμπορο διπλὰ τὸν δυναμώνει
 ὁ γάμος, τῶν δικῶν χαρὰ καὶ τῶν ἐχθρῶν τρομάρα.
 265 Κοινὴ φροντίδα ἅμα γινεῖ κι ὁ πόνος ἀπαλύνει,
 ἐνῶ ἡ χαρὰ γλυκύτερη, ποὺ μοιραστεῖ σὲ δύο.
 Στοὺς μονοιασμένους γίνεται καλύτερος κι ὁ πλοῦτος
 καὶ στοὺς φτωχοὺς καλύτερη ἢ ὁμόνοια ἀπὸ τὸν πλοῦτο
 κι ὁ γάμος εἶναι τὸ κλειδί καὶ φρόνησης καὶ πόθων,
 270 καὶ σ' ἔρωτα ἀναπόφευκτο τὴ στάμπα του ἀποθέτει,
 πουλᾶρι ποὺ παρηγορεῖ σκιρτώντας ἀπ' ἀγάπη,
 πιστὸ ἀπ' ἀνάβρα σπιτική ποὺ οἱ ξένοι δὲ γνωρίζουν,

οὐτ' ἐκτὸς προρέον, οὐτ' ἔκτοθεν ἄλλον ἀγεῖρον.
 Συμφυέες σάρκεσσι, ὁμόφρονες, εὐσεβίης τε
 275 κέντρον ἐν ἀλλήλοισι πόθῳ θήγοντες ὁμοῖον.

Οὐδὲ γὰρ οὐδὲ Θεοῖο γάμος ἀπάνευθε τίθησιν,
 ἀλλ' ἔχεται μᾶλλον τις, ἐπεὶ καὶ μᾶλλον ἐπείγει.
 Ὡς δ' ὀλίγην μὲν νῆα μικρὸς προΐησιν ἀήτης
 λαΐφεισι πεπταμένοισι δι' οἴδατος ὤκα θέουσαν,
 280 ἢ ἔχρες πέμπουσιν ἐπειγομένην ὑπ' ἑρετμοῖς,
 πολλὴν δ' οὐκ ὀλίγη πνοιὴ φέρει, ἀλλὰ βαρεῖαν
 πόντον ἐπερχομένην στερεώτερος οὖρος ἐπείγει,
 ὥς ῥα καὶ ἀζυγέες μὲν ἐπεὶ ζώουσιν ἐλαφροί,
 κουφοτέρης μέγαλοιο Θεοῦ χατέουσιν ἀρωγῆς.
 285 Ὅς δ' ἀλόχου τε φίλης καὶ κτήσιος ἀμφιβέβηκε,
 καὶ τεκέων, τέμνει δὲ πολὺ μέγα λαῖτμα βίοιο
 χρεοῖ πλειοτέρῃ, πλειὸν Θεὸν ἀμφαγαπάζει.
 Τοῖα γάμος, πηρὸς δε βίος φιλότητος ἀνευθε,
 νηλής, ἀπροτίοπτος, ἀνέστιος, οὐρεσιφοίτης·
 290 οὐκ ἄλλα παθέων, οὐ γήραος ἀδρανέοντος
 φάρμακον, ἠβάσκοντες εἰς τεκέεσσι τοκῆς
 οὐ πῆξις βιότοιο μελίφρονος. Οὐκ ἀγορήσι
 τέρποντ', οὐ θαλίησιν ἀμειδέες, ἔκτοθι κόσμου,
 οἷ βιότου γεγάσι, καὶ οὐ στέργουσι βίοιο
 295 ρίζας, οὐ μερόπεσσι ὁμόφρονα θυμὸν ἔχουσιν.

Εἰ δ' ἀρετὴν ποθέων τις ἀτιμάζει φιλότητα,
 οὐδ' ἀρετὴ φιλότητος ἀπόπροθεν, οὐχ ὅτι μόνον
 πάντεσσι τοπάροιθε γάμος φίλον εὐσεβέεσσιν,
 ἀλλ' ὅτι καὶ φιλότητος ἐνήεος εἰσὶ γενέθλη
 300 καὶ Χριστοῦ παθέων ἐπιῖστορες, ἡδ' ὑποφῆται,
 πάτραρχοι, ἱερῆς, ἀεθλοφόροι, βασιλῆες,
 παντοίαις ἀρετῆσι κεκασμένοι. Οὐ γὰρ ἀνέσχε
 χθὼν ἀγαθοῦς, ὥς φασι πελώρια φῦλα γιγάντων,
 ἀλλὰ γάμου τελέθουσι γόνος καὶ κῦδος ἅπαντες.
 305 Τίς Θεὸν ἀνθρώποισι μέγαν κρατέονθ' ὑπέδειξε,

μήτε ἀπ' τὸ σπίτι χύνεται κι οὔτε ἄλλο ἀπ' ἐξω παίρνει
 μιὰ σάρκα οἱ δυὸ τους, μιὰ ψυχὴ καὶ τὴν εὐσέβεια ἐντὸς τους
 275 ὁ πόθος ὁμοιο κέντρισμα τὴν ἀκονίζει ὀλοένα.

Δὲν παίρνει ἀλάργα ἀπ' τὸ Θεό, δὲν παίρνει ἀλάργα ὁ γάμος
 μὰ σὲ πηγαίνει πιὸ κοντά, πιότερο σφίγγοντάς σε·
 κι ὅπως σκαφίδι λιγοστὸ μικρὴ πνοὴ τὸ σπρώχνει
 καὶ μ' ἀπλωμένα τὰ πανιά γοργὰ τὸ κύμα σκίζει
 280 γιὰ οἱ λαμνοκόποι νὰ βιαστεῖ στὸ πέλαγο τὸ κάνουν
 μὰ στὸ καράβι τὸ τρανὸ μικρὴ πνοὴ δὲ φτάνει
 ἀλλὰ βαρὺ καθῶς κυλᾷ θέλει καὶ στέριο ἀέρα,
 ἔτσι κι οἱ μόνοι τῆς ζωῆς πανάλαφροι ὅπως ζοῦνε
 μικρὴ βοήθεια ἀπ' τὸ Θεὸ τὸ μέγα θέλουν μόνο.

285 Μὰ ὅποιος γυναῖκα ἀγαπητὴ καὶ τέκνα προστατεύει
 καὶ κτήματα ἔχει καὶ πολὺ πέλαγος ἀρμενίζει
 τοῦ βίου, ἀνάγκη πλιότερη καὶ πλιὸ τὸ Θεὸ λατρεύει,
 ἔτσι κι ὁ γάμος· κι εἶναι ἡ ζωὴ λειψὴ χωρὶς ἀγάπη,
 σκληρὴ κι ἀβάσταχτη, χωρὶς σπίτι καὶ στὰ ὄρη τρέχει.

290 Στὰ πάθη καὶ στὰ γηρατειὰ τ' ἀνήμερορα καμία
 παρηγοριά· κι εἶναι οἱ γονιοὶ μὲ τὰ παιδιὰ τους νέοι
 ποῦν' τ' ἀποκούμπι τῆς γλυκιᾶς τῆς ζωῆς, χαρὰ δὲ βρίσκουν
 σὲ πολυθόρυβη ἀγορὰ, σὲ γλέντια, οὔτε γελοῦνε,
 ξένοι τοῦ κόσμου· γιὰ τὴ ζωὴ πλάστηκαν μὰ τίς ρίζες
 295 τῆς ζωῆς μισοῦνε, ἡ γνώμη τους ἀλλιώτικη ἀπ' τῶν ἄλλων.

Κι ἂν κάποιος πού τὴν ἀρετὴ ποθεῖ, ἀψηφᾷ τὸ γάμο,
 μακριὰ ἀπ' τὸ γάμο ἢ ἀρετὴ δὲν εἶναι κι ὄχι μόνο
 παλιὰ ὄσοι θεοφοβούμενοι τὸ γάμον ἀγαποῦσαν
 μὰ κι ἀπ' τὸ γάμο τὸν καλὸ παιδιὰ ξεπεταχτήκαν
 300 κι ὄσοι ἀντικρίσαν τοῦ Χριστοῦ τὰ πάθη, καὶ προφήτες
 καὶ πατριάρχες καὶ ἱερεῖς, ρηγάδες, πολεμάρχοι,
 πού ἔχουν στολιδία τους καλὰ κάθε ἀρετῆ· καὶ μήτε
 βλάστησε ἡ γῆ τοὺς ἀγαθοὺς σὰν τοὺς παλιοὺς γιγάντους
 ἀλλὰ τοῦ γάμου φάνηκαν βλαστοὶ ὄλοι τους καὶ δόξα.
 305 Ποιὸς στοὺς ἀνθρώπους ἔδειξε τὸ Θεό, κύριο οὐράνιο

καίπερ τηλόθ' έοῦσι, νόον δ' έπλησεν έρωτος
 θειότερου, και ένθεν άπήγαγεν ές βίον άλλον;
 Τίς ψυχὰς έκάθηρεν δλοισ μερόπεσσι φαεινοῖς;
 Πίστις Ένωχ μετέθηκεν. Ό δ' έξ ύδάτων έσάωσε
 310 κόσμον δλον ψυχαῖς όλίγαις και σπέρμασι πλωτοῖς
 Νώε μέγας. Άβραάμ δέ πατήρ πτολίων τε και έθνών,
 και θυσίην Χριστῶ παραβώμιον νῖα πεδήσας.

Μωσῆς ήγαγε λαόν άπ' Αίγύπτιο βαρείς
 θαύμασι σὺν μεγάλοισι, νόμον δ' ύπεδέξατο πλαξίν
 315 ύπόθε λαϊνήσσι, Θεὸν δ' είσέδρακεν άντην.
 Πιστὸς ένι προτέροισι θηηπόλος έσκεν Άαρών.
 Μήνης δ' ήελίου τε δρόμον σχέθεν ής Ίησοῦς,
 μακρότερον δηίοισι φόνον και κήδεα τεύχων.
 Και σύ, μάκαρ, χριστοῖσι φέρων κέρας, άγνέ Σαμουήλ,
 320 Δαβιδ έν βασιλεῦσιν άοίδιμος ήεν άπασι,
 και Σολομών σοφής πρώτον κλέος. Οὐδὲ προφητῶν.
 Αήσομαι. Ηλίαν δέ πρὸς οὐρανὸν ήρπασεν άρμα.
 Τίς δέ νόμοιο μέσον και πνεύματος οὐχι τέθηπε
 φωτὸς Ίωάννην έριηχέα πρόδρομον άκρου;
 325 Τίς δέ δυωδεκάδα κλεινῶν μετέπειτα μαθητῶν;
 Τίς Παῦλοιο μένος μεγαλήτορος οὐρανοφοίτου,
 άλλους θ' οἱ γεγάασι, και οἱ νῦν είσιν άριστοι,
 έρμα λόγου, κόσμου τε κλέος, λαοῦ τε θέμεθλα;
 Τοὺς πάντας μερόπεσσι γάμος και Χριστὸς έδωκεν.

330 Οὐδὲ μὲν οὐδὲ γυναῖκες έπ' εύσεβίη κομώσασι,
 ὧν μέγας έν βίβλοισι θεοπνεύστοισιν άριθμός,
 νόσφι γάμου και σαρκὸς εύκλείης επέβησαν.
 Εἶπω μείζονα μῦθον έμῆν τίων φιλόττητα.
 Και Χριστὸς καθαροῖς μὲν, άτάρ σπλάγχχοισιν έμίχθη
 335 Άνδρομέοισ, μνηστῆς δέ διωλίσθησε γυναικός,
 ήμισυ συζυγίης μίξας βροτέης θεότητι.
 Έν δ' έπί πᾶσι μέγιστον έμὸν κράτος, ήν κρατέωσιν
 άζυγέες, και οἱ γάρ έμὸν γένος, ὡσπερ άπαντες.

ἄν και μακριά τους κι ἔρωτα γέμισε τὴν καρδιά τους
 θεϊκὸ και πέρα σ' ἄλλη ζωὴ τοὺς ἔφερε ἀπ' τῆς γῆς μας;
 Ποιὸς τὴν ψυχὴ ὄλων τῶν θνητῶν ἀγνίζει και λαμπρύνει;
 Ἡ πίστη ἀρπάζει τὸν Ἐνώχ, κι ὁ μέγας Νῶε τὸν κόσμο
 310 ὄλον μὲ λιγοστὲς ψυχὲς γλιτώνει και μὲ σπόρους
 ποὺ πλέουν και γίνεται ὁ Ἀβραὰμ πόλεων και ἐθνῶν πατέρας
 τὸ γιό του θύμα φέρνοντας γιὰ τὸ Χριστὸ δεμένο.

Ἄπ' τὴ σκληρὴ τὴν Αἴγυπτο βγάζει ὁ Μωυσῆς τὸ λαό του
 μὲ θαύματα πρωτάκουστα και σὲ πετρῆνες πλάκες
 315 τὸ νόμο παίρνει ἀπὸ ψηλά και τὸ Θεὸ ἀντικρίζει.
 Γεμάτος πίστη ἀπ' τοὺς παλιοὺς ἦταν κι ὁ Ἄαρὼν ἱερέας
 και κόβει ὁ μέγας ὁ Ἰησοῦς τοῦ ἡλιοῦ και τῆς σελήνης
 τὸ δρόμο γιὰ πικρότερον ἐχθρῶν χαμὸ και πένθος
 και σύ, μακάριε, ἀγνὲ Σαμουήλ, τὸ λάδι ἔχεις γιὰ χρίσμα
 320 και νά, ὁ Δαβὶδ ὁ πιὸ ἀκουστὸς στοὺς βασιλιάδες μέσα,
 και τῆς σοφίας ὁ Σολομῶν ἡ πρώτη δόξα. Κι εἶναι
 τῶρα ἡ σειρά τῶν προφητῶν. Στὰ οὐράνια μ' ἄρμα ὁ Ἥλιος
 πετᾷ. Και ποιὸς ἀνάμεσα νόμο και πνεῦμα τοῦ ἄκρου
 φωτὸς τὸ μέγα πρόδρομο δὲ βλέπει θαμπωμένος;
 325 Κι ἡ δωδεκάδα ἡ δοξαστὴ τῶν μαθητῶν κατόπι,
 τοῦ Παύλου ἡ φλόγα ἡ θαυμαστὴ ποὺ ἔτ' οὐρανοῦ πολίτης,
ἔσοι παλιότερα ἔλαμψαν και αὐτοὶ ποὺ τώρα λάμπουν
 και εἶναι τοῦ Λόγου στήριγμα, δόξα μας και θεμέλιο,
ὄλους τοὺς ἔδωσε ὁ Χριστὸς και ὁ γάμος στοὺς ἀνθρώπους.

330 Κι οὔτε γυναῖκες φημιστὲς γιὰ τὴν πολλὴ τους πίστη,
 τὸ πλῆθος τους ποὺ εἶν' ἄπειρο στὰ θεόπνευστα βιβλία
 τὴ δόξα δὲν ἐκέρδισαν γάμο χωρὶς και σάρκα.
 Νά πῶ ἓνα λόγο πιὸ βαρὺ τιμὴ στὸν ἔρωτά μου·
 ἀπὸ καθάρια και ὁ Χριστὸς περνᾷ μὰ σπλάχνα ἀνθρώπου
 335 κι ἀπὸ γυναῖκα πρόβαλε ποὺ μ' ἄντρα ἦταν δεμένη
 ἴσα στὸ γάμο σμίγοντας τ' ἀνθρώπινο στὸ θεῖο·
 και εἶναι γιὰ μένα ἡ πιὸ τρανὴ ἴκη ποὺ νικοῦνε
 ἔσοι ἀλεινάρωτοι γενιὰ δική μου καθὼς ἔλοι

Οὐδὲ γὰρ ἐξ ἀγάμων γεγαμηκότες, ἐκ δὲ γάμοιο
 340 ἀζυγέες. Τεκέεσσιν ἀνώγομεν, ἴσχετε' ἀγῶνα.
 Εἶ τοι μὴ πατέρες, πατέρων γε μὲν ἐξεγένεσθε.

Τοῖα γάμος. Μετέπειτα κατηφιόωσα παρειῇ
 ἐν τρυχίνοις ρακέεσσι, καὶ ἄψεσιν ἀνδρανέουσι,
 νήλιπος, ἀβαλέη τε, κατὰ χθονὸς δμματ' ἔχουσα
 345 παρθενίη, τυτθὸν δὲ διαστέλλουσα σὺν αἰδοῖ
 χεῖλα, φοινίσσουσα παρήϊον αἵματι σεμνῶ,
 κάκ κεφαλῆς ἐρύουσα σίγα κρύπτοιτο καλύπτρην.
 Τῆν δ' ἄρα παρπεπίθοιμι ἐγὼ τοιοῖσδ' ἐπέεσσιν·
 ὦ τέκος οὐρανίοιο, καὶ ἔνδοθι κυδήεσσα,
 350 ὦ μέγαλοιο χοροῖσι παρισταμένη μεδέοντος
 ὕμνοπόλοις, εἰ καὶ σὲ δέμας καὶ γαῖα κατίσχει,
 δεῦρ' ἴθι, καὶ φάθι μῦθον. Ἐγὼ δὲ σέο προπάροιθεν
 στήσομαι. Ἦ γὰρ ἔμοιγε θεόσδοτος ἦλθες ἄνασσα·
 ἦλυθες, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον ἴοις τε καὶ ἴλαος εἶης.

355 Τίς με καὶ οὐκ ἐθέλουσαν ἄγει πρὸς τόνδε θόωκον;
 Τίς δ' ἔργοις μεμαυῖαν ἐμὸν Θεὸν ἀτρεμή τε
 τίειν, ἡματίοις τε πόνοις, νυχίησί τ' αἰοδαῖς,
 καὶ δακρῦων πηγῆσι, καὶ εὐαγέεσσι καθαρμοῖς,
 εἰς δῆριν καλέει κενεήν, καὶ νείκεα μύθων;
 360 Οὐ γὰρ ἐν ἀνθρώποισιν ἐμὸν κράτος, οὐδὲ λόγιοισιν
 εὐστροφος, οὐτ' ἀγοραῖς ἐπιμίσομαι, οὐδὲ δικαστῶν
 εὐμενέων ψήφοισιν ἀγάλλομαι, οἷσι μέμηλε
 παῦρα μὲν εὐδοκίης, παύροισί τε, πολλάκι δ' αὖ τε
 ἔνθα καὶ ἔνθα τάλαντον ἐπικλίνουσι θέμιστος.
 365 Ἄλλοισιν βίοτιο τὰ τίμια. Αὐτὰρ ἔμοι γε
 εἷς νόμος, ἐν δὲ νόημα, κερασσαμένην φιλότητα
 πρὸς Θεὸν ὑψιμέδοντα φαεσφόρον ἔνθεν ὀδεύειν.
 Τῶν δ' ἄλλων ἀγαθῶν με τόσον φρένας ἡμερος αἰρεῖ,
 οἷς κενεοὶ φρονέουσιν ἐτώσια φυσιόωντες,

τοῦ γάμου οἱ φίλοι ἀπ' ἄγαμους δὲ βγῆκαν κι ἀπ' τὸ γάμο
 340 οἱ ἄγαμοι. Νὰ τί θὰ σᾶς πῶ, παιδιὰ μου· ἡ ἀμάχη τέλος.
 Πατέρες κι ἂν δὲν εἶστε ἀπὸ πατέρα ἔχετε γίνεи».

Τέτοια εἶπε ὁ γάμος κι ἔπειτα μ' ὄψη σκυφτὴ προβέλνει
 μὲς στὰ σκληρὰ κουρέλια τῆς μὲ σῶμα ἀφανισμένο,
 ξυπόλυτη καὶ ἀδύναμη, κοιτάζοντας στὸ χῶμα
 345 ἡ Παρθενία· τὰ χεῖλη τῆς σεμνὰ τὰ μισανοίγει
 χαμόγελο, ἀπὸ τὴν ντροπὴ ἡ ὄψη τῆς κοκκινίζει
 κι ἀφήνει ἔμπρὸς στὸ πρόσωπο τὴν μπόλια τῆς νὰ πέση.
 Αὐτὴν μὲ λόγια τέτοια ἐγὼ θὰ τὴ φιλοφρονοῦσα:
 Κόρη τοῦ οὐράνιου μὲ κρυφὰ γεμάτη ἐσὺ στολιδία.
 350 Ἐσὺ πού στοὺς ὑμνητικούς χοροὺς τοῦ τρισεγγάλου
 τοῦ βασιλιᾶ παραστατεῖς κι ἄς σ' ἔχει γῆ καὶ σῶμα.
 Ἐλα κοντὰ καὶ μίλησε, δίπλα σου ἐγὼ προστάτης.
 Ἦρθες σταλμένη ἀπ' τὸ Θεὸ βασίλισσα σ' ἐμένα
 εἶσαι κοντὰ καὶ πιδ κοντὰ θάρθεις σπλαχνιὰ γεμάτη.

355 –«Στὸ βῆμα αὐτὸ ποιὸς μ' ὀδηγεῖ στὴ θέλησή μου ἐνάντια
 καὶ ποιὸς ἐνῶ μ' ἔργα ποθῶ κι ἡσυχὴ ζωὴ τὸ Θεό μου
 νὰ τὸν τιμῶ, μὲ ἡμερινοὺς μόχθους κι ὕμνους τῆς νύχτας
 μὲ δάκρυα ἀέναα, ἀστεῖρευτα κι ἐξαγνισμοὺς καθάριους
 σὲ κούφια ἀμάχη μὲ καλεῖ κι ἀγῶνες μάταιων λόγων;
 360 Μὲς στοὺς ἀνθρώπους δὲν εἶναι ἡ δύναμή μου ἐμένα,
 εἶμαι στὰ λόγια ἀνήμπορη κι ἡ ἀγορὰ ἄγνωστή μου,
 χαρὰ μου φίλων δικαστῶν ἡ ἀπόφαση δὲν εἶναι,
 –λίγο τοὺς νοιάζει τὸ σωστὸ καὶ δίκαιο καὶ γιὰ λίγους–
 καὶ μιὰ ἀπὸ δῶ τὴ ζυγαριὰ κι ἄλλη ἀπὸ κεῖ τὴ γέρνουν
 365 τῆς δικαιοσύνης. Τὰ λαμπρὰ τοῦ βίου τ' ἀφήνω σ' ἄλλους
 νόμος γιὰ μένα καὶ σκοπός, ἀπὸ ἔρωτα γεμάτη
 στὸν Κύριο τ' οὐρανοῦ ἀπὸ δῶ πού φῶς σκορπᾶ νὰ ὀδεύω·
 κι ὅσο γιὰ τ' ἄλλα τ' ἀγαθὰ τόσο τὸ νοῦ μου ἐγγίζει
 ὁ πόθος τους κι ἄλλοι γι' αὐτὰ κούφιο καμάρι ἄς ἔχουν,

- 370 ὦκά τ' ἐπερχομένοισι, καὶ ὄλλυμένοισι τάχιστα,
 ὄσσάτιον καπνοῖο καὶ ἀτιμίδος, ἠδὲ ρεούσης
 αὔρης, καὶ ψαμάθοιο τινασσομένοις ἀνέμοισι
 πάντοτε συρομένης, ἢ ὑπεῖρ ἄλα νηὸς ἀταρποῦ.
 Βουλοίμην κεν ἄτιμος ἐν ἀνθρώποισιν ἐοῦσα,
 375 τυτθὸν ἐν οὐρανόισιν ἔχειν κλέος αἰὲν ἐοῦσιν
 ἢ πάντων κρατέουσα, Θεοῦ πίπτειν ἀπάνευθεν.
 Ἄλλ' ἔμπης τρομέω καὶ δεΐδια, μή τις ἀερθεῖς,
 Παρθενίης νεόπηκτον ἐπὶ πτερὸν αἰθέρι νωμῶν,
 τοῖσδε λόγοις ἐπὶ γαῖαν ὀλισθήσειε τάχιστα.
- 380 Τοῦνεκεν εἰς μέσον ἦλθον ἐμῶν τεκέων ἐπίκουρος,
 μῦθον ἀοσητήρα Θεοῦ σὺν χειρὶ φέρουσα.
 Μητρὶ δ' ἐμῇ τὰ πρῶτα μυθήσομαι, ὄσσ' ἐπέοικε.
 Κεῖνο μὲν ἀτρεκέως μυθήσαο, καὶ κατέλεξας,
 συζυγὴ χαρίεσσα, καὶ ἦνεσα (ἢ γὰρ ἔγωγε
 385 ἄρξομ' ὅθεν κατέληξε τεὸς λόγος), ὡς ἀγάμοισι
 ρίζα γάμος. Καὶ γὰρ τε πέλει καὶ ρίζα καὶ ἀρχή.
 Τίς δὲ κεν ἀρνήσαιτο σαοφρονέων γενετήρας;
 Οὐ μὴν πάντ' ἀγόρευσας ἐτήτυμα. Ἄλλὰ δέχοιο,
 καὶ μήτηρ περ ἐοῦσα, σοφὸν καὶ ἐχέφρονα μῦθον,
 390 καὶ μεγάλης σοφίης μυστήριον ἀμφὶ γενέθλην,
 ἦν κευθμῶνες ἔδειξαν ἐμοὶ μέγαλοιο Θεοῖο.
- Οὐχ ὄλου ἀνθρώποιο πατὴρ βροτός, ὡς ἐνέπουσιν,
 ἀλλ' ὄσσον σαρκός τε καὶ αἵματος, ἀμφοτέρων μὲν
 ὄλλυμένων. Ψυχὴ δὲ Θεοῦ κρατέοντος ἄημα
 395 ἔκτοθεν εἰσπίπτουσα πλάσει χοός. Οἶδεν ὁ μίξας,
 πῶς τὸ πρῶτον ἔπνευσε, καὶ εἰκόνα μίξατο γαίῃ.
 Μάρτυς ἐμῶν ἐπέων καὶ σὸς πόθος. Ἡμιτελὴς γάρ,
 στέργων οὐ ψυχὰς τεκέων, τὰ δὲ σώματα μούνα,
 οἷς δάκνη μογέουσι, καὶ οἷς θαλέθουσι γέγηθας.
- 400 Πλείονα γὰρ τυτθῆσι πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ
 ὦν τεκέων λώβησιν ἐὸν καταδάμναται ἦτορ,
 ἢ μεγάλαις ψυχῶν κακίαις καὶ χεῖροσι λώβαις.

370 γι' αὐτὰ πού γρήγορα ἔρχονται καὶ χάνονται ὅπως ἦρθαν·
ὅσο ποθοῦμε τὸν καπνὸ καὶ τὴ δροσιά, τὴν αὔρα
πού σβεῖ, τὴν ἄμμο πού κυλᾷ πάντα καθὼς οἱ ἀνέμοι
τὴ δέρνουν ἢ τοῦ караβιοῦ τ' αὐλάκι ὡς ταξιδεύει.

Μακάρι ἄς ἤμουν ἄτιμη ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ὅλους
375 μὲς στοὺς οὐράνιους μιὰ σταλιά δόξα ἄσβηστη γιὰ νὰ 'χῶ·
μάταιο τὰ πάντα νὰ κρατῶ μὰ τὸ Θεὸ νὰ χάσω.

Μὰ τρέμω καὶ φοβοῦμαι ἐγὼ μήπως κανεὶς στὰ οὐράνια
πετώντας μὲ τ' ἀμέστωτα φτερὰ τῆς παρθενίας
γιὰ τέτοιους λόγους ξαφνικὰ στὴ γῆ γλιστρήσει πάλι.

280 Γι' αὐτὸ καὶ φτάνω στὰ παιδιὰ μου ἀνάμεσα βοηθός τους
στὰ χέρια μου τὸ σωστικὸ λόγο τοῦ Θεοῦ κρατώντας·
πρῶτα στὴ μάννα μου θὰ πῶ σ' ἐκείνην ὅσα πρέπει·
τὸ εἶπες ἐκεῖνο ἀληθινό, μὲ σιγουριὰ πὼς εἶναι
καλὴ ἢ ζωὴ ἢ συντροφικὴ κι ὄχι δὲ λέω – στ' ἀλήθεια

385 θ' ἀρχίσω ἀπ' ὅπου ὁ λόγος σου σταμάτησε – πὼς ρίζα
ὁ γάμος γιὰ τοὺς ἄγαμους· κι εἶναι ρίζα κι ἀρχὴ τους.
Ποιὸς θ' ἀρνηθεῖ ἀπ' τοὺς φρόνιμους πατέρα καὶ μητέρα;
'Ὡστόσο κι ὄλα ἀληθινὰ δὲν τὰ εἶπες ἀλλὰ δέξου
κι ἄς εἶσαι μάννα, φρόνιμο καὶ γνωστικὸ ἓνα λόγο

390 μυστήριο γιὰ τὴ γέννα μας, τῆς ἄπειρης σοφίας
πού τ' ἄδυτα μοῦ δείξανε τοῦ τρισεγγάλου Θεοῦ μου.

Πατέρας δὲν εἶναι ὁ θνητὸς ὄλου τ' ἀνθρώπου ὡς λένε·
σάρκα τοῦ δίνει μονάχα κι αἷμα κι εἶναι τὰ δυό τους
φθαρτὰ καὶ πᾶνε κι εἶναι πνοὴ τοῦ Θεοῦ ἢ ψυχὴ πού ἀπ' ἔξω

395 γλιστρᾷ στὴν πλάση τοῦ πηλοῦ κι ὁ πλάστης τὸ γνωρίζει
πὼς ἔδωσε τὴν πρώτη πνοὴ κι ἔσμιξε γῆ κι εἰκόνα.

'Ὁ πόθος σου στὰ λόγια μου μάρτυρας· στῶν παιδιῶν σου,
μισός, δὲ σκύβει στὴν ψυχὴ παρὰ στὸ σῶμα μόνο·
αὐτὸ σὲ σκίζει ὅταν πονάει καὶ θαλερὸ σ' εὐφραίνει.

400 Πιότερο σκίζεται ἢ καρδιὰ τῆς μάννας, τοῦ πατέρα
μὲ μιὰν ἀρρώστια τοῦ παιδιοῦ μικρὴ, μὰ τὴν ἀρρώστια,
πού 'ν' τῆς ψυχῆς. βαούτερη καὶ τὴν πικρὴ κακία

Τῶν μὲν γὰρ τοκέες, τῶν δ' οὐ τελέθουσι τοκῆς.
 Εἰ δέ σε μητέρ' ἐγὼ καλέω, κάπῃ χεῖροσι μοίρη,
 405 πῶς σὺ γ' ἀρειοτέρου φθονέεις πατρὸς ἠϊθέοισιν;
 Ὡς μεγάλῳ γενετῆρι βροτῶν ἐθέλουσ' ὑπόεικε
 παρθενίην τίουσα, Θεὸν Πατέρ' ἀμφιέπουσαν.

Μητέρι μὲν δὴ τοῖα, καὶ ἄρκιος ἐνθάδε μῦθος.
 Αὐτὰρ ἐγὼ, φίλα τέκνα Θεοῦ πάντων βασιλῆος,
 410 τόνδε νόμον τίουσα, ὁμοφροσύνην ἐρατεινὴν
 πρὸς Θεὸν οἶον ἔμιξα, χόδς δ' ἀπέλειπον ἔρωτα,
 ὃν πάϊς ἀθανάτοιο Πατρὸς ἐστήσατ' ἄνωθεν,
 ἐκγεγαῶς ἀδέτοιο, καὶ ἄφθιτος οὐ φθινύθοντος,
 ἐξέτι τοῦ, ὅτε πρῶτον Ἀδὰμ θέτο ἐν παραδείσῳ
 415 ἄζυγα, καὶ μετέπειτα διδοῦς νόμον ἤγγισε λαόν,
 καὶ τοκετοῦς ἐκάθηρε νόμῳ, καὶ νηὸν ἔτισε
 σώμασιν ἀγνωστάτοισιν ἀμοιβαδίων ἱερῶν.
 Μάρτυς Ἰωάννοιο πατὴρ μέγας, οὔτι πάροιθε
 σπερμῆνας φίλον νῆα, τὸν ἐνδοθι δέξατο νηοῦ,
 420 τὸν Χριστοῦ μεγάλοιο προάγγελον ἡμερίοισι,
 πρὶν γε Θεῷ τελέσαι μυστήρια ἡμασιν ἀγνοῖς.
 Τοῦ δὲ νόμοιο τέλος Χριστός, μερόπεσσι κερασθεῖς
 παρθενικῆς ἀπὸ γαστρός, ὅπως γάμος χθόνα νεύση.
 Καὶ ρ' ὁ μὲν ὡς ὑπόειξεν, ὁ δ' ἔγρετο κόσμος ἀρείων,
 425 καὶ μόρος ἀρχεγόνοιο λυτῆς διὰ σαρκὸς ὁδεύων,
 ροιῇ τικτομένοισι, καὶ ὀλλυμένοισι γενέθλη,
 Παρθενίῃ γ' ἐνέκυρσε, καὶ ὤλετο, ὡς ὅτε πέτρῃ
 Ἀγχιάλῳ μέγα κύμα, καὶ ὕδατι βοσκομένη φλόξ.

 Πρὸς τάδε τίς πτολίεσσι καὶ ἀδρανέεσσι νόμοισι,
 430 τίς δ' ἀγορῆσι γέγηθε, καὶ οἶδμασι, καὶ τίς ἀγῶσιν,
 οὐς μῦθοι συνέπηξαν ἐπ' ὠκυμόροισιν ἐφήβοις;

μήτε πού βλέπει, ἐγέννησεν ὄχι ψυχὴ ἀλλὰ σῶμα.

- Κι ἂν σ' ἀτιμάζω, μάννα, ἐγὼ κι ἀπὸ τ' ἀνάξιο μέρος
 405 πῶς σὺ τοῦ ἀνώτερου πατρὸς φθονεῖς τὰ τέκνα ὡστόσο;
 Στὸ μέγα σκύψε θέλοντας πατέρα τῶν ἀνθρώπων,
 στήν παρθενία δῶσε τιμὴ πού τὸ Θεὸ λατρεύει.

Τέτοια στή μάννα λέω ἐγὼ τὸ λόγο σταματώντας.

- Μά, τέκνα ἀγαπητὰ τοῦ Θεοῦ, τοῦ βασιλιᾶ τῶν ὄλων
 410 τὸ νόμον αὐτὸν ἐνώ τιμῶ, τοῦ ζευγαριοῦ τοῦ ὠραίου,
 τὸ Θεό μου ἔσμιξα ἀφήνοντας τὴ γήινην ἀγάπη
 πού ὁ γιὸς τοῦ ἀθάνατου Πατρὸς ἀπὸ ψηλὰ ἔχει ὀρίσει
 τέκνο ἀπὸ γάμο ἀνήξερου καὶ ἄφθαρτος γιὸς ἀφθάρτου,
 ἀπὸ ὅταν στὸν παράδεισο παλιὰ ἄφησε μονάχο
 415 τὸν Ἀδὰμ κι ἔπειτ' ἔδωσε τὸ νόμο κι ἐξαγνίζει
 τὸ λαό, γέννες καθαίροντας καὶ τὸ ναὸ τιμώντας
 μὲ μιὰ σειρὰ ἀπὸ σώματα πάναγνων ἱερέων.
 Τοῦ Ἰωάννη τοῦτο ἄς μᾶς τὸ πεῖ ὁ πατέρας ὁ μέγας·
 τὸ γιό του δὲν ἐγέννησε πού στὸ ναὸν ἐδέχθη
 420 καὶ τοῦ μεγάλου εἶναι Χριστοῦ πρόδρομος στοὺς ἀνθρώπους,
 προτοῦ σὲ μέρες καθαρὲς πράξει τὰ θεῖα μυστήρια;
 Τοῦ νόμου τέλος ὁ Χριστὸς πού ἔσμιξε στοὺς ἀνθρώπους
 στὰ σπλάχνα τὰ παρθενικὰ στή γῆ νὰ σκύψει ὁ γάμος·
 ἔσκυψε αὐτὸς κι ἀνώτερος ξεβλασταρώνει κόσμος.
 425 Κι ὁ θάνατος διαβαίνοντας τὴν πρώτη φθαρτὴ σάρκα,
 ὅπου γεννιέται ἀπ' τὴ ροὴ καὶ χάνεται ἀπ' τὴ γέννα
 τὴν Παρθενία ἀντίκρισε καὶ χάθηκε ὅπως κύμα
 πού σπάει στήν πέτρα τοῦ γυαλοῦ καὶ σὲ νερά σβηθεῖ ἢ φλόγα.
- Κι ἔπειτα ποιὸς μὲ πολιτεῖες καὶ ποιὸς μὲ κούφους νόμους
 430 καὶ μ' ἀγορὲς ποιὸς χαίρεται καὶ κύματα κι ἀγῶνες,
 πού οἱ μῦθοι γιὰ λιγόχρονα στήσανε παλικάρια;

- Τίς στρατὸν ἐν πολέμοισι, καὶ ἐν θαλίῃσι τραπέζας
 ἤνεσε; τίς σοφίην κενεαυχέα, ἢ τ' ἐνὶ χερσίν,
 ἢ τ' ἐν ἀραχναίοισι λόγοις καὶ πλέγμασι κείται,
 435 αὐτοῦ τικτομένοισι, καὶ ἠέρι λυομένοισι;
 Τίς δ' ἄρα τοῖσι γέγηθε, φυτοσκαφίης τε πόνοισι,
 νηὸς τ' ὠκυάλιο δρόμῳ κραιπνοῖς ὑπ' ἀήταις;
 Ταῦτα μὲν οὔτε γάμοιο διδάγματα, τῆς δ' Ἀδάμοιο
 τίσιος ἀρχαίης τυτθὸν μέρος, οἷσιν ὑφέρπει
 440 πτέρναν ἐμὴν δοκέων πικρὸς ὄφις. Εἰ δὲ γάμοιο,
 ἐρρέτω. Οὐ γὰρ ἔμοιγε συνέμπορα πρὸς βίον ἄλλον
 ἔνθεν ἐπειγομένη, τὰ δὲ γ' ὄλβια πάντ' ἀπολεῖται
 σήμερον, ἢ κόσμοιο σὺν ἀστατέοντι ρεέθρῳ
 ρευστὸς γὰρ ρευστοῖο διεκπεράας βιότοιο,
 445 βαιὸν ἐφαπτόμενός τε παρατροχάων τροχάοντα.

- Εἰ δὲ σοφοῖσι γέγηθας, ἐπεὶ σέθεν ἐξεγένοντο,
 δέξαι καὶ ἀλιτρῶν κακίην, ὧν ρίζα τέτυξαι.
 Ρίζα Κάϊν, Σοδόμων τε, καὶ οὐς ἐκέδασ' ἐπὶ πύργῳ
 Χριστὸς ἀτασθαλέοντας, ὕβριν θ' ὧν ἔσβεσεν ὄμβρος
 450 οὐρανόθεν χθόνα πᾶσαν ὁμοῦ πνεῖουσι καθήρας.
 Τίς Φαραῶ κακόμητιν, Ἀχάβ θράσος, Ἀσσυρίων τε
 πικροτάτους βασιλῆας ἐθρέψατο; τίς δὲ δίκαιον
 αἷμα πότῳ μάχλοισ τε κινήμασι δόντα θυγατρὸς
 οὐλίου Ἡρώδη, παιδοκτόνον, ἠδὲ φονῆας
 455 Χριστοῦ παμβασιλῆος, ὅσοι τ' ἐγένοντο διώκται
 πρόσθεν καὶ μετέπειτα, καὶ ὑστατίοισι χρόνοισι,
 ὧν πύματον πρῶτόν τε, κακὸν Βελίαο βέρεθρον,
 δεινὸν Ἰουλιανοῖο κράτος, ψυχῶν ὀλετήρος,
 οὗ θεόθεν πληγέντος, ἐπεὶ μόθον ἤρατο Χριστῶ,
 460 θερμὸν ἔτι ζεῖουσα κόνις, μέγα τάρβος ἀλιτροῖς·
 ἄλλους θ' οὐς περ ἔδωκε βίῳ γάμος, ἠδ' ἔτι δώσει,

434. Ἀραχνένιο, δηλ. ἀδύναμο.

Ποιὸς τοὺς στρατοὺς ποὺ πολεμοῦν, ποιὸς τοῦ γλεντιοῦ τραπαλιὰ
 παινᾶ; Καὶ τὴ σοφία ποιὸς τὴ μάταιη εἶτε στὰ χέρια
 κι εἶτε σὲ λόγων πλέξιμο, ποὺ εἶναι ἀραχνένιο, λάμπει
 435 ποὺ ὅλη τὴ νύχτα πλέκεται καὶ τὸ σκορπίζει ἡ μέρα;
 Τάχα μ' αὐτὰ ποιὸς χαίρεται καὶ μὲ τῆς γῆς τοὺς μόχθους
 καὶ μὲ τοῦ γοργοπέλαγου τοῦ πλοίου ποὺ ὁ ἀγέρας διώχνει;
 Τοῦ γάμου αὐτὰ διδάγματα δὲν εἶναι, τῆς ἀρχαίας
 τοῦ Ἀδάμ ποινῆς μέρος μικρὸ πιστεύω, ὅπου λουφάζει
 440 τὴ φτέρνα μου σκοπεύοντας τ' ὀλεθροφόρο φίδι.
 Μὰ ἂν εἶν' τοῦ γάμου... ὦρα καλὴ! Στὸ δρόμο ποὺ ἔχω πάρει
 γι' ἄλλοῦ καὶ βιάζομαι ἀπὸ δῶ δὲ μὲ βοηθοῦν, μὰ πάνε
 ὅσα καλὰ τὴ μέρα αὐτὴ ἢ στοῦ ἄστατου τοῦ κόσμου
 τὸ κύλημα. Ἄστατος ἐσὺ κι ἄστατη ζωὴ διασχίζεις
 445 μόλις τὴ γγίζεις καὶ μαζὶ τρέχεις μ' αὐτὴ ὅπως τρέχει.

Κι ἂν χαίρεσαι μὲ τοὺς σοφοὺς ποὺ ἔχεις ἐσὺ γεννήσει
 καὶ τὴν κακία τῶν κακῶν δέξου, ρίζα τους εἶσαι.
 Ρίζα στὸν Κᾶη, στὰ Σόδομα, στοὺς ἀσεβεῖς τοῦ πύργου
 ποὺ σκόρπισε ὁ Χριστός, σ' αὐτοὺς ὅπου ἡ βροχὴ ἢ οὐράνια
 450 ἐπνιξε τὴ βλαστήμια τους ἀγνίζοντας τὴ γῆ ὅλη
 κι ὅσα ἔμπνοα. Ποιὸς τὸ Φαραῶ καὶ τοῦ Ἀχαάβ τὸ θράσος
 καὶ τοὺς κληροῦς μεγάλωσαν ἀσύριους βασιλιάδες;
 Καὶ ποιὸς τὸν ἐξολοθρευτὴ – ποὺ τὸ αἷμα τοῦ δικαίου
 σὲ ἄσεμνη κόρη πρόσφερε στ' ἀνόσιο ἐπάνω γλέντι,–
 455 ποὺ τὰ παιδιά ὄλ' ἀφάνισε, τὸν ἄθλιο Ἡρώδη ἐγέννα;
 Καὶ τοὺς φονιάδες τοῦ Χριστοῦ κι ὅσοι τὸν κυνηγήσαν
 παλιὰ μὰ καὶ κατοπινὰ καὶ στὰ στερνὰ αὐτὰ χρόνια;
 Καὶ ποιὸς τὸν πρῶτο ἂν καὶ στερνό, τὸν ψυχοκαταλύτη,
 τὸν Ἰουλιανὸ ποὺ τὸ Χριστὸ καθῶς πολέμαε πῆρε
 460 τὸ χτύπημα· βράζει ζεστός στὸν τάφο, τρόμος σ' ὅλους
 τοὺς ἀσεβεῖς. Κι ὅ,τι ἔδωσεν ὁ γάμος καὶ θὰ δώσει

- ψεύστας, ἀνδροφόνους, σκολιούς, ἐπίορκον ὁμοῦντας,
 ἄρπαγας ἀλλοτριῶν, ξείνης δηλήμονας εὐνήs,
 τίς κεν ἀριθμήσειεν; ἐπεὶ τότε πᾶσι πέφανται,
 465 ὡς πλείων χρυσοῖο κόνις, πλείους δὲ κάκιστοι
 τῶν ἀγαθῶν· καὶ γὰρ τε τρίβους περόωσιν ἀνίσους.
 Τοῖς μὲν γὰρ χθαμαλὴ καὶ ἐπίτροχός ἐστι κακοῖσιν.
 Οἱ δ' ἀγαθοὶ τέμνουσι προσάντεα. Τοῦνεκεν ἐσθλῶν
 πλεῖστον, ὅσον κακίους προφερέστεροί εἰσιν ἀριθμῶ.
 470 Εἰ μὲν δὴ λήξειας ἀγαλλομένη τεκέεσσι,
 καὶ πηρὸν καλέουσα βίον θεότητος ἐταῖρον,
 στήσομεν ἐνθάδε μῦθον. Ἔχεις κλέος ἀμφήριστον.
 Οὐδὲ γὰρ οὐδ' αὐτὴ φθονέω χθονίῳ γενετῆρι.
 Εἰ δὲ Θεοῖο λαχοῦσα τὰ δευτέρα, πρῶτα δέδορκας,
 475 φθέγξομαι ἀτρεκέως μὲν, ἀτὰρ θυμαλγέα μῦθον.

- Τίς πάντων μερόπων τόδ' ἐμήσατο τέκνον ἄριστον
 σπερμῆναι; τί δὲ μῆχος ἀνάρσιον νῆα φυτεῦσαι;
 Εἰκόνα μὲν γράψεν τις ἀπ' εἰκόνοσ οὗτι χερεῖω,
 καὶ πλάστηs ἐτύπωσεν εοικότα πλάσματα μορφαῖs,
 480 καὶ χρυσὸν παλάμησιν, ὅπη νοός, ἤλασε τέχνη,
 καὶ στάχυν ἐξ ἀγαθοῖο γεωμόρος ἐσθλὸν ἄμῃσε
 σπέρματος, οὐδ' ἀτύχησε τέλος πόθος, οἷον ἐώλπει
 θνητὸς δ' οὐ σάφα οἶδε γόνου φύσιν, εἰς δ' τι λήξει,
 οὐ κακός, οὐδὲ μὲν ἐσθλός· ὁ δ' εὐχεται ἐσθλὸς ἀρείω
 485 εἰ Παῦλός τις ἐὼν χριστοκτόνον νῆα φυτεῦσει,
 Ἄνναν ἢ Καϊάφαν ἀτάσθαλον, ἢ τιν' Ἰουδαν·
 οὐδ' εἴ τις κακίας πεφυκῶς οἶός περ Ἰούδας,
 ἢ Παύλου ζαθεοῦ κεκλήσεται, ἢ δ' γε Πέτρου,
 πέτρης ἀρραγέος, γενέτης κληῖδα λαχόντος.
 490 Οὐδὲ γὰρ εἰ φίλον νῆα φυτύσεται ἢ ἠ θύγατρα,
 οἶδε πατήρ. Ἦβριν δὲ χοὸς μόνον ἐσβεσεν εὐνή.

Ἐκ δ' ἐνὸς ἀρχεγόνοιο Κᾶϊν καὶ Ἄβελ ὑπέσταν,
 ζηλήμων, θυσίης τε θεουδέος ἐσθλὸς ἀρητήρ.
 Ἰσακίδαί δ' Ἡσαῦ τε κακός, Ἰακῶβ τε φέριστος·

καὶ ψευδῆς καὶ στρεψόδικους, φονιάδες κι ὄρκοπάτες
 πὸ ξένα ἀρπάζουν πράγματα καὶ κλίνη μαιίνουν ξένη.

Ἄμετρητοι! Ὀλοφάνερο γίνεται τοῦτο σ' ὄλους:

465 πὸ πολλή ἢ σκόνη ἀπ' τὸ χρυσὸ καὶ πὸ πολλοὶ εἶναι ἀκόμη
 ὄσοι κακοὶ ἀπ' τοὺς ἀγαθοὺς· περνοῦν ἀνόμοιες στρατές·
 ἴσιος γιὰ τρέξιμο καλὸς τῶν κακῶν εἶναι ὁ δρόμος,
 μὰ ὄσοι ἀγαθοὶ σ' ἀνήφορο κοπιάζουν. Καὶ γιὰ τοῦτο
 τόσο οἱ κακοὶ στὸν ἀριθμὸ ἀπ' τοὺς ἀγαθοὺς περισσεύουν.

470 Ἄν πάψεις γιὰ τὰ τέκνα σου νὰ καμαρώνεις καὶ νὰ
 καλεῖς ἀνάπηρη ζωὴ συντρόφισσα τοῦ Θεοῦ μου,
 ἐδῶ τὸ λόγο ἄς κόψομε κι ἀμάχητή σου ἄς εἶναι
 ἡ δόξα, ἀφοῦ οὔτε ἐγὼ φθονῶ χωμάτινο πατέρα.
 Μ' ἂν ἀπ' τὸ δεύτερο λαχνὸ τὸν πρῶτο σημαδεύεις,

475 ἄκου ἓνα λόγο ἀληθινὸ πὸ κάνει πόνου ὡστόσο.

Ποιὸς ἀπ' τὰ πλήθη τῶν θνητῶν ἄριστο βρῆκε τέκνο
 νὰ κάνει; Καὶ γιὸ ἀνάποδο ποιὸς τρόπος νὰ γεννήσει;
 Ὅχι κατώτερη ἐφτιαχνε κάποιος εἰκόνα ἀπ' ἄλλον
 κι ὁ γλύπτης ἀπαράλλαχτα φτιάχνει τ' ἀγάλματά του.

480 Τὸ χέρι φτιάχνει τὸ χρυσὸ κατὰ πὸ ὁ νοῦς ὀρίζει
 κι ὁμορφο στάχυ ὁ γεωργὸς ἀπ' ἀγαθὸ μαζεύει
 σπόρο καὶ καθὼς τό ἔλιζε τέλος ὁ πόθος βρίσκει.
 Μόνον ὁ θνητὸς ξεκάθαρα τί θὰ ἔναι δὲν τὸ ξέρει
 ὁ γόνος του – καλὸς, κακὸς – πὸν κάλλιο του τὸν θέλει.

485 Φονιά ἓνας Παῦλος τοῦ Χριστοῦ μπορεῖ καὶ νὰ γεννήσει
 Ἄννα ἢ Καϊάφα μοχθηρὸ καὶ κάποιον Ἰούδα ἀκόμα.
 Καὶ Ἰούδας ἂν γεννήθηκεν ἄλλος στήν κακοσύνη,
 ἴσως πατέρας νὰ βρεθεῖ ἰσόθεος Παύλου ἢ Πέτρου,
 ὁ πὸν ἔναι πέτρα ἀράγιστη καὶ τὰ κλειδιά ἔχει λάβει.

490 Κι ἀκόμα ἂν θὰ γεννήσει γιὸ κάθε γονιὸς ἢ κόρη
 δὲν ξέρει· μόνον τῇ φωτιά τῆς σάρκας σβῆνει ἢ κλίνη.
 Πῆραν ἀπ' τὸν πρωτόπλαστον ὁ Κάϊν καὶ ὁ Ἄβελ σάρκα,
 ὁ φθονερὸς κι ὁ ἱεουργὸς ὁ ἀγνὸς τῆς θείας θυσίας.
 Τοῦ Ἰσαὰκ ἀνάξιος γιὸς ὁ Ἡσαῦ καὶ νὰ, ὁ Ἰακώβ παράξιος

- 495 καὶ πλέον, ἐκ γὰρ ἐνὸς δίδυμος γόνος οὐδὲν ὁμοῖος.
 Καὶ Σολομῶν τὰ πρῶτα σοφός, μετέπειτα κάκιστος,
 ἡνίκα θηλυτέρησιν ἐφωμάρτησεν ἀλιτραῖς.
 Ἐμπαλιν αὖ Παῦλοιο μέγα σθένος ἀμφοτέρωθεν,
 δς Χριστὸν μὲν ἄτιζεν, ἔπειτα δὲ πᾶσιν ἔφηνε,
 500 τρέψας εἰς ἀγαθὸν ζῆλον πυρόεσσαν ἐρωήν.
 Τούτων συζυγίη δὲ τί δώσομεν; οὐδὲν ἔγωγε.
 Οὐ γὰρ ζευγνυμένοις καταθύμιος ἔσπεται εἰκῶν.
 Ἄλλ' ὥς τις στρεπτοῖσιν ἰαινόμενος φρένα πεσσοῖς,
 πεσσοὺς μὲν προέηκε, τὸ δ' ἄρτιον ἢ περισσὸν
 505 οὐ χέρες, αὐτόματα δὲ λίθων στροφάλιγγες ἔνεικαν·
 ὥς ρα γάμος, τεκέων ἀρότης, πινυτοὺς τε κακοὺς τε
 οὐ τέκεν, ἀλλ' ἐδίδαξε βροτῶν φύσις ἢ μάθησις.
 Εἰ δ' ἔτεδν ποθέεις γνῶναι λόγον, οἱ μὲν ἄριστοι,
 Πνεύματος ἢ δὲ λόγοιο διαπλάσσοντος, ἄριστοι.
 510 Σπινθήρ εὐσεβίης γὰρ ἐν ἀνθρώποισι κέκρυπται,
 ὡς τισιν ἐν λάεσσι πυρὸς μένος. Ὡς δὲ σίδηρος
 κρούμασιν ἐκ λιθάκων ἤκε σέλας, ὡς ἀπὸ θνητῶν
 εὐσεβίην λοχόωσαν ἄγει λόγος. Οἱ δὲ κάκιστοι,
 μᾶλλον συζυγίης. Ἦ γὰρ πλέον ἐνθάδε τίκει,
 515 καὶ κόσμοιο ρέοντος ὁμόστολος ἦλος ἔραζε
 σάρκα δέων ψυχὴν τε κάτω βρίθουσα μολυβδῖς,
 καὶ κλῆρος τοκέεσσιν ὁμοῖος ἀνθάδε μίμων.
- Ἄλλ' ἔμψης τοκέων περιδώμεθα, μὴ τε σὺ βάζειν
 τοὺς ἀγαθοὺς, ρίψω τε ἀτασθαλέοντας ἔγωγε.
 520 Τοῖς δ' ἄλλοις, ὀππόσον ἀγνὸς βίος ἐστὶν ἀρείων,
 γνοίης κεν φιλότητα Θεοῦ, σαρκὸς τε παχείης,
 σκεψαμένη, κόσμου τε φύσιν καὶ τέρματα δισσά.
 Εἰ γάρ τοι καὶ μικρὸν ἀποσκεδάσειας ὀπωπῆς
 ἢ λήμην ρυπόωσαν, ἀπ' αἰθέρος ἢ σύ γ' ὀμίχλην,
 525 καὶ γλήνην πετάσειας ἐς αὐγὰς ἡλείοιο

517,518. Τοκέεσσιν, τοκέων (τεκέεσσιν, τεκέων): στή μετάφραση
 θηκε τοκέσσιν, τεκέων.

- 495 κι ακόμα γόνος δίδυμος παράταιρος ὡς πέρα.
 Σοφὸς στὴ νιότη ὁ Σολομὼν στὰ γηρατεῖα σκαρτερεῖ,
 ἀπὸ ὅταν ἀκολούθησεν ἀμαρτωλὲς γυναῖκες.
 Κι ὁ Παῦλος πού 'χε δύναμη κι ἀρχὴ καὶ τέλος ἴδια,
 πρῶτα νὰ ὑβρίζει τὸ Χριστὸ πού διαλαλεῖ κατόπι,
- 500 σὲ φλόγα ἀλλάζει ζεῖδωρη τὴν πύρινην ὀρμὴ του.
 Τί θὰ προσφέρομε ἀπ' αὐτὰ στο γάμο; Ἐγὼ μὴτ' ἔνα·
 σὲ ὄσους μὲ γάμο δένονται δὲν ἀκλουθεῖ ἡ εἰκόνα
 πού θέλουν· ἀλλὰ σὰν αὐτὸν πού χαίρεται στὰ ζάρια
 τὰ παίξει καὶ τὰ ρίχνει αὐτὸς καὶ δὲ βγάζει τὸ χέρι
- 505 μονὰ ἢ ζυγὰ, μὰ βγαίνουνε στο παίξιμο ὅ,τι λάχει,
 ἔτσι κι ὁ γάμος κι ἡ σπορὰ τῶν τέκνων δὲ γεννοῦνε
 τὸ φρόνιμο εἴτε τὸν κακὸ μὰ ἡ διδαχὴ κι ἡ φύση.
 Κι ἂν θέλεις λόγο ἀληθινὸ νὰ μάθεις οἱ ἄριστοι εἶναι
 τὸ πνεῦμα ὅπως τοὺς θέλησε κι ὁ λόγος πού παιδεύει.
- 510 Εὐλάβειας σπῖθα ἔχει κρυφτεῖ μὲς στὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου
 καθὼς στὶς πέτρες δύναμη φωτιᾶς· κι ὡς βγάζει φλόγα
 τὴν πέτρα ὡς κρούει τὸ σίδερο κι ἀπ' τοὺς θνητοὺς παρόμοια
 ὁ λόγος βγάζει τὴν κρυφτὴν εὐσέβεια. Ναί, τοῦ γάμου
 οἱ πῶ κακοὶ εἶναι βλάστημα πού αὐτὸς γεννάει δῶ κάτω
- 515 τοῦ κόσμου ὁμόυλος πού κυλάει δεσμὸς πού μὲ τὸ χῶμα
 δένει τὴ σάρκα καὶ τραβάει – βαρίδι – πρὸς τὰ κάτω
 κάθε ψυχὴ, μὲ τοὺς γονιούς ὅμοιο ν' ἀφήνει κλῆρο.
- Μὰ τὰ παιδιά ἄς τ' ἀφήσουμε καὶ γι' ἀγαθοὺς σὺ μῆτε
 νὰ μοῦ μιᾶς καὶ πάλι ἐγὼ ἄς ἀφήσω κάθε ἀνάξιο.
- 520 Ἐπὶ ἄλλα πόσο ἀνώτερη ἢ ἀγνὴ ζωὴ θὰ μάθεις
 πὼς εἶναι, ἂν στοχαστεῖς τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς βαριᾶς τῆς σάρκας
 τὸν ἔρωτα, τοῦ κόσμου αὐτοῦ τὴ φύση καὶ τὰ τέλη
 τὰ δύο. Κι ἂν ἀπ' τὰ μάτια σου λίγο μονάχα διώξεις
 τὴν κρούστα τὴν ἀκάθαρτη, τὸ σκότος ἀπ' τὴ λάμψη
- 525 καὶ τὰ στηλώσεις καὶ τὰ δυὸ στοῦ Ἡλίου μας τὸ φέγγος

ἡμετέρου, καθαρῶ δὲ νόφ λεύσειας ἅπαντα,
 δῆεις παρθενίην μὲν ὄλην ἀνάθημα Θεοῖο,
 Χρυσοῦ τ' ἠλέκτρον τε φαάντερον, ἠδ' ἐλέφαντος,
 εἰσκοπον, εὐδίωσαν, ἐδπτερον, ὑψικάρηνον,
 530 κούφην, παμφανόωσαν, ἄνω χθονός, ἀστήρικτον
 γαίης ἐν γυάλοισιν, ἐν ἄστει δ' εὐρυθεμέθλω
 οὐρανίῳ, καὶ σαρκὸς ἀπόπροθι ναιετάουσαν,
 χειρῶν ἀμφοτέρων τῇ μὲν κατέχουσαν ἀγήρω
 ζωήν, τῇ δ' ἐτέρῃ πλοῦτον καὶ κῦδος ἄπαιστον·
 535 οὐχ ὡς δὴ φερέοικον ὑπ' ἀχθεῖ ὄστρακόνεντι
 ἔλκουσαν μογερῶς ὑγρὸν δέμας ἴχνεσι νωθοῖς,
 οὐ Χριστῶ καὶ σαρκὶ μεριζομένην βασιλῆϊ,
 οὐδέ, ὡς ἀμφιβίοισι νόμος, καὶ χέρσον ἔχουσαν
 καὶ μαλακοῖς ναίουσαν ἐν ὕδασι νυκτὶ καὶ ἡοῖ,
 540 ἀλλὰ Θεοῦ πέμπουσαν ὄλον νοόν, ἐκ δὲ Θεοῖο
 κρείσσοσι καὶ τεκέων γεννήμασιν εὐθαλέουσαν,
 ἐλπρωρῆ, καθαροῖς τε νοήμασιν ἐκ καθαροῖο.

Συζυγίην δ' αὖ πάμπαν ἀπὸ Χριστοῦ θέουσαν
 βράσμασιν οὐλομένοιο χοός, κόσμου τε μερίμναις
 545 παντοίας, ἢ βαιὸν ἐφαπτομένην γε Θεοῖο.
 Ὡς γὰρ ὁμοῦ λεύσσουσα κάρη δύο, ἡὲ πρόσωπα,
 ἡὲ καὶ ἐν σελίδεσσι γεγραμμένα γράμματα δισσαις,
 οὐχ ὄλον ἀτρεκέως τύπον ἤρπασεν, ἰεμένη περ,
 ἀλλὰ τὸ μὲν κατέμαρψε, τὸ δ' ἔκφυγεν ὄψιν ἀραιήν
 550 σκιδναμένην, ὡς οἶστρος ἐπ' ἀμφοτέροισιν ἀφανρός,
 κόσμῳ τε, Χριστῶ τε, ὃ δ' ἔμπεδος εἰς ἓνα τείνων.
 Ἡ γὰρ Χριστὸν ἔχων τις ὄλον, ἀλόγησε δάμαρτος,
 ἢ τίων φιλότητα χοός, Χριστοῦ λέλασται.
 Ἦδη καὶ τιν' ὄπωτα λιθοξόον, ἡὲ τιν' ἔργων
 555 ἴδριν δουρατέων, πινυτοῦς καὶ φράδμονας ἀνδρας·
 ἰθειήν στάθμησιν ἐπὶν διατεκμήρωνται,
 ὡς φαέων ἕτερον μὲν ὑπὸ βλεφάροισιν ἔδησαν,

κι όταν με νοῦ ὀλοκάθαρο τὰ πράγματα ἀντικρίσεις,
ἢ Παρθενία ἀφιέρωμα στὸ Θεὸ θὰ μάθεις εἶναι
λαμπρότερη ἀπὸ φῖλντισι, χρυσὸ εἶτε κεχριμπάρι
δλη γαλήνη, φρόνιμη, ψηλόκορφη, φτεράτη,

530 ἀνάλαφρη καὶ πάμφωτη, πάνω ἀπ' τὴ γῆ καὶ δίχως
στῆς γῆς ἐπάνω ν' ἀκουμπᾶ μὰ στὴν οὐράνια πόλη,
πού εἶναι πλατυθεμέλιωτη, ξένη ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους,
πού 'χει δυὸ χέρια καὶ κρατᾶ με τὸ 'να τὴν αἰώνια
ζωὴ καὶ τὸν πλοῦτο στ' ἄλλο της καὶ τὴν ἀτέλειωτη ἔχει

535 δόξα. Δέν περιφέρνει ὀκνά τ' ὀστράκινο καυκί της
ξεπνοϊσμένη σέρνοντας τ' ἄπηχτο τὸ κορμί της.
Δέν πάει μιστὴ με τὸ Χριστὸ κι ἄλλη μιστὴ στὴν σάρκα,
νύχτα δέ μένει στὴ στεριά καθὼς στ' ἀμφίβια νόμος
κι οὔτε στὰ μαλακὰ νερά τὴν κάθε αὐγὴ ξαπλώνει.

540 Στέλνει ὄλο της τὸ νοῦ στὸ Θεὸ κι ἀπ' τὸ Θεὸ ἔχει πλοῦτο
γεννήματα πανόμορφα καλύτερα ἀπὸ τέκνα
ἐλπίδες ἀπ' τὸν καθαρὸ καὶ στοχασμοὺς καθάρους.

Ὁ γάμος τώρα ἀπ' τὸ Χριστὸ τρεχάτος ξεμακραίνει
καθὼς τὸν δέννουν τῆς σαρκὸς κι οἱ μέριμνες τοῦ κόσμου
545 κάθε λογῆς καὶ μοναχὰ λίγο τὸν Θεὸν ἀγγίζει.

Γιατί, ὅπως δύο βλέποντας πρόσωπα εἶτε κεφάλια
ἢ καὶ μαζὶ σελίδες δυὸ με γράμματα γεμάτες,
ἀκέρια εἰκόνα ἀδύνατο ν' ἀρπάξεις κι ἄς τὸ θέλεις
μὰ τὸ 'να ἀρπάξεις ἀπ' τὰ δυὸ, τ' ἄλλο γλιστρᾶ ἀπὸ βλέμμα

550 σκόρπιο κι ἀνάριο, ἔτσι λειψὸς κι ὁ ἔρωτας γιὰ τὰ δύο,
τὸν κόσμο ἀλλὰ καὶ τὸ Χριστὸ· σωστὸς ὁ ἔρωτας στὸ 'να.

Ἦ ἂν ἔχεις ὄλο τὸ Χριστὸ, βγαίνει ἀπ' τὸ νοῦ ἢ γυναῖκα
ἢ λησμονήθηκε ὁ Χριστὸς ἀπ' τὴ λατρεία τῆς σάρκας.

Εἶδα συχνὰ τὸ μαρμαρά, τὸν ξυλοουργὸ ἀπ' τὴν ἄλλη,

555 ἀνθρώπους πού 'ναι φρόνιμοι κι εἶναι σοφοὶ στὴν τέχνη,
τὸ ἴσιο με τὴ στάφνη τους γιὰ νὰ καλοζυγίσουν
τὸ 'να κάτ' ἀπ' τὰ βλέφαρα μάτι τους φυλακίζουν

- τῶ δ' ἑτέρω πέμψαντες ὄλον φάος εἰς ἔν ἀγερθεν,
 ἀτρεκίης ἐτύχησαν, ὁ δ' ὠμάρτησε σίδηρος·
 560 ὡς πόθος εἰς ἔν ἰών, Χριστοῦ πλέον ἐγγὺς ἐλαύνει,
 ὃς ποθέει ποθέοντα, καὶ εἰσορόωντα δέδορκεν,
 εἰσορόωντα δέδορκε, καὶ ἀντιάει προσιόντι.
 Ὅσσον τις ποθέει, καὶ δέρκεται, ὄσσον ὄπωπεν.
 Τόσσον καὶ ποθέει κύκλος ἀνελίσσεται ἐσθλός.
- 565 Τὸν μὲν ἐγὼ ποθέουσα, λίπον βίον, οὐδὲ δυνάσθη
 ὄμμα βαλεῖν ἑτέρωσε· γλυκὺς δέ με δεσμὸς ἐρύκει
 κάλλεος ἰσχανόωσαν, ὃ μὲν φρένας ἐπτοίησε
 δερκομένης, ἐπ' ἐμοὶ δὲ τινάζατο παμφανόωντα
 πυρσόν, ὄλην καλήν τε καὶ αἰγλήεσαν ἔθηκε.
- 570 Μοῦνος γάρ τε πόθων καὶ κάλλεος αἴσαν ἀγείρει
 ἐξ ἔρατοῦ ποθέοντι· ὁ δ' ὄλβιος, ὄστις ἔδεκτο.
 Ἄλλὰ σὺ καὶ πόθον ἄλλον ἐνὶ στήθεσσιν ἀέξεις,
 καὶ φρονέεις, ὡς μᾶλλον ἐπ' οὐρανίαις πελάουσα,
 εἶνεκα, φῆς, τεκέων καὶ κτήσιος ἠδὲ τοκήων,
- 575 ὡς ἐλαφρῶν, ἐλαφρῶν δὲ σοφῆ πόθος ἐστὶν ἀκερδῆς,
 νηῦς ὀλίγη, βαιὸς τε πόρος, καὶ κέρδος ἐλαφρὸν
 τῶν οὐχ ἰσταμένων. Σοὶ δὲ πλόος οὗτος ἀπείρων,
 καὶ πορθμὸν περώωσα, ἐπεύχεο ποντοπορεύειν
 ἰστία κολπῶσασα δι' οἴδατος Ἰονίου.
- 580 Πνοιῆ ταῦτα φέρει, καὶ βέλτερον, εἴ τις ἀρείων·
 εἰ δὲ καὶ ἀντιόωσα μικρὸς μόρος ἐνθέδε θνήσκειν.
 Ψυχῆς δὲ πλόος ἐστὶ μέγας καὶ πνεύματος ἐσθλοῦ.
 Τῆ ῥα περιτρομέουσα, πλέον Χριστοῦ δέδραγμα·
 οὐκ οἶον, ποθέω δὲ καὶ εὐδιόωσά περ ἔμπης
- 585 Χριστὸν ἐμόν, πόθον ἀγνόν, ὃς ἔμπεδός ἐστι ποθεῦσιν.
 Ὅς τις δ' αὖ χατέων λεύσσει πρὸς χεῖρα Θεοῦ,
 οὐ χατέειν δοκέων, καιροῦ πόθον αἴψα λέλοιπεν.
 Εἰ γὰρ οἴστεύσειε τετὴν φρένα Χριστὸς ἀνωθεν,
 καὶ μεσάτην τρώσειεν ἀναψύχοντι βελέμνω,

575. Ἐννοοῦνται τὰ πράγματα τῆς ζωῆς γονεῖς, παιδιά, πλοῦτή κ.ο.κ.

- καί στ' ἄλλο συναθροίζοντας ὄλο τὸ φῶς τὸ στέρνουν
 πέρα καὶ βρίσκουν τὸ σωστό, τὸ σίδηρο ἀκολουθαίει.
- 560 Κι ὁ πόθος σ' ἓνα κλίνοντας πῶς στὸ Χριστὸ μᾶς φέρνει,
 ὁποῦ ποθεῖ ὅποιον τὸν ποθεῖ καὶ βλέπει ὅποιον τὸν βλέπει
 ὁποῦ θωρεῖ ὅποιον τὸν θωρεῖ, δέχεται ὅποιον σιμώνει.
 Ὅσο ποθεῖς τόσο θωρεῖς κι ὅσο θωρεῖ κανένας
 τόσο καὶ πῶτερο ποθεῖ· κύκλος λαμπρὸς πού κλείνει.
- 565 Αὐτὸν ποθοῦσα κι ἔζησα τὴ ζωὴ καὶ δὲν μπορούσα
 νὰ στρέψω ἄλλοῦ τὰ μάτια μου, γλυκὸς δεσμὸς μ' ἐκράτει.
 Ποθοῦσα ἐγὼ τὴν ὀμορφιά πού βλέποντας τὰ φρένα
 μοῦ θάμπωσε καὶ τίναξεν ὀλόλαμπρο σ' ἐμένα
 πυρσὸ κι ὠραία κι ἀστραφτερὴν ἀκέρια μ' ἔχει κάνει.
- 570 Ὁ μόνος πόθος πού ἀποσπᾷ τῆς ὀμορφιάς μεράδι
 ἀπὸ τὸν ποθητὸ· κι αὐτὸς πού ἐδέχθη εὐτυχισμένος.
 Μὰ ἐσὺ κι ἓνα ἄλλον ἔρωτα στὸ στήθος μέσα θρέφεις
 κι ἔτσι στὰ οὐράνια πῶς κοντὰ πιστεύεις πῶς σιμώνεις
 γιὰ τέκνα ὡς λὲς καὶ κτήματα καθὼς καὶ γιὰ γονέους.
- 575 Ὡσήμεντα! καὶ γιὰ σοφὴ πόθος μὲ δίχως κέρδος.
 Μικρὸ καράβι, πέρασμα σύντομο, κέρδος λίγο
 ἀπ' ὅσα ρέουν. Μ' ἀτέλειωτο γιὰ σὲ αὐτὸ τὸ ταξίδι.
 Κι αὐλάκι δρασκελίζοντας θὰ νιώθεις ποντοπόρος
 πῶς ἔγινες μ' ὀλάνοιχτα πανιά στὸ Ἴόνιο κύμα.
- 580 Τὰ σπρώχνει ὁ ἄνεμος γοργὰ καὶ κάλλιο ἂν οὐριος εἶναι·
 μ' ἂν εἶναι ἀντίθετος, πικρὸς ἐδῶ κι ὁ θάνατός του.
 Μακρὸ ταξίδι ἔχει ἡ ψυχὴ καὶ θέλει πρῖμο ἀγέρα.
 Τρέμω γι' αὐτὴν καὶ τὸ Χριστὸ σφιχτότερα ἀγκαλιάζω·
 κι ὄχι μονάχα ἀλλὰ ποθῶ καὶ στὴ γαλήνη μέσα
- 585 μὲ πόθο τὸ Χριστὸ μου ἀγνὸ πού σ' ὅσους τὸν ποθοῦνε
 μένει. Μὰ κι ἀπὸ στέρηση στοῦ Θεοῦ ὅποιος ρίχνει βλέμμα
 τὸ χέρι, ἂν πάψει ἢ στέρηση, πρόσκαιρος σβῆνει ὁ πόθος.
 Ἄν ὁ Χριστὸς ἀπὸ ψηλὰ σαῖτέψει τὴν ψυχὴ σου
 καταμεσίς βαρώντας τη μὲ τὸ ζωογόνο βέλος,

590 ἀμφοτέρους κεν ἔρωτας ἐποπτεύουσ' ἐκάτερθεν,
γνοίης κέντρον ἀνακτος ὅσον γλυκερωτέρον ἐστί.

Τί πλέον; υἷησιν ἀναχλοάζουσι τοκῆς
γηροκόμοις, ἀλόγῳ τε πόσις, ἀλοχός τε ἀκοίτη.
Ξυναὶ δ' εὐφροσύναι τε, καὶ ἄλγεα καὶ μελεδῶναι

595 κουφότεραι, σκάζοντι δέ τις βεβαῶς μέγ' ἔρεισμα.
Αὐτὰρ ἐμοὶ τοκέες μὲν, ὅσοι καλὸν ἐξεδίδαξαν,
παῖδες δ', οὐδ' ἐδίδαξα. Ὅμόζυγα δ' οἶον ἐδέγμην
Χριστόν, ὃς ἀζυγέας προσπτύσσεται ἐξοχὸν ἄλλων,
εἰ καὶ πᾶσι πάγῃ, σταυρόν τ' ἐπὶ πάντας ἀειρεν.

600 Ὡ, καὶ καγχαλώωσα, καὶ ἦν ἀποθύμια βάλλλη,
χαίρω, καὶ με τίθησιν ἐλαφροτέρην καὶ ἀνίη,
ὡς χρυσὸν χοάνοισι καθαιρόμενον ρυπόωντα.
Σωφροσύνης δ' ἦν σοί γε γάμος καὶ δεσμός ἐέργει,
τῆς μὲν ἐγὼν οὐ σάρκα, λόγον δ' ἐπίκουρον ἔθηκα,

605 καὶ πόθον, ὃς κρατέων ἀλλότριον ἐκτὸς ἔθηκεν,
ὡς τις ἐλαφροτέροισι λέων θήρεσιν ἐπιστάς.
Σάρκες γὰρ τελέθουσιν ὁμόφρονες ἐν παθέεσσι·
τοῦνεκα καὶ τιν' ἴσασι φέρειν χάριν ἀλλήλησι.

Σοὶ βέβριθε τράπεζα, τρύφος δ' ἐμὲ μικρὸν ἔθρεψεν,
610 ὡς καὶ χιλιάδας Χριστὸς μέγας ἐν ποτ' ἐρήμοις,
σοὶ ποτὸν ἡμερίδων, τὸ δ' ἐμὸν μέθου πλούσιον αἰεὶ.
Κρῆναι, καὶ ποταμοί, καὶ φρεϊάτα μακρὰ νάουσι.
Σοὶ λιπόωντα πρόσωπα, καὶ εἴματα σιγαλόεντα,
κόσμος ἐμοὶ ρυπόωσα κόμη, καὶ εἴματα λυπρά.

615 Εἶμα φέρω χρυσοῖσι τινασσόμενον θυσάνοισι
Χριστόν, ἐμῆς ψυχῆς κρυπτὸν περικαλλέα κόσμον.
Εὐνή σοι μαλακή, τὰ δὲ ρήγεα σάκκος ἔμοιγε,
καὶ στιβάς ἐν δαπέδῳ, καὶ δάκρυσι δευομένη χθών.
Σοὶ τιμῆεις χρυσός, ἐμοὶ κόνις ἡμερόεσσα.

620 Μόσχου γαυροτέρη σύ, κατηφιόωσα νένευκα.

πρὸς τ' οὐρανοῦ τὸ βασιλιά καὶ τοὺς καλοὺς θαμπώνει.

Τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ ἄλλου τ' ἄσχημα ἄς σωπάσομε, ἔτσι πρέπει
655 ἡ Παρθενία μὲ στόμα ἀγνὸ ψεγάδι νὰ μὴ βγάλει.

Μὰ ἂν σὺ ψεγάδια σφεντονᾷς στὴν Παρθενία τὴ θεία,
ἂν τὴ ζωὴ μου ντρόπιασε κάποιος καὶ λίγο μόνο
καὶ τοῦ Χριστοῦ μου λέρωσε τὸν ἄσπιλο χιτῶνα,
μὲς στὴν κακία ἀφοῦ δέχτηκε τὸ πρῶτο ἀπ' τ' ἀγαθὰ σου

660 ὅποιος ἀργὰ παντρεύτηκε, τοῦ ἀγνοῦ μεγάλου βίου
προδότης, θὰ τοῦ πῶ κι ἐγὼ γι' ἀτιμασμένη κλίνη
ἀπὸ ἀλιτῆριο πὺ ἀψηφᾷ τίς ἀπειλὲς τοῦ Θεοῦ μου.
Τοῦτο εἶναι τὸ χειρότερο κακὸ μὲς στοὺς ἀνθρώπους,
πὺ πιδ ἀπ' τὴν ἄγρια τὴ φωτιά τὰ σπλάχνα τους ἀνάβει,
665 στὴν ξένη ὅταν κακόβουλα κάποιος σιμώνει κλίνη
κι ἔχει παιδιὰ κι ἐρωτικὴν ἀγάπη πὺ ἀμφιβάλλει.

Μὰ ἐσὲ οἱ μοιχοὶ κακόβουλα καθόλου ἀπὸ τὸ γάμο
δὲ σ' ἐμποδίζουν· μὰ κι αὐτὸς σὲ παίρνει πὺ μαχαίρι
στὸ πλευρὸ χώνει τοῦ μοιχοῦ θανάσιμο κι ἀκόμα

670 σταλάζει τὸ αἷμα ἀλλὰ κι αὐτὸς πὺ τὸ σπαθὶ γλυτώνει.
'Ανόητος ποιὸς ἀπ' τὴν ψυχὴ τὸν πόθο τοῦ Χριστοῦ μου
θὰ βγάλει; Βότσαλο μικρὸ, δὲ σταματάει ποτάμι,
οὔτε σωστό, οὔτε ταιριαστό· πολὺ καλύτερο εἶναι
νὰ πέφτουν λίγοι, ὅταν πολλοὶ ψηλὰ τραβοῦν (ἂν πρέπει
675 τέτοιο ἓνα λόγο ἐγὼ νὰ πῶ πὺ ἡ γλώσσα δὲν τὸν θέλει)
κι ὄχι νὰ μένουν χαμηλὰ μὴ λιώσουν τὰ φτερά τους.
Τοῦ Χριστοῦ δόξα εἶναι οἱ καλοὶ κι ὅσοι κακοὶ πετοῦνε
ἀπὸ ἀμυαλιά στὸν οὐρανὸ πέτρες, στὴν κεφαλὴ τους
δέχονται τίς κακίες τους καὶ τίς ντροπὲς πὺ κάνουν.

680 Πρῶτα ὁ Ἐωσφόρος ἄγγελος ἦταν. Μὰ στοὺς οὐράνιους,
κι ἄς ἔπεσεν, ἡ δόξα τους ἔμεινε, ὅπως κι ὁ Ἰούδας
καμιὰ ντροπὴ δὲν ἄφησε τοὺς μαθητὲς μὰ ἐκεῖνος
μονάχα ἐχάθη κι ἔμειναν ἄριστοι ὡς ἦσαν οἱ ἄλλοι.

Καγχάζεις γελώωσα, παρήϊον οὐ ποτ' ἔλυσα.
Κύδεος ἰμείρεις, τὸ δ' ἐμὸν κλέος οὐκ ἐπὶ γαίης.

- Αὐτὰρ ἐπὴν δὴ ταῦτα διαθρήσης καὶ ἴδῃαι,
ἄθρει καὶ τὰ γάμοιο προσάντεα λάτρισι σαρκός.
- 625 Ὡνιός ἐστι δάμαρτι πόσις, καὶ τοῦδε χέρειον
πολλάκις οὐδ' ἀγαθός, καὶ ὄνιος εὐνις ἀκοίτη
πολλάκι καὶ στυγερῆ· τυκτὸν κακόν, οὐδ' ἀπόπεμpton.
Εἰ μὲν γὰρ ἐσθλοὶ καὶ ὁμόφρονες, εἰς ἐν ἰόντων
κουφότερος βίότιο πλόος καὶ μικτὸς ἀήτης.
- 630 Εἰ δὲ κακοὶ, πόνος ἐνδον ἐφέστιος, ἔχθος ἀπαστον.
Θήσομεν οὔτε κακοὺς, καὶ ὁμόφρονας· ἀλλὰ βαρεῖα
πολλάκι καὶ νεόνυμφον ἐπὶ ζυγὸν ἤλυθε μοίρη.
Νυμφίος, εἶτα νέκυς· θάλαμος, τάφος· ἀμμιγα τερπνοῖς
ἄλγεα· μικρὸν ἄεισμα, παροίτερον ἐσθλὸν ἀνιγροῦ.
- 635 Ἄλλος πυρσὸν ἀνήψε γαμήλιον, ἐσβεσεν ἄλλος.
Ἄλλον τις δ' ὀνόμηγε παῖς πατέρ', ἄλλος ἄτεκνος
ἕξαπίνης, ὄρηξ τις ὄπως ἀνέμοιο τιναχθεῖς.
Ἄρτι κόρη, μετέπειτα γυνή, μετέπειτα δὲ χήρη.
Νυκτὶ μὴ τάδε πάντα, καὶ ἤματι πολλάκι μούνω.
- 640 Ἐλκομένη πλοκάμους, κόσμον τ' ἀπὸ τῆλε βαλοῦσα
νυμφίδιον, δρύπτουσα παρήϊα χερσὶν ἀραιαῖς,
αἰδῶ παρθενίης πικροῖς παθέεσσι λιποῦσα,
αἰνόμορον καλέουσα πόσιν, καὶ οἶκον ἐρημον
μυρομένη, χῆρόν τε λέχος, καὶ πένθος ἄωρον.
- 645 Σιγῆσω τοκετοῖο βέλη καὶ ἄχθεα νεκρὰ
μῆτρης ἐν λαγόνεσσι, πικρὸν καὶ ἀμήτορα καρπὸν,
οὐ τεκέων, τεκέων δὲ τάφους πάρος, εἶτα τεκούσας,
πρεσβυτέρους τοκετοῖο μόρους, ἄλοχόν τε λοχεῖν.
Σιγῶ δ' ἠλιτόμηνα, καὶ ἐκφρονα, καὶ παράσημα,
- 650 λῶβην ἀνδρομέης γενεῆς, καὶ παῖγνια σαρκός.
Ταῦτα ταλαντεύοι τις, ὄπη πλάστιγγος ἐρωή
δερκόμενος, καὶ πολλὸν ἐμὸς βίος ὕψος ἀνέλκοι

γελᾶς πλατιά, κι οὐδέποτε τὰ χεῖλη μου ἔχω ἀνοίξει·
τῆ δόξα λαχταρᾶς, στὴ γῆ δὲν ψάχνω τὴ δική μου.

- Κι ὅταν αὐτὰ καλὰ τὰ δεῖς καὶ τὰ παρατηρήσεις,
δὲς καὶ τοῦ γάμου τὰ δεινὰ γιὰ ὄσους ποθοῦν τὴ σάρκα.
- 625 Γιὰ τὴ γυναῖκα ἀγοραστῆς ὁ ἄντρας, ὄχι ἄξιος πάντα
καὶ γιὰ τὸν ἄντρα ἀγοραστῆς εἶναι ἡ γυναῖκα πάλι
καὶ μισητὴ συχνά, κακὸ φτιαχτὸ κι ἀχώριστό μας.
Καλοὶ ἂν εἶναι καὶ συμφωνοῦν καὶ τὸ ἴδιο ἂν κυνηγοῦνε,
λαφρύνει τὸ ταξίδι τους μὲ σιγανὸν ἀγέρα·
- 630 κακοί, στὸ σπίτι κατοικοῦν πόνος κι ἀδιάκοπη ἔχτρα.
Καλοὶ κι ὁμόγνωμοι κι οἱ δυό, μὰ στὸν καινούργιο γάμο
πολλὲς φορὲς μοῖρα σκληρὴ ἔρχεται καὶ σταλιάζει·
πέφτει ὁ γαμπρὸς κι ὁ θάλαμος τάφος, χαρὲς καὶ λύπες·
μικρὸς χαρούμενος σκοπὸς πρῶτα, κι ἡ λύπη φτάνει.
- 635 Ἄλλος τοῦ γάμου τὸ κερί τ' ἄναψε, ἄλλος τὸ σβήνει·
κάποιο παιδί ἄλλον φώναξε πατέρα κι ἄλλος δίχως
παιδιά ἀπομένει, σὰ βλαστὸς ποὺ μάδησε ὁ ἀγέρας.
Γυναῖκα ἢ κόρη στὴ στιγμή καὶ νάτη τώρα χήρα·
καὶ σὲ μιὰ νύχτα μόνο αὐτά, συχνὰ καὶ σὲ μιὰ μέρα.
- 640 Πῶς ξεριζώνει τὰ μαλλιά καὶ τὰ νυφιάτικα ὄλα
στολίδια ἀφοῦ τὰ πέταξε τὰ μάγουλά της σκίζει
χάνοντας τὴν παρθενικὴ ντροπὴ ἀπ' τὰ τόσα πάθη.
Τὸν ἄντρα τὸν κακότυχο καλεῖ, θρηνεῖ τὸ σπίτι
τ' ὀλάδειο καὶ τὴν ὄρφανὴ κλίνη καὶ τ' ἄωρο πένθος.
- 645 Δε λέω τῆς γέννας τὰ σπαθιά καὶ τὸ νεκρὸ τὸ βάρος
βαθιά στὰ σπλάγχνα της καρποῦ πικροῦ μὲ δίχως μάννα
πρῶτα παιδιῶν κι ὄχι παιδιῶν τάφους κι ὕστερα μάννες,
πρὶν ἀπ' τὴ γέννα θάνατος κι ἄγωνα ὥστόσο γέννα.
Δὲ λέω γιὰ ἐφταμηνίτικα, κουτά, σημαδεμένα,
- 650 πληγὴ τοῦ δόλιου γένους μας, ἄσχημα ἀστεῖα τῆς σάρκας.
Ἄς τὰ ζυγίζει αὐτὰ κανεῖς τὴν πλάστιγγα κοιτώντας
ποῦ γέρνει καὶ σὲ ψῆλος ποιὸ πάει ἢ ζωὴ ἢ δική μου

- πρὸς Θεὸν ὑψιμέδοντα, πᾶσι περίφαντος ἀρίστοις.
 Αἴσχρα δ' ἀλλήλων σιγήσομεν· ὥς γὰρ ἔοικε
 655 παρθενῆς στόμα σεμνὸν ἐπεσβολίας ἀλεείνειν.
 Εἰ δὲ σὺ παρθενῆ προφέρεις θεοειδέϊ μώμους,
 εἴ ποῦ τις καὶ βαιὸν ἐμὴν ἤσχυνε πορείην,
 καὶ Χριστοῦ χιτῶνα τὸν ἄσπιλον αἴσχει μίξε,
 σῶν ἀγαθῶν τὸ πρῶτον ἐν ἀμπλακίησιν ὑποστάς,
 660 ὀψίταμος, ἀγνοῦ τε φυγὰς μεγάλου βιότοιου·
 μνήσω δὴ καὶ ἐγὼ κλοπῆς πανταίσχεος εὐνῆς,
 ἦν ἀλιτροὶ κλέπτουσι, Θεοῦ πατέοντες ἀπειλάς.
 Τοῦτο γὰρ ἐν θνητοῖσι κακῶν ὀλοώτατόν ἐστι
 πάντων, καὶ μαλεροῦ πυρὸς πλεόν ἔγκατα δάπτον,
 665 εὐτέ τις ἀλλοτρίῃ πελάων κακομήχανος εὐνή,
 καὶ γόνον ἀμφήριστον ἔχει, καὶ δεσμὸν ἔρωτος.

- Ἄλλὰ σὲ μὲν μοιχοὶ καὶ ἀλάστορες οὖτι γάμοιο
 εἰργουσιν· γαμέει δὲ καὶ ὃς ἐνὶ φάσγανον ἦκε
 δυσμενέος πλευρῆν μοιχοκτόνον, εἰσέτι λύθρου
 670 στάζων ἀνδρομέοιο, καὶ ὃς ὑπάλυξεν ἀκωκῆν.
 Τῶν δέ με τίς Χριστοῦ πόθον ἀποτηλόθι θῆσει
 ἀφραδέων, ψηφίς δὲ μικρῆ ρόον εὐρὴν ἐφέξει;
 Οὐ θέμις, οὐδ' ἐπέοικεν, ἐπεὶ πολὺ λώϊόν ἐστιν,
 αἰρομένων πλεόνων, πίπτειν τινᾶς (εἰ θέμις εἰπεῖν
 675 τόνδε λόγον γλώσσησιν ἐναντίον), ἢ χαμάζε
 μίμνεν δειδιότας, μή που πτερὸν ἐς χθόνα ρεῦσῃ.
 Οἱ μὲν γὰρ ἐσθλοὶ, Χριστοῦ κλέος, οἱ δὲ κάκιστοι,
 ὥς τε λίθον πέμποντες ἐς οὐρανὸν ἀφραδίησι,
 δέχνυνται κακίην τε καὶ αἴσχρα οἷσι καρήνοισι.
 680 ἄγγελος ἦν τοπάροιθεν Ἐωσφόρος. Ἄλλὰ πεσόντος,
 οὐρανόισι παρέμιμνεν ἐὼν κλέος, ὥς δὲ μαθηταῖς
 οὐδὲν Ἰούδας ὄνειδος, ἐπεὶ πέσεν, ἀλλ' ὁ μὲν ὦκα
 ἐξ ἀριθμοῦ λογάδων, οἱ δ' ἔνδεκα μίμνον ἀριστοι.

πρὸς τ' οὐρανοῦ τὸ βασιλιά καὶ τοὺς καλοὺς θαμπώνει.
 Τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ ἄλλου τ' ἄσχημα ἅς σωπάσομε, ἔτσι πρέπει
 655 ἡ Παρθενία μὲ στόμα ἄγνὸ ψεγάδι νὰ μὴ βγάλει.
 Μὰ ἂν σὺ ψεγάδια σφεντονᾷς στὴν Παρθενία τὴ θεία,
 ἂν τὴ ζωὴ μου ντρόπιασε κάποιος καὶ λίγο μόνο
 καὶ τοῦ Χριστοῦ μου λέρωσε τὸν ἄσπιλο χιτῶνα,
 μὲς στὴν κακία ἀφοῦ δέχτηκε τὸ πρῶτο ἀπ' τ' ἀγαθὰ σου
 660 ὅποιος ἀργὰ παντρεύτηκε, τοῦ ἀγνοῦ μεγάλου βίου
 προδότης, θὰ τοῦ πῶ κι ἐγὼ γι' ἀτιμασμένη κλίνη
 ἀπὸ ἀλιτήριο ποῦ ἀψηφᾷ τὶς ἀπειλὲς τοῦ Θεοῦ μου.
 Τοῦτο εἶναι τὸ χειρότερο κακὸ μὲς στοὺς ἀνθρώπους,
 ποῦ πιὸ ἀπ' τὴν ἄγρια τὴ φωτιά τὰ σπλάχνα τους ἀνάβει,
 665 στὴν ξένη ὅταν κακόβουλα κάποιος σιμῶνει κλίνη
 κι ἔχει παιδιὰ κι ἐρωτικὴν ἀγάπη ποῦ ἀμφιβάλλει.

Μὰ ἐσὲ οἱ μοιχοὶ κακόβουλα καθόλου ἀπὸ τὸ γάμο
 δὲ σ' ἐμποδίζουν· μὰ κι αὐτὸς σὲ παίρνει ποῦ μαχαίρι
 στὸ πλευρὸ χώνει τοῦ μοιχοῦ θανάσιμο κι ἀκόμα
 670 σταλάζει τὸ αἷμα ἀλλὰ κι αὐτὸς ποῦ τὸ σπαθὶ γλυτώνει.
 Ἄνοητος ποιὸς ἀπ' τὴν ψυχὴ τὸν πόθο τοῦ Χριστοῦ μου
 θὰ βγάλει; Βότσαλο μικρό, δὲ σταματάει ποτάμι,
 οὔτε σωστό, οὔτε ταιριαστό· πολὺ καλύτερο εἶναι
 νὰ πέφτουν λίγοι, ὅταν πολλοὶ ψηλά τραβοῦν (ἂν πρέπει
 675 τέτοιο ἓνα λόγο ἐγὼ νὰ πῶ ποῦ ἡ γλώσσα δὲν τὸν θέλει)
 κι ὄχι νὰ μένουν χαμηλά μὴ λιώσουν τὰ φτερά τους.
 Τοῦ Χριστοῦ δόξα εἶναι οἱ καλοὶ κι ὅσοι κακοὶ πετοῦνε
 ἀπὸ ἀμυαλιά στὸν οὐρανὸ πέτρες, στὴν κεφαλὴ τους
 δέχονται τὶς κακίες τους καὶ τὶς ντροπὲς ποῦ κάνουν.
 680 Πρῶτα ὁ Ἐωσφόρος ἄγγελος ἦταν. Μὰ στοὺς οὐράνιους,
 κι ἅς ἔπεσεν, ἡ δόξα τους ἔμεινε, ὅπως κι ὁ Ἰούδας
 καμιὰ ντροπὴ δὲν ἀφησε τοὺς μαθητὲς μὰ ἐκεῖνος
 μονάχα ἐχάθη κι ἔμειναν ἄριστοι· ὡς ἦσαν οἱ ἄλλοι.

Καὶ πόντος τιν' ὄλεσσεν, ὃ δ' ἰστία λευκὰ πετάσσας,
 685 πλώει ναυηγοῦ λεύσσων τάφον, ἢ ἀπὸ τῦμβου
 πείσματα λυσάμενος, πρυμνήσια δ' ἔνθεν ἀνήψε.
 Μῆτερ ἐμή, κέλειά με λιπεῖν βίον ὧδ' ἀνιόντα,
 ἢ ἐ λόγον στήσωμεν, ἐπεὶ κράτος ἐστὶ θυγατρὸς,
 Κάρτος ἐμόν, τοκέων δὲ καὶ ὡς κράτος; Εἰ δ' ὅτι μήτηρ
 690 παρθενίης σὺ γέγηθας, ὅσον κλέος ἐστὶν ἐμοῖο;

Οὐκ αἶεις ὅτι πάντες, ὄσους κατέλεξας ἀρίστους,
 ἐκ τοκέων, τοκέων δὲ δικαιότεροι καὶ ἀρείους;
 Καὶ Χριστὸς Μαρίας μὲν, ἀτὰρ πολὺ φέρτερός ἐστιν,
 οὐκ οἶον Μαρίας τε, καὶ οὐδς περὶ σάρκες ἔχουσιν,
 695 ἀλλὰ καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὄσους νόας ἀμφικαλύπτει.
 Καὶ στάχυς ἐξ ὀλίγου μὲν, ἀτὰρ στάχυς ἐβλάστησε
 σπέρματος, ἐκ ψαμάθου δὲ μέγ' ἔξοχος ἐπλετο χρυσός.
 Ἡ δὲ λόγιοι κορωνίς· ἐπ' ἀμφοτέροισι βίοισιν,
 ἀζυγίη τε γάμω τε, τίν' εἰκόνα μῦθος ἐφεύροι.
 700 Ὡδέ κεν ἀθρήσειας ἐμοῦ μῦθοιο τελευτήν
 χειμέρια νιφάδες, τὰ δὲ γ' ἄνθεα εἶαρος ὥρη,
 καὶ πολὴν ρικνοῖο, τὸ δὲ σθένος ἠβώοντος.
 Ἦδη δ' ἄνθεα μὲν γ' ἐνὶ χείματι, χειμέρια δὲ
 ὤφθησαν νιφάδες ποτ' ἐν ἡμασιν εἰαρινοῖσι.
 705 Καὶ πολὴν ἀνέτειλε νέος, καὶ γῆρας ἔλαφρὸν
 ἔδρακον ἀρτιχνόοιο πολὺ σθεναρώτερον ἀνδρός.
 Ὡς ἄρα συζυγίη μὲν ἔφω χθονός, ἀζυγίη δὲ
 Χριστοῦ παμβασιλῆος ὁμόζυγος. Ἀλλὰ καὶ ἐμψης
 παυράκι παρθενίη μὲν ἐπὶ χθόνα νεῦσε βαρεῖα,
 710 συζυγίη δ' ἠΐξε πρὸς οὐρανόν, ἔνθεν ἀέλπτως
 ἀμφω ψευδόμεναι, ἢ μὲν γάμον, ἢ δὲ κορείην.

Ἀλλά, φίλοι τοκέες τε καὶ ἀζυγες εἰσέτι κοῦροι,
 μέχρι τίνος χθαμαλοῖσιν ἐοικότες ἢ ἐ χελώναις,
 ἢ καὶ λοξοβάμοισι καὶ ὀκταπόδεσσι παγούροις,

Κι ἔναν κατάπτε ἡ θάλασσα μ' ἀνοίγει τὰ πανιά του
 685 ὁ ἄλλος καὶ πλέει κοιτάζοντας τοῦ ναυαγοῦ τὸν τάφο
 ἢ ἀπὸ τὸ μνήμα τὰ σκοινιά λύνει ὅπου τὰ ἔχε δέσει.
 Μάννα, μοῦ ὀρίζεις τὴ ζωὴ ν' ἀφήσω πὺ ἀνεβαίνει
 ἢ πιά σιωπῆ, ἀφοῦ ἡ δύναμη τῆς θυγατέρας εἶναι
 ἡ δύναμή μου καὶ γι' αὐτὸ καὶ τῶν γονιῶν μου. Κι ὅταν
 690 χαίρεσαι ἐσὺ σὰ μάννα της, πόση ἡ δικὴ μου δόξα;

Ἦσους ἐμέτρησες ἐδῶ δὲν ἄκουσες πῶς ὄλοι
 ἀπὸ γονεῖς κι ἀπ' τοὺς γονεῖς πιὸ δίκαιοι καὶ πιὸ πάνω;
 Μάννα ἡ Μαρία τοῦ Χριστοῦ, μ' αὐτὸς ἀνώτερός της
 κι ὄχι ἀπὸ κείνην μοναχὰ κι ἀπ' ὄσους ζοῦν στὴ σάρκα
 695 ἀλλὰ κι ἀπὸ ὄσα ὁ οὐρανὸς πνεύματα μύρια κλείνει.
 Καὶ νά, τὸ ἀστάχυ, ἀπὸ μικρὸ σπόρο μ' ἀστάχυ βγαίνει
 καὶ νά, ἀπ' τοὺς ἄμμους ἄστραψε τὸ ὑπέροχο χρυσάφι.
 Καὶ τώρα ὁ λόγος μου μὲ ποιὰ θὰ στεφανώσει εἰκόνα
 τοὺς δύο τοὺς βίους, τὸ μοναχὸ καὶ τὸ συντροφιασμένο;
 700 Νά, ποιὰν εἰκόνα θὰ ἴβλεπες τοῦ λόγου μου στεφάνι.
 Τὸ χιόνι εἶναι τῆς χειμωνιάς, τῆς ἀνοιξης τὰ ρόδα
 τ' ἄσπρα μαλλιά τ' ἀδύναμου κι ἡ λεβεντιὰ τῆς νιότης.
 Μὲς στὸ χειμῶνα τώρα ἀνθοῦν λουλούδια καὶ σὲ μέρες
 τῆς ἀνοιξης πέφτει πυκνὸ τὸ χιόνι τοῦ χειμῶνα.
 705 Μ' ἄσπρα μαλλιά φοράει ὁ νέος κι εἶδα ἐλαφρὸ τὸ γέρο
 καὶ ἀπὸ τὸ νιὸ πιὸ δυνατὸ πὺ πιάνει νά χνουδιάζει.
 Ἔτσι στ' ἀλήθεια εἶναι τῆς γῆς ὁ γάμος, κι ἡ ἀγαμία
 συντρόφισσα τοῦ βασιλιᾶ Χριστοῦ. Κι ὡστόσο νά τη
 ἡ Παρθενία πρὸς τὴ γῆ βαριά πὺ χαμηλώνει
 710 κι ὄρμησε γιὰ τὸν οὐρανὸν ὁ γάμος γιὰ νά παίζον
 τὸ γάμο ἐκείνη ψέματα κι αὐτὸς τὴν ἀγαμία.

Φίλοι, γονεῖς κι ἐλεύτεροι, ἀκόμα νέοι ὄσοι εἶστε
 ὡς πότε μὲ τοὺς χαμηλοὺς ὄμοιοι ἢ καὶ τὶς χελῶνες
 ἢ μὲ καβούρια ὄχτάποδα κι ὄπου λοξὰ πηγαίνουν

- 715 ἢ δολιχῶν ὀφίων σκολιοῖς μηρύμασι γαστρός.
 Ζώοιτε στυγερῶ βεβαρηότες ἀχθεῖ σαρκός;
 Δεῦρ' ἄγε καὶ Χριστοῖο παραιφασίην ἀίνοντες,
 κάλλος τ' εὐκλείην, πλοῦτον, γένος, δλβον, ἅπαντα
 ρίψαντες, κακότητος ἀπηνέος ἔκγονα τερπνά,
 720 ἔνθεν ἀνεγρόμενοι, ζωῆς ἐπιβῶμεν ἐλαφρῆς,
 ἀγνότατοι καθαροῖσιν ὁμόφρονες οὐρανίοισιν,
 ὡς κεν δὴ μέγαλοιο Θεοῦ τελέθοντες ὀπηδοί,
 γηθόσσυνοι μέλπωμεν ἑόρτιον ὕμνον ἀνακτι·
 εἰς δὲ γάμον λήξαντες, ἀπ' ἀγλατῆς παραδείσου,
 725 καὶ γαῖαν πολύμοχθον, ἃ θ' ἔσπεται ὀλλυμένοισιν,
 ἔμπαλιν ἐξ ἀδέτοιου βίου πρὸς κῦδος ἴωμεν,
 καὶ φυτὸν ἄλσεος ἐσθλόν, ὄθεν πέσον ἀφραδίησι.

- Τοῖα καὶ ἀζυγίη θεοεἰκελος. Οἱ δὲ δικασταὶ
 συζυγίην ποθέοντες, ὅμως στέψουσι κάρηνον
 730 παρθενίης. Χριστὸς δὲ διδοὺς γέρας ἀμφοτέροισι,
 τὴν μὲν δεξιτερῇ παραστήσεται ἐγγύθι χειρὶ,
 τὴν δ' ἑτέραν λαιῇ, κῦδος δέ τε καὶ τὸ μέγιστον.

- 715 ἦ φίδια μακρουλά πού πᾶν μέ τις κοιλιᾶς τις δίπλες,
 ὡς πότε ἀπό τῆ μισητῆ σάρκα θ' ἀγκομαχᾶτε;
 Ἐλάτε καί τις συμβουλές ἀκούοντας τοῦ Χριστοῦ μας,
 δόξα, ὁμορφιά, πλούτη, γενιά, τὴν εὐτυχία, τὰ πάντα
 πετάξετε τὰ λαχταριστὰ σκληρῆς κακίας τέκνα.
- 720 Τῆ σάρκα φεύγοντας στὴ ζωὴ τὴν ἀλαφρὴν ἕως μποῦμε
 πάναγνοι μὲ τοὺς καθαροὺς σύμφωνοι τοὺς οὐράνιους
 τοῦ τρισεγάλου ἀκόλουθοι τοῦ Θεοῦ χαρὰ γεμάτοι,
 νὰ μέλψομε στὸ βασιλιά γιορταστικὸ τραγούδι·
 κι ἀφοῦ στὸ γάμο ἐφτάσαμε ἀπὸ τὴν παραδεισένια
- 725 λάμψη καὶ στὴν πολύμοχθη γῆ μ' ὄλα τὰ δεινὰ της,
 στὴ δόξα νὰ γυρίσομε μὲς ἀπ' τὴν παρθενία
 καὶ στὸ περβόλι τ' ὁμορφο ἀπ' ὅπου ἔχω ξεπέσει».

- Ἡ Παρθενία ἢ θεόμοιασθη τέτοια εἶπε. Κι ὅσοι κρίνουν
 τὸ γάμο κι ἂν ἐπιθυμοῦν θὰ στεφανώσουν ὁμῶς
- 730 τὴν Παρθενία· κι ὁ Χριστὸς κρατώντας δυὸ στεφάνια
 τῆ μιᾶ στὸ χέρι τὸ δεξι ἀπὸ δίπλα θὰ τὴν πάρει,
 τὸν ἄλλο πάλι ἀπὸ ζερβᾶ, δόξα κι αὐτὴ μεγάλη.

B'

ΥΠΟΘΗΚΑΙ ΠΑΡΘΕΝΟΙΣ

- Νίκη μὲν δὴ σεῖο, καὶ ὃς μάλα σαρκὸς ἑταῖρος,
ὧδε δίκην δικάσειε. Μικρὸν δ' ἐπέεσσιν ἑμοῖσι,
παρθένε κυδήεσσα, καὶ ἀγλαόμητι, περίφρων,
οὔατα παρθεμένη, καὶ ἐνὶ φρεσὶ σῆσι βαλέσθαι
5 μῦθον ἑμόν. Πολιῆς δὲ παραίφασίς ἐστιν ἀρίστη.
Μὴ σε νόος τρώσειεν ὑπερνεφέουσαν ἔρωαῖς.
Πολλάκι γὰρ πτώσις μὲν ἀπὸ χθονὸς ὑψὸς' αἶφεν,
ἔς χθόνα δ' ὕψος ἔθηκε. Θεῶ τάδε τέθμια κεῖται,
εὐμενέειν γοεροῖσιν, ὑπερφιάλους δὲ κολοῦειν.
10 Μηδὲ μικροῖς μέτροισι τεῖν σταθμώμενος οἶμον,
εἴ τινα παρθρέξειας ἀπόδρομον, ἢ ἐκάλιστον,
τέρμα πέλειν ἀρετῆς τόδ' οἶο· οὐ γὰρ ἄριστον
τῶν ὀλίγων προφέρειν. Μέτρον δὲ σοὶ ἐστὶν ἐφετμή,
καὶ Θεός, οὐ σύ γ' ἄπωθε, καὶ εἰ τροχαλώτερος ἄλλων.
15 Σκέπτεο μὴ καθύπερθεν ὄσων, ὀπόσων δ' ὑπένερθεν
ἐστηώς, πάντων προφερέστατος εὐχαι εἶναι.
Οὐρανὸς εὐρὺς ὑπερθε, σὺ δ' ἐν χθαμαλοῖσιν ἀείρη.
Ἔκλον, ὡς νεπόμεσσι καθ' ὕδατος αὐγάζονται

* Ἀποτείνεται καὶ στὰ δύο φύλα αὐτὸ τὸ «ὑπέροχο ποίημα», ὅπως χαρακτηρίζεται στὸ σχόλιο τοῦ Migne (egregium).

13,14. Τὸ νόημα τῶν στίχων ὀλοκληρῶνται στοὺς δύο ἐπόμενους.

Β'

ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ

Σ' ΟΣΟΥΣ ΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ ΤΗΝ ΠΑΡΘΕΝΙΑ

- Εἶναι δική σου ἡ νίκη κι ὁ σταθερὸς τῆς σάρκας φίλος
τέτοια κρίση θά 'βγαζε. Γιὰ λίγο στὰ λόγια μου,
δοξασμένη παρθένα, μεγαλοστόχαστη καὶ μυαλωμένη,
γιὰ λίγο στῆσε τ' αὐτιά σου καὶ στὴν καρδιά σου βάλε
5 τὸ λόγο μου· τὸ πιὸ καλὸ εἶναι ἡ συμβουλή τοῦ ἀσπρομάλλη.
Μὴ σὲ πληγῶσει ὁ νοῦς καθὼς ὁρμᾶς πάνω ἀπ' τὰ σύννεφα.
Συχνὰ ἓνα πέσιμο σὲ πάει ἀπὸ τὴ γῆ στὰ ὕψη
καὶ στὴ γῆ πάλι τὸ ψῆλωμα σὲ ρίχνει. Γιὰ τὸ Θεὸ εἶναι νόμος
νὰ συμπαθεῖ ὄσους πενθοῦν κι ὄριο στοὺς περήφανους νὰ βάζει.
- 10 Μήτε μὲ μικρὰ μέτρα μετρώντας τὴ ζωὴ σου,
ἂν ξεπεράσεις κάποιον πλανημένο ἢ ἀνήμπορο,
νὰ τὸ θαρρεῖς τῆς ἀρετῆς κορφή· τὸ πιὸ σπουδαῖο δὲν εἶναι
νὰ ξεπερνᾷς τοὺς μικροὺς. Τὸ μέτρο σου ἄς εἶναι ἡ ἐντολὴ
κι ὁ Θεός, πὺν βρίσκεσαι μακριὰ του κι ἔτσι τοὺς ἄλλους νὰ ξεπερνᾷς.
- 15 Ὅσους περνᾷς μὴ σκέφτεσαι μὰ ὄσους κατώτερός τους εἶσαι·
νὰ εὐχεσαι νὰ εἶσαι ἀπ' ὄλους πιὸ μπροστά.
Ὁ πλατὺς οὐρανὸς εἶναι ψηλὰ μὰ ἐσὺ χαμοπετᾷς.
Ἄκουσα ὅτι φωτίζουν τὰ ψάρια τὸ φῶς τους ρίχνοντας μὲς στὸ νερὸ

- μήνη τ', ἡελίος τε καὶ ἀστέρες. Οὐ μὲν ἄρ' οἶ γε
 20 κωφὰ δ' ἀληθείης ἰνδάλαματα εἰσορόοντες,
 τέρπονθ' ὡς φωστῆρσιν ἀφαιροτάτοισι τύποισιν.
 Οὐ ποτε γὰρ νώτων πολιῆς ἀλὸς ἐξαναδύντες,
 Ἄτρεκέως λαμπτήρας ἐθηήσαντο πάροιθεν·
 ἢ τάχ' ἐσκέψαντο φάος καὶ παίγνια φωτός.
- 25 Ὡς τινες· οὐ γὰρ ἀνακτος ἐτήτυμον ἔδρακον ὕψος·
 μικρὸν ἀναθρώσκοντες, ἔχειν δοκέουσι πᾶν ὕψος.
- Ἄλλὰ σὺ τοῦ μὲν ἔμαρψας, ὃ δ' ἔλπεο, τοῦδ' ἐπίβαινε
 βαθμοῖς ἐν πλεόνεσσιν, αἰεὶ τὸ πρόσθε δεδορκῶς.
 Καὶ στάσις ἐστὶ κάκιστον· ἐπείγειο δ' ὡς καταμάρψων.
- 30 Μέχρι σὲ καὶ πυμάτην ἐπὶ βαθμίδα Χριστὸς ἀνάξει.
 Μὴ δέ σε μῶμος ὀπισθε βάλοι, καὶ γλῶσσα κακίστη
 ἰὸν ἐχιδναῖον πέμπουσ' ἐπὶ σοῖσι καλοῖσι,
 δοιαὶ γὰρ μερόπεσσιν ὁδοί, καὶ δισσὸν δνειδος·
 ἢ μὲν γὰρ τε κακῆ, καὶ ἐς τέλος ἴσον ἄγουσα,
- 35 ἢ δ' ἀγαθῆ, καὶ τῆσδε φίλον τέλος, ὡς ἐπέοικε.
 Μῶμος δ' ἀμφοτέρησιν· ἐπεὶ γλώσσης τί κεν ἦεν
 φέρτερον, εἰ μούνοισιν ἐπέχραε τοῖσι κακίστοις;
 Νῦν δ' ἢ μὲν πάντεσσιν ὁμῶς ἀγαθοῖς τε κακοῖς τε
 λύσσα πέλει. Σὺ δέ μοι φράδμων καὶ ἐπίσκοπος εἶναι
- 40 ἀμφοτέρων, καὶ τὴν μὲν ὀπίζεο, ἢ τις ἀλιτροῖς
 ἔσπεται, ὡς κακότητα φύγης, τὴν γλῶσσα χαλέπτει.
 Τῆς δ' ἐτέρης μοι τόσσον ἔχειν δέος, ἦν ἀγαθοῖσιν
 ἐχθρὸς ἐφοπλίζει πικρὴν κακός, ὄσσον ἀήτου
 Ἄγχιαλος πέτρη καὶ κύματος ἀγνωμένοιο.
- 45 Μῆτ' αἰσχρόν ποτε μηδέν, ὃ πλείοσιν εὔδαε, ρέξης,
 μὴ τ' ἀγαθοῦ λήξειας, ὃ κεν στυγέωσι κάκιστοί.
 Ἔρδειν δ' εὐκλείης μὲν ἐπάξια. Ἦ δ' ἀπέησι,

28. Φιλίπ. 3, 12.

45. Ἐξοδ. κεφ. 23.

- ἡ σελήνη, ὁ ἥλιος, τ' ἀστέρια ἀλλὰ τὰ ψάρια τίποτα·
 20 κούφια φαντάσματα βλέποντας τῆς ἀλήθειας
 μὲ ἀπεικονίσματα ἀχνά, σὰ νὰ ἦταν αὐτὰ τ' ἀστέρια, χαίρονται.
 Ποτὲ ἀναπηδῶντας ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς ἀφρισμένης θάλασσας
 δὲν ἀντίκρισαν ἀληθινὰ ἀπὸ παλιὰ τὰ οὐράνια φῶτα·
 τότε θὰ καταλάβαιναν τὸ φῶς καὶ τὰ παιγιῖδια του.
- 25 Ἔτσι μερικοί· δὲν ἔχουν τὸ ἀληθινὸ ὕψος τοῦ βασιλιᾶ·
 λίγο μόνο ἀναπηδοῦν καὶ νομίζουν πῶς κέρδισαν ὅλο τὸ ὕψος.
 Ἐσὺ κάτι πέτυχες κι αὐτὸ πού ἐλπίζεις κυνήγησέ το
 σὲ ψηλότερα скаλιά, βλέποντας πάντα μπροστὰ.
 Τὸ χειρότερο εἶναι νὰ σταθεῖς· δοκίμασε, σίγουρος πῶς θὰ πετύχεις
- 30 ὥσπου ὁ Χριστὸς νὰ σ' ἀνεβάσει στὸ πάνω πάνω скаλί.
 Μῆτε νὰ σὲ χτυπήσει ὕπουλα ὁ Μῶμος καὶ ἡ κάκιστη γλῶσσα
 ρίχνοντας στίς ἀρετές σου φαρμάκι τῆς ἐχιδνας.
 Δύο εἶναι οἱ δρόμοι γιὰ τοὺς ἀνθρώπους καὶ διπλὴ ἡ ντροπὴ:
 κακὸς ὁ ἓνας καὶ σ' ἀνάλογο τέλος ὁδηγεῖ·
- 35 καλὸς ὁ ἄλλος καὶ ποθητὸ τὸ τέλος του, ὅπως τοῦ πρέπει.
 Ὁ Μῶμος καὶ τοὺς δύο χτυπᾷ· τί πιὸ καλὸ ἀπὸ μιὰ
 γλῶσσα πού τοὺς κακοὺς μονάχα θὰ χτυποῦσε;
 Τώρα ὁμοια ὄλους καὶ τοὺς δίκαιους καὶ τοὺς ἀδικούς
 λυσσασμένα χτυπᾷ. Νὰ στοχάζεσαι ὁμως καὶ νὰ ἐξετάζεις
- 40 καὶ τοὺς δύο· ν' ἀποφεύγεις αὐτὸν πού οἱ πονηροὶ βαδίζουν,
 γιὰ ν' ἀποφύγεις τὴν κακία πού ἡ γλῶσσα μαστιγῶνει·
 καὶ νὰ φοβᾶσαι τὸν ἄλλο πού ἐνάντια στοὺς ἀγαθοὺς
 ὁ κακὸς ἐχθρὸς πικρὰ ἀρματώνει, τόσο ὅσο τὸν ἄνεμο
 ἢ παραθαλάσσια πέτρα φοβᾶται καὶ τὸ κύμα πού σπάζει.
- 45 Ποτὲ μὴν κάνεις κανένα κακὸ πού ἀγαποῦν οἱ πολλοί,
 μῆτε νὰ σταματήσεις τὸ καλὸ πού οἱ αἰσχροὶ μισοῦν.
 Ἄς εἶναι τὰ ἔργα σου ἄξια γιὰ ἔπαινο· μ' ἂν αὐτὸς λείψει

- μὴ σέ γ' ἀνιάτω ψεύστης λόγος, ἀλλ' ἴθι πρόφρων
 τὴν ὁδόν. Οἱ δ' ὑλάοιεν ἐτώσια, οὐδὲν ἔρωτος
 50 θειοτέρου βλάψουσιν. Ὁ δὲ φθόνος ἄμματα τήκοι.
 Μῆδὲ σύ γ' ἐκ Σοδόμων προφυγῶν, καὶ τέφραν ἀλύξας
 τοῦδε βίου, θείου τε πυρὸς στονόεσσαν ἀπειλήν,
 εἰς Σόδομα βλέψειας, ἐπεὶ λίθος αἶψα παγήση,
 στήλη καὶ κακίης, καὶ ἀργαλέου θανάτοιο.
- 55 Μῆδ' ἐκ μὲν Σοδόμων κλέψῃς πόδας, ἐν πεδίοις δὲ
 γείτοσι δηθύνειν ἄσπον πυρὸς, ἀλλὰ τάχιστα
 σώζεσθαι πρὸς ὄρος, μὴ σε πυρὸς ὄμβρος ἐπίσση.
 Μῆτε λίην τρομέειν σαρκὸς φύσιν, ὡς ἀδάμαστον.
 Οὐ θεόθεν γὰρ τάρβος, ὃ δέσμιον ἄνδρα τίθησι.
- 60 Μῆτε λίην σάρκεσσι ἐφιέμεναι μαλακῆσι,
 μὴ σε κατὰ κρημνῶν ρίψη κόρος οὐ δοκέοντα.
 Πρόφρων μὲν τρηχεῖαν ἴθι τρίβον. Εἰ δ' ἐπιβαίης,
 σκέπτεο μὴ τις δλισθος, ὅπως ἐπὶ τέρμα πελάσσης
 ἄπτωτος, στεινὸν δὲ διεξελάσης πυλεῶνα,
- 65 ἔνθα φάος τε κλέος τε, κακῶν τ' ἄμπνευσις ἀπάντων.
 Εἰ τρομέεις, καλάμην σπινθήρ ὅτι τυτθὸς ἀνάπτει,
 θάρσει· ὄμβρος ἄνωθεν καταψύζει φλόγα πολλήν,
 εὐχαί τε, στοναχαί τε, καὶ ἤματα δακρυρόεντα,
 νυκτερινὰ μελεδῶναι, ἔρωσ θ' ὄλος ἀμφὶ ἄνακτα.
- 70 Τοῖα σαοφροσύνης καλὰ φάρμακα, οἷς σύ, φέριστε,
 οὐδ' εἶδωλα πόθοιο χεριοτέρου ποτὲ θήσεις
 σῆσιν ἐνὶ πραπίδεςσιν, ἀγνὸν δέ τε καὶ νόον ἔξεις,
 ὡς νηὶς μεγάλοιο Θεοῦ καὶ Πνεύματος αἴγλη·
- Παρθένε, παρθένος ἴσθι καὶ οὐασι, καὶ φαέεσσι,
 75 καὶ γλώσση· πᾶσιν γὰρ ἐπίτροχός ἐστιν ἀμαρτᾶς·
 οὐατα μὲν πτερόοιτο μόνοις ἐσθλοῖσι λόγοισι,
 αἰσχροῖσι δὲ θύρετρα καὶ ἀφραδέεσσι τετάσθω
 Ὅμματα δ' ἐν νυμφῶσι τεοῖς βλεφάροισιν ἐρύχθω
 σῶφρονα, μῆδὲ μάχλοισ κινήμασι κέντρον ἐγείροι
 80 χεῖλα δ' αὖ, καλύκεσσι ὁμοῖα, δέσμια κείσθ'

- ἄς βγει ὁ λόγος ψεύτης— μὴ λυπηθεῖς· συνέχισε πρῶθυμα
 τὸ δρόμο σου. Μάταια θ' ἄλυχτοῦν· τὸν ἔρωτά σου
- 50 πρὸς τὸ Θεὸ καθόλου δὲ θὰ βλάψουν τοῦ φθονεροῦ τὰ μάτια,
 ποὺ ὁ φθόνος λιώνει. Σὰν γλίτωσες ἀπὸ τὰ Σόδομα καὶ τὴν τέφρα
 τῆς ζωῆς αὐτῆς κι ἀπὸ τὴ φοβερὴ ἀπειλὴ τῆς θεικῆς φωτιᾶς,
 μὴ κοιτάξεις τὰ Σόδομα πάλι· μεμιᾶς θὰ γίνεις πέτρα,
 στήλη κακίας καὶ φριχτοῦ θανάτου.
- 55 Μῆτε ἀπ' τὰ Σόδομα τὰ πόδια σου νὰ φέρεις σὲ τόπους
 γειτονικοὺς κι ἀργοπορήσεις στὴ φωτιὰ κοντά· πολὺ γρήγορα
 σώσου φεύγοντας στὸ ὄρος μὴ σὲ προλάβει ἡ πύρινη βροχὴ.
 Μὴν παραφοβᾶσαι τὴ σάρκα γιατί τάχα εἶναι ἀδάμαστη.
 Δὲν εἶν' ἀπ' τὸ Θεὸ ὁ φόβος ποὺ κάνει δεσμώτη τὸν ἄνθρωπο·
- 60 μῆτε νὰ παραεπιθυμεῖς τὴν τρυφερὴ σάρκα,
 μήπως ἀδόκητα σὲ ρίξει τὸ χόρτασμά της σὲ γκρεμό.
 Πρῶθυμα βάδιζε τὸ δύσκολο δρόμο. Κι ἂν τὸν πατήσεις
 πρόσεχε τὸ γλίστρημα, γιὰ νὰ φτάσεις στὸ τέρμα
 χωρὶς νὰ πέσεις καὶ τὴ στενὴ πύλη νὰ περάσεις,
- 65 ὅπου τὸ φῶς καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ ἀνάσα ἀπ' ὅλα τὰ κακὰ.
 Ἄν τρομάξεις, γιατί σπίθα μικρὴ βάζει φωτιὰ στὴν καλαμιὰ,
 ἔχε θάρρος· ἡ βροχὴ τ' οὐρανοῦ θὰ σβῆσει τὴ μεγάλη φλόγα,
 οἱ προσευχές, οἱ στεναγμοὶ κι οἱ δακρυσμένες μέρες
 κι οἱ νυχτερινὲς ἐγνοίες καὶ ὁ ἔρωτας ὅλος γιὰ τὸ βασιλιά!
- 70 Νᾶ, ποιά εἶναι τῆς σωφροσύνης τὰ ὠφέλιμα φάρμακα, καλέ μου·
 θὰ σὲ βοηθήσουν μῆτε τὰ εἰδῶλα ἐνὸς κατώτερου πόθου
 νὰ βάλεις στὴν ψυχὴ σου καὶ καθαρὸ τὸ πνεῦμα νὰ κρατήσεις
 σὰ ναὸς τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ λάμπει τοῦ Πνεύματος.
 Ἐσύ, Παρθένε, νὰ ἔσαι παρθένος καὶ στ' αὐτιά καὶ στὰ μάτια
- 75 καὶ στὴ γλώσσα· εὐκόλα τρέχει ἡ ἁμαρτία σ' ὅλα αὐτά.
 Τ' αὐτιά νὰ τεντώνονται μόνο γιὰ τὰ χρηστὰ ἀκουσμάτα·
 γιὰ τὰ αἰσχρὰ καὶ ἀνόητα ἄς κλείνουν μὲ πορτόφυλλα.
 Τὰ μάτια ἄς κλείνονται μὲς στὸ νυφικὸ τῶν βλεφάρων θάλαμο
 φρόνιμα κι ἄς μὴ χτυποῦν μὲ τίς ματιᾶς τίς λάγνες.
- 80 Τὰ χεῖλη ἄς μένουν κλειστὰ ὅμοια μὲ κάλυπτο,

- καὶ μῦθος ποθέοιτο. Πόδες δ' ὑπέροπλον ἰόντες
 ψευδῶσαι παρθενίης, καὶ ἴθματα πόρνον ἔχει τι
 ρωγαλέον δὲ χιτῶνα, καὶ οὐ τρυφέωντα κάρηνα
 αἶδεο, μὴ σηρῶν καλὰ νήματα. Μάργαρος ἄλλην
 85 κοσμεῖτω, καὶ χρυσὸς ἐπαστράπτων μελέεσσιν,
 ὧν καὶ γραπτὰ πρόσωπα, χθονίων πλάσματα χειρῶν,
 εἰκόνας οὐρανίης ἀλλότρια, εἰκόνες αἰσχυραί,
 μαχλοσύνης στῆλαί τε καὶ οὐ λαλέοντες ἔλεγκοι,
 κινύμενοι πίνακες, μυστήρια νυκτὸς ἐνηοῦς,
 90 αἰσχυρα μαρμαίροντα, τάφοι κρύπτοντες οἴζυν.
 Τῶν ἀπο τηλόθ' ἴοιο, παραστάτι κυδήεσσα
 κάλλει κρυπτομένω, νύμφη Χριστοῦ ἀνακτος.
 Ὅμματα δ' ὀμμοῖσι μίση, λόγῳ λόγον, ἀγνὰ καὶ ἀγνοῖς.
 Μὴ ποτε μηδὲ γέλωτι γέλων, καὶ θάρσει θάρσος.
 95 Ἐκ γὰρ δὴ τοιῶνδε κακὸς μερόπεσσι δλισθος.

- Ἄρσενα πάντ' ἀλέεινε, συνείσακτον δὲ μάλιστα,
 (μερρᾶς πικρὸν ὕδωρ, καὶ πείθεο, παρθένος ἀγνή),
 κῆν χρυσοῦ πέλη καθαρώτερος, ἢ ἀδάμαντος
 στερρότερος. Διπλοῦν γὰρ ἐπι δέος. Εἰ σὺ πέποιθας
 100 σαρκὶ τεῆ, τίς πίστις ὁμωροφίσι μελέεσσι,
 μὴ σοι μὲν καθαρὸν τε καὶ ἄσπιλον ὄμμα, νόος τε,
 φρῆν δ' ἐτέρη κεύθοι τι χοός, καὶ πνεῦμα διώκοι;
 Ἐκ σαρκῶν ἐπὶ πνεῦμα μετήλυθες, ἐνθεν ἀέρθης;
 πῶς ἀθῆσι σάρκεσσι ὁμὸν βίον αἰνήσασα,
 105 νομφίον ἱμερόεντα τεῆς ζηλήμονα μορφῆς
 αἰσχύνεις, μὴ πού σε κεδνῆς φιλότητος ἀμέρση,
 ὡς δισσῆν, σκάζουσαν ἐπ' ἀμφοτέροισι πόδεσσι;
 Χριστὸν ἔχεις ἀγαπητόν, ἀπόπτυσον ἄνδρας ἅπαντας.
 Τί χρήζεις ἐπίκουρον ἔχειν χατέοντ' ἐπικούρου

96. Ὁ ἄνδρας ἢ ἡ γυναῖκα πού ἔμενε μαζί με τὴ μοναχὴ ἢ τὸ μοναχὸ γιὰ νὰ βοηθεῖ στὰ οἰκιακά.

97. Ἐξοδ. ιε.

κι ὁ λόγος ἄς μείνει στὴν ἐπιθυμία. Τὰ πόδια ποὺ πατοῦν περήφανα
διαψεύδουν τὴν παρθενικότητα· ἔχει καὶ τὸ βάδισμα κάτι πορνικό.

Τὸν τριμμένο χιτώνα νὰ προτιμᾷς καὶ τὸ ἀπεριποίητο κεφάλι,
ὄχι τὰ ὠραῖα μεταξωτά. Μὲ μαργαριτάρια ἄλλες

85 ἄς στολίζονται καὶ τὸ χρυσάφι ποὺ ἀστράφτει στὸ σῶμα,
ὄσες ἔχουν ζωγραφισμένα πρόσωπα, ἔργα γῆινων χεριῶν,
ἀποξενωμένες ἀπ' τὴν οὐράνια εἰκόνα, κακόμορφες εἰκόνες,
στήλες τῆς λαγνείας, κατηγορούμενοι ἀναπολόγητοι,
εἰκόνες ζωντανές, μυστήρια τῆς ἡσυχῆς νύχτας

90 ντροπὲς ποὺ στραφτολογοῦν, μνήματα ποὺ κρύβουν τὴ συμφορά.

Μακριὰ ἀπ' αὐτὰ βάδιζε, λαμπρὴ παραστάτρια τῆς κρυφῆς
ὁμορφιάς, τοῦ βασιλέα Χριστοῦ ἀρραβωνιατικιά.

Τὰ μάτια σου, ὁ λόγος σου, ἡ ἀγνότης σου ἄς συναντοῦν τοὺς ἄλλους·
ποτὲ ὁμως τὸ γέλιο σου τὸ γέλιο τους καὶ τὸ θάρρος σου τὸ θάρρος
τους.

95 Ἄπο αὐτὰ ξεκινᾷ γιὰ τοὺς θνητοὺς τ' ὀλέθριο γλίστρημα.

Ἄποφευγε κάθε ἄνδρα καὶ πιὸ πολὺ τὸ συνείσακτο,
(ἦταν πικρὸ τὸ νερὸ τῆς Μερρᾶς, πίστεψέ με, κόρη ἀγνή)
κι ἄς εἶναι καθαρότερος ἀπὸ τὸ χρυσάφι κι ἀπ' τὸ διαμάντι
πιὸ στερεός. Διπλὸς ἐδῶ ὁ φόβος. Ἄν δὲν ἐμπιστευεσαι

100 τὴ σάρκα σου, πῶς νὰ ἐμπιστευτεῖς τὸ σύνοικό σου;

Μήπως εἶναι ἀγνὸ καὶ καθαρὸ τὸ βλέμμα σου κι ὁ νοῦς σου,
μὰ κρύβει στὴ σκέψη του ὁ ἄλλος κάτι χοϊκὸ ποὺ τὸ πνεῦμα ἀπωθεῖ;
Ἄπο τὴ σάρκα πέρασες στὸ πνεῦμα κι ἀπὸ κεῖ στά οὐράνια·
πῶς πάλι ἐπαινώντας τὴ ζωὴ τὴ δεμένη μὲ τὴ σάρκα

105 τὸν ποθητὸ ντροπιάζεις Νυμφίο ποὺ ζήλεψε τὴ μορφὴ σου;

Κι ἂν σὲ στερήσει ἀπὸ τὴν ἀκριβὴ ἀγάπη του,
ἀφοῦ κουτσαίνεις κι ἀπὸ τὰ δυὸ πόδια;

Ἄγαπημένος σου εἶναι ὁ Χριστός, περιφρόνησε ὄλους τοὺς ἄντρες.
Τί σοῦ χρειάζεται ὁ βοηθὸς ποὺ κι αὐτὸς βοήθεια ζητᾷ;

- 110 πῶλοι μὲν πώλοισι φίλοι, ἔλαφοί τ' ἐλάφοισι,
καὶ ψῆρες ψήρεσσιν, ἀγνῶ δέ τε τίμιος ἀγνός.
Ἄλλ' ἔμπης κακόμητιν ἀλεύεο, μὴ σε δολώσῃ,
καὶ πινητόν περ ἔόντα· σοφοῖς δέ τε καὶ πλέον ἔχθει.
Πολλάκις ἐξ ἀγαθοῦ κακὸν πόρσυνε καὶ ἐσθλοῖς.
- 115 Νῦν φάος, εἶτα σκότος, ἔνδον μόρος, εἶδαρ ὑπερθεν.
Καὶ σαίνει γλυκεροῖσι, καὶ ὄλλυσι κευθουμένοισι.
Πολλάκι μὲν συνάγειρεν ὁμόφρονας ἀλλήλοισι
πνεύματι, καὶ φάος ἦλθεν, ἐπωνυμίην τέ γε σεμνήν,
τὴν ἀγάπην καλέουσιν, ὑπήλυθεν. Αὐτὰρ ἔπειτα
- 120 ἐκ κραδίης ἐπὶ σάρκας ἄγων πόθον ἐγγὺς εἰούσας,
ἦ πῦρ, ἢ πυρὸς σημήϊα λυγρὰ δίδωσιν.
Ἐἴ τοι μηδὲ πυρὸς σημήϊον, ἀλλὰ τάχιστα
πλήξεις εἰσορόωντας. Ἐτοιμότεροι δέ τε πάντες
εἰς κακίην τελέθουσι. Ρῶος δ' ἐπὶ πρηνὲς ὄδευει.
- 125 Ἄλλὰ δόμος, καὶ εἶμα, τράπεζά τε, ἀδρανίη τε
γῆραος ἀργαλέοιο, τόδ' ἤγαγεν αἰσχος ἀρωγόν.
Χρύσεια χαλκείων διαμείβει, εἰ γανόωντος
ἀντὶ βίου μικρὴν καὶ ἀεικέα τέρψιν ἐδέξω.
Οὐδ' εἴ μοι χρυσοῖο, καὶ ἠλέκτροιο τάλαντα,
- 130 καὶ πεδία χλοάοντα καὶ εὐρέα πώεα δοίης,
καὶ δόμον αἰγλήεντα, καὶ Ἄλκινόοιο τράπεζαν,
οὐδ' εἴ μοι βίον ἄλλον ἀγήραον ἀντὶ παρόντος,
οὐδέ κεν ὧς λιπόχριστον ἐγὼ βίον αἰσχρὸν ἐλοίμην.
Ἄρτος ἐμοὶ στείνοιτο, ποτὸν τὸ ὕδωρ ποθέοιτο·
- 135 φύλλα συκῆς μ', ὧς πρόσθεν Ἀδὰμ Εἶδαν τε, καλύπτει
καὶ σήραγγας ἔχοιμι πετρῶν δόμον, ἢ τινα φηγοῦ
κευθμῶνα, σχέδιόν τε βίον, καὶ θηρσὶν ὁμοῖον·
ἢ τινα παρ πυλεῶνα βεβλημένος, ἄχθος ἀρούρης,
ἀνδρὸς ὑπερφιάλοιο, πένης, καὶ Λάζαρος ἄλλος,

119. Ἡ ἔντονη διαστολή τῆς ἀγάπης, ποῦ εἶναι χάρις κι ἔδωσε τὸ ὄνομά της στὶς πρωτοχριστιανικὲς ἀγάπες, δανεῖζει τώρα τὸ ὄνομά της στὴν ψεύτικη σχέση τῆς «συνεισάξεω». Τὸ πρᾶγμα γιὰ τὸ σοφὸ ποιητὴ καταλήγει στὴν ἀνταλλαγὴ

- 110 Τὰ πουλάρια ζητοῦν πουλάρια κι ἐλάφια τὰ ἐλάφια,
τὰ ψαρῶνια ψαρῶνια ἀναζητοῦν κι εἶναι ὁ ἀγνὸς γιὰ τὸν ἀγνὸ ἀκριβὸς.
Ὡστόσο ἐσὺ μακριὰ ἀπ' τὸ δόλιον ἀνθρώπο μὴ μὲ τὸ δόλο του σὲ πιά-
σει,
κι ἄς δείχνει μυαλωμένος· οἱ πολύξεροι εἶν' οἱ πιὸ μεγάλοι σου ἐχθροί.
'Ἀπ' τὸ καλὸ βγαίνει συχνὰ κακὸ καὶ γιὰ τοὺς καλοῦς·
115 φῶς εἶναι τώρα κι ὕστερα σκότος· μέσα θάνατος, δόλωμα ἀπ' ἔξω·
μὲ τὰ εὐχάριστα χαϊδεύει ἀλλὰ μὲ ὄ,τι κρύβει καταστρέφει.
Συχνὰ συνένωσε πνευματικὰ τοὺς ὁμόψυχους
καὶ ἦρθε τὸ φῶς, κρυμμένο μέσα στὸ τιμημένο ὄνομα
ποῦ λέγεται ἀγάπη. Ἔπειτα ὁμως
120 ἀπὸ τὴν καρδιά ὀδηγώντας τὸν πόθο στὴν κοντινὴ σάρκα
ἢ φωτιὰ προξενεῖ ἢ τῆς φωτιᾶς ὀλέθρια σημάδια.
Κι ἂν δὲν ἀφήσει σημάδια τῆς φωτιᾶς, γρήγορα ὁμως
ὁποιους σὲ βλέπουν θὰ πληγώσεις. Γιατὶ ὅλοι εἶναι
πιὸ ἔτοιμοι γιὰ τὸ κακὸ σὰν τὸ νερὸ ποῦ κυλᾷ στὴν κατηφοριὰ.
125 Ἄλλὰ τὸ σπίτι καὶ τὸ ντύσιμο καὶ τὸ τραπέζι κι ἡ ἀδυναμία
τῶν ὀδυνηρῶν γηρατειῶν σοῦ ἔφεραν τὸν αἰσχρὸ βοηθό.
'Ἀλλάξεις τὰ χρυσὰ μὲ τὰ χάλκινα, ἂν ἀντὶ τῆ λαμπρῆ
ζωῆ δέχτηκες ἀσήμαντη κι ἄπρεπη εὐχαρίστηση.
Ἄν μοῦ ἴδινες ὀκάδες χρυσάφι καὶ κεχριμπάρι,
130 τίς καταπράσινες πεδιάδες καὶ τὰ μεγάλα κοπάδια,
τὸ φημισμένο σπιτικὸ καὶ τὸ τραπέζι τοῦ Ἀλκίνοου·
ἂν μοῦ ἴδινες ἄλλη μι' ἀθάνατη ζωῆ ἀντὶ γιὰ τούτη,
κι ἔτσι ἐγὼ δὲ θὰ προτιμοῦσα μιὰ ζωῆ χωρὶς Χριστό,
λιγοστὸ ἄς εἶναι τὸ ψωμί καὶ πιστό μου τὸ νερὸ,
135 κι ἄς μὲ σκεπάζουν φύλλα τῆς συκιάς, ὅπως τὸν Ἀδάμ καὶ τὴν Εὐά.
Μιὰ πέτρινη σπηλιά ἄς εἶναι τὸ σπίτι μου ἢ μιὰ κουφάλα
πλατανοῦ, ζωῆ πρόχειρη ποῦ τῶν θηρίων νὰ μοιάζει τῆ ζωῆ·
ἢ ἀπορριγμένος σὲ κάποια ἐξώθυρα, βάρους τῆς γῆς,
ἐνὸς ἀνθρώπου ὑπερφίαλου, ζητιάνου, ἄλλος Λάζαρος,

τῶν χρυσῶν ὄπλων τοῦ Γλαύκου μὲ τὰ χάλκινα τοῦ Διομήδη. Διάβασε σχετικὰ
Ιλιάδα, Ζ, 255, ὅπου τὸ ὄραϊο ἐπεισόδιο.

- 140 ἔλκοιμι ζωὴν τε λυγρὴν καὶ σῶμα πονηρόν.
 Νῦν τάδε, χάσμα δ' ἔπειτα, καὶ ἄντιτα πάντα τὰ τερπνά.
 Σοὶ κόρος, ἄλγος ἔμοιγε· μικρόν, καὶ πάντα λέλασται.
 Ἐν πάντες μετὰ τύμβον, ἴη κόνις· Ἴσος ὁ χῶρος
 δμῶεσι καὶ βασιλευσι. Τὸ δὲ πλεόν, οὐκ αἴδαο;
- 145 Τοῦνεκα μῆτ' ἀγαθοῖσιν ἱαίneo τοῖς παρεούσι,
 μήτε λήν μογεροῖσιν ἄσαι φρένα τοῦδε βίοιο.
 Ἥ γὰρ ὁμοῦ τερπνοῖσι καὶ ἄλγεα πάντ' ἀπολείψεις
 οὐ μετὰ δῆν. Τί δὲ μακρὸν ἐφημερίοιο βίοιο;
 Ξεῖνος δ' ἴσθι πάροικος ἐπ' ἄλλοτρῆς χθονὸς ἔρπων·
- 150 Ἐνθεν ἀναστήσει σε Θεὸς ἐς πατρίδα σεῖο,
 μικρὸν ἀεθλεύσαντα, πόνων δέ τε μεῖζον ἄεθλον.

- Καὶ σὺ φίλοις τεκέεσσιν, Ἰωναδὰβ ἔξοχε μῆτιν,
 ὄλβον ἐπισπεύδων τὸν ὑπέρτατον ἐν μερόπεσσι,
 τόνδε νόμον μῦθόν τ' ἐφθέγγξαι· «Παῖδες ἑμοῖο,
 155 δεῦτε, πατρὸς δέξασθε τὸν οὐ πόρε πλοῦτον ἔμοιγε,
 οὗτ' ἄλλω ποτὲ παιδὶ πατὴρ φίλος, ἔμπεδον αἰεῖ.
 Μὴ δόμον οἰκῆσητε περίγραπτον μελέεσσι,
 μὴ γαίην ἀρόσητε. Τί δ' ἄμπελος ὕμιν ὄνειαρ;
 Ἐν σκηναῖς ναίετε, μέθυσμά τε καὶ γλυκὴ πῶμα
- 160 μὴ ποτ' ἐφ' ὑμετέρω λαιμῷ, μὴ, τέκνα, χέοιτε,
 ἀλλὰ Θεῷ ζώοιτε, Θεὸν δέ τε πλοῦτον ἔχοιτε
 μοῦνον, αἰεὶ ζώνοντα, ὁμοῖον, ἀστυφέλικτον».
 Ὡς ἄρ' ἔφη· παῖδες δὲ πατρὸς ἐτέλεσαν ἐφετημῆν.

- Οἶδα δ' ἐγὼ καὶ λαὸν ὑποσχεσίης ἐπὶ γαῖαν
 165 Ἰέμενον, τοῦ πρόσθε πυρὸς στύλος ἡγεμόνευε,
 καὶ νεφέλης ἔλκοντος ἀσημάντου δι' ἐρήμης·
 ᾧ πόντος ὑπόειξε, καὶ οὐρανὸς εἶδαρ ἔδωκε,
 καὶ πέτρῃ βλάστησεν ὕδωρ, ὃ δ' ἐχάσσαι' ὀπίσω
 εὐρὺν ῥέων ποταμός, καὶ ἥλιος ἔσχεθε δίφρον,
 170 καὶ παλάμησι τρόπαιον ἀνὴρ ἔστησε ταθείσαις

166. Ἀπάτητη: πού δὲ διατηροῦσε ἴχνη καλύτερα.

170. Ὁ ἄνδρας: ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ.

- 140 ἄς ἔσερνα ζωὴ πονεμένη καὶ σῶμα βασανισμένο. [λαυσεσ,
 Τώρα δμως θὰ εἶναι αὐτά, ὁ τάφος ὕστερα, κι ἡ ἀμοιβὴ γιὰ ὄσα ἀπό-
 Γιὰ σένα κορεσμός, γιὰ μένα πόνος· σὲ λίγο ὄλα θὰ ξεχαστοῦν.
 Μετὰ τὸ μνήμα ὄλοι εἶμαστε ἕνα, μιὰ σκόνη· ἴση ἔκταση γῆς
 γιὰ δούλους καὶ βασιλιάδες· τὸ περισσότερο δὲν εἶναι τοῦ Ἄδη;
- 145 Γι' αὐτὸ μῆτε μὲ τὰ τωρινὰ ἀγαθὰ νὰ χαίρεσαι
 μῆτε ὑπερβολικὰ νὰ λυπᾶσαι μὲ τὰ θλιβερὰ τῆς ζωῆς.
 Γιατὶ μαζὶ μὲ τὰ εὐχάριστα δὲ θ' ἀργήσεις ν' ἀφήσεις κι ὄλα
 τὰ βάσανα. Τί κρατᾶει πολὺ στὴν ἐφήμερη ζωὴ;
 Νὰ ζεῖς σὰν ξένος καὶ πάροικος σ' αὐτὴ τὴν ξένη γῆ.
- 150 Ἄπο αὐτὴν θὰ σ' ἀναστήσει ὁ Θεὸς στὴν πατρίδα σου
 ὕστερ' ἀπὸ μικρὸν ἀγῶνα σου καὶ μὲ βραβεῖο μεγαλύτερο ἀπ' αὐτόν.
 Καὶ σὺ γιὰ τ' ἀγαπητὰ σου παιδιὰ, Ἴωναδὰβ μὲ τὸν ἐξοχο νοῦ,
 κυνηγώντας τὴν ὑπέρτατη γιὰ τοὺς θνητοὺς εὐτυχία,
 τοὺς ἄφησες συμβουλή καὶ κανόνα· «παιδιὰ μου, ἐλᾶτε,
- 155 δεχτεῖτε ἀπ' τὸν πατέρα σας πλοῦτο ποὺ δὲν κληρονόμησε
 σ' ἄλλο παιδί ποτὲ ὁ καλὸς τους πατέρα· πλοῦτο παντοτινὸ·
 μὴν ἀφήσετε τὰ σώματά σας νὰ κλειστοῦν μέσα σὲ σπίτι,
 μὴν ὀργώσετε τὴ γῆ. Καὶ τὸ ἀμπέλι τί ὠφελεῖ;
 Μείνετε σὲ σκηνές. Μὲ γλυκὸ μεθυστικὸ ποτὸ
- 160 μὴ βρέξετε ποτὲ τὸ λαιμὸ σας, παιδιὰ μου.
 Ἄφιερῶστε τὴ ζωὴ σας στὸ Θεὸ καὶ θαρρεῖτε μόνο σας πλοῦτο
 τὸ Θεό, τὸν αἰώνια ζωντανό, τὸν ἀπαράλλαχτο, τὸν ἀκατανίκητο».
 Ἔτσι εἶπε καὶ τὰ παιδιὰ ἄκουσαν τοῦ πατέρα τους τίς συμβουλές.
 Ξέρω ἐγὼ τὸ λαὸ ποὺ στὴ γῆ τῆς ὑπόσχεσης
- 165 πορευόταν καὶ μπροστὰ τὸν ὀδηγοῦσε ὁ στύλος τῆς φωτιᾶς
 καὶ τὸ σύννεφο, περπατώντας στὴν ἀπάτητη ἔρημο·
 ὑποχώρησε σ' αὐτὸν ὁ πόντος κι ἔδωσε τροφὴ ὁ οὐρανός.
 Νερὸ ἀνάβλυσε ἡ πέτρα, γύρισε πίσω ὁ ποταμὸς
 ὁ πλατύρροος καὶ ὁ ἥλιος σταμάτησε τὸ ἄρμα του.
- 170 Ἔστησε τρόπαιο ὁ ἄνδρας ἀπλώνοντας τίς παλάμες του

- σταυρὸν ὑποσκιᾶων, πίστις δ' ἐπέδησεν ἀκωκάς.
 Ἡλίας δὲ κόραζι τράφη, καὶ γραῖαν ἔθρεψε
 σιδονίην τυτθῆσιν ἐνὶ ψεκάδεσσι βίοιο,
 οὐ ποτέ γ' ἐν πενιχρῇ σιπύῃ λήγοντος ἀλεύρου,
 175 καὶ κεράμοιο βρύοντος αἰεὶ τόσον ὑγρὸν ἔλαιον,
 ὅσπον ἀφύσσετο χερσὶ φιλοξείνοιο γυναικός.
 Ἑβραῖοι δέ τε παῖδες ἐὴν ποθέοντες ἐδωδήν,
 ὄφρα κε μὴ βασιλῆος ἐνὶ χρανθῶσι τραπέζῃ,
 Ἄσσυρίης καθύπερθε φλογὸς χαίροντες ἔβησαν.
 180 Ἐνθεν ἀναψύχοντες, εἰς πρὸς δώμαθ' ἴκοντο.
 Καὶ Δανιὴλ λείουσι ριφεὶς βορὰ μαινομένοισι,
 θρέψε μὲν οὐτι λέοντας, ἐπεὶ χέρας ἐξεπέτασσαν,
 ἀερίην δ' ἐνὶ χερσὶν ἐδέξατο δαῖτα προφήτου.
 Σπλάγχων δ' ἐκ μεσάτων ἀπερεύξατο θεῖον Ἰωνᾶν
 185 θῆρ ἄλός, οἷον ἔδεκτο τριήμερον. ὦ μέγα θαῦμα!
 Πίστις γὰρ συνέερκτο καὶ ἐν σπλάγχνοισι προφήτη.
 Ἄκρις Ἰωάννου δὲ τροφή καὶ κηρίον ἦεν
 ἄγριον, ὑψιλόφων τε τρίχες ἔσθημα καμήλων,
 καὶ δόμος οὐρανὸς εὐρύς, ἐρημαῖαί τε χαμεῦναι.
 190 Τίς Θέκλαν ἐσάωσεν ὑπέκ πυρός, ἢ τίς ἔδησε
 θηρῶν ὠμοβόρων κρατερὸν μένος; Ἡ μέγα θαῦμα!
 Παρθενίη καὶ θῆρας ἐκοίμισεν, οὐδ' ἐτάλασαν
 παρθενικῆς δέμας ἀγνὸν εἰς γενύεσσι μιῆναι.
 Οὐδὲ μὲν οὐδ' ἀγνῆς ἐπιλήσομαι (οὐ γὰρ ἔοικε),
 195 Σωσάννης, εἰ καὶ μιν ὑπὸ ζυγὸν ἤγαγεν ἀνὴρ,
 σωφροσύνης ἢ τόσον ἔχειν πόθον, ὥστε φυγοῦσαν
 χεῖρας ἀθεσμοτάτας, ψήφοις τ' ἀδίκουσι δικαστῶν
 ἐς μόρον ἐλκομένην, πόθ' ὑπέκ θανάτοιο σάωσε
 πνεῦμα νέου, πολιοῖο φρένας, καὶ μήδεα πυκνὰ
 200 ὀρθοδίκου, δήσαντος ὑπὸ σφετέροισι λόγοισι
 πρεσβυτέρους Βαβυλῶνος, ἀλιτροτάτους, ἀθεμίστους.

177. Τὰ ἑβραϊόπουλα: οἱ τρεῖς Παῖδες.

- ὑποτυπώνοντας τὸ σταυρό, ἐνῶ ἡ πίστις ἔδεσε τὰ ξίφη.
 Τὰ κοράκια φέρουν στὸν Ἥλια τροφή καὶ στὴ γερόντισσα
 τὴ σιδωνίτισσα οἱ μικρὲς σταλαματιᾶς τῆς ζωῆς.
 Ποτὲ δὲν τέλειωνε τὸ ἀλεύρι στὸ φτωχικὸ σακκί
 175 καὶ τὸ πήλινο δοχεῖο ἀνάβλυζε τόσο ὕγρὸ λάδι
 ὅσο ἀντλοῦσαν τὰ φιλόξενα χέρια τῆς γυναίκας.
 Καὶ τὰ ἐβραϊόπουλα τὴ δική τους τροφή ποθώντας,
 γιὰ νὰ μὴ μianθοῦν στὸ τραπέζι τοῦ βασιλιᾶ,
 πέρασαν μὲ χαρὰ μέσα ἀπ' τὴν ἀσσυριακὴ φλόγα
 180 κι ἀπὸ κεῖ γύρισαν στὸ σπίτι τους σὰν ἀπὸ ἀναψυχή.
 Κι ὁ Δανιὴλ ἐνῶ τὸν εἶχαν ρίξει στὰ μανιασμένα λιοντάρια
 δὲν ἔγινε τροφή τους, ἐπειδὴ ἄπλωσε τὰ χέρια σὲ προσευχή,
 ἀλλὰ δέχτηκε τροφή ἐναέρια ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ προφήτη.
 Μέσα ἀπὸ τὰ σωθικὰ ἔβγαλε τὸ θεϊκὸ Ἰωνᾶ,
 185 ὅπως τὸν εἶχε πάρει, τὸ θαλάσσιο κῆτος σὲ τρεῖς μέρες μέγα θαῦμα!
 Ἐπειδὴ εἶχε καὶ στὰ σπλάγχνα τοῦ προφήτη κλειστεῖ ἡ πίστις.
 Τὰ βλαστάρια καὶ τ' ἄγριο μέλι ἦταν τοῦ Ἰωάννη τροφή,
 τὸ φόρεμά του ἀπὸ τρίχες καμήλας ψηλοτράχηλης,
 σπίτι του ὁ πλατὺς οὐρανὸς καὶ τὰ χαμωπλαγιάσματα στὴν ἔρημο.
 190 Ποιὸς ἔσωσε τὴ Θέκλα ἀπὸ τὴ φωτιά καὶ ποιὸς χαλίνωσε
 τὴν ἄγρια μανία τῶν σαρκοφάγων θηρίων, μέγα θαῦμα ἀληθινά!
 Ἡ Παρθενία μούδιασε καὶ τὰ θηρία ἀκόμη καὶ δὲν τόλμησαν
τὸ ἀγνό, παρθενικὸ μὲ τὰ σαγόνια τους σῶμα νὰ μολύνουν.
 Δὲ θὰ λησμονήσω βέβαια, οὐτ' εἶναι σωστό, τὴν ἀγνή
 195 Σωσάννα κι ἄς τὴν ἔδεσε ὁ ἄντρας στὸ ζυγὸ του
 τόσοσος γιὰ τὴ σωφροσύνη ἦταν ὁ πόθος τῆς ποῦ ἀφοῦ ξέφυγε
 ἀνομότατα χέρια κι ἐνῶ ἡ ἀδικὴ ἀπόφαση τῶν δικαστῶν
 τὴν ἔσερνε στὸ θάνατο, τὴν ἔσωσε ἀπ' τὸ θάνατο
 τὸ φρόνημα ἐνὸς νέου ἀλλὰ γέροντα στὸ νοῦ κι ἡ πυκνὴ σκέψη
 200 τοῦ δίκαιου δικαστῆ, ποῦ δέσμευσε μὲ τὰ δικά τους λόγια
 τοὺς πρεσβυτέρους τῆς Βαβυλώνας, τοὺς διεφθαρμένους καὶ ἄνομους.

- Παύλου δ' αὐτὸς ἄκουσας, ὄσης κακότητος ἄεθλον,
 ὄσασατιῶν μόχθων τε καὶ ἀργαλέων μελεδῶνων
 ἐν φιλίοις, ἐχθροῖς τε, καὶ εἰν ἀλί, καὶ κατὰ γαῖαν
 205 ἤρατο, καὶ τριτάτω πόλον πρὸς χῶρον ἰκέσθαι,
 καὶ θεῖναι γλυκερῆσιν ἐν ἄρκυσι κόσμον ἅπαντα.
 Κεῖνος καὶ λυπροῖσιν ἀγάλλεται, ὀππόσον οὐτις
 δεξιτεροῖς. Μεσάτη δὲ κακῶν ἀρετὴ κατάκειται
 ὡς ρόδον ἐν στυγερῆσι καὶ ὀξείησιν ἀκάνθαις.
- 210 Τῶν σὺ μνωομένη, τήρει βίον ἀγνὸν Ἄνακτι,
 πάμπαν ἐν ἐλπωρῆσιν ἀμείνοσι, μὴ σε δολώσῃ
 χρεῖώ, ἣ τε τάχιστα καὶ ἔμφρονα φῶτα δαμάζει.
 Τοῦνεκα καὶ δολόμητις, ἐπεὶ Χριστοῦ βασιλῆος
 εἰς πεῖραν καθέηκε, Θεὸν βροτὸν ἄμμιγα λεύσσω
- 215 πεινάοντ', ἐκέλευσε λίθους εἰς εἶδαρ ἀμείψαι,
 ὡς κεν χρηῖζοντα ἐν ἄρκυσιν ἦσιν ἔλῃσιν.
 Ἄλλὰ Θεοῦ μὲν ἄμαρτε, σὲ δὲ βροτὸν οὐλία σαίνει
 ὡς βροτόν. Ἄλλὰ Θεοῦ γε πέλοις, καὶ τῆλε διώκοις
 ἐχθρόν, ὄλη μίμνουσα Θεοῦ, καὶ σαρκὸς ὑπερθεν.
- 220 Μηδ' ὡς ἐν πλεκτοῖο χοροῦ περιηγεῖ κύκλω,
 τὸν μὲν δεξιτερῆ κατέχοις, ἄλλον δέ τε λαιῆ,
 Ἴσον ἐφαπτομένη καὶ σχιζομένη θεότητος,
 ἥμισυ μὲν Χριστοῖο, τόδ' ἥμισυ σαρκὸς ἐοῦσα·
 ἢ πέλαγος τέμνουσα θοῆ καὶ ἐπαρτεῖ νηῖ,
- 225 πνεύματος ἰσταμένοιο καὶ εὐδία κυμαίνοντος,
 Ἰσχειν νηοπέδησι ταχὺν πλόον, ἢ δ' ἀπὸ γαίης
 ἔλκεσθαι, νωθρὴν τε δι' οἶδατος οἶμον ὀδεύειν,
 ἄμφω ποντοπόροις καὶ πεζοπόροις ὁμοίην.
 Μηδὲ τεῆ ζωῆ βαλέειν ἐχενηῖδα σάρκα,
- 230 ἦτε καὶ ἰεμένην περ, ὁμως κατὰ νῆα πέδησεν.

224. καὶ παρακάτω ἓνα ἀπὸ τὰ πολλὰ σημεῖα ποῦ καθιστοῦν «ἐξοχ
 μα αὐτό.

- Ἴκουσες ὁ ἴδιος ἀπ' τὸν Παῦλο μὲ πόση κακία παλεύοντας πῆρε
 βραβεῖο, ἔπειτ' ἀπὸ τόσους μόχθους καὶ προσπάθειες ἐπίπονες
 ἀνάμεσα σὲ φίλους καὶ σ' ἐχθρούς στὴ θάλασσα καὶ στὴ στεριά:
- 205 νὰ φτάσει ὡς μὲ τὸν τρίτον οὐρανὸ καὶ νὰ κλείσει
 στὰ εὐχάριστα δίχτυα τῆς διδαχῆς τοῦ ὄλο τὸν κόσμο.
 Αὐτὸς καὶ μὲ τὰ λυπηρὰ χαιρόταν ὅσο κανένας
 μὲ τὰ εὐχάριστα. Στὴ μέση τῶν κακῶν εἶναι ἡ ἀρετὴ,
 ὅπως τὸ ρόδο στ' ἄγρια καὶ σκληρὰ ἀγκάθια ἀνάμεσα.
- 210 Αὐτὰ νὰ ἔχεις στὸ νοῦ σου καὶ νὰ ζεῖς ἀγνή ζωὴ γιὰ τὸ Βασιλέα
 πλέοντας μὲ τις καλύτερες ἐλπίδες, γιὰ νὰ μὴ σὲ ξεγελάσει
 ἡ Ἀνάγκη, ποὺ ἀστραπιαῖα δαμάζει καὶ τὸ λογικὸ ἄνθρωπο.
 Γι' αὐτὸ κι ὁ δολερὸς, ὅταν τὸ βασιλέα Χριστὸ
 θέλησε νὰ δοκιμάσει, βλέποντας Θεὸ ταυτόχρονα κι ἄνθρωπο
- 215 νὰ πεινᾷ, πρόσταξε ν' ἀλλάξουν τὰ λιθάρια σὲ ψωμιά,
 γιὰ νὰ συλλάβει τὸν πεινασμένον στὰ δίχτυα του.
 Ἄπετυχε στὸ Θεό, κολακεύει ὁμως ὀλέθρια ἐσένα τὴ θνητὴ
 σὰν θνητὴ. Ἀλλὰ πλησίασε τὸ Θεὸ καὶ διῶξε μακριὰ
 τὸν ἐχθρὸ μένοντα, ὅλη στὸ Θεὸ καὶ πάνω ἀπὸ τὴ σάρκα.
- 220 Μῆτε ὅπως σὲ πλεχτοῦ χοροῦ τὴν κυκλικὴ σειρὰ
 τὸν ἕνα μὲ τὸ δεξι χέρι νὰ κρατεῖς καὶ μὲ τ' ἀριστερὸ τὸν ἄλλο,
 ὅσο τὴ θεότητα ἀγγίζεις τόσο καὶ ν' ἀπομακρύνεσαι ἀπ' αὐτὴ,
 ἀνῆκοντας μιστὴ στὸ Χριστὸ καὶ μιστὴ στὴ σάρκα.
 Ἦ σκίζοντας τὸ πέλαγος μὲ γρήγορο ὄλαρμάτωτο καράβι,
- 225 ἐνῶ εἶναι σταθερὸς ὁ ἄνεμος κι ἡ θάλασσα κυματίζει ἤσυχα,
 νὰ κρατεῖς μὲ τις ἄγκυρες τὸ γρήγορο ταξίδι ἢ νὰ σὲ σέρνουν
 ἀπ' τὴ στεριά κι ἀργὸ δρόμο στὰ κύματα νὰ κάνεις,
 τώρα μὲ ποντοπορία κι ὕστερα μὲ πεζοπορία μοιάζοντας.
 Μῆτε νὰ δέσεις τὴ ζωὴ σου μὲ τῆς σάρκας τὸ παλαμᾶρι,
- 230 ποὺ κι ἄς βιάζεται τὸ καράβι ὁμως αὐτὸ τὸ συγκρατεῖ.

229. Παλαμᾶρι: μεταφράζεται ἔτσι ἢ λ. ἐχενῆς, ψαράκι ποὺ συγκρατεῖ τὸ πλοῖο· πῶ πεζὰ ἄγκυρα, παλαμᾶρι.

Ἄλλ' ὥς τι στεينوῖο πόρου διὰ ρεῖθρον ὄδεῦον
 ροιζηδόν, μολίβου περιηγέος ἐν κενεῶσιν
 ὄλκοιο πλήθοντος ὅσον χάδε, καὶ πρὸς ἀνάντες
 δέσμιον ἄλλεται ὄκα, βιαζόμενον κατόπισθεν,
 235 ὡς κέλομαι σέο φίλτρον ἐνὶ πραπίδεσι τεῆσι
 σφιγγόμενον, Χριστοῖο καταντίον ὕψι φέρεσθαι,
 ἢε καλὴν πείραν ἐπικλύζειν τίν' ἄρουραν.
 Εἰ δὲ σὺ γ' ἔνθα καὶ ἔνθα χέοις ψαμάθοισι βαθείαις,
 ἢ κατὰ πετράων, ἢ λείμακος, ἢε χαράδρης,
 240 ὦλετό σοι ρόος ἐσθλὸς ἀσύνδετος, οὐδὲν ὄνειαρ.

Εἰ μὲν σοί γε πατὴρ ζῶει φίλος, ὅς σε φάωσδε
 ἦγαγεν, ἢ μήτηρ γλυκερή, καὶ φίλτρον ἀμεμφές,
 εἰ σὺ κασιγνήτοισιν ἐρείδεις εὐμένεουσιν,
 ἢ τοκέων τοκέεσσιν ἀρηγόσιν, ἢ καὶ ἀρωγῆς
 245 δευομένοις, τούτοις μὲν ὁμὸν βίον ἀμφαγαπάζειν
 οὐ φθόνος, οὐδὲ πικρὸν καὶ ἀνάρσιον ἐνθάδε Μῶμος
 ὄμμα βαλεῖ, τρίζειν καὶ σάνδαλα πολλάκι φάσκων·
 ἔστι δὲ καὶ τόδ' ὄνειαρ ἐμοί, κακὸς ὄμματα βάλλων.
 Κεῖνος μὲν βαλέει, τὸ δ' ἐμὸν κέαρ ἔμπεδον ἔσται.
 250 Τῶν δ' ἄλλων μοι τόσσον ἀλεῦεσθαι φιλότητα,
 ἢ τοι μὴ φιλίην γε, συνωροφίην δ' ἀλεγεινήν,
 ἢ θάρσος δολερὸν τε καὶ εὐθαλέεσσιν ἄπιστον,
 ὅσσάτιον Χριστοῖο περιδράσσεσθαι ἔοικεν
 ἔμπεδον ἔμπεφυῖαν ἀειζώοισι πόθοισι.
 255 Μηδὲ σὺ παρθενίης μὲν ἔχειν πόθον ἱμεροέσσης,
 τοῖς δ' ἄλλοις παθέεσσι τεῆν φρένα πάμπαν ἀνοίγειν,
 σωφροσύνη κομόωσα· καὶ δέ γε τοῦτο χέρειον,
 τίκτεσθ' ἐξ ἀγαθοῖο κακὸν φθονεροῖο δόλοισιν.
 Οὐ γὰρ τόσσον ἔμοιγε γάμος, οὐδ' ἔργα γάμοιο
 260 Φύξιμος, ᾧ γε Θεὸς θνητῶν γένος αἰὲν ἀέξει,

246. Ὁ Μῶμος, γιὸς τῆς Νύχτας κατὰ τὸν Ἡσίοδο (Θεογονία 214), ἦταν Θεὸς τοῦ φθόνου, τοῦ ψόγου καὶ τῆς κατηγορίας· κατηγορήσε ὡς καὶ τὰ σανδάλια τῆς Ἀφροδίτης.

- Ἄλλὰ ὅπως ἕνα ρεῦμα πού περνᾶ ἀπὸ στενὸ σωλήνα,
 θορυβώντας στὸ ἀδειανό, κυκλικά γυρισμένο μολύβι,
 γεμίζοντας ὅλο τὸ σωλήνα ὅσο χωρεῖ καὶ πρὸς τὰ ἐπάνω,
 περιορισμένο, μὲ μιᾶς ἀπατηδᾶ καθὼς μιὰ δύναμη τὸ σπρώχνει,
 235 ἔτσι σὲ καλῶ τὴν ἀγάπη μέσα στὴν ψυχὴ σου
 περιορίζοντας νὰ τὴ στήσεις ψηλὰ ἀπέναντι στὸ Χριστὸ
 ἢ νὰ τὴν ἀφήσεις νὰ κατακλύσει μιὰ καλὴ γόνιμη γῆ.
 Ἄν ὁμως ἐσὺ πότε δῶ καὶ πότε ἐκεῖ στὶς βαθιὲς ἀμμουδιὲς κυλᾶς
 ἢ χτυπᾶς στὶς πέτρες σὲ κοιλάδες ἢ σὲ χαράδρες,
 240 χάθηκε γιὰ σένα τ' ὠραῖο ταξίδι χωρὶς συνέχεια, ἀνώφελο.
- Ἄν εἶναι ζωντανὸς ὁ πατέρας σου πού σὲ ἔφερε στὸ φῶς
 ἢ ἡ γλυκιά σου μάννα, ἡ ἀγάπη ἢ ἡ ἀδολη;
 ἂν ἀκουμπᾶς σ' ἀδέρφια πού σ' ἀγαποῦν
 ἢ στοὺς γονιοὺς τῶν γονιῶν πού σὲ βοηθοῦν ἢ ἀπὸ τὴ βοήθεια σου
 245 ἔχουν ἀνάγκη· κοινὴ ζωὴ μαζί μ' αὐτοὺς νὰ περνᾶς,
 κανένας φθόνος, οὔτε πικρὸ κι ἄδικο βλέμμα ὁ Μῶμος
 θὰ ρίξει ἐδῶ, λέγοντας συχνὰ ὅτι ἀκόμα καὶ τὰ σανδάλια τρίζουν.
 Κέρδος γιὰ μένα νὰ μὲ χτυπᾶ ὁ κακὸς μὲ τὰ βλέμματά του·
 μὲ χτυπᾶ ἐκεῖνος μὰ ἡ καρδιά μου μένει σταθερὴ.
 250 Τόσο πού θέλω ν' ἀποφεύγω τὴν ἀγάπη τῶν ἄλλων
 ἢ ὄχι τὴν ἀγάπη ἀλλὰ τὴν ὀδυνηρὴ συγκατοίκηση
 ἢ τὸ δολερὸ θάρρος πού δὲν τὸ ἐμπιστεύονται οὔτε οἱ δυνατοί,
 κι ὅσο ταιριάζει ν' ἀγκαλιάζω τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ,
 πού φυτρώνει μέσα μου ἀκλόνητη μὲ πόθο αἰεῖζω.
- 255 Μῆτε ἐσὺ ἐνῶ ποθεῖς τὴ λαχταριστὴ παρθενία,
 ν' ἀνοίγεις διάπλατα τὴν ψυχὴ σου στὰ ἄλλα πάθη,
 ἐνῶ καυχιέσαι γιὰ τὴ σωφροσύνη σου· αὐτὸ εἶναι τὸ χειρότερο,
 νὰ γεννιέται ἀπὸ τὸν ἀγαθὸ τὸ κακὸ μὲ τοὺς δόλους τοῦ φθονεροῦ.
 Δὲν κρίνω τόσο ὅτι τὸ γάμο καὶ τὰ ἔργα του πρέπει
 260 ν' ἀποφεύγεις· μ' αὐτὰ ὁ Θεὸς τῶν θνητῶν τὸ γένος πληθαίνει.

ὄσσον ἑμοῖς παθέεσσιν ἄκος καὶ ἄλκαρ ἀνεῦρον
 παρθενίν. Ὡν εἰ μὲν ἐλεύθερον ἡμᾶρ ἔχοιμι,
 ἔστι καὶ ἀζυγίης τις ἑμοὶ χάρις. Εἰ δὲ θύρετρα
 θήρεσιν ἀμπετάσαιμι, φίλην φραγμοῖσιν ἀλωῆν
 265 εἶρξας, ἢ φραγμοῖο τὸ μὲν πυκινῶς ἀράροιμι,
 τῶ δὲ τρίβους οἷζαιμι παρατροχάουσιν ὀδίταις,
 τί πλέον; Ἥ γὰρ ὁμῶς δηλήσατο ἐχθρὸς ἀλωῆν
 πάντοθεν εἰσπίπτων. Καὶ γὰρ σέο πάντα δοκεῦει,
 ἔκτοθεν ὅττι βάλῃσι, καὶ ἔνδοθεν ὅττι λάβῃσιν,
 270 ἀμφαδίην, λοχῶων τε. Τίς ἂν κακότηθ' ὑπαλύξαι
 ρηϊδίως, μὴ Χριστὸν ἔχων ἐπιτάρροθον αἰεῖ;

Μὴ μικρὸν ἐν κακίῃ θείης ποτὲ μηδὲ τὸ μικρὸν.
 Τυτθοῖς ἀντιώωσα, χερείοσιν οὐ ποτε κύρσοις.
 Ὅσσα φέριστ' αἴοις, καὶ φθέγγεο· ὄσσα δὲ βάζεις,
 275 λεύσσοις προφρονέως. Ὅψις δ' ἐπὶ ἔργον ἐλαύνει.
 Πάντα σὺν ἀλλήλοισι, τέλος, λόγος, ὄψις, ἀκουή.
 Φεύγειν σπέρμα πονηρόν, ὅπως στάχυν ἐσθλὸν ἀγείρει
 μηδὲ σὺ μοιχιδίην κλέπτειν φιλόττητα βίοιο·
 κλέπτει δ' ὅστις ἔδεκτο κακοῦ καὶ ρίζαν ἐλαφρῆν·
 280 ἐκ γὰρ τοι ρίζης γε πολύσχιστοι κλαδεῶνες
 ἔνθα καὶ ἔνθα χέονται ἀπ' ἰκμάδος αἱματοέσσης,
 καὶ τυτθὸς συνέδησεν ὁπὸς μέγα χεῦμα γάλακτος,
 καὶ ψηφίς σταθεροῖο καθ' ὕδατος αἴσσουσα
 ἐξαπίνης συνέχευεν ὄλην περικαλλέα πηγὴν,
 285 πολλοῖσιν κύκλοισιν ἐλαυνομένην, ἀπὸ κέντρου
 αἰὲν ἐπιφρίσσουσι, καὶ ἔκτοθι λυομένοισι.
 Ἴδνῶθη δὲ τυπέντος ὄλον δέμας ἀμφ' ὀδύνησιν
 ἐλκόμενον· γεῦσις δ' ὀλίγη, καὶ νεκρὸς ἔγωγε.

Τῆδε γὰρ ὠμάρτησαν ἀμαρτάδες, ὡς ὅτ' ἀρίστῳ
 290 αἰχμητῆ στρατὸς ἄλλος, ἐπὴν διὰ τεῖχος ἔλῃσιν.

281. Ματωμένος χυμός: ἡ ἐμφυτὴ ἐπιθυμία τῆς ἡδονῆς.

288. Α' Βασιλ. 14, 43.

- Μονάχα, βρήκα στὰ πάθη μου φάρμακο καὶ βοήθεια
 τὴν παρθενία. Ἐπὶ αὐτὰ ἂν ἔχω τὶς μέρες μου ἀσημάδευτες,
 θὰ χρωστώ εὐγνωμοσύνη στὴν ἀγαμία. Ἐν ὄψει τὶς πόρτες
 στὰ θηρία ἀνοίξω, ἐνῶ μὲ φράχτη γύρω τ' ἀμπέλι μου
 265 ἔφραξα ἢ ἐδῶ τὸ φράχτη πυκνώσω γιὰ καλὰ
 κι ἐκεῖ ἀνοίξω δρόμους γιὰ τοὺς ὁδοιπόρους ποὺ περνοῦν
 ποιὸ τὸ κέρδος; Τὴν ἴδια στιγμή ὁ ἐχθρὸς τ' ἀμπέλι θὰ χαλάσει
 πηδώντας σ' αὐτὸ ἀπὸ παντοῦ. Καιροφυλακεῖ γιὰ κάθε δικό σου
 κάτι ἐξωτερικὸ νὰ χτυπήσει, κάτι ἀπὸ μέσα ν' ἀρπάξει
 270 φανερὰ ἢ μ' ἐνέδρα. Ποιὸς θὰ ξεφύγει τὴν κακία
 εὐκολα, ἂν δὲν ἔχει πάντα βοηθὸ τοῦ τῷ Χριστῷ;
- Μὴ θαρρεῖς ἀσήμαντο στὴν κακία καὶ τὸ ἐλάχιστο.
 Ἐν ἄντιμετωπίζεις τὰ ἐλάχιστα, δὲ θὰ σοῦ βγοῦν τὰ χειρότερα.
 Ὅσα ἄριστα ἀκοῦς λέγε τα κιόλας· κι ὅσα λές,
 275 νὰ τὰ βλέπεις πρόθυμα: ἡ ὄψη ἅς σέρνει στὸ ἔργο.
 Ὅλα δένονται μεταξύ τους, σκοπός, λόγος, ὄψη, ἀκοή.
 Ν' ἀποφεύγεις τὸν κακὸ σπόρο, γιὰ νὰ μαζέψεις στάχυ καλὸ.
 Μήτε νὰ παίρνεις στὰ κλεφτὰ σὰ μοιχὸς τὸν ἔρωτα τῆς ζωῆς.
 Τὸν κλέβει ὁποῖος καὶ μικρὴ ρίζα τῆς ἀμαρτίας ἔχει δεχτεῖ
 280 γιὰτὶ ἀπ' τὴ ρίζα ξεκινᾷ ἡ πολὺκλωνη διακλάδωση
 κι ἀπλώνεται ὀλόγυρα θρεμμένη ἀπὸ τὸ ματωμένο χυμὸ.
 Στάλα τὴ στάλα στάζοντας συγκεντρώνεται ποταμὸς τὸ γάλα
 κι ἓνα μικρὸ χαλίκι πέφτοντας μέσα στὸ ἀκίνητο νερὸ
 ταραξεῖ ξαφνικὰ ὀλόκληρη τὴ γάργαρα πηγὴ,
 285 ρυτιδωμένη ἀπὸ ἀλλεπάλληλους κύκλους ποὺ ξεκινοῦν ἀπ' τὸ κέντρο
 πάντοτε τὸ ἀνατρίχιασμά τους καὶ διαλύονται στὶς ἄκρες.
 Κουλουριάζεται τοῦ πληγωμένου τὸ σῶμα ἀπὸ τοὺς πόνους
 ριγμένο στὴ γῆ· μικρὴ γεύση καὶ νὰ με νεκρός.

- Τὴ μιὰ ἀμαρτία πλῆθος ἄλλες τὴν ἀκολουθοῦν, ὅπως τὸν ἄριστο
 290 καστροπολεμίτη ὁ ἄλλος στρατὸς, ὅταν σπάσει τὸ τεῖχος.

Ἀσπίδος οὐ μέγα τύμμα, δίδωσι δέ γ' αὐτίκα πότμῳ
 ὑπναλέῳ, καὶ τερπνὸς ἀποπνεύουσιν δλεθρος.
 Τῷ, μὴ μοι ρυπόωσαν ἔχειν φρένα, μηδ' ἐπὶ τυτθοῖς.
 Γαστήρ κλειῖθρα φέρουσα, τάχ' ἂν κακότητα φύγησι.
 295 Τῆν δ' ἄθυρον τρομέω, μὴ τις χοδὸς ὕβρις ἐπέλθῃ
 σώματι δαμναμένῳ, συνδάμναται οἷστρος ἀναιδῆς.
 Οἶνος παρθενικῆσι χόλου πλέον ἐστὶν ὄνειδος,
 θυμὸς δ' αὖ μανίης. Οἶμος δέ τε πάντα μόροιο.
 Παρθένε, θρύπτεό μοι μηδ' ἐν ρυπόωσι χιτῶσιν·
 300 ἔστι καὶ εὐτελής τι κακόν, ὀρόωντας ἰαίνειν.
 Μηδὲ παρειάων σκιρτήμασιν ἐχθρὸν ἐγείροις.
 Αἰσχεῖ καγχάζοιεν, ὄσαις τέγος ἀκλήϊστον
 χάρματι παλλομέναις. Σοὶ δ' ἴλαος ἦκα παρειῇ
 λυέσθω, τὸ δ' ἔρευθος ὑπαντέλλοιτο, τάχιστα
 305 κλέπτον εὐφροσύνην. Αἰδῶς δ' ὀρόωσιν ἔρευθος.

Φθέγγεσθαι μὲν ἔοικε Θεοῦ περὶ παῦρα γυναιζί,
 τόσσον, ὅσον Τριάδος σεπτὴν φύσιν ἴδμεναι οἶον,
 τρισσὴν ἐν θεότητι, μίαν χάριν (οὐ γὰρ ἄμεινον
 σιγᾶν εὐσεβίης καὶ ρήματα), εἰσαΐειν δὲ
 310 πλείονα, καὶ τρομεραῖς ἄμφω φρεσὶν εὐαγέως τε,
 καὶ καθύπερθε φῆρειν αἰδοῦς σκέπας. Οἱ δὲ μάχοιντο
 μύθοις ἀντιθέτοισι σοφοὶ σκεδάοντες ἀπίστους.
 Μὴ σοὶ γ' ἀρπάζοιτο Θεὸς στυγερῆσι μερίμναις,
 αἶ τε καὶ ὕψι θέοντα θεῶς ἐπὶ γαῖαν ἔηκαν,
 315 μηδὲ νόος πλάζοιτο φερεῦμενος ἐνθα καὶ ἐνθα
 τέρματος, οἷά τε πῶλος ἀεθλοφόρος κ' ἀδάμαστος
 τῆλε θέων, Χριστοῖο μέγα κλέος. Εἰ δέ σε πικρὸς
 κλέψειεν Βελία, πλάγκτης νόος, ὅτι τάχιστα
 καμπτόμενος, πρὸς νύσσαν ἴοις δρόμον ἰθὺν ἐπελθῶν.
 320 Κερκίς σοὶ γε μέλοι, καὶ εἴρια, καὶ μελεδῶναι

- Τῆς ἀσπίδας τὸ δάγκωμα εἶναι μικρό, παραδίνει ὅμως μὲ μια
 σὲ θάνατο, ὕπνο βαθύ, γλυκὸ γιὰ ὄσους ἔτσι πεθαίνουν.
 Γι' αὐτὸ μὴν ἀφήνεις τὴν ψυχὴ σου νὰ λερωθεῖ μήτε ἀπὸ μικρὰ.
 Ἡ κλειδωμένη κοιλιὰ μπορεῖ ν' ἀποφύγει τὴν κακία·
 295 τὴ δίχως πορτόφυλλα τρομάζω, μὴ σηκώσει τὸ χῶμα κεφάλι.
 Μὲ σῶμα ὑποταγμένο ὑποτάσσεται καὶ ἡ ἀδιάντροπη ματιὰ·
 μεγαλύτερη ντροπὴ γιὰ τίς παρθένες ἀπ' τὴν ὀργὴ ἔναι τὸ κρασί,
 κι ἀπὸ τὴν τρέλα ὁ θυμὸς· ὅλα ὀδηγοῦν στὸ θάνατο·
 Παρθένα, μὴν καμαρώνεις καὶ γιὰ τὰ ρυπαρὰ σου ροῦχα·
 300 κρύβεται τὸ κακὸ καὶ στὰ κουρέλια ποὺ εὐχαριστοῦν νὰ τὰ βλέπεις.
 Μὴν ἐρεθίζεις τὸν ἐχθρὸ κινώντας μὲ γέλια τὰ μάγουλά σου.
 Ἄσύστολα ἄς καγχάζουν ὄσες ἔχουν ξεκλείδωτο σπίτι
 κι ἄς πηδοῦν ἀπὸ χαρὰ. Ἰλαρὰ ἐσένα, ἀπαλὰ τὰ μάγουλά σου
 ἄς χαλαρῶνουν κι ἀμέσως βάφοντάς τα ἡ ντροπὴ, τὴν ἀναγάλλια
 305 ν' ἀποσκεπάζει. Τὸ κοκκίνισμα προκαλεῖ τὸ σεβασμὸ.

- Στις γυναῖκες ταιριάζει νὰ λένε περὶ Θεοῦ τόσα
 ὅσο νὰ φαίνεται πὼς κατανοοῦν μόνο τὴ σεβάσμια φύση τῆς Τριάδας,
 ποὺ εἶναι τριπλὴ στὰ πρόσωπα, μία στὴ χάρη (γιατὶ δὲν εἶναι [ὅμως
 τὸ πιὸ καλὸ ν' ἀποσιωποῦμε τοὺς λόγους τῆς εὐλάβειας), ν' ἀκοῦν
 310 περισσότερα, μὲ τὴν ψυχὴ ὄλη τρόμο κι εὐλάβεια καὶ στὰ δύο
 καὶ νὰ ἔναι σκεπασμένες μὲ τῆς ντροπῆς τὸ κάλυμμα· κι ἄς μάχονται
 μ' ἀντιρρητικούς λόγους οἱ σοφοὶ σκορπίζοντας νικημένους τοὺς ἀπι-
 στους.

- Οἱ μισητὲς μέριμνες ἄς μὴν ἀρπάζουν ἀπὸ τὰ χέρια σου τὸ Θεό·
 αὐτὲς κι ὅποιον στὰ ὕψη πετάει γρήγορα τὸν ρίχνουν στὴ γῆ.
 315 Μήτε ὁ νοῦς σου καθὼς πουλάρει πάντα πρῶτο κι ἀδάμαστο
 ποὺ τρέχει μακριὰ, νὰ πλανιέται πηγαίνοντας μὴ ἀπὸ δῶ
 καὶ μὴ ἀπὸ κεῖ ἀπ' τὸ τέρμα, τὸν πολυδόξαστο Θεό. Μ' ἂν
 ὁ πικρὸς Βελιάρ σε ξεγελάσει, σκέψη ἀπατηλὴ, τὸ γρηγορότερο
 παρακάμπτοντάς τον ὤρμησε πρὸς τὸ τέρμα ἀπὸ τὸν ἴσιο δρόμο.
 320 Φροντίδα σου ἄς εἶναι ἡ σαῖτα, ἡ ρόκα, ἡ μελέτη

θείοις ἐν λογίοις, σοφίῃ, καὶ ἕσματα θεῖα,
 λεπταλέης φωνῆς ἔμφρων θρόος, οὐκ ἐπίδεικτος,
 ἧς πλέον ἐν πραπίδεσσι, μικρὸν δ' ἐπὶ χεῖλεσι κείσθω.
 Πολλάκι καὶ κωφοῖσι δι' οὐατος ἔσθορεν ἐχθρός.

- 325 Μῆδὲ σὺ συζυγίην τε καὶ ἀχθεα θηλυτεράων
 θειοτέρουσι πόθοισι φυγοῦσ', ὧ πάντα σαόφρων,
 ἀλλοτρίους μεθέπειν θαλάμους καὶ ἔργα γάμοιο
 ἀντὶ δὲ παρθενικῆς γε, γυνὴ ζυγίη καλέεσθαι.
 Μῆδὲ δόμοις ξεῖνουσι παρέζεο, μῆδὲ τραπέζαις.
- 330 Μῆδὲ μέση δμῶων τε καὶ οἰκιδίων ὄρυμαγδῶν
 στρωφᾶσθαι. Μῆ θῶπα φέρειν λόγον ἀντὶ κόροιο.
 Μέτρα φιλοξενίης ἀσπάζεο· εἴ τις ἄριστος,
 οἶγε προφρονέως ἐλαχὺν δρόμον· εἴ τις ὀμίλου,
 τηλόθεν εὐμενέοι. Σοὶ δὲ κλέος οἴκος ἐρυμνός.
- 335 Λῶϊον ἀξενίη πουλυξείνοιο δόμοιο
 παρθενικαῖς. Αἰδῶς γὰρ ἐνὶ πλεόνεσσιν ὀλεῖται,
 καὶ τοῖς παρθενίη κεν ἐφουβρίζοιτο φαεινῇ.
 Τῷ μὴ μοι περάτων γαίης ἄπο πίστιν ἀγείρειν.

Αἰδέο μοι πολιήν, καὶ ἔσπερ ἦθεσι κεδνοῖς.

- 340 Πλεῖον γάρ τι φέρει πολιὴ νεότητος ἐχέφρων,
 μῆδὲ μὲν εὐσεβέουσα περιδρομον ἐνθα καὶ ἐνθα,
 πολλάκις οὐ κατὰ κόσμον, ἅμ' ἀνδράσι κουφοτέρουσι
 σὸν πόδα δινεῦειν ἱεροῦς σπεύδοντ' ἐπὶ χῶρους,
 καὶ περ τηλόθ' ἐόντας Ἐφέστιός ἐστιν ἅπασι
- 345 Χριστὸς ἀναξ πελάων τε καὶ ἐν κραδίῃ φιλέοντος.
 Ἄζεο μοι πρῶτιστα Θεόν, μετέπειθ' ἱερῆα
 Χριστὸν ἐπιχθόνιον, ζωῆς σημάντορα σείο·
 ὧ πελάειν πτερόεσσα, καὶ ὧ σιγῶσ' ὑποεῖκειν,
 ὧ γῆθειν ἀνιοῦσα, καὶ ὧ ρεῖουσ' ὑποεῖκειν,
- 350 ὧς κεν ὑποτρομέουσα, παλίσσυτος ὕψι φέρηται

τῶν θεῶν λόγων, ἡ σοφία καὶ οἱ ἱεροὶ ὕμνοι
 τῆς ἀπαλῆς φωνῆς ὁ φρόνιμος ἦχος, ὁ δίχως ἐπίδειξη·
 στὴν ψυχὴ πιὸ πολὺ ἅς ἀντηχεῖ καὶ λιγότερο στὸ στόμα.
 Πολλὲς φορὲς ἀπὸ τ' αὐτιά καὶ στοὺς κουφούς τρυπῶνει ὁ ἐχθρός.

- 325 Καὶ σὺ ποὺ τὸ γάμο ξέφυγες καὶ τοὺς μόχθους τῶν γυναικῶν,
 τοὺς ἱεροὺς ἀκολουθώντας πόθους, ὧ σὲ ὄλα φρόνιμη,
 μὴ νοιᾶζεσαι γιὰ ξένες σ' ἐσένα πασταδες κι ἔργα γάμου
 καὶ μὴ θέλεις ἀντὶ παρθένα νὰ σὲ λένε γυναῖκα συζευγμένη
 μῆτε σὲ ξένα σπίτια νὰ παρακάθεσαι σὲ τραπέζια.
- 335 Μῆτε τριγυρισμένη ἀπὸ ὑπηρετές καὶ σπιτική φασαρία [σου.
 νὰ στρίφογυρνᾷς. Μῆτε νὰ σκορπίζεις φιλοφρονήσεις γιὰ τὴ χόρτασὴ
 Φύλαγε τὸ μέτρο στὴ φιλοξενία. Ἐάν εἶναι κανένας ἄριστος
 ἄνοιγέ του τὸ μικρὸ σπίτι σου· ἂν εἶναι ἀπὸ τὸν ὄχλο,
- 335 ἅς εἶναι φίλος ἀπὸ μακριά. Δικὴ σου δόξα τὸ περικλειστο σπίτι.
 Γιὰ τὶς παρθένες καλύτερη ἢ ἀφιλοξενία παρὰ τὸ γεμάτο
 ἀπὸ ξένους σπίτι. Ἀνάμεσα στοὺς πολλοὺς χάνεται ἡ ντροπὴ
 καὶ θά 'νιωθε μεταξύ τους ὕβρισμένη ἡ ὀλόλαμπρη Παρθενία.
 Γι' αὐτὸ μὴ γυρεύεις πίστη ἀπὸ τὰ πέρατα τῆς γῆς.
- Νὰ σέβεσαι τὰ γεράματα καὶ νὰ ἔχεις σεμνοὺς τρόπους
- 340 Τὸ φρόνιμα γεράματα εἶναι πιὸ ὠφέλιμα ἀπὸ τὰ νιάτα.
 Μῆτε ἀπὸ εὐλάβεια ἐδῶ κι ἐκεῖ νὰ περιφέρεις,
 συχνὰ ὄχι μὲ σεμνότητα καὶ μ' ἄντρες ἐλαφροὺς,
 τὰ πόδια σου τρέχοντας στοὺς ἅγιους τόπους,
 μὸλο ποὺ εἶναι πολὺ μακριά. Γιὰ ὄλους εἶναι στὸ σπίτι τους
- 345 ὁ βασιλέας Χριστὸς καὶ στὴν καρδιὰ ὁποιοῦ τὸν ἀγαπᾷ.
 Δίνε τὴν εὐλάβειά σου στὸ Θεὸ πρῶτα, στὸν ἱερέα ἔπειτα,
 ἐπίγειο Χριστό, ποὺ βάζει τὰ σημάδια τῆς ζωῆς σου.
 Αὐτὸν πλησίαζέ τον φτερωτῆ, σιωπηλὰ ὑπάκουέ τον,
 τὸ ἀνέβασμα ἅς εἶναι ἡ χάρα σου, ὅταν γλιστρᾷς νὰ ὑποτάζεσαι
- 350 καὶ γεμάτῃ φόβο νὰ ξανανεβαίνεις πάλι στὰ ὕψη.

- ἄλλοις τέθναθι πᾶσιν, ἐπεὶ τόδε λώϊόν ἐστι
 παρθενικαῖς, ἢ γυμνὸν ἔχειν βίον, ἀσκεπέα τε.
 Αἰνῶ θηλυτέρων, τὰς ἄρσενες οὐδὲ ἴσασι,
 ζῶσι δ' ἐκὰς βιότοιο, Θεῶ δέ τε κρυπτὰ πέφανται.
 355 Λίην εὐσεβέειν, λίην δέ τε μὴ βλεμεαίνειν.
 Κύδεος ἰμείρουσα, τάχ' ἂν κλέος ἐσθλὸν ὀλέσσαις,
 ἀνδράσι τὸ περίφαντον· ὄλοιτο δὲ θήλεος αὐχὴν.
 Ζηλούσθω μὲν ἄριστος, ὁ δὲ στυγέοιτο κάκιστος.
 Τὸ φθονέειν ἀγαθοῖς ἴσον, στέργειν τε κακίστους.
 360 Μῆτε κακοὺς ὀρώωσα γαληνιῶντας, ὁδοῖο
 ἴσχεο, μῆτ' ἀγαθοῖς φρένα δάπτεο καμπτομένοισι.
 Πεσσοὶ ταῦτα βίοιο, τὰ δ' ὕστατα δέρκεο πάντα.
 Χαίρειν εὐδιδώωσα· τὰ δ' ἐστάμεν' οὐ σάφα οἶδας,
 μὴ πού τις βροτολογιγὸς ἐπιπνεύσειεν ἀήτης.
 365 Τοῦνεκεν ἢ τρομέειν, ἢ προτρομέειν βιότοιο
 πίπτοντος δὲ κακοῖο, τεὸν πόδα μᾶλλον ἐρείδειν,
 εἰ δὲ καὶ εὐδρομέοντος, ἔτι πλέον. Εἰ γὰρ ἄριστοι
 πίπτουσιν, ἀνόλιστον ἔχειν βίον, οὐ μάλ' ἔλαφρόν.
 Ἄνθρακές εἰσι πόδεσσιν ἅπας βίος, οὐ μάλ' ἔλαφροὶ
 370 καὶ κρυπτῶν παγίδων αἰεὶ καθύπερθεν ὀδεύεις.

- Δεῖδω μὴ βιότοιο θεμείλιον ἐν ψαμάθοισι
 βαλλόμενος, ὄμβρω, ποταμοῖς τ' ἀνέμοις τε κεδασθῶ,
 ἢ σπόρος ὡς ἐπὶ γαῖαν ἰὼν ξηρὴν καὶ ἄκαρπον,
 ὦκα μὲν ἀντείλαιμι, τάχιστα δὲ αὐδὸς ἔομι,
 375 ἡελίοιο βολῆσι τυπεῖς, καὶ πῆμασι τυτθοῖς.
 Μὴ δέ μοι ὑπνώοντι κακὸν σπόρον ἐγκαταμίξῃ
 ζιζανίων ἀρότης τε κακῶν, καὶ βάσκανος ἔχθρός.
 Ἦνίκα δ' αἰθιομέναις ἀγνῶν δεκάς ἐν δαῖδεσσι
 παρθένοι ἐγρήσσουσαι ἀκοιμήτοις φαέεσσι
 380 νυμφίον ἰμερόεντα Θεὸν δοκέωσιν ἄνακτα.

357. Τὸ ἴδιο λέγεται καὶ στὸ Θουκυδίδη Β, 45,2: «μεγάλῃ ἢ δόξᾳ ἐκεῖ τ' ὀνομᾶ τῆς θ' ἀκούσσει ὅσο γίνεται πιδό λίγο ἀνάμεσα στοὺς ἄντρες».

- Νὰ εἶσαι νεκρή γιὰ ὄλους τοὺς ἄλλους· αὐτὸ εἶναι τὸ καλύτερο
 γιὰ τὶς παρθένες ἀπὸ τὸ νὰ ἔχουν βίον γυμνὸ καὶ ξέσκεπο.
 Ἐπαινῶ τὶς γυναῖκες πού οἱ ἄντρες μῆτε τὶς ξέρουν·
 μακριὰ ἀπ' τὴ ζωὴ ζοῦνε, ἀλλὰ ὁ Θεὸς τὰ κρυφὰ γνωρίζει.
- 355 Πολλὴ ἢ εὐλάβειά τους καὶ μεγάλη ἢ ταπεινοσύνη τους·
 λαχταρώντας ν' ἀκουστεῖς, θὰ χάσεις τὸ καλὸ ὄνομά σου
 γιὰ τὴ δόξα ἀνάμεσα στοὺς ἄντρες· ἄφαντη ἢ καύχηση τῆς γυναίκας.
 Τὸν ἄριστο νὰ ζηλεύεις, ν' ἀπεχθάνεσαι τὸ χειρότερο·
 ἂν φθονεῖς τοὺς ἄριστους εἶναι ἴδιο ν' ἀγαπᾷς τοὺς κακοὺς·
- 360 Μὴ σταματᾷς τὸ δρόμο σου, ὅταν βλέπεις τοὺς κακοὺς νὰ εὐτυχοῦν,
 μῆτε νὰ θλίβεσαι ὅταν οἱ ἀγαθοὶ λυγίζουν.
 Παιγνίδι αὐτὰ εἶναι τῆς ζωῆς μὰ νὰ κοιτάζεις τὸ τέλος.
 Νὰ χαίρεσαι τὴ γαλήνη· τὰ μελλοντικὰ δὲν τὰ γνωρίζεις ξεκάθαρα·
 μπορεῖ νὰ πνεύσει κάποιος καταστρεπτικὸς ἄνεμος.
- 365 Γι' αὐτὸ τρέμε γιὰ τὴ ζωὴ πού ζεῖς ἢ γι' αὐτὴ πού θὰ ῥθει.
 Ὅταν γλιστρᾷ ὁ κακὸς καὶ πέφτει, στήριζε καλύτερα τὰ πόδια σου·
 κι ὅταν ὁ καλὸς δρομέας, στήριζέ τα ἀκόμη καλύτερα.
 Ἄν πέφτουν οἱ ἄριστοι, νὰ ζήσεις ἐσὺ χωρὶς γλίστρημα εὐκόλο
 δὲν εἶναι· κάρβουνα ἀναμμένα κάτω ἀπὸ τὰ πόδια σου ὅλη ἡ ζωὴ σου
- 370 ὄχι εὐκολοδιάβατα καὶ σὲ κρυμμένες παγίδες ἐπάνω περπατᾷς.
 Φοβοῦμαι μήπως τὸ θεμέλιο τῆς ζωῆς μου στὶς ἀμμουδιὲς
 καταθέτοντας παρασυρθῶ ἀπ' τὴ βροχὴ, τὰ ποτάμια καὶ τοὺς ἀνέμους.
 Ἡ μὴ σὰν σπόρος πεταμένος σὲ ξηρὴν κι ἄκαρπην γῆν
 φυτρώσω γρήγορα καὶ γρηγορότερα μὲ δεῖς ξερό,
- 375 χτυπημένο ἀπὸ τὶς ἀχτίδες τοῦ ἡλίου κι ἄλλα μικροχτυπήματα,
 καὶ μὴ στὸν ὕπνο μου ἀνακατέψει κακὸ σπόρο
 ὁ γεωργὸς τῶν κακῶν ζιζανίων καὶ φθονερὸς ἐχθρὸς.
 Κι ὅταν μ' ἀναμμένες λαμπάδες τῶν ἀγνῶν ἢ δεκάδα,
 οἱ ἄγρυπνες παρθένες μ' ἀκοίμητα μάτια,
- 380 τὸν ἐπιθυμητὸ νυμφίον, τὸ βασιλέα Θεὸν καρτεροῦν,

Ὡς λαμπραὶ γανόωντι ὑπαντήσωσιν ἰόντι,
 μὴ μ' ἐνὶ ταῖς κενεῆσι νόον καὶ ἄφροσι θείης,
 ἤδη που Χριστοῦ παρεσσομένου μογεύσαις,
 μῆδ' ὀλιγοδρανέον δαΐδων σέλας δμμασι λεύσσων
 385 ὄψε φάους ζωῆς ὑγρὸν ποθέοιμι ἔλαιον.
 Μῆ δέ με κληῖσθέντα γάμων ὄσαιτο θύρετρα,
 ἔνθα Λόγος καθαρῆσι, πόθου μεγάλοις ὑπὸ δεσμοῖς,
 μιγνύμενος κραδιῆσι, σέλας καὶ κῦδος ὀπάζει.

Ἔστι γάμος, τὸν παιδὶ πατὴρ φίλος ἐσθλὸς ἀρίστῳ
 390 δαίνουσι καρχαλῶν. Τοῦ δ' ἀντιάσαιμι ἔγωγε.
 Τοῦ δ' ἐγὼ ἀντιάσαιμι, καὶ ὃς φίλος ἐστὶν ἔμοιγε.
 Μίμνοι δ' ἔκτοθι κείνος, ὃ τις πρὸ γάμοιο τίθησιν
 ἢ ἀγρόν, ἢ ἐ βοῶν ζεῦχος νέον, ἢ ἐ δάμαρτα.
 Μῆδ' ἐνὶ δαιτυμόνεσσι γαμήλιον εἶδος ἔχουσιν,
 395 εἶματ' ἔχων ρυπόωντα, δεθεῖς χεῖράς τε πόδας τε,
 νυμφῶνός τε, φίλων τε, γάμων τ' ἄπο τῆλε πέσοιμι.
 Ἐκ δὲ γάμων παλίνορσος ἀναξ ἐμὸς εὐτ' ἂν ἐπέλθῃ,
 ἐξαπίνης δοκέουσι καὶ οὐ δοκέουσιν ἐπιστάς,
 εὔροι μ' ἐν δοκέουσι, καὶ αἰνήσειε φόβοιο
 400 ὡς ἀγαθὸν θεράποντα καὶ ἥπιον ἀρχομένοισι,
 καὶ σίτιοιο δοτῆρα, λόγου στερεοῖο, δίκαιον.

Παρθενὴ μὲν τοῖα πατὴρ ὡς ἠπιόμητις
 ἐκ θυμοῦ φιλέων ἐπιτέλλομαι. Ἄλλά, θύγατρες,
 καὶ παῖδες, καὶ τέκνα, φίλου Πατρὸς εἰσαίτοιε,
 405 εἴ πού τις καὶ ἔμοιγε Θεοῦ χάρις, ὡσπερ ἔολπα.
 Μῆδ' ὡς Ἥλειδαι Πατρὸς ἀτίσητε ἐφετημὴν,
 μῆ, τέκνα, μῆ κείνοισιν ὁμοῖον οἶτον ἔλησθε.
 Τοῖς δ' ἄλλοις ὅδε μῦθος. Ἀπηλεγέως δ' ἀγορεύσω
 ἴσον ἐπ' ἀμφοτέροισι λόγον καὶ σταθμὰ τιταίων,
 410 ἀζυγίῃ τε γάμῳ τε. Θεὸς δ' ἐπιμάρτυρος ἔστω.

- ὀλόφωτες νὰ προῦπαντήσουν αὐτὸν ποὺ ἔρχεται ἀστράφτοντας,
 μὴ μὲ λογαριάσεις μαζί μὲ τίς κούφιεσ κι ἄμυαλεσ,
 ποὺ ἀγωνιοῦν καθὼς ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ φτάνει ὁ Χριστὸς·
 μήτε τὸ λιγοστὸ φῶσ τῶν λαμπάδων βλέποντας μὲ τὰ μάτια μου
 385 ἀργὰ πιά νὰ λαχταρῶ τὸ ὑγρὸ λάδι γιὰ τὸ φῶσ τῆσ ζωῆσ.
 Ἄς μὴ μ' ἐμποδίσουν οἱ κλεισμένες πόρτεσ ἀπὸ τὸ γάμο,
 ὅπου ὁ λόγος μὲ τοὺσ δυνατοὺσ δεσμοὺσ τοῦ πόθου σμίγοντας
 μὲ τίς καθαρὲσ καρδιὲσ φῶσ τοὺσ χαρίζει καὶ δόξα.
 Εἶναι κι ἓνας γάμοσ ποὺ καλὸσ πατέρας στὸν ἄριστο γιό του
 390 ἐτοιμάζει ὄλο καμάρι. Αὐτὸσ νὰ μοῦ τύχει ἐμένα
 ἐμένα καὶ σ' ὅποιον εἶναι ἀγαπημένος μου
 κι ἄσ μείνει ἔξω ἐκεῖνοσ, ποὺ ἀπὸ τὸ γάμο προτιμᾶ
 ἢ τὸ χωράφι ἢ τὸ νέο ζευγάρι τὰ βόδια ἢ τὴ γυναίκα
 μήτε μέσα στοὺσ συμποσιαστὲσ ντυμένος κατάλληλα γιὰ τὸ γάμο,
 395 ἐγὼ φορώντας βρώμικα ροῦχα, μὲ δεμένα χέρια καὶ πόδια
 ἀπὸ τὸ νυφικὸ θάλαμο, τοὺσ φίλουσ, τὸ γάμο νὰ διωχτῶ μακριά.
 Ἄλλὰ ὅταν φτάσει ὁ βασιλιάσ μου γυρίζοντας ἀπὸ τὸ γάμο
 καὶ σταθεῖ μπροστὰ σ' ὄσοὺσ τὸν περιμένουν καὶ στοὺσ ἄλλου ὄχι,
 νὰ με' εὔρει σ' αὐτοὺσ ποὺ τὸν περιμένουν καὶ νὰ μ' ἐπαινέσει γιὰ τὸ
 φόβο μου,
 400 ὅπως τὸν ἀγαθὸ δοῦλο καὶ μαλακὸ στοὺσ συνδούλουσ του
 καὶ συνάμα δίκαιο δωρητὴ τοῦ ψωμιοῦ, τοῦ λόγου τοῦ στερεοῦ.

Τέτοιεσ συμβουλὲσ λοιπὸν στὴν παρθένα σὰν πατέρας
 ἀπὸ καρδιάσ ἀγαπώντας την ἀπευθύνω.

Ἄλλὰ θυγατέρεσ

- καὶ παιδιὰ καὶ βλαστοὶ πατέρα ἀγαπημένου ἀκοῦτε,
 405 ἂν ὑπάρχει καὶ γιὰ μένα χάρη τοῦ Θεοῦ καθὼς ἐλπίζω.
 Μὴν σὰν τὰ παιδιὰ τοῦ Ἥλι τὴν ἐντολὴ τοῦ πατέρα περιφρονήσετε.
 Μὴ παιδιὰ μου, μὴ διαλέξετε τὴν ἴδια τιμωρία μ' αὐτοῦσ.
 Οἱ ἄλλοι ἄσ ἀκούσουν τοῦτα· θὰ μιλήσω ἐλεύθερα,
 ἴσο λόγο καὶ γιὰ τὰ δύο τανύοντασ καὶ μέτρα,
 410 γιὰ τὴν παρθενικὴ ζωὴ καὶ τὸ γάμο. Ὁ Θεὸσ ἄσ εἶναι μάρτυράσ μου.

- Ὅσον παρθενίη προφερεστέρη ἐστὶ γάμοιο,
 τόσον παρθενίης ἀγνὸς γάμος ἀμφιβίοιο.
 Τοῦνεκεν ἡ καθαρὴν ἀσπάζομαι πάνπαν, ἄριστε,
 παρθενίην, εἴ σοί γε μένος, καὶ θυμὸς δρωρεν,
 415 ἢ γάμον στέργειν τὸν ὁμοῖον, ὡς ἐνέπουσι,
 δεῦτερον ἐκ πρώτοιο καλὸν πλόον. Ἀμφοτέρων δὲ
 φεύγειν ἀζυγέος τε βίου, ζυγίου τε πρόσωπον,
 μιγνύοντας μέλιτι τε χολήν, καὶ βόρβορον οἴνω,
 καὶ Σολύμοις Σαμάρειαν ἀλιτροτάτην ἱεροῖσιν.
 420 Οὐδὲ γὰρ ὡσπερ ὁδοῖο τιταινόμενον κατόπισθεν
 ἄψ ἰέναι πόνος ἐστὶν ἐτώσιος, οὐδέ τι τάρβος,
 ἢ βέλος πέμποντα μικρὸν προπάροιθε ποδοῖν
 ρῖψαι, μῆδ' ἐπὶ τέρμα καὶ ἐς σκοπὸν ἄκρον ἰκέσθαι·
 οὐχ ὡς παρθενίην Χριστῷ βασιλῆϊ προθέντα,
 425 καὶ λογικὴν θυσίην, ἱερῆιον αἵματος ἐκτός,
 εἰς γάμον ἄψ ἰέναι, θωῆ μόνον, ἀλλὰ μέγιστον
 πτώμα πέλει, θανάτοιο πέλας, πρὸς δ' αἰσχὸς ἀληκτον,
 τῷ ἴκελον, ὡς εἴ τις ἐπ' οὖρεος ἀκροτόμοιο,
 ᾧ πλείστοισι μόγοις προσεβήσατο χρυσὸν ὀρύσσων,
 430 ἢ θήρης μεθέπων γλυκερὸν πόνον, ἀπρωτίοπος
 ἐξαπίνης ἐπὶ γαῖαν ὀλισθήσειε πόδεσσι.
 Τίς δ' αἴων Σάπφειραν ἀτάσθαλον, Ἀνανίην τε,
 κέρδεος οἱ σφετέροιο κακὸν μόνον ἠλλάξαντο,
 οὐ τρομέει καὶ μικρὸν ὑποσχεσίης τι κολοῦειν;
 435 Καὶ γλῶσσαν χρυσέην τις, ἐπεὶ νοσφίσατο λάθρη
 ἀνδράσιν ἐν προτέροισι, παρεκνόον ἡγεμονῆος,
 εἰμά τε, χρῆμά τε βαιόν, ὄλω δηλήσατο λαῶ.
 Τοῖος παρθενίης ὀπίσω δρόμος, ἢ χερείων,

146. Ἐναλλακτικὴ λύση, δεύτερο ἀπὸ τὸ πρῶτο καλὸ ταξίδι, εἶναι ὁ γάμος σὲ σχέσηη μὲ τὴν παρθενία γιὰ ὄσους δὲν μποροῦν νὰ φυλάξουν τὸν τραχὺ δρόμο της.

- Ὅσο προτιμότερη εἶναι ἡ παρθενία ἀπὸ τὸ γάμο
 τόσο κι ἀπὸ τὴ διπρόσωπη παρθενία ὁ ἀγνὸς γάμος.
 Γι' αὐτό, καλέ μου, ἡ δέξου τὴν καθαρὴ σὲ δλα
 Παρθενία, ἂν ἡ καρδιά κι ὁ νοῦς σὲ σπρώχνει,
 41: ἢ τὸν ἀνάλογο γάμο στέρξε, καθὼς λένε, ἐκείνη πρῶτο
 κι αὐτὸς τὸ δεύτερο καλότυχο ταξίδι. Ν' ἀποφύγεις ὁμοῦ
 τὸ διπλὸ πρόσωπο καὶ τῶν δύο, ζευγαρωτῆς ζωῆς κι ἀζευγάρωτης
 ποὺ ἀνακατεύει χολὴ στὸ μέλι, λάσπη στὸ κρασί
 στὴν ἅγια Ἱερουσαλὴμ τὴ βρωμερὴ Σαμάρεια.
 420 Γιὰ ἐκεῖνον ποὺ πίσω ἀπὸ τὸ δρόμο του ξεμένει
 δὲν εἶναι μάταιος κόπος νὰ ἐπιστρέψει, οὔτε εἶναι κίνδυνος
 ρίχνοντας βέλος κάποιος νὰ τὸ ρίξει λίγο πιὸ πέρα ἀπ' τὰ πόδια του,
 χωρὶς νὰ φτάσει στὸ τέρμα καὶ στὸ μακρινὸ στόχο του. Δὲν εἶναι ὁμοῦ
 τὸ ἴδιο γι' αὐτὸν ποὺ πρόσφερε τὴν παρθενία του στὸ βασιλιά Χριστὸ
 425 θυσία λογικὴ κι ἀναίμαχτο σφαχτάρι,
 νὰ γυρίσει πίσω στὸ γάμο, δὲν εἶναι τιμωρία μικρὴ ἀλλὰ πελώριο
 πάθημα, θάνατος πές, καὶ ντροπὴ παντοτινὴ.
 Εἶναι ἴδιο μ' αὐτό, ὅπως κάποιος πάνω σὲ ἀπότομο βουνό,
 ὅπου μὲ χίλιους κόπους ἀνέβηκε σκάβοντας γιὰ χρυσάφι
 430 ἢ τοῦ κυνηγοῦ ὑποφέροντας τὸ γλυκὸ μόχθο ἀπροσδόκητα
 νὰ βρεθεῖ ξαφνικὰ στὸ χῶμα μὲ γλίστρημα γερό.
 Ποιὸς ἀκούοντας γιὰ τὴ Σαφείρα τὴν ἀνόητη καὶ τὸν Ἄνανια,
 ποὺ ἄλλαξαν τὸ κέρδος τους μὲ κακὴ τύχη,
 ποιὸς δὲ φοβᾶται νὰ περικόψει καὶ λίγο ἀπὸ ὅ,τι ἔχει τάξει;
 435 Κι ὅταν κάποιος πῆρε κρυφὰ στὴν κατοχὴ του τὸ χρυσὸ σκῆπτρο,
 τότε ποὺ ζοῦσαν οἱ παλιοί, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζει ὁ βασιλιάς,
 ροῦχο καὶ πλοῦτο μικρό, ὅλο τὸ λαὸ ἐβλαψε.
 Τέτοιος εἶναι ὁ βίος ὁποιοῦ τὴν παρθενία ἀφήνει ἢ χειρότερος

420-431. Νὰ ἐπιστρέψεις ἐκεῖ ποὺ ξεκίνησες, γιατί δὲν ἔχεις δυνάμεις νὰ συνεχίσεις δὲν εἶναι ἴδιο μὲ τὸ γλίστρημα καὶ τὴν πτώση ἀπὸ τὸ ὕψος στὸ ὅποιο ἀνέβηκες. Αὐτὴ ἡ θανατηφόρα πτώση ἀπὸ τὸ μέγα ὕψος εἶναι ἡ ἀπάρνηση τῆς παρθενίας γιὰ ὁποῖον τὴν εἶχε διαλέξει.

ὀσάτιον προφέρει λάχος ἔμπνοον. Ὡς ἀπόλοιτο
 440 συζυγίη, τὴν οὐτι γαμήλιος ἤρμωσε θεσμός,
 ἀλλ' ὅστις ψυχᾶς αἰεὶ προπάροιθεν ἰούσας
 ἄψ ἐρύει, χθαμαλοῖσιν ὅπως πλεόνεσσιν ἀνάσση,
 πρῶτος ἐπ' οὐρανίῳ κλέους ἐπὶ γαῖαν ἔλυσθεῖς,
 ἧς ὑεροπλήσιν ἀτιμῆς ζυγὸν ἔλκων
 445 ἐνθάδε τοῦ περ αἰεὶ κέντρον πεφυλαγμένους εἶναι.

Ἦδη καὶ τοκέεσσι ἐγὼ μυθήσομ' ἄριστα,
 ὧν βίος ἐν χεῖρεσσι, καὶ αἴσχεια, καὶ κλέος ἐσθλὸν
 παρθενικῶν, πηοῖς τε σαόφροσι, καὶ μελεδῶναις.
 Οὐ θέμις, οὐδ' ἐπέοικε βιάζεσθαι μέγαλοιο
 450 πλάσμα Θεοῦ. Πάντες γὰρ ἐνὸς γένος, ὅστις ἀνάσσων,
 ὅστις ἀνασσομένοις ἐναρίθμιος, ὅστις ἀνολβος,
 ὅστις ἐρικτήμων, ὑψίθρονος, ἐς χθόνα νεύων,
 ὃς πολιῆσι πέποιθε, καὶ ὃς νεότητι γέγηθε.
 Πάντες ἐνός, πάντεσσι πνοή μία, εἰς ἓνα πάντες
 455 νεύομεν. Ὡς δὲ Θεὸς πᾶσι βροτῶς ἴσος ἐτύχθη,
 καὶ θάνε, καὶ συνέγειρε, καὶ οὐρανὸν εὐρὸν ἔδωκε.
 Τῷ μὴ τις σάρκεσσι φέρων χάριν ἀφραδέεσσι,
 παρθενικὴν ἀέκουσαν ἄγοι πρὸς λέκτρα καὶ εὐνήν
 δρασομένην Χριστοῦ, πόθον βιώωσαν ἄριστον,
 460 πούλυπον ἐκ θαλάμης πέτρην κοτύλησιν ἔχοντα,
 ἢ ἐτιν' ὄρνιν αἰοιδὸν ἀπ' εὐτύκτοιο καλιῆς.
 Ἄλλ' εἰ μὲν φιλόχριστον ἔχεις κέαρ, ἢ σέ γε δεσμοῖς
 θειοτέροις ἐνέδησε Θεός, κόσμου τ' ἀνάειρε,
 στήσεις προφρονέως Χριστῷ περικαλλέα νύμφην,
 465 ἢ κοῦρον, φιλότεκνος ὅπως πάρος Ἄννα Σαμουήλ.
 Σῶν καθαρῶν λαγόνων ἱερὸν γόνον, ἔμπνοον ἱρόν,
 πάντων πρωτοτόκων ἱερώτερον, ἀσταχύων τε
 καὶ βοτρύων, οὐδὲ κεῖρεν ἀπάργματα γηπόνος ἐσθλός.
 Εἰ δὲ σύ γε Χριστοῦ μέσος κόσμοιό τε βαίνεις,

ὄσο εἶναι ἀνώτερο τὸ πνευματικὸ μέρος. Ἔτσι ἄς χαθεῖ
 440 ἢ συμβίωση, πού δὲν τὴν ἔνωσε ὁ νόμος τοῦ γάμου
 ἀλλὰ αὐτὸς πού τις ψυχὲς πού πάντα προχωροῦν μπροστὰ
 τις τραβάει πίσω γιὰ νὰ ἔχει νὰ βασιλεύει σὲ πλῆθος χαμωζωῖτες,
 πρῶτος αὐτὸς ἀπ' τὴν οὐράνια δόξα κυλισμένος στὴ γῆ
 μὲ τις ἀλαζονεῖες του τραβώντας ἐπάνω του ζυγὸ ἀνομίας.
 445 Ἐδῶ, ἀπὸ τὸ κεντρὶ νὰ φυλάγεται.

Τώρα καὶ στοὺς γονεῖς ἐγὼ θὰ δώσω ἀριστες συμβουλὲς
 πού στὰ χέρια τους εἶναι ἡ ζωὴ, ἡ ντροπὴ ἢ ἡ λαμπρὴ φήμη [γενεῖς
 τῶν παρθενικῶν καὶ στίς φροντίδες τους· θὰ πῶ στοὺς φρόνιμους συγ-
 ὄρθθ' δὲν εἶναι κι οὔτε πρέπει ν' ἀσκεῖς βία τοῦ μεγάλου
 450 Θεοῦ τὸ πλάσμα. Ἐνὸς γενιὰ εἴμαστε ὅλοι, κι ὁ βασιλιάς
 κι ὁποῖος μὲ τοὺς ὑπήκοους μετριέται, κι ὁ δίχως πλοῦτη,
 κι ὁποῖος ἀμπλουτος, ὁ ὑψηλόθρονος, στὴ γῆ ὁποῖος σκύβει,
 ὁποῖος τὰ γηρατεῖά του ἔχει στήριγμα, κι ὁποῖος τὴ νιότη του χαρά.
 Ἐνὸς εἴμαστε ὅλοι, σ' ὅλους μας μιὰ νιοὴ καὶ σ' ἓναν ὅλοι
 455 ἀτενίζομε. Σὰν Θεὸς ἀφοῦ ἐγινε θνητὸς ἴσος γιὰ ὅλους
 καὶ πέθανε, μᾶς ἀνάστησε μαζί του καὶ μᾶς χάρισε τὸν πλατὺ οὐρανό.
 Γι' αὐτὸ κανεῖς μὴν κάνει χάρη στίς ἀφράτες, ἀνόητες σάρκες
 καὶ σύρει τὴν παρθένα σὲ κλίνη γάμου δίχως νὰ τὸ θέλει,
 ἐνῶ πιάνεται ἀπ' τὸ Χριστὸ καὶ φωνάζει μὲ ἅγιο πόθο·
 460 μὴν τὴ σύρει σὰ χταπόδι ἀπὸ τὴ θαλάμη του πού κολλάει στίς πέτρες
 ἢ σὰν πουλὶ γλυκόφωνο πού δὲν ἀφήνει τὴν καλόχτιστη φωλιά του.
 Ἄν ἀγαπᾷ ἡ καρδιά σου τὸ Χριστὸ ἢ μὲ δεσμὰ θεϊκότερα
 σ' ἔχει δεσμεύσει ὁ Θεὸς καὶ σ' ἔχει σηκώσει ἀπὸ τὸν κόσμο,
 θὰ προσφέρεις στὸ Χριστὸ ὄλοπρόθυμα τὴν πανέμορφη νύμφη
 465 ἢ καὶ τὸ παλικᾶρι σου ὅπως παλιὰ τὸ Σαμουὴλ ἢ φιλόστοργη Ἄννα.
 Τῶν καθαρῶν λαγόνων σου γέννημα ἱερό, ἔμψυχο σφάγιο,
 ἀπὸ ὅλα τὰ πρωτότοκα πρὸ ἱερό καὶ στάχια καὶ σταφύλια,
 πρωτοκαρπίσματα πού τρύγησε ὁ θεοσεβῆς γεωργός.
 Μὰ ἐσὺ ἂν βαδίζεις δρόμο στὸ Χριστὸ ἀνάμεσα καὶ στὸν κόσμο

- 470 Ἴσον συζυγίη τε καὶ ἀζυγίη ζυγὸν ἔλκειν,
 ἀμφοτέρων δ' ὅσα καλά, καὶ ὅσσ' ἀντίζοα λέξας,
 εὖ καὶ ἐπισταμένως, καὶ τέρματα δισσὰ χαράξας,
 ἔσπεο τῇ κεν ἴοι θερμὸς πόθος ἠδ' ἐπάρηγε,
 τῇ μὲν δουλοσύνη, τῇ δ' οὐρανόισι πόθοισιν.
- 475 Ἦτις δ' ὠριὸς ἔστι γάμῳ, καὶ σώφρονι βουλῇ
 (καὶ δεσμὸς ἀλόγῳ μὲν ἀνὴρ, τοκέες δὲ θυγατρί,
 Χριστοῦ δ' ἀμφοτέροισι φόβος, φίλτρον δ' ἀγάμοισι).
 Μῆτε λιλαιομένην ἀνδρὸς ἀποέργαθε κούρην,
 μῆτε Θεῶν πελάουσαν ἐς ἀνέρος οἶκον ἐπέγειν,
- 480 ἄχρι καὶ ἀτρεκίης, πειρᾶν γε μὲν οὐ τι μεγαίρω.
 Εἰ δέ γε συζυγίη μὲν ὄλην φρένα χεῖρά τε δοίης,
 καὶ στήσαις θαλάμους τε, χοροῖτυπίας τε, πότους τε
 καγχαλόων, καὶ γῆρας ἀποξύσειε μενοινή,
 παρθενικὴ δ' ἀπὸ σεῖο φυγὰς πρὸς Χριστὸν ἀνέλθοι,
- 485 ὡς τε δίκη τοπάροιθε, βοὸς κταμένου ἀροτῆρος,
 δεΐδια μὴ κοτέησι Θεὸς ψήφοις ἀνίσοισι
 τῶ ὑποδάμναθ' ἅπασα χὸς φύσις, ὡς πυρὶ κηρὸς
 πινόμενος. Τάρβος δὲ Θεοῦ καὶ σάρκ' ἐπέδησεν.
 Ἔστι καὶ οὐρανόισιν ὁμοῖος ἐνθάδε λάτρης·
- 490 ἔστι καὶ ἐν θνητοῖσι νόος θεότῃ πελάζων.
 Ἦλιτε δ' ὅστις ἔμιξε φύσιν σάρκεσσιν ἄσαρκον,
 ἀγγελικῶν τε πόθων κρατεροὺς ἀνέηκε γίγαντας,
 καὶ γαῖαν ἐκάθηρεν ἀμαρτάσιν οὐρανωίωνων.
 Ἑλλήνων τάδε παισίν, ἐπεὶ παθέεσσιν ἐκείνοι
- 495 ἄλκαρ, ἐμητίσαντο θεοὺς στήσασθαι ἀλιτρούς,
 κλέπτας, ἀνδρογύνους, μοιχοὺς, ἀλιτήμονας ἀνδρῶν,
 ἀνδροφόνους, τεκέων δηλήμονας, ἠδὲ τοκῆων.
 Οὐκ οἶον, παθέων δὲ καὶ αὐτῶν ἰρὰ τέλεσσαν.

485. Στους μυθικούς χρόνους τιμοῦσαν ἐξαιρετικὰ τὸ βόδι γιὰ τὶς ὑπηρεσί-
 του στους ἀνθρώπους.

492. Τὴ μυθολογικὴ αὐτὴ ἀποψη τῶν Ἑλλήνων ἐλέγχει ὁ Γρηγόριος.

- 470 καὶ σέρνεις τὸ ζυγὸ σου ἰσόρροπα στὸ γάμο καὶ τὴν ἀγαμία
καὶ τῶν δυὸ τὰ καλά κι ὅσα ἀντίθετα λογαριάζοντας
σωστὰ καὶ μὲ γνώση καὶ τὰ διπλὰ χαράζοντας τὰ τέρματα,
τράβα ὅπου θερμὸς ὁ πόθος σου σὲ πάει καὶ συμπαραστάσου
στὸν ἕνα μὲ ὑποταγή, στὴν ἄλλη μὲ οὐράνιους πόθους.
- 475 Ὅποια εἶναι σ' ὦρα γάμου καὶ φρόνιμη ἔχει ἀπόφαση
(στὴ σύζυγο δεσμὸς ὁ ἀντρας καὶ στὴν κόρη οἱ γονεῖς
καὶ γιὰ τοὺς δυὸ ὁ φόβος τοῦ Χριστοῦ καὶ στοὺς ἀγαμούς ἢ ἀγάπη).
Τὴν κόρη πού ἐπιθυμεῖ τὸ γάμο μὴν τὴν ἐμποδίζεις
καὶ μὴ σπρώχνεις σὲ σπῆτι ἀντρὸς ὅποια δέθηκε μὲ τὸ Θεό.
- 480 Δὲ φοβοῦμαι τὴ δοκιμὴ ὥσπου νὰ βρεθεῖ ὁ ἀληθινὸς της πόθος.
Ἄν ὁμως δοθεῖς μὲ ψυχὴ καὶ σῶμα στὴ συζυγικὴ ζωὴ
κι ἐτοιμάσεις νυφόσπιτα, χοροὺς καὶ γλέντια μὲ καμάρι
κι ὁ πόθος σου ἀποτραβήξει ἀπὸ πάνω σου τὰ γηρατεία,
ἀνέβει ὁμως ἡ κοπέλα στὸ Χριστὸ φεύγοντας ἀπὸ σένα,
- 485 ὅπως ἔφυγε ἡ Δίκη ὅταν σκοτώθηκε τὸ καματερὸ βόδι,
φοβοῦμαι μὴν ὀργισθεῖ μὲ τὴν ἀδικη ἀπόφαση ὁ Θεός,
πού ἔχει σκλάβα ὅλη τὴ φύση, ὅπως ἡ φωτιὰ τρώει
τὸ κερὶ. Τοῦ Θεοῦ ὁ φόβος βάζει φρένο στὴ σάρκα.
Ἕπάρχει καὶ στὴ γῆ λάτρης ὁμοίος μὲ τοὺς οὐράνιους.
- 490 Ἕπάρχει καὶ στοὺς θνητοὺς νοῦς πού γειτονεύει μὲ τὸ θεῖο.
Ἄμάρτησε ὅποιος ἔσμιξε μὲ τὴ σάρκα τὴν ἄσαρκη φύση
κι ἀπὸ ἀγγέλων πόθους ἔκανε νὰ βλαστήσουν δυνατοὶ Γίγαντες,
καὶ μὲ τὶς ἀμαρτίες τῶν οὐρανίων καθάρισε τὴ γῆ.
Αὐτὰ τὰ ἐπλασαν οἱ Ἕλληνες, γιὰτὶ ἐκεῖνοι στὰ πάθη τους
- 495 σοφίστηκαν νὰ βάλουν σύμμαχους θεοὺς ἀμαρτωλοὺς
κλέφτες, ἐρμαφρόδιτους, μοιχοὺς, ξελογιαστὲς ἀνθρώπων,
φονιάδες, πού σκοτώνουν τὰ παιδιὰ καὶ τοὺς γονιούς τους.
Κι ὄχι μονάχα· ἀλλὰ καὶ στὰ ἴδια τὰ πάθη τους πρόσφεραν θυσίες.

493. Καθάρισε τὴ γῆ: κοινὰ τὰ πάθη τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν θεῶν· πῶς λοιπὸν
θὰ κατηγορηθοῦν γι' αὐτὰ οἱ ἄνθρωποι.

Ἄθρει δὴ πρῶτιστον ὄσ' ἐπλετο μαργοσύνησι,
 500 ταῦρος, κύκνος, ὄφις, χρυσός, πόσις, ὄρνις, ἅπαντα
 ὄσσα μιν ὠκύς ἄνωξεν ἔρωσ κοῦρός τ' ἄλαπαδόνος.
 Κεῖνοι παρθενίην μὲν ἀτιμάζοιεν ἐραννήν,
 σαρκοπέδην. Κεῖνοισιν ἀπιστοτάτη χόος αἴγλη,
 οἷ σφισι μετρείουσιν ἀτασθαλίησιν ἅπαντας.
 505 Οὐ καθαρῆς γλήνης δὲ κατηφέα τείρεα λεύσσειν·
 καὶ χθῶν ἔμπεδός ἐστιν, ἰλιγγιώσῃ δ' ἀπιστος.

Ἡμῖν δ' οὐ θέμις ἐστὶν ἐλεγχεῖν καταχεύειν
 παρθενίης. Τί δ' ἀπιστον ἔρον Χριστοῦ βασιλῆος
 εὐνάξειν βροτέους τε πόθους καὶ σαρκὸς ἐρωάς,
 510 ὡς πάρος αἱματόεντα ρόον σχέθεν αἱμορροούσης
 ἀψαμένης· κλέφθη γὰρ ἐκὼν Θεός, ἡ δὲ ρεέθρων
 ἀυαλή πηγὴ τῆμος θάλεν, εὐτ' ἐμαράνθη.
 Ἦε πυρός, ξιφέων τε καὶ ὕδατος, ἀργαλέων τε
 θηρῶν, δαπτομένων πικροῖς μελέων κεράεσσι.
 515 Θυμὸς Χριστιανοῖσιν ὑπέρτερος, εὐτε διώκτης
 καιρὸς ἐπισπέρχησι Θεοῦ περὶ δῆριν ἐγειρών.
 Οὐκ ἄϋπνος κείνοισι βίος, καὶ ἀνέστιος αἰών;
 Εὐχαί τε, στοναχαί τε ἀκαμπέες; οὐ δακρῦοισι
 τήκοντ'; οὐ νυχίησι καὶ ἡματίησιν ἀοιδαῖς,
 520 ἔνθεν ἀναθρώσκουσι βίον καὶ σάρκα λιπόντες;
 Οὐκ ὀλίγοις σπινθῆρσι πνοὴ κατερύκετ' ἐδωδῆς;
 Οὐ σήραγγας ἔχουσι δόμους, καὶ δέμνια πέτρην,
 ἢ δ' ἀπαλὰς ποίας τε καὶ ἀυαλέους κλαδεῶνας;
 Οὐ θηρσὶ ναίουσιν ὁμέστιοι ὠμοβόροισιν,
 525 ὡς κεν ὑπεκκακότητα χόος καὶ δεσμὰ φύγωσιν;
 Ὡς δ' ὄρνιν φοίνικα φάτις θνήσκοντα νεάζειν
 ἐν πυρὶ τικτόμενον, πολλῶν ἐτέων μετὰ κύκλα,
 γηραλέης κονίης ξεῖνον γόνον αὐτογένεθλον,
 ὡς οἷ γε θνήσκοντες ἀεῖζωοι τελέθουσι,

- Κοίτα τὸν πρῶτο θεό τους τί τὸν ἔκανε ἡ λαγνεΐα του·
 500 ταῦρο καὶ κύκνο, φίδι καὶ χρυσάφι, σύζυγο καὶ πουλί, τὰ πάντα
 ὅσα ὁ σφοδρὸς τὸν πρόσταξε ἔρωτας, τὸ ἀγόρι τὸ γυναικωτό.
 Ἦς ντροπιᾶζουν τὴν παρθενία τὴν πανέμνοστη
 πὺ συκρατεῖ τὴ σάρκα. Ἦ ἀπιστη γι' αὐτοὺς ἄς εἶναι ἡ λάμψη τῆς γῆς
 πὺ ὄλους μὲ τὰ δικὰ τους σφάλματα μετροῦνε.
- 505 Καθάριο μάτι δὲν εἶναι νὰ βλέπει σκοτεινὰ ἀστέρια
 κι ἡ γῆ εἶναι ἀκίνητη, μ' ἀπίστευτο γιὰ ὄσους σαλεύει ὁ νοῦς τους.
- Γιὰ μᾶς δὲν εἶναι σωστὸ νὰ περιλούσομε τὴν παρθενία
 μὲ ψεγάδια. Γιατὶ δὲν πιστεύεις ὅτι ὁ ἔρωτας τοῦ βασιλιᾶ Χριστοῦ
 κοιμίζει τοὺς πόθους τῶν θνητῶν καὶ τὶς ὁρμὲς τῆς σάρκας;
- 510 Ὅπως παλιὰ σταμάτησε τὴ ματωμένη ροὴ τῆς αἱμορροούσας,
 ὅταν τὸν ἄγγιξε· ἄφησε θέλοντας νὰ κλεφτεῖ ὁ Θεὸς
 κι εὐθὺς ξερὴ ἡ πηγὴ ἀπ' τὸ νάμα πὺ ἀνάβρυζε κι ἐπειτα
 στέγνωσε. Ἦ ὅπως σταμάτησε τὴ φωτιά, τὰ ξίφη, τὸ νερό,
 τὰ τρομερὰ θηρία πὺ μὲ κέρατα μυτερὰ σκίζουν τὶς σάρκες.
- 515 Ἀνώτερη ἡ ψυχὴ τῶν χριστιανῶν, ὅταν καιρὸς διωγμοῦ
 τοὺς βρίσκει, πόλεμο σηκώνοντας κατὰ τοῦ Θεοῦ, δὲν εἶναι
 δίχως ὕπνο ὁ βίος τους κι ἀνέστιοι δὲν πλανιοῦνται;
 Δὲν προσεύχονται ἀδιάκοπα καὶ δὲ στεναῶζουν; Ἀπὸ τὰ δάκρυα
 δὲ λιώνουν; Σὲ ὕμνους δὲν ξοδεύονται οἱ νύχτες κι οἱ μέρες τους;
- 520 Κι ἀπὸ κεῖ δὲ σηκώνονται ἀφήνοντας τὴ ζωὴ καὶ τὴ σάρκα;
 Μὲ λίγα ψίχουλα τροφῆς δὲν ἐμποδίζουν νὰ τοὺς φύγει ἡ πνοή;
 Δὲν ἔχουν τὰ σπῆλαια γιὰ σπίτια καὶ τὴν πέτρα γιὰ στρῶμα
 ἢ τὰ μαλακὰ χορτάρια καὶ τὰ ξερὰ κλαδιά;
 Δὲν κατοικοῦν ὁμόστεγοι μὲ τὰ θηρία τὰ σαρκοφάγα,
- 525 γιὰ νὰ ξεφύγουν τὸ συνδαύλισμα τῆς σάρκας μὰ καὶ τὰ δεσμᾶ;
 Κι ὅπως ἡ φήμη θέλει τὸ πουλί τὸ φοίνικα νὰ πεθαίνει καὶ νὰ ξαναζεῖ,
 μὲ γέννηση μὲς στὴ φωτιά μετὰ ἀπὸ χρόνων κύκλο,
 ἀπ' τὴν γέρικη τὴν τέφρα γέννημα παράξενο, αὐτογέννητο,
 ἔτσι κι ὄσοι πεθαίνουν περνοῦνε στὴν παντοτινὴ ζωὴ

530 δαιόμενοι πυρόεντι πόθῳ Χριστοῦ βασιλῆος.
Ἐν δ' ὀλιγοδρανή κεῖται σθένος εὐσεβέεσσι.

Ταῦτα τίς εἰσορόων, οὐ σπένδεται ἠϊθέοισι
γηθόσυνος σάρκεσσιν, ἐπεὶ ζέσεν οἷστρος ἀρείων;
Ὡ φύσι παμμῆτειρα, σὰ δ', οὐκ ἐμὰ θαύματα λέξω,
535 ὄσσα καὶ ἐν χέρσοισι καὶ ἐν πελάγεσσιν ἔθηκας.
Πυνθάνομ' ὡς πτερόεσσα τρυγῶν, τρυγόνος φιλίου
χρηωθεῖς, ὁμόλεκτρον ἐὼν ποθέουσα σαόφρων,
οὐ δέχεται πόσιν ἄλλον ἐῆς καθύπερθε καλιῆς.
Ὅρνι σοφή! Μερόπεσσι δ' ἀγνὸς βίος, ὄσσον ἀρείων!

540 Οὐδὲ μὲν οὐ λακέρυζα μελάγχρους, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ
ζῶει κουριδίῳ πόθου τμηθεῖσα κορώνη,
πάντα πόσιν στυγέουσα, ἐπὶν φίλον εὖνιν ὀλέσση.
Ἰχθύσι δ' εἰναλίῳσι νόμος, παύροις μὲν ἄθεσμος,
ἀμφὶ γάμους, πολλοῖς δὲ σαοφροσύνης τε μέμηλε,
545 καὶ θαλάμων, ἀλόχων τε. Δίκη δέ τε κἀνθάδ' ἀνάσσει.
Ἄλλοι δ' οὐ πλεόνεσσιν ἐνὸς μογέουσι τόκοιο,
ἄλλοι δ' εἰαρινῇ μούνη φιλότῃτι γάννυται,
καὶ πλέονες. Μέτρον δὲ φύσις ἐπέθηκε πόθοισι.
Καιρὸς δ' αὖ φιλότῃτος ἐνηέος ἐστὶν ἅπασιν,

550 ἡερίοις ἀλίοις τε καὶ ὄσσ' ἐπὶ γαῖαν ὀδεύει.
Οὐδ' ἐκτὸς προχέουσιν ὄρου πόθον, ἀλλὰ δέονται
ὠρια μαργαίνοντες, ἐπὶν σφεας εἶαρ ἐγειρή.
Καὶ ρ' οἱ μὲν μιγάδεσσιν ἐπαῖσσοσι γάμοισι,
τοῖς δ' ἄλοχοί τε μέλουσι φίλοι, καὶ θεσμὸς ἔρωτος.
555 Οἰοτόκος δ' ἄλλοισιν ἐπάρκιος ἐπλετο μίξις.
Ὡς τινες, οἱ ζῶων τε γόνους καὶ πάντ' ἐφράσαντο.

Εἰ δὲ καὶ ἀφραδέεσσι σαοφροσύνης τι μέμηλε,
πλάσμα Θεοῦ, σὺ δὲ σαρκὸς ὄλον νόμον οὐτι πεδήσεις,
ἦν ἐθέλῃς; Εἰκτὸς δὲ λόγῳ βροτός, ὡς πυρὶ χαλκός.

530 ἀπὸ τὸν πύρινο ἀναμμένο πόθο τοῦ βασιλιᾶ Χριστοῦ.

Στὴν ἀσθένεια βρίσκεται ἡ δύναμη τῶν πιστῶν.

Αὐτὰ βλέποντας κανέναν δὲ συμφιλιώνεται χαρούμενος
μὲ τὰ ἄγαμα σώματα, μιᾶ ποῦ οἷστρος ἀνώτερος τὰ ἀναψε;

Ἦ φύση, μητέρα μας κοινή, δικά σου ὄχι δικά μου θαύματα θὰ πῶ
535 σὲ στεριᾶς ὅσα καὶ σὲ πέλαγα ἔχει κάνει.

Ἦ φτερωτὴ τρυγὸνα, ἄκουσα, σὰν χάσει τ' ἀκριβὸ ταίρι της
φρόνιμα ποθώντας τὸν ὁμόκλινό της,
δὲ δέχεται ἄλλο σύζυγο στὴ φωλιά της.

Σοφὸ πουλί, πόσο καλύτερος γιὰ τοὺς θνητοὺς ὁ ἀγνὸς βίος!

540 Ὅμοια κι ἡ φλύαρη μαύρη κουρούνα ξεχνώντας
κάθε πόθο γάμου περνᾷ τὴ ζωὴ της μισώντας
κάθε σύζυγο, ὅταν χάσει τὸ σύντροφό της.

Καὶ στὰ ψάρια τῆς θάλασσας ὑπάρχει νόμος γιὰ τὸ γάμο,
ποῦ λίγα τὸν πατοῦν ἐνῶ πολλὰ νοιάζονται γιὰ τὴ σωφροσύνη,
545 τὴν κλίνη καὶ τὸ σύζυγό τους. Κι ἐδῶ βασιλεύει δικαιοσύνη.

Ἦ ἄλλα δὲν κοπιάζουν παρὰ γιὰ ἓνα μόνο παιδί,
ἄλλα μόνο τὸ ἀνοιξιᾶτικο ζευγάρι χαίρονται,
τὰ περισσότερα. Μέτρο στὸν πόθο τους ἔβαλε ἡ φύση.

Ἦ ὅλα ἔχουν τὴν κατάλληλη ἐποχὴ γιὰ ζευγάριμα,
550 τὰ φτερωτὰ καὶ τὰ θαλασσινὰ κι ὅσα πατοῦνε τὴ γῆ.

Κι ἐξῶ ἀπ' τὰ ὄρια δὲν ἀφήνουν τὸν πόθο τους, κρατιοῦνται
καὶ στὴν ὥρα τους ὀργοῦν, ὅταν τὰ ξεσηκώνει ἡ ἀνοιξη.
καὶ τότε ἄλλα ὀρμοῦν σὲ γάμους κοινούς
κι ἄλλα ἔχουν τὸ ἀγαπητὸ ταίρι τους καὶ νόμο στὸν ἔρωτα.

555 Φτάνει σ' ἄλλα τὸ σμιξίμο γιὰ μιὰ μονάχα γέννα,
ὅπως μᾶς λένε ὅσοι μελέτησαν τῶν ζώων τίς γέννες καὶ τὴ ζωὴ.

Κι ἂν καὶ τ' ἀλόγιστα τιμοῦν τὴ σωφροσύνη,

ἢ πλάσμα τοῦ Θεοῦ, τὸ νόμο σὺ τῆς σάρκας δὲ θὰ φυλάξεις ὡς πέρα,
ἂν θέλεις; Ὅπως στὴ φωτιά τὸ χάλκωμα, ὑποχωρεῖ ὁ θνητὸς στὸ
λόγο.

- 560 Εἰ δ' οὐ σαρκὸς ἄνασσα λόγου φύσις, ὧς μ' ἐθέωσεν.
 Εἰκὼν, τί πλέον ἡμῖν ὁμοῖα κινυμένοισιν;
 Εἴ τοι καὶ πλεόνων φύσις ἄσχετος, ἀλλὰ τὸδ' ἴσμεν,
 πολλὰκι καὶ ξυνηῆς φύσιος κρατέουσιν ἐφετμῆν.
 Καὶ γὰρ ἐμοὶ δέμας ἐστὶν ὁμοῖον· ἀλλὰ μ' ἔδησε
 565 σταυρὸς ἐλών, ᾧ σάρκα φέρων προσέδησα βαρεῖαν.
 Χριστῷ συνθανέειν γὰρ ἐέλδομαι, ὡς συναερθῶ,
 πάντα φέρων Χριστοῦ, λόγον, δέμας, ἦλον, ἔγερσιν.
 Ἄλλοις δ' αὐτομάτη σαρκὸς δέσις, οὐχ ὑπ' ἔρωτος
 θειοτέρου, τὴν οὐτι σαοφροσύνην καλέουσιν.
- 570 Ἐμπαγε μὴν γέρας ἐστὶ θεόσδοτον, ὕβριος ἐκτός
 ζῶειν, εὐδιόωντά τ' ἔχειν νόον, ἢδ' ἀτίνακτον.
 Ἄλλος δ' αὖ μέθυ λαρὸν ἀπήχθετο, ἄλλος ἐδωδῆν,
 τὴν ἄλλοι φιλέουσιν, ἀπέστυγεν· ἄλλος αὐτμῆν.
 Ἄλλοι δ' αὖ μερόπεσσι ἀπεχθέα θυμὸν ἔχοντες,
 575 ἐσχατιὰς ναίουσι, βροτῶν δ' ἄπο τῆλε θέουσι
 προφρονέως. Σὺ δ' ἄπιστον ἔχεις νόον ἀζυγέεσσιν.
 Οὐ μὲν ἄπιστον ἐγωγε οἶομαι. Ἄλλ' ἐπὶ τάρβος
 φεύγεις, συζυγίης δὲ κακῶν ἐπελήσασο τῆμος.
 Οὐδὲ πυρὸς μαλεροῖο διατρέχει, ἢτε γαίης,
 580 σκαίρουσα χθαμαλοῖσι ποσὶν τυτθῆ σαλαμάνδρη;
 Ἰχθὺς δ' ἔμπυρός ἐστι, καὶ οὐ πυρὶ δάμνατ' ἀπίστῳ
 ἔμπυρος· αἰθόμενος δέ, μέσης διαλάμπεται ἄλμης.
 Οὐδὲ λίθος μάγνησσα σιδήρεον ὄλμον ἀνέλκει;
 Οὐδ' ἀδάμας ἀδάμαστος; ὁ δ' οὐ σέλας ἦκε σιδήρῳ
 585 θεινόμενος, ἄλλος δὲ σελάσσειται ὕδατι βαιῷ.
 Ὑδατι μὲν σέλας ἦκεν, ἀπηυγάσθη δ' ἄρ' ἐλαίῳ.
- Ἄσσα τε δ' αὖ καὶ τῶνδε παροίτερα θαύματ' ἔασι,
 τίς κεν ἀριθμήσειεν; ἐπεὶ πάρα πόλλ' ἀγορευεῖν.
 Παίζει γὰρ λόγος αἰπὺς ἐν εἴδεσι παντοδαποῖσι
 590 κιννάς, ὡς ἐθέλει, κόσμον ὄλον ἔνθα καὶ ἔνθα.

- 560 Στή σάρκα άνίσως δέν κυριαρχεῖ ἡ δύναμη τοῦ λόγου, ὅπως μ' ἔκανε
 Θεόν ἢ εἰκόνα, τί πῶς πολὺ σ' ἐμᾶς ἂν κάνομε ὅ,τι κάνουν;
 Κι ἂν εἶναι ἀκράτητοι οἱ περισσότεροί, τὸ ξέρομε ὁμως
 ὅτι συχνὰ κρατοῦν τὴν προσταγὴ τῆς κοινῆς φύσης.
 Ὅμοιο εἶναι κι ἐμένα τὸ σῶμα μου ἀλλὰ μὲ ἔδεσε
- 565 πᾶνοντάς με ὁ σταυρός, ὅπου ἔφερα κι ἔδεσα τὴ βαριὰ σάρκα.
 Ἐπιθυμῶ νὰ πεθάνω μαζί μὲ τὸ Χριστὸ γιὰ ν' ἀναστηθῶ μαζί του
 ἔχοντας ὅλα ὅσα ὁ Χριστός, λόγο, σῶμα, καρφιά, ἀνάσταση.
 Σ' ἄλλους ἢ σάρκα μόνη της δεσμεύεται κι ἔρωτας
 δέν τὴ δένει θεϊκός· σωφροσύνη αὐτὸ δὲ λέγεται.
- 570 Βραβεῖο εἶναι αὐτὸ δοσμένο ἀπ' τὸ Θεό, ἔξω ἀπ' τὴν ἁμαρτία
 νὰ ζεῖς, τὸ νοῦ καθάριο νὰ ἔχεις κι ἀτάραχο.
 Σιχάθηκε ἄλλος τὸ γλυκὸ πιοτὸ κι ἄλλος τὸ φάγητό,
 πὺ ἄλλοι ἀγαποῦν, μισεῖ κι ἄλλος τ' ἀρώματα.
 Ἄλλοι αἰσθήματα ἔχουν ἐχθρικά πρὸς τοὺς ἀνθρώπους,
- 575 στὰ πέρατα κατοικοῦν καὶ πρὶν τὸ νιώσεις χάνονται ἀπ' τῶν θνητῶν
 τὰ μάτια. Μὰ ὁ νοῦς σου ἐσένα δυσπιστεῖ στοὺς ἀζευγάρωτους,
 πὺ ἐγὼ γι' αὐτοὺς δέν ἔχω δυσπιστία. Καὶ σὺ φοβάσαι
 τάχα καὶ φεύγεις καὶ τώρα τὰ δεινὰ ξεχνᾷς τοῦ γάμου.
 Μέσα ἀπὸ τὴ φωτιά πὺ κατατρῶει, σὰ νὰ ἦταν γῆ ὁμαλή,
- 580 δέν τρέχει πηδώντας ἢ μικρὴ σαλαμάντρα ἢ κοντόποδη;
 Εἶναι καὶ ψάρι φλογάτο, πὺ σὰν φλογάτο δέν τὸ δαμάζει
 ἢ ἄπιστη φλόγα κι ἀστράφτοντας στὴ μέση λάμπει τοῦ πελάγου.
 Μήπως ἢ πέτρα μαγνήτης, δέν ἀνασηκώνει κομμάτι σίδηρο;
 Καὶ τὸ διαμάντι ἀδάμαστο δέν εἶναι; Καὶ ἡ πέτρα πὺ πετάει φωτιές,
- 585 ὅταν τὴ χτυπάει τὸ σίδηρο; Κι ἄλλες πὺ στὴ θάλασσα φεγγοβολοῦν;
 Βγάζει φωτιά στὸ νερὸ καὶ σβῆνει στὸ λάδι;
 Κι ὅσα πάλι εἶναι θαύματα μεγαλύτερα ἀπ' αὐτὰ
 ποιὸς θὰ τὰ ὑπολογίσει; Γιατὶ πλῆθος μπορεῖ κανένας ν' ἀναφέρει.
 Παίξει ὁ ὑψηλοφάνταστος λόγος μὲ κάθε λογῆς μορφῆς
- 590 ἀνακατώνοντας τὸν κόσμον ἀπὸ τὴ μιὰ στὴν ἄλλη, ὅπως θέλει.

Παῦρα δ' ἀπὸ πλεόνων μυθήσομαι, ὧν τὰ μὲν, αὐτὸς
 ἔδρακον, ὧν δὲ βίβλοι, ὧν δ' οὐατα πίστιν ἔδωκαν.
 Οὐχ εἷς μὲν ποταμοῖσι κάτω ρόος ἐστὶν ἅπασιν;
 Εἷς δὲ νόμος πελάγεσσιν ἐπ' ἠϊόνεσσι δεδεσθαι;
 595 Εἷς δὲ πυρὸς φλογόεντος ἄνω δρόμος ἄλμασι πυκνοῖς;
 Ἄλλ' ἔμπης ποταμὸς πικρὴν διανήχεται ἄλμην,
 καὶ ποταμὸς περ ἐὼν, οὐδ' ὕδατι μίσγεται ὕδωρ.
 Ναῦται δ' ἐκ πελάγους γλυκερὸν ποτὸν ὕδρευόνται,
 νῆα ρόω πελάοντες ἐπειγομένω ποτὶ γαῖαν.
 600 Εὐβοίης δ' ἄρ' ὄπωπα θρασὺν πόρον, οὐδ' ἐπίφραστον
 πορθμὸν, ἀλὸς κληῖδα, παλισσύτοισι ρεέθροις
 μαινόμενον. Πόντος δὲ ρέει, καὶ ρεῖθρον ἀνεισιν.

Ὠκεανὸς δ' οὐχ ἔλκετ' ἀπὸ χθονός, εἴτ' ἐπὶ χέρσον
 ἔρχετ' ἐπειγομένοισι μεταῖσσιων ροθίοισι;
 605 Καὶ πεδίον καὶ πόντος ἐπ' ἠϊόσι Κιμμερίοισιν.
 Ἄλλος δ' αὖ ρόος εἷσι πυρὸς φλογός, εἰ ἐτέον γε,
 Αἰτναίων σκοπέλων ἀπερεύγεται ὄλκὸς ἀπιστος,
 πῦρ ποταμὸς. Τὰ δ' ἄμικτα μίγη, Χριστοῦ θέλοντος.
 Οἶδα καὶ ἐν βαιοῖσιν ὁμοῖα θαύματ' ἀεῖσαι.
 610 Ἔστι τις ἐν καρποῖσι κερασβόλος, ὡς ἐπέπουσιν,
 δς μούνος, τῶν ὄσσα φύει ζεῖδωρος ἄρουρα,
 ἐσκληκὸς καὶ ἀτεγκτον ἔχων δέμας, οὐτ' ἐνὶ γαίῃ
 λύεται, οὐτ' ὄμβροισι πιαίνεται, ἀλλὰ πέπηγεν
 ἀυαλέος, κεράων στερεώτερος ἤματα πάντα.
 615 Οὐ τὸ κέρας βέβληκε βοὸς κέρας, εὐτ' ἀροτῆρος
 δεξιτερὴ προχέσιν ἐὴν ἐς καρπὸν ἄρουραν,
 ἐνθεν ὄγ' ἐκ κεράων καὶ οὐνομα καὶ φύσιν ἔσχεν,
 εἴ τέ τιν' ἄλλον ἴσασι σοφοὶ λόγον· οὐ γὰρ ἔγωγε.
 Ταῦτα φύσις. Σὺ δ' ἄκουε καὶ ὄσσ' ἐβίησατο τέχνη.

610. Ὁ 'κερασβόλος', εἶναι σκληρὸς σπόρος ποὺ δὲ μαλακῶνει μὲ τὸ βράσι-
 μο. Ὁ Πλάτωνας λέγει 'κερασβόλο', τὸν ἀπαιδεύτο καὶ ἀλαζόνα ἄνθρωπο, ποὺ δὲν
 ὑπακούει στοὺς νόμους (Πλ. *Νόμοι* 853d).

- Ἄπο τὰ πολλὰ λίγα θὰ πῶ, ἄλλα πού εἶδα ὁ ἴδιος
 κι ἄλλα πού τὰ πίστεψα διαβάζοντας ἢ ἀκούοντάς τα.
 Ὅλες οἱ συρμές τῶν ποταμιῶν δὲν κυλοῦν πρὸς τὰ κάτω;
 Κι ἕνας νόμος κοινὸς δὲ δένει τὰ πέλαγα στοὺς βράχους τῆς ἀκτῆς;
 595 Κι ἕνας δὲν εἶναι πρὸς τὰ ἐπάνω ὁ δρόμος τῆς φλόγας μὲ πηδήματα;
 Εἶναι κι ἕνας ποταμὸς πού κυλάει ἀνάμεσα στὴν πικρὴ θάλασσα
 κι οἱ ναῦτες ἀντλοῦν ἀπ' τὸ πέλαγο νόστιμο νερό,
 πλησιάζοντας τὸ καράβι τους στὸ ρεῦμα πού τρέχει στὴ στεριά.
 600 Εἶδα καὶ τῆς Εὐβοίας τὸ θρασὺ πέρασμα, πῶς νὰ μιλήσω
 γι' αὐτό, τὸ κλειδί τῆς θάλασσας πού μανιάζει μὲ τὸ παλίδρομο
 ρεῦμα του; Ἀποσύρεται ἢ θάλασσα καὶ ξαναφέρνει τὸ ρεῦμα.
 Ὁ ὠκεανὸς δὲν ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴ γῆ καὶ πρὸς τὴν ξηρὰ πάλι
 δὲν ἔρχεται πηδώντας μὲ ἀπανωτὰ κύματα;
 605 Καὶ ἡ θάλασσα πού γίνεται στεριά στίς κιμμέριες ἀκτές;
 Κι ἄλλη συρμὴ ἀπὸ φλόγα πύρινη πού χύνεται ἂν εἶναι ἀλήθεια·
 οἱ σκόπελοι τῆς Αἴτνας πού ξερνοῦν ἀπίστευτο ρεῦμα
 ποτάμι ἀπὸ φωτιά. Ἔσμιζαν τ' ἀντίθετα μὲ θέλημα τοῦ Χριστοῦ.
 Ξέρω καὶ σὲ μικρὰ νὰ ψάλω παρόμοια θαύματα.
 610 Εἶναι κι ἕνας καρπός, ὁ κερασβόλος, ὅπως τὸν λένε,
 μόνος ἀπὸ ὅσα ἡ γῆ βλαστάνει ἢ ζωοδότρα,
 μὲ ψύχα σκληρὴ κι ἀδιαπέραστη, οὔτε μέσα στὴ γῆ
 διαλύεται, ἢ βροχὴ δὲν τὸν φουσκώνει, ξερὸς σὰν πέτρα
 ἀπὸ τὰ κέρατα πιὸ σκληρὸς ὄλο τὸ χρόνο.
 615 Χτυπάει ἡ μύτη του τὸ κέρατο τοῦ βοδιοῦ, ὅταν τοῦ ζευγᾶ
 τὸ δεξιὸ χέρι σκορπᾶ στὴν καλὴ γῆ τὸν καρπὸ.
 Γι' αὐτὸ ἀπὸ τὰ κέρατα πῆρε καὶ ὄνομα καὶ φύση.
 Οἱ σοφοὶ μπορεῖ νὰ ξέρουν ἄλλο λόγο, ὄχι ὅμως κι ἐγώ.
 Αὐτὰ στὴ φύση. Ἄκου τώρα ὅσα μὲ τὴ βία της ἐφτιαξε ἡ τέχνη.

- 620 Ψῆρες μὲν λαλέουσιν ὁμοῖον ἀνθρώποισι,
 φωνῆς ἀλλοτρῆς ζηλήμονες, ἣν ἐδίδαζεν
 εἰδῶλον ξεστοῖο κατ' εἰσόπτροιο φαανθὲν
 ψηρός, κρυπταδίην τε εἰς ὅσα κερδαλέος φῶς.
 Καὶ κόρακες κλέπτουσιν ὁμῶς ὅσα. Ὡς δ' ἐρατόχρωσ
- 625 ψιττακὸς ἀγκυλόχειλος ἔσω πλεκτοῖο δόμοιο,
 ἀνδρόμεον φώνησε, καὶ ἦπαφεν ἀνδρὸς ἀκούην.
 Ἴπποισιν δὲ κάλωες ἀπήροροι, ὧν καθύπερθεν
 βαίνουσιν. Στυγερῇ δὲ δι' ἠέρος ἄρκτος ὁδεύει,
 ἐν δὲ δίκης θώκοισι, δικασπόλος ὧς τις ἐχέφρων,
- 630 ἐξομένη, νόμησε δίκης ἰθεῖα τάλαντα,
 ὧς δοκέει, παλάμησι, νόον δὲ ψεύσατο καὶ θήρ.

Καὶ βροτὸς ἐξεδίδαζεν, ἃ μὴ φύσις. Ὡς δὲ λέοντος
 εἶδον ὑπὲρ νότοιο λεοντοκόμον βριαροῖο
 ἐζόμενον, θηρὸς δὲ μένος ὑπεδάμνατο χειρὶ,

- 635 καὶ ρ' ὁ μὲν ἠνιόχευεν, ὁ δ' ἦγετο βρυχαλέος θήρ,
 ρίψας λοίγιον ἄσθμα, καὶ ὄν σαίνεσκεν ἄνακτα.
 Ὡς δὲ καὶ ἀργιόδοντα βαρύν, μεγακήτεα θῆρα,
 Ἰνδὸς ἄγει καθύπερθε πάϊς ὀλίγω ὑπὸ κέντρῳ,
 νομῶν οἷά τε νῆα δέμας κρατεροῦ ἐλέφαντος.
- 640 Τολμήεις, ὃς πρῶτος ἐμήσατο θῆρα δαμάσσαι,
 καὶ ζυγὸν αὐχένι θῆκε, καὶ ἦγαγεν ἄρμα πέλωρον.
 Ἄλλὰ σὺ καὶ θήρεσσι νέμεις πλέον ἢ μερόπεσσιν,
 εἰ θηρῶν μὲν ἔκαμψε βίη φύσιν, οἳ δ' ἀδίδακτοι
 εἰσι καλοῦ, καὶ μῦθον ἐπίρροθον ἐγγὺς ἔχοντες.
- 645 Ἄγριε, πῶς ρα σὺ τόσσον ἐφουβρίζεις μεγάλιο
 πλάσμα Θεοῦ; τίς τόσσον ἐὴν ἤχθηρε γενέθλην;
 Ἄλλ' οὐ τοῖος ἔμοιγε νόος καθαρὰ φρονέοντι·
 ἀλλ' οἷδ' οὐρανίους τε νοήματα, καὶ δέμας ἀγνοῦς
 ἀνδρας θηλυτέρας τε. Τὸ γὰρ πλέον ἐν μελέεσσι·

620. Ψαρόνι (ἀρχ. ψάρ ἢ ψήρ): μαυροπούλι, ψαρόνι· ὅπως παρατηρεῖ ὁ ποιη-
 τῆς τό πουλί αὐτὸ μπορεῖ νὰ διδαχτεῖ νὰ μιλά.

- 620 Μὲ τοὺς ἀνθρώπους παρόμοια τὰ ψαρόνια λαλοῦν
ζηλεύοντας τὴν ξένη φωνή, πού τοὺς ἔμαθε ἓνα
ὁμοίωμά τους πού σέ καθρέπτη πρόβαλε καθάριο
τεχνίτης πονηρὸς καὶ πού χωρὶς νὰ φαίνεται μιλοῦσε ὁ ἴδιος
καὶ τὰ κοράκια κλέβουν παρόμοια τῆ ζωῆ. Ὅμοια κι ὁ πολύχρωμος
- 625 παπαγάλος ὁ γαμψομύτης μέσα στὸ πλεχτὸ σπίτι του
σὰν ἄνθρωπος μιλάει καὶ ξεγελᾷ τ' αὐτὶ τῶν ἀνθρώπων.
Μετέωρα βλέπομε σκοινιά γιὰ τ' ἄλογα πού ἐπάνω τους
περπατοῦν. Κι ἀνάερα προχωρεῖ ἡ φοβερὴ ἀρκούδα·
καὶ σὰ δικαστὴς φρόνιμος στῆς δικαιοσύνης τὸ θρόνο
- 630 καθισμένη ταλαντεύει τῆς δικαιοσύνης τὴ δίκαιη ζυγαριά
μὲ τίς παλάμες της, καθὼς νομίζει, μὰ ξεγελᾷ καὶ τὸ θηρίο τὸ νοῦ.
Δίδαξε ὁ θνητός, ὅσα παρέλειψε ἡ φύση. Ἔτσι στοῦ λιονταριοῦ
τῆ στιβαρῆ εἶδα πλάτη νὰ κάθεται ὁ δαμαστὴς του
καὶ νὰ κυβερνᾷ μὲ τὸ χέρι του τὴ μανία τοῦ θηρίου·
- 635 ἡνίοχός του ὁ ἄνθρωπος κι ὑπάκουε τὸ θηρίο τὸ βροντόφωνο·
τ' ἀνάσασμά του ἔπαψε τ' ὀλέθριο καὶ τὴν οὐρὰ κουνᾷ στὸν ἀφέντη
Ἔτσι καὶ τὸ λευκόδοντο βαρὺ, πελώριο ἐλέφαντα
μ' ἓνα μικρὸ καλάμι τὸν ὀδηγεῖ ὁ μικρὸς Ἴνδος καβαλικεύοντας
καὶ τιμονεύει σὰν καράβι τὸ βαρὺ σῶμα του.
- 640 Ἀπόκοτος ὅποιος πρῶτος σκέφτηκε νὰ δαμάσει τὸ θηρίο,
τοῦ ἔβαλε τὸ ζυγὸ στὸν τράχηλο κι ἔσυρε τὸ πελώριο ἄρμα.
Ἄλλὰ ἐσὺ λογαριάζεις ἀνώτερα τὰ θηρία ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους,
ἂν τῶν θηρίων τῆ φύση τῆ λύγισε ἡ βία, ἐνῶ ἀμάθητοι εἶναι
οἱ θνητοὶ στὸ καλὸ κι ἄς ἔχουν βοηθὸ δίπλα τους τὸ λόγο.
- 645 Ἄγριε, πὼς λοιπὸν ἐσὺ προσβάλλεις τόσο τὸ πλάσμα
τοῦ μεγάλου Θεοῦ; Ποιὸς τῆ γενιά σου τόσο μίσησε;
Μὰ τὸ σωστὸ φρονῶ καὶ δὲν ἔχω τὸ δικό σου νοῦ.
Γνωρίζω ἐγὼ ἀνθρώπους οὐράνιους στὶς σκέψεις καὶ στὸ σῶμα
ἀγνοῦς, ἄντρες καὶ γυναῖκες. Ἡ διαφορὰ τους βρῖσκεται στὸ φύλο

650 ζυναὶ δ' ἀμφοτέροις ἀρεταί, ζυνή δὲ κέλευθος
 ἐς βίον αἰπήνεντα. Τὸ δὲ πλεόν ἰεμένιοι.
 Πηοῖσι μὲν ταῦτ' ἐπιτέλλομαι οὐρανοφοιτῶν.

Παρθενίη, σὺ δέ μοι περικήδεο, ὥς κεν ἐρμυνῆ
 πάντοθεν, εὖ βεβαυῖα, Θεῶ καὶ ἄρτιος εἶης,
 655 μάργαρος ἐν λάεσσιν, ἑωσφόρος ἐν φαέεσσιν,
 ἐν πτηνοῖσι πέλεια, ἐν ἄλσεσιν ἕρνος ἐλαίης,
 καὶ κρίνον ἐν πεδίοισι, καὶ ἐν πελάγεσσι γαλήνη.
 Παρθένε, κόσμον ἅπαντα, καὶ ὀππόσα τερπνὰ βίοιο
 ὠσαμένη, Χριστοῦ πέλας ἴστασο λαμπετόωντος,
 660 καὶ χερὶ χειρὸς ἐλοῦσα, τῆς ἄγε παστάδος εἴσω,
 τερπνῆς, ἡδυπνόιο, θυώδεος· ὥς κε μύροισι
 μίξαις οὐρανόισι μύρον τεόν, ἔνθα χυθεῖσιν
 ἀφράστοισι πόθοισι πόθους, καὶ κάλλεϊ κάλλος,
 κρυπτὸν κρυπταδίῳ, καὶ αἰγλήνεντι φαεινόν,
 665 Χριστὸν ἔχοις μορφῆς ἐρικυδέος ἐσθλὸν ἔραστήν,
 Χριστὸν ἐεδνωτήν. Χριστὸς δ' ἀνέωξε καλύπτρην,
 καὶ θαύμβησεν ἰδὼν κεδνήν περικαλλέα νύμφην,
 ἐσθλήν, μαργαρίεσσαν, ἐσθρονον, ὑψικάρηνον,
 καὶ σε καλήν περ εοῦσαν, ἔτι χαρίεσσαν ἔθηκε.
 670 Χριστὸς καγαλόωσαν ἐὰ πρὸς δῶματ' ἀνάξει,
 καὶ θήσει σοι δαῖτα γαμήλιον ἐν μεγάλοισιν
 ἀχράντοισι χοροῖσι, καὶ οὐρανήσιν αἰοδαῖς,
 καὶ στέψει χαρίτεσσιν ἀειθαλέεσσι κάρηνον,
 καὶ στήσει κρητῆρα μεθύσματος ἡδυπνόιο,
 675 καὶ δείξει σοφίης μυστήρια, τῆς ἐν ἐσόπτρῳ
 εἰκόνας ἐνθάδ' ὀρῶμεν, ἐτήτυμα φῶτα νόοιο
 γυμνοτέρου. Σάρκες γὰρ ὑποείξουσιν παχεῖαι
 πνεύματι, ἡέρια δέ, βίον δέξονται ἀγήρω.

Ἄλλά, φίλοι, μέλωμεν, ὄσοις πόθος ἀγνὸς ἀνακτος·

651. Οὐράνια ζωή: ὑψηλὴ ζωή, «αἰπήεσσα» στ' ἀρχαῖα, ἀπόγκρεμη.

650 μὰ καὶ στοὺς δυὸ κοινὲς οἱ ἀρετές, κοινὸς κι ὁ δρόμος
 γιὰ τὴν οὐράνια ζωὴ· τὸ πιὸ πολὺ κερδίζει ὅποιος τὸ ἐπιθυμεῖ.
 Αὐτὰ συμβουλευῶ στοὺς συγγενεῖς ὄσων στρέφονται στὸν οὐρανό.

Κι ὦ παρθενία, φρόντισε παρακαλῶ ἀσφαλισμένη
 ἀπὸ παντοῦ, στερεὰ πατώντας νὰ σταθεῖς τέλεια στὸ Θεό.

656 Μαργαριτάρι μὲς στὰ λιθάρια, αὐγερινὸς μέσα στὰ ἄστρα
 περιστέρι στὰ πουλιά, βλαστὸς ἐλιᾶς στὶς δεντροφυτεῖες,
 κρίνο στοὺς κάμπους, στὰ πέλαγα γαλήνη.

Παρθένα, κάθε στολίδι κι ὅσα τερπνὰ τῆς ζωῆς
 ἀπορρίπτοντας, στάσου κοντὰ στὸ Χριστὸ πὺ ἐστράφτει.

660 Καὶ ἀπὸ τὸ χέρι πιάνοντάς τον ὁδήγησέ τον στὴν παστάδα του
 τὴν τερπνὴ, τὴ γλυκόπνοη ἀπὸ ἀρώματα, ὥστε μὲ τὰ μύρα
 τ' οὐρανοῦ νὰ σμιῖξεις τὸ μύρο σου, μὲ τοὺς ἄφραστους πόθους
 πὺ ξέσπασαν ἐκεῖ, τοὺς πόθους σου, τὴν ὁμορφιά σου τὴν κρυφὴ
 μὲ τὸ κάλλος του τὸ μυστικὸ, τὸ λαμπρὸ μὲ τὸ φεγγοβόλο,

665 καὶ νὰ ἔχεις τὸ Χριστὸ ἀκριβὸ ἔραστή τῆς λαμπρῆς μορφῆς σου
 τὸ Χριστὸ νυμφίο. Καὶ νά, ὁ Χριστὸς πὺ τράβηξε τὸν πέπλο σου
 γέμισε θάμπος βλέποντας τὴν πανέμορφη φρόνιμη νύφη,
 ἄξια ὄλο μαργαριτάρια, ὑψηλόθρονη, καμαρωτὴ
 καὶ χάρες ἄλλες περισσότερες κοντὰ σ' ἐκεῖνες πὺ εἶχε πρόσθεσε.

670 Κι ὀλόχαρη ὁ Χριστὸς θὰ σ' ἀνεβάσει στὰ παλάτια του
 καὶ θὰ σοῦ στρώσει τραπέζι γάμου μέσα σὲ μεγάλους
 κι ἀγνοὺς χοροὺς καὶ ψαλμοὺς οὐράνιους
 καὶ μὲ χάρες θὰ σὲ στεφανώσῃ πάντα ὀλάνθιστες
 μὲ γλυκόπιτο μοσχάτο στήνοντας κρατήρα στὸ τραπέζι,

675 θὰ σοῦ δείξει τῆς σοφίας του τὰ μυστήρια, πὺ σὲ καθρέφτη
 τὶς εἰκόνες τῆς βλέπομε ἐδῶ, μὰ ἐκεῖ φῶτα τοῦ νοῦ
 τοῦ καθαροῦ ἀληθινά. Κι οἱ σάρκες οἱ παχιὲς θὰ ὑποχωρήσουν
 στὸ πνεῦμα κι ἄλλες σάρκες θὰ δεχτοῦν ζωὴν αἰώνια.

*Ὁμως, φίλοι, ὄσοι ποθοῦμε ἀγνὰ τὸ βασιλιά,

680 ήίθειοι κοῦραί τε, Θεοῦ γάμον οὐρανίωνος,
λαμπάδας ἀψάμεναι, θείου μιμήματα φωτός,
ἀσβέστους, νοεράς τε, ἀεὶ πλέον ἐν καθαρῆσι
πρήξεσιν ἠδὲ λόγοισι ριπιζομένας μεγάλοισιν
ἄχρι καὶ οὐρανίοιο. Σὺ δ' ἴλαος ἄμμιν ἐπέλθοις,
685 ἴλαος, ἴλαος ἄμμιν, ἀγνή Τριάς, εἰς ἔν ἰοῦσα
ἐξ ἑνός, ὀφθαλμοῖσιν ὑπανγάζουσα φαεινοῖς
σήμερον, ὑστάτιον δὲ φαάντερον, οἷσιν ἔλαμψας
εἰς Θεὸς ἐκ γενέταο δι' Υἱέος ἐς μέγα Πνεῦμα,
ἰσταμένης θεότητος ἐνὶ τελείοισι τελείης.

- 680 νέοι καὶ νέες, ἅς ψάλομε τὸ γάμο τοῦ οὐράνιου Θεοῦ
ἀνάβοντας τὶς λαμπάδες μας τοῦ θείου φωτὸς σύμβολα,
ἄσβηστες, νοερὲς καὶ πιὸ πολὺ μὲ τὶς καθαρὲς
πράξεις καὶ τοὺς ὑψηλοὺς λόγους ἀναρριπίζοντας
μέχρι τὸν οὐρανό. Κι ἐσὺ σπλαχνικὴ σ' ἐμᾶς ἔλα,
685 σπλαχνικὴ, σπλαχνικὴ σ' ἐμᾶς, ἀγνή Τριάδα, προχωρώντας
ἀπὸ τὸ ἓνα στὸ ἓνα· σήμερα ἀχνὰ φωτίζεις μάτια
λαμπερά, σὲ ὅσα ἔλαμψες, καὶ στὸ τέλος θὰ λάμψεις φωτεινότερη,
ἓνας Θεὸς ἀπὸ τὸν πατέρα, μέσω τοῦ Υἱοῦ στὸ μέγα Πνεῦμα
παραμένοντας τέλεια θεῶτητα ἀνάμεσα στοὺς τέλειους.

ΠΡΟΣ ΠΑΡΘΕΝΟΥΣ ΠΑΡΑΙΝΗΤΙΚΟΣ

- Παρθένε νύμφη Χριστοῦ, δόξαζέ' σου τὸν νυμφίον
 ἀεὶ. Κάθαρε σαυτὴν ἐν λόγῳ καὶ σοφίᾳ,
 ἵνα λαμπρὰ τῷ λαμπρῷ πάντα ζήσης τὸν αἰῶνα·
 κρείσσων γὰρ αὕτη πολὺ τῆς φθαρτῆς συζυγίας.
- 5 Ἐν σώματι τὰς νοερὰς δυνάμεις ἐμιμήσω
 ἀγγελικὴν ἐπὶ γῆς μετῆλθες πολιτείαν.
 Δεσμὸς ἐνταῦθα, καὶ λύσις, καὶ σώματ' ἐκ σωμάτων
 ἄνω δ' ἐκάστη μονὰς οὐποτε λυομένη·
 οἱ πρῶτοι φέρουσ' ἀκτίνα τῆς καθαρᾶς Τριάδος,
- 10 πνεύματα καὶ πῦρ, λειτουργοὶ τῶν Θεοῦ προσταγμάτων.
 Ἦ γλῆ δὲ μίξιν ἐξεῦδρεν, ἀεὶ ρέουσα φύσις,
 ἧ μέτρον ὥρισε Θεός, γάμον νομοθετήσας.
 Σὺ δ' ἔργον ὕλης φυγοῦσα, τοῖς ἄνω συνηρμόσθης,
 ὡς νοῦς ἀρμόζεται νοῖ τὴν θείαν ἀρμονίαν,
- 15 καὶ σαρκὶ πολεμοῦσα βοηθεῖς τῇ εἰκόνι.
 Πνοὴ γὰρ ἔφυς Θεοῦ, τῷ χείροني συνδεθεῖσα,
 ἵνα ἐκ πάλης καὶ νίκης τὸ στέφος ἀπολάβῃς,
 ἄνω θεῖσα καὶ τὸν χοῦν καλῶς ὑποταγέντα.
- Αἰνεῖσθω σοὶ καὶ γάμος, πρὸ γάμου δ' ἀφθορία·
 20 γάμος συγγνώμη πάθους, ἀγνεῖα δὲ λαμπρότης·

Ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ τὸν Συρακούσιον μιμεῖται· οὗτος γὰρ μόνος ποιητῶν
 ρυθμοῖς τε καὶ κώλοις ἐχρήσατο, ποιητικῆς ἀναλογίας καταφρονήσας.

ΠΡΟΤΡΟΠΗ ΣΤΙΣ ΠΑΡΘΕΝΕΣ

Νύφη τοῦ Χριστοῦ, Παρθένα, τὸ γαμπρό σου δόξαζε πάντα. Καθαρὴ νὰ μένεις σ' ὅ,τι λὲς καὶ σκέφτεσαι γιὰ νὰ ζήσεις στὸν αἰῶνα δίπλα στὸ λαμπρὸ λαμπρῆ, πὺ εἶναι γάμος πιὸ καλὸς ἀπὸ κάθε γήινο γάμο.

5 Μὲ τὸ σῶμα σου ἔχεις πράξει ὅ,τι οἱ νοερεῖς δυνάμεις καὶ τὴν πολιτεία στὴ γῆ ἔχεις φέρει τῶν ἀγγέλων. Οἱ δεσμοὶ 'ν' ἐδῶ κι οἱ λύπες, βγαίνουν σῶματ' ἀπὸ σῶματα κι εἶναι ἐπάνω ἐκεῖ ἢ μονάδα πὺ δὲν κομματιάζεται.

10 Τὴν καθάριας λάμψης Τριάδα ἐκεῖ οἱ πρῶτοι δέχονται, πνεῦμα καὶ φωτιά, ὑπηρετεῖς στὰ προστάγματα τοῦ Θεοῦ.

Μὲς στὴν ὕλη, αἰήροη φύση, φάνηκε στὸ σμίξιμο καὶ τῆς ὕλης μέτρο ὁ Θεὸς νομοθέτησε τὸ γάμο.

Σὺ τὴν ὕλη ἔχεις ξεφύγει καὶ μὲ τ' ἄνω ἔχεις δεθεῖ, ὅπως νοῦς μὲ νοῦ ταιριαζοῦν μὲς σὲ θεϊκὴ ἀρμονία

15 καὶ τὴ σάρκα πολεμώντας ἀναδείχνεις τὴν εἰκόνα.

Εἶσαι τοῦ Θεοῦ ἢ πνοὴ μὲ τ' ἀνάξιο δεσμευμένη, γιὰ νὰ πάρεις τὸ στεφάνι, στὸν ἀγῶνα ἀφοῦ νικήσεις, καὶ τὸ χῶμα ὑποταγμένο νὰ τραβήξεις πρὸς τὰ ἐπάνω.

Καὶ τὸ γάμο δέξου ὡστόσο κι ἄς νικάει ἢ παρθενία·

20 πάθους ἢ συγγῶμη ὁ γάμος καὶ λαμπρότητα ἢ ἀγνεία·

* Κάθε στίχος στὴ μετάφραση μπορεῖ νὰ κοπεῖ σὲ δύο ἡμιστίχια, ὅπως παρατίθεται σ' ἓνα χγρφ.

γάμος πατήρ ἁγίων, ἀγνεΐα δὲ λατρεία.
 Ταύτην καὶ τότε καιροῖς ἐτίμων τοῖς εὐθέτοις,
 Ἀδὰμ ἐν παραδείσῳ. Μωσῆς ἐν ὄρει Σινᾶ,
 λειτουργῶν ὁ Ζαχαρίας, ὁ πατήρ τοῦ Προδρόμου.
 25 Γάμος καὶ παρθενίας ρίζα τῆς Θεῶ φίλης,
 ἀλλ' ἔστιν ὁμῶς σαρκὸς καὶ βράσιματος δουλεία.
 Ὅτι ἦν νόμος, καὶ σκιαί, καὶ πρόσκαιροι λατρεῖαι,
 τότε εἶχε πρῶτα καὶ γάμος, ὡς ἔτι νηπιῶδης·
 ὅτε δ' ὑπεξῆλθε τὸ γράμμα, τὸ πνεῦμ' ἀντεισῆχθη.
 30 καὶ Χριστὸς ἔπαθε σαρκί, προελθὼν ἐκ παρθένου,
 τότε ἐξέλαμψεν ἀγνεΐα συντέμνουσα τὸν κόσμον,
 ὃν ἐκεῖ δεῖ μεταβῆναι Χριστῷ συνανελθόντι.

Καλῶς ὀδεύεις, παρθένε, εἰς ὄρος, ἄνω σώζου·
 μὴ πρὸς Σόδομ' ἀποβλέψης, μὴ στήλη παγῆς ἀλόγ.
 35 Μηδὲ λίαν σε σαρκὸς ἢ φύσις ἐμφοβεῖτω·
 μηδὲ θαρρήσης ἄγαν, ὥστε πότε' ἐκπλανηθῆναι.
 Σπινθήρ ἀνάπτει καλάμην· σβέννυσι δ' ὕδωρ φλόγα.
 Ἔχεις φάρμακα πολλὰ τῆς σεμνῆς παρθενείας·
 Θεοῦ σε φόβος πηγνύτω, νηστεία σε κενούτω.
 40 ἀγρυπνία, προσευχαί, δάκρυα, χαμευνία,
 ἔρωσ ὄλος πρὸς Θεόν, γνησιῶς τεταμένος,
 πάντα κοιμίζων πόθον ἀλλότριον τῶν ἄνω
 ὁ πεσῶν ἐγειρέσθω· ὁ ναυαγῶν ἐλεείσθω.
 Σὺ δὲ εὐπλόει, τὸ ἰστίον πετάσασα τῆς ἐλπίδος
 45 οὐ τῶν κάτω τὸ πίπτειν, τῶν δ' ἄνω φερομένων
 ὀλίγοι πτερορρνοῦσιν, οἱ πλείους δ' εὐδρομοῦσιν.
 Ἔπεσεν Ἐωσφόρος, ἀλλ' οὐρανὸς ἀγγέλων.
 Ἰούδας ἦν προδότης, οἱ δ' ἑνδεκα λαμπτήρες.

Μόνον ὄλην σεαυτὴν ἀγνήν τήρει, παρθένε.
 50 Μὴ πως ρυπώσης Χριστοῦ τὸν ἄσπιλον χιτῶνα.

- τοὺς πιστοὺς γεννάει ὁ γάμος κι ἡ ἀγνεία εἶναι λατρεία.
 Σ' ὄρες πού ἐπρεπε καὶ τότε τὴν τιμοῦσαν στὰ παλιά,
 στὸν παράδεισο ὁ Ἀδὰμ κι ὁ Μωϋσῆς στὸ Σινᾶ ὄρος
 κι ὁ πατέρας λειτουργῶντας τοῦ Προδρόμου ὁ Ζαχαρίας.
 25 Ρίζα καὶ τῆς παρθενίας ὁ γάμος τῆς ἀγαπητῆς στὸ Θεὸ
 καὶ μαζὶ σκλαβιά τῆς σάρκας σὰν ἀνάβει ἀπὸ τὸν πόθο.
 Ὅταν κυβερνοῦσε ὁ νόμος κι ἡ σκιά, λατρεία πρόσκαιρη,
 εἶχε ὁ γάμος τὰ πρωτεῖα καθὼς ἦταν γι' ἄγουρους.
 Μὰ σὰν ἐφυγε τὸ γράμμα καὶ θρονιάστηκε τὸ πνεῦμα
 30 κι ἔπαθε ὁ Χριστὸς ὅπου 'χε γεννηθεῖ ἀπὸ τὴν παρθένα,
 τότε ξάστραψε ἡ ἀγνεία περιορίζοντας τὸν κόσμο,
 πού μὲ τὸν Χριστὸν ἀντάμα ἦταν ν' ἀνεβεῖ ἐκεῖ ἐπάνω.

- Περπατᾶς καλά, Παρθένα, στὸ βουνὸ ἔλα, σώσου ἐπάνω,
 μὴ στὰ Σόδομα κυττάξεις κι ἀλατιοῦ κολόνα γίνεις.
 35 Καὶ περίσσια μὴν τρομάξεις ἀπ' τῆς σάρκας του τὴ φύση,
 μήτε νὰ παραθαρρέψεις καὶ τὸ δρόμο σου ἀστοχήσεις.
 Τὰ καλάμια ἡ σπῖθα ἀνάβει, τὸ νερὸ τὴ φλόγα σβήνει.
 Γιὰ τὴν παρθενία πολλὰ φάρμακα ἔχεις τὴ σεμνή:
 στήριγμά σου ὁ θεῖος φόβος καὶ γαλήνη σου ἡ νηστεία.
 40 Προσευχὴ κι ἀγρύπνια, δάκρυα καὶ πλαγιάσματα στὸ χῶμα
 ἔρωτας πού γνήσια, ἀκέριος στὸ Θεὸ ἀνυψώνεται
 καὶ κοιμίζει κάθε πόθο ξένο πρὸς τὸν οὐρανό.
 Ὅποιος πέσει ἄς σηκωθεῖ· τὸ ἐλεός σου ὁ ναυαγὸς
 νά 'χει· ἐσὺ «καλὸ ταξίδι» μὲ ὄρτσα τὸ πανὶ ὄλο ἐλπίδα.
 45 Ὅσοι σέρνονται δὲν πέφτουν, κι ἀπ' αὐτοὺς πού πᾶν ψηλὰ
 λίγοι χάνουν τὰ φτερά τους μὰ οἱ πολλοὶ καλὸ ἔχουν δρόμο.
 Πέφτει ὁ Ἐωσφόρος, μένει ὁ οὐρανὸς γιὰ τοὺς ἀγγέλους·
 ναί, προδότης καὶ ὁ Ἰούδας μὰ κι οἱ ἔντεκα φωστῆρες.

- Καθαρή, Παρθένα, μόνο τὴν ἀγιότητά σου κράτει
 50 μήπως τοῦ Χριστοῦ λεκιάσεις τὸ χιτῶνα τὸ χιονάτο.

- Ὄμμα σου σωφρονεῖτω, γλῶσσα παρθενευέτω,
 μὴ νοῦς πορνεύῃ, μὴ γέλως, μὴ ποῦς ἀτακτα βαίνων.
 Τὴν πιναρὰν στολὴν σου, καὶ τὴ αὐχμηρὰν κόμην,
 μᾶλλον αἰδοῦμαι μαργάρων καὶ τῆς σηρῶν εὐκοσμίας.
 55 Καλὸν ἄνθος ἢ αἰδώς, καὶ μέγας κόσμος ὠχρότης,
 καὶ πλέγμα καλόν, πᾶσαις ἀρεταῖς στεφανοῦσθαι.
 Ἄλλη χρώμασιν εἰκόνα τὴν Θεοῦ νοθευέτω,
 πίναξ ἔμψυχος, σιγῶν κατήγορος τῶν ἔνδον·
 σὺ δ' ἧς ἔχεις εὐμορφίας νεκρούσθω σοι τὸ πλεῖστον·
 60 κάλλι δὲ λάμπε ψυχῆς ἐκ Θεοῦ κοσμουμένη.
 Ὄψιν δ' ἀρρένων φεῦγε, εἰ θέμις, καὶ σωφρόνων,
 μὴ που πλήξης, ἢ πληγῆς ἐκ μώμου τοῦ Βελία.
 Ὄμματ' ὄμμασι μὴ δουλοῦ, μὴ δ' ἔλκε λόγον λόγῳ,
 μὴ παρειὰ παρειαῖς διδότω παρρησίαν.
 65 Μηδέν σοι καὶ τῇ γεύσει ξύλου τοῦ κατακρίτου,
 μὴ σε ξύλου τῆς ζωῆς ὁ ὄφις ἔξω βάλῃ.
 Καὶ τοῦτο πείθου σύ, παρθένε, μὴ συνοίκει προστάτῃ·
 Χριστὸν ἔχουσα νυμφίον, ζηλοῖ σου τὴν ἀγνείαν.

 Τί μοι, σάρκας φυγοῦσα, πρὸς σάρκας ἐπιστρέφεις,
 70 οὐ πάντες ἄνδρες τὴν σὴν ἀπλότητα χωροῦσιν.
 Ὡς ῥόδον ἐν ἀκάνθαις, οὕτως ἐν πολλοῖς στρέφῃ,
 καὶ ἐπάνω πονηρῶν παγίδων διαβαίνεις.
 Ὁ μὲν ἐγείρει παστάδας, ἢ δ' ἐκκομίζει νυμφίον,
 ἄλλος γίνεται πατήρ, ἄλλος δ' ἄπαις ἀθρώως.
 75 Ὅσον κακὸν ὠδίνες, ἀτέλεστοι πολλάκις;
 Ὅσον δὲ ζῆλος συζύγου, κλαπῆναί που φιλίαν;
 Ἐκθρέψαι δὲ καὶ παιδεῦσαι, ἔπειτ' ἀτιμασθῆναι,
 καὶ πικρὰς ἀπολαύειν τῶν πόνων ἀντιδόσεις;

 Σοὶ δὲ μέριμνα μία πρὸς Θεὸν ἀεὶ βλέπειν.
 80 Ἡ χρεῖα δ' ἔστω ὀλίγη μᾶζα, καὶ μικρὰ σκέπη,

Φρόνιμο τὸ μάτι νά 'χεις καὶ παρθένα σου τὴ γλώσσα,

μὴν πορνεύει ὁ νοῦς, τὸ γέλιο, μὴ στραβοπατάει τὸ πόδι.

Τὴ στολὴ τὴ βρώμικὴ σου, τὰ μαλλιά τ' ἀγριεμένα
πιὸ θαυμάζω ἀπ' τὰ μετάξια, τὰ καλὰ μαργαριτάρια.

55 Ὅμορφο ἢ ντροπὴ λουλουδί, στόλισμα τρανὸ ἢ ὠχρότητα.

Διάδημα λαμπρό, στεφάνι ἀπὸ τὶς ἀρετὲς πλεγμένο·

ἄλλῃ τοῦ Θεοῦ ἅς νοθεύει τὴν εἰκόνα μὲ ψιμμύθια,

ζωντανὸ σανίδι δίχως λόγια τὴν ψυχὴ πού ψέγει·

γιὰ τὴν ὁμορφιά σου ὥστόσο πιὸ πολὺ νεκρὴ ἐσὺ μέινε

60 κι ἔχε ἀπ' τὸ Θεὸ στολίδι τῆς ψυχῆς τὴν ὁμορφιά.

'Απ' τὸ μάτι τοῦ ἀντρα φεύγε φρόνιμος πολὺ κι ἅς εἶναι.

Μὴν πληγώσεις ἀπὸ φθόνου τοῦ Βελία ἢ πληγωθεῖς.

Μὴν τὰ μάτια σου σὲ μάτια τὰ σκλαβώνεις καὶ μὲ λόγο

λόγο προκαλεῖς, μὴ δίνει θάρρος ἢ ὄψη σου στοὺς ἄλλους.

65 Μακριὰ ἀπ' τὴ γεύση μέινε τοῦ καταραμένου ξύλου

μὴ ἀπ' τὸ ξύλο σὲ πετάξει τῆς ζωῆς πέρα τὸ φίδι·

ἄκου το κι αὐτὸ παρθένα μὴ στὸ σπίτι ἔχεις προστάτη

ὁ Χριστὸς γαμπρὸ πού ἔχεις σοῦ ζηλεῦει τὴν ἀγνεία.

Ἐχεις φύγει ἀπὸ τὴ σάρκα καὶ σ' αὐτὴν ξαναγυρίζεις;

70 Ποῦ νὰ καταλάβει ὁ κάθε ἀντρας τὴν ἀπλότητά σου.

Σὰν τριαντάφυλλο στ' ἀγκάθια ζεῖς ἀνάμεσα στὸν κόσμου

καὶ σὲ πονηρὲς ἐπάνω περπατᾶς καὶ πᾶς παγίδες.

Γάμο ἢ ἄλλῃ ἐτοιμάζει κι ἡ ἄλλῃ τὸ γαμπρὸ κηδεύει.

Τοῦτος ἀποχτᾶ παιδιὰ κι ἀξάφνα τὰ χάνει ὁ ἄλλος.

75 Τί μαχαίρι, γέννα, πόνοι πού συχνὰ δὲ φέρνουν τέκνο

καὶ τοῦ ἀντρὸς ἢ ζήλεια πόση μὴν ἀλλοῦ ἢ καλὴ του κλίνει

Καὶ παιδιὰ ὅταν ἀναστήσεις κι ἔπειτα δὲ σὲ τιμήσουν,

μὰ φαρμάκι σὲ ποτίσουν πληρωμὴ σὲ τόσοις κόπους;

Μιὰ ἢ φροντίδα ἐσένα νὰ 'ναι, στὸ Θεὸ τὸ βλέμμα πάντα.

80 Λίγο οἱ ἀνάγκες σου ψωμάκι κι ὅσο νὰ χωρεῖς καλύβα.

- ἀφ' ἧς πείραν καὶ Χριστῷ προσήγαγεν ὁ πειράζων,
 λίθους αἰτῶν εἰς ἄρτους πεινῶντα μετατρέψαι·
 ὧν μὴ ποθ' εἶνεκα μηδέ τι τῶν αἰσχυρῶν ὑπομένης.
 Οὐ χείρων εἶ πετεινῶν σχεδίως τρεφομένων.
- 85 Οὐκ ἐκλείψει καμψάκης ἐλαίου πιστευούση.
 κόραξ ἐκθρέψει καθάπερ Ἡλίαν ἐν ἐρήμῳ.
 Ὁρᾶς Θεέκλαν ἐκ πυρὸς καὶ θηρίων φυγοῦσαν,
 Παῦλον τὸν μέγαν πεινῶντα, καὶ ριγοῦντα προθύμως,
 ἵνα σὺ μάθης, παρθένε, πρὸς Θεὸν μόνον βλέπειν,
- 90 ὃς ἐν ἐρήμῳ τρέφειν οἶδε καὶ μυριάδας.
 Μαραίνεται τὸ κάλλος, ἢ δόξα παρατρέχει,
 ὁ πλοῦτος ἄπιστον ρεῦμα, τὸ δύνασθαι δ' ὀλίγων·
 σὺ δὲ τοῦ πλάνου κόσμου τὰς στροφὰς ἐκφυγοῦσα,
 εἴσελθε εἰς τὰ ἅγια τῶν ἀγίων γελῶσα,
- 95 καὶ σὺν ἀγγέλοις χορεύσεις τὴν ἄπαστον χορείαν,
 κρείσσονα τόπον λαχοῦσα νιῶν καὶ θυγατέρων.
 Ἄλλ', ὦ παρθένοι, Χριστὸν μένοιτε γρηγοροῦσαι,
 καὶ φαιδραῖς τὸν νυμφίον δέξασθε ταῖς λαμπάσιν,
 ἵνα συνελθοῦσαι τὸ κάλλος τοῦ νυμφίου
- 100 ἴδητε, καὶ μιγῆτε τοῖς ἄνω μυστηρίοις.

- Σ' αὐτὲς κλώθει ὁ πονηρὸς τοῦ Χριστοῦ τὸν πειρασμό,
 σὰν πεινοῦσε προκαλώντας τὰ λιθάρια ἄρτους νὰ κάνει,
 καὶ γιὰ χάρη τους ποτέ σου κάτι ἀνάξιο μὴ ὑπομένεις
 πιδ' ἀπ' τὰ προχειρόφαγα τὰ πουλιά δὲν εἶσαι ἀνάξιος.
- 85 Ἄδειανὸ τὸ λαδερὸ σου δὲ θὰ μείνει ὅταν πιστεύεις.
 Τὸ κοράκι θὰ σὲ θρέψει μὲς στὴν ἔρημο ἄλλο' Ἡλία.
 Βλέπεις πῶς θηρίον ἢ Θέκλα καὶ φωτιά μαζί ξεφεύγει,
 πῶς πεινᾷ καὶ πῶς παγώνει πρόθυμα ὁ μέγας Παῦλος,
 σὺ παρθένα γιὰ νὰ μάθεις στὸ Θεὸ νὰ ἐλπίζεις μόνο,
- 90 στὸ Θεὸ ποὺ ἄπειρους ξέρει μὲς στὶς ἐρημιές νὰ θρέφει;
 Πῶς μαραίνονται τὰ κάλλη καὶ περνάει καὶ φεύγει ἡ δόξα
 ρεῦμα δίχως πίστη ὁ πλοῦτος κι εἶναι ἡ δύναμη σὲ λίγους.
 Σὺ τοῦ πλάνου τούτου κόσμου τίς πολλὲς τίς δίνες φύγε
 καὶ γελώντας μέσα στ' ἅγια τῶν ἁγίων χαρούμενη εἶσαι.
- 95 Τὸ χορὸ μὲ τοὺς ἀγγέλους ποὺ ἀτελειώτα θὰ σύρεις
 κι ἀπὸ γιουὺς καὶ θυγατέρες πιδ' καλὸ θὰ λάχεις τόπο.
 Ἄγρυπνες, παρθένες, ὅμως τὸ Χριστὸ μας καρτερεῖτε
 καὶ δεχτεῖτε τὸ γαμπρὸ σας μὲ χαρούμενες λαμπάδες
 καὶ μαζί του στὴν παστάδα μπαίνοντας τὴν ὀμορφιά του
 νὰ θαυμάστε καὶ στὰ οὐράνια νὰ βρεθεῖτε τὰ μυστήρια.

ΕΙΣ ΠΑΡΘΕΝΟΝ

Ἄγγευε πᾶσι, Παρθένε, καὶ τοῖς ὄμμασι
πάντων μάλιστα· μηδέ τιν' εἰσοικίση
ἀνδρῶν βοηθόν, μηδὲ τὸν σοφώτατον.

Σὺ μὲν γὰρ ἀγνή, τὸν φθόνον δ' ἐγὼ λίαν

5 δέδοικα, μὴ σε κεντρίσας δυσφημίᾳ,
λύση τὸν ἀγνὸν ζῆλον οὐ στέργεις βίου.

Ἦλοιοί μοι πᾶς ὅστις ἀγνεῖαν σέβων,
τὴν τῶν ἀσάρκων ἀγγέλων παραστάτιν
σύνοικον αἰρῆ παρθένον. Τί δεῖ πυρός;

10 Κρείσσω πυρὸς σύ; πῶς δὲ τὸν καπνὸν φύγοις,
σαυτὸν μελαίνων τῇ κενῇ γλωσσαλγίᾳ;

Ἐντεῦθεν ἤρθης, παρθένε, καὶ ζῆς ἄνω.

Μάζα στενή σοι, καὶ σκέπη τὸ φορτίον;

Ἦν μὴ ποτ' αἰσχρὸν εἶνεκεν μηδὲν πάθης.

15 Μηδ' ἀντὶ τοῦ σοῦ προστάτου δέξῃ τινὰ
κοινωνὸν αἰσχυροῦ, καὶ βίου, κἂν ἀγνὸς ᾦ,
μὴ πού σε Χριστὸς ὡς διπλῆν ἔξω βάλῃ.

13. Τὸ νόημα: νὰ μὴ φροντίζεις γιὰ τίποτ' ἄλλο παρὰ μόνο γιὰ λίγη τροφή κι ἓνα ροῦχο.

ΣΕ ΜΙΑ ΠΑΡΘΕΝΑ

- Σ' όλα, Παρθένα, μείνε άγνή, κι άπ' όλα
 στα μάτια πιό πολύ· μή βάλεις μέσα
 στο σπίτι άντρα βοηθό σοφός κι άς εΐναι.
 Άς εΐσαι άγνή μά έγώ τό φθόνο τρέμω
 5 μέ τό κεντρι τής δυσφημίας μή σέ χτυπήσει
 και παραλύσει τόν άγνό σου ζήλο
 για τή ζωή που ζεις· στο γκρεμό χάσου
 έσύ που την άγνεία τιμάς μά μπαίνεις
 σύνοικος μέ Παρθένα, μ' αυλους όμοια
 10 άγγέλου, σα φωτιά· κι άν τή νικήσεις,
 τής κατηγορίας τó κακό πώς θά ξεφύγεις;
 Σηκώθης άπ' τó έδω, Παρθένα κι άνω
 ζεις. Και τó βάρος σου εΐναι ψωμι λίγο
 και σκέπασμα. Κακό γι' αυτό μην πάθεις.
 15 Κι άντι προστάτη, κάποιο άγνό μην εΐρεις
 μά που ντροπή και βίο να μοιραστεΐτε
 κι έτσι ως διπλή ό Χριστός σε διώξει πέρα.

Ε'

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΝ ΚΟΙΝΟΒΙΩΙ ΜΟΝΑΧΟΥΣ

*Εἰ μὲν δὴ πλεόνεσσιν ὁμὸν βίον αἰνήσαιεν
άνερες ἢ δὲ γυναῖκες, ὁμοφροσύνης ὑπὸ δεσμοῖς,
ἴλαον ἀμφὶ ἄνακτα χοροστασίας μεδέοντα,
σύμπνοον, ἰσοκέλευθον, ὁμώροφον εὐχὸς ἔχουσαι,
5 λώϊον. Οὐκ ἐθέλει γὰρ ἅπαν καλὸν οἶον ὀρᾶσθαι.
Οὐδὲ γὰρ ἐστὶν ἄριστον, ὃ μὴ καλοῖτο προέσχε.
Καὶ στεινὴ φιλή, βαιὴ χάρις, ὥς πολὺμικτος
βορβορῆ. Κέλομαι δὲ καὶ ἐνθάδε χάσμα μέγιστον.
Ἐστάμεν, ὥς κεν ἔωσι διασταδὸν εὐσεβέοντες,
10 άνερες ἢ δὲ γυναῖκες, ὁμὸν κλέος οἶον ἔχοιεν.
Οὐδὲ γὰρ οἰοβίοισι μόνον φθόνος, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον
πλειοτέροις, πλείων τε κακοῦ μόθος. Εἰ δὲ καὶ οἶος
ναιετάειν ἐθέλοις Χριστῶ ζυνούμενος οἶω
καὶ τὸ φίλον· πάντεσσι δ' ὁμῶς δέος, ὡσπερ ἔμοι γε,
15 δυσμενέος τε πάλης, καὶ πτώματος οὐλομένοιο.*

5. Τὸ ἄριστο δὲν ἱκανοποιεῖται νὰ μένει μόνο· θέλει νὰ συντροφεύεται κι ἀπὸ ἄλλο ἄριστο. Εἶναι μιὰ γενικὴ γνώμη.

ΣΤΟΥΣ ΚΟΙΝΟΒΙΑΚΟΥΣ ΜΟΝΑΧΟΥΣ

Ἴαν ἔχουν μὲ πολλοὺς κοινὴ ζωὴ διαλέξει
 ἄντρες γυναῖκες μὲ ἴδια ἀπόφαση δεμένους
 καὶ βασιλιὰ καλὸ ἔχουν στὸ χορὸ τους πρῶτο
 μὲ ὁμόπνοη, ἰσόμετρη κι ὁμόστεγη ὕμνωδία,
 5 αὐτὸ εἶναι τ' ἄριστο· πού μόνο δὲ τοῦ ἀρέσει
 νά 'ναι· χωρὶς καλὸ πῶς ἄριστο αὐτὸ θά 'ταν;
 Χάρη μικρὴ ἢ φιλία μ' ἕναν καὶ μ' ἀνάκατους
 βόρβορος. Ἄλλὰ χάσμα μέγιστο προτρέπω
 κι ἐδῶ ἄς στηθεῖ, γιὰ νὰ λατρεύουν χῶρια
 10 ἄντρες γυναῖκες, δόξα μιά νὰ μοιραστοῦνε.
 Δὲ βγαίνει ὁ φθόνος μόνο σ' ὄσους ζοῦνε μόνοι,
 σ' ὄσους πᾶνε μαζὶ φουντώνει πιὸ κι ἐκεῖνος.
 Μ' ἂν θέλεις μόνος σου μὲ μόνο τὸ Χριστὸ νὰ ζήσεις
 κι αὐτὸ καλό· μὰ μὲ τοὺς ἄλλους τρέμω
 15 ὁ ἐχθρὸς μὴ σὲ παλέψει καὶ σὲ ρίξει κάτω.

ΕΙΣ ΣΩΦΡΟΣΥΝΗΝ

- Καλὸν γάμῳ δεδέσθαι, σωφρόνως μόνον,
 πλεῖον νέμοντα τῷ Θεῷ συσσαρκίας.
 Κρεῖσσον τὸ δεσμῶν τυγχάνειν ἐλεύθερον,
 τὸ πᾶν νέμοντα τῷ Θεῷ καὶ τοῖς ἄνω.
- 5 Θεὸς μὲν ἄζυξ, ἀγγέλων τ' ἀσαρκία·
 ὕλη δὲ συζυγῆς τε καὶ πλήρης φθορᾶς.
 Γάμος μέριμνα συζύγου καὶ φιλάτων·
 τῇ παρθενίᾳ Χριστὸς. Εἰ γυνὴ Θεῷ
 ἴσον φέρει τι, καὶ γάμος λυτῷ βίῳ·
- 10 εἰ δ' οὐδὲν ἴσον, οὐδὲ τοῖς βίοις ἴσον.
 Μὴ τοίνυν, ὧ τεκόντες, ὑβρίζοιτέ με,
 γάμῳ περισκιρτῶντες, ἀγνεῖα δὲ μὴ.
 Γάμῳ δίδωμι, τὴν ἀγνεῖαν λαμβάνω.
- Ἄλλ' εἰσὶν οἱ πεπτῶκασι· ἄλλ' ὄλοιό μοι,
 15 μὴ τοὺς ἀρίστους ἐκλέγων, τοὺς δ' ἀσθeneῖς.
 Οἱ μὲν γὰρ αὐτοῖς αἴσχος, οἱ δ' ἡμῖν κλέος.
 Γῆ δ' οὐκ ἀροῦται τῆς χαλάζης εἵνεκα,
 οὐ δ' ἀμπελῶν φυτεύεθ'· ἡ θάλασσα δὲ
 ὄρμοις δίδωσι πάντας οὕσπερ λαμβάνει·
- 20 Τί μοι τὰ πόρρω; κειμένῳ δ' Ἐωσφόρῳ

Η ΣΩΦΡΟΣΥΝΗ

- Καλό τοῦ γάμου τὰ δεσμὰ πού ἡ σωφροσύνη δένει
 ἂν δίνεις πιό πολλὰ στό Θεό, στή συζυγία τὰ λίγα·
 πιό καλό, νά 'σαι ἐλεύθερος χωρίς δεσμὰ κι ἐμπόδια
 και ν' ἀποδίνεις στό Θεό και στοὺς οὐράνιους ὄλα.
- 5 Εἶναι χωρίς δεσμὰ ὁ Θεός κι οἱ ἄγγελοι δίχως σάρκα.
 Ἡ ὕλη στενάζει στὰ δεσμὰ και τὴ διαλύει ἡ σήψη.
 Γάμος τὴ σύντροφο θὰ πεῖ και τὰ παιδιὰ φροντίζω·
 τῆς παρθενίας εἶν' ὁ Χριστὸς φροντίδα. Ἐν ἡ γυναῖκα
 ἴσο ἔχει κάτι μὲ τὸ Θεό, κι ὁ γάμος κι ἡ ἀγαμία
- 10 ἔχουν κι αὐτὰ· ἂν ἀντίθετοι, ποιὸ κοινὸ τοῦτα νά 'χουν;
 Γονιοῖ μου, τέτοια προσβολὴ ἀπὸ σᾶς δὲν περιμένω,
 στό γάμο νά 'στε ὀλόχαροι μὰ ὄχι και στήν ἀγνεΐα·
 πισωπατῶ στό γάμο ἐγὼ μὰ τὴν ἀγνεΐα διαλέγω.
- Μὰ εἶναι κι ἐκεῖνοι πού 'πεσαν, ὅμως ἄς πάει γιὰ μένα
- 15 ὅποιος τοὺς ἄριστους ξεχνᾷ κι ἀδύναμους διαλέγει·
 ντροπὴ γι' αὐτὸν οἱ δεῦτεροι, δόξα γιὰ μᾶς οἱ πρῶτοι.
 Δὲν τὴν ὀργώνομε τὴ γῆ κι ἄς πέφτει τὸ χαλάζι;
 Κι ἀμπέλι δὲ φυτεύομε; κι ἡ θάλασσα ὅσους παίρνει
 δὲν τοὺς ξεβράζει κάποτε σ' ἀκτὲς και περιγιάλια;
- 20 Τί θέλω μὲ τὰ μακρινά; Σὰν ἔπεσε ὁ Ἐωσφόρος,

μὴ συγκατενέχθησαν ἀγγέλων χοροί;
 Τί δ', οὐκ Ἰούδας ἦν φονεὺς τοῦ δεσπότητος,
 ἀλλ' οἱ μαθηταὶ δόξα; Τοῦτο δ' οὐ σκοπεῖς,
 τοῦ σοῦ γάμου τὰ δεινά, καὶ μοιχῶν κλοπάς,
 25 ἐξ ὧν τὸ φίλτρον, καὶ γένος νοθεύεται.

Ἵψοῦ βάδιζε, τὸν φθόνον δ' ἕα κάτω.
 Ἄγνευε πᾶσι, παρθένε. Χριστῶ μόνῳ
 νύμφη, κράτει τὸ κάλλος ἐσφραγισμένον.
 Χρηστὸς μὲν ἐστίν, ἀλλὰ καὶ ζήλου πλέως.
 30 Οὐδὲν δυσειδές, οὐδ' ἄκοσμον ἐκφέρει.
 Ἐσθῆτι κόσμου κόσμος ἢ ἀκοσμία,
 θρύψιν δὲ φεῦγε, καὶ ταπεινὸν τὰς κλάσεις.
 Μὴ τὸ βλέπεσθαι τῷ βλέπειν θήρενέ μοι.
 Σώφρων βάδιζε, κἄν ἀναστρέφῃ μόνη·
 35 κλείς ὡσὶ κείσθω, μηδὲ πορνεοὶ γέλως·
 πλειῆστον παρειαί, καὶ γέλωτος ἔμφασις.
 Θυμὸς, μέθη, δαίμων τε παρθένοις ἴσον·
 πάντων δὲ χειρὸν πλησμονὴ γαστρὸς χάριν.
 Εὐχαῖς τὸ κάλλος εἰκέτω κάγρυπνίαις.
 40 Σύνοικον αἰροῦ μηδ' ἀδελφὸν ραδίως.
 Ἐμπεπύρευμα τῆς νόσου τί δεῖ βλέπειν
 οὐδὲν τόδ' αἰσχρόν, πλὴν μόνη μνήνη χοός.

Πατὴρ μόνος σοι, καὶ Θεὸς πιστός, νέα·
 ἄλλοι δὲ φευγέτωσαν, ὡς θῆρες ποτε
 45 τὸ Σινά, πλαξίν ἐντυπούμενου νόμου.
 Ἄψανστος ἔστω προσφορὰ καὶ παρθένος,
 ἢ μὲν βεβήλοις, ἢ δ' ἀπάντων ὄψεσιν.
 Ἡ χρεῖα δουλούτω σε σαρκὸς μηδ' ὄλωσ.
 Ἄν προσδέῃ του, καμάκης σοι πηγάσει,
 50 ὕδρεῖα δώσει πυθμένος γεωργίαν.

μήπως μαζί γκρεμίστηκαν κι οί τάξεις τῶν ἀγγέλων;
 Κι ὁ Ἰούδας τάχα μου φονιάς δὲν ἦταν τοῦ Δεσπότη
 μὰ δόξα οἱ ἄλλοι μαθητές; Πῶς παραβλέπεις τοῦτα,
 ὄσα δεινὰ ἔχει ὁ γάμος σου κι ἀπὸ μοιχοὺς ἀπάτες;
 25 Ἔτσι κι ἡ ἀγάπη κι ἡ γενιὰ νοθεύουν καὶ ψευτίζουν.

Πάρε τὸ δρόμο γιὰ ψηλὰ κι ἄσε τὸ φθόνο κάτω.
 Παρθένα, μείνε σ' ὄλα ἀγνή, γιὰ τὸ Χριστὸ μονάχα
 τὴν ὁμορφιά σου φύλαξε καὶ σφράγισέ την γι' ἄλλους.
 Πῶς ν' ἀρνηθῶ ὅτι σ' ἀγαπᾶ, τὴ ζήλεια του ἐσὺ κοίτα
 30 ἄσχημο καὶ κακόμορφο σ' αὐτὸν δὲ βρίσκεις ἓνα.
 Τῆς φορεσιᾶς σου στολισμοί, ἡ ἀστολισιά της νὰ ἴναι,
 κάθε καμάρι ἀπόφευγε καὶ τὰ λυγίσματα ἄφησε.
 Μὴν κυνηγᾶς μὲ τὶς ματιὲς νὰ σέ κοιτάζουν οἱ ἄλλοι
 τὸ βάδισμά σου φρόνιμο κι ἄς μὴ σέ βλέπει μάτι·
 35 τ' αὐτιά σου κλείνε μὲ κλειδὶ καὶ κράτησε τὸ γέλιο·
 πάρα πολλὰ τὰ μάγουλα δείχνουν ὅταν γελοῦνε.
 Θυμός, μεθύσι, δαίμονες, ἓνα γιὰ τὶς παρθένες
 κι ἀπ' ὄλα τὸ χειρότερο νὰ ἴναι ἡ κοιλιά γεμάτη.
 Ἡ ὁμορφιά στὴν προσευχὴ καὶ στὴν ἀγρύπνια ἄς κλίνει.
 40 Μηδὲ ἀδελφὸ στὸ σπίτι σου μέσα εὐκολα μὴν παίρνεις·
 προσάναμμα εἶναι τῆς φωτιᾶς καὶ πιὸ καλὰ ἄς σοῦ λείπει·
 ντροπὴ δὲν εἶναι, μονάχα πού σέ γυρνᾶ στὸ χῶμα.

Πατέρας, κόρη μου, ὁ Θεὸς ἐμπιστος καὶ μονάχος.
 Ἄς φύγουν οἱ ἄλλοι ὡς κάποτε σκορπίσανε τ' ἀγρίμια
 45 ἀπ' τὸ Σινά, ὅταν γράφονταν στὶς πλάκες πάνω ὁ νόμος.
 Παρθενικὴ σου ἡ προσφορὰ κι ἀνεγγιχτὴ ὅπως πρέπει
 ἄς εἶναι ἢ μιὰ ἀπὸ βέβηλα κι ὄλων τὰ μάτια ἢ ἄλλη.
 Τῆς σάρκας σκλάβα οὐδέποτε ἢ ἀνάγκη ἄς μὴ σέ κάνει
 κι ἂν κάτι ἀκόμα σοῦ χρειαστεῖ τὸ λαδερὸ θὰ βγάλει.
 50 Καὶ θὰ σοῦ δώσει τὸ σταμνὶ στὸ βάθος ὅ,τι κρῦβει.

- Ἄρτοις τρέφονται πέντε μύριος λεώς·
 πόσον σὺ μᾶλλον, ἢ Θεοῦ παραστάτις;
 Μὴ τοίνυν ἀγνὸν τόνδ' ἔχουσα νυμφίον
 κάλλους ἀσάρκου, συζυγῆς τῷ δευτέρῳ.
- 55 Μοιχὸς γὰρ οὗτος, οὐκ ἀνὴρ καθίσταται,
 ζῶντος τὸ φίλτρον ἀνδρὸς ἐγκαρπούμενος.
 Ἢ καὶ κανοῦν προσθεῖσα τῷ Θεῷ σὺ γε
 ἀποστερήσεις; καὶ Σοδόμων φυγοῦσα πῦρ,
 παλινδρομήσεις; μὴ λίθος παγῆς ἀλός.
- 60 Χήρας σὺ πλεῖον, ἀλλὰ καὶ χῆρας γάμος
 ὑπεύθυνος, ψευσθέντος ἀγνείας ὄρου.
 Χρυσῆς τί γλώσσης ἐστὶν εὐτελέστερον,
 ψιλῆς, διδράχμου, δὴ τι τῶν ἀναστάντων;
 Ἄλλὰ κλαπέντα τὸν στρατὸν διώλεσε.
- 65 Ταῦτ' οὖν ὀρώσα, παρθένε, πείθου Θεῷ.

Μὲ πέντε μόνο ἀμέτρητος ψωμιά λαὸς χορταίνει
καὶ σὺ θὰ μείνεις νηστική στὸ Θεὸ πού παραστέκεις;
'Αφοῦ ἔχεις τέτοιο πάναγνο γαμπρὸ πού ἡ ὁμορφιά του
εἶναι ἀπὸ σώματα ἄσχετη, πῶς θὰ δεθεῖς μ' ἓνα ἄλλο;
55 πού θὰ 'ναι σίγουρα μοιχὸς κι ὁ ἄντρας σου δὲ θὰ 'ναι,
ἀφοῦ τ' ἀντρός τοῦ ζωντανοῦ θερίζει τὴν ἀγάπη;
'Ἐσὺ στὸ Θεὸ καὶ κάνιστρον ἔχεις προσφέρει, τώρα
πῶς θὰ τὸ πάρεις ἀπ' αὐτόν; Ξέφυγες τῶν Σοδόμων
τῆ φλόγα καὶ πισωπατεῖς; Στήλη ἀλατιοῦ μὴ γίνεις.
60 Εἶσαι ἀπ' τὴ χήρα ἀνώτερη μὰ τιμωρία τῆς μέλλει
γιὰ γάμο πού δὲν ψήφισε τὴ συμφωνία γι' ἀγνεία.
Πιὸ τιποτένιο δὲν εἶναι ἀπὸ χρυσαφιοῦ κομμάτι,
χλαμύδα ὠραία καὶ δίδραχμα τῆς κουρσεμένης χώρας.
'Ὅμως αὐτὸ σὰν τ' ἄρπαξαν πάει· ὁ στρατὸς ἐχάθη.
65 Αὐτὰ Παρθένα πρόσεχε καὶ στὸ Θεό σου σκύβε.

ΠΕΡΙ ΑΓΝΕΙΑΣ

Ἄρετή πᾶσα δικαίοις
ἓνα βαθμὸν προβιβάζει.
Ὁ μὲν ἀλλότριος εὐνῆς
ἴσος ἀγγέλοις ὑπάρχει.
5 Ὁ δὲ τ' ἐγκράτειαν ἀσκῶν,
μετὰ παρθένων τετάχθω·
ὁ δὲ τὸν γάμον φυλάσσω,
ἴσος ἐγκρατεῖ γενέσθω.
Μόνον ἀσκεῖτε τὸ σῶφρον
10 ἵνα μειζόνων τύχοιτε.

ΑΓΝΕΙΑ

Κάθε ἀρετὴ τὸ δίκαιο
τὸν ἀνεβάζει ἓνα σκαλί·
καὶ γάμο ὅποιος δὲ γνώρισε
γίνεται ἴδιος ἄγγελος.

- 5 Αὐτὸς ποὺ ἐγκράτεια κρατεῖ,
ὅπου οἱ παρθένες ἄς σταθεῖ.
Κι ὅποιος τὸ γάμο του φυλάει
ἴσος ἄς γίνει κι ἐγκρατῆς.
Τὴ σωφροσύνη μὴν ξεχνᾶτε
γιὰ ν' ἀποχτήστε ἀνώτερα.

ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ ΒΙΩΝ

(BB=βίοι, KP=κριτής, KO=βίος κοσμικός, ΠN=βίος πνευματικός).

BI. Κρίναις ἂν ἡμῖν, ὦ ξένε. KP. Κρίσις δὲ τίς;

BB. Βίοι μάχονται. KP. Καὶ τίνες, τίς δ' ἡ κρίσις;

BB. Ὁ κοσμικός τε καὶ ὁσος τοῦ πνεύματος,
πότερος ἀμείνων καὶ σοφοῖς βιώσιμος;

5 KP. Ὡς δύσκριτον μὲν, ἀλλ' ὁμως ἀκουστέον.

KO. Κόσμον πεφυκώς, οἶδα καὶ στέργω τάδε·
τὸ δ' εὐσεβές, πατρῶον αἰδεῖσθαι νόμον.

ΠN. Θεοῦ πεφυκώς, οἶδα καὶ σέβω Θεόν·
τὸ δ' εὐσεβές, τέλειον εἰδέναι σέβας.

10 Εἶ σοι τὸ χειρόν ἐστι τιμιώτατον,

πῶς οὐκ ἔμοι τὸ κρεῖσσον ἐνδικώτερον;

KO. Μήτηρ ἔμοι σὰρξ καὶ συνεκράθην χοῖ,
σαρκὸς ποθῶ πλήρωμα τῆς ἐρρηγμένης.

ΠN. Θεὸς Πατήρ μοι καὶ Θεῶν συνεζύγην,

15 μορφῆς ποθῶ μίμησιν ἧς ἀπερρύην.

KO. Πῶς δ' ἂν συνέστη, φράζε, τὸ βροτῶν γένος,
εἰ μὴ τὸ σαρκῶν συζυγὲς συνέδραμε,

12. Ὁ στίχος ἀποτελεῖ κατὰ τὸ Migne ἑκομψή περίφραση τοῦ γάμου

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΒΙΩΝ

(BB = βίοι, KP = κριτής, ΚΟ = βίος κοσμικός, ΠΝ = βίος Πνευματικός).

BB. Θα μᾶς κρίνεις, ξένε μου· KP: Ποιοὶ τὴν κρίση θέλουνε;

BB. Ἐδῶ δυὸ βίοι πολεμοῦν. KP. Ποιοὶ ἔν' αὐτοὶ κι ἡ κρίση ποιά;

BB. Ὁ ἕνας εἶναι ὁ κοσμικὸς κι ὁ ἄλλος πνευματικὸς.

Ποιὸς εἶναι ὁ καλύτερος νὰ τὸν ζήσουν οἱ σοφοί;

5 KP. Κρίση δύσκολη πολὺ. Πρῶτα ὁμῶς ν' ἀκούσομε.

ΚΟ. Ἄπ' τὸν κόσμον βλάστησα, ξέρω καὶ πρεσβεύω αὐτό·

Εἶναι εὐσέβεια νὰ κρατεῖς κάθε νόμον πατρικόν.

ΠΝ. Ἔρχομαι ἀπὸ τὸ Θεόν, ξέρω καὶ τιμῶ τὸ Θεόν·

κι ἡ εὐσέβεια εἶναι αὐτὴ, νάχεις τέλειον σεβασμό.

10 Τὸ κατώτερον ἂν γιὰ σένα εἶναι τ' ἀκριβότερον,

πῶς τ' ἀνώτερον γιὰ μένα νὰ μὴν εἶναι πιὸ σωστό;

ΚΟ. Εἶναι ἡ σάρκα ἡ μάνα μου, καὶ τὸ χῶμα ἔσμιξε

καὶ τῆς διασπασμένης σάρκα λαχταρῶ τὸ πλήρωμα.

ΠΝ. Ὁ Θεὸς πατέρας μου, κι εἶμαι σύντροφος τοῦ Θεοῦ,

15 τῆ μορφῆ νὰ μιμηθῶ θέλω ἀπ' ὅπου ἐστάλαξα.

ΚΟ. Τῶν ἀνθρώπων πῶς τὸ γένος θὰ γινόταν ἔλα πές μας,

ἂν δὲν δένονταν οἱ σάρκες πρόθυμα σὲ συζυγία

13. Τὸ νόημα: ἐπιθυμῶ τὴν ἀποκατάσταση τῆς ἐνότητος τῆς σάρκας ποὺ διασπάσθηκε σὲ ἄνδρα καὶ γυναῖκα.

νόμῳ τε θείῳ καὶ φύσει κρατούμενον;

- ΠΝ. Νόμος μὲν οὗτος, νῦν δὲ λυθῆναί με δεῖ,
 20 βίον πρὸς ἄλλον τοῦ παρόντος κρείσσονα
 σπεύδοντα, δεσμῶν καὶ φθορᾶς ἐλεύθερον.
 ΚΟ. Πῶς οὖν νήηλος ἦλθε παρθένος βίος;
 ΠΝ. Ἦν μὲν σκιώδης καὶ πάλαι· λάμπει δὲ νῦν,
 ἐξ οὗ Θεοῦ πέφηνε μήτηρ παρθένος.
 25 Καὶ γὰρ νόμος παλαιὸς εἶξε τῷ νέῳ·
 τὸ γράμμ' ἀπῆλθε, τὸ κράτος δὲ πνεύματος.
 ΚΟ. Ἄζυξ δ' ἂν ἦν τις συζύγου βίου δίχα,
 ἢ τίς δίκαιος; ΠΝ. Ὡς λίαν κομψὸς τις εἶ,
 πείθων τὸ σάρκας συνδραμεῖν καλῶν χάριν,
 30 καλοὺς μὲν ἐξέθρεψεν ἢ κακοὺς χρόνος,
 ὕβριν δὲ σαρκὸς ὁ σπορεὺς ἐπέβλυσεν.
 Οὐκ ἄλλο. Τὸ φρονεῖν δὲ τῷ πάθει γέλως,
 ὡς συγκάμνοντα Θεοῦ θελήματι.
 ΚΟ. Τί οὖν βίῳ δέδωκας, ἐζήτεις δὲ τί;
 35 ΠΝ. Κλάδους. ΚΟ. Ἴνα ψυγῶσιν, ἢ λαῖλαψ λάβοι;
 Δὸς τὴν ἐμὴν σὺ ρίζαν· εἶτ' ἔχε κλάδους.
 ΠΝ. Ἄρκεῖ γενέσθαι. Τῇ φθορᾷ δ' ἄλλος κάμοι,
 τρέφων, διδάσκων, εἶτα πενθῶν ἀθρόος
 τὸν οὐκ ἔτ' ὄντα, γραπτὸν ἐν τοίχοις βλέπων
 40 ἄπνουν τὸ κάλλος, υἱὸν οὐ κινούμενον.
 ΚΟ. Εὐπατρίδης ἐγὼ τις. ΠΝ. Ἐκ ποίου γένους;
 Ποῖος δ' ὁ πλάστης; τὸν δὲ πηλὸν ἀγνοεῖς
 ὡς εἶς; μί' εὐγένεια, μίμησις Θεοῦ.
 Τάφοις κρατεῖς σὺ καὶ νέοις προστάγμασιν,
 45 ἐξ ὧν ἐγράφης εὐγενής, οὐκ ἐτράφης.
 ΚΟ. Ἐμοὶ τὸ πλουτεῖν δυσμενεῖς βάλλει κάτω,
 φθόνῳ δὲ τήκει τοὺς κακοὺς, ποιεῖ φίλους,

35. Μικρὴ ἀλλαγὴ στὰ διαλεγόμενα πρόσωπα.
 Βλαστοὺς: παιδιὰ, ἀπογόνους.

- πού ὁ θεϊκὸς ὁ νόμος μὰ καὶ ἡ φύση τῆ στηρίζει;
 ΠΝ. Εἶναι νόμος ἀλλὰ πρέπει ἀπὸ αὐτὸν νὰ λυτρωθῶ
 20 καὶ νὰ τρέξω σ' ἄλλο βίο πού 'ναι ἀπὸ τὸ βίο αὐτὸν
 πιὸ καλὸς κι ἀπὸ δεσμὰ καὶ φθορά εἶν' ἐλεύθερος.
 ΚΟ. Τότε πῶς τῆς παρθενίας ἦρθε ὁ βίος ἐπειτα;
 ΠΝ. Ἦταν καὶ παλιά, κρυβόταν στὴ σκιά καὶ τώρα λάμπει
 κι ἔλαμψε ἀπ' αὐτὸν ἡ Μάννα τοῦ Θεοῦ μας ἡ παρθένος
 25 κι ἔτσι ὁ νόμος ὁ παλιὸς κλίνει κεφαλὴ στὸ νέο.
 Χάθηκε τὸ γράμμα πέρα καὶ τὸ πνεῦμα ἐξουσιάζει
 ΚΟ. Ἄσυντρόφιαστος ποιὸς θά 'ταν δίχως ταίρι στὴ ζωὴ του;
 Δίκαιος ποιὸς θεὸς νά 'ταν τότε; ΠΝ. Ὅμορφα μᾶς τὰ ταιριαζεις
 βάζοντας τὰ σώματα γιὰ καλὸ νὰ συντροφιάζουν.
 30 Θρέφει ὁ χρόνος τοὺς ἀνθρώπους καὶ καλοὺς μὰ καὶ κακοὺς.
 Μὰ τῆ σάρκα ἔχει γεννήσει τὴν περῆφανη ὁ πατέρας.
 Τίποτ' ἄλλο. Εἶναι γιὰ γέλια νὰ ἐπαινεῖ τὰ πάθη κάποιος
 τάχα πῶς βοηθᾷ νὰ γίνει τοῦ Θεοῦ τὸ θέλημα.
 ΚΟ. Τί στὸ βίο ἔχεις δώσει; ΠΝ. Τί ζητοῦσες ἀπ' αὐτόν; [σπάσει.
 35 ΚΟ. Βλαστούς. ΠΝ. Νά τοὺς κάψει ὁ πάγος ἢ κι ἡ θύελλα νὰ τοὺς
 Δῶσε μου τὴ ρίζα μου. ΠΝ. Κι ἐσὺ πάρε τὰ κλαδιά.

 ΠΝ. Φτάνει μόνο νὰ βλαστῆσουν κι ἂν χαθοῦν, ὁ πόνος ἄλλου,
 πού ἔθρεψε καὶ δίδαξε καὶ νά, πένθος ξαφνικὸ
 γι' αὐτὸν πού ἔχασε καὶ βλέπει ζωγραφιὰ μόνο στὸν τοῖχο,
 40 ὁμορφιά χωρὶς πνοή, γιὸ πού ἀσάλετος κοιτάζει.
 ΚΟ. Εἶμαι ἀπὸ καλοὺς γονιούς. ΠΝ. Ἄπὸ ποιὰ γενιά κρατεῖς;
 Τάχα ποιὸς ὁ πλάστης εἶναι; Βλέπω λησμονεῖς τὴ λάσπη
 λάσπη ἄς εἶσαι. Μιά ἡ εὐγένεια τοῦ Θεοῦ σου ἡ μίμηση.
 Μὲ τοὺς τάφους εἶσαι ἀκόμα, καὶ τὰ νέα προστάγματα
 5 πού σὲ γράψαν στὸ βιβλίον τῆς εὐγένειας δὲ σέ 'θρεψαν. [κάτω.
 ΚΟ. Τὰ δικά μου πλούτη ὡς βλέπεις τοὺς ἐχθροὺς μου στρώνουν
 Κάνει τοὺς κακοὺς νὰ λιώνουν ἀπὸ φθόνον, φέρνει φίλους

- θρόνους δίδωσιν ἐν πόλει φουσᾶν μέγα.
 ΠΝ. Ἐμοὶ πενία μηδὲ δυσμενεῖς ἔχειν
 50 χαρίζετ', οἶκτος δ' ἀσφαλέστερος φθόνου.
 Θρόνοι δὲ λυτοὶ καὶ φίλοι καιροῦ πλέον.
 Ἄν οὖν μένωσι, κρεῖσσον ἠττᾶσθαι Θεοῦ,
 ἢ πρῶτα πάντων τῶν ὀρωμένων ἔχειν.
 Ἦ πάντων εἶναι τῶν ὀρωμένων ἄνω.
 55 Πόλις δ' ἔχει με λαμπρὸν ἢ νοουμένην.

- ΚΟ. Τίς δ' ἀσφάλεια τῷ πένητι τοῦ βίου·
 τείχη, πυλῶνες, μηχαναί, ξιφηφόροι;
 ΠΝ. Κάμνοντες, ὥστε μὴ τὸ σῶμ' ὑπεκκλαπῆ·
 μόνον πέπασται τοῦτο καὶ μικρὸν ράκος.
 60 Ἄλλων ὁ ληστής, ἢ τυραννὶς ἐρρέτω.
 Ὁ φῶρ ἐχόντων· εἰς ἔμοι πλοῦτος, Θεός,
 ὃν οὐποτ' οὐδεὶς ἀρπάσει κεκτημένῳ.
 Τὰ δ' ἄλλ' ἐχόντων οἷς φίλον, τὴν οὐσίαν
 ἀρπαζέτωσαν τὴν ἐμὴν πᾶσαι χεῖρες.
 65 Πένητος ἀνδρὸς οὐδὲν ἀσφαλέστερον·
 θύει σαγήνην πλούσιος, τὴν δεξιὰν
 τὴν αὐτὸς αὐτοῦ, ὡς φίλην ἀσπάζεται,
 καὶ τῶν καλῶν δοτῆρα οὐχ ὑμνεῖ Θεόν,
 ἕως ἂν κέκτητ' εἰς ξένου πέση χέρας
 70 οὐ μὴ θέλει· τί φημι; δυσμενῶς ἴσως,
 κάκειῖθεν ἄλλου, τὰ τροχῶν κυλίσματα·
 ἔμοι δ' ἅπας συνέρχετ', ἦν θάνω, βίος,
 οὐδὲν φθόνῳ τε καὶ στροφαῖς λελείπεται.

- ΚΟ. Πόσον τὸ χειῖρας μὴ βλέπειν εἰς γειτόνων,
 75 ἄλλους δ' ἐς ἡμῶν, εὐσεβεστέρους ἴσως.
 ΠΝ. Πόσον τὸ χειῖρας εἰς Θεοῦ μόνον βλέπειν,
 τοῦ καὶ διδόντος καὶ πατρικῶς αἰτουμένου,

56. Ἴσως τὰ λόγια τοῦ ΠΝ. συνεχίζονται ὡς τὸ στίχο 73.

63. Ὁ φιλάργυρος ἔχει πάντα λιγότερα ἀπὸ ὅσα ἐπιθυμεῖ.

- κάνει μές στην πόλη οί θρόνοι νά φυσοῦν καί νά φουσκώνουν.
 ΠΝ. Δέ μοῦ κάνει ἐμένα χάρη μήτε ἐχθρούς γιά νά 'χω ἡ φτώχεια
- 50 κί ἀπ' τὸ φθόνο ὁ οἶκτος πάλι δίνει ἀσφάλεια πιὸ μεγάλη.
 Πέφτουν καί χαλοῦν οἱ θρόνοι πού ὁ καιρὸς ἔχει ἀγαπήσει.
 Κι ἂν ὀρθοὶ καί στέρεοι μένουν τοῦ Θεοῦ μου ἄς εἶναι ἡ νίκη
 παρὰ σέ ὄσα ἐδῶ θεωροῦμε νά 'χω ἐγὼ τὴν πρώτη θέση,
 πού κί ἀπ' ὄλα ὄσα θεωροῦμε νά 'χω τὴν πιὸ ἐπάνω θέση.
- 55 Θέλω ἡ δόξα μου νά λάμπει μές στὴ νοητὴ τὴν πόλη.
 ΚΟ. Ποιὰ εἶν' ἡ σιγουριά πού δίνουν στὸ φτωχὸ γιά τὴ ζωὴ του
 μηχανές, κάστρα, πυλῶνες καί λαοὶ ἀρματωμένοι:
 ΠΝ. Εἶναι ὁ κόπος τους μονάχα μὴν τὸ σῶμα κάποιος κλέψει
 μόνο αὐτὸ τοὺς ἔχει μένει καί μιὰ σπιθαμὴ κουρέλι.
- 60 Ὁ ληστής ἄλλους σκοπεύει, ἡ ἐξουσία τους στὰ τσακίδια·
 γιά ὄσους ἔχουν εἶναι ὁ κλέφτης· εἶναι ὁ Θεὸς δικός μου πλοῦτος,
 πού κανεὶς δὲ μοῦ τὸν παίρνει, κτῆμα ἀφοῦ τὸν ἔκανα.
 Τ' ἄλλα ἄς τὰ 'χουν ὄσοι τέρψη σ' αὐτὰ βρίσκουν· τ' ἀγαθὰ μου
 πού μοῦ ἀνήκουν κάθε χέρι ἄς τ' ἀρπάξει ἐλεύθερα.
- 65 Ἀπὸ ἐκεῖνον πού στερεῖται τίποτα πιὸ σίγουρο.
 Μὰ στὸ δίχτυ του νά ὁ πλούσιος πού θυσιάσει, τὸ δεξί του
 χέρι ὁ ἴδιος τὸ δικό του τὸ φιλάει σὰ φίλο του
 καί τὸν ὕμνο του δὲ στέρνει στὸν ἀγαθοδότη Θεό,
 ὥσπου τ' ἀποχτήματά του πέφτουνε ὄπου αὐτὸς δὲ θέλει
- 70 ἢ σὲ κάποιου ξένου χέρια, ἀλλὰ τί λέω, ἴσως κί ἐχθροῦ
 κί ἀπὸ ἐκεῖνον σ' ἄλλον πάλι καθὼς ὁ τροχὸς κυλᾷ.
 Μὰ ὄλ' ἐμένα ἀκολουθοῦν τ' ἀγαθὰ μου ὄταν πεθάνω,
 πίσω δὲ θὰ μένει οὔτ' ἓνα ἀπὸ φθόνο ἢ κί ἀπάτη.
 ΚΟ. Φοβερό νά μὴν κοιτάζεις στοῦ γειτόνου σου τὰ χέρια
- 75 μὰ νά βλέπουν τὰ δικά μας ἄλλοι πού 'ναι πιὸ εὐσεβεῖς.
 ΠΝ. Τί θαυμάσιο ν' ἀποβλέπεις στοῦ Θεοῦ μόνο τὰ χέρια,
 πού γνωρίζει νά χαρίζει μὰ καί νά ζητᾷ ὡς πατέρας.

αίσχρὸν δὲ μηδὲν τοῦ λαβεῖν δρᾶσαι χάριν,
 τὴν αἰμολάπτῃν βδέλλαν ἐκμιμούμενον,
 80 τὰ μὲν κρατοῦντα, τοῖς δ' ἐρείδοντα φρένα,
 τὰ δὲ βλέποντα οὐ καλοῖς ἐν ὄμμασι,
 τὰ δ' ἐκτυποῦντα ταῖς ὀνειρῶν ἐλπίσιν,
 αἰεὶ πλέον πένητα τῷ ποθομένῳ;

ΚΟ. Οἴσει δὲ πῶς τις δυσκόλου καιροῦ φοράν,
 85 μηδὲν φέρων ἔρεισμα τῆς ἀηδίας;
 ΠΝ. Ἦρου με πῶς τις φεύζेत' εὖστοχον βέλος;
 Θριζ οὐ διαιρεῖτ' εὐπετῶς, οὐδ' ἐγγύθεν.
 Γενοῦ στενός μοι καὶ κακῶν φεύξη φοράν.
 Δόναξ φέρει τὰ πνεύματ', ἀλλ' οὐχὶ δρυές.
 90 Ὅ μὲν γὰρ εἴκει, τὰς δ' ἀνατρέπει βάρως.
 ΚΟ. Ἐμοὶ τρυφᾶν ἐξεστιν. ΠΝ. Ἄλλ' ἐμοὶ τρυφή,
 τὸ μὴ τρυφᾶν, κόρω τε καὶ τοῖς ἐντέροις
 οἰδοῦντα, καὶ νοσοῦντα πλουσίᾳ νόσω,
 ὄζοντα τερπνῷ βορβόρω λαιμοῦ πέρα,
 95 τὸν νοῦν στενοῦντα τῷ πάχει τῆς ἰλύος.
 ΚΟ. Ἐμοῦ τὰ πέμματ'. ΠΝ. Ἄρτος ἢ καρυκεία,
 ἐμοὶ τὰ πόματ', ἐξ ἁλῶν ἅπαν γλυκύ.
 Οἷς τῶν τρυφῶντων ἀλμυρὸν καταπτύω.

ΚΟ. Ὅσμῃ μύρων ἔμοιγε τέρψις, ἕσματα
 100 χερῶν ποδῶν κροτήματ', εὐρυθμοὶ κλάσεις,
 ὁμορροθούντων ὀργάνων συμφωνία.
 ΠΝ. Αἰνεῖς σὺ ταῦτα, ταῦτα δ' ἐστίν, οἷς κακὸς
 ἔμοιγ' ὁ πλοῦτος, ὡς κακῶν διδάσκαλος.
 Ὑ Κρεῖσσων μὲν ἡμῖν ὀργάνων ψαλμῶδια·
 105 ψυχὴν συναρμόζουσα τοῖς νοουμένοις
 μύρου δὲ παντὸς Χριστὸς εὐωδέστερος,
 ἡμῖν κενωθεῖς, ὡς λύση δυσωδίας,

Νὰ μὴν κάνεις τίποτα γιὰ νὰ λάβεις εἶν' αἰσχρό,
 μὲ τὴ βδέλλα μοιάζοντας πού αἷμα ξέρει νὰ ρουφᾶ,
 80 νὰ κρατεῖς ὅσα σοῦ δίνουν ν' ἀκουμπᾶς τὴ σκέψη σ' ἄλλα,
 νὰ στραβοκοιτάξεις ἄλλα μ' ἓνα βλέμμα ὄχι καλὸ
 κι ἄλλα νὰ τ' ἀποτυπώνεις στὶς ἐλπίδες τοῦ ὄνειρου σου
 πάντοτε φτωχότερος γιὰ ὅσα ἐπιθυμῆ ἡ καρδιά σου.

ΚΟ. Καὶ πῶς θὰ κρατήσῃ κάποιος τοῦ καιροῦ τὸ κύλημα,
 85 ἂν δὲν ἔχει καταφύγιο μπρὸς στῆς ζωῆς τὴν ἀνοστιά;
 ΠΝ. Ρώτησες πῶς θ' ἀποφύγεις εὐστοχη, σωστὴ ριξιά;
 Στὰ δυὸ ἢ τρίχα δὲ χωρίζει εὐκολα, κι οὔτε κοντά μου
 νὰ σταθεῖς φίλος στενός μου κι ἀποφεύγεις τὰ δεινὰ.
 Τὸ καλάμι ἐκεῖνο ἀντέχει στοὺς ἀνέμους κι ὄχι ἡ δρυς.

90 Τὸ καλάμι ὑποχωρεῖ, πέφτει ἡ δρυς ἀπὸ τὸ βάρος.

ΚΟ. Ἡ ἀπόλαυση δική μου. ΠΝ. Ἐγὼ τὸ ἀντίθετο ποθῶ·
 πέρα ἢ ἀπόλαυση ἀπὸ μένα κι ἀπ' τὸ φάγε φουσκωμένη
 ἢ κοιλιά μου κι ἄρρωστος ἀπ' τοῦ κόρου τὴν ἀρρώστια
 νὰ μυρίζω ὡς τὸ λαιμὸ ἀπὸ βουῆκο πού σ' ἀρέσει

95 καὶ τὸ νοῦ νὰ περιορίζω μὲ τὴν λάσπη τὴν παχιά.

ΚΟ. Κάθε γλύκισμα μ' ἀρέσει. ΠΝ. Γιὰ ψωμί καὶ γιὰ γλυκό μου
 ἔχω ἐγὼ τὸ τάραμα, πού εἶν' ὀλόγλυκο ἀπ' τὸ ἀλάτι,
 τὴν ἀρμύρα του ὅταν φτύσω σ' ὄσους τὰ γλυκὰ ποθοῦν.

ΚΟ. Μυρωδιὰ ἀπ' ἀρώματα εἶναι ἡ τέρψη μου, γλυκὰ τραγούδια,
 100 χερῶν κρότοι καὶ ποδιῶν, ρυθμικὰ τσακίσματα,
 ὄργανα συγκαιρισμένα πού ἀντηχοῦνε ἀρμονικὰ.

ΠΝ. Ἐπαινεῖς αὐτὰ πού πρέπουν σ' ὄσους στὴν καταστροφὴ
 τοὺς πηγαίνει ὁ πλοῦτος τους, τῶν κακῶν ὁ δάσκαλος.

Ἄπὸ τὰ ὄργανά τους ὄλα, οἱ ὕμνοι ἀτίμητοι γιὰ μᾶς,
 105 πού ἀνεβάζουν τὴν ψυχὴ μας σὲ ὄλα ὁ νοῦς μας μόνο βάζει·
 κι ὁ Χριστὸς ἀπὸ ὅποιο μύρο πιὸ πολὺ μοσχοβολᾷ,
 ὅταν ἄδειασε γιὰ μᾶς ἀπ' τὴ δυσωδία τραβώντας

ἣς νεκρότης μ' ἐπλησε τῆς ἀμαρτίας.
 Κροτῶ δὲ χεῖρας, ἦν πέση φονεὺς ἐμός,
 110 λόγον τιν' ἢ πρᾶξιν τιν' εἰσηγούμενος
 κακὴν. Ποδῶν ὄρχησις, ἐνθεος στροφή.

ΚΟ. Τάχ' ἂν τόδ' εἶποις, ὡς πενία καὶ ταῖς νόσοις
 ἀρκεῖ, πλέον φέρουσα σωμάτων ἄκη.
 ΠΝ. Τόδ' οὐκ ἂν εἶποιμ'. Οὐκ ἀληθὴς γὰρ λόγος.
 115 Ὅ δ' ἔστι ἀληθές, τοῦτο καὶ λελέξεται·
 πένης ἐχόντων εὐσθενέστερος πολὺ.
 Θεὸς δ' ἔδωκεν, ἀντανιστῶν τὴν χάριν.
 Ἴσχὸν πένησιν, εὐπόροις δὲ φάρμακα·
 μοχθεῖ πένης, ἰδρῶσι τὰς ὕλας κενοῖ,
 120 πεινᾷ, ριγοῖ, συγκαίεθ' ἠλίω μέσῳ
 ὁδοιπορεῖ, φορτίζεθ', ὕεται, στένει·
 καιροῦ τροφήν ἀπλὴν τε καὶ ἀσύνθετον
 ἐδέξατ', οὐδὲν οἶδε μαγγανευμάτων,
 ὧν ὄψοποιοὶ καὶ τρυφῆς ὑπηρέται
 125 γῆς καὶ θαλάσσης ἐκπορίζουσι μυχῶν,
 θῆλυν τράπεζαν ἐκτιθέντες ἀνδράσι.

Φύσαι, κατάρροι, σπλῆνες, ἐξαρθρήματα,
 βοαί, φορήσεις, ὠχρότητες, ἐκλύσεις
 τῶν εὐπορούντων· τῶν κόρων οὗτοι τόκοι.
 130 Οἱ μὴτ' ἔχουσιν ὧν ἔχουσιν ἡδονήν,
 ζητοῦσί θ' οἷς λείψωσιν ὄγκον, πολλάκις,
 ζηλοῦντες εὐεκτοῦντας ἀσθενεστέρους·
 πάντων ἔρημοι, δυστυχεῖς εὐδαίμονες.
 Χρυσός, λίθοι, ποικίλματ' ἐσθῆτος, βαφαί
 135 ζωογράφου τε πορφύρας ἀντιχρόου,
 τοίχων, ὀρόφων καὶ ψηφίδος πεδοστιβοῦς·

πού τῆς ἀμαρτίας ἡ νέκρα μ' εἶχε καταπλημμυρίσει.

Ὁ φονιάς μου ἂν σωριαστεῖ πρόθυμα χειροκροτῶ

- 110 πού σέ κάποιο λόγο ἡ πράξι ἀσχημη μὲ σπρώχνει πάντα
κι ὁ χορὸς εἶναι γιὰ μένα γύρισμα πρὸς τὸ Θεό.

ΚΟ. Ἴσως θά μᾶς πεῖς ἀκόμα πῶς προφταίνει στίς ἀρρώστιες
γιατρεία νὰ φέρει ἢ φτώχεια πῶς πολὺ ἀπὸ κάθε τι ἄλλο.

ΠΝ. Ὅχι αὐτὸ δὲ θά τὸ πῶ μιὰ κι ἀληθινὸ δὲν εἶναι.

- 115 Ἄλλὰ ὅ,τι εἶναι ἀληθινὸ, θά τ' ἀκούσεις ἀπὸ μένα:
ἀπ' τοὺς πλοῦσιους ὁ φτωχὸς εἶναι δυνατώτερος·
ὁ Θεὸς ἔχει χαρίσει ἴδια δίνοντας τὴ χάρη,
στοὺς φτωχοὺς τὴ δύναμη καὶ στοὺς πλοῦσιους φάρμακα·
ἀγωνίζεται ὁ φτωχὸς βγαίνει ὁ ἰδρώτας του πικρὸς·
120 πείνα, κρῦο ἀπὸ τὴ μιὰ ἢ μὲς στὸ καμίνι τοῦ ἡλίου,
δρόμοι, βάρη ἀσήκωτα καὶ βροχὲς καὶ στεναγμοί.
Τὸ φαῖ του πάντα ἀπλὸ, πρόχειρο, μονότονο
οὔτε κι ἔχει δοκιμάσει κάποια νοστιμιὰ ποτέ του
ἀπ' αὐτὲς πού οἱ μάγειροι οἱ ὑπηρέτες τῆς τρυφῆς
125 ἀνασύρουν ἀπ' τῆς γῆς καὶ τῆς θάλασσας τὰ βάθη
καὶ τραπέζι γιὰ τοὺς ἄντρες στρώνουν πού γυναῖκες κάνει.

Φούσκωμα, καταρροές, σπλῆνες καὶ λυμένα μέλη
καὶ φωνές καὶ κιτρινάδες καὶ σπασμοὶ καὶ παραλύσεις
τῆς πολυφαγίας τὰ κέρδη ὅλα τοῦτα γιὰ ὄσους ἔχουν,

- 130 π' οὔτε ἀπόλαυση δὲ βρίσκουν σέ ὅσα πλοῦτη αὐτοὶ κατέχουν
μὰ ζητοῦν σέ πόϊον ν' ἀφήουν τὰ καλά τους καὶ συχνὰ
τοὺς φτωχότερους ζηλεύουν πού ἔχουν ὁμως τὴν υἰειά τους·
ἐρημοὶ ἀπὸ τοὺς συντρόφους δυστυχεῖς εὐτυχημένοι.
Τὰ χρυσάφια, τὰ πετράδια πού τὰ ρούχα τους στολίζουν
135 καὶ τὸ χρῶμα τῆς πορφύρας τοῦ ζωγράφου τοῦ ἐπιδέξιου
γιὰ τοὺς τοίχους, τὰ ταβάνια, τίς στρωτὲς ψηφίδες κάτω

ἄργυρος, ὁ μὲν τις κρυπτός ἐν κόλποις χθονὸς
 εἰρχθείς, ὄθεν προήλθεν, ἄξιος τάφων,
 ὁ δ' ἐν προσθήκῃ, καὶ προσαστράπτων πότοις·
 140 ἵπποι, τάπητες, ἄρμαθ', ἄρματηλάται,
 κύνες, κυνηγοί, θηρίων ἰχνεύμονες·
 καὶ ταῦτα δὴ τὰ τερπνά, δεσποίνης κακῆς,
 γαστρός, πόρου τε πανδόχου λαιμοῦ χάρις·
 στρώται, θυρωροί, κλήτορες, κοιμήτορες,
 145 ἀνθηφόροι, ραντῆρες, ἐκμαγεῖς κύκλων,
 γεῦσται, σκιασταί, νευμάτων ἐπίσκοποι,
 λοῦσται, κερασταί, δακτύλων ὑψώμασι,
 κοῦραι γυναῖκες, ὀμμάτων ἠδύσματα·
 τύμβου τὰ πάντα πλουσίου, γραπτῆς χοός.

150 Ὁ δ' ἐνδεὴς ἔστηκεν, ἂν δὲ καὶ πέση
 νόσῳ καμῶν, μόγις ποτ' ἦ μακροῦ χρόνω,
 οὐδὲν παρέξει πρᾶγμα τοῖς αὐτοῦ φίλοις,
 τεθνήξεθ' ὡς λέων τις ἐν βρυχήμασι
 νεκρός, ζαπλούτων πλεῖστον εὐανθέστερος.
 155 Τί λοιπόν; ὕβρις, θυμός, ἔκστασις, θράσος,
 μέθη, γέλωτες ἀκρατεῖς, αἰσχροὶ λόγοι,
 Θεοῦ περιφρόνησις, αἵματος, φίλων,
 ταῦτ' οὐ πενήτων μᾶλλον ἐστ' ἢ πλουσίων·
 πλοῦτος γὰρ ὕβριν, ἢ δ' ἀπώλειαν φέρει.
 160 Ὁ δ' ἐκπιέζεθ' ὡς τὰ πόλλ', οὐδ' αἴρεται·
 Θεοῦ μάλιστ' ἂν συνδραμῶν φόβος τύχη.
 Καλῶν ἀπάντων παιδαγωγὸς εὐσθενής.

Ἄθρει δ' ἕκαστον ἀνθ' ἑκάστου συντόμως,
 ἀμφοῖν δίκαιος τοῖς βίοις μένων βραβεύς.

165 εἰ μὴ φέρειν σοι καὶ τόδ' ὕβριν φαίνεται,
 ὥσπερ πενήτων ἐστάναι καὶ πλησίον,

Τὸ ἀσήμι πού τὸ κρύβεις μέσ στῆς γῆς βαθιά τὰ σπλάχνα
μέσα ἐκεῖ φυλακισμένο, γιὰ τὸν τάφο εἶν' ἄξιο ἀπ' ὅπου
βγῆκε. Κι ὅταν τὸ φορεῖς σὲ μεθύσια στραφταλίζει.

140 Τ' ἄλογα καὶ τὰ πουλιά, τ' ἄρματα καὶ οἱ ἄρματηλάτες
κυνηγετικά σκυλιὰ πού τ' ἀγρίμια ἀναζητοῦν
κι ὄλα ὅσα χαρὰ προσφέρουν εἶναι χάρη στὴν κοιλιά,
πού εἶναι δέσποινα κακὴ καὶ σὲ ἀχόρταγο λαιμό.

Στρῶστες, θυρωροί, κλητῆρες, στὸ κρεβάτι ὅσοι ὀδηγοῦνε,
145 οἱ ἀνθοφόροι, ὅσοι ραντίζουν ἢ τοὺς δίσκους καθαρίζουν,
ὅσοι γεύονται, ὅσοι ἰσκιάζουν, γνέψιμο ὅσοι περιμένουν
ὅσοι λούζουν, καὶ κερνᾶνε κάποιο δάκτυλο ὅταν παίζει,
κοριτσόπουλα, γυναῖκες πού ἔναι χάρμα τῶν ματιῶν,
πλούσιο τάφο αὐτὰ στολίζουν καὶ ζωγραφισμένο μνημα.

150 Ὅρθιος στέκετ' ὁ φτωχὸς κι ὅταν πέσει μιὰ φορὰ
ἀπ' ἄρρώστια χτυπημένος σύντομῆ ἢ μακρόχρονη
στοὺς ἀγαπητοὺς καμιά δὲ θὰ κάνει ἐνόχληση·
θὰ πεθάνει σὰν λιοντάρι μὲ βρουχίσματα ἠχερὰ
νεκρός, ἀπὸ ζάπλουτου μ' ὄψη πιὸ ἀνθηρότερη.

155 Κι ἀπομένουν, θυμός, θράσος, περηφάνεια, ἐξαλλοσύνη
καὶ μεθύσια κι αἰσχρὰ λόγια καὶ χαχανητὰ ἀνόητα
περιφρόνηση τοῦ Θεοῦ, τῶν δικῶν καὶ κάθε φίλου.
Στοὺς φτωχοὺς δὲν πᾶνε αὐτὰ, πιὸ πολὺ ἀγαποῦν τοὺς πλούσιους.
Φέρνει ὁ πλούτος περηφάνεια στὴν ἀπώλεια που ὀδηγεῖ.

160 Καὶ θὰ δεῖς συχνότερα νὰ στριμώχνηται καὶ μήτε
ν' ἀνεβαίνει, πιὸ πολὺ φόβο ἂν νιώσει τοῦ Θεοῦ,
κι ὄλων τῶν καλῶν νὰ γίνεῖ δάσκαλος ἀκούραστος.

Κοιτάζε μὲ συντομία τώρα τὸ ἓνα δίπλα στ' ἄλλο
καὶ στοὺς δυὸ τοὺς βίους δίκαιους βραβευτῆς κοίτα νὰ μείνεις,
165 ἂν καὶ τοῦτο δὲν πιστεύεις πῶς σοῦ φέρνει προσβολή,
νὰ σταθεῖς θέλω νὰ πῶ δίπλα δίπλα στοὺς φτωχοὺς

- ἢ πνεῖν τὸν αὐτὸν ἀέρα, ἢ κλῆσιν μίαν
καλεῖσθ', ὁμόστεγός τε καὶ σύμπλους δοκεῖν.
Φθονεῖς ἀρίστοις, καὶ κακοῖς οἰκτιζομαι.
- 170 Κακῶν γὰρ οὐδέν ἐστιν ἀθλιώτερον,
κἂν εὐδρομῶσιν εἰς ἐπισφαλὲς τέλος.
Διαπτύεις πένητας, ὡς ἄλλου Θεοῦ·
ἔν οἷδα πλάσμα, πάντας εἰς μίαν κρίσιν
ἤξοντας. Ἄλλ' ἢ δευτέρα πλάσις, τρόπος
- 175 χρηστοῖς ἐπαίρη· σωφρονίζομαι φόβῳ.
Κάμπτη μογηροῖς· ἐλπίσιν κουφίζομαι.
Μένει γὰρ οὐδέν, ἀλλὰ ρεῖ μακρῶ χρόνῳ.
Νῦξ ἡμέραν ἔπαυσε, νύκτα δ' ἡμέρα·
χαρὰν δὲ λύπη, καὶ τὰ τερπνὰ συμφορὰν
- 180 ἔστησεν· οὐκουν, ὡς παγίοις, προσεκτέον.

- Σοὶ δεινὸν οὐδέν, οὐδὲ τῶν ἄγαν κακῶν·
τῷ γὰρ φρονεῖν πῶς τὸ τρυφᾶν ἐνίσταται.
Ἐμοὶ δὲ πένθος, καὶ τὰ μικρὰ φαίνεται.
Θεοῦ γὰρ ἀλλοτριώσις ἢ ἁμαρτία·
- 185 πῶς δ' ἂν φέρομι ζημιούμενος Θεόν;
Σοὶ χρηστός ὕπνος καὶ δύο πλευρῶν θέσεις.
Ἦδεῖς δ' ὄνειροι τῶν ἐν ἡμέρᾳ τύποι.
Πίνεις, κυβεύεις, λαμβάνεις, παίζεις, γελᾷς.
Ἐμοὶ δ' ἄϋπνον τοῦ βίου πλεῖστον μέρος,
- 190 κεντοῦσι γάρ με καὶ καθεύδονθ' οἱ πόνοι
ἂν δ' ἀρπάσω τι μικρὸν ὕπνου, δακρῦω·
φοβεῖ με καὶ εἶδωλα νυκτὸς ἀγρίας,
κρίσις, δικαστῆς ἄρροπος, ἔντρομος στάσις.
Πηγὴ παφλάζουσ' ἐνθεν ἀσβέστου πυρὸς
- 195 σκώληξ ἐκεῖθεν ἐσθίων αἰδίδως·

187. Μὲ τις φροντίδες τῆς ἡμέρας εἶναι ὁμοιες οἱ φαντασίες τῆς νύχτας, λέει ἄλλοῦ ὁ ποιητῆς (11,1, Α,291).

- ν' αναπνέεις τὸν ἴδιο ἀέρα καὶ μὲ τὸ ἴδιο νὰ σὲ λένε
 τ' ὄνομα κι ὁμόστεγός τους νὰ 'σαι καὶ συνταξιδιώτης.
 Τοὺς σπουδαίους φθονεῖς, μὲ πιάνει λύπη γιὰ κάθε κακό.
- 170 Ἐπὶ τοὺς κακοὺς δὲν εἶναι ἄλλο πιὸ ἀξιολύπητο
 κι ἂν καλὸ ταξίδι κάνουν, θὰ 'χουνε τέλος καλό;
 Τοὺς φτωχοὺς περιφρονεῖς ἄλλου ὡς νὰ 'ναι κάποιου Θεοῦ
 Ξέρω ἐγὼ ὁμῶς πλάση μιὰ καὶ πῶς ὄλοι σὲ μιὰ κρίση
 θὰ σταθοῦν· κι ἡ δεύτερη πλάση τρόπος εἶναι ζωῆς.
- 175 Σὲ φουσκώνουν οἱ εὐτυχίες, φρόνιμο μὲ κάνει ὁ φόβος·
 σὲ λυγίζει ἡ ἀτυχία, δύναμη μοῦ δίνει ἡ ἐλπίδα.
 Τίποτε δὲ μένει τὸ ἴδιο, ρέει μὲ τὸν καιρὸ κι ἀλλάζει·
 παύει ἡ νύχτα τὴν ἡμέρα μὰ καὶ ἡ μέρα τὴ νυχτιά·
 τὴ χαρὰ διακόπτει ἡ λύπη κι ἡ χαρὰ τὴ συμφορὰ·
- 180 πρόσεξε, γιὰ πάντοτε ὄχι, τὴ σταμάτησε γιὰ λίγο.
 Δὲν εἶναι κακὸ γιὰ σένα καὶ τὸ πιὸ χειρότερο·
 καὶ στὴ φρόνηση ὡς φανεῖ στήνεται ὄρθια ἡ τρυφή.
 Καὶ τὰ πιὸ μικρὰ σὲ μένα λύπη γίνονται καὶ πένθος·
 σίγουρη ἀποξένωση ἡ ἀμαρτία ἀπ' τὸ Θεό·
- 185 καὶ ἡ ψυχὴ πῶς νὰ σηκώσει τὸ Θεὸ νὰ ζημιωθεί;
 Τὶ γλυκὸς γιὰ σένα ὁ ὕπνος, γύρνα ἀπ' τὸ ἄλλο σου πλευρό,
 κι ὁμορφα τὰ ὄνειράτά σου τὴν ἡμέρα ζωγραφίζουν
 μὲ κρασί, μὲ ζάρια, κέρδη, μὲ παιχνίδια καὶ μὲ γέλια·
 δίχως ὕπνο εἶναι ἡ ζωὴ μου στὸ περισσότερό της μέρος.
- 190 Μὲ κεντοῦν συνέχεια οἱ πόνοι κι ὅταν πέφτω νὰ πλαγιάσω.
 Κι ἂν γιὰ λίγο ὁ ὕπνος μὲ πάρει τρέχουνε τὰ δάκρυσά μου
 καὶ τῆς ἄγριας τῆς νύχτας φαντασίες μὲ τρομάζουν·
 κρίση, ἀλύγιστος κριτῆς καὶ νὰ τρέμω ἐγὼ μπροστά του.
 Ἐπ' τὴ μιὰ βογγάει τὸ κύμα τῆς φωτιᾶς τῆς ἄσβηστης.
- 195 Τὸ σκουλήκι ἀπὸ τὴν ἄλλη τρώει χωρὶς νὰ σταματᾶ.,

μέσον συνειδός, ἄγραφος κατήγορος
 Θεὸς Θεός σοι, ἦν φέρῃ τὰ δεξιὰ.
 Ἐμοὶ σεβαστός, κἂν φέρῃ τάναντία.
 Τὸ γάρ με κάμνειν, φάρμακον σωτηρίας.

- 200 Ὅσον πιέζομ', ἔρχομαι τόσῳ πέλας
 Θεοῦ· τὸ γὰρ πάσχειν με συσφίγγει Θεῶ.
 Καὶ γὰρ στρατὸς διώκων εἰς τεῖχη φέρει,
 παῖδες, γυνὴ σοὶ καὶ φίλοι παρήγοροι,
 ἃ καὶ μεθίσταθ' ἢ μεγίστη συμφορά.
- 205 Ἐμοὶ δ' ἔρεισμα καὶ παραψυχὴ Θεὸς
 πεινῶντι, καὶ ριγοῦντι καὶ στενουμένῳ.
 Ὑβριζε, παῖε, δυσγενῆ, πτωχὸν κάλει,
 πάτει, βιάζου, μικρὸν ὑβρίσεις χρόνον.
 Θεῶ φέρω τὰ πάντα πρὸς ὃν καὶ βλέπω.
- 210 Πέμπω λογισμὸν εἰς βίον τὸν ὕστερον
 ἐκεῖ καθίσταμ'. Οὐδὲν οἶδα τῶν κάτω.
 Οὕτω τὸ λυποῦν ραδίως ἐκλύομαι.
 Τί τ' ἄλλα; σήμερον δὲ σοὶ μὲν μὴ λαβεῖν
 τὴν ψῆφον, οὐ φορητόν, ὥς γ' ἔμοι δοκεῖ.
- 215 οὐ γὰρ φέρει κρατούμενον τὸ κρατοῦν ἀεὶ.
 Ἴσον δ' ἔμοι λαβεῖν τε καὶ τὸ μὴ λαβεῖν.
 Ἀρκεῖ Θεός μοι, κἂν τὰ πάντ' ἄλλος φέρῃ,
 τοῦτ' εὐκλεές μέγιστον εἰς νίκην ἔμοι.

ΚΟ. Τί οὖν ἐὰν πέσωσι τῶν ἄκρων τινές;

- 220 ΠΝ. Τί οὖν ἐὰν πέσωσι καὶ τῶν δευτέρων;
 Καὶ γὰρ κατορθοῦν ἔστιν ἀμφοῖν, καὶ πεσεῖν.
 Ἴσον πρὸς ἴσον, ἀλλ' ἐγὼ χεῖρους πολὺ
 τίθημι τοὺς πίπτοντας ἐν πρώτῳ βίῳ·
 τοσοῦτόν εἰμι τοῖς κακοῖς ἐναντίος.
- 225 Ὡν γὰρ κρατούντων τιμιώτερον κράτος,

ἡ συνείδησή μου μέσα ἄγρυπνη κατήγορος.

Ἐὰν στὰ φέρει ὄλα δεξιὰ κράξεις «ὁ Θεός, ὁ Θεός μου».

Σεβαστὸς εἶναι γιὰ μένα κι ἂν τὰ φέρει ἐνάντια μου ὄλα.

Ὁ δικός μου πόνος εἶναι τὸ σωτήριο φάρμακό μου.

200 Ὅσο πιὸ πολὺ ὑποφέρω τόσο πιὸ κοντὰ πηγαίνω
στοῦ Θεοῦ μου· ἡ συμφορὰ πιὸ πολὺ μ' αὐτὸν μὲ δένει.

Ὅσους κυνηγᾷ στρατὸς καταφεύγουν μὲς στὰ τείχη.

Τὰ παιδιὰ σου στήριγμά σου κι ἡ γυναῖκα σου κι οἱ φίλοι,
πού γιὰ σένα ἡ πιὸ μεγάλη εἶναι συμφορὰ ἂν τοὺς χάσεις.

205 Εἶναι στήριγμα δικό μου ὁ Θεός κι ἐνθάρρυνσή μου
καὶ στὴν πείνα καὶ στοῦ κρύου καὶ σ' ὅποια μὲ σφίγγει ἀνάγκη.

Ἐξευτέλιζε καὶ χτύπα, λέγε τὸ φτωχὸ χαμένο,

πάτα τον καὶ ἀνάγκαζέ τον· πόσο ἀκόμα θὰ φουσκώνεις;

Στὸ Θεὸ τὰ πάντα ἀφήνω καὶ τὸ βλέμμα μου σ' ἐκεῖνον.

210 Καὶ τοὺς λογισμοὺς μου σπέρνω στὴ ζωὴ πού θ' ἀκολουθήσει.

Φτιάχνω ἐκεῖ τὴν κατοικιά μου καὶ ξεχνᾶω ὄλα τὰ κάτω·
κι ἔτσι διώχνω ἀπ' τὴν ψυχὴ μου εὐκόλα τὴν κάθε λύπη.

Καὶ γιὰ τ' ἄλλα; ἂν δὲν κερδίσεις σήμερα τὴ δίκη ἐσύ,
δὲν μπορεῖς νὰ τ' ἀνεχτεῖς ὡς μοῦ λέει ἡ σκέψη μου.

215 Ὅποιος πάντα του κερδίζει πῶς νὰ κερδηθεῖ ποτέ;

Τὸ νὰ πάρω ἢ νὰ μὴν πάρω ἴδια καὶ τὰ δυὸ βαραίνουν.

Φτάνει νὰ 'ναι ὁ Θεός μαζί μου κι ὄλα τ' ἄλλα ἄς μὴν τὰ πάρω·
τοῦτο ἢ δόξα ἢ πιὸ μεγάλη, τοῦτο ἢ πιὸ τρανὴ μου νίκη.

ΚΟ. Κι ἂν γλιστρήσει καὶ κανένας ἀπ' τοὺς κορυφαίους καὶ πέσει

220 ΠΝ. Τὶ κι ἂν πέσει καὶ κανένας ἀπ' τοὺς χαμηλότερους;

Εἶναι ἡ νίκη καὶ τὸ πέσιμο καὶ γι' αὐτὸν μὰ καὶ γιὰ κεῖνον·

ἴσα κι ὁμοια οἱ δυὸ τους μὸλο πού χειρότερους

πιὸ πολὺ βρίσκω ὄσους πέφτουν ἀπ' τὸν πρῶτο πρῶτο βίο.

Τόσο ἐμένα θὰ μὲ βρεῖς στοὺς κακοὺς ἀντίθετο.

225 Γιατὶ ὅποιοι ἔχουν νικήσει μὲ μιὰ νίκη πιὸ λαμπρὴ,

- τούτων πεσόντων πτώσις ἀθλιωτέρα.
 Ἐκεῖνο δ' αἰτῶ μὴ λογίζεσθαι βίῳ
 εἴ τις κάκιστος· τῷ βίῳ γὰρ δυσμενής.
 Σκοπεῖν δ' ἐφ' αὐτῷ καὶ δοκιμάζειν τὸν τρόπον
 230 καλῶν θ' ὁμοίως καὶ κακῶν κατ' ἀντίον,
 καὶ μὴ τὸ μείον ἐν ζυγῷ καταρρέπειν,
 οὐ γὰρ δίκαιον, ἰσχύειν δὲ τὸ πλεόν.
 Γνοίης δ' ἂν οὕτω τοῖν βίῳ ὅσον μέσον,
 μή μοι τὸν ἄκρον τῶν ὄνων ἵππων κακῷ
 235 ἀντεξετάζειν, μηδὲ κοσμικοῦ βίου
 ἄριστον ἄνδρα; τῷ κακίστῳ τῶν ἐμῶν·
 κρείττους γὰρ ἂν φανεῖεν, οὐκ ἄρνήσομαι.
 Εἰ δ' ἄκρον ἄκρῳ, καὶ κακὸν θείης κακῷ
 ἐναντίους, μάθοις ἂν ὅπόσον κρατῷ.
 240 Σκόπει κάκεῖνο, ὅσον ἐν παντὶ χρόνῳ
 τὸ πταῖσμα ὑμῖν, καὶ παρ' ἡμῖν τὸ κρατοῦν.
 Μίαν δὲ φασιν οὐ φέρειν χελιδόνα
 ἔαρ τὸ καλόν, οὐδὲ γὰρ γῆρας τρίχα.
 Τί φῆς; δίδως τὴν ψῆφον; ἢ χαίρειν ἐῷ;
 245 ΚΡ. Δίδωμι· πῶς δ' οὐ; τηνικαῦτ' οἰήσομαι
 χρῆναι προτιμᾶν τὸν κάτω τοῦ σοῦ βίου,
 ὅταν Θεῷ βροτῶν τιν' ἰσώσω μανείς·
 εἰ δ' οὐ μανήσομ', οὐδὲ τοῦτο πείσομαι.
 Ἄλλ' ἄπιτε· λώϊον δ' ἦν ἔχητ' εἰρηνικῶς
 250 ἄμφω πρὸς ἀλλήλους τε καὶ Θεὸν μέγαν,
 σὺ μὲν νέμων τὰ πρῶτα τῷ πρώτῳ βίῳ,
 σὺ δ' ὡς ἀδελφὸν δευτέρου προσλαμβάνων.
 Εἴ τοι τὸ πρῶτον οὐκ ἔχει, τί κωλύει
 ἔχειν τὰ δευτέρ'; οὐδὲ τοῦτ' ἀτιμία.
 255 Οὕτως ἂν ἡμῖν ἀσφαλῆς εἴη βίος.

- όταν τοῦτοι πέσουν ἔχουν πέσιμο ἀθλιότερο.
 Καὶ παράκλησή μου μιὰ· στὴ ζωὴ μὴ λογαριάξεις
 ποιὸς εἶν' ὁ χειρότερος· εἶναι ἐχθρὸς στὴ ζωὴν αὐτῆ·
 κοίταξε τὸν ἑαυτό σου καὶ δοκίμασε τὸν τρόπο
 230 καλῶν ὁμοία καὶ κακῶν, ἕνα ἀπέναντι στὸν ἄλλο,
 καὶ τὸ λίγο ἄς μὴ βαραίνει σὰν ζυγίζει ἡ ζυγαριά,
 δίκαιο βέβαια αὐτὸ δὲν εἶναι, μ' ἄς νικᾷει τὸ πιὸ πολὺ
 καὶ θὰ δεῖς πόσο μακριὰ εἶναι ἡ μιὰ ζωὴ ἀπ' τὴν ἄλλη.
 Τὸ καλύτερο γαϊδούρι μὴ καὶ τὸ κακὸ ἄλογο
 235 δίπλα στὸ ἕνα τὸ ἄλλο βάζεις· κι ἀπ' τὴν κοσμικὴ ζωὴ
 μὴ τὸν πιὸ καλὸ συγκρίνεις μὲ τὸν πιὸ κακὸ δικό μου·
 θὰ φανοῦνε ἀνώτεροι, δὲν μπορῶ νὰ τ' ἀρνηθῶ.
 Μ' ἂν τὸν πρῶτο μὲ τὸν πρῶτο καὶ κακὸ μ' ἄλλον κακὸ
 ἀντιμέτωπος τοὺς βάλεις πόσο ξεπερνῶ θὰ μάθεις.
 240 Πρόσεξε καὶ τοῦτο πόσο σ' ὄλο μέσα τὸν καιρὸ
 ἐσᾶς κρατάει τὸ πέσιμό σας καὶ σ' ἐμᾶς ἡ νίκη πόσο.
 Κι ἕνα χελιδόνι μόνο τὴν καλὴ δὲν φέρνει ὡς λένε
 ἀνοιξη οὔτε φέρνει πάλι καὶ τὰ γερατεῖα μιὰ τρίχα.
 Τί θὰ πεῖς λοιπόν; μοῦ δίνεις ψῆφο ἢ νὰ σὲ χαιρετήσω;
 245 ΚΡ. Σοῦ τὴ δίνω. Πῶς ἀλλιῶς; Τότε δὰ θενὰ νομίζεις
 πῶς νὰ προτιμήσω πρέπει τὴ χειρότερή σου ζωὴ,
 όταν τρελαθῶ καὶ κάποιον ἐξισώσω μὲ τὸν Θεό.
 Μ' ἂν στὰ σύγκαλά μου μείνω, μήτε θὰ πειστῶ σ' αὐτὸ.
 Πᾶτε τώρα· πιὸ καλὰ νὰ εἶναι εἰρήνη ἀνάμεσά σας,
 250 μεταξύ σας καὶ τῶν δυό, καὶ τῶν δυό μὲ τὸ Θεό.
 Τὰ πρωτεῖα ἐσὺ στὴν πρώτη ἔλα δῶσε τὴ ζωὴ,
 καὶ τὴ δεύτερη ἐσὺ πάλι ἄρτη ὡς ἀδελφῆ κοντά σου.
 Ἐὰν δὲν ἔχει τὰ πρωτεῖα κάποιος ποιὸ τὸ ἐμπόδιο
 νὰ ἔχει δεύτερο βραβεῖο; προσβολὴ δὲν εἶναι τοῦτο.
 255 Ἐτσι μοναχὰ ἡ ζωὴ μας θὰ ἔναι ἀσφαλισμένη πλέον.

ΠΕΡΙ ΑΡΕΤΗΣ

- Τὴν ἀρετὴν ποθέω μὲν, ἀτὰρ τόδε μ' οὐκ ἐδίδαξεν,
 ἣτις δὴ τελέθει, καὶ ὀππόθεν ἴζει' ἔμοιγε,
 καὶ μάλα περ ποθέοντι. Πόθος δ' ἀτέλεστος, ἀνίη.
 Εἰ μὲν δὴ καθαρὸς τελέθει ρόος, οὐκ ἐπίμικτος
 5 ὕδασι χειμερίοισι, χαραδραίοισι τ' ἀναύροις,
 δίζημ' ὅς μιν ἔτετμεν ἐπὶ χθονός. Ἦ γὰρ ἀνέσχε
 βόρβορον ἐκ κραδίης, ἢ δέξατο, σάρκα βαρεῖαν
 ἔλκων, καὶ ζοφόντι θολούμενος ἔκτοθεν ἔχθρῳ
 ζωῆς ἡμετέρης, καὶ ἰλυόντι βερέθρῳ.
- 10 Οὐδὲ γὰρ ἦεν ἐοικός, ἐπεὶ ρύσις εἰμὶ παγεῖσα,
 καὶ ρευστοῦ βιότιο διεκρέω, ἔμμεν' ἄρευστον.
 Εἰ δ' οὐκ ἀργύρεος πάντη ρόος, ἀλλ' ἐπίμικτος
 ἔστι χειροτέροις ἀρετῇ, καὶ μίξις ἄκοσμος,
 πῶς ἀρετὴ τελέθει, τάδε φράζω. Καὶ γὰρ ἔγωγε
- 15 τῇ καὶ τῇ νόον ὠκὺν ἐπὶ στήθεσσιν ἐλίσσω.
 Ψυχρὴ μὲν χιόνος φύσις ἔπλετο, ἀργυρῆ τε·
 ξανθὴ δ' αὖ θερμῆ τε πυρὸς φύσις, οὐδ' ἐπίμικτα
 ταῦτα πέλει. Ἐλύθη δὲ βίη πάρος, ἢ ἀνεμίχθη.
 Τῇ δ' ἀρετῇ πῶς αἴσχος ἐπήλυθεν εἰκόν' ἀτίζον,
- 20 εἰκόνα τὴν μέγαλοιο Θεοῦ, κακόχαρτος ἀμαρτάς,
 εἰ ἔτεδν Θεός εἰμι, λάχος δὲ σὸν εὐχομαι εἶναι.

Η ΑΡΕΤΗ

- Πόσο ἐπιθυμῶ τὴν ἀρετὴ· ἀλλ' αὐτὸ δὲ μ' ἔχει μάθει
 ποιὰ νὰ ἴναι αὐτὴ ἀλλὰ καὶ πῶς θὰ φτάσει καὶ σ' ἐμένα
 πού τὴν ποθῶ· ὁ ἀνεκπλήρωτος ὁ πόθος εἶναι πόνος:
 Ἐάν εἶναι ρεῦμα καθαρὸ πού δὲ σμίγει καθόλου
- 5 μέ τὰ νερὰ τοῦ χειμῶνα πού τρέχουν στίς χαράδρες,
 ποιὸς τὴν ἀπάντησε στὴ γῆ, ρωτιέμαι. Ἦ ἔχει ἀντλήσει
 ἀπ' τὴν καρδιά του βόρβορον ἢ δέχτηκε, τὴ βαριά σάρκα
 σέρνοντας, καὶ ἀπ' τὸ σκοτεινὸ θολωμένος ἐξωτερικὸ ἐχθρὸ
 τῆς ζωῆς μας καὶ τὸ λασπερὸ βάραθρο.
- 10 Δὲν ἦταν κάτι ταιριαστό, ἀφοῦ εἶμαι στάλα πού ἐπηξε
 καὶ κυλῶ μὲς στὴ ζωὴ πού κυλάει, νὰ μείνω ἔξω ἀπ' τὴ ροή.
 Μ' ἂν ἀσημένιο καθαρὸ δὲν ἦταν ρεῦμα μόνο,
 ἡ ἀρετὴ θὰ ἦταν γιὰ τοὺς κατώτερους καὶ τὸ ἀνακάτωμα ἄκοσμο.
 Πῶς εἶναι ἀρετὴ αὐτό; νὰ μοῦ πεῖς. Γιατί κι ἐγὼ
- 15 πότε ἀπὸ δῶ, πότε ἀπὸ κεῖ τὴ γοργὴ σκέψη στρέφω.
 Παγωμένο εἶναι τὸ χιόνι καὶ λαμπρό,
 κόκκινη καὶ ζεστὴ ἡ φύση τῆς φωτιᾶς οὔτε σμίγουν
 αὐτὰ τὰ δύο. Καταλυέται ἡ δύναμή τους προτοῦ ἀναμιχθοῦν.
 Καὶ πῶς ἔπεσε ντροπὴ στὴν ἀρετὴ ἀσχημίζοντας τὴν εἰκόνα,
 20 τὴν εἰκόνα τοῦ μεγάλου Θεοῦ ἢ κακόχαρη ἁμαρτία,
 ἂν ἀληθινὰ εἶμαι Θεὸς καὶ κληρὸς δικὸς του καυχιέμαι ὅτι εἶμαι.

Πυνθάνομ' Ἀλφειοῖο καλὸν ῥόον, ὡς διὰ πικρῆς
ἐρχεθ' ἄλος, μέγα θαῦμα, γλυκὺς ῥόος, οὐδ' ἐπίμικτος
ἢ λῶβη τελέθει. Λῶβη δέ τε ἡέρος ἀχλύς,

25 καὶ νοῦσος μελέων· ἀρετῆς δέ τε, ἡμετέρῃ νύξ.

Πολλάκι ταρσὸν ἄειρα πρὸς αἰθέρα, καί με βαρεῖα
τηκεδανή τε μέριμνα χαμαὶ βάλε· πολλάκι δ' αὐτε
αὐγασάμην θεότητος ἀγνὸν φάος, ἀλλὰ μέσον τι
ἦλθε νέφος, κρύφθη δὲ σέλας μέγα, καὶ μ' ἐδάϊξεν,

30 ὡς φύγεν ἐγγὺς ἔοντα. Τίς ὁ φθόνος; ἢ ποθέσθαι
αἶεν ἐμοὶ ποθέει θνητοῦ νόμος, ἢ τόδ' ἄμεινον
ἔστιν ἐμοί, μόχθῳ μὲν ἐλεῖν, μόχθῳ δὲ φυλάξει,
τοῦτο γὰρ ἔμπεδόν ἐστιν, ὃ νοῦς κάμε. Πολλάκι δ' αὐτε
ἔσθλοῦ τ' ἠδὲ κακοῖο διάκρισιν ἐχθρὸς ἤμερσεν,

35 ὡς θῆρ κερδαλέος τις ἐπ' ἔχνεσιν ἔχνια βάλλων,
ὡς κεν θηρητῆρα καλοῦ πλάζειε δόλοισιν.

Ἄλλο τι σὰρξ μὲν ἀνωξεν ἐμοὶ φίλον, ἄλλο δ' ἐφετμή,
ἄλλο Θεός, φθόνος ἄλλο, χρόνος τὸ μὲν, ἄλλο τι δ' αἰών.

Ἔρδω δ', ὃ στυγέω, καὶ ἀμφιγέγηθα κακοῖσι.

40 Καὶ γελῶ μόρον αἰνὸν ἐνὶ σπλάγχνοισιν ἐμοῖσι,
Σαρδάνιον, κακόχαρτον, ἐπεὶ καὶ τερπνὸς δλεθρος.
Νῦν χθαμαλός, νῦν αὐτε μετήρορ· ὕβριν ἀτίζων
σήμερον, ὕβριστῆς δ' ἄρ' ἐς αἰῶνα· ἄλλος ἐν ἄλλοις
καιροῖς, πουλυπόδης τις εἰδόμενος χρῶσα πέτραις·

45 δάκρυα θερμὰ χέων, ἢ δ' οὐ συνέρευσεν ἀμαρτὰς.
Καὶ τὰ μὲν ἐξεκένωσα, τὰ δ' ἐνδοθεν αὐθις ἀγείρω
ἄλλαις ἀμπλακίησιν, ἄκουσ δέ τε φάρμακα ῥίνα.
Σάρκεσι παρθένος εἰμί, καὶ εἰ φρεσίν, οὐ σάφα οἶδα.

25. Τὸ δικό μας σκοτάδι: ἡ δική μας νύχτα, ἡ διαφθορά μας.

- Ἄκούω καὶ τὸ ἡμερο ρεῦμα τοῦ Ἀλφειοῦ· μέσα ἀπὸ τὴν πικρὴ
 θάλασσα κυλᾷ θαῦμα μεγάλο τὸ γλυκὺ ρεῦμα καὶ δὲν περνᾷ
 μέσα του τὸ μόλυσμα. Τοῦ ἀέρα μόλυσμα εἶναι ἡ θολοῦρα
 25 καὶ ἡ ἀρρώστια στὸ σῶμα· τῆς ἀρετῆς, τὸ δικό μας σκοτάδι
 Συχνὰ ἐβαλα φτερά στὰ πόδια γιὰ τὰ ἐπάνω ἀλλὰ βαριά,
 πού μὲ λιώνει φροντίδα μ' ἔριξε κάτω· συχνὰ πάλι
 μὲ καταφώτισε τὸ ἅγιο φῶς τῆς θεότητος ἀλλὰ μπῆκε
 στὴ μέση ἓνα σύννεφο, κρύφτηκε ἡ μεγάλη λάμψη καὶ μὲ σπάραξε
 30 πού μοῦ διέφυγε ἐνῶ ἤμουν κοντά· ποιός φθόνος; Μήπως νὰ ποθεῖται
 πάντοτε ἀπὸ μένα ποθεῖ τῶν θνητῶν ὁ νόμος, ἢ τοῦτο καλύτερο
 εἶναι γιὰ μένα, μὲ δυσκολία ν' ἀποχτήσω καὶ μὲ δυσκολία νὰ φυλάξω,
 γιὰ τὸ τοῦτο εἶναι τὸ μόνιμο, γιὰ ὅποιο κουράστηκε ὁ νοῦς. Συχνὰ πάλι
 τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ τὴ διάκριση ὁ ἐχθρὸς ἀποστέρησε
 35 σὰν ἀγρίμι παμπόνηρο ἐφαρμόζοντας σὲ ἄλλα ἴχνη τὰ ἴχνη τοῖ,
 γιὰ νὰ παραπλανήσει μὲ τοὺς δόλους του τὸν κυνηγὸ τοῦ καλοῦ.
- Σὲ ἄλλο μὲ σπρώχνει πού ἀγαπῶ ἡ σάρκα, σὲ ἄλλο ἡ ἐντολὴ
 σὲ ἄλλο ὁ Θεός, ὁ φθόνος σὲ ἄλλο, σὲ τοῦτο ὁ χρόνος σ' ἐκεῖνο ἡ ἰκα-
 νότητα·
- πράττω αὐτὸ πού μισῶ καὶ χαίρομαι μὲ τὶς παρανομίες μου.
 40 Καὶ γελῶ μὲ τὸ φοβερὸ θάνατο πού κλείνεται μέσα στὰ σπλάχνα μου,
 καγχάζοντας, κακόχαρα, γιὰ τὴν ὁ δλεθρος εἶναι τερπνός.
 Τώρα σέρνεται χαμηλά, τώρα μετεωρίζεται· τὴν ὕβρη περιφρονεῖ
 σήμερα, καὶ ὕβριστὴς γίνεται αὔριο, διαφορετικὸς σὲ διαφορετικοὺς
 καιροὺς σὰν κανένα χταπόδι πού παίρνει τὸ χρῶμα τῆς πέτρας
 45 χύνοντας θερμὰ δάκρυα, ἀλλὰ μαζί τους δὲ χύθηκε ἡ ἁμαρτία·
 ἀλλὰ ἄφησα νὰ χυθοῦν κι ἄλλα ἀμέσως συναθροίζω μέσα μου
 γιὰ νέες ἁμαρτίες κι ἔχω ἀπορρίψει τὰ φάρμακα τῆς θεραπείας.
 Εἶμαι παρθένος στὸ σῶμα, ἂν εἶμαι καὶ στὸ μυαλὸ δὲν καλοξέρω.

Αἰδῶς ὄμμ' ἐκάλυψε, νόος δ' ἀνένευσεν ἀναιδής,
 50 ὄξυφαῖς ξείνοισι κακοῖς, ἰδίοις δέ τ' ἀφεγγής.
 Οὐράνιος μύθοισιν, ἐπιχθόνιος πραπίδεσσιν
 εἰμί, γαληνιῶν τε, καὶ εὐδίοις· εἰ δ' ἄρ' ἀήτης
 καὶ τυτθὸς πνεύσειεν, ἀνίσταμαι οἰδαλέοισι
 κύμασιν, οὐδ' ἀπέληξε ρόθος πάρος, ἢ γενέσθαι
 55 νηνεμῖν. Τῆμος δὲ πεσεῖν χόλον, οὐ μέγα θαῦμα.
 Πολλάκι δ' εὐδρομέοντα σὺν ἐλπωρῆσιν ἀρίσταις,
 ἤδη καὶ μεσάτης ἀρετῆς ὑπερεκτείνοντα,
 ἐξαπίνης παλίνορσον ὑπὸ προπόδεσσιν ἔθηκεν,
 ὧς τε κατὰ ψαμάθοιο φέρων πόδα λοίγιος ἐχθρός,
 60 κλεπτομένης προπάροιθεν ὑπ' ἴχνεσιν ἀστατεύουσιν·
 αὔθις ἀνέρχομ' ἔγωγε, καὶ ἔμπαλιν ἔρχομ' ὀπίσσω.
 Πλεῖον ἔτ' ἢ τοπάροιθε δυσάμμορος, αἰὲν ὀδεύων,
 αἰὲν ἔχων μέγα τάρβος, ἔβην μόγις, ὧκα δ' ὀλισθον.

Μακρὸς μοι βίος ἐστί, καὶ οὐκ ἐθέλω βιότοιο
 65 λύσιν, ἄκος ποθέων, ἄκος δέ τε τῆλ' ἀπ' ἐμεῖο,
 ἤμασι πλειότεροισι πλεόν κακότητος ἀγείρων.
 Τοῦνεκεν ἡμετέρη γενεῆ τόδε δόγμα πεπήχθω·
 πρώτη μὲν Τριάδος καθαρῆ φύσις· αὐτὰρ ἔπειτα,
 ἀγγελικῆ· τριτάτη δ' ἄρ' ἐγὼ βροτός, ἀμφιτάλαντος,
 70 μεσσηγὸν ζωῆς τε καὶ ἀργαλέου θανάτοιο
 ἐστήω, ἐρίδωρον ἔχων τέλος, ἀλλ' ἐπίμοχθον,
 εἰ καὶ μικρὸν ἔωξα κακοῦ βιότοιο θύρετρα.
 Ὡδε Θεὸς γὰρ ἀνωξεν ἐμῆς φρενὸς ἔμμεν' ἀεθλον.
 Κεῖνος δ' ἐστὶν ἀριστος, ὃς ἐν πλεόνεσσι κακοῖσι
 75 βαιὰ φέρει κακίης ἰνδάλματα, καὶ πρὸς ἀναντες
 σπεύδει σὺν μεγάλιο Θεοῦ χερὶ, θερμὸν ἔρωτα
 τῆς ἀρετῆς φορέων, κακίης δέ τε νῶτα διώκων.
 Ὡς τε ρόος ποταμοῖο βιώμενος ἄλλο ρέεθρον

Τὸ σῶμα σκεπάστηκε μὲ τὴν ντροπὴ, ἀλλὰ φέρθηκε μ' ἀναίδεια ὁ
νοῦς,

- 50 βλέπει καθαρὰ τὶς ξένες κακίες κι εἶναι τυφλὸς γιὰ τὶς δικές του·
οὐράνιος εἶμαι στὶς σκέψεις ἀλλὰ γήινος στὶς ἐπιθυμίες,
γαλημένος καὶ εἰρηνεμένος ἀλλὰ ἂν κάποιος ἄνεμος
φυσῆξει, ἀκόμα καὶ μικρός, ὀρθώνομαι μὲ ὀλοφούσκωτα
κύματα καὶ δὲ σταματᾷ ὁ παφλασμός προτοῦ γίνεῖ
- 55 γαλήνη. Ἐὰν πέσει τότε ὁ θυμὸς δὲν εἶναι μέγα θαῦμα.
Συχνὰ ἐνῶ καλοδρομίζω μὲ ἄριστες ἐλπίδες
καὶ πιὰ ἀπλώνομαι πέρα ἀπὸ τὸ μέσο τῆς ἀρετῆς,
ξαφνικὰ μὲ ξαναφέρνει πίσω πάλι στὴν ἀρχὴ
ὁ ὀλέθριος ἐχθρὸς καὶ βρίσκομαι πάλι νὰ πατῶ στὴν ἄμμο
- 60 πὺ μᾶς ξεγέλασε πιὸ μπροστὰ μὲ ἀβέβαια βήματα.
Ἐνεβαίνω ἐγὼ πάλι καὶ πάλι μὲ πηγαίνει πίσω
περισσότερο ἀπὸ πρῶτα τὸ δύστυχο καὶ περπατῶ πάντα
καὶ πάντα ὁ φόβος μου μεγάλος· λίγο προχώρησα κι ἀμέσως πίσω.
Μακρὰ εἶναι ἡ ζωὴ μου καὶ δὲ θέλω τῆς ζωῆς μου
- 65 τὴ λύση, ποθῶ τὴ θεραπεία πὺ ὡστόσο βρίσκεται μακριὰ μου·
σὲ περισσότερες ἡμέρες μαζεύω περισσότερη κακία.
Γι' αὐτὸ γιὰ τὸ γένος μας ἄς ἰσχύει αὐτὴ ἡ σκέψη:
Πρῶτὴ εἶναι ἡ καθαρὴ φύση τῆς Τριάδας κι ἔπειτα
οἱ ἄγγελοι· τρίτη ἐγὼ ὁ θνητός, φύση ἀμφίβολη·
- 70 ἀνάμεσα στὴ ζωὴ καὶ στὸν ἀπαίσιον θάνατον
στέκομαι, ἔχοντας πλουσιόδωρον τέλος ἀλλὰ ὄλο μόχθο,
ἂν καὶ λίγο μόνο ἀνοιξά τὴν πόρτα τῆς κακῆς ζωῆς.
Ἐτσι ὁ Θεὸς ὄρισε νὰ εἶναι ὁ ἀγώνας τοῦ νοῦ μου.
Ὁ ἄριστος εἶναι αὐτὸς πὺ μέσα σὲ πλησμονὴ κακῶν
- 75 κρατᾷ ἰσχνὲς εἰκόνες τῆς κακίας καὶ πρὸς τὸν ἀνήφορον
τρέχει μὲ τὴ βοήθεια τοῦ μεγάλου Θεοῦ, ἀπὸ φλογερὸ ἔρωτα
τῆς ἀρετῆς γεμάτος καὶ καταδιώκοντας καταπόδι τὴν κακία.
Κι ὄπως ρεῦμα ποταμοῦ πὺ ὄρμα σὲ ἄλλο ρεῦμα

- τρηχαλέον, θολερόν τε καὶ ἄγριον, εἰ δὲ μιγείη,
 80 κρύπτων πλειοτέρῳ καθαρῷ ρόον ἰλύονεντα·
 ἥδ' ἀρετὴ πλεκτοῖο, τὸ δὲ πλέον οὐραγιώνων.
 Εἰ δέ τις ἐνθάδ' ἐὼν Θεὸν ἔδρακεν, ἢ πρὸς ἀνακτα
 ἔδραμε σάρκα βαρεῖαν ἐς οὐρανὸν ἔνθεν ἀείρας,
 τοῦτο Θεοῦ γέρας ἐστί. Βροτοῖς δέ τε μέτρ' ἐπικείσθω.
- 85 Εἰ δ' ἄγε τοι καὶ τοῦτον ἐγὼ λόγον ἐν φρεσὶ θήσω,
 πῶς κεν τῆς μεγάλης ἀρετῆς ἐπὶ τέλος ἴκηαι,
 ἢ μούνη καθαρῷ καθαρὸν θύος. Οὐ μὲν οὖν
 ἐνθάδε. Πουλύχοος γὰρ ἐπ' ὄμμασιν ἐνθάδε καπνός·
 στέργῳ δ', εἰ κεν ἔπειτα λίπω κακὰ δακρυόεντα.
- 90 Οὐκ οἶον μέγαλοιο Θεοῦ τότε δῶρον ἐτύχθη,
 εἰκόνα περ τίντος, ἐπεὶ καὶ σεῖο μενοινηῆς,
 οὔτε σέο φρενὸς οἶον, ἐπεὶ καὶ κρείσσονος ἀλκῆς,
 ὡς οὐδ' ὄψις ἔμοιγε μόνη θηήσατο λευστά,
 καὶ μάλα δερκομένη περ, ἐκὰς μεγάλου Φαέθοντος·
- 95 αὐτὸς δ' ὄμματ' ἔλαμψε, καὶ ὄμμασιν αὐτὸς ἐφάνθη.
 Δοιαὶ μὲν μέγαλοιο Θεοῦ πρὸς κρείσσονα μοῖραι,
 πρώτη θ' ὑστατὴ τε, ἴη δέ τε καὶ παρ' ἔμοιο.
 Κεῖνος δεκτὸν ἔθηκε καλοῦ, καὶ κάρτος ὀπάζει.
 Αὐτὸς δ' ἐν μεσάτῳ σταδιηδρόμος οὐ μάλ' ἑλαφρὸς
- 100 ἔρχομαι, οὐκ ἀγέραςτος, ἐν ἄλμασι κῶλα τιταίνων
 Χριστὸν ἔχων πνοιήν, Χριστὸν σθένος, ὄλβον ἀγητόν,
 ὅς με καὶ ὠπήεντα καὶ εὐδρομέοντα τίθησι.
 Κεῖνου δ' ἐκτός, ἅπαντες ἐτώσια παίγνια θνητοί,
 καὶ νέκυες ζῶντες, ὀδωδότες ἀμπλακίησιν.
- 105 Οὐδὲ γὰρ ἤερος ἐκτός ἴδες πωτώμενον ὄρνιν,
 οὐδὲ μὲν ὕδατος ἐκτός ἀλίδρομος ἔπατο δελφίς.
 Ὡς οὐδὲ Χριστοῖο δίχα βροτὸς ἴχνος ἀείρει.
 Τῷ μὴ μοι λῆν μεγαλίξω, μηδ' ἐπὶ σεῖο
 κάρτος ἔχειν πραπίδεςσι, καὶ εἰ μάλα πάνσοφος εἶης.

- τραχύ, θολό κι ἄγριο, ἂν ἀνακατωθεῖ,
 80 μὲ τὸ ἀφθονότερο καθαρὸ νερὸ τοῦ σκεπάζει τὸ λασπόνερο,
 νὰ ἡ ἀρετὴ τοῦ δίπλεχτου ἀνθρώπου, τὸ παραπάνω εἶναι τῶν οὐράνιων.
 Κι ἂν κάποιος ἀπὸ ἐδῶ ἀκόμα εἶδε τὸ Θεὸ ἢ στὸ βασιλιὰ
 ἔτρεξε σηκώνοντας ἀπὸ δῶ στὸν οὐρανὸ τὴ βαριά σάρκα,
 αὐτὸ εἶναι δῶρο τοῦ Θεοῦ, οἱ θνητοὶ ἄς περιορίζονται στὸ μέτρο.
- 85 Ἄλλὰ ἐμπρὸς ἄς ἀποθέσω στὸ νοῦ σου καὶ τοῦτο τὸ λόγο:
 πῶς θὰ φθάσεις στὴν κορυφὴ τῆς μεγάλης ἀρετῆς,
 ἂν μόνη αὐτὴ εἶναι καθαρὴ θυσία στὸν καθαρὸ. Δὲν πιστεύω
 ἐδῶ. Γιατὶ ἐδῶ στενοχωρεῖ τὰ μάτια πυκνὸς καπνὸς
 κι εἴμ' εὐχαριστημένος ἂν τοῦ ξεφύγω ἔστω καὶ μὲ πικρὰ δάκρυα.
 90 Δὲν ἔγινε τότε ἡ ἀρετὴ δῶρο μονάχα σ' ἐσένα τοῦ μεγάλου Θεοῦ
 τιμώντας τὴν εἰκόνα του ἀλλὰ εἶναι καὶ δική σου ἐπιθυμία·
 κι οὔτε εἶναι ἐπιθυμία σου μόνο, θέλει καὶ ἀνώτερη δύναμη,
 ὅπως οὔτε ἡ δική μου ὄραση εἶδε μόνη τῆς ὅσα βλέπομε
 κι ἄς εἶναι καὶ πολὺ δυνατὴ, χωρὶς τὴ βοήθεια τοῦ μεγάλου Φαέθοντα
 95 Αὐτὸς ἔδωσε λάμψη στὰ μάτια, κι αὐτὸς φάνηκε σ' αὐτό.
 Δύο εἶναι τοῦ μεγάλου Θεοῦ σχετικὰ μὲ τὰ καλὰ ἔργα οἱ μοῖρες,
 ἡ πρώτη καὶ ἡ τελευταία καὶ μία εἶναι ἡ δική μου. [αὐτό.
 Ἐκεῖνος μ' ἔκανε δεκτικὸ τοῦ καλοῦ καὶ μοῦ ἔδωσε τὴ δύναμη γι'
 Κι ἐγὼ δρομέας στὴ μέση τοῦ σταδίου ὄχι πολὺ ἐλαφρὸς
 100 τρέχω, ὄχι δίχως βραβεῖο, τεντώνοντας τὰ μέλη μου στὰ ἄλματα
 ἔχοντας τὸ Χριστὸ πνοή μου, τὸ Χριστὸ δύναμη κι εὐτυχία θαυμαστή,
 ποὺ καὶ τὰ μάτια μου καθαρίζει καὶ μοῦ ἐξασφαλίζει δρόμο καλὸ.
 Χωρὶς αὐτὸν ὅλοι οἱ θνητοὶ εἶναι παιγνίδια μάταια,
 εἶναι ζωντανοὶ νεκροὶ ποὺ σκορποῦν ὀσμὴ ἁμαρτίας.
 105 Εἶδες πουλὶ νὰ πετάει δίχως ἀέρα;
 οὔτε κολυμπᾷ τὸ θαλασσοπλάνητο δελφίνι χωρὶς νερὸ.
 Ἔτσι καὶ χωρὶς τὸ Χριστὸ ὁ θνητὸς δὲν κάνει μήτε βῆμα.
 Γι' αὐτὸ μὴ μᾶς κάνεις τὸ σπουδαῖο μήτε σ' ἐσένα
 νὰ στηρίζεις μὲ τὸ νοῦ σου τὴ δύναμή σου κι ἄς εἶσαι πάνσοφος.

- 110 Μηδὲ τιν' εἰσορέων χθαμαλώτερον ὑψόσ' ἀερθῆς,
ὡς πάντων κρατέων, καὶ τέρματος ἄσσον ἐλαύνων.
Τέρματος ἐντὸς ἔμεινεν, ὃς οὐκ ἶδε τέρμα πορείης.
Λίην μὴ τρομέειν, λίην δέ τε μὴ βλεμαίνειν.
Εἰς γῆν ὕψος ἔθηκεν, ἐς οὐρανὸν ἐλπίς ἀειρε,
- 115 καὶ ρ' ὑπεροπλήσι Θεὸς κοτέει μεγάλησι.
Μάρπτε τὸ μὲν χεῖρεσσι, τὸ δ' ἔλλεο, τῷ δ' ὑπόεικε·
καὶ τὸ σαοφροσύνης, μέτρ' ἴδμεναι ἧς βιοτήτος.
- Ἴσόν τι κακὸν ἐστὶν ἀπ' ἐλπίδος ἐσθλὰ τίθεσθαι,
καὶ μέγα θάρσος ἔχειν, ὡς εὐπετές ἔμμεν' ἄριστον.
- 120 Ἀμφοτέρως κεν ὁδοῖο κακὴν στάσιν ἐν φρεσὶ θείης.
Αἰεὶ σοι τὸ βέλεμον ἐπίσκοπον ἐν χερὶ κείσθω·
μηδὲν ὑπερπέμπειν Χριστοῦ μεγάλοιο ἐφετμῆς,
μηδὲ μὲν ἐντὸς ἄγειν· ἀβλής σκοπὸς ἀμφοτέρωθεν.
Πολλάκι καὶ τὸ περισσὸν ἀχρήϊον, εὐτε νέοιο
- 125 Κύδεος ἰμείροντες, ὑπέρτονα τοξεύοιμεν.
Ἦν μεγαλοφρονέης, μνήσω σ' ὄθεν ἐς βίον ἤλθες,
τίς μὲν ἔης τοπάροιθε, τίς ἐν σπλάγχνοισιν ἐκευθου,
τίς δ' ἄρ' ἔση μετέπειτα, κόνις, καὶ σητὸς ἐδωδῆ,
μηδὲν ἀκιδνοτάτοιο φέρων πλέον ἐν νεκύεσσιν.
- 130 Ἦν χθαμαλοφρονέης, πλάσμα Χριστοῦ τέτυξαι,
καὶ πνοή, μοίρη τε σεβάσμιος, ἔνθεν ἐπήχθης,
οὐράνιος, χθόνιος, τυκτὸς Θεός, ἔργον ἄληστον,
τοῖς Χριστοῦ παθέεσσιν ἐς ἀφθιτον εὐχος ὀδεύων.
Τοῦνεκα μὴ σάρκεσσι χαρίζεο, μὴ τὰ περισσὰ
- 135 τοῦδε βίου φιλέειν, νηὸν δέ τε λῶονα τεύχειν.
Νηὸς γὰρ μεγάλοιο Θεοῦ βροτός, ὄνπερ ἔτευξε
κινύμενος γαίηθεν, ἐς οὐρανὸν αἰὲν ὀδεύων.
Τόν περ ἐγὼ κέλομαί σε θυώδεα πᾶσι φυλάσσειν
ἐργμασιν ἠδὲ λόγοισιν, αἰεὶ Θεὸν ἐντὸς ἔχοντα,

- 110 Μήτε βλέποντας κάποιον πιό χαμηλά νὰ σηκωθείς στὰ ὕψη
 σὰ νὰ ἔχεις νικήσει τοὺς πάντες καὶ βαδίζεις κοντὰ στὸ τέρμα.
 Μένει ἐδῶ ἀπ' τὸ τέρμα ὁποῖος δὲ βλέπει τὸ τέρμα τῆς πορείας.
 Μὴν τρομάζεις ὑπερβολικὰ μήτε νὰ εἶσαι ὑπερβολικὰ θαρραλέος·
 ἡ ἔπαρση σὲ γκρέμισε στὴ γῆ, ἡ ἐλπίδα σὲ σήκωσε στὸν οὐρανό.
- 115 Ὁργίζεται ὁ Θεὸς μὲ τίς ὑπερβολικὲς περηφάνειες.
 Πιάσε τοῦτο μὲ τὰ χέρια σου, ἔλιψε ἐκεῖνο, λύγιζε στὸ ἄλλο·
 νά, ἡ φρονιμάδα, νὰ ξέρεις τὰ ὄρια τῆς ζωῆς σου.
- Εἶναι ἴσο κακὸ ν' ἀπελπίζεσαι γιὰ τὰ καλὰ
 καὶ νὰ ἔχεις μεγάλο θάρρος ὅτι τὸ ἄριστο εἶναι εὐκόλο. [πορείας σου·
- 120 Καὶ μὲ τὸ ἓνα καὶ μὲ τὸ ἄλλο βάζεις στὸ νοῦ σου κακὲς διακοπὲς τῆς
 πάντοτε τεντωμένο στὰ χέρια σου τὸ τόξο ἃς σκοπεύει τὸ στόχο.
 Μήτε πέρα ἀπὸ τὴν ἐντολὴ τοῦ μεγάλου Χριστοῦ νὰ χτυπᾶς,
 μήτε πιό δῶ· δὲν πετυχαίνεις τὸ στόχο οὔτε ἔτσι οὔτ' ἄλλιῶς.
 Καὶ τὸ παραπάνω συχνὰ εἶναι ἄχρηστο, ὅταν καινούργια
- 125 δόξα ποθώντας ρίχνομε μὲ παρατεντωμένο τόξο.
 Ἄν μεγαλοφρονεῖς θὰ σοῦ θυμίσω πῶς ἦρθες στὴ ζωή.
 Τί ἦσουν πρωτύτερα, μὲ ποιά μορφή κρυβόσουν στὰ σπλάγχνα
 καὶ τί θὰ εἶσαι ἀργότερα· σκόνη καὶ τροφή τῶν σκουληκιῶν
 μὴν ἔχοντας στοὺς νεκροὺς τίποτα παραπάνω ἀπὸ τὸν πιό ἀσήμαντο,
- 130 Ἄν ταπεινοφρονεῖς, ἔχεις γίνει τοῦ Χριστοῦ πλάσμα
 καὶ πνοὴ καὶ σεβαστὸ μέρος ἐκείνου πού σ' ἔπλασε·
 εἶσαι οὐράνιος κι ἐπίγειος, Θεὸς πού ἐγίνες καὶ εἶσαι ἔργο αἰδίου,
 μὲ τοῦ Χριστοῦ τὰ πάθη βαδίζοντας σὲ ἀφθαρτὴ δόξα.
 Γι' αὐτὸ μὴ χαρίζεσαι στὸ σῶμα, νὰ μὴν ἀγαπᾶς
- 135 τὰ περιττὰ τῆς ζωῆς αὐτῆς ἀλλὰ νὰ τὸ κάνεις ὠραῖο ναό.
 Ὁ θνητὸς εἶναι ναὸς τοῦ μεγάλου Θεοῦ πού τὸν ἔπλασε
 καὶ κινεῖται ἀπὸ τὴ γῆ καὶ βαδίζει πάντα πρὸς τὸν οὐρανό.
 Αὐτὸν ἐγὼ παρακαλῶ νὰ τὸν διατηρεῖς εὐωδιαστὸ
 μὲ κάθε πράξη σου καὶ λόγο καὶ νὰ ἔχει πάντα μέσα τὸ Θεό,

- 140 αἰὲν ἄριστον ἔδοντα, ἐτήτομον, οὐ δοκέοντα.
 Μὴ ναῦν μιλιτοπάρηον, εὐχρουν, ἢ παρασημοῖς
 κάλλεσιν ἀστράπτουσαν ἄγειν ἐπὶ νῶτα θαλάσσης·
 ἀλλ' ἐσθλὴν γόμφοισιν, εὐπλοον, εὐ ἀραρυῖαν
 χεῖρεσι ναυπηγοῖο, δι' οἴδματος ὄκα φέρουσαν.
- 145 Πᾶς μὲν προπάροιθε, Θεοῦ δέ τε πάντες ἔχουσθε,
 ὄς σοφός, ὄς σθεναρός, ὄς πλούσιος, ὄς τ' ἐπιδευής,
 ἔρματος ἀψεύστοιο. Πρυμνήσια κείθεν ἀνήφθω
 πᾶσιν, ἐμοὶ δὲ μάλιστα, ὄς ἔζομαι ὑψιθόωκος.
 Λαὸν ἄγων θυέεσσι πρὸς οὐρανόν, ᾧ τόσον ἄχθος
- 150 Χριστὸν ἀτιμάζοντι μελαινομέναις πραπίδεσσιν,
 ὀσσάτιον κλέος ἐσθλὸν ἐπὴν θεότητι πελάζω.
 Καὶ γὰρ δὴ μέτροισι Θεοῦ καὶ μέτρα βίου
 ἔσπεται, ὡς δὲ μέτροισι βίου καὶ μέτρα Θεοῖο.
 Ὡδ' ἂν μοι φρονέων, βίῳ ἔμπεδον ἐνθάδ' ἐλαύνεις
- 155 ἐνθάδε καὶ μετέπειτα Θεοῦ σὺν ἀρείωνι πομπῇ,
 λυθέντος σκιόντος ἐν ἡματι τοῦδε βίου.

- 140 ἄριστο πάντοτε, πραγματικό ὄχι φαινομενικό.
 Μὴ κοκκινοβαμμένο, πολύχρωμο καράβι, πὺ ἀστράφτει
 ἀπὸ ψεύτικη ὁμορφιά, μὴ ρίξεις στὴν πλάτη τῆς θάλασσας
 ἀλλὰ καλοκάρφωτο, καλοτάξιδο, στέρεα δεμένο
 ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ ναυπηγοῦ, πὺ πετάει γοργὰ στὰ κύματα.
- 145 Ἴς προχωρεῖ καθένας μπροστὰ κι ὄλοι νὰ κρατιέστε ἀπὸ τὸ Θεὸ
 καὶ ὁ σοφὸς κι ὁ δυνατὸς κι ὁ πλούσιος κι ὁ ἀναγκασμένος,
 τὸ Θεό, τὴν ἀκλόνητη ἄγκυρα. Ἴς ἀπὸ κεῖ ἂς δέσουν τὰ σκοινιά
 ὄλοι καὶ πὺ πολὺ ἐγὼ πὺ κάθομαι σὲ θρόνο ὑψηλὸ [ρος,
 ὀδηγώντας μὲ τίς θυσίες μου τὸ λαὸ στὸν οὐρανό, πὺ ἔχω τόσο βιά-
- 150 ὅταν προσβάλλω τὸ Χριστὸ μὲ μαυρισμένη ψυχὴ,
 πόση δόξα ἀποχτῶ ὅταν πλησιάζω τὴ θεότητα.
 Γιατὶ τὰ μέτρα τοῦ Θεοῦ τ' ἀκολουθοῦν καὶ τὰ μέτρα τῆς ζωῆς
 κι ὅπως πάλι εἶναι τὰ μέτρα τῆς ζωῆς εἶναι καὶ τοῦ Θεοῦ τὰ μέτρα.
 Ἴς ἔτσι ἂν φρονεῖς κυβερνᾷς ἐδῶ σίγουρη τὴ ζωὴ σου
- 155 τώρα κι ἔπειτα μαζί μὲ τὴν ἀνώτερη ἀκολουθία τοῦ Θεοῦ,
 ὁπότε θὰ διαλυθεῖ ὁ ἴσκιος τῆς ζωῆς αὐτῆς μέσα στὸ φῶς τῆς ἡμέρας.

ΠΕΡΙ ΑΡΕΤΗΣ (B)

- Πολλῶν ἀκούω, καὶ λέγοιμι μὴ μάτην,
 ἀλλ' ἔργον ἐστὶ τοῦ λόγου τὸ δεξιόν.
 Ἐἴτ' οὖν τινές σε τῶν φίλων Θεοῦ νέον,
 οἷς πάντα τηρεῖν ἐμμελές τὰ τῶν νέων,
 5 διδόντα χρηστὰ τοῦ βίου γνώρισμα
 (καὶ γὰρ λέοντ' ὄνουσι δηλοῦσθαι λόγος),
 ἔδωκαν ἀλλήλοις τὸ θαῦμ' ὑφ' ἡδονῆς,
 εἶθ' ἢ καλῶς τὰ πάντα μηχανωμένη
 πρόνοια καὶ σοὶ βουλομένη τὰ δεξιά,
 10 ὁδὸν δίδωσι τὸν λόγον τοῖς πράγμασιν,
 ὧς ἂν προληφθεὶς τῷ νομίζεσθαι καλός,
 οἶόν τιν' ἀρραβῶνα τὴν φήμην ἔχης
 τῆς εὐσεβείας, ἐκ Θεοῦ καλούμενος.
 Εἰκαζέτω μὲν τοῦτο ὅστις βούλεται,
 15 ὁ δ' οὖν ἀκούω, τοῦτο ἔρχομαι φράσων,
 ὅτι μέγα πρὸς ὕψος ἢ ψυχῇ βλέπει,
 καὶ τὴν ὀμίχλην, ἣ τὸν ἐνταυθοῖ βίον
 ἡμῶν καλύπτει πάντα κείμενον χαμαί,
 ταύτην διασχῶν καὶ ὑπερκύψας βραχύ,
 20 ἰλὸν θ' ὑπερβὰς καὶ πέδας τοῦ συνθέτου,

Η ΑΡΕΤΗ (B')

- Ἄκούω πολλά καὶ θὰ ἴλεγα ὄχι μάταια
 ἀλλὰ τὸ ἔργο εἶναι ἡ ἐπιβεβαίωση τοῦ λόγου.
 Εἴτε λοιπὸν μερικοὶ φίλοι τοῦ Θεοῦ ἐσένα πού εἶσαι νέος
 (καθῆκον τους ἔχουν νὰ φροντίζουν ὅ,τι σχετίζεται μὲ τοὺς νέους)
 5 καὶ δίνεις ἀγαθὰ γνωρίσματα γιὰ τὴ ζωὴ σου
 (γιατὶ λένε τὸ λιοντάρι γνωρίζεται ἀπ' τὰ νύχια)
 σὲ παρέδωσαν σὲ κοινὸ θαυμασμὸ μεταξὺ τους ἀπὸ χαρὰ·
 εἴτε ἡ πρόνοια πού διευθετεῖ ὠφέλιμα
 τὰ πάντα καὶ θέλει τὸ καλὸ τὸ δικό σου,
 10 παραχωρεῖ τὸ λόγο ὡς δρόμο γιὰ τὰ πράγματα,
 ὥστε προκαταβολικὰ μὲ τὴ γνώμη ὅτι εἶσαι καλὸς
 νὰ ἔχεις τὴ φήμη σὰν ἓνα ἀρραβῶνα
 τῆς εὐσέβειας καθὼς σὲ καλεῖ ὁ Θεὸς (πρὸς σωτηρία)·
 ἄς συμπεράνει γι' αὐτὸ ὁποῖος θέλει.
 15 Μὰ ὅ,τι ἀκούω αὐτὸ θὰ πῶ ἀμέσως·
 ὅτι ἡ ψυχὴ ἀτενίζει σὲ μεγάλο ὕψος
 καὶ τὴν ὁμίχλη, πού τὴν ἐδῶ ζωὴ μας
 πού κείτεται στὴ γῆ τὴ σκεπάζει ὀλόκληρη,
 αὐτὴν διασχίζοντας καὶ προβάλλοντας ἀπ' αὐτὴν λίγο
 20 κι ἀφοῦ ἀνεβεῖς ἀπ' τὴ λάσπη καὶ τὰ πεδούκλια τοῦ σύνθετου,

ρίψας τυράννους τῆς θεϊκῆς εἰκόνας,
 δοῦναι σεαυτὸν τῷ Θεῷ σπουδὴν ἔχεις,
 ἦνπερ μόνην παιδευσιν οἴεσθαι σε χρή,
 πρῶτον δὲ καὶ μέγιστον ἀνθρώποις καλόν.

- 25 Τί γὰρ τοσοῦτο τῶν κάτω πλανωμένων,
 ἄλλων τε ἄλλους ὄφρυώντων παιγνίων,
 καιροῦ τύχης τε, ὡς φασι, δωρημένων;
 κἂν εἰς ἓν ἔλθῃ πάντα καὶ πάντων καλὰ,
 ὡς ἔστιν, ἢ νομίζετ' ἐν λυπρῷ βίῳ,
- 30 κέρδος τοσοῦτον, κἂν τρέχειν ὄρους δοκῆς;
 Κἂν σοι τὰ Γύγου τοῦ πολυχρύσου παρῆ,
 στρέφῃς τε πάντα τῇ στροφῇ τῆς σφενδόνης,
 σιγῶν δυνάστης· κἂν φρονῆς τὰ Λυδίου,
 χρυσῷ ρέοντι καὶ ὁ Πέρσης σοι Κῦρος
- 35 κάτω καθέζηθ', ὁ θρόνων αὐχῶν κράτος·
 κἂν Τροίαν αἰρήῃς τοῖς ἀοιδίμοις στόλοις,
 χαλκοῦν δὲ δῆμοι καὶ πόλεις ἔχωσί σε·
 ἄγῃς δὲ τοῖς σοῖς νεύμασι τὰς ἐκκλησίας,
 πανηγυρίζῃς δὲ στεφάνων ἐπαξίως,
- 40 πνέῃς δὲ θυμὸν ἐν δίκαις Δημοσθένους,
 εἶκη δέ σοι Λυκοῦργος ἢ Σόλων νόμοις·
 κἂν τὴν Ὀμήρου μοῦσαν ἐν στέρνοις ἔχῃς,
 κἂν τὴν Πλάτωνος γλῶσσαν, ἢ μελισταγῆς,
 ἔστι τε καὶ νομίζετ' ἀνθρώπων γένει·
- 45 κἂν ταῖς ἀφύκτοις καὶ κακαῖς ποδοστράβαις
 πάντας πιέζῃς τοῖς ἐριστικοῖς λόγοις·
 κἂν πάντ' ἄνω τε καὶ κάτω μεταστρέφῃς,
 πλέκων λαβυρίνθους δυσδιεξόδοις λόγοις
 Ἀριστοτέλους ἢ τινῶν Πυρρωννίων·
- 50 κἂν πτηνὸν αἶρη Πήγασος, ἢ τοῦ Σκύθου

49. Πυρρώνειοι, ὄπαδοι τοῦ σκεπτικοῦ φιλόσοφου Πύρρωνι

- ἀφοῦ γκρεμίσεις τοὺς τυράννους τῆς θεϊκῆς εἰκόνας,
 νὰ βιάζεσαι νὰ παραδώσεις τὸν ἑαυτό σου στὸ Θεό·
 κι αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ θεωρεῖς μοναδικὴ παιδεία,
 καὶ γιὰ τοὺς ἀνθρώπους πρῶτο καὶ μέγιστο καλὸ.
- 25 Ποιὸ ἄλλο εἶναι τόσο μεγάλο ἀπὸ ὅσα κινοῦνται κάτω,
 ἀβέβαια παιγνίδια, ποὺ κάνουν ἄλλους νὰ φουσκώνουν
 κι ἔχουν δωρηθεῖ ὅπως λένε ἀπὸ τὸν καιρὸ καὶ τὴν τύχη;
 Κι ἂν συγκεντρωθοῦν σ' ἓνα ὄλα καὶ ὄλων τὰ χαρίσματα
 ὅπως εἶναι ἀλήθεια, ἢ ὅπως τὰ θεωροῦν στὴ λυπηρὴ ζωῆ,
- 30 ὑπάρχει τόσο κέρδος κι ἂν διασχίσει ὅλη τὴ γῆ;
 Κι ἂν ἔχεις τ' ἀγαθὰ τοῦ πολύχρυσου Γύγη
 κι ἀναποδογυρίζεις τὰ πάντα στρέφοντας τὸ δαχτυλίδι
 τύραννος σιωπηλός· κι ἂν σκέφτεσαι ὅπως ὁ Λυδὸς
 ἐξαιτίας τοῦ χρυσοῦ ποὺ κυλᾷ καὶ τὸν Πέρση Κύρο
- 35 βάζεις κάτω ποὺ καυχίεται γιὰ τὴ δύναμη τῶν θρόνων του·
 κι ἂν κυριέψεις τὴν Τροία μὲ τοὺς ξακουστοὺς στόλους
 καὶ μὲ τὸ νεῦμά σου κατευθύνεις τίς συγκεντρώσεις,
 καὶ μιλᾷς σ' αὐτὲς ἀξίζοντας νὰ στεφανωθεῖς·
- 40 κι ἀφήνεις νὰ ξεσπάει στίς δίκες ὁ θυμὸς τοῦ Δημοσθένη
 κι ἂν στὴ νομοθεσία ὑποχωροῦν σ' ἐσένα ὁ Λυκοῦργος κι ὁ Σόλων
 κι ἂν στὰ στήθεια σου κατοικεῖ τοῦ Ὀμήρου ἢ μούσα
 κι ἂν ἔχεις τὴ γλῶσσα του Πλάτωνα ποὺ μελιστάλαχτη
 εἶναι καὶ τὴ θεωρεῖ τὸ ἀνθρώπινο γένος·
- 45 Κι ἂν μὲ τ' ἀδιέξοδα καὶ κακὰ πεδούκλια
 τῶν ἐριστικῶν λόγων στριμώχνεις τοὺς πάντες·
 κι ἂν ἀναποδογυρίζεις καὶ φέρνεις ὄλα ἐπάνω κάτω
 πλέκοντας λαβύρινθους μὲ συλλογισμοὺς ἀκαταμάχητους
 τοῦ Ἀριστοτέλη ἢ κάποιου ὀπαδοῦ τοῦ Πύρρωνα·
- 50 κι ἂν σὲ σηκώνει φτερωμένο ὁ Πήγασος, ἢ τοῦ Σκύθη
 Ἄβαρη τὸ τόξο, ὅποιοι κι ἂν ἦταν, μυθικοὶ κι οἱ δύο·

- Ἀβάριδος οἰστός, ὅστις ἦν, οἱ μυθικοὶ
 τούτων τί κέρδος τηλικούτον, ὧν λέγω,
 γάμου τε λαμπροῦ καὶ τραπέζης Συβαρικῆς
 ἄλλων τε πάντων οἷς ἐπαίρονται φρένες,
- 55 ὅσον τὸ ταῦτα πάντα ποιῆσαι κάτω,
 ψυχῆς δὲ ἐπιδεῖν ἀξίωμα, καὶ πόθεν
 ἐλήλυθε, πρὸς ὃν τε καὶ ποῖ τρεπτέα,
 ἦτις τε ταύτης ἢ κατ' εὐλογον φορά;
- Ἐπεὶ γάρ ἐστιν, ὡς ἐγὼ τεκμαίρομαι,
- 60 σοφῶν τε ἀκούω, θεία τις μεταρροή,
 ἄνωθεν ἡμῖν ἐρχομένη, εἴτ' οὖν ὅλη,
 εἴθ' ὁ πρύτανις ταύτης κυβερνήτης τε νοῦς,
 ἐν ἔργον αὐτῇ φυσικόν τε καὶ μόνον,
 ἄνω φέρεσθαι καὶ συνάπτεσθαι Θεῶ,
- 65 αἰεὶ τε πάντη πρὸς τὸ συγγενές βλέπειν,
 ἥκιστα πάθει σώματος δουλουμένη,
 ρέοντος εἰς γῆν καὶ καθέλκοντος κάτω,
 τὴν τε γλυκεῖαν τῶν ὄρωμένων πλάνην
 πέμποντος εἰσω, καὶ τὸ τῶν αἰσθήσεων
- 70 σκοτῶδες, ὑφ' οὗ μὴ Λόγῳ κρατουμένη
 ψυχὴ ρέουσα κατ' ὀλίγον πίπτει κάτω·
 ἦν δ' αὖ κρατῆται, κἀνακρούηται πυκνά,
 ὡσπερ χαλινῶ, τῶ Λόγῳ, τάχ' ἂν ποτε
 ὑποῦντος αὐτὴν τοῦ Λόγου, κατὰ βραχὺ
- 75 εἰς ἱερὰν φθάσειε τὴν ἄνω πόλιν,
 ἕως λάβηται τῶν πάλαι ποθομένων,
 τὸ δ' ἔστι, πᾶν κάλυμμα καὶ τὰς νῦν σκιάς
 παραδραμοῦσα, καὶ τὰ τῆδ' αἰνίγματα,
 ὅσον δ' ἐσόπτροις τοῦ κάλλους φαντάζεται,
- 80 βλέψη πρὸς αὐτό τ' ἀγαθὸν γυμνούμενον,
 γυμνῶ τε τῶ νῶ, καὶ πλάνης σταίη ποτέ,
 φωτὸς κορεσθεῖσ', οὐ̄περ ἠξίου τυχεῖν,

51. Ἰαβάρης ἢ Ἰαβαδῖς· σκύθης θαυματουργὸς γιατρός, ἱερέας τοῦ Ἀπόλλων-
 να ἀπὸ τοῦς Ὑπερβόρειους ποῦ εἶχε τὸ χάρισμα τῆς μαντείας. Ὅπου πῆγαινε ἔδει-

τί μεγάλο κέρδος έχεις από αυτούς που λέγω,
 από γάμο λαμπρό και συβαρίτικο τραπέζι
 κι απ' όλα τα άλλα που δίνουν άερα στα μυαλά,
 55 όσο όλα αυτά να τα θεωρήσεις κατώτερα
 και να προσέξεις την αξία της ψυχής κι από που
 ήρθε, σε ποιόν και που πρέπει να κατευθυνθεί
 και ποιός είναι αυτός ο δικαιολογημένος δρόμος της;

Γιατί είναι καθώς εγώ συμπεραίνω
 60 κι ακούω απ' τους σοφούς μιὰ θεϊκή ροή,
 που μᾶς έρχεται από ψηλά είτε όλόκληρη
 είτε ό ήνίοχός της και κυβερνήτης νοῦς·
 κι ότι είναι τό φυσικό και μοναδικό της έργο,
 να κατευθύνεται πρὸς τὰ άνω και να ένώνεται με τό Θεό
 65 και πάντοτε με κάθε τρόπο ότι άτενίζει στο συγγενικό της,
 που μόλις άγγίζεται από τό πάθος του σώματος,
 που κυλά στη γή και τή σέρνει πρὸς τὰ κάτω
 και στη γλυκιάν άπάτη των αισθήσεων των όρατων
 τή στέρνει μέσα καθώς και στών αισθήσεων τό σκοτάδι
 70 και έξαιτίας του, άφοῦ πιά δέν τήν συγκρατεῖ ό Λόγος,
 ή ψυχή γέρνει λίγο λίγο και πέφτει κάτω.
 Ἐν άνω τή συγκρατεῖ και συχνά τήν τραβάει πρὸς τὰ πίσω
 ό λόγος σα να ήταν χαλινάρι, γρήγορα κάποιοι
 καθώς τήν άνυψώνει ό Λόγος σύντομα
 75 μπορεῖ να φτάσει στην ιερή άνω πόλη,
 ώσπου να πάρει αυτό που από παλιά ποθοῦσε.
 Τοῦτο σημαίνει· κάθε κάλυμμα και τίς τωρινές σκιές
 παρατρέχοντας και τὰ έδω αινίγματα
 —όση μόνο μέσα σε καθρέφτη φαντάζεται όμορφιά—
 80 να κοιτάζει πρὸς τό ίδιο τό άγαθό γυμνωμένο
 και με γυμνό τό νοῦ, και να γλιτώσει τέλος από τήν πλάνη,
 άφοῦ ξεχειλίσει από τό φῶς, που άξίωνε να έπιτύχει

χνε χρυσό βέλος, σύμβολο τής σχέσης του με τό θεό.

ἔχουσ' ἐκεῖθεν τῶν καλῶν τὸ ἔσχατον.

- Ὁ γὰρ σοφῶ τὰ πάντα ποιήσας λόγῳ,
 85 καὶ τὴν ἄφραστον τῶν ὄλων ἁρμονίαν
 ἁρμοσάμενος τῇ τῶν ἐναντίων κράσει,
 κόσμον τε τάξας τοῦτον ἐξ ἀκοσμίας
 μεῖζον τὸ θαυμ' ἔδειξεν ἐν ζώου φύσει,
 μικρὸν δ' ἄνω φιλοσοφήσω σοι λόγον.
 90 Θεὸς μὲν ἐστὶν εἴτε νοῦς, εἴτ' οὐσία
 κρείσσων τις ἄλλη, νοῦ μόνου ληπτὴ βολαῖς,
 εἰ μὲν τελείως τοῖς ἄνω, οἶδε Θεός,
 ἡμῖν δ' ἀμυδρῶς, οἷς ἐπιπροσθεῖ νέφος
 σαρκὸς παχείας, δυσμενοῦς προβλήματος·
 95 τέως μὲν οὕτω, τὸ πλεόν δ' ἐς ὕστερον.
 Ἐπεὶ δ' ἀπαρχὰς τῶν λόγων ἔχει Θεός,
 σκοπῶμεν ἤδη τὰκ Θεοῦ. Ἐχει δὲ πῶς;
 Δύ' ἐστὸν ἄκρω καὶ φύσεις ἐναντίαι.
 Ἡ μὲν Θεοῦ τε πλησίον καὶ τιμία·
 100 καλοῦσι γὰρ λογικὴν τε καὶ πλήρη νοῦς,
 καλοῦσι δ' αὐτὴν ἐκ λόγου παρωνύμως,
 οἷαν τιν' οἶδα τὴν Θεοῦ παραστάτιν
 ἄκρων τε δευτέρων τε τάξιν ἀγγέλων,
 ἀνωτέραν αἰσθήσεων καὶ σωμάτων,
 105 πρῶτην τε λαμπρὰν Τριάδος τῆς ἀρχικῆς.
 Ἡ δ' ἐκ Θεοῦ τε καὶ λόγου πορρωτάτω·
 καλοῦσι δ' αὐτὴν ἄλογόν γ', ὡς τοῦ λόγου
 ξένην, ὅσος τ' ἐν ἤχῳ, καὶ ὅσος λαλούμενος.

Οὕτω δὲ ταῦτα χωρίσας Θεὸς Λόγος

- 110 ὡς καλλιτέχνης καὶ πλέκων σοφῶς κτίσιν,
 καὶ σύνθετόν τι ζῶον ἐξ ἀμφοῖν ἐμὲ
 πλάττειν, λόγου τε κοῦ λόγου συναρμόσας,

έχοντας πιά εκεί τὸ ἄκρο ἀγαθό.

- Γιατὶ αὐτὸς ποὺ ἐπλασε τὰ πάντα μὲ τὸ σοφὸ τοῦ λόγου
- 85 καὶ τὴν ἀνείπωτη ἀρμονία τῶν ὄλων
 ποὺ συνταίριασε μὲ τὴν σύμπνευση τῶν ἀντίθετων,
 καὶ ποὺ ἀπὸ τὴν ἀταξία ἔταξε αὐτὸν τὸν κόσμο,
 ἔδειξε ἀκόμα μεγαλύτερο τὸ θαῦμα στὰ ἔμψυχα·
 θὰ σοῦ κάνω σύντομο λόγο φιλοσοφίας.
- 90 Ὁ Θεὸς εἶναι εἴτε νοῦς εἴτε μιὰ ἄλλη οὐσία
 ἀνώτερη, ποὺ συλλαμβάνεται μόνο μὲ τίς βολές τοῦ νοῦ·
 ἂν (κατανοεῖται) τέλεια ἀπὸ τοὺς οὐράνιους, ὁ Θεὸς γνωρίζει,
 ἀμυδρὰ ἀπὸ μᾶς, ποὺ εἶναι προστά μας τὸ νέφος
 τῆς πηχτῆς σάρκας, ἓνα ἐχθρικό παρέμβλημα.
- 95 Ὡς τὰ τώρα τόσο, τὸ περισσότερο ἀργότερα.
 Κι ἐπειδὴ οἱ ἀρχές τῶν λόγων ἀνήκουν στὸ Θεὸ
 αἷς ἐξετάσομε πρῶτα πῶς εἶναι ὅσα προέρχονται ἀπὸ τὸ Θεό.
 Εἶναι δύο ἀκραιῆς καὶ ἀντίθετες φύσεις.
 Ἡ μία εἶναι κοντὰ στὸ Θεό, τιμὴ γεμάτη.
- 100 Τὴ χαρακτηρίζουν λογικὴ καὶ γεμάτη νοῦ.
 Τὴν καλοῦν ἔτσι παίρνοντας τὸ ὄνομα ἀπὸ τὸ λόγο,
 τέτοια ποὺ γνωρίζω πῶς εἶναι ἡ παραστάτρια τοῦ Θεοῦ
 ἡ τάξη τῶν πρώτων καὶ τῶν δευτέρων ἀγγέλων
 ποὺ εἶναι ἀνώτερη ἀπὸ αἰσθήσεις καὶ σώματα,
- 105 ποὺ πρώτη παίρνει λάμψη ἀπὸ τὴν κυρίαρχη Τριάδα.
 Ἡ ἄλλη ἀπόμακρα ἀπὸ τὸ Θεὸ καὶ τὸ λόγο
 καὶ τὴν καλοῦν ἀλογη φύση, ἀφοῦ εἶναι ἀπὸ τὸ λόγο
 ἀσχετη, τὸ λόγο ποὺ ἀκοῦμε καὶ ποὺ μιλοῦμε.
- Ἔτσι ἀφοῦ τὰ ξεχώρισε ὁ Θεὸς Λόγος
- 110 ὡς τεχνίτης ἐξαίρετος ποὺ συνδυάζει σοφὰ τὴν κτίση
 καὶ ζωντανὴ ὑπαρξὴ κι ἀπὸ τὰ δύο πλάθει
 ἐμένα, συνθέτοντάς με ἀπὸ λόγο καὶ ἀλογία

- ψυχῆς ἀειδοῦς, ἧ φέρω τὴν εἰκόνα
 Θεοῦ μεγίστου, κάνοήτου σώματος.
- 115 Μίξις μὲν ἦδε πλάσματος τοῦ τιμίου,
 ὃν κόσμον ἄλλον οἶομ' ἐν μικρῷ μέγαν.
 Ὡς ἂν δέ, φωτὶ πλημμυρῶν καὶ τῷ καλῷ,
 δῶη τι κάμοι τοῦ καλοῦ, ἔργον τ' ἐμόν
 ἧ τῷ θηλήσαι, τῆς ἄκρας ἀμφοῖν βίοιν
- 120 τότε δὴ προδείξας καὶ διαστείλας λόγῳ,
 προσθεὶς βοηθὸν τὸν νόμον τῷ πλάσματι,
 αὐθαίρετόν μ' ἔθηκεν ἐργάτην καλοῦ,
 ὡς ἐκ μάχης τε καὶ πάλης στέφη φέρειν·
 κρεῖσσον γάρ, ἦ ζῆν τερμόνων ἐλεύθερον.
- 125 Οὗτος λόγος σοι τῆς ἐμῆς συμπήξεως.
 Ἡ δὲ στροφαῖς μὲν ἐνθάδε πλείσταις ἀεὶ
 δονεῖτ', ἄνω τε καὶ κάτω στραβομένη,
 μέση πονηρῶν πραγμάτων καὶ δεξιῶν,
 δι' ὧν πυροῦται καὶ δοκιμάζετ' ἀθλία,
- 130 ὡς χρυσὸς ἐν ἄνθραξι τοῖς καθαρτικοῖς.
 Ἄλλ' ὕστερον προχθήσεθ' ὧν ἐσπείραμεν
 καρπούς, δικαίῳ τοῦ Θεοῦ κριτηρίῳ,
 ληνοὶ θ' ἔτοιμοι τῶν βίβλων λαβεῖν θέρος.

- Οὕτω δὲ τούτων κειμένων, ὁ μὲν νόμον
- 135 Τηρῶν, Θεοῦ τε μοῖραν ἦν ἔχει σέβων,
 ἐν παντί τ' ἔργῳ καὶ λόγῳ καὶ νοῦ στροφῆ
 ἄχραντος ὡς μάλιστά τ' ἠπατημένων.
 Καὶ τῷ ρέοντι μηδὲν ἰλυσπώμενος,
 ἔλκων δὲ τὸν χοῦν ἔμπαλιν πρὸς οὐρανόν,
- 140 (ὦ τοῦ μεγίστου καὶ σοφοῦ μυστηρίου!)
 Θεὸς γενέσθαι, τῶν πόνων-ἔξει γέρας,
 Θεὸς θετὸς μὲν, ἀλλ' ἄκρου φωτὸς γέμων,

116. Βλ. Β' λόγο στο ἅγιο Πάσχα ὅπου ἐξηγουῦνται οἱ χαρὶ μέγας.

- από ψυχή αὔλη πού μου δίνει τὴν εἰκόνα
 τοῦ τρισεγάλου Θεοῦ κι ἀπὸ σῶμα χωρὶς νόηση.
- 115 Αὐτὴ εἶναι ἡ σύνθεση τοῦ τιμημένου πλάσματος,
 πού τὸ θεωρῶ ἄλλο μεγάλο κόσμος μέσα σὲ μικρὸ.
 Ἐὰν τώρα πλημμυρώντας ἀπὸ φῶς καὶ ἀγαθότητα
 δώσει καὶ σ' ἐμένα λίγη καλοσύνη καὶ τὸ δικό μου ἔργο
 γίνεῖ τῆς θέλησής μου, τότε λοιπὸν ἀφοῦ ἔδειξε τὸ ὄριο
- 120 γιὰ τὴ μία, καὶ τὴν ἄλλη ζωὴ καὶ τὰ διέστειλε μὲ τὸ λόγο
 προσθέτοντας τὸ νόμο ὡς βοηθὸ τοῦ πλάσματος,
 μ' ἔκανε αὐτεξούσιο ἐργάτη τοῦ καλοῦ,
 πού νὰ παίρνω στεφάνι ἀπὸ τὴ μάχη καὶ τὸν ἀγῶνα.
 Εἶναι καλύτερο παρὰ νὰ ζεῖς ἐλεύθερος ἀπὸ περιορισμούς.
- 125 Αὐτὴ εἶναι ἡ ἐξήγηση σ' ἐσένα τῆς σύνθεσής μου.
 Κι αὐτὴ μὲ πολλὰ στρουφίσματα ἐδῶ πάντοτε
 συγκλονίζεται στριφογυρίζοντας ἐπάνω καὶ κάτω
 ἀνάμεσα σὲ ἀντιξοότητες μὰ καὶ εὐκολίες
 πού τὴν καίνε τὴ δύστυχη καὶ τὴ δοκιμάζουν
- 130 ὅπως τὸ χρυσάφι στὰ καθαρτικὰ κάρβουνα.
 Ὑστερα ὁμως θὰ εἰσπραχθοῦν ὄσων σπεῖραμε
 οἱ καρποί, κατὰ τὴ δίκαιη κρίση τοῦ Θεοῦ
 καὶ τὰ πατητήρια ἔτοιμα νὰ δεχτοῦν τὸν τρύγο τῶν γραφῶν.
- Κι ἀφοῦ αὐτὰ εἶναι ἔτσι, ὅποιος τὸ νόμο
- 135 τηρεῖ καὶ σέβεται τὴ μοῖρα πού ἔχει τοῦ Θεοῦ
 σὲ κάθε ἔργο καὶ λόγο καὶ στροφή τοῦ νοῦ
 κι ἀμόλυντος ὅσο τὸ δυνατὸ περισσότερο ἀπὸ τοὺς ξεγελασμένους
 δὲν ἀκολουθεῖ σὰ σκουλήκι τὴ γενικὴ ροὴ
 ἀλλὰ τραβώντας τὸ χῶμα πάλι στὸν οὐρανὸ
- 140 (Ἦ τὸ τρισεγάλου μυστήριον πού ἀπαιτεῖ πολλὴ σοφία),
 νὰ γίνεῖ Θεὸς θὰ λάβει βραβεῖο τῶν κόπων του,
 Θεὸς μ' υἱοθεσία, ἀλλὰ γεμάτος ἀπὸ οὐράνιο φῶς,

οὐ τῆδ' ἀπαρχὰς μετρίως ἐδρέψατο.

- 145 Ὅστις δὲ δεσμοῦ πρὸς τὸ χεῖρον καὶ πλοκῆς
νεύσας, ὁμόσπονδός τε τοῖς κάτω φανείς,
δοῦλός τε σαρκὸς καὶ ρέουσι προσφιλῆς,
τὴν θεῖαν εὐγένειαν ὑβρίζει βίῳ,
κἂν ὡς μάλιστα εὐδρομῇ τοῖς ἀστάτοις,
κούφοις ὄνειροις καὶ σκιαῖς γαυρούμενος,
150 πλουτῶν, τρυφῶν τε καὶ θρόνοις ἐπηρμένος,
φεῦ τοῦ ταλάντου τῶν ἐκεῖθεν μαστίγων!
Ἥ τῶν κακῶν τὸ πρῶτον ἐκ Θεοῦ πεσεῖν.

- Ταῦτ' οὖν ἀκούων καὶ πεπεισμένος σύ γε,
τὴν δεξιὰν βάδιζε, τὴν φαύλην δ' ἔα,
155 εἰ μοί τι πείθη γνησίῳ παραινέτη.
Ἄωον δὲ πείθεσθ' οἶδα, καὶ δέξῃ λόγον.
Τριῶν γὰρ ὄντων, ὡς λέγουσιν οἱ πάλαι,
οἷς τὸν ἀγαθὸν σύμβουλον ὠπλίσθαι χρεῶν,
ἐμπειρίας τε, φιλίας τε, καὶ παρρησίας,
160 τούτων ἂν οὐδὲν ἡμῖν εὐρῆς ἐνδεές.
Ἐμπειρίας μὲν εἰς τοσοῦτον ἤλασα,
ὅσον περ εἰκὸς τοὺς πονήσαντας μακρὰν
χρόνῳ τε πολλῷ προσλαλήσαντας σοφῶν
βίβλοις, θεοπνεύστων τε δογμάτων λόγοις,
165 πηγῇ γλυκεῖα σώφροσί τ' ἀρυσίμῳ
ῶν καὶ βάθος τι μικρὸν ἐξηντλήσαμεν.
Τοῦ δευτέρου δ' ὧν εἶπον, εὐνοίας λέγω,
πίστις μεγίστη· ταῦτα γὰρ σοι βούλομαι
ἂ πρόσθ' ἔμαυτῷ, φίλτατε, παρήνεσα,
170 ἥνικα λογισμοὶ κινδύνοις συνέδραμον
πικρᾶς θαλάσσης, οἷς συνήχθην πρὸς Θεόν·
φόβος γὰρ ἀρχὴ πολλάκις σωτηρίας.
Παρρησίας δὲ μὴ λάβης πειρᾶν ποτε,

πού τις ἀρχές του ἐδῶ ἀπόλαυσε μετρημένα.

- “Οποῖος ὅμως στὸ χειρότερο μέρος τοῦ δεσμοῦ καὶ τῆς πλοκῆς
 145 κλίνει καὶ φανεῖ σύμμαχος μὲ τὰ κάτω,
 δοῦλος τῆς σάρκας κι ἀγαπημένος τῆς ροῆς,
 προσβάλλει μὲ τὴ ζωὴ του τὴ θεία εὐγένεια,
 ἀκόμα κι ἂν μέσα στὰ ἄστατα ταξιδεῦει ὑπέροχα
 ἀπὸ κούφια δνειρα καὶ ἴσκιους γεμάτος περηφάνεια
 150 μὲ πλούτη, τρυφές καὶ φουσκώνοντας γιὰ τοὺς θρόνους του,
 ἀλίμονο, πόσο τὸ ζῦγι τῆς ἐκεῖ τιμωρίας!
 Ἄληθεια τὸ πρῶτο κακὸ εἶναι ἡ ἀπομάκρυνση ἀπὸ τὸ Θεό.

Ἄκουοντάς τα λοιπὸν αὐτά, δέξου τα·

βάδιζε τὸ σωστὸ δρόμο κι ἄφησε τὸν κακὸ.

- 155 Ἄν μ' ἀκούσεις πού εἶμαι ἀληθινὸς σύμβουλός σου,
 ξέρω πῶς εἶναι καλύτερο νὰ μ' ἀκούσεις καὶ δεχτεῖς τὸ λόγο μου.
 Μὲ τρία ἐφόδια, ὅπως λένε οἱ παλαιοί,
 πρέπει νὰ εἶναι ὀπλισμένος ὁ καλὸς σύμβουλος,
 ἐμπειρία καὶ ἀγάπη καὶ παρρησία.
 160 Ἄπ' αὐτὰ δὲ θὰ βρεῖς νὰ μᾶς λείπει κανένα.
 Τὴν ἐμπειρία τὴν ἔφερα σὲ τέτοιο σημεῖο
 ὅσο εἶναι φυσικὸ γιὰ ὄσους βάδισαν μὲ κόπο μακρὸ δρόμο
 καὶ γιὰ πολλὰ χρόνια συνομίλησαν μὲ σοφῶν
 βιβλία καὶ μὲ τοὺς θεόπνευστους λόγους τῶν δογμάτων,
 165 πού εἶναι πηγὴ γλυκιὰ κι ἀντλοῦν ἀπ' αὐτὴν οἱ φρόνιμοι.
 Πολὺ λίγο ἀπὸ τὸ βάθος τῆς ἀντλήσαμε.
 Τοῦ δευτέρου πού εἶπα, θέλω νὰ πῶ τῆς ἀγάπης,
 νά, τὸ πιὸ μεγάλο πειστήριο· ἐπιθυμῶ, φίλτατε, γιὰ σένα
 αὐτὰ πού στὸ παρελθὸν συμβούλεψα τὸν ἑαυτό μου,
 170 ὅταν μὲ πλημμύρισαν λογισμοὶ ἀπὸ τοὺς κινδύνους
 τῆς πικρῆς θάλασσας, πού μὲ ὁδήγησαν στὸ Θεό.
 Γιατί ὁ φόβος πολλὰς φορὲς εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς σωτηρίας.
 Τὴν παρρησία τώρα νὰ μὴν τὴ δοκιμάσεις ποτέ·

μήτ' οὐν ἐμῆς γε, μήτε τούτων σοι ξένων·
 175 ἀλλ' οὐδὲ λήψη τοῖς ἐμοῖς πεισθεὶς λόγοις·
 ἔση γὰρ αἰνῶν, οὐ ψόγων ἐπάξιος.

Ἐπεὶ δὲ ταῦτα, δευρὸ μοι σαντὸν δίδου,
 δός, καὶ Θεῶ δώσωμεν, ὃν λήψη δοθεὶς.
 Φύσις γὰρ αὕτη τοῦ διδόντος γίνεται.
 180 Σκοπῶν δ' ἂν οὕτω τῆς ἀληθείας τύχοις.
 Εἰσὶ δὲ τινες καὶ παρ' Ἑλλησι σοφοί,
 οὐ μὴν σοφοί γε· πῶς ἂν εἴποιμεν σοφοὺς
 τοὺς τὴν κρατίστην φύσιν ἠγνοηκότας,
 Θεόν, τὸ πάντων αἴτιον πρῶτον καλῶν;
 185 Οὐ καὶ φύσις γε τοῖς φρονοῦσι πρόξενος,
 τάξις θ' ὀρωμένων τε καὶ νοουμένων·
 τοὺς δ' ἢ τελείως ἐκβαλόντας τοῦ λόγου
 τὸ θεῖον, ἢ πρόνοιαν ἐξηρηνηκότας,
 ἢ μέτρα θέντας, μὴ κάμοι σώζων Θεός.
 190 Ὡν οἱ μὲν ὄψει χρώμενοι διδασκάλω,
 ἄστροις ἔδωκαν τοῖς ὁμοδούλοις τὸ κράτος,
 οἷς πάντ' ἄγουσιν, ἠγμένοι λίαν κακῶς·
 ἄλλοι δὲ προσεκύνησαν αἴσχη κνωδάλων,
 πλέον πεσόντες· οἱ δὲ δαιμόνων σκιάς,
 195 μύθους τ' ἀνεῦρον τῶν παθῶν συνηγόρους,
 στήλας τ' ἔθεντο τῆς ἀνοίας ἀξίας,
 ἰδρύμαθ' ὕλης, καὶ χερὸς ποιήματα.

Τίς οὐν τοσοῦτον ἄσοφος, ὡς τούτους σοφοὺς
 θέσθαι; Ὅμως ἔστωσαν, εἰ δοκεῖ, σοφοί.
 200 Τούτους ἂν εὖροις τοῖς μὲν ἄλλοις δόγμασιν
 ἀσυνθέτους τε καὶ διεστῶτάς τισι
 τοῖς περὶ νοητῶν καὶ ὀρωμένων λόγοις,
 Θεοῦ προνοίας, ἰδεῶν χ' εἰμαρμένης,

μήτε τῆ δική μου, μήτε τούτων τῶν ξένων γιά σένα.

175 Ούτε ὁμως καί θά λάβεις ἄν πειστεῖς στά λόγια μου.

Γιατί θά γίνεις ἀξιός γιά ἐπαίνους κι ὄχι γιά κατηγορίες.

Ἔτσι εἶναι αὐτά κι ἔλα δῶσε τὸν ἑαυτό σου σ' ἐμένα,

δῶσε, γιά νά τὸν δώσομε στοῦ Θεοῦ, πού θά τὸν λάβεις ἄν τοῦ δοθεῖς.

Γιατί αὐτὴ εἶναι ἡ φύση ὁποιοῦ παραδίνεται.

180 Ἄν σκεφτεῖς ἔτσι θά ἐπιτύχεις τὴν ἀλήθεια.

Ἐπὶ τούτων καὶ μερικοὶ σοφοὶ στοὺς Ἕλληνας,

ὄχι ὁμως ἀληθινοί· πῶς θά λέγαμε σοφοὺς

αὐτοὺς πού ἀψήφησαν τὴν ἰσχυρότερη ὑπαρξη,

τὸ Θεοῦ, τὴν πρώτη αἰτία ὄλων τῶν καλῶν,

185 πού καὶ ἡ φύση τὸν ἀποδείχνει στοὺς φρόνιμους

καὶ ἡ τάξη ὄσων βλέπομε κι ὄσων νοοῦμε.

Κι ὄσους ἔχουν ἀποβάλλει τέλεια ἀπὸ τοὺς λόγους τους

τὴ θεότητα, ἢ ἔχουν ἀρνηθεῖ τὴν πρόνοια

ἢ τῆς βάζουν περιορισμούς, ἄς μὴν κουραστεῖ νά τοὺς σώζει ὁ Θεός.

190 Ἀπὸ αὐτοὺς ὄσοι εἶχαν δάσκαλο τὴν ὄψη

ἔδωσαν στ' ἄστρα τὴ δύναμη τὰ ὁμόδουλά τους,

μὲ τὰ ὄποια ὄλα κυβερνοῦν, οἱ ἴδιοι πολὺ κακὰ κυβερνημένοι.

Ἄλλοι προσκύνησαν τὰ αἴσχη τῶν θηρίων

πέφτοντας χαμηλότερα· κι ἄλλοι τὶς σκιὰς τῶν δαιμόνων

195 καὶ βρῆκαν μύθους πού συνηγοροῦν στά πάθη

κι ἀφιέρωσαν στήλες ἀξίες τῆς ἀνοησίας τους,

ἀφιερώματα ἀπὸ ὕλη καὶ χεριοῦ κατασκευάσματα.

Ποιὸς εἶναι λοιπὸν τόσο ἄσοφος, ὥστε αὐτοὺς σοφοὺς

νά τοὺς θεωρεῖ; Ἄς εἶναι ὁμως, ἄν σοῦ ἀρέσει, σοφοί.

200 Θά τοὺς βρεῖς ὁμως στὴν ἄλλη διδασκαλία τους

ἀσυνάρτητους καὶ νά διαφέρουν μὲ μερικοὺς

στοὺς λόγους γιά τὰ νοητὰ καὶ αἰσθητὰ,

τὴν πρόνοια τοῦ Θεοῦ, τὶς ἰδέες καὶ τὴν πρόνοια,

ὕλης ἀπείρου, συνθέσεώς τε σωμάτων,
 205 ψυχῆς, νοός τε καὶ πλάνης αἰσθήσεων·
 ἐξ ὧν Στοαί τε καὶ προσώπων ὄφρυνες,
 Ἀκαδημαῖαι τε καὶ πλοκαὶ Πυρρωνίων,
 σκέψεις, ἐφέξεις, τεχνικῶν ληρήματα·
 ἀσυνθέτους μὲν ταῦτα, πάντας δ' ἐξ ἴσου
 210 ἐπαινέτας δὲ τοῦ καλοῦ καὶ σύμφρονας,
 οὐδὲν τιθέντας τῆς ἀρετῆς ἀνώτερον,
 κἂν μυρίοις ἰδρῶσι καὶ πολλοῖς πόνοις
 χρόνῳ τε μακρῷ τυγχάνη κρατουμένη.

Μεμνήσομαι δέ, δείγματος χάριν, τινῶν.
 215 Ὡς ἂν μάθῃς κἀνθένδε τὴν ἀρετὴν, ὅσα
 ρόδ' ἐξ ἀκανθῶν, ὡς λέγουσι, συλλέγων,
 ἐκ τῶν ἀπίστων μανθάνων τὰ κρείσσονα.
 Τίς οὐκ ἀκούει τὸν Σινωπέα τὸν κύνα;
 Οὗτος, (τί τᾶλλα χρὴ λέγειν;) ἀλλ' εὐτελεῆς
 220 οὕτως τις ἦν, καὶ μέτριος τὰ τοῦ βίου,
 καὶ ταῦθ' ἑαυτῷ νομοθετῶν, οὐκ ἐκ Θεοῦ
 νόμον φυλάττων, οὐδ' ἐπ' ἐλπίσι τισίν,
 ὥστ' εἶχεν ἐν μὲν κτήμα, τὴν βακτηρίαν,
 οἶκον δ' ὑπαιθρον ἐν μέσῳ τοῦ ἄστεος,
 225 στρεπτόν πίθον φεύγοντα πνευμάτων βίας,
 ὃς ἦν ἐκεῖνῳ δωμάτων χρυσωρόφων
 κρείσσων· τροφή τε σχέδιος, οὐ πονουμένη.

Κράτης δ' ὁμοίως χρημάτων ὑπερτιθεῖς
 αὐτόν, μεθείς τε μηλόβοτον τὴν οὐσίαν,
 230 ὡς ἂν κακίας ὑπηρέτιν καὶ σωμάτων.
 Ἄρθοις ὑπὲρ βωμοῦ, μεγάλῳ κηρύγματι

γιὰ τὴν ἄπειρη ὕλη, τὴ σύνθεση τῶν σωμάτων,
 205 τὴν ψυχὴ, γιὰ τὴν πλάνη τοῦ νοῦ καὶ τῶν αἰσθήσεων.
 Ἐκ τούτων βγήκαν οἱ Στοῦες καὶ τὸ σήκωμα τῶν φρυδιῶν
 οἱ ἀκαδημῖες καὶ οἱ σύνδεσμοι τῶν Πυρρωνείων
 οἱ σκεπτικοί, οἱ ἐφεκτικοί, φλυαρίες σοφιστικές,
 ἀσυνάρτητοι σ' αὐτά, εἶναι ὁμῶς ὄλοι ἐξίσου
 210 ἐγκωμιαστὲς τοῦ καλοῦ, σύμφωνοι σ' αὐτό,
 ποὺ δὲ λογαριάζουν τίποτα ἀνώτερο ἀπὸ τὴν ἀρετὴ
 ἀκόμα κι ἂν μὲ ἰδρῶτες καὶ πολλοὺς κόπους
 καὶ σὲ πολὺ διάστημα τυχαίνει ν' ἀποχτιέται.

Γιὰ νὰ σοῦ τὸ δεῖξω, θὰ θυμηθῶ μερικούς,
 215 γιὰ νὰ μάθεις κι ἀπὸ αὐτοὺς τὴν ἀρετὴ, ὅσα
 ρόδα κάνουν τ' ἀγκάθια, ὅπως λένε, μαζεύοντας
 καὶ μαθαίνοντας τὰ καλύτερα δείγματα τῶν ἀπίστων.
 Ποιὸς δὲν ἔχει ἀκούσει γιὰ τὸν κυνικὸ ἀπὸ τὴ Σινώπη;
 Τί ἄλλο πρέπει νὰ σᾶς πῶ παρὰ ὅτι ἦταν τόσο
 220 ὀλιγαρκῆς καὶ λιτοδίαιτος καὶ μάλιστα
 νομοθετώντας ὁ ἴδιος γιὰ τὸν ἑαυτὸ του χωρὶς νὰ φυλάει
 νόμο δοσμένο ἀπὸ τὸ Θεό, οὔτε νὰ ἐλπίζει σὲ τίποτα,
 ὥστε εἶχε ἓνα μόνο πράγμα δικό του, τὸ ραβδί του,
 κι ἓνα σπίτι ὑπαίθριο στὴ μέση τῆς πόλης,
 225 ἓνα πιθάρι ποὺ τὸ ἔστριβε γιὰ ν' ἀποφεύγει τὴ βία τῶν ἀνέμων·
 ἦταν γιὰ κείνον ἀπὸ σπίτια μὲ χρυσὲς ὀροφὲς
 καλύτερο· τροφὴ ὅ,τι ἐβρισκε, δὲν κοπίαζε γι' αὐτὴ.

Ὅμοια ὁ Κράτης βάζοντας πρὸ πάνω ἀπὸ τὰ χρήματα
 τὸν ἑαυτὸ του, ἀφήνοντας τὴν περιουσία του τροφὴ γιὰ τὰ τρωκτικὰ·
 230 ὡς ὑπηρέτρια τῆς κακίας καὶ τῶν σωμάτων,
 ἀνεβαίνοντας πάνω στὸ βωμό, μὲ δυνατὴ φωνή

218. Ὁ Διογένης ὁ κυνικός, ἀπὸ τὴ Σινώπη.

- ἀνεῖπεν αὐτόν, ὡς ἐν Ὀλυμπίᾳ μέσῃ,
 τὸ θαυμάσιον δὴ τοῦτο καὶ βοώμενος·
 «ἐλευθεροῖ Κράτητα Θηβαῖον Κράτης»
 235 δουλείαν εἰδὼς τὸ κρατεῖσθαι χρημάτων.
 Φασὶν τὸν αὐτὸν (ὡς τινες δ', ἄλλον τινὰ
 τῶν φιλοσοφούντων ἐξ Ἰσου φρονήματος),
 πλέοντα, τοῦ κλύδωνος ἀγριουμένου,
 ἔπειτα φόρτῳ τῆς νεῶς βαρουμένης,
 240 ρίπτειν προθύμως εἰς βυθὸν τὰ χρήματα,
 τοῦτον δ' ἐπειπεῖν ἄξιον μνήμης λόγον·
 «εὐγ', ὦ Τύχη, μοὶ τῶν καλῶν διδάσκαλε,
 ὡς εἰς τρίβωνα ραδίως συστέλλομαι!»!
 Ἄλλος παρήκεν οὐσίαν τοῖς ἐκ γένους.
 245 Ἄλλος δ' ὑπερβὰς ταῦτα, ὡς ἀνθρώπινα,
 ἅπανθ' ὄσ' εἶχεν εἰς μίαν βῶλόν τινα
 χρυσῆν συνελών, ἔπειτ' ἀναχθεὶς εἰς ἅλα,
 βυθῶ δίδωσι τὴν ἀλαζόνα πλάνην,
 μὴ δεῖν γὰρ ἄλλῳ προξενεῖν τὸ μὴ καλόν.
- 250 Καὶ τοῦτ' ἐπαινῶ. Τῶν τις ἀρχαίων κυνῶν
 βασιλεῖ προσελθὼν ἠξίου τροφῆς τυχεῖν,
 εἴτ' ἐνδεὴς ὢν, εἴτε καὶ πειρῶμενος,
 Τοῦ δ' εἴτε τιμῇ γ', εἴτε καὶ πείρᾳ τινί,
 πλὴν χρυσίου τάλαντον ἐκ προστάγματος
 255 δόντος προθύμως, οὐ μὲν ἀρνεῖται λαβεῖν·
 λαβῶν δ' ἐν ὄψει τοῦ δεδωκότος αὐτίκα
 ἄρτον πριάμενος τοῦ ταλάντου· «τόνδ', ἔφη,
 λαβεῖν ἐχρηζον, οὐ τὸν ἄβρωτον τύφον».
 Ταῦτ' οὖν μὲν ἴσα τοῖς ἐμοῖς νόμοις σχεδόν,
 260 οἷ με πτεροῦσιν εἰς βίον τε καὶ φύσιν
 πτηνῶν, ἐφημερίῳ τε κ' ἀσπόρῳ τροφῇ,
 κρίνων τε κάλλει εὐ' μάλ' ἠμφιεσμένων,

ἀναγόρευσε τὸν ἑαυτό του, σὰ νὰ ἦταν στὴ μέση τῆς Ὀλυμπίας,
φωνάζοντας τοῦτο δῶ τὸ θαυμάσιο:

«Ἐλευθερώνει ὁ Κράτης τὸ θηβαῖο Κράτητα»

235 θεωρώντας δουλεία νὰ τὸν ἐξουσιάζουν τὰ κτήματα.

Λένε ὅτι ὁ ἴδιος (μερικοὶ ἀναφέρουν κάποιον ἄλλον
ἀπὸ τοὺς φιλοσόφους μὲ τὶς ἴδιες ἀντιλήψεις),
ὅταν ταξίδευε κι ἀγρίευε ἢ τρικυμία

καὶ τὸ πλοῖο ἀγκομαχοῦσε ἀπὸ τὸ φορτίο,

240 ρίχνει πρόθυμα τὰ πράγματά του στὸ βυθὸ

καὶ λέει τοῦτο τὸν ἀξιοθαύμαστο λόγο:

«Πολὺ καλὰ, Τύχη· δάσκαλέ μου τοῦ σωστοῦ.

Πόσο εὐκόλα τυλίγομαι στὸ πανωφόρι μου».

Ἄλλος ἄφησε τὴν περιουσία του στοὺς συγγενεῖς του.

245 Ἄλλος παρατρέχοντάς τα αὐτὰ σὰν ἀνθρώπινα,

ὅλα ὅσα εἶχε ἀφοῦ σ' ἓνα μόνο βῶλο

ἀπὸ χρυσάφι τὰ μάζεψε, ἀφοῦ ἀνοίχτηκε στὸ πέλαγο

ρίχνει στὸ βυθὸ τὴν ἀλαζονικὴ ἀπάτη,

γιὰ νὰ μὴν προξενήσει καὶ σὲ ἄλλον κάτι ὄχι καλὸ.

250 Ἐπαινῶ καὶ τὸ ἐξῆς· ἓνας ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους κυνικοὺς

πῆγε σ' ἓνα βασιλέα καὶ ζητοῦσε νὰ τοῦ κόψει διατροφή,

εἴτε γιατί ἦταν τῆς ἀνάγκης εἴτε καὶ γιατί τὸν δοκίμαζε.

[ἴδιος

Κι αὐτὸς εἴτε γιὰ νὰ τὸν τιμήσει εἴτε γιὰ νὰ τὸν δοκιμάσει κι ὁ
τοῦ δίνει ἓνα τάλαντο χρυσάφι πρόθυμα

255 μὲ διαταγὴ του ποῦ δὲν ἀρνήθηκε νὰ τὸ πάρει.

Κι ὅταν τὸ πῆρε μπροστὰ στὰ μάτια τοῦ δωρητῆ του ἀμέσως

ἀγόρασε μὲ τὸ τάλαντο ψωμί καὶ εἶπε: «τοῦτο

ἔπρεπε νὰ μοῦ δώσεις, ὄχι τὴν ἀλαζονεῖα ποῦ δὲν τρώγεται».

Αὐτὰ λοιπὸν ἴδια σχεδὸν μὲ τοὺς νόμους ποῦ ἀκολουθῶ

260 καὶ μοῦ δίνουν φτερά γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὴ φύση

τῶν πουλιῶν, μὲ τροφή τῆς ἡμέρας ποῦ δὲν ἔχει σπαρεῖ

καὶ μὲ τῶν κρίνων τὴν ὁμορφιά ὥραϊα ντυμένων

- ὑφαῖς ἀτέχνους ἐγγυῶνται μοι σκέπη,
 εἰ πρὸς μόνον βλέπομι τὸν μέγαν Θεόν.
- 265 Ἄλλ' εἴ τι χρῆ με καὶ ξέσαι τὰ τῶν βίων,
 ὡς ἂν δοκοῖην μὴ μάτην ταῦθ' ἱστορεῖν,
 οἱ μὲν τιμῶντες χρημάτων ἀκτησίαν,
 βίον τ' ἐλεύθερόν τε καὶ δεσμῶν ἄνω,
 πρῶτον μὲν οὐ καλῶς τὸ καλὸν μετήεσαν·
- 270 πλεῖον γὰρ ἦν ἔνδειξις, ἢ καλοῦ πόθος.
 Ἦ τί ποτ' ἔδει βωμῶν τε καὶ κηρυγμάτων;
 Ἐπειτα γαστρὸς ἡδοναῖς ἐφίεσαν,
 ὡς ἂν τινες φεύγοντες οὐ πλοῦτου κόρον,
 τὰς φροντίδας δὲ καὶ πόνους τῆς κτήσεως,
- 275 τρυφῆς δ' ἀφορμὴν τὸ ἀπορεῖν ποιούμενοι.
 Δηλοῦσι σησαμοῦσιν ἄρτοι κρίθινοι
 ὑπεξιόντες, καὶ τραγωδίας ἔπη,
 ὧν ἔν τι καὶ τόδ' εὐστόχως εἰρημένον·
 «ὦ ξένε, τυράννοις ἐκ ποδῶν μεθίστασο»,
- 280 σέρις τε φεύγουσ' ἐκ μέσων ἡδυσμάτων,
 ὄψον πενήτων, ἄφθονός τε γῆς χάρις.
 Ἥμῖν δ' ἀνεπίδεικτον μὲν εἴ τι τῶν καλῶν,
 οἷς πρῶτόν ἐστι μηδὲ τὴν εὐδύνημον
 τὰ δεξιᾶς κινήματ' εἰδέναι σαφῶς.
- 285 Ἦ δ' ἐγκράτεια μαρτυρεῖ τὸ ἐνθεον.
 Καλὸν Κλεάνθους τὸ φρέαρ, καὶ Σωκράτους
 τὸ ζῆν πενιχρῶς· τἄλλα δ' ὡς ἀσχήμονα!
 Οἱ Χαρμίδαι τε καὶ σκέπη τριβωνίων,
 ὑφ' ἧς τὰ θεῖα τοῖς νέοις ὁ γεννάδας

279. Ὁ στίχος εἶναι ὁ στίχος 40 ἀπὸ τῆς Φοίνισσας τοῦ Εὐριπίδη.

286. Πρόκειται γὰρ τὸν Κλεάνθη ποῦ ποτίξε τῆς νύχτες κήπους γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ σπουδάζει τὴν ἡμέρα γι' αὐτὸ καὶ καλεῖται φρεάντλης· ἦταν μαθητῆς τοῦ στωικοῦ φιλόσοφου Ζήνωννα.

- μέ ατεχνούργητα ὑφαντὰ μοῦ ἐγγυῶνται σκέπασμα,
 ἂν ἀποβλέπω μόνο στὸ μεγάλο Θεό.
- 265 Ἄλλὰ ἂν χρειαστεῖ κάπως νὰ ψάξω τοὺς τρόπους ζωῆς,
 γιὰ νὰ μὴ νομίζομαι ὅτι τὰ ἱστορῶ αὐτὰ μάταια,
 ὅσοι τιμοῦν τὴ μὴ κατοχὴ πραγμάτων
 καὶ μιὰ ζωὴ ἐλεύθερη καὶ ἔξω ἀπὸ δεσμὰ
 κατὰ πρῶτο, δὲν ἐπιδιώκουν τὸ ὀρθὸ μὲ ὀρθὸ τρόπο.
- 270 Γιατὶ ἦταν πιὸ πολὺ ἐπίδειξη παρὰ πόθος τοῦ καλοῦ.
 Τί χρειάζονταν οἱ βωμοὶ καὶ τὰ κηρύγματα;
 Κι ὕστερα ἐπιθυμοῦσαν τὶς ἡδονές τοῦ φαγητοῦ
 κι ἦταν σὰ νὰ ἀπόφευγαν ὄχι τὸ χορτασμὸ τοῦ πλοῦτου
 ἀλλὰ τὶς φροντίδες καὶ τοὺς κόπους τῆς ἀπόκτησής του.
- 275 Καὶ πρόβαλλαν τὴν ἀνέχειά τους ὡς ἀφορμὴ τῆς τρυφῆς.
 Τὸ δηλώνουν τὰ κριθαρένια ψωμιὰ ποὺ στὰ σησαμένια
 ὑποχωροῦν, τὰ λόγια τῆς τραγωδίας,
 ὅπως εἶναι καὶ τὸ ἐξῆς ποὺ ἔχει εὐστοχα εἰπωθεῖ:
 «ὦ ξένε, φύγε ἀπ' τὴ μέση, περνᾶ βασιλιάς».
- 280 καὶ τὸ πικροράδιο ποὺ φεύγει ἀνάμεσα ἀπὸ καρυκευμένα φαγητά,
 τῶν φτωχῶν προσφάγι, ἄφθονο χάρισμα τῆς γῆς.
 Σ' ἐμᾶς ἂς μένει κρυμμένο κι ἀνεπίδεικτο ὁποιο καλὸ
 ποὺ πρῶτο εἶναι, μῆτε τὸ ἀριστερὸ χέρι
 νὰ μὴ γνωρίζει καλὰ τί κάνει τὸ δεξι.
- 285 Ἡ ἐγκράτειά μας εἶναι ἀπόδειξη ὅτι εἴμαστε ἔνθεοι.
 Ὠραῖο τὸ πηγᾶδι τοῦ Κλεάνθη καὶ τοῦ Σωκράτη
 ἢ φτωχικὴ ζωὴ, πόσο ἄσχημα ὄλα τὰ ἄλλα.
 Οἱ Χαρμίδες καὶ τὸ φόρεμα τοῦ παλιοῦ πανωφοριοῦ
 ποὺ μ' αὐτὸ σκέπαζε ὁ σεβαστὸς τὴ συνομιλία μὲ τοὺς νέους

288. Ὁ ποιητὴς μὲ κάποια προσοχὴ κατηγορεῖ τὸ Σωκράτη γιὰ τὶς σχέσεις του μὲ τὸν ὠραῖο Χαρμίδη καὶ τοὺς ὁμοιοῦς του.

- 290 συνῆν. Μόνοι γὰρ οἱ καλοὶ νοήμονες.
 Μηδεὶς ἔρωτι σωμάτων θηρενέτω
 τὸ κάλλος. Ὡς ὄλοιτο τοῖα σκέμματα·
 χωρὶς τὰ Μυσῶν καὶ Λυδῶν ὀρίσματα.
 Ἄλκμαίονος δὲ τίς τόδ' αἰνέσει ποτέ,
 295 δς πρῶτ' Ἀθηναίων τῶν δοιδίμων φέρων
 ἀνὴρ γένοι τε καὶ κράτει πνέων μέγα,
 τοσοῦτον ὤφθη χρημάτων ἠττώμενος,
 ὅσον περ εἰκὸς ἦν φανῆναι κρεῖττονα;
 Κροίσου γὰρ αὐτὸν πλείοσι δεξιουμένου,
 300 ὧν ἓν, ταμεῖα χρυσοῦ ἅπαντα προθείς,
 ὡς ἂν δυνάστης τῇ τύχῃ μέγα φρονῶν,
 ἔχειν ἐκέλευσεν ὅσον δύναιτο ψηγμάτων·
 πλήσας δὲ κόλπους, καὶ γνάθους, καὶ τὴν κόμην
 θεῖς χρυσόπαστον (τῆς ἀμετρίας δση!)
 305 προῆλθε Λυδοῖς πλούσιος γελώμενος.

- Τί δ' ὁ Πλάτων σοι, καίπερ ὦν σοφώτατος
 ἀνδρῶν; Τί δ' Ἀρίστιππος, τὸν ἡδιστον λέγω;
 Τί δ' ὁ χαρίεις Σπεύσιππος, ὥσπερ οἶομαι;
 Ὁ μὲν καπήλου δυστυχοῦς ἔζη βίον,
 310 πόνους διαντλῶν κέρδεσιν θαλαττίους·
 ἔλαιον ἦν ὁ φόρτος. Οὐπω τοῦτ' ἴσως
 ἐρεῖς ἅπληστον, καὶ πενία τι προσνέμεις.
 Τὸ δὲ τραπέζας προσκονεῖν τυραννικὰς
 Πλάτωνα· φεῦ λόγων τε καὶ σεμνῶν πόνων!
 315 Ἐῶ λέγειν πράσιν τε καὶ οὐχὶ πράσιν,
 εἰ μὴ Πλάτωνί τις Αἴβυς τῆς Ἑλλάδος
 ὤφθη γ' ἀμείνων, καὶ μικροῦ τιμήματος
 δόξαν τε καὶ Πλάτωνος ὠνεῖται λόγους.

309. Ὁ πρῶτος: ὁ Πλάτωνας.

- 290 γιὰ τὰ θεῖα. Γιατὶ οἱ ὠραῖοι μόνο εἶναι ποὺ κατανοοῦν.
 Κανένας ἄς μὴν ἀναζητεῖ μὲ τὸν ἔρωτά του τὴν ὁμορφιά
 τῶν σωμάτων. Τέτοιες σκέψεις νὰ χαθοῦν.
 Χώρια ἀπὸ μᾶς ἄς εἶναι οἱ Μυσοὶ καὶ οἱ Λυδοί.
 Μὰ ποιὸς ποτὲ θὰ ἐπιδοκιμάσει τὸν Ἄλκμαίονα,
- 295 ποὺ ἐνῶ ἦταν πρῶτος μέσα στοὺς φημισμένους Ἀθηναίους,
 ἄνδρας ποὺ καυχιόταν πολὺ γιὰ τὴ γενιὰ καὶ τὴ δύναμή του,
 ἀποδείχτηκε τόσο κατώτερος ἀπὸ τὰ χρήματα
 ὅσο ἦταν φυσικὸ νὰ φανεῖ ἀνώτερος;
 Γιατὶ ὁ Κροῖσος τοῦ ἔκανε μεγάλη φιλοξενία,
- 300 ποὺ ἓνα σημεῖο της ἦταν νὰ τοῦ ἀνοίξει ὅλα τὰ ταμεῖα τοῦ χρυσοῦ,
 σὰ βασιλιάς ποὺ ἦταν καὶ μεγαλοφρονοῦσε γιὰ τὴν τύχη του,
 καὶ νὰ τοῦ δώσει τὸ ἐλεύθερο νὰ πάρει ὅσα ψήγματα μποροῦσε·
 αὐτὸς ἀφοῦ γέμισε τοὺς κόρφους καὶ τὸ στόμα καὶ τὰ μαλλιά του
 ἀφοῦ τὰ πασπάλισε μὲ χρυσὸ (πόσο ἔχασε κάθε μέτρο!)
- 305 παρουσιάστηκε στοὺς Λυδοὺς πλούσιος γελοιοποιημένος.
- Τί εἶναι γιὰ σένα κι ὁ Πλάτωνας, ἂν καὶ ἦταν ὁ σοφώτατος
 ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους; Τὸ ἴδιο κι ὁ Ἀρίστιππος, ὁ γλυκύτατος;
 Κι ὅπως νομίζω κι ὁ συμπαθὴς Σπεύσιππος;
 Ἄπὸ αὐτοὺς ὁ πρῶτος ζοῦσε ζωὴ καπῆλου
- 310 ὑποφέροντας ὅλους τοὺς ἀγῶνες τῆς θάλασσας γιὰ τὸ κέρδος·
 τὸ ἐμπόρευμα ἦταν λάδι. Ἄλλὰ ἴσως τοῦτο δὲ θὰ τὸ πείς
 ἀκόμα ἀπληστία παρὰ θὰ τὸ χρεώσεις στὴ φτώχεια.
 Ἄλλὰ νὰ προσκυνᾷ τραπέζια τυράννων
 ὁ Πλάτωνας; Κρίμα στοὺς λόγους καὶ τοὺς λαμπροὺς κόπους!
- 315 Παραλείπω νὰ μιλήσω γιὰ τὴν πώλησή του ποὺ δὲν ἦταν πώληση,
 ἀλλὰ φαινόταν γιὰ τὸν Πλάτωνα ἓνας Λίβυος καλύτερος
 ἀπὸ ὅ,τι οἱ Ἕλληνες καὶ μὲ μικρὸ ἀντίτιμο
 ἀγοράζει τὴ δόξα καὶ τοῦ Πλάτωνα τὰ ἔργα.

- Τοῦ δ' ἐκ Κυρήνης, μέγα μὲν ἡ παρρησία·
 320 ὁμῶς δ' ἔμιξε τῷ ἐλευθέρῳ τρυφήν,
 βλάπτων τὸ καλὸν ἀλμυρῷ τῷ δόγματι·
 Μύρων γὰρ ὄζων, συμποτῶν κατέπνεε·
 τὸ δ' εὐχάριστον τοῦ τρόπου καὶ στωμύλον
 ὁδηγὸν εἶχε λημμάτων. Οὕτω ποτὲ
 325 στολὴν γυναικῶν, Ἀρχελαίου τοῦ σοφοῦ,
 οὐκ οἶδ' ὅπως τε καὶ δι' ἦν τὴν αἰτίαν,
 δωρουμένου, Πλάτων μὲν οὐ προσήκατο,
 Ἴαμβον εἰπὼν καίριον ἐξ Εὐριπίδου·
 «οὐκ ἂν δυναίμην θῆλον ἐνδύναι στολὴν»·
 330 Ὁ δ', ὡς τὸ δῶρημ' ἤλθεν εἰς αὐτοῦ χέρας,
 φέροντος ἀνδρός, καὶ προθύμως λαμβάνει,
 καὶ τὴν ἰάμβου κομπότην ἰαμβίῳ
 βάλλει, τόδ' εἰπὼν· «καὶ γὰρ ἐν βακχεύμασιν
 οὐσ' ἤγε σώφρων, οὐ διαφθαρήσεται»·
 335 Ὁ δ' αὐτὸς Ἀρχελαος, ὡς φασιν, ποτὲ
 λαβεῖν θελήσαντός τι τοῦ Σοφοκλέους,
 Εὐριπίδῃ δίδωσι τῷ σοφωτάτῳ.
 Τοσαῦτ' ἐπειπὼν· «σὺ μὲν ἄξιος δοκεῖς
 ζητεῖν ἔμοιγε, λαμβάνειν δ' Εὐριπίδης»,
 340 δεικνὺς ὅπερ ἄριστον εὐγενῆς τρόπος.

- Τάξας δὲ τοῖς Ἑλλησι τοὺς πόρους ποτὲ
 ὁ Λυσιμάχου, καὶ τἄλλα τῶν πρώτων φανεῖς
 ἐν δημαγωγίαις τε καὶ στρατηγίαις,
 τοσοῦτον ὠφθη χρημάτων ἀνώτερος,
 345 ὥσθ' (ὅτι μὲν ἔσχε τοῦνομ' ἐκ τῆς πράξεως,
 δίκαιος ὢν τε καὶ καλούμενος εἰς ἔτι,

- Τοῦ Κυρηναίου πάλι ἡ παρρησία ἦταν μεγάλη
 320 ἔσμιξε ὁμως τὴν ἐλευθερία μὲ τὴν τρυφή,
 βλάπτοντας τὴν καλὴ μὲ τὴν πικρὴ διδασκαλία.
 Εὐωδιάζοντας ἀπὸ ἀρώματα τὰ μετέδιδε στοὺς συμπότες
 οἱ εὐχάριστοι τρόποι καὶ ἡ γλυκιὰ ὀμιλία
 τοῦ ἀνοιγαν τὸ δρόμο γιὰ νὰ παίρνει δῶρα. Ἔτσι κάποτε
 325 ὅταν μιὰ γυναικεῖα φορεσιὰ, ὁ σοφὸς Ἀρχέλαος,
 —τὸ πῶς καὶ τὸ γιατί δὲν τὰ γνωρίζω—
 τοῦ χάρισε, ὁ Πλάτωνας δὲν τὴ δέχτηκε
 ἀναφέροντας ἓνα ἐπίκαιρο ἰαμβικὸ στίχο τοῦ Εὐριπίδη:
 «Γυναικεῖα ροῦχα ἐγὼ δὲ θὰ φοροῦσα».
- 330 Ὁ ἄλλος ὁμως, ὅταν ἔφτασε στὰ χέρια του τὸ δῶρο
 ποῦ τὸ ἔφερε κάποιος, τὸ παίρνει πρόθυμα
 καὶ τὸν καλοταιριασμένο ἰαμβο μὲ ἰαμβικὴ
 βολὴ χτυπᾷ λέγοντας: «καὶ στίς γιορτές τοῦ Βάκχου
 ἡ φρόνιμη ἂν βρεθεῖ δὲ θὰ χαλάσει».
- 335 Ὁ ἴδιος Ἀρχέλαος, ὅπως λένε, κάποτε,
 ὅταν θέλησε νὰ λάβει κάτι ὁ Σοφοκλῆς
 τὸ δίνει στὸ σοφότατο Εὐριπίδη,
 λέγοντας: «Ἐσὺ μοῦ φαίνεται εἶσαι ἄξιος
 νὰ ζητᾷς ἀπὸ μένα καὶ ὁ Εὐριπίδης νὰ παίρνει».
- 340 Ἔδειξε ἔτσι ὅτι τὸ ἄριστο εἶναι ἡ εὐγένεια τοῦ τρόπου.

- Ἦταν ὥρισε τὶς εἰσφορὲς τῶν Ἑλλήνων κάποτε ἱ πρώτων
 ὁ γιὸς τοῦ Λυσιμάχου, ποῦ διακρίθηκε καὶ στ' ἄλλα μεταξὺ τῶν
 στίς πολιτικὲς ἐνέργειες καὶ στίς στρατιωτικὲς,
 παρουσιάστηκε τόσο πᾶνω ἀπὸ χρήματα,
 345 ὥστε (ὅτι ἀπὸ τὴν συμπεριφορὰ ἔλαβε τὸ ὄνομα
 καὶ ἦταν ἀληθινὰ δίκαιος καὶ λέγεται ὡς τώρα

342. Ὁ γιὸς τοῦ Λυσιμάχου: ὁ Ἀριστείδης.

- ἐκὼν παρήσω) τὰς δὲ παιδας ἢ πόλις
ἐκδοῦσα τιμᾷ χρήμασι πενίαν καλήν,
αὐτὸν τ' ἔθαψεν, οὐκ ἔχονθ' ὄθεν ταφῆ.
- 350 Οὐκ ἂν παρέλθοιμ' οὐδὲ τὰ Ρωμαίων καλὰ
ὡς μὴ παλαιοῖς ἰσχυριζοίμην μόνοις.
Πύρρου κρατήσας ἐν μάχῃ Φαβρίκιος,
ἦν δὲ στρατηγὸς τῶν περιβλέπτων ἄγαν,
καὶ τοῖσδ' ἐνίκα μᾶλλον· ὡς γὰρ εἰς στενὸν
- 355 ὁ Πύρρος ἦλθεν ἐλπίδων, ἐπειράθη
χρυσοῦ ταλάντοις τὸν στρατηγὸν ἀρπάσαι·
ὁ δ' οὐκ ἐδέξατ', ἀλλ' ὁμῶς ἐσπείσατο.
Ἐπεὶ δ' ὁ Πύρρος, ὡς λέγουσ', εἰρηρικὰ
παίζων πρὸς αὐτόν, τῶν ἐνόπλων θηρίων
- 360 ἓνα τῶν ἐλεφάντων ὑπερφυᾷ τε καὶ μέγαν,
οὕτω κατ' ὄψιν οἱ τέως ἐγνωσμένον,
ἔδειξε· ρινὸς ὑπερφανείσης ἀθρόως
οὗτ' ἐπτοήθη, καὶ τόδ' εἶπεν Ἰλεως·
«οὐ μ' οὔτε χρυσὸς εἶλεν, οὔτε θηρίον».
- 365 Ἄρκεῖ τοσαῦτα, καὶ τάδε μέτρου πέρα,
ὡς ἂν τις εἴποι χρημάτων καταφρονῶν.
Μήτ' οὖν ἐκεῖνα προσδέχου τὰ μὴ καλὰ
βίβλων παλαιῶν, ὧγαθ', αἷς ἐνετράφης·
ἔα με κερδαίνοντα κεκλήσθαι κακόν.
- 370 Κρεῖσσον γὰρ ἢ σέβοντα τοὺς θεῶν νόμους
πένητα ναιίειν, δόξαν ἡμποληκότα.
Μή μοι γένος γένιζε, μάζα μοι γένος.
Τὰ χρήματ' ἀνθρώποισι τιμιώτατα.
Πένητος ἀνδρὸς οὐδὲν ἀθλιώτερον.
- 375 Ἄνευ δὲ χαλκοῦ, Φοῖβος οὐ μαντεύεται.

352. Ὁ Πύρρος ἐκστράτευσε στὴν Ἰταλία ἀπὸ τὸ 280 ὡς·

- θά τὸ ἀφήσω θεληματικὰ) τίς κόρες τοῦ ἢ πόλη
 τίς παντρεύει, τιμώντας μὲ χρήματα τὴν ἐντιμὴν πενία τοῦ
 καὶ κάνει τὴν κηδεῖα τοῦ ἴδιου ποῦ δὲν εἶχε τὰ ἐξοδα.
- 350 Δὲ θὰ παραλείψω κι ὅ,τι καλὸ ἔχουν οἱ Ῥωμαῖοι,
 γιὰ νὰ μὴν προβάλλω τοὺς παλαιούς μόνο.
 Ὅταν νίκησε τὸν Πύρρο στὴ μάχη ὁ Φαβρίκιος,
 ποῦ ἦταν ἀπὸ τοὺς πολὺ ὀνομαστοὺς στρατηγούς,
 εἶχε κι αὐτὴ τὴ μεγαλύτερη νίκη· καθὼς ὁ Πύρρος
- 355 ἔχανε ὀλοένα τίς ἐλπίδες τοῦ προσπάθησε
 μὲ τάλαντα χρυσοῦ ν' ἀρπάξει τὸ στρατηγό·
 δὲ δέχτηκε ἐκεῖνος, ἔκανε ὁμως ἐκεχειρία.
 Κι ὅταν ὁ Πύρρος, ὅπως λένε, εἰρηνικὰ
 παίζοντας μαζί του, ἀπὸ τὰ ἀρματωμένα θηρία,
- 360 τοὺς ἐλέφαντες ἕνα, πελώριο στὸν ὄγκο,
 ποῦ ὡς τότε δὲν εἶχε δεῖ στὰ μάτια του,
 τοῦ δείχνει καὶ φάνηκε ἡ προβοσκίδα τοῦ ξαφνικὰ ἀπὸ πάνω του,
 δὲν τρόμαξε, παρὰ εἶπε ἤρεμα τοῦτο·
 «οὔτε τὸ χρυσάφι μὲ νίκησε, οὔτε τὸ θηρίο».
- 365 Φτάνουν τόσα, καὶ εἶναι πέρα ἀπὸ τὸ μέτρο καὶ τοῦτα,
 ὅπως θὰ πεῖ κάποιος ποῦ περιφρονεῖ τὰ χρήματα.
 Λοιπὸν μήτε ἐκεῖνα ποῦ δὲν εἶναι καλὰ νὰ δέχῃσαι
 ἀπὸ τὰ παλιὰ βιβλία, φίλε μου, μὲ τὰ ὁποῖα παιδαγωγήθηκες:
 «Ἄφησέ με νὰ λέγομαι κακὸς μὰ νὰ κερδίζω.
- 370 Εἶναι καλύτερα ἔτσι παρὰ σεβόμενος τοὺς νόμους τοῦ Θεοῦ
 νὰ ζεῖς φτωχὸς ἔχοντας κερδίσει τὴ δόξα.
 Μὴ μοῦ λὲς «ἢ γενιά μου, ἢ γενιά μου», γενιά μου εἶναι τὸ φαγητό.
 Οἱ ἄνθρωποι τιμοῦν πάρα πολὺ τὰ χρήματα.
 Τίποτα πιὸ ἀξιολύπητο ἀπὸ τὸ φτωχὸ ἄνθρωπο.
- 375 Χωρὶς νομίσματα ὁ Ἀπόλλων δὲ δίνει χρῆσμό».

Οὐκ ἔστιν ὅστις πάντ' ἀνὴρ εὐδαιμονεῖ·
ἢ γὰρ πεφυκῶς ἐσθλός, οὐκ ἔχει βίον,
ἢ δυσγενῆς ὢν, πλουσίαν ἀροῖ πλάκα.

Πῶς γὰρ καλεῖς δυσδαίμονα, τὸν πένητα μὲν,
380 πολλῶ δ' ἔχοντα πλουσιώτερον τρόπον;
Δύσδαιμον ὄντως τὸ φρονεῖν οὕτω κακῶς.
Ταῦτ' οὖν ἅπαντα φεῦγε τοὺς τ' εἰρηκότας,
εἴτ' ἄλλο τοῦτοις ἐμφορές τι ἐν λόγοις.

Καὶ ταῦτ' ἐπαίνει τῶν σοφῶς εἰρημένων·
385 ὅτ' ἐκ πονηροῦ πράγματος κέρδος λάβης,
τοῦ δυστυχεῖν νόμιζε ἀρραβῶν' ἔχειν.
Μὴ πάντοθεν κέρδαινε, σαυτὸν αἰσχύων·
τὸ μὴ δικαίως εὐτυχεῖν, ἔχει φόβον.

Μὴ Πλοῦτον εἴπης, οὐχὶ θαυμάζω Θεόν,
390 ὃν καὶ κάκιστος ραδίως ἐκτήσατο.

Πένης μὲν ἐστὶ, τὸν τρόπον δὲ πλούσιος.
Σοφὸν πένητα μᾶλλον, ἢ Μίδα κακόν.
Ληρεῖ δέ μοι Θεόγνις ὡς λῆρον πλατύν,
κρημονὸς προτιμῶν τῆς ἀπορίας καὶ βυθοῦς,
395 κακῶς τε Κύρῳ νομοθετῶν εἰς χρήματα.

ἽΟμηρε καὶ σὺ, πῶς τοσοῦτον ἀστάτῳ
πράγματι νέμεις, ὥστε φράσαι πού τῶν ἐπῶν,
ὀπηδὸν εἶναι τὴν ἀρετὴν τῶν χρημάτων;
Φησὶν· τόδ' εἶπον αὐτός, οὐχ οὕτως ἔχων,
400 γελῶν δὲ τοὺς ἔχοντας οὕτως ἀθλίως.

Οὐ γὰρ δοκεῖ σοι τὴν θάλασσαν ἐκφυγῶν
ἽΟδυσσεὺς ἐκεῖνος, οὐδ' τὰ πόλλ' ἀθλήματα,
ὄφθεις ἀλήτης τῇ βασιλίδι γυμνός,
καταιδέσας δὲ τῷ λόγῳ τὴν παρθένον,

393. Πρόκειται γὰρ τὸ γνωμικὸ ποιητὴ Θεόγνη ἀπὸ τὰ Μέγαρα, πού στὰ ποιήματα τοῦ συμβουλεύει τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κύρνο.

- Δέν ὑπάρχει κανένας εὐτυχισμένος σ' ὄλα.
 Ἦ ἐνῶ εἶναι ἀπὸ καλῆ γενιᾶ δέν ἔχει περιουσία,
 ἦ ἐνῶ εἶναι ἀπὸ ταπεινῆ ὀργῶνει πλούσια χωράφια.
 Πῶς λοιπὸν καλεῖς κακότυχο, ὅποιον εἶναι φτωχὸς
 380 ἀλλὰ ποὺ ἔχει πολὺ πλουσιότερο τὸν τρόπο του;».
 Κακοτυχία ἀκριβῶς εἶναι αὐτὲς οἱ στραβὲς σκέψεις.
 Ἀπόφευγε λοιπὸν ὄλους ὅσοι λένε ὄλα αὐτὰ
 κι ὄ,τι ἄλλο παρόμοιο ἀκοῦς στοὺς λόγους.
 Νὰ ἐπιδοκιμᾶζεις κι ὄσα ἀπὸ αὐτὰ εἰπώθηκαν σοφά:
- 385 Ὅταν βγάλεις κέρδος ἀπὸ σκοτεινὴ ὑπόθεση
 πίστεψε πῶς ἔλαβες ἀρραβῶνα τῆς δυστυχίας.
 Μὴ ζητᾶς κέρδος ἀπὸ παντοῦ ντροπιᾶζοντας τὸν ἑαυτὸ σου.
 Ἦ δέν εὐτυχεῖς δίκαια εἶναι ἐπίφοβο.
 Μὴν πεῖς τὸν πλοῦτο θαυμάζω ὄχι τὸ Θεό,
 390 τὸν πλοῦτο ποὺ κι ὄ πιὸ κατώτερος εὐκολὰ ἀπόχτησε.
 Εἶναι φτωχὸς ἀλλὰ στὸν τρόπο πλούσιος.
 Τὸ σοφὸ φτωχὸ προτιμῶ παρά τὸν κακὸ Μίδα.
 Κι ὄ Θεόγνις βρίσκεται σὲ μεγάλο παραλήρημα,
 ὄταν ἀπὸ τὴν ἀνέχεια προτιμᾶ γκρεμοὺς καὶ βυθοὺς
 395 δίνοντας στὸν Κύρνο κακοὺς νόμους γιὰ τὰ χρήματα.
 Καὶ σύ, Ὅμηρε, πῶς ἕνα ἄστατο πράγμα
 τιμᾶς τόσο, ὄστε νὰ τραγουδᾶς κάπου στὰ ἔπη σου
 ὄτι ἀκολουθεῖ τὸν πλοῦτο ἢ ἀρετῆ;
 Λέει· Αὐτὸ τὸ εἶπα ὄχι ἐπειδὴ συμβαίνει σ' ἐμένα
 400 ἀλλὰ γελῶ ὄσους βρίσκονται στὴν ἄθλια αὐτὴ κατάσταση.
 Ὅ Ὀδυσσεᾶς ἐκεῖνος μὲ τὰ πολλὰ κατορθώματα,
 ὄταν γλύτωσε ἀπὸ τὴ θάλασσα καὶ φάνηκε
 στὰ μάτια τῆς βασιλοπούλας ἕνας γυμνός, περιπλανώμενος,
 ποὺ συγκίνησε μὲ τὰ λόγια του τὴν κόρη καὶ στοὺς Φαίακες

398. Ἐπίδραση τοῦ Ἡσιόδου ἀπὸ τὸ ἔργο του «Ἔργα καὶ ἡμέρες».

- 405 Φαίαξί τ' αὐτοῖς ἄξιος πλείστου φανείς,
 εἶναι προδήλως τῆς ἀρετῆς ἐγκώμιον;
 Τὸν μῦθον αἰνῶ τὸν Φρύγιον, ὃς εὖ ἔχει·
 Μίδα γὰρ αἰτήσαντι πάντα χρυσίου
 πλήρη γενέσθαι, τῆς ἀμετρίας δίκην
 410 Θεὸς δίδωσιν ὧνπερ ἤξιου τυχεῖν·
 ὁ χρυσὸς ἦν ἄβρωτος· ὃς δ' εἶχεν, νέκυς.

Τί μοι ξένων μύθων τε καὶ διδαγμάτων;
 Αὐτοὺς σκόπει μοι τοὺς ἐμοὺς ἤδη νόμους.

- Ἐμοὶ γένος μὲν ἐστὶ τὸ πρῶτον καλόν,
 415 οὗπερ προῆλθον, καὶ πρὸς δ' πτερῶ βίον,
 δεσμῶν ἐμαυτὸν ἐκλύειν πειρώμενος.
 Ἡ δ' ἐκ μελῶν τε καὶ φθορᾶς ὀρμωμένη,
 νεκρῶν τε λαμπρῶν καὶ πάλαι σεσηπότεων,
 ἦν δὴ καλοῦσιν εὐγένειαν οἱ κάτω,
 420 κόπρου ρεούσης οὐδὲν εὐγενεστέρα.
 Πατρίς δὲ σωμάτων μὲν οὐκ ἐλευθέρα,
 φόρων τε δούλη, καὶ κακῶς τετμημένη
 κόλποις θαλάσσης καὶ νάπαις περίγραφος,
 πολλοὺς ἀμείβουσ' ἀθλίους οἰκήτορας,
 425 αὐτὴ γε μήτηρ καὶ τάφος γεννημάτων,
 κόπτουσα τοὺς κόπτοντας. ὦ δίκη, δίκη
 τοῦ πρωτοπλάστου γεύσεώς τε καὶ πλάνης!
 Ἡ δ' ἀντὶ ταύτης τοῖς σοφοῖς ζητουμένη
 πρὸς ἦν βλέποντες ἐνθάδ' οὐ ροιζούμεθα,
 430 ὥσπερ πόα τι ἐφ' ὑδάτων ὄχουμένη,
 πλατεῖ ἀτέρμων εὐγενῶν σκηνωμάτων,
 κρατουμένη τε τοῖς κατοίκοις εἰς αἰί,
 ζώντων τε μήτηρ, καὶ μόγων ἀλλοτρία,

406. Γιὰ τὴν εὐγλωττία τοῦ Ὀδυσσεά μιλάει ὁ ποιητὴς στὴν κατηγορία τῶν ποιημάτων «εἰς ἑτέρους» στ. 208

- 405 τούς ἴδιους φάνηκε πολὺ ἀξιόλογος, δὲ νομίζεις
 ὅτι ἀποτελεῖ ὀλοφάνερα ἐγκώμιο τῆς ἀρετῆς;
 Ἐπαινῶ τὸ φρυγικὸ μῦθο πόσο θαυμάσιος εἶναι·
 στὸ Μίδα ποὺ ζήτησε ὄλα ἀπὸ χρυσᾶφι
 νὰ γεμίσουν, σὰν τιμωρία τῆς ἀπληστίας του
- 410 δίνει ὁ Θεὸς ὅ,τι ἀπαιτοῦσε νὰ λάβει.
 Ὁ χρυσὸς δὲν μπορούσε νὰ φαγωθεῖ· κι ὅπως τὸ εἶχε ἦταν νεκρὸς.
- Τί τοὺς θέλω ὁμως τοὺς ξένους μῦθους καὶ τὰ ἐπιμύθια;
 Πρόσεξε σὲ παρακαλῶ τώρα τοὺς δικούς μου νόμους.
 Τὸ δικό μου γένος εἶναι τὸ ἀρχικὸ καλὸ
- 415 ἀπ' ὅπου προῆλθα καὶ ὅπου κατευθύνω τὴ ζωὴ μου φτερωτῆ,
 προσπαθώντας νὰ ἐλευθερωθῶ ἀπὸ τὰ δεσμὰ μου.
 Αὐτὴ τώρα ποὺ ξεκινᾷ ἀπὸ μέλη ποὺ φθείρονται
 ἀπὸ νεκροὺς λαμπροὺς ἀπὸ παλιὰ στῆ σήψη παραδομένους,
 αὐτὴ δὲ εὐγένεια τὴν ὀνομάζουν οἱ κάτω,
- 420 ποὺ δὲν εἶναι καθόλου καλύτερης γενιᾶς, ἀπὸ τὴν κόπρῳ ποὺ κυλᾷ.
 Ἡ σωματικὴ πατρίδα δὲν εἶναι καθόλου ἐλεύθερη,
 εἶναι ὑποχρεωμένη σὲ φόρους, μοιρασμένη ἄνισα,
 οἱ κόλποι τῆς θάλασσας καὶ οἱ χαράδρες τὴν περιορίζουν,
 ἀλλάζει πολλοὺς δύστυχους κατοίκους,
- 425 μητέρα ἢ ἴδια καὶ τάφος τῶν παιδιῶν τῆς,
 κομματιάζει ὄσους τὴν κομματιάζουν. Ὡ τιμωρία,
 τιμωρία γιὰ τὴ δοκιμὴ καὶ τὸ ξεγέλασμα τοῦ πρωτόπλαστου.
 Ἐνῶ ἡ ἄλλη, ποὺ ἀντὶ γιὰ τὴν πρώτη ἀναζητοῦν οἱ σοφοί,
 εἶναι ἐκείνη ποὺ ἀτενίζοντας μένομε ἐδῶ ἀτάραχοι,
- 430 σὰ χορταράκια ποὺ ταξιδεύουν στὰ κύματα,
 ἔκταση ἀπεριόριστη γεμάτη ἀπὸ ὑπέροχα σκηνώματα
 ποὺ τὴν κατέχουν οἱ κάτοικοί τῆς στὸν αἰῶνα,
 μάννα τῶν ζωντανῶν καὶ ἄσχετη ἀπὸ τοὺς πόνους,

χορὸς τ' ἄπαστα Χριστὸν ὑμνούντων μέγαν,
 435 πανήγυρίς τε πρωτοτόκων γεγραμμένων
 ἐν οὐρανοῖς βίβλοις τε ταῖς αἰωνίοις.

Δόξαν τ' ἐπαινῶ τὴν ἄνω μοι κειμένην,
 σταθμὴν δικαίαν, καλὸν ἀψευδέστατον.
 Ἡ δ' ἐνθάδ', αὖρα καὶ κενῶν κενὴ χάρις·
 440 ἡ μὲν δικαία προστίθησιν οὐδὲ ἔν·
 ἡ δ' οὐκ ἀληθῆς εἰς βλάβην καθίσταται.
 Τὸ γὰρ δοκεῖν, ὑφεῖλε τοῦ εἶναι πολὺ.
 Πλοῦτος δ' ὁ μὲν ρέων τε καὶ μέθης πλέως,
 ὄψιν τε πηρὸς καὶ περιπλανώμενος,
 445 φουσῶν τε πολλοὺς καὶ κενῶς ἀντλῶν τύχην,
 γαστρός τις ὄγκος ὑδέρου πεπλησμένος.
 Ἄλλοις προσέρποι φάρμακον νόσου γέμον
 καιροῦ φθόνου τε παίγνιον τιμώμενον.
 Ἐμοὶ δὲ πλοῦτος ἀφθονός τε καὶ μένων,
 450 ἐστῶς, ἄσυλος, κτημάτων ἀνώτατος,
 μηδὲν πεπάσθαι πλὴν Θεοῦ καὶ τῶν ἄνω.
 Ἄπαντα μὲν γὰρ οὐκ ἄν, εἰ βούλοιτό τις,
 κτήσαιτο, οὐτ' ἐκτῆσαι οὐκ οὐκ ἄχρι νῦν·
 πάντων δ' ἔνεστιν ἀθρόως καταφρονεῖν,
 455 κρεῖττω τε πάντων τοῦτον εἶναι τὸν τρόπον.

Ἄλλοι φάλαγγας τασσέτωσαν ὀπλιτῶν,
 πλειόν τε πασχέτωσαν, ὧν δρᾶσιν κακῶν,
 βάλλοντες, οἰμώζοντες, ἀστάτοις ροπαῖς
 ἀγχωματοῦντες, αἱμάτων ὠνούμενοι
 460 πλούτου τίν' ὄγκον, ἢ τυραννίδος κράτος.
 Ἄλλοι δὲ γῆς τε καὶ θαλάττης ἀγρίας
 κόλπους μετρούντων, ἔμποροι δυσδαίμονες.
 Ἄλλοι δίκας τε καὶ νόμους ἀντιστρόφους

ὅπου εἶναι ὁ χορὸς ὄσων ὕμνων ἀδιάκοπα τὸ Χριστὸ τὸ μεγάλο
 435 ἢ σὺνάξῃ ὄσων ἔχουν γραφεῖ ὡς πρωτότοκοι
 στὰ βιβλία τῶν οὐρανῶν τὰ παντοτινά.

Ἐπαινῶ καὶ τῇ δόξᾳ πού με περιμένει στὸν οὐρανὸ
 ἀντιζῦγι δίκαιο, καλὸ ἀληθινότατο·
 ἢ ἐδῶ δόξα εἶναι ἀεράκι καὶ κούφια χάρη γιὰ κούφια πράγματα·
 440 ὅταν εἶναι δίκαιη δὲν προσθέτει τίποτα,
 ὅταν δὲν εἶναι ἀληθινὴ γίνεται βλάβη.
 Γιατὶ τὸ φαινόμενο ἔκλεψε πολὺ ἀπὸ τὸ πραγματικό.
 Ὁ πλοῦτος εἶναι ὄλος ροῆ καὶ μεθύσι,
 εἶναι τυφλὸς στὰ μάτια καὶ περιπλανώμενος·
 445 φουσκώνει πολλῶν τὰ μυαλά, ἀντλεῖ κούφια τύχη
 τῆς κοιλιᾶς ὄγκος γεμάτος ἀπὸ νερό.
 Ἔρχεται σ' ἄλλους σὰν φάρμακο γεμάτο ἀσθένεια,
 τοῦ καιροῦ καὶ τοῦ φθόνου παιγνίδι πού τιμοῦν οἱ ἄνθρωποι.
 Ὁ δικός μου πλοῦτος εἶναι ἀφθόνητος καὶ μόνιμος,
 450 σταθερός, ἀσύλητος, τὸ ἀνώτατο ἀπόχτημα,
 πού τίποτα δὲν περιέχει ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Θεὸ καὶ τὰ οὐράνια.
 Κι ἂν ἤθελε κανένας δὲ θὰ μπορούσε ὄλα
 νὰ τ' ἀποκτήσει κι οὔτε τ' ἀπόχτησε ὡς τώρα.
 Μπορεῖς νὰ τὰ καταφρονεῖς ὄλα μαζί
 455 κι αὐτὸς εἶναι ὁ καλύτερος τρόπος.

Ἄλλοι ἄς παρατάσσουν φάλαγγες ὀπλιτῶν
 κι ἄς παθαίνουν περισσότερα δεινὰ ἀπὸ ὅσα προκαλοῦν
 χτυπώντας, οὐρλιάζοντας ἀπ' τὸν πόνο, στὶς ἀστατες τροπὲς
 τῆς μάχης παλεύοντας, μὲ αἵματα ἀγοράζοντας
 460 ἓνα ψίχουλο πλούτου ἢ δύναμη τυραννικὴ.
 Ἄλλοι τῆς γῆς καὶ τῆς ἀγρίας θάλασσας
 τὰ βάθη ἄς μετροῦν, οἱ κακότυχοι ἔμποροι.
 Ἄλλοι δίκες καὶ νόμους ἀντίθετους

- σπουδῇ πλεκόντων, λημμάτων μικρῶν χάριν·
 465 ἔμοι δὲ πάντων Χριστὸς ἔστιν ὦνιος,
 σταυρόν τε τὸν πένητα πλουσίως φέρω,
 ρίψας τὰ σητῶν καὶ στροφὴν πεττευμάτων.
 Τοῦτου νόμος μὲν πρῶτος, ἡ πρώτη τρυφή,
 Ἐδὲμ δὲ καὶ παράδεισος εὐθαλῆς φυτοῖς,
 470 πηγὴ τ' ἐς ἀρχὰς τέτταρας τετμημένη.
 Οὐ χρυσός, οὐκ ἤλεκτρον, οὐδὲ ἄργυρος,
 οὐκ εὐχρόων τε καὶ φανῶν λίθων χάρις,
 ἃ γῆ δίδωσι τοῖς κάτω νενευκόσι·
 μόνοις δὲ καρποῖς ἀφθόνως διέτρεφε
 475 τὸν ἐργάτην Θεοῦ τε καὶ θείας τρυφῆς.
 Κάνταυθ' ὄρος τις ἡδονῇ μετρούμενος·
 ξύλου γὰρ εἶργε γνώσεως ἐναντίων.
 Ὅς οὐ φυλαχθεῖς, παντὸς ἐστέρησέ με,
 καὶ γῆς πόνοις ἔδωκε μητρὸς τῆς ἐμῆς.
 480 Ὅν εἷς, τὸ πλεῖον τῶν ἀναγκαίων ἔχειν
 μηδὲν τε μέτρον εἰδέναι τῆς κτήσεως,
 κακοῦ τὸ χεῖρον φάρμακον ποιουμένους,
 διψῶντας αὐτῶ τῶ ποτῶ καυσουμένους.
 Ἐξ οὗ, τί γίνεθ', ὡς παράδοξον, σκόπει,
 485 αἰεὶ πένεσθαι τῶ λιπόντι κτωμένους,
 τέρψιν δὲ τοῦ κτηθέντος οὐ δύνασθ' ἔχειν,
 τῶ μὴ παρόντι· καὶ γὰρ ἐκτῆκει φρένας.

- Πρῶτος μὲν οὗτος εὐτελοῦς ζωῆς νόμος,
 ἔστιν δ' ἐκεῖνος δεύτερος. Τὸν Ἀβραάμ
 490 τὸν πατριάρχην, τὸν θεόπτην τὸν μέγαν,
 οἴκου, γένους τε, πατρίδος ἐξελκύσας,
 ὁ τῶν μεγίστων οἰκονόμος μυστηρίων,
 εἰς γῆν μετήγαγ' εὐκόλως ἀλλοτρίαν,
 ξένον, πάροικον, ἄστεγον, πλανώμενον.

- ἄς χαλκεύουν πρόθυμα, γι' ἀσήμαντα κέρδη.
 465 Ἐγὼ τὰ δίνω ὄλα γιὰ ν' ἀγοράσω τὸ Χριστὸ
 καὶ τὸ φτωχὸ Σταυρὸ τὸν κρατῶ σὰν τὸ μεγαλύτερο πλοῦτο,
 ἀπορρίπτοντας τὴ σαπίλα καὶ τὰ στριφογυρίσματα τῶν ζαριῶν.
 Τοῦ Χριστοῦ ἦταν ὁ πρῶτος νόμος, ἡ πρώτη τρυφή,
 Ἐδὲμ καὶ παράδεισος καταπράσινος ἀπὸ φυτὰ
 470 καὶ πηγὴ χωρισμένη σὲ τέσσαρα κεφαλάρια.
 Δὲν ἔδινε χρυσάφι, οὔτε ἤλεκτρο, οὔτε ἀσήμι
 οὔτε χάριζε πολύχρωμες καὶ λαμπερὲς πέτρες,
 ὅσα δίνει ἡ γῆ σ' αὐτοὺς ποὺ σκύβουν κάτω.
 Οἱ καρποὶ μόνο ἦταν ἡ τροφή ποὺ ἔδινε
 475 στὸν ἐργάτη τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς θείας τρυφῆς.
 Κι ἐδῶ ἦταν ἕνας ὁρος «μὲ μέτρο τὴν ἠδονή·»
 κρατοῦσε μακριὰ ἀπὸ τὸ ξύλο τῆς γνώσης τῶν ἀντίθετων
 καὶ σὰν δὲν τηρήθηκε, μὲ στέρησε ἀπὸ ὄλα
 καὶ μὲ παρέδωσε στὰ βάσανα τῆς μητέρας μου τῆς γῆς.
 480 Ἐνα ἀπ' αὐτά, νὰ ἔχεις τὸ παραπάνω ἀπὸ τὰ ἀπαραίτητα
 καὶ νὰ μὴ γνωρίζεις μέτρο στὴν ἀπόχτηση
 χρησιμοποιώντας στὸ κακὸ χειρότερο φάρμακο,
 πιὸ πολὺ τοὺς ἀναβε ὁ,τι ἔπιναν γιὰ νὰ ξεδιψάσουν.
 Πρόσεξε τὴν παράδοξο βγαίνει ἀπὸ αὐτό.
 485 Πάντοτε ἤμαστε φτωχοὶ ὡς πρὸς ἐκεῖνο ποὺ δὲν ἀποχτούσαμε
 οὔτε μπορούσαμε νὰ εὐχαριστηθοῦμε ὁ,τι ἀποχτούσαμε
 ἐξαιτίας αὐτοῦ ποὺ μᾶς ἔλειπε· αὐτὸ κάνει τὴν ψυχὴ νὰ λιώνει.
 Αὐτὸς εἶναι ὁ πρῶτος νόμος τῆς ἀνάξιας ζωῆς·
 ὁ ἄλλος εἶναι ὁ δεύτερος νόμος. Τὸν Ἀβραάμ,
 490 τὸν πατριάρχη τὸ μεγάλο ποὺ εἶδε τὸ Θεό,
 ἀφοῦ ἀπὸ τὸ σπίτι, τοὺς συγγενεῖς καὶ τὴν πατρίδα του τὸν τράβηξε
 ἐκεῖνος ποὺ κανονίζει τὰ πιὸ μεγάλα μυστήρια
 τὸν ἔφερε εὐκόλα σὲ ξένη χώρα,
 ξένο, πρόσφυγα, ἀνέστιο, περιπλανώμενο.

- 495 Πίστις γὰρ εἶλκεν ἐλπίδων τῶν μειζόνων
 ἄρτον δ' Ἰακῶβ καὶ σκέπην ἤτει μόνον,
 ὀρμῶν ποταμῶν ποτ' εἰς μέσην, ὡσπερ λόγος,
 εἰ καὶ πολυθρέμμων ἐπάνεισιν ὕστερον,
 μισθὸν δίκαιον εὐρόμενος οὐτόν πόνων.
- 500 Καὶ τοῦτο δ' εἶπεῖν εὖ ἔχει πρὸς οἷς ἔφην·
 Μωσῆς ὅτ' εἴσω τοῦ γνόφου μόνος μόνῳ
 Θεῷ προσωμίλησε, καὶ πλαξὶν νόμον
 διπλοῦν ἐδέξαθ', ᾧ λεῶν ἤγε μέγαν·
 τότε οὖν μερίζων ἦν κατέσχον ἐκ Θεοῦ,
- 505 ἄλλοις μὲν ἄλλην γῆν ἐμέτρησε ξένην·
 υἱοῖς δὲ Λευὶ κλῆρον οὐ νέμει μόνοις.
 Κλῆρος γὰρ αὐτοῖς ὁ κράτιστος, ἦν Θεός.

Ἰωναδὰβ δὲ παισὶν εἰσάγων ποτὲ
 ἀκτησίαν τε καὶ τὸν ὑψηλὸν βίον

- 510 (ἦδει γάρ, ἦδει φιλοσοφεῖν, καίπερ τότε
 οὐδὲ πενίας πω κειμένης ἐν θαύματι)·
 τάδ' εἶπε, πατρὸς λίαν ὡς χρηστοῦ λόγον·
 «ὦ παῖδες, οἷον ὑμῖν, ὡς ἄγαν πολλὸν
 κλῆρον πορίζω, οἷον οὐπω τις πατὴρ
- 515 παισὶν δέδωκεν, οὐδ' ὅς εὐπορώτατος·
 φεύγοιτε πάντα κλῆρον, εὐλυτον βίον
 ἔχοιτε, δεσμῶ μηδένι κρατούμενοι.
 Σκηναὶ μὲν οἰκεῖτ', οἰκίας κινουμένας·
 τέμνοι δὲ γῆν ἄλλος τις· ἄμπελος δέ γε
- 520 τούτῳ φυτεύοιθ', ὄντιν' οἶνος εὐφρανεῖ·
 ὑμῖν δ' αἶνος, ἐγκρατῆς ἔστω βίος.
 Ὡδ' ἂν βιοῦντες, ἀσφαλῶς ζώοιτέ μοι».
- Οὗτος μὲν οὖν τοιοῦτος. Ἡλίαν δὲ που
 θήσοιμεν, ὃν Κάρμηλος ἔτρεφεν μέγας
- 525 κόραξι χειμάρρῳ τε, γῆς ἐκ διψάδος;

- 495 Τὸν τραβοῦσε ἡ πίστη στὴν ἐλπίδα γιὰ κάτι μεγαλύτερο·
καὶ ὁ Ἰακώβ ζητοῦσε μόνο ψωμί καὶ ροῦχα
περνώντας κάποτε μέσα ἀπὸ ποτάμια δ'ὡς λέει ὁ λόγος
ἂν καὶ γύρισε ἔπειτα μὲ πολλὰ κοπάδια,
παίρνοντας αὐτὰ δίκαιη ἀνταμοιβὴ τῶν κόπων του.
- 500 Μὲ ὅσα εἶπα συμφωνεῖ καὶ τοῦτο πού θά πῶ·
ὁ Μωϋσῆς ὅταν μέσα στὸ γνόφο μόνος μὲ μόνο
τὸ Θεὸ συνομίλησε καὶ στίς πλάκες τὸ νόμο
τίς δύο τὸν δέχτηκε, μὲ τὸν ὁποῖο ὁδηγοῦσε τὸ λαὸ τὸ μεγάλο·
μοιράζοντας τότε τὴ γῆ πού τοὺς ἔδωσε ὁ Θεός
- 505 τὴν ξένη, ἔδωσε στὸν καθένα διαφορετικὰ κομμάτια
καὶ μόνο στοὺς γιούς τοῦ Λευὶ ἀρνήθηκε κλῆρο,
γιατὶ εἶχαν τὸν καλύτερο κλῆρο, τὸν ἴδιο τὸ Θεό.
Καὶ ὁ Ἰωναδάβ προτείνοντας στά παιδιὰ του κάποτε
τὴν ἀκτημοσύνη καὶ τὴν ἀνώτερη ζωὴ
- 510 (γιατὶ γνώριζε καλὰ νὰ φιλοσοφεῖ, ἂν καὶ τότε
οὔτε τὴ φτώχεια βέβαια δὲν τιμοῦσε κανένας)
εἶπε τὰ παρακάτω λόγια ἐξαιρετικοῦ πατέρα:
'«Παιδιὰ μου, τί λογῆς πάρα πολὺ μεγάλο
κλῆρο σᾶς δίνω, τέτοιο πού κανένας πατέρας ὡς τώρα
- 515 δὲν ἔδωσε στά παιδιὰ του, ἀκόμα κι ὁ πλουσιότερος·
'Αποφεύγετε ὅποιοδήποτε κτῆμα, ζωὴ εὐκολομετακίνητη
νά ἔχετε, νὰ μὴ σᾶς κρατάει κανένας δεσμός·
νά κατοικεῖτε σκηνές, σπίτια κινητὰ·
ἂς ὀργώνει κανένας ἄλλος τὴ γῆ· καὶ ἀμπέλι
- 520 ἂς φυτεῦει ἐκεῖνος πού τὸ κρασι θά τὸν εὐφράνει·
χωρὶς κρασι ὁ δικός μας βίος, ἡ ἐγκράτεια ἂς τὸν κυβερνᾷ.
Κάνοντας αὐτὴ τὴ ζωὴ θά εἴστε ἀσφαλισμένοι».
Αὐτὸς ἦταν ὁ Ἰωναδάβ· ἀλλὰ κάπου τὸν Ἥλια
θά βάλομε, πού ὁ μέγας Κάρμηλος τὸν ἔτρεφε
- 525 μὲ τὰ κοράκια καὶ τὸ χεῖμαρρό του, ἀπὸ τὴ γῆ τῆς δίψας.

- Ὅς ὦν πένης τε καὶ πενήτων ἔσχατος,
 ἴστη τυράννοις ὑετούς, ρεῖθρων βάθη·
 πῦρ εἶλκεν ἐχθροῖς καὶ θυσίαις ἐξ οὐρανοῦ.
 Χήραις ἐπήγαξε ρανίδας στενῆς τροφῆς,
 530 τρέφων τρεφούσας πλουσίως ὁ ἔνδεής·
 νεκροὺς δ' ἀνέστη, μισθὸν εὐσεβοῦς σκέπης,
 πυρός τ' ἀνήγεθ' ἄρματι πρὸς οὐρανόν.
 Ἐλισσαίου τε κληῖρος, ὃς παρ' Ἡλίου,
 χάρις τε καὶ τὸ κλεινὸν ἐξ ὕψους δέρος.
 535 Ὅδε πρὸ γαστρὸς ἱερός. Ὡ τοῦ θαύματος!
 Πάντως ἀκούεις τὸν Σαμουὴλ τὸν μέγαν,
 ὃν μητρὸς εὐχῇ τῷ Θεῷ προσήγαγεν·
 εἰ μὴ λίαν τολμηρὸν εἶπεν τοῦτό γε·
 οὐδ' αὐτὸν εἶχεν ἐκ βρέφους Θεῷ δοθεῖς.
- 540 Τίς ἦν παλαιᾶς καὶ νέας μεταίχιμιον
 Θεοῦ διαθηκῶν, ὡς σκιᾶς καὶ σώματος,
 τὴν μὲν κατείργων, τῆς δ' ἀνοίγων εἰσόδους;
 Τίς φωτὸς ἄκρου προτρέχων λύχνος μέγας;
 Τίς ἐν γεννητοῖς πρῶτος, ᾧ μάρτυς Θεός;
 545 Ἐρημον ᾧκει, καὶ ξένην εἶχε τροφήν·
 καμήλιον δ' ἔσθημα δέρματος στροφῆ
 ἐσφίγγετ'· ἔγραψε τὸν Ἰωάννην Λόγος,
 ὃς οὐδὲ διπλοῦν εἶασε κεκτῆσθαι ράκος.
 Τί δ' ἂν τις εἶποι πρὸς τὸν ἐκ τέχνης τροφήν
 550 Παῦλον πορίζοντ'; ἢ τὸν ἐκ θέρμων μόνων
 τρυφῶντα Πέτρον, τοὺς μεγάλους ἀποστόλους
 οἳ πάντα κόσμον δικτύων εἶσω Θεοῦ
 ἔθηκαν· ὦν αἱ χεῖρες ἔρρεον πολὺν
 πλοῦτον πένησι πλουσίως δωρουμένων;
- 555 Ἄλλοι παρήκαν συγγενέσιν ἀλειάδας,

- Ἦταν φτωχὸς κι ἀπὸ τοὺς φτωχοὺς ὁ τελευταῖος.
 Σταματοῦσε γιὰ τοὺς τυράννους τὶς βροχὲς καὶ τῶν ρυακιῶν τὶς πηγές.
 Τραβοῦσε φωτιά ἀπὸ τὸν οὐρανὸ κατὰ τῶν ἐχθρῶν γιὰ τὶς θυσίες του·
 γιὰ τὶς χῆρες ἔκανε νὰ πηγᾶσουν σταγόνες τῆς τροφῆς ποὺ τελείωνε.
- 530 Τρέφοντας αὐτὸς ὁ φτωχὸς ἐκεῖνες ποὺ τὸν ἔτρεφαν,
 νεκροὺς ἀνάστησε ἀνταμοιβή γιὰ εὐσεβῆ φιλοξενία
 καὶ μὲ πύρινο ἄρμα ἀνέβαινε στὸν οὐρανὸ
 καὶ ἐγινε κληρονομιά τοῦ Ἐλισσαίου ἀπὸ τὸν Ἥλια
 καὶ χάρισμα ἡ ἐνδοξη προβειὰ ἀπὸ τὸν οὐρανὸ.
- 535 Κι ὁ Ἐλισσαῖος ἦταν ἐπερὸς πρὶν συλληφθεῖ ἀπ' τῆ μάνα του, ὦ θαῦμα!
 Ἄκοῦς ὅπωςδῆποτε γιὰ τὸ μεγάλο Σαμουήλ,
 ποὺ τῆς μάνας του τὸ τάξιμο τὸν ἔφερε στὸ Θεό,
 ἂν δὲν εἶναι τολμηρὸ αὐτὸ ποὺ θὰ πῶ:
 δὲν τὸν εἶχε καθόλου ἡ μάνα του· ἀπὸ παιδί εἶχε δοθεῖ στὸ Θεό.
- 540 Ποιὸς εἶναι στὸ σύνορο τῶν διαθηκῶν τοῦ Θεοῦ
 τῆς παλιᾶς καὶ τῆς νέας, σκιᾶς τῆς μιᾶς καὶ σώματος τῆς ἄλλης,
 κλείνοντας τὴν πόρτα τῆς μιᾶς κι ἀνοίγοντας τῆς ἄλλης.
 Ποιὸ εἶναι τὸ μεγάλο λυχνάρι ποὺ προπορεύεται ἀπὸ τὸ ἄκρο φῶς;
 Ποιὸς εἶναι ὁ πρῶτος ἀπὸ ὄσους γεννήθηκαν, ποὺ τὸν μαρτυρεῖ ὁ
 Θεός;
- 545 Κατοικοῦσε τὴν ἔρημο κι εἶχε παράξενη τροφή.
 Τὸ ροῦχο του ἀπὸ τρίχες καμήλας καὶ μὲ δερμάτινη ζώνη
 σφιγγόταν. Ζωγράφισε ὁ Λόγος τὸν Ἰωάννη
 καὶ δὲν τὸν ἄφησε μήτε διπλὸ κουρέλι ν' ἀποκτήσει.
 Τί νὰ πεῖ κανένας γιὰ τὸν Παῦλο, ποὺ ἐβγαζε τὴν τροφή του
- 550 ἀπὸ τὴν τέχνη του; Ἦ γιὰ τὸν Πέτρο ποὺ ἀπόλαυσή του
 ἦταν μόνο τὰ λούπινα, γιὰ τοὺς μεγάλους ἀποστόλους
 ποὺ ὄλο τὸν κόσμον μέσα στά δίχτυα τοῦ Θεοῦ
 ἐκλείσαν· ποὺ ἀπὸ τὰ χέρια τους χυνόταν πολὺς
 πλοῦτος καὶ τὸν χάριζαν πλούσια στοὺς φτωχοὺς;
- 555 Ἦ ἄλλοι ἄφησαν στοὺς συγγενεῖς τὶς ψαρόβαρκές τους

- καλούμενοι Θεῶ πρὸς ἀλείαν κρείττονα.
 Λόγοις γὰρ ἦσαν τοῖς ἀρίστοις ἠγμένοι
 Χριστοῦ, ὃς ἐπτώχευσε καὶ σαρκὸς πάχος,
 νοῦς ὧν μέγιστος, καὶ νοῦς πρώτη φύσις·
 560 πτωχοὺς δὲ τάξας τοῦ λόγου διαγγέλους,
 συνέμπορον δίδωσι τὴν πίστιν μόνην,
 γυμνοῖς, ἀχάλλοις, πῆραν οὐκ ἐξημμένους,
 ἀσανδάλοις τε καὶ ἀπόροις, μυστήριον
 ὄλης ἐπιτρέψας τῆς νέας οἰκουμένης,
 565 καὶ μηδὲ ράβδον ἐν χειροῖν ἑῶν ἔχειν,
 ὡς πίστις εἶη τοῦ λόγου τὸ εὐσθενές.
 Ὅρα τὸ μεῖζον· οὐδὲ τῶ νέῳ μαθεῖν
 χρῆζοντι πῶς ἂν τοῦ τελείου τις τύχοι,
 ἄλλῳ τὸ ἄκρον, ἢ μόνῳ περιγράφει,
 570 τῶ δεῖν ἅπαντα τοῖς πένησι σκορπίσαι,
 σταυρὸν ἐπ' ὤμων τὸν μέγαν φέρειν ἀεί,
 αὐτῷ θ' ἔπεσθαι τοῖς κάτω νεκρούμενον,
 εἶπερ ποθοίη καὶ συνυποῦσθαι Θεῶ.
 Οὕτω τελειοῖ καὶ τελώνας εἰσόδῳ
 575 πάντα προθύμως τῶ Θεῶ δωρουμένους·
 καὶ πειθέτω Ζακχαῖος, ὃς πλουτῶν κακῶς
 οἰκτῶ πενήτων τῶν τε ἡδίκημένων
 πλουτεῖ τὸ πένεσθαι, καὶ ρύπου καθαίρεται.

- Εἶεν· τὰ μὲν δὴ χρημάτων οὕτως ἔχει.
 580 Τῆς δ' ἐγκρατείας μικρὰ μὲν τὰ τῶν πάλαι
 σοφῶν παρ' Ἑλλησὶ τε καὶ τῶν βαρβάρων.
 Καὶ βαρβάροις γὰρ τῆς ἀρετῆς ἦν τις λόγος.
 Τί χρῆ δ' ἀφ' ἡμῶν οἶα καὶ ὄσα γράφειν;
 Πᾶσιν γάρ ἐστι περιφανῆ καὶ γνώριμα.
 585 Ἦκουσα τοῦτο τῆς σοφῆς τραγωδίας·
 «γαστρὸς δὲ πειρῶ πᾶσαν ἠγίαν κρατεῖν».

καλεσμένοι τοῦ Θεοῦ σέ ψάρεμα καλύτερο.

Γιατί τοὺς ὀδηγοῦσαν οἱ ἄριστοι λόγοι

τοῦ Χριστοῦ, πού ἐγινε φτωχὸς ντυμένος τὸ πάχος τῆς σάρκας,
ἐνῶ ἦταν νοῦς τρισεγγάλος ὡς τοῦ νοῦ πρῶτο γέννημα

560 κι ὀρίζοντας φτωχοὺς νὰ γίνουν τοῦ λόγου του μηνυτὲς

τοὺς δίνει βοηθὸ στὸ δρόμο τους τὴν πίστη μόνο,

σὲ γυμνοὺς κι ἀπένταρους καὶ πού στὸν ὦμο δὲν εἶχαν σάκκο,

σὲ ξυπόλυτους καὶ ἄπορους ἐμπιστεύθηκε

τὸ μυστήριο δλης τῆς νέας οἰκουμένης.

565 Οὔτε ραβδί δὲν τοὺς ἄφηνε νὰ ἔχουν στὰ χέρια τους,

ὥστε ἡ δύναμη τοῦ λόγου νὰ εἶναι ἡ πίστη.

Κοίταξε τὸ μεγαλύτερο· στὸ νέο πού νὰ μάθει

ἤθελε πῶς μπορεῖ νὰ ἐπιτύχει κανένας τὸ τέλειο,

δὲν ὀρίζει μὲ τίποτ' ἄλλο τὸ τέλειο παρὰ μόνο

570 μὲ τὸ ὅτι πρέπει ὅλα νὰ τὰ σκορπίσει στοὺς φτωχοὺς,

νὰ σηκώνει πάντα στοὺς ὦμους τὸ μεγάλο σταυρὸ

καὶ νεκρὸς γιὰ τὰ κάτω ν' ἀκολουθεῖ τὸν ἴδιο,

ἂν θέλει νὰ συνανεβαίνει μαζὶ μὲ τὸ Θεό.

Ἔτσι μὲ τὴν εἰσοδὸ του καθαρίζει τοὺς τελῶνες

575 πού χαρίζουν πρόθυμα τὰ πάντα στὸ Θεό.

Ἄς μᾶς πείσει ὁ Ζακχαῖος, πού πλουτώντας ἄνομα,

ἀπὸ λύπηση πρὸς τοὺς φτωχοὺς καὶ τοὺς ἀδικημένους

πλουτίζει μὲ τὴ φτώχεια καὶ ἀπὸ τὴ βρωμιά του καθαρίζεται.

Ἔτσι εἶναι τὰ σχετικὰ μὲ τὰ χρήματα.

580 Γιὰ τὴν ἐγκράτεια τώρα εἶναι ἀσήμαντα ὅσα πέτυχαν

οἱ παλαιοὶ σοφοὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ οἱ βάρβαροι.

Γιατὶ καὶ οἱ βάρβαροι λογάριαζαν κάπως τὴν ἀρετὴ.

Τί χρειάζεται τώρα νὰ λέμε τὰ ὅποια κι ὅσα δικά μας;

Ἄφοῦ εἶναι σ' ὄλους ὀλοφάνερα καὶ γνωστά.

585 Ἄπὸ τὴ σοφὴ τραγωδία ἄκουσα τὸ παρακάτω:

«Νὰ προσπαθεῖς νὰ κρατᾷς σφιχτὰ τὰ χαλινάρια τῆς κοιλιᾶς».

- Μόνη γὰρ ὧν πέπονθεν οὐκ ἔχει χάριν.
 Ἐν πλησμονῇ τοι Κύπρις, ἐν πεινῶσι δ' οὐ.
 Παχεῖα γαστήρ λεπτόν οὐ τίκτει νόον.
- 590 Πληρῶσαι δέρριν κηρίων ἢ τ' ἀλφίτων,
 οὐδὲν διοίσει ταῦτα γαστρὸς ἐν μυχοῖς.
 Πίθω δ' ἐπαντλεῖν ἐκρέοντι, τίς χάρις;
 Γαστήρ δ' ἀναλτος εὔρε καὶ νεῶν δρόμους·
 ἄλλους δ' ἐπ' ἄλλοις ἐμμανεῖς ἐξώπλισεν.
- 595 Ἄπαντα δ' ἔρπειν εἰς βυθὸν τὰ τίμια
 τῶν γαστριμάργων σῖτα, μὴ δὲ σῖτ' ἔτι
 τῶν εὐτελεστάτων, λέβητος ἐξ ἐνός,
 ὀρθῶς λέγει που Κερκιδᾶς ὁ φίλτατος,
 τέλος τρυφῶντων, αὐτὸς ἐσθίων ἄλας,
- 600 αὐτῆς τρυφῆς ἔθ' ἄλμυρον καταπτύων.
 Τίς δ' οὐκ ἐπαινεῖ τὸν τρυφῶντι τῶ νέω
 φήσαντα· «παῦσαι προστιθείς σου ταῖς πέδαις
 ἐξαγριῶν τε τὸ σπαράσσον θηρίον».
- Κάκεινο δ' οἶον Στωικῶν τῶν φιλτάτων;
 605 Ὡς ἄλλος ἄλλω σαρκίῳ τις προσλαλῶν·
 «τί σοι χρεωστῶ, φησίν, ἄθλιον δέρος;
 Φαγεῖν; μέγιστον, ἄρτος ἐνδεῶς δοθείς.
 Πιεῖν; ὕδωρ σοι δώσομεν, καὶ ὀξίνην.
 Οὐ ταῦτά μ' αἰτεῖς· τὰ τρυφῆς δὲ καὶ κόρου,
 610 κρυσταλλίνων τε ἀβρότητ' ἐκπωμάτων.
 Λίαν ἐτοίμως δώσομέν γ', ἄλλ' ἀγχόνην».
 Ταῦτ' οὐκ ἀμείνω τῶν πάλαι βλακευμάτων
 Σαρδαναπάλου τοῦ Νίνου, ὃς ὧν ποτε
 πλοῦτῳ τε λαμπρὸς καὶ τρυφῇ διεφθορώς,

Γιατί είναι ἡ μόνη πού δὲν εὐχαριστεῖ, ὅταν εὐεργετηθεῖ·
ὅταν ξεχειλιζέει γίνεται Κύπρις, ὄχι ὅταν εἶναι ἀδειανή.

Κουλιὰ παχιά δὲν γεννᾷ λεπτό νοῦ.

590 Νὰ γεμίσεις μιὰ προβειὰ μὲ μέλι καὶ πίττες,
δὲ θὰ διαφέρουν αὐτὰ καθόλου στῆς κοιλιᾷς τὸ βάθος.
Νὰ γεμίζεις ἓνα πιθάρι πού ἔχει διαρροή, τί ὠφελεῖ;
Κουλιὰ ἀχόρταγη βρῆκε καὶ τοὺς δρόμους τῶν караβιῶν
κι ἀρμάτωσε φρενιασμένους αὐτοὺς ἐνάντια σ' ἐκείνους.

595 Ὅτι σέρνονται στὸ βυθὸ ὄλα τ' ἀκριβὰ
φαγητὰ τῶν λαίμαργων καὶ δὲν εἶναι πιὰ φαγητὰ
μῆτε τῶν ταπεινότερων ἀπὸ ἴδιο καζάνι,
λέει σωστὰ κάπου ὁ πολὺ ἀγαπητὸς Κερκίδας:
αὐτὸ εἶναι τὸ τέλος γιὰ τοὺς λαίμαργους, τρώγοντας ὁ ἴδιος ἀλάτι

600 καὶ στὴν ἴδια τὴν τρυφή ἀκόμα φτύνοντας ἀρμύρα.
Ποιὸς δὲν ἐπαινεῖ αὐτὸν πού εἶπε στὸν παραδομένο
στὴν τρυφή νέο: «Πᾶψε ν' αὐξάνεις τὰ δεσμὰ σου
καὶ νὰ ἐξαγριώνεις τὸ θηρίο πού σὲ σπαράζει»;

Κι ἐκεῖνο πάλι πού λένε οἱ ἀγαπητοὶ Στωικοί,
605 σὰ νὰ ἀπευθύνονται στὸ σῶμα κάποιου ἄλλου:
«Τί σοῦ χρωστῶ, λέει, ἄθλιο σῶμα;
φαγητὸ; μέγιστη πληρωμὴ, ὅταν σοῦ δώσω λιγοστὸ ψωμί.
Πιοτὸ; θὰ σοῦ δώσομε νερὸ καὶ ξίδι.

Δὲ μοῦ ζητᾷς αὐτά, μὰ ὅ,τι προκαλεῖ τρυφή καὶ κόρο
610 καὶ ποτὰ σὲ κρύσταλλα λεπτά.

Θὰ σοῦ δώσομε σύντομα ἀλλὰ θηλειά».

Δὲν εἶναι αὐτὰ καλύτερα ἀπὸ τίς παλαιᾶς βλακεῖες
τοῦ Σαρδανάπαλου τοῦ γιοῦ τοῦ Νίνου, πού κάποτε,
φημισμένος γιὰ τὸν πλοῦτο του καὶ χαλασμένος ἀπὸ τὴν τρυφή,

- 615 ἐβούλεθ' αὐτῶ καὶ γεράνου μηκίστερον
 λαιμὸν γενέσθαι, ἡδονῆς μακρᾶς χάριν;
 Ὡ θεῖε Δαβίδ, σοὶ δὲ διψῶντι φρέαρ
 γῆς ἀλλοφύλων καὶ ποτὸν κρατούμενον,
 ἐπεὶ δι' αἱμάτων τε καὶ μάχης τινὲς
 620 ὑπηρετοῦντο τῷ πόθῳ, χερσὶν λαβὼν
 ἔσπεισας ὕδωρ· οὐ γὰρ ἐξ ἀλλοτρίων
 κακῶν ἐδέξω τὸν σὸν ἐκπλήσαι πόθον.
 Εἰ δ' ἀγγέλων τις ἄρτος, ἢ Λόγου τροφή
 (ἀσώματον φύσιν γὰρ οὐ σῶμα τρέφει),
 625 ὅσοι παρ' ἡμῖν ἀγγέλων ζῶσιν βίον,
 σπινθῆρσι μικροῖς τοῦ βίου κρατούμενοι!
 Καὶ τοῦτ' ἄκοντες, δόγματος θεοῦ χάριν·
 δεῖ γὰρ δεδέσθαι, μέχρις ἐκλύση Θεός.

Ἐὼ τὰ βίβλων καὶ τὰ τῶν πάλαι λέγειν.

- 630 Ὅσοι καθάρσει σωμάτων θεοῦμενοι,
 τροφῆς ἀγευστοὶ ἡμέρας καὶ πλείονας
 διῆλθον, ὥσπερ σωμάτων ἐλεύθεροι,
 πυρὸς δ' ἀπειλὴν, καὶ λεόντων χάσματα
 ἤνεγκαν, ὥστε μὴ βέβηλον ἐν ξένη
 635 τροφήν προσέσθαι βαρβάρων προστάγματι.
 Ἄφ' οὗ δὲ Χριστῶ συμπλακεῖς ὁ δυσμενῆς
 ἀπῆλθε, σαρκὸς εὐγενοῦς ἠττημένος,
 ἐκ τετταράκοντ' ἀσιτίας νυχθημέρων,
 ὡς μᾶλλον αἰσχύνοιτο τῆς πείρας σφαλεῖς,
 640 νόμος προῆλθε τῆς φίλης κακώσεως
 ἐν τοῖς ἀγῶσιν, ὡ σοφοῦ παλαιίσματος!
 Καὶ τῶν ἀναίμων ἐνθέων τε θυμάτων,
 ἃ πᾶς ὁ κόσμος καλλιιερεῖ τῷ Δεσπότη,
 θύοντες, οὐ μόσχους τε τῷ πάλαι νόμῳ,
 645 οὐδ' ἄρνας, οὐδ' ἐξωθεν εἰσφορὰν τινα

615 ἤθελε κι ἀπὸ γερανοῦ μακρύτερο λαιμὸ
 ν' ἀποχτήσῃ γιὰ χάρη διαρκέστερης ἡδονῆς;
 Ὡ θεῖε Δαβίδ! Ἐσὺ ὅμως ὅταν διψοῦσες κι ἀπὸ πηγὰδι
 τῆς ἀλλόφυλης γῆς σοῦ ἔφεραν νερό,
 ὅταν μερικοὶ καταματωμένοι ἀπὸ τὴ μάχη
 620 σὲ ὑπηρετοῦσαν στὸν πόθο σου, τὸ πῆρες στά χέρια σου
 κι ἔχυσες τὸ νερό· γιατί ἀπὸ τὰ δεινὰ ἄλλων
 δὲ δέχτηκες νὰ ικανοποιήσῃς τὴ δίψα σου.
 Ἄν ὅμως ἡ τροφή τοῦ Λόγου εἶναι ἓνα εἶδος ἀγγελικὸ ψωμί
 (γιατί κάτι σωματικὸ δὲν μπορεῖ νὰ θρέψῃ ἀσύματη ὑπαρξη)
 625 ὅσοι ἀνάμεσά μας ζοῦνε ἀγγελικὴ ζωὴ
 κρατιοῦνται ἀπὸ μικρὲς σπιθὲς τῆς ζωῆς
 κι αὐτὸ χωρὶς νὰ θέλουν, γιὰ χάρη τῆς θείας διδασκαλίας.
 Πρέπει νὰ ἴμαστε δεμένοι ὡσότου μᾶς λυτρώσῃ ὁ Θεός.

Ἄφήνω τὰ βιβλία καὶ τὴν ἀναφορὰ τῶν παλαιῶν.
 630 Ὅσοι θεώνονται μὲ τὴν κάθαρση τῶν σωμάτων
 χωρὶς νὰ δοκιμάσουν τροφή ὀλόκληρες μέρες
 πέρασαν, σὰν ἐλεύθεροι ἀπὸ τὰ σώματα,
 καὶ τῆς φωτιᾶς τὴ φοβέρα καὶ τ' ἀνοιχτὰ στόματα τῶν λιονταριῶν
 τὰ ὑπέφεραν, ὥστε σὲ ξένη γῆ ἀκάθαρτη
 635 τροφή νὰ δεχτοῦν μὲ τὸ πρόσταγμα βαρβάρων.
 Καὶ ὅταν ὁ ἐχθρὸς συγκρούστηκε μὲ τὸ Χριστό,
 κι ἔφυγε, νικημένος ἀπὸ εὐγενικὴ σάρκα,
 ἔπειτα ἀπὸ σαράντα μερόνυχτα νηστεία,
 γιὰ νὰ ντρέπεται πιὸ πολὺ γιὰ τὶς μάταιες ἀπόπειρές του,
 640 προῆλθε ὁ νόμος τῆς ἀγαπητῆς ταλαιπωρίας
 κατὰ τοὺς ἀγῶνες, ὡ ἡ σοφὴ πάλῃ!
 κι ὡ τὰ χωρὶς αἵματα θεϊκὰ σφάγια
 ποὺ ὄλος ὁ κόσμος προσφέρει στὸ Δεσπότη,
 θυσιάζοντας ὄχι μοσχάρια κατὰ τὸν παλιὸ νόμο,
 645 οὔτε ἄρνιά, οὔτε δίνοντας καμιὰ εἰσφορὰ ὑλική

τῶν οὐ τελείων (πᾶν γὰρ ἄλογον ἐνδεές),
 αὐτοὶ δ' ἑαυτῶν τῆξιν ἐμμέτρῳ τροφῇ,
 τὸ μὴ τρυφᾶν τρυφῶντες, ὦ ξένης τρυφῆς!
 Ναοὺς καθαίρειν τῷ Θεῷ πειρώμενοι,
 650 ἀγρυπνίαις τε παννύχοις θ' ὕμνωδίαις,
 ἐκδημίαις τε τοῦ νοῦς πρὸς νοῦν μέγαν,
 ζῶντες τοσοῦτον ἐν σκιάῃς καὶ φάσμασιν
 ὅσον τὰ κρυπτὰ τοῖς ὀρωμένοις λαβεῖν.

Ἐντεῦθεν οἱ μὲν δέσμιον σαρκὸς πάχος
 655 θέντες σιδήρῳ, τὸν κόρον κατέσβεσαν·
 οἱ δὲ ζόφῳ τε καὶ στενοῖς οἰκήμασιν
 ἢ ρήγμασι κλεισθέντες ἀγρίων πετρῶν,
 βλάβην ἐπέσχον τῶν πλάνων αἰσθησεων.
 Ἄλλοι δ' ἐρημίαις τε καὶ θηρῶν νάπαις,
 660 τὴν θηριώδη τοῦ φυγεῖν ἄμαρτίαν,
 αὐτοὺς ἔδωκαν, ἔκφυλον ζῶντες βίον,
 τοῦθ' ὃ βλέπουσι κόσμον εἰδότες μόνον.
 Σάκκῳ τις ἄλλος, καὶ σποδῷ, καὶ δακρυοῖς
 εἴλκυσεν οἶκτον, καὶ χαμευνίας πόνῳ,
 665 στάσει τε νυκτῶν ἡμερῶν τε πλειόνων,
 μηνῶν τε, τούτου μεῖζον· εἰ δ' εἵπομι' ἐτῶν,
 ἄπιστον οἶμαι, πλὴν ἐμοὶ πιστὸν λίαν,
 ὅσοι τ' ἐπόπτει τῶν φίλων τοῦ θαύματος.
 Πίστις γὰρ ἐστήλωσε καὶ φόβος Θεοῦ,
 670 τὸν νοῦν πρόωρον ἀρπάσας τῶν σωμάτων.
 Ξένων δ' ἀκούσῃ καὶ ποτοῦ καὶ σιτίων
 ὄψον, σποδόν τε καὶ δάκρυον μεμιγμένον,
 ἀναρτον, ὡς ἀνυδρον οἱ δ' ἄλλοι βίον.
 Ἄ μοι δοκοῦσι καὶ φύσεως νικᾶν νόμους,
 675 ζήλου φέροντος ἄχρις ἐκτόπων ὁδῶν.

ἀπὸ τίς ὄχι τέλειες (γιατὶ κάθε ἄλογο ὑστερεῖ)
 ἀλλὰ τὸ λιώσιμο τοῦ ἑαυτοῦ τους μὲ τὴ μετρημένη τροφή,
 προσπαθώντας νὰ φτιάξουν ναοὺς καθαροὺς γιὰ τὸ Θεὸ
 650 μὲ ὀλονύχτιες ἀγρυπνίες καὶ μελωδίες
 καὶ τοῦ νοῦ πετάγματα στὸ μεγάλο Νοῦ,
 ζώντας τόσο λίγο στὶς σκιές καὶ στὶς φασματικές εἰκόνες
 ὅσο νὰ συλλάβουν τὰ κρυμμένα μὲ τὰ ὀρατά.

Ἔτσι ἄλλοι τῆς σάρκας τὸ πάθος δεμένο ρίχνοντας το
 655 σὲ σιδερένια δεσμὰ ἔσβησαν τὴ φωτιὰ τοῦ κόρου·
 ἄλλοι στὸ σκότος καὶ σὲ κατοικίες στανάχωρες
 ἢ σὲ σχισμάδες κλεισμένοι ἀγριῶν βράχων
 προκάλεσαν ζημιὰ στὶς πλανερὲς αἰσθήσεις·
 ἄλλοι στὶς ἐρημιές καὶ στοὺς τόπους τῶν ἀγριμιῶν,
 660 γιὰ νὰ ξεφύγουν τὴ θεριεμένη ἀμαρτία
 παρέδωσαν τὸν ἑαυτό τους, ζώντας ὄχι ἀνθρώπινη ζωὴ,
 θεωρώντας ὡς κόσμον αὐτὸ τὸ λίγο ποὺ ἐβλεπαν μόνο.
 Ὁ ἄλλος μὲ τὸ σάκκο καὶ τὴν τέφρα καὶ τὰ δάκρυα τῆς μετάνοιας
 τράβηξε τὸ ἔλεος καὶ μὲ τὸν πόνο τοῦ χαμωπλαγιάσματος,
 665 καὶ μὲ τὴν ὀρθοστασία γιὰ πολλὰς μέρες καὶ νύχτες
 καὶ γιὰ μῆνες κι ἀκόμα πιὸ πολὺ, ἂν πῶ γιὰ χρόνια
 δὲ θὰ πιστευθεῖ νομίζω, μὰ γιὰ μένα εἶναι πολὺ ἀληθινὸ
 καθὼς καὶ γιὰ ὄσους φίλους εἶδαν τὸ θαῦμα μὲ τὰ μάτια τους.
 Τοὺς ὕψωσε σὰ στῆλες ἢ πίστη κι ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ
 670 ἀρπάζοντας πρόωρα τὸ νοῦ πρὶν ἀπὸ τὰ σώματα·
 καὶ θ' ἀκούσεις παράξενα ποτὰ καὶ φαγητά:
 γιὰ προσφάγι, τέφρα ἀναμιγμένη μὲ δάκρυα,
 χωρὶς ψωμὶ καὶ ἄλλοι μιὰ ζωὴ χωρὶς νερό,
 ποὺ νομίζω ὅτι νικοῦν τοὺς νόμους τῆς φύσης,
 675 καθὼς ὁ ζῆλος ὀδηγεῖ σὲ δρόμους ἔξω τόπου.

- Τί ταῦτα; Τοῦ Λεῶ δὲ σὺ θαυμάζεις κόρας,
 τὰς τῶν Ἀθηναίων προσφαγείσας ἀσμένως,
 Μενοικέως τε τὴν πρόθυμον εἰσφοράν,
 Θηβῶν ὑπερθανόντος ὡς σῶση πόλιν·
 680 Κλεομβρότου τε τοῦ σοφοῦ τὸ τίμιον
 πῆδημ' ἀφ' ὕψους, ὡς ἀπέλθοι σώματος,
 ἐπεὶ Πλάτωνος τῷ περὶ ψυχῆς λόγῳ
 πεισθεῖς, ἔρωτι λύσεως κατεσχέθη.
 Λέγεις Ἐπικτήτου τε τὸ κλασθὲν σκέλος,
 685 πρὶν ἢ τι ρῆξαι ρῆμα δοῦλον τῆς βίας·
 εἶναι γάρ, εἶναι τ' ἀνδρός, ὡς ἀκούομεν,
 τὸ σῶμα δοῦλον, τὸν τρόπον δ' ἐλεύθερον·
 πτισμὸν τ' ἐν δλμῳ τῶν Ἀναξάρχου χερῶν,
 ὡς οὐ παρόντος, καὶ κελεύοντος σφοδρῶς
 690 πτίσσειν τὸν αὐτοῦ θύλακον, αὐτὸν γὰρ μένειν
 ἄπιστον, ὅστις ἐστίν, οὐχ ὀρώμενον·
 καὶ Σωκράτους τὸ κώνειον, φιλοτησίαν
 ξένην τοσοῦτον ἠδέως ἐσπωμένην.
 Σὺ ταῦτ' ἐπαινεῖς; καὶ τι κάγῳ, πλὴν ὅσον
 695 ἐν τοῖς ἀφύκτοις ἦσαν ἀνδρεῖοι κακοῖς·
 τοῖς γὰρ θέλουσιν οὐχ ὀρῶ σωτηρίαν.
 Ἐντεῦθεν ἐλθὲ πρὸς πάλιν τὴν ἔνθεον
 ἐμῶν ἀθλητῶν, καὶ σε δινεῖτω φόβος,
 τούτων ἀκούοντά τε καὶ μεμνημένον·
 700 οἷοις ὅσοις τε κινδύνοις ἠύξήσαμεν
 Χριστοῦ τὸ σεπτὸν καὶ νέον μυστήριον,
 οἱ τοῦ καλεῖσθ' ἐκεῖθεν ἠξιωμένοι.
 Πολλοὺς γὰρ ἡμῖν πολλάκις τε τοῦ φθόνου
 ζέσαντος ἐχθροὺς καὶ διώκτας τοῦ λόγου,

676. Λεῶς: γιὸς τοῦ Ὀρφέα, παρέδωσε τρεῖς κόρες νὰ θυσιαστοῦν γιὰ τὴν ἀποσόβηση τῆς πείνας ποὺ ἔπεσε στὴν Ἀττικὴ.

Τί εἶναι ὁμῶς αὐτά; Ἐσὺ θαυμάζεις τὶς κόρες τοῦ Λεῷ,
 πὺ σφάχτηκαν μὲ χαρὰ γιὰ χάρη τῆς Ἀθηνᾶς,
 καὶ τοῦ Μενοικέα τὴν πρόθυμη συνεισφορά,
 πὺ πέθανε γιὰ χάρη τῆς Θήβας γιὰ νὰ σώσει τὴν πόλη
 680 καὶ τοῦ σοφοῦ Κλεόμβροτου τὸ ἔνδοξο
 πῆδημα ἀπὸ ψηλά, γιὰ νὰ ἐγκαταλείψει τὸ σῶμα,
 ὅταν πείσθηκε ἀπὸ τὸ λόγο τοῦ Πλάτωνα
 περὶ ψυχῆς καὶ τὸν ἔπιασε ἐπιθυμία νὰ πεθάνει.
 Ἄναφέρεις καὶ τοῦ Ἐπίκτητου τὸ σπασμένο πόδι,
 685 προτοῦ νὰ ξεστομίσει λόγο ὑπόδουλο τῆς βίας.
 Γιατὶ ἦταν, ὅπως ἀκοῦμε, ἦταν τοῦ ἀνθρώπου
 τὸ σῶμα ὑπόδουλο, ἀλλὰ ἡ διαγωγή του ἐλεύθερη·
 καὶ τὸ κοπάνισμα στὸ γουδί τῶν χειρῶν τοῦ Ἀνάξαρχου,
 σὰ νὰ μὴν ἦταν ἐκεῖνος καὶ τὶς δυνατὲς φωνές του
 690 ἄκοπάνιστος, ὅποιος κι ἂν ἦταν, χωρὶς νὰ φαίνεται στὰ μάτια·
 Καὶ τὸ κώνειο τοῦ Σωκράτη, γιὰ πρόποση
 πιότὸ παράξενο πὺ τὸ ἤπιε εὐχάριστα.
 Αὐτὰ ἐπαινεῖς ἐσύ; Κι ἐγὼ τί ἄλλο, παρὰ ὅτι
 695 στάθηκαν γενναῖοι σὲ ἀναπόφευκτα δεινά;
 Γιατὶ γιὰ ὅσους θέλουν δὲ βλέπω σωτηρία.
 Ἄπὸ αὐτὰ πέρνα στὴν ἐνθεη πάλη
 τῶν δικῶν μας ἀθλητῶν καὶ ἄς σὲ ζαλίζει ὁ φόβος,
 ἀκούοντας καὶ φέρνοντας στὸ νοῦ σου αὐτά·
 700 μὲ τόσους πολλοὺς κινδύνους μεγαλώσαμε
 τοῦ Χριστοῦ τὸ σεβαστὸ καὶ νέο μυστήριο
 ὅσοι ἀξιωθήκαμε νὰ πάρομε τ' ὄνομά του.
 Γιατὶ πολλοὺς ἐναντίον μας ἐχθροὺς πολλὰς φορὲς
 καὶ διῶκτες τοῦ λόγου ἄναψε ὁ φθόνος

- 705 θυμὸν πνέοντας, θῆρας ἠγγιωμένους,
οὐ πάποθ' ἡμεῖς εἴξαμεν καιροῦ ροπαῖς.
Ἄλλ' εἴ τι καὶ ῥάθυμον εἰρήνην προσῆν,
εἴ τις κακὸς καὶ τάλλα ὧν ἐτύγγανεν,
ἐνταῦθα πάντες ἐστομώθημεν Θεῷ·
- 710 ζήλω δὲ πυκνωθέντες ἐμπύρω, θράσος
ἐχθρῶν δεδέγμεθ', εὐκλεῶς ἠττώμενοι.
Οὐδεὶς γὰρ οὕτως ἠδέως σωτηρίαν
κομίζεθ', ὡς ἡμεῖς γε κινδύνους καλοῦς.
Τίς πῦρ, ξίφη, βάραραθα, λιμόν, ἀγχόνην,
- 715 θῆρας φονῶντας, ὡς τρυφήν ἐδέξατο;
Στρεβλώματ', ἐξαρθρώματ', ὀμμάτων σβέσεις,
ζέσεις, σπαραγμούς, καὶ μελῶν λακίσματα,
κρυμούς, βυθούς, ζόφους τε καὶ κρημνίσματα,
χρόνου τε μακροῦ ποικίλην τραγωδίαν;
- 720 Ὁ καὶ κακῶν χεῖριστον, εἰδόσι φράσω·
ἢ μὲν γὰρ ἀκμὴ τοῦ κακοῦ, λύσις φόβου.
Τὸ προσδοκᾶν δ' αἰεὶ τι, πάσχειν ἔστ' αἰεὶ,
θνήσκειν τε πολλοὺς ἀνθ' ἑνὸς πικροῦς μόρους.
Ἐῷ λέγειν φυγὰς τε καὶ τὰς χρημάτων
- 725 ἀλλοτριώσεις, καὶ τὸ ταῦτ' ἐν ὄψεσιν
ἀνδρῶν, γυναικῶν, ἠλίκων, τέκνων, φίλων,
πάσχειν, ἃ κάμπτει καὶ τὸν ἀλκιμώτατον.
Καὶ ταῦθ' ὑπὲρ τοῦ; συλλαβῆς ἴσως μιᾶς·
τί τοῦτό φημι συλλαβῆς; καὶ νεύματος
- 730 ἐνός, κακῶς σώζοντος ἐξ ἀρνήσεως.
Θεὸς γὰρ ἐστὶν ἐν βραχεῖ τὸ κείμενον·
ὄν περ προδοῦσιν, ἄλλον οὐκ ἔστιν λαβεῖν.
- Τί δεῖ λόγων μοι πλειόνων; ἄρον κύκλω

721-3. Καλύτερος ἀκόμα κι ὁ πικρὸς θάνατος παρά διαρκεῖς δυστυχίεις. Ὁ Θεουκιδίδης στὸ Β, λέει· τὸ νὰ ἀσκεῖσαι συνεχῶς γιὰ ν' ἀντιμετωπίσεις μιὰ φορὰ ἓνα κίνδυνο, ποὺ δὲν εἶναι καὶ ἀπόλυτα βέβαιο ὅτι θά ρθεῖ οἱ Ἀθηναῖοι δὲν τὸ προτιμοῦν.

- 705 και ξεφουσουσαν από θυμό, σαν θηρία έξαгриωμένα
 έμεϊς όμως ύποχωρήσαμε στις δυσκολίες τών καιρών.
 'Αλλ' άν στον καιρό τής ειρήνης είχαμε και κάποια άδιαφορία
 κι άν τύχαινε κάποιος νά έχει και άδύνατα σημεϊα,
 τότε όλοι γίναμε όρμητικοί με τή δύναμη του Θεού
- 710 και στερεωμένοι με ζήλο, τήν όρμη
 τών έχθρών τή δεχτήκαμε και νικηθήκαμε ένδοξα.
 Κανένας με τόση εύχαρίστηση δέ δέχεται
 τή σωτηρία του, όπως έμεϊς τους τιμημένους κινδύνους.
 Ποιός τή φωτιά, τά ξίφη, τά βάραθρα, τήν πείνα, τήν κρεμάλα
- 715 τά διψασμένα για αίμα θηρία, τά δέχτηκε σαν απόλαυση;
 τις στρεβλώσεις, τις έξαρθρώσεις, τις τυφλώσεις
 τά ζεματίσματα, τά ξεσκίσματα, τους διαμελισμούς,
 τις παγωνιές, τά βουλιάγματα, τά σκοτάδια και τά γκρεμίσματα,
 του άτέλειωτου καιρού τήν πολύπτυχη τραγωδία;
- 720 Τό χειρότερο από όλα θά πω σ' αυτούς που τό ξέρουν.
 'Η κορύφωση του κακού είναι τό άπλωμα του φόβου,
 τό νά περιμένεις πάντοτε κάτι είναι σα νά υποφέρεις πάντα
 κι άντι μιά φορά, νά πεθαίνεις πολλούς πικρούς θανάτους.
 Παραλείπω ν' αναφέρω τις έξορίες και τών περιουσιών
- 725 τις δημεύσεις κι ότι αυτά μπροστά στα μάτια
 άνδρών, γυναικών, συνομηλικων, παιδιών, φίλων
 τά υποφέρουν, αυτά που λυγίζουν και τόν πιό δυνατό.
 Κι αυτά για τί πράγμα; Ίσως για μιά συλλαβή.
 Γιατι λέω «για μιά συλλαβή»; Αφού και νεύμα
- 730 ένα με τήν άρνηση σώζει άσχημα βέβαια.
 'Ο λόγος είναι, με μιά λέξη, για τό Θεό.
 Κι όταν τόν αφήσουν δέν μπορούν νά βρούν άλλον.
 Τί τά θέλω τά περισσότερα λόγια; Στρέψε όλόγυρα

729. Πρόκειται για τήν άρνηση τό ου, που άπαντά στην έρώτηση άν πιστεύεις στο Θεό και σώζει από τό θάνατο.

- τὴν ὄψιν, ἄθρει τὴν δλην οἰκουμένην
 735 ὄσπν κατέσχε νῦν λόγος σωτήριος,
 δήσας Θεῶ τε καὶ πάθει μεμιγμένος,
 μίξιν ξένην τε καὶ Θεοῦ πόρρω νόμων·
 ταύτην καταστράπτουσιν ὡσπερ ἀστέρες
 σχεδόν τι πᾶσαν αἰθρίοις αὐγάσμασιν,
 740 ὑπωρόφοις θρόνοις τε καὶ διδάγμασιν,
 ἀθροίσμασιν τε καὶ δρόμοις πανεστίοις,
 ὑμνωδίαις τε τῶν πόνων ἐπαζίαις,
 οἱ τοῦ σφαγέντος εὐκλεεῖς νικηφόροι.
 Τοσοῦτον δ' ἐστὶν τῆς ἀθλήσεως σέβας,
 745 ὡς καὶ κόνιν βραχεῖαν, ἥ τι λείψανον
 ὀστών παλαιῶν, ἥ τριχῶν μικρὸν μέρος,
 ἥ καὶ ρακώματ', ἥ τι καὶ ραντισμάτων
 σημεῖον, ἀρκεῖν εἰς ὄλου τιμὴν ποτε.
 Καὶ κλησὶν ἔγνω, ἔστιν ὧν ἀλείψανον,
 750 τόποις δοθεῖσαν ἀνθ' ὄλου τοῦ μάρτυρος,
 ἰσχύν τ' ἴσπν λαβοῦσαν, ὧ τοῦ θαύματος!
 Σώζειν γὰρ οἶμαι καὶ τὸ μεμνησθαι μόνον.

- Τί δ' εἰ λέγοιμι καὶ νόσων καὶ δαιμόνων
 κάθαρσιν ἔνθεν ἀπιστον, ἀχρι σημάτων,
 755 ἀ σωμάτων ποτ' ἠζιώθη τιμίον,
 ἀντιστατούντων πνευμάτων ἐπιδρομαῖς;
 Τοιαῦτα ἀθλητῶν τῶν ἐμῶν τὰ θαύματα.
 Πίσαν δέ μοι σὺ καὶ κόνιν τὴν Δελφικὴν
 ἀρχεῖς, Νεμέαν τε καὶ πύτων τὴν Ἴσθμῖαν·
 760 δι' ὧν ἔφηβοι δυστυχεῖς ἔσχον κλέος,
 ἀθλων τιθέντες μικρὰ καὶ μικρῶν γέρα,
 πυγμῆς, πάλης τε καὶ δρόμου, καὶ ἀλμάτων,
 ἀ μῆτε νικᾶν, μῆτε νικᾶσθαι μέγα.
 Οὐ γὰρ Θεὸς τὸ ἄθλον, ἥ σωτηρία,

- τὰ μάτια σου, κοίταξε τὴν οἰκουμένη ὅλη
 735 σὲ ὅση ἀπλώθηκε τώρα ὁ λόγος τῆς σωτηρίας,
 δεσμεύοντάς την, ἀναμιγμένος μὲ τὸ Θεοῦ καὶ τὸ πάθος
 σὲ ἀνάμιξη παράξενη καὶ πέρα ἀπὸ τοὺς νόμους τοῦ Θεοῦ.
 Αὐτὴν τὴν καταφωτίζουν σὰ νὰ ναι ἀστέρια
 ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη μὲ ὀλοκάθαρες λάμπεις
 740 μὲ θρόνους ὑψηλοὺς καὶ διδάγματα,
 μὲ συγκεντρώσεις καὶ ὀμαδικὰ τρεξίματα
 καὶ μὲ ὑμνωδίες ἀντάξιες τῶν μόχθων
 οἱ δοξασμένοι στεφανηφόροι τοῦ σφαγμένου.
 Τόσο μεγάλος εἶναι ὁ σεβασμὸς τῆς ἀθλήσεως,
 745 ὥστε καὶ μιὰ μικρὴ σκόνη ἢ κάποιον λείψανον
 ἀπὸ παλαιὰ κόκκαλα ἢ μιὰ μικρὴ τούφα μαλλιά
 ἢ καὶ κουρέλια ἢ κι ἓνα ἀπὸ αἱματοράντισμα
σημάδι νὰ φτανουν νὰ τιμηθεῖ κάποτε τὸ ὄλο.
 Γνωρίζω καὶ τὴν ἐπίκληση μερικῶν χωρὶς λείψανον κάν,
 750 πού δόθηκε σὲ τόπους πρὸς τιμὴ ὄλου τοῦ μάρτυρα
 καὶ πού ἔχει λάβει θαυμαστὴ ἴσως χάρη!
 Γιατὶ σώζει νομίζω καὶ ἡ θύμησις τοῦ μάρτυρα μόνο.
- Τί θὰ πεῖς ἂν ἀναφέρω τὴν κάθαρση ἀπὸ ἀσθένειες
 καὶ δαίμονες πού βγαίνει ἀπίστευτο ἀπὸ τάφους
 755 πού ἀξιώθηκαν κάποτε νὰ δεχτοῦν τίμια σώματα
κι ἀντιμάχονται τὶς ἐπιδρομὰς τῶν δαιμόνων;
 Αὐτὰ εἶναι τὰ θαύματα τῶν δικῶν μου ἀθλητῶν
 κι ἐσὺ τὴν πίσσα καὶ τὴ σκόνη τὴ Δελφικὴ
 προβάλλεις, τὴ Νεμέα καὶ τὴν κουκουναριά τοῦ Ἴσθμου,
 760 πού ταλαίπωροι ἐφηβοὶ δοξάστηκαν ἀπὸ αὐτά,
 βάζοντας γιὰ μικρὰ ἀθλήματα μικρὰ βραβεῖα
 τὴν πυγμὴ, τὴν πάλη, τὸ δρόμο, τὰ ἄλματα
 πού μήτε ἡ νίκη σ' αὐτὰ μήτε ἡ ἦττα μετρᾷ.
 Γιατὶ δὲν εἶναι τὸ ἐπαθλο ὁ Θεὸς οὔτε ἡ σωτηρία,

- 765 ὡς τοῖς ἔμοῖς νόμοις τε καὶ παλαιύμασι,
 τυχεῖν τε δόξης τῆς ἄνω καὶ στεμμάτων.
 Ἐπεὶ δὲ τὴν ἀνδρείααν ἐν τοῦτοις ἴδες,
 (ἦν καὶ μιμεῖσθαι ταῖς καθ' ἡμέραν πάλαις
 πρὸς τὸν διώκτην τοῦ βάθους καὶ λάθριον,
 770 κλέπτοντα δεινῶς ταῖς πλάνοις αἰσθήσεσι,
 κράτιστόν ἐστι καὶ λίαν σωτήριον),
 δεῦρο σκόπει μοι καὶ τὰ τῆς αἰνουμένης
 ἡμῖν μάλιστα σωφοσύνης. Ἔχει δὲ πως.

- Εἰσὶ μὲν, εἰσὶ καὶ παρ' Ἑλλησὶ τινες*
 775 ταύτης ἐρασταὶ καὶ πάλαι καὶ νῦν ἔτι.
 Οὐ γὰρ ἀπιστήσω γε τοῖς θρυλλουμένοις·
 φθόνος γὰρ οὐδεὶς σωφρονεῖν καὶ τοὺς ξένους.
 Ξενοκράτην λέγουσιν, ὡς πόρνης τινὸς
 οἷ προσριφείσης ἐκ τινῶν πειρωμένων,
 780 (καὶ γὰρ καθεύδων νυκτός), ἠνίκ' ἦσθετο,
 οὐτ' ἐπτοήθη τῷ ξένῳ τῆς ὕβρεως,
 οὐτ' ἐξανέστη, ἢ φυγεῖν ἠνέσχετο·
 ἄμφω γὰρ εἶναι δεύτερα Ξενοκράτους·
 οὕτω δ' ἀκίνητός τε καὶ ἄτρωτος ἦν,
 785 ὥστ' ἐκφυγοῦσαν ἀσμένως βοᾷν· «τί με
 νεκρῷ παρευνάσαντες ἠπατήσατε;».
 Ἐπίκουρος ἠδονὴν μὲν ἠγωνίζετο
 εἶναι τὸν ἄθλον τῶν ἐμοὶ πονουμένων,
 εἰς ἣν τελευτᾷ πάντα τ' ἀνθρώπων καλά.
 790 Ὡς ἂν δὲ μὴ δόξειεν ἠδονῇ τινι
 ταύτην ἐπαινεῖν, κοσμίως καὶ σωφρόνως
 ἔζη, βοηθῶν ἐκ τρόπου τῷ δόγματι.
 Οὐδ' ὁ Πολέμων ἐμοὶ γε σιγηθήσεται·
 καὶ γὰρ τὸ θαῦμα τῶν ἄγαν λαλουμένων.

778. Ξενοκράτης.

- 765 ὅπως στοὺς δικούς μου νόμους καὶ στοὺς ἀγῶνες γίνεται,
 νὰ κερδίσεις τὴν οὐράνια δόξα καὶ τὸ στεφάνωμα.
 Κατάλαβες ὅτι ἡ παλικαριά εἶναι σ' αὐτὰ
 (πού νὰ τὴν μιμεῖσαι στὰ καθημερινὰ παλαίσματα
 μετὸ διώκτη πού κρύβεται στὰ βάθη)
 770 κι ἐξαπατᾷ φοβερὰ μετὶς πλανερῆς αἰσθήσεως
εἶναι τὸ ἄριστο καὶ πᾶρα πολὺ σωτήριον).
 Ἔλα τώρα νὰ δοῦμε κι αὐτὴ πού ἐπαινοῦμε ἐμεῖς
 δίχως ὄρια, τὴ σωφροσύνη. Εἶναι κάπως ἔτσι.

- Καὶ στοὺς Ἕλληνες ὑπάρχουν καὶ δὲ λείπουν μερικοὶ
 775 ἐραστῆς τῆς παλιᾶ καὶ ἀκόμα καὶ τώρα.
 Δὲ θὰ δεῖξω δυσπιστία σὲ ὅσα λέγονται·
 κανένας φθόνος νὰ εἶναι φρόνιμοι κι οἱ ξένοι.
 Λένε ὅτι στὸν Ξενοκράτη κάποια πόρνη
 ἔβαλαν στὸ κρεβάτι του μερικοὶ γιὰ νὰ τὸν δοκιμάσουν
 780 (τὴ νύχτα πού κοιμόταν)· ὅταν κατάλαβε
 οὔτε ταραχτήκε ἀπὸ τὴν πρωτόφαντη προσβολή
 οὔτε πετάχτηκε ἐπάνω κρίνοντας ἀξιό του νὰ φύγει.
 Καὶ τὰ δύο ἦταν κατώτερα ἀπὸ τὸν Ξενοκράτη
 κι ἔμεινε ἔτσι ἀνίκητος καὶ ἀπλήγωτος,
 785 ὥστε ὅταν αὐτὴ ἔφυγε φώναξε μετὶ γέλιο. «Γιατί
 με ξεγελάσατε κοιμίζοντάς με δίπλα σὲ νεκρὸ»;
 Ὁ Ἐπίκουρος ἀγωνιζόταν ἡ ἡδονὴ νὰ εἶναι
 τὸ ἔπαθλο τῶν δικῶν μου ἀγῶνων,
 στὴν ὁποία καταλήγουν ὅλα τὰ καλὰ τῶν ἀνθρώπων.
 790 Καὶ γιὰ νὰ μὴ φανεῖ ὅτι γιὰ κάποια ἡδονὴ
 ἐπαινοῦσε τὴν ἡδονή, κόσμια καὶ φρόνιμα
 ζοῦσε, βοηθώντας μετὶ τὴ ζωὴ του τὴ διδαχὴ του.
 Οὔτε καὶ τὸν Πολέμωνα θ' ἀφήσω στὴ σιωπή.
 Γιατί εἶναι τὸ πιὸ θαυμαστὸ ἀπὸ ὅσα λέγονται.

- 795 Ἦν μὲν τὸ πρόσθεν οὗτος οὐκ ἐν σώφροσι,
καὶ λίαν αἰσχροὺς ἡδονῶν ὑπηρετής·
ἐπεὶ δ' ἔρωτι τοῦ καλοῦ κατεσχέθη,
σύμβουλον εὐρών, οὐκ ἔχω δ' εἰπεῖν τίνα,
εἴτ' οὖν σοφόν τιν', εἴθ' ἑαυτόν, ἀθρώος
800 τοσοῦτον ὥφθη τῶν παθῶν ἀνώτερος,
ὥσθ' ἐν τι θήσω τῶν ἐκείνου θαυμάτων.
Ἐταῖραν εἰσεκάλει τις ἀκρατῆς νέος·
ἢ δ' ὡς πυλῶνος ἦλθε, φαί, πλησίον,
τῆς δ' ἦν προκύπτων Πολέμων ἐν εἰκόνι,
805 ταύτην ἰδοῦσα, καὶ γὰρ ἦν σεβασμία.
Ἀπῆλθεν εὐθὺς καὶ θεᾶς ἠττημένη,
ὡς ζῶντ' ἐπαισχυνθεῖσα τὸν γεγραμμένον.

- Καὶ τοῦτο πολλοῖς οἶδα τῶν λαλουμένων·
Δίων ἀνέπνει, φασίν, οὐ μάλ' ἡδύ τι
810 (τοῦτον λέγω Δίωνα, οὐ πολὺς λόγος),
καὶ τοῦτ' ἐκερτόμησε τῶν τις ἀστικῶν·
τόνδ', ὡς εἶδε γυναῖκα τὴν αὐτοῦ, φράσαι·
«τί τοῦτο; οὐ γὰρ ἔφρασάς μοι τὴν νόσον».
Καὶ τὴν σὺν δρκῶ· «τοῦτο πάντων ἀρρένων,
815 εἰπεῖν, τὸ σύμπτωμ' ὤφρη, οὐ σοῦ μόνου.
Τοσοῦτον ἀνδρῶν καὶ φίλων ἀποστατεῖν·
ὁ γὰρ λόγος, δῆλωμα τοῦ σεμνοῦ τρόπου.
Τίς δ' οὐκ ἐπαινεῖ τῶν Ἀλεξάνδρου τόδε;
Ὅς τὰς Δαρείου παῖδας ὡς ἠττημένου
820 εἰς χεῖρας εἶλεν· εὐπρεπεῖς δ' εἶναι μαθῶν,
εἰς ὄψιν οὐκ ἐδέξατ'· εἶναι γὰρ κακοῦ,
τ' ἀνδρῶν κρατήσανθ' ἤσσον' εἶναι παρθένων.
Ταῦτ' ἐστι τῶν ἐμῶν μὲν οὐδὲν πλησίον·

810. Δίων: συγγενῆς τοῦ Διονυσίου τυράννου τῶν Συρακουσῶν καὶ φίλος τοῦ Πλάτωνα.

- 795 Δὲν ἦταν τοῦτος ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἀνάμεσα στοὺς φρόνιμους·
 ἦταν καὶ μάλιστα πολὺ αἰσχροὺς ὑπηρετῆς τῶν ἡδονῶν.
 Ὅταν ὁμως τὸν κυρίεψε ὁ ἔρωτας τοῦ καλοῦ
 κι ἀφοῦ βρῆκε κάποιον σύμβουλο (ποιὸν δὲ ξέρω)
 εἶτε κάποιον σοφὸ εἶτε καὶ τὸν ἑαυτοῦ, ξαφνικὰ
- 800 τόσο πολὺ ἀνώτερος ἀπὸ τὰ πάθη φάνηκε,
 πὺ ἕνα κὰν ἀπὸ τὰ θαυμάσια πὺ ἔπραξε θ' ἀναφέρω.
 Ἕνας νέος δοσμένος στὶς ἡδονὲς καλοῦσε στὸ σπῖτι του μιὰ πόρνη.
 Μ' αὐτὴ λένε μὸλις μπῆκε στὸ πρόπυλο
 κι ἀπὸ πάνω της ἔσκυβε μιὰ εἰκόνα τοῦ Πολέμωνα
- 805 καὶ τὴν εἶδε πὺ σκόρπιζε τόσο σεβασμὸ,
 ἔφυγε ἀμέσως νικημένη καὶ μὲ τὸ ἀντίκριμά του μόνον,
 γεμάτη ντροπὴ ἀπὸ τὴ ζωγραφιὰ σὰ νὰ ἦταν ὁ ἴδιος ζωντανός.
- Εἶναι καὶ τοῦτο ἀπὸ ὅσα λέγονται πὺ τὸ ξέρω ἀπὸ πολλοὺς.
 Τοῦ Δίωνα ἢ ἀνάσα λένε δὲν ἦταν καὶ τόσο εὐχάριστη.
 810 (Ξέρεις ἀναφέρομαι σ' αὐτὸν τὸν ὀνομαστὸ Δίωνα).
 Καὶ κάποιος ἀπὸ τοὺς πολῖτες τὸν περιγέλασε γι' αὐτό.
 Κι αὐτὸς ὅταν πῆγε στὴ γυναῖκα του τῆς εἶπε:
 «Γιατὶ τὸ ἔκανες αὐτό; Δὲν μοῦ εἶπες τὸ ἐλάττωμά μου;»
 Κι ἐκείνη τοῦ ὀρκίστηκε· τοῦτο ὄλων τῶν ἀνδρῶν
- 815 ἐλάττωμα νόμιζα πὺς ἦταν, ὄχι δικό σου μόνον.
 Τόσο πολὺ δὲν εἶχε σχέσεις μὲ ἄνδρες καὶ φίλους·
 ὁ λόγος της ἦταν ἀπόδειξη τῆς σεμνῆς διαγωγῆς της.
 Ποιὸς πάλι δὲν ἐπιδοκιμάζει τοῦτο πὺ ἔκανε ὁ Ἀλέξανδρος;
 Αὐτὸς ὅταν μετὰ τὴν ἦττα τοῦ Δαρείου τὰ κορίτσια του
- 820 αἰχμαλώτισε κι ἔμαθε πὺς ἦταν πανόμορφα
 δὲ δέχτηκε νὰ τὰ δεῖ· γιατί εἶναι ἀνάξιος
 αὐτὸς πὺ νίκησε τοὺς ἄνδρες νὰ νικηθεῖ ἀπὸ κοπέλλες.
 Αὐτὰ μῆτε ἀγγίζουνε τὰ κατορθώματα τῶν δικῶν μου,

ὁμως δ' ἐπαινῶ καὶ πόθεν; λευκὴν ἰδεῖν
 825 μορφὴν ἐν Αἰθίοψιν, ἠλίκῃ χάρις.
 Ἦ καὶ θαλάσσης ἐν μέσῳ νόμα γλυκὺ!
 Ὡς δ' ἐν πονηροῖς καὶ κακοῖς διδάγμασιν,
 ἔχειν τι σῶφρον, ἢ μεγίστου θαύματος.
 Ὡν γὰρ σεβάσματ' ἐστὶν ἐμπαθέστατα,
 830 τούτοις τὸ πάσχειν δηλαδὴ καὶ τίμιον.

Καὶ γὰρ θεῶν τιν', οὗ τὸ πάθος, προῖσταται,
 κακῶν βοηθῶ τοῦ κακοῦ κεκρημένος.
 Τίνων ἔρωτες, εἰπέ μοι, καὶ ἀρρένων,
 δεῖ γὰρ πλεον τι τοὺς θεοὺς ὑμῶν ἔχειν.
 835 Τίνων Φρυγίσκοι μείρακες καὶ συμπόται,
 ἡδιστον νέκταρ οἴνοχοῦντες ἐκλύτως;
 Αἰσχύνομαι γὰρ τοῖς Διὸς μυστηρίοις.
 Τίνων, γάμων κλοπαί τε καὶ δεσμῶν ὕβρεις;
 θέατρον αἰσχρὸν καὶ γέλως κεκλημένοις.
 840 Πῶς πάντα ποιοῦσ' αἱ γυναῖκες τὸν Δία,
 ταῦρον, κεραυνόν, κύκνον, ἄνδρα, θηρίον,
 χρυσόν, δράκοντα, τὰς ἔρωτος ἐκστάσεις,
 τὸν ὑπατόν τε καὶ κακίστων μῆστορα;
 Τίς ἡδονῶν δέσποιναν ἠγεῖται θεόν,
 845 βωμούς τ' ἐγείρει καὶ ναοὺς παθῆμασι;
 Τίνων δὲ νύκτες, νυκτὸς ὄντως ἄξιαί,
 σεμνῶς ἀτίμων συμβόλοις τιμώμεναι;
 Ἰθύφαλλοί τε καὶ Φαλλοί, γέλως μέσος,
 θεὸν νέον μιγνύντες ἐν τοῖς πλάσμασιν
 850 ἃ καὶ λεγόντων ἐγκαλύπτεσθ' ἦν πρέπον,
 Ἐρμαφρόδιτοι, Πᾶνες, ἀσχήμεων γόνος·
 θεοὶ τραγοσκελεῖς τε καὶ τράγοι τρόπον,

846. Ἐννοεῖ τὰ θεσμοφορία, ἑορτὴ πρὸς τιμὴν τῆς Δήμητρας ποὺ τὴν ἑόρτα ζαν στὴν Ἀθήνα.

τὰ ἐπαινῶ ὁμως· γιατί; νὰ δεῖς ἓνα λευκὸ
 825 πρόσωπο μέσα στοὺς Αἰθίοπες πόσο μεγάλη χάρη!
 Ἦ καὶ στὴ μέση τῆς θάλασσας μιὰ γλυκιὰ ἀνάβρα.
 Ἔτσι ἀνάμεσα σὲ ἀπατηλὰ καὶ φαῦλα διδάγματα
 νὰ ὑπάρχει ἴχνος φρόνησης εἶναι μεγάλο θαῦμα.
 Γιατί σ' αὐτοὺς ποὺ ἡ λατρεία τους εἶναι γεμάτη ἡδονῆ
 830 εἶναι φανερὸ πῶς τὸ νὰ ἔχουν πάθει εἶναι πολὺτιμο.

Γιατὶ ἓναν θεὸ ποὺ ἔχει τὸ ἴδιο πάθος τὸν βάζει προστάτη του
 παίρνοντας γιὰ τὰ κακὰ κακὸ βοηθό.
 Πές μου, ποιοὶ ἐρωτεύονται ἀκόμα καὶ ἀρσενικούς;
 Πρέπει οἱ θεοὶ νὰ ἔχουν ἓνα δικαίωμα περισσότερο ἀπὸ μᾶς.
 835 Ποιοὶ ἔχουν φρυγικὰ παλικαρόπουλα συμπότες τους,
 ποὺ κερνοῦν ἄφθονα γλυκύτατο θεῖο κρασί;
 Ντροπὴ μοῦ φέρνουν οἱ τελετῆς τοῦ Δία.
 Ποιοὶ κατάπατοῦν τοὺς γάμους καὶ προσβάλλουν τοὺς δεσμούς,
 καὶ γίνονται θέατρο αἰσχροῦτητας καὶ κοροϊδία γιὰ τοὺς καλεσμένους
 840 Πῶς μεταμορφώνουν οἱ γυναῖκες τὸ Δία σὲ ὄ,τι θέλεις,
 ταῦρο, κεραυνό, κύκνο, ἄνδρα, θηρίο,
 χρυσὴ βροχή, δράκοντα, μεταμορφώσεις ἐρωτικῆς
 γιὰ τὸν ἀνώτατο καὶ τὸν τεχνίτη τῶν μέγιστων κακῶν;
 Ποιὸς θεωρεῖ θεὰ κυρία τῶν ἡδονῶν
 845 καὶ χτίζει βωμοὺς καὶ ναοὺς στὶς διαστροφές;
 Ποιανῶν εἶναι οἱ νύχτες, ἄξιες πραγματικὰ γιὰ νύχτα,
 ποὺ τίς τιμοῦν εὐλαβικὰ μὲ ἀνίερα σύμβολα;
 Ἴθύφαλλοι καὶ Φαλλοὶ κι ἐνδιάμεσα γέλια
 ἀνακατεύοντας νέο θεὸ στὶς φαντασίες τους.
 850 Καὶ νὰ τ' ἀκοῦς αὐτὰ τὸ σωστὸ εἶναι νὰ καλύπτεσαι ἀπὸ ντροπὴ.
 Ἐρμαφρόδιτοι, Πᾶνες, κακόμορφοι ἀπόγονοι
 θεοὶ τραγόποδοι καὶ τράγοι στὸν τρόπο,

παρ' οἷς γάμων χορεύτριαι καὶ παρθένοι·
 (δεῖ γὰρ γάμου τι πάσχειν, εἰ καὶ μὴ γάμου).
 855 Παρ' οἷς γαμίζουσ' αἱ καλαὶ τὰς οὐ καλὰς,
 συνεισφέρουσαι προῖκα, πορνείας πόρον.

Ἡ αἰσχρότης δὲ δαιμόνων τιμὴ τινος,
 ὡς μηδὲ τὸ φιλόανθρωπον εὐσχημον μένειν.
 Ἐντεῦθεν ἔσχεν αἰσχρὰ τὴν παρρησίαν,
 860 πόρνης τέγη μισθώμαθ', ὕβρις ἔννομος.
 Ταῖς σφῶν δ' ἑταίραις τὴν Ἀφροδίτην οἱ σοφοὶ
 μορφοῦσιν, ὡς θεοῖντο τῷ σοφίσματι·
 καὶ Φειδία τὰ παιδικὰ ἐν τῷ δακτύλῳ
 τῆς παρθένου γραφέντα· «παντάρχης καλός».
 865 Ἐντεῦθεν ὡς ἀνδρίαὶ καὶ στρατηγίαὶ
 λαμπραὶ γραφαῖς τε καὶ κρότοις καὶ συγγραφαῖς,
 ὡς καὶ τὸ κοινὸν κάλλος. Ἄθρει μοι τόσας
 πόρνας ναοῖς τε καὶ θεοῖς τιμωμένας,
 Εὐφρώ, Φρύνην, Λέαιναν ἐν τῷ θηρίῳ,
 870 (σεμνὸν γὰρ ἦν καὶ τοῦνομ' ἐν ναοῖς μέσοις),
 τὴν Ἑλλάδος δέσποιναν, ἧς πολλὸς λόγος,
 ἐξ Ὑκκάρων φθαρεῖσαν αἰσχρὰν Λαῖδα,
 ἄλλας τε πολλὰς, οὐ γὰρ ἀξιῶ λόγου.

Τούτων μὲν οὖν, βέλτιστε, ὡσπερ εὐφυῆς
 875 ἀργυρογνώμων, εἴ τι μὲν καλόν, δέχου·
 ἀπεκλέγου δ' ἄ μὴ σε ποιεῖ βελτίῳ·
 τοῖς σοῖς δὲ πᾶσι προστρέχειν διδάγμασι,
 τύποις τε ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν σωφρόνων·
 ὧν ἐλπίς ἐστι καὶ Θεὸς διδάσκαλος,
 880 κρείσσους νόμους γράφοντες ὧν ἡ χεὶρ γράφει.
 Ἥμεῖς γὰρ ἔσμεν οἱ, τὸ μοιχεύειν κακὸν

872. Ὑκκαρα: πόλη τῆς Σικελίας.

- ὅπου παρθένες σέρνουν τοῦ γάμου τὸ χορὸ,
 (γιατὶ πρέπει νὰ πάρουν κάτι ἀπὸ τὸ γάμο πού δὲν εἶναι γάμος)
 855 ὅπου παντρεύονται οἱ ὠραῖες τοὺς ἄσχημους
 δίνοντας προίκα τὰ χρήματα τῆς πορνείας τους.
 Ἡ αἰσχρότητα εἶναι ἡ τιμὴ κάποιου θεοῦ,
 ὥστε νὰ μὴν ἀπομείνει τιμημένη μήτε ἡ φιλανθρωπία.
 Ἐκείνη ἀπὸ τὸν ἄσχημο, τὸ θράσος τῆς αἰσχρότητας,
 860 τῆς πόρνης τὸ σπίτι καὶ ἡ πληρωμὴ, ἡ νόμιμη παρανομία.
 Καὶ κατὰ τίς πόρνες τους οἱ σοφοὶ τὴν Ἀφροδίτη
 πλάθουν μὲ τὴν ἀπάτη αὐτῆ θεοὶ νὰ γίνουν.
 Καὶ ὁ Φειδίας ἔγραψε τὸ ὄνομα τοῦ ἐρωμένου του
 στὸ δαχτυλίδι τῆς Ἀθηνᾶς «Παντάρχης καλός».
 865 Ἐκείνη ἀπὸ τὸν ἄσχημο, τὰ ἀνδραγαθήματα καὶ οἱ στρατηγίες
 λαμπρύνονται μὲ τὸ χρωστήρα, τὴ σμίλη καὶ τὸ γράψιμο
 ἔτσι καὶ ἡ πορνικὴ ὁμορφιά. Μέτρησε πόσες
 πόρνες τιμοῦνται στοὺς ναοὺς τῶν θεῶν:
 Εὐφρώ, Φρύνη, Λέαινα στὴ μορφὴ τοῦ θηρίου,
 870 (σεβαστὸ ἦταν τὸ ὄνομά τους μέσα στοὺς ναοὺς),
 ἢ ἀφέντρα τῆς Ἑλλάδας, πού ὄλοι λένε γι' αὐτή,
 ἢ ἀπ' τὰ Ὑκκαρά διεφθαρμένη, αἰσχρὴ Λαΐδα,
 καὶ ἄλλες πολλὲς πού δὲν ἀξίζει ν' ἀναφέρω.
 Ἐκείνη ἀπὸ τὸν ἄσχημο, σὺν ἔξυπνος
 875 ἐμπειρογνώμονας στὸ χρυσό, δέξου ὅ,τι εἶναι καλὸ·
 ἀπόκλεισε ὁμῶς ἀπὸ τὴν ἐκλογή σου ὅ,τι δὲ σὲ κάνει καλύτερο.
 Καὶ ὡς προστρέχουν σ' ὅλα τὰ διδάγματά σου
 καὶ στὰ παραδείγματα φρόνιμων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν
 ἐκεῖνοι πού ὁ δάσκαλος εἶναι ἐλπίδα τους καὶ θεὸς τους,
 880 γράφοντας καλύτερους νόμους ἀπὸ ὄσους χέρι ἀνθρώπου γράφει.
 Γιατὶ ἐμεῖς εἴμαστε ἐκεῖνοι πού ἐνῶ τὴ μοιχεία κακὸ

ἄλλων τιθέντων καὶ κολαζόντων νόμῳ,
 αὐτοὶ τὸ τούτου μεῖζον εἰσηγούμενοι,
 μὴ δ' ἐμβλέπειν αἰσχρῶς τε καὶ παθητικῶς,
 885 εἰς ἓν τιθέντες τῷ τέλει τὴν αἰτίαν,
 ὡς τῷ φονεῦειν τὸν χόλον, παρ' οὗ φόνος.
 Ὅρκου θ' ἐτοιμότητα τῇ ψευδορκίᾳ·
 ὧν γὰρ κακόν τι χωρὶς οὐ γενῆσεται,
 ταῦτ' οὐκ ἐῶντες, καὶ τὰ δεινὰ φεύγομεν.
 890 Οὕτως ἐμοὶ τὸ σῶφρόν ἐστιν ἀσφαλές·
 ἐξ οὗ πολὺς μοι καὶ χορὸς τῶν παρθένων,
 ζωὴν ἄσαρκον ἀγγέλων μιμούμενος,
 Θεοῦ τε τοῦ συνόντος αὐτῷ καὶ μόνου.

Ὅθεν τί γίνεται; Ἐς βίον τὸν δεῦτερον
 895 ἅπαντα συρρεῖν, καὶ ποθεῖν μετάστασιν
 δεσμῶν λυθέντα καὶ νόμων γαμηλίῳν,
 ἐξ οὗ με Χριστός, παρθένου μητρὸς τόκος
 φανείς, νόμοις καινοῖσι ποιεῖ παρθένον.
 Ἐπεὶ γὰρ ἦλθον εἰς βίον καὶ δέσμιος,
 900 ρύσει τὰ ρευστὰ καὶ φθορᾶ τὰ τῆς φθορᾶς
 γνῶναι βιασθεῖς; ὡς μάθω τὰ κρείσσονα
 ἐκ τῶν ὀρωμένων τε καὶ πλανωμένων·
 χαίρων ἐπανάγων πρὸς Θεὸν τὴν εἰκόνα,
 ἐλευθέρῳ τε καὶ ἀσυνδέτῳ βίῳ,
 905 μηδὲν λελοιπῶς τῆς ἐμῆς ἰχνος δορᾶς,
 ἀσκόντιν' ἄλλον ἐν βίῳ φουσώμενον.
 Ὅλος θ' ὄλω τε τῷ Θεῷ κινούμενος,
 πολλῶν μετ' ἄλλων γνησίῳν συνεμπόρων
 οἱ πρὸς μόνην βλέποντες ἦν ἐλπίζομεν
 910 ζωὴν, ἀνῆκαν οὐ κόμας οὐδ' οὐσίας

τῆ λογαριάζουν ἄλλοι καὶ τὴν τιμωροῦν μὲ τὸ νόμο,
 ἔμεῖς προτεινόμε τὸ πολὺ ἀνώτερο ἀπὸ αὐτό,
 μήτε κὰν νὰ κοιτάζομε αἰσχρὰ καὶ μ' ἐπιθυμία
 885 λογαριάζοντας ἴσα τὴν αἰτία καὶ τὸ ἀποτέλεσμα,
 τὸ φόνο δηλαδὴ καὶ τὸ θυμὸ πού προκαλεῖ τὸ φόνο.
 Τὴν προθυμία γιὰ ὄρκο μὲ τὸν ἴδιο τὸν ὄρκο,
 πού δίχως αὐτὰ δὲ γίνεται κανένα κακό·
 καὶ πού αὐτὰ ἂν τ' ἀψηφήσομε θ' ἀποφύγομε καὶ τὰ δεινά.
 890 Αὐτὴ εἶναι γιὰ μένα τῆς σωφροσύνης ἢ ἀσφάλεια
 κι ἀπὸ αὐτὸ προέρχεται ὁ χορὸς τῶν ἀμέτρητων παρθένων,
 πού μιμοῦνται τὴν ἄσαρκη ζωὴ τῶν ἀγγέλων
 καὶ τοῦ Θεοῦ πού μόνος του πηγαίνει σ' αὐτούς.

Κι ἔπειτ' ἀπὸ αὐτό; Στὴ ζωὴ τῆ δευτέρη
 895 ὄλα σπεύδουν καὶ ποθοῦν τὴ μετάστασή τους
 ἀπαλλαγμένα ἀπὸ γαμήλιους δεσμούς καὶ νόμους.
 Ἄπὸ τότε πού ὁ Χριστὸς τέκνο μητέρας παρθενικῆς
 ἀφοῦ φάνηκε, μὲ καινούργιο νόμο μὲ κάνει παρθένο.
 Γιατὶ ὅταν ἦρθα σ' αὐτὴ τῆ ζωὴ καὶ μάλιστα δεσμώτης,
 900 μὲ ροῆ ὅσα ρέουν καὶ μὲ φθορὰ ὅσα φθείρονται
 ἀναγκασμένος νὰ μάθω, γιὰ νὰ διδαχθῶ τὰ ἀνώτερα
 ἀπὸ ὅσα εἶναι ὄρατὰ καὶ ἀβέβαια·
 ξαναφέρνοντας μὲ χαρὰ στὸ Θεὸ τὴν εἰκόνα
 μὲ ζωὴ ἐλεύθερη καὶ δίχως δεσμά,
 905 χωρὶς ν' ἀφήσω κανένα χνάρι ἀπὸ τὸ δέρμα μου,
 σὰν ἓνα ἄλλο ἀσκὸ πού φουσκώνει στὴ ζωὴ.
 Καὶ καθὼς θὰ μὲ κινεῖ ὀλόκληρο ὄλος ὁ Θεὸς
 μαζί μὲ πολλοὺς ἄλλους συνοδίτες γνήσιους,
 πού ἀτενίζοντας μόνο στὴν πού ἐλπίζομε
 910 ζωὴ, ἀφιέρωσαν ὄχι μόνο τὰ μαλλιά ἢ τὰ ὑπάρχοντά τους

Θεῶ, παρ' οὗ τὰ πάντα, ὧν ἔχουσι δὲ
 τὸ πρῶτον, ἀγνεΐαν τε καὶ ἀσαρκΐαν.
 Τὰ Ναζιραίων τῶν νέων συστήματα,
 πλήθοντα καὶ στίλβοντα τοῖς ἔνδον καλοῖς,
 915 ἃ παρθένοι τιμῶσι μέχρις αἵματος.

Τί σοι λέγοιμ' ἂν Θεέκλαν; ἢ τήν, ἢ τινάς,
 ὄσαι Θεῶ τὸ κάλλος ἐσφραγισμένον
 τηρεῖν θέλουσαι, κινδύνοις προσέδραμον;
 Τὸ δ' οὖν αἰεὶ πᾶσιν τε γνωριμώτατον,
 920 ὁρᾷς ἀγρύπνους παρθένων ψαλμωδίας
 ἀνδρῶν, γυναικῶν, φύσεως λελησμένων·
 οἷων θ' ὄσων τε, καὶ ὄσον θεουμένων!
 Σύμφωνον, ἀντίφωνον ἀγγέλων στάσιν
 δισσήν, ἄνω τε καὶ κάτω τεταγμένην,
 925 θεΐας ὑμνωδῶν ἀξίας καὶ φύσεως;
 Οὕτω μὲν οὖν ἀγνεΐα σοι τιμητέα,
 λόγοις τοσοῦτοις καὶ τύποις, πρὸς οὓς βλέπων,
 ἄγνιζε σαυτόν, ὡς Θεοῦ δέξῃ νόμους
 φρονήσεως δὲ πάντα μὲν τὰ τοῦ λόγου.

930 Τί γὰρ φρονήσεως δίχα τῶν αἰνουμένων;
 Πρῶτον δὲ καὶ μέγιστον, εἶδέναι Θεόν,
 ἔργῳ λόγῳ τε γνησίως τιμώμενον·
 πηγή γὰρ αὕτη πᾶσι καὶ σωτηρία.
 Θεὸς νοεῖται μὲν τισιν, εἰ καὶ μετρίως·
 935 ὑπ' οὐδενὸς δὲ φράζετ', οὐδ' ἀκούεται,
 ὄσον πέρ ἐστι, κἂν τις οἴηται λίαν.
 Παρεμπίπτει γάρ, ὡς ἀχλύς, τῷ σκέμματι
 αἰεὶ τι τῶν ἐμῶν τε καὶ ὀρωμένων·
 ὅπερ ὑπερβάς συγγένωμαι τῷ Θεῶ,
 940 ὡς καὶ κρατῆσαι καὶ πεπεῖσθαι τοῦτ' ἔχειν

στο Θεό, ἀπ' τὸν ὁποῖο προέρχονται τὰ πάντα, ἀλλὰ ἀπ' ὅσα ἔχουν
 τὸ πρῶτο, τὴν ἀγνεία καὶ τὴ ζωὴ δίχως σῶμα.
 Αὐτοὶ εἶναι οἱ ὁμάδες τῶν νέων Ναζωραίων
 πλήθεις καὶ ἀπαστράπτουσες ἀπὸ τὰ μέσα καλά,
 915 πὺ οἱ παρθένες τιμοῦν μέχρι θανάτου.

Τί νὰ σοῦ ἀναφέρω τὴ Θέκλα ἢ αὐτὴν ἢ τις ἄλλες
 ὄσες γὰ τὸ Θεὸ τὴν ὁμορφιά τους σφραγισμένη
 θέλοντας νὰ φυλάξουν, ἔπασαν πρόθυμα στοὺς κινδύνους;
 Καὶ τὸ κοινὸ σ' ὄλες πάντα καὶ πολὺ γνωστὸ,
 920 παρακολουθεῖς ὀλονύχτιες ψαλμωδίες παρθένων
 ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν πὺ ξέχασαν τὴ φύση τους,
 πόσο τέλειοι καὶ πόσο πολλοὶ καὶ τὶ ὕψος θέωσης!
 Τὸ χορὸ τῶν ἀγγέλων πὺ συμπάλλει καὶ πὺ ἀναφωνεῖ
 διπλός, παραταγμένος στὸν οὐρανὸ καὶ τὴ γῆ
 925 πὺ ὑμνωδεῖ τὸ μεγαλεῖο καὶ τὴ φύση τοῦ Θεοῦ;
 Ἔτσι ἐσὺ πρέπει νὰ τιμᾷς τὴν ἀγνεία,
 μὲ τέτοιους λόγους καὶ παραδείγματα κι ἀτενίζοντάς τα
 ἄγνιζε τὸν ἑαυτὸ σου, γὰ νὰ δεχτεῖς τοὺς νόμους τοῦ Θεοῦ.
 Ἡ φρόνηση ὑπαγόρεψε ὄλο τὸ ποίημά μου.

930 Σὲ ποιὸ ἀπ' ὅσα ἐπαινοῦμε λείπει ἢ φρόνηση;
 Τὸ πρῶτο καὶ τὸ μεγαλύτερο, νὰ γνωρίσεις τὸ Θεὸ
 καὶ μ' ἔργα καὶ λόγια γνήσια νὰ τὸν τιμᾷς.
 Αὐτὴ εἶναι ἡ πηγὴ καὶ ἡ σωτηρία ὄλων.
 Νοοῦν μερικοὶ τὸ Θεό, ἂν καὶ ὡς ἓνα σημεῖο·
 935 κανεῖς ὁμως κι ἄς ἔχει μεγάλη ἰδέα γὰ τὸν ἑαυτὸ του
 δὲν μπορεῖ νὰ πεῖ ἢ ν' ἀκούσει πόσο μεγάλος εἶναι.
 Γιατὶ σὰν ἀχλὺ μπαίνει μπροστὰ στὴ νόηση
 πάντοτε κάτι ἀπὸ τὰ δικά μου καὶ ὄρατά·
 αὐτὸ ἂν ξεπεράσω θὰ βρεθῶ μὲ τὸ Θεό,
 940 ὥστε καὶ νὰ κρατήσω καὶ νὰ σιγουρευτῶ πὺ κρατῶ

ὅπερ λαβεῖν ἔσπευδον, οὐ κάμνων ἔτι.
 Θεὸν τὸ μὴ σέβειν μὲν ἔστ' ὀλοώτατον,
 μηδ' αἰτίαν τιν' εἶδέναι πρότην ὄλων,
 ἐξ ἧς τὰ πάντα καὶ προῆλθε καὶ μένει,
 945 τάξει τ' ἀφράστῳ καὶ λόγῳ τηρούμενα.
 Ὁ δ' ἔστιν οἴεσθ' εἶδέναι, βλάβη φρενῶν,
 πλὴν εἰ καθ' ὑδάτων τις ἡλίου σκιὰν
 βλέπων, νομίζοι προσβλέπειν τὸν ἥλιον·
 Ἦ καὶ πυλῶνος κάλλος ἐκπεληγμένος,
 950 τὸν δεσπότην οἶοιτο τῶν ἔνδον βλέπειν.

Ἄλλος μὲν ἄλλου καὶ ποσῶς σοφώτερος,
 ὃς πλεῖον αὐγῆς ἔσπασε, πλείω βλέπων·
 κάτω δ' ὁμῶς ἅπαντες ἀξίας Θεοῦ,
 ὃν φῶς καλύπτει, οὐ σκοτός προϊσταται.
 955 Ἦν καὶ ζόφον τέμνη τις, ἀνταστράπτεται
 τοῦ φωτὸς ἄκρου δευτέρῳ προβλήματι.
 Διπλοῦν δ' ὑπερέχειν οὐ μάλ' εὐπετές σκέπας
 ὃς πάντα πληροῖ καὶ ἄνω παντὸς μένει,
 ὃς νοῦν σοφίζει, καὶ νοῶς φεύγει βολάς,
 960 ἔλκων αἰεὶ με πρὸς ὕψος ὑπεκδρομεῖ
 Θεὸν μάλιστα καὶ νοεῖν μὲν καὶ σέβειν,
 δεικνὺς τὸ φίλτρον ἐν ζέσει τῶν ἐντολῶν.
 Ζητεῖν δ' ὃ ἔστι, μηδὲ πάντη, μηδ' αἰεὶ,
 μῆτε προχειρίως πᾶσι γυμνοῦν τὸν λόγον.
 965 Τὸ μὲν λεγέσθω τοῦ Θεοῦ καὶ σὺν φόβῳ,
 τὸ δ' ἔνδον ἔστω κείμενον, καὶ νῶ μόνῳ
 σέβοιτο κρυπτόν, ἀψόφως τιμώμενον.
 Τῷ δ' οὐς ἀνοίγοιτ', ἦν διδάσκη τις λόγος,
 ἦττον γὰρ οὐς, ἢ γλῶττα κίνδυνον φέρει.

960. Τὸ αἰώνιο «παιγνίδι» τοῦ Θεοῦ μετὰ τὸν ἄνθρωπο· νᾶ τὸν τραβᾶ ὄλο καὶ πιὸ κοντὰ του καὶ συνάμα νᾶ τοῦ ξεφεύγει ὀλοένα.

- αὐτὸ πού προσπαθοῦσα νὰ συλλάβω κι ἀκόμα δὲν κουράστηκα.
 Νὰ μὴν τιμᾶς τὸ θεὸ εἶναι τὸ πιὸ ὀλέθριο
 καὶ νὰ μὴν ἀναγνωρίζεις μιὰ πρώτη αἰτία ὄλων,
 ἀπὸ τὴν ὁποία προῆλθαν ὅλα καὶ μένουν καθαρὰ,
 945 καὶ συγκρατοῦνται μὲ τάξη ἀνείπωτη καὶ λογικὴ.
 Νὰ νομίζει ὅμως κανεὶς πὼς ξέρεῖ τι εἶναι, ἀποτελεῖ βλάβη τοῦ νου,
 ἐκτὸς ἂν τῆ σκιά τοῦ ἡλίου μέσα στοῦ νεροῦ
 βλέποντας νομίζει πὼς ἀντικρίζει τὸν ἥλιο·
 ἢ καὶ σαστισμένη ἀπὸ τὴν ὁμορφιὰ τοῦ πρόθυρου
 950 νομίζει πὼς βλέπει τὸν κύριο τοῦ σπιτιοῦ.
- Ἔνας τὸν ἄλλο ξεπερνᾷ στὴ γνώση κατὰ ἓνα βαθμό,
 ὅποιος ἀπόσπασε περισσότερο φωτισμό, βλέποντας περισσότερα·
 εἶναι ὅμως ὅλοι κάτω ἀπὸ τὸ μεγαλεῖο τοῦ Θεοῦ·
 φῶς τὸν τυλίγει ἐκεῖνον, καὶ τὸ σκότος φεύγει μπροστὰ του.
- 955 Κι ἂν κάποιος διασχίζει τὸ λόφο, ἀντιλάμπεται
 μὲ ἓνα δεῦτερο προκάλυμμα τοῦ ἄκρου φωτός.
 Δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ ξεπεράσει τὸ διπλὸ κάλυμμα.
 Αὐτὸς πού τὰ πάντα γεμίζει καὶ μένει πάνω ἀπὸ τὸν σύμπαν
 αὐτὸς πού κάνει τὸ νοῦ σοφὸ καὶ φεύγει ὥστόσο τις βολές τοῦ νοῦ
 960 σέρνοντάς με πάντοτε πρὸς τὸ ὕψος ξεφεύγει τὴν καταδίωξή μου.
 Τὸ Θεὸ νὰ τὸν νοεῖς καὶ νὰ τὸν σέβεσαι ἀπέραντα
 δείχνοντας τὴν ἀγάπη σου μὲ τὸ θερμὸ ζῆλο τῶν ἐντολῶν.
 Νὰ μὴ ζητᾷς ὅμως τι εἶναι οὔτε παντοῦ οὔτε πάντα
 μήτε ἐπιπόλαια ν' ἀποκαλύπτεις σ' ὅλους τὸ λόγο γι' αὐτόν.
- 965 Ἡ μιὰ ἄποψη τοῦ Θεοῦ μπόρεῖ νὰ λεχθεῖ ἂν καὶ μὲ φόβο·
 ἢ ἄλλη ὅμως ἄς μείνει μέσα σου καὶ ὁ νοῦς μόνο
 ἄς τὴ λατρεύει κρυφὰ κι ἄς τὴν τιμᾷ χωρὶς φωνή.
 Ὅποιος ὅμως ἀνοίγει τὸ αὐτὶ πού σὲ μιὰ διδασκαλία
 κινδυνεύει λιγότερο ἀπὸ τὸ αὐτὶ ἀπὸ ὃ,τι ἂν μιλοῦσε ὁ ἴδιος.

- 970 Τὸ δ' ὕστερον δεοίμεθ' ἐκμαθεῖν σαφῶς,
 λυθέντος ἡμῖν τοῦ πάχους· νῦν δ', ὡς σθένος,
 σαυτὸν καθαίρειν καὶ νεοῦν λαμπρῷ βίῳ·
 δέξῃ γὰρ οὕτω καὶ Θεὸν νοούμενον.
 Ναῶ Θεὸν δὲ προστρέχειν ἅπας λόγος·
- 975 ἀγνοῦ γὰρ ἀγνός ἐστιν οἰκητήριον.
 Οἱ μὲν λογισμοὶ μικρὸν εἰς γινώσιν Θεοῦ.
 Λόγῳ γάρ ἐστι πᾶς λόγος ἀντίστατος.
 Στρεπτήν δὲ πίστιν οὐμὸς οὐκ ἔχει λόγος,
 τὸ δ' ἐξέχασθαι τοῦ λαλουμένου μέγα.
- 980 Ὅς μὲν γὰρ ἠγάπησε, καὶ στερχθήσεται,
 ὃς δ' ἠγάπηται, καὶ ἔνοικον λαμβάνει.
 Οὗ δ' ἐστίν, οὐκ ἔνεστι μὴ φῶς τυγχάνειν,
 φωτὸς δὲ πρῶτον αὐτὸ γινώσκειν τὸ φῶς.
 Οὕτω τὸ φίλτρον πρόξενον καὶ γνώσεως·
- 985 ἡδ' ἔστ' ἀμείνων εἰς ἀλήθειαν τρίβος,
 τῆς ἐν λόγῳ τε καὶ στροφαῖς τιμωμένης.
 Ὅ δ' οὖν ἐφικτόν, τοῦτο καὶ δηλώσομεν.
 Ἄναρχον, Ἀρχή, Πνεῦμα, Τριά,
 ἀναίτιον, γεννητόν, ἐκπορευόμενον·
- 990 Πατὴρ τὸ μὲν, τὸ δ' Υἱός, αὐτὸς καὶ Λόγος·
 τὸ δ' οὐ μὲν Υἱός, Πνεῦμα δ' οὐσίας μιᾶς.
 Εἷς ἐκ τριῶν Θεός τε καὶ κοινὸν σέβας·
 οἷς καὶ τὸ θνητὸν τῆς πλοκῆς ἐκλύομαι.
 Ταῦτ' ἦν σέβης μοι καὶ κρατῆς, σεμνῶ βίῳ
- 995 ρίψας ἅπασαν τὴν κάτω βίου ζάλην,
 λόγῳ τ' ἀληθεῖ καὶ μίσει τῶν πλασμάτων
 ἄνω τε τάξῃ, καὶ γένοιό μου πλέον,
 ὡς ἂν τύχοιο πλείονος παρρησίας.

- 970 Τὸ ἔπειτ' ἀπ' αὐτὰ ἄς παρακαλοῦμε νὰ τὸ μάθομε ξεκάθαρα,
 ὅταν διαλυθεῖ ἡ πηχτὴ σάρκα μας· τώρα ὅμως μὲ ὄση δύναμη ἔχεις
 ν' ἀγνίζεις τὸν ἑαυτὸ σου καὶ νὰ τὸν ἀνανεώνεις μὲ λαμπρὴ ζωὴ·
 ἔτσι θὰ δεχθεῖς καὶ τὸ νοητὸ θεό·
 ὅτι ὁ Θεὸς σπεύδει στὸ ναὸ του, εἶναι κοινὸς λόγος·
- 975 γιὰ τὸ τοῦ ἀγνοῦ κατοικία εἶναι ὁ ἀγνός.
 Οἱ λογικὲς κατασκευὲς λίγο συντελοῦν στὴ γνῶση τοῦ Θεοῦ,
 γιὰ τὴν σὲ κάθε λογικὸ ἐπιχείρημα ἀντιστρατεύεται ἓνα ἄλλο.
 Μὰ ἡ πίστη ποὺ διδάσκω ἐγὼ δὲ δέχεται ἀντιστροφή.
 Τὸ νὰ κρατιέσαι ἀπὸ τὴ διδασκαλία εἶναι μεγάλο πρᾶγμα.
- 980 Ὅποιος ἀγάπησε, αὐτὸς καὶ θ' ἀγαπηθεῖ
 κι ὅποιος ἀγαπήθηκε τὸν παίρνει ἔνοικο μέσα του.
 Καὶ ὅπου εἰσέρχεται δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ μὴν ὑπάρχει φῶς.
 Τὸ φῶς πάλι πρῶτα γνωρίζει τὸ ἴδιο τὸ φῶς.
 Ἔτσι ἡ ἀγάπη ἐκτὸς ἀπὸ ἄλλα προξενεῖ καὶ γνῶση.
- 985 Αὐτὸς ὁ δρόμος ὁδηγεῖ εὐκολότερα στὴν ἀλήθεια
 ἀπ' ὅ,τι αὐτὸς τῶν λογικῶν κατασκευῶν ποὺ τιμοῦν.
 Αὐτὸ ποὺ μποροῦμε νὰ νοήσουμε, αὐτὸ καὶ θὰ δηλώσουμε.
 Εἶναι ἀναρχος, εἶναι Ἀρχή, Πνεῦμα, Τριάδα τιμημένη
 δίχως αἰτία, γεννητὸς ποὺ ἐκπορεύεται.
- 990 Πρῶτος ὁ Πατέρας, δεῦτερος ὁ Υἱὸς μαζί καὶ Λόγος·
τὸ τρίτο δὲν εἶναι Υἱός, ἀλλὰ Πνεῦμα μὲ ἴδια οὐσία.
Ἔνας Θεὸς ἀπὸ τρία πρόσωπα ποὺ λατρεύομε ὅλοι,
 ποὺ μὲ τὴ δύναμή τους λυτρώνομαι ἀπὸ τὸ θνητὸ στοιχεῖο.
 Αὐτὰ ἂν λατρεύεις καὶ τιμᾷς μὲ τὴ σεμνὴ ζωὴ σου,
 995 ἀπορρίπτοντας ὅλη τὴ ζάλη τῆς ἐπίγειας ζωῆς,
λέγοντας τὴν ἀλήθεια καὶ μισώντας τις φαντασίες,
θὰ πάρεις θέση στὸν οὐρανὸ καὶ μακάρι ψηλότερα ἀπὸ μένα
 γιὰ ν' ἀποχτήσεις περισσότερη παρρησία στὸ Θεό.

ΠΡΟΣ ΚΟΣΜΟΝ ΔΙΑΛΟΓΙΣΜΟΣ

ΕΡ. Δικάζομαί σοι, κόσμε. Τίς, πόθεν πάρει,
 πρῶτον δίδαζον, καὶ ὅποι καταστρέφεις.

Ροιζεῖς δὲ πῶς με κύκλος ὡς μύρμηκ' ἄγων;

ΑΠ. Οὐκ οἶδ' ὅθεν προῆλθον, ἐκ Θεοῦ δέ γε.

5 Καταστρέφω δ' εἰς κρεῖσσον. Οὐ ροιζῶ δέ σε,
 ἀλλ' αὐτὸς ὦν ἄκοσμος, ὑβρίζεις ἐμέ.

ΕΡ. Πῶς οὖν σὺ μὲν πέπηγας, ἄστατος δ' ἐγώ;

ΑΠ. Ἐγὼ μὲν ἐκτός εἰμι, καὶ τίς ἢ χάρις;

σὺ δ' ὦν θελητής, εἰ θέλεις, ἔχεις πλέον.

10 ΕΡ. Καλῶς· τὰ δ' ἐκτός τίς φέρει; ΑΠ. Τί γὰρ κακόν;
 Ἵγλη τὰδ' ἐστὶ τοῖς καλοῖς σωτηρίας.

ΕΡ. Ἦ κρεῖσσον αὐτὸν αἰτιᾶσθ'; ΑΠ. Οὕτως ἔχει.

8. Τὸ ἔξω: τὸ ἐξωτερικό, τὸ σῶμα.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ
ΜΕ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΕΡ. Γίνομαι κόσμε αντίδικός σου. Τί εἶσαι, ἀπὸ ποῦ προέρχεσαι; αὐτὸ πρῶτα ἐξηγησέ μου, καὶ ποῦ θὰ καταλήξεις.

Πῶς μὲ σπρώχνεις σὰν μυρμήγκι στριφογυρίζοντάς με;

ΑΠ. Δὲν ξέρω ἀπὸ ποῦ προῆλθα· σίγουρα ἀπὸ τὸ Θεό.

5 Καταλήγω στὸ καλύτερο· δὲν εἶμ' ἐγὼ πού σε στριφογυρίζω ἀλλὰ ἐσύ μὲ τὴν ἀκοσμία σου, μὲ προσβάλλεις.

ΕΡ. Πῶς ἐσύ ἀκίνητος, ἐνῶ ἐγὼ δὲ σταματῶ ποτέ;

ΑΠ. Ἐγὼ εἶμαι τὸ ἔξω καὶ τί χάρη ἔχει αὐτό;

Ἐνῶ ἐσύ κυβερνώντας τὴ θέλησή σου κερδίζεις.

10 ΕΡ. Καλά· τὰ ἔξω ποιὸς τὰ κατευθύνει; ΑΠ. Τί κακὸ σ' αὐτά; γιὰ τοὺς καλοὺς αὐτὰ εἶναι ὕλη σωτηρίας.

ΕΡ. Καλύτερα λοιπὸν νὰ κατηγορεῖ κανεὶς τὸν ἑαυτό του. ΑΠ. Ἔτσι εἶναι.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΠΙΚΗΡΟΥ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΦΥΣΕΩΣ

- Κόσμε φίλ', οὐ φίλε πάντα, τί μ' ὡς τροχὸς ἀμφιέλικτος
 ροιζηδὸν φορέεις ἀντιπορευόμενον,
 μύρμηχ' ὡς ὀλίγον, πικρὴν φορὰν ἀσχαλόωντα;
 Ἔμπα γε μὴν φορέεις τόσσον ἔοντα, τόσος.
- 5 Οἶδα μὲν ὡς θεόθεν σὺ Θεοῦ κλέος. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς
 Χριστοῦ χειρὶ πάγην, πλεκτὸς ἀπ' ἀμφοτέρων,
 οὐρανίων χθονίων τε. Τὸ μὲν δέμας ἔνθεν ἐτύχθη,
 ψυχὴ δ' αὖ μεγάλου ἐστὶν ἄημα νόου.
 Ἀλλὰ καὶ ὡς πολλοῖσιν ἐλαύνομαι ἔνθα καὶ ἔνθα
- 10 πῆμασιν ἐξ ἐμέθεν, πῆμασι δυσμενέος.
 Δελφίς δ' ὡς ἐπὶ χέρσον ἀλίδρομος, ἥερι θνήσκω.
 Κόσμε, παρῆλθον ἐγὼ, λαὸν ἄτρωτον ἄγοις.

ΠΕΡΙ
 ΤΟΥ ΕΠΙΚΗΡΟΥ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΦΥΣΕΩΣ

Κόσμε φίλε, ὄχι βέβαια σ' ὄλα, γιατί σὰν τροχὸς ποὺ γυρίζει
 μὲ πηγαίνεις μὲ κρότο ἐνῶ βαδίζω ἀντίθετα
 σὰν μικρὸ μυρμήγκι, ποὺ ἀγανακτῶ μὲ τὸ πικρὸ σούρσιμο.
 Ὡστόσο μὲ πηγαίνεις τόσο μεγάλος ἐσύ, τόσο μεγάλο ἐμένα.

5 Ξέρω εἶσαι θεϊκὴ δόξα ἀπὸ τὸ Θεό. Ἄλλὰ καὶ ὁ ἴδιος
 πλάστηκα μὲ τὸ χέρι τοῦ Χριστοῦ σύνθετος ἀπὸ τὰ δύο,
 τὰ οὐράνια καὶ τὰ γήινα. Τὸ σῶμα πλάστηκε ἀπὸ ἐδῶ
 ἀλλὰ ἡ ψυχὴ εἶναι πνοὴ τοῦ μεγάλου Νοῦ.

Ἄλλὰ καὶ πολλὰ μὲ σπρώχνουν ἐδῶ κι ἐκεῖ
 10 παθήματα ἀπὸ ἐμένα, παθήματα ἀπὸ τὸν ἐχθρό.

Σὰν τὸ θαλασσινὸ δελφίνι στὴ στεριά, πεθαίνω στὸν ἀέρα.
 Κόσμε, ἐγὼ διάβηκα. Ὁδήγα δμως τὸ λαὸ χωρὶς βλάβη.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

- Ἄλλήλους μὲν ἐγὼ τε καὶ ὁ χρόνος, ὡς πετεηνὰ
 ἢ νέες ἐν πελάγει ἀντιπαρερχόμεθα,
 ἑσταὸς οὐδὲν ἔχοντες· ὁ δ' ἤμπλακον, οὐ παραθρέξει,
 ἀλλὰ μένει· ζωῆς τοῦτο μογηρότατον.
- 5 Οὐδ' ὅ τι εὐξομ' ἔχω, ζῆσαι πλέον, ἢ ἐλυθῆναι·
 τάρβος ἐπ' ἄμφοτέροις· ὧδε δὲ φράζεό μοι.
 Ζωὴ μοι πολύμοχθος ἀμαρτάσιν. Εἰ δὲ θάνοιμι,
 αἰ αἰ, τῶν προτέρων οὐδὲν ἄκος παθέων.
 Εἰ ζωὴ τόδε σοι τεκμαίρεται, ἥς τόσον ἄχθος,
- 10 οὐδὲ τὸ λυθῆναι λῦσιν ἔχει καμάτων,
 κρημνός δ' ἄμφοτέρωθε. Τί ρέζομεν; ἢ τόδ' ἄριστον,
 λεύσσειν πρὸς σὲ μόνον, σὴν τ' ἀγανοφροσύνην.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

- Ὁ ἓνας τὸν ἄλλο ἐγὼ κι ὁ χρόνος σὰν πουλιά
 ἢ καράβια στὸ πέλαγος προσπερνοῦμε
 χωρὶς νὰ ἔχομε καμιὰ σταθερότητα· ἡ ἁμαρτία μου, δὲ θὰ περάσει,
 ἀλλὰ μένει· αὐτὸ εἶναι τῆς ζωῆς τὸ πιὸ βαρὺ
- 5 καὶ δὲν ἔχω ὅ,τι εὐχομαι, νὰ ζήσω ἀκόμα ἢ νὰ πεθάνω.
 Φοβοῦμαι καὶ γιὰ τὰ δύο. Σκέψου μαζί μου ἔτσι:
 Γεμάτη μόχθους ἡ ζωὴ μου ἀπὸ τὶς ἁμαρτίες. Ἐνῶ ἂν πεθάνω
 ἀλίμονο, δὲν βρίσκουν γιатρεία τὰ προηγούμενα ἁμαρτήματά μου.
 Ἐάν ἡ ζωὴ σοῦ δίνει τέτοιες ἀποδείξεις, πὺ εἶναι τόσο τὸ βᾶρος της,
- 10 οὔτε κι ὁ θάνατος δίνει τέλος στὰ βᾶσανα.
 Κρημνὸς κι ἀπὸ τῆ μία κι ἀπὸ τὴν ἄλλη. Τί νὰ κάνουμε; Τοῦτο
 εἶναι τὸ ἄριστο· σ' ἐσένα μόνο ν' ἀποβλέπομε καὶ τὴν εὐσπλαχνία σου.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΦΥΣΕΩΣ

- Χθιζὸς ἔμοις ἀχέεσσι τετρυμένος, οἶος ἀπ' ἄλλων
 ἤμην ἐν σκιερῷ ἄλσει, θυμὸν ἔδων.
 Καὶ γάρ πως φιλέω τόδε φάρμακον ἐν παθέεσσι,
 αὐτὸς ἐμῷ θυμῷ προσλαλέειν ἀκέων.
- 5 Αὔραι δ' ἐπιθύριζον ἄμ' ὄρνιθέεσσι ἀοιδοῖς,
 καλὸν ἀπ' ἀκρεμόνων κῶμα χαριζόμεναι,
 καὶ μάλα περ θυμῷ κεκαφηότι. Οἱ δ' ἀπὸ δένδρων
 στηθομελεῖς, λιγυροί, ἡελίοιο φίλοι,
 τέττιγες λαλαγεῦντες ὄλον κατεφῶνεον ἄλσος.
- 10 Πᾶρ δ' ὕδωρ ψυχρὸν ἐγγὺς ἐκλυζε πόδας,
 ἦκα ρέον δροσεροῖο δι' ἄλσεος. Αὐτὰρ ἔγωγε
 τῶς ἐχόμην κρατερῶς ἄλγεος, ὡς ἐχόμην.
 Τῶν μὲν ἄρ' οὐκ ἀλέγιζον, ἐπεὶ νόος, εὔτε πυκασθῆ
 ἄλγεσιν, οὐκ ἐθέλει τέρψιος ἀντιάειν.
- 15 Αὐτὸς δέ, στροφάλιγξιν ἐλισσομένοιο νόοιο,
 τοίην ἀντιπάλων δῆριν ἔχων ἐπόων·
 τίς γενόμην, τίς δ' εἰμί, τί δ' ἔσσομαι; Οὐ σάφα οἶδα.
 Οὐδὲ μὲν ὅστις ἐμοῦ πλειότερος σοφίην.
 Ἄλλ' αὐτὸς νεφέλη κεκαλυμμένος ἔνθα καὶ ἔνθα,
 20 πλάζομαι οὐδὲν ἔχων, οὐδ' ὄναρ, ὧν ποθέω.

Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΦΥΣΗ

- Ἐχτὲς μ' εἶχαν οἱ πίκρες μου λυγίσει καὶ μονάχος
 σὲ δάσος καθόμουν σκιερὸ σκίζοντας τὴν καρδιά μου.
 Γλυκὸ γιὰ μένα γιатρικό στίς λύπες μου εἶναι πάντα
 μὲ τὴν ψυχὴ στὴ σιγαλιὰ νὰ κρυφοκουβεντιάζω.
- 5 Μαζὶ μὲ μουσικὰ πουλιὰ ψιθύριζαν οἱ αἰῖρες
 κι ἀπὸ τὰ ξώκλαδα ψηλὰ νάρκη γλυκιὰ σταλάζαν
 στὴ μαύρη μου βαρυθυμιά. Κι ἀπάνω ἀπὸ τὰ δέντρα
 φίλοι τοῦ ἡλιοῦ, γλυκόφωνοι, στηθοτραγουδιστάδες
 ὄλο τὸ δάσος γέμιζαν λαλώντας τὰ τζιτζίκια.
- 10 Κοντὰ μου κρύσταλλο νερὸ τὰ πόδια μου φιλοῦσε
 ἀνάμεσα στὸ δροσερὸ δάσος γλυκὰ κυλώντας...
 Μὰ ἐγὼ ἀπ' τὸν πόνο μου γερὰ κρατιόμουν, πού μ' ἐκράτει
 Σταλιὰ δὲ μ' ἔνοιαζε γι' αὐτά, γιατί ἡ καρδιά δὲ θέλει
 σὰ σκεπαστεῖ ἀπ' τὶς λύπες της νὰ μπλέκει σὲ παιγνίδια·
- 15 καὶ μέσα στὰ γυρίσματα τοῦ νοῦ πού κυκλοφέρει
 τέτοια ἀμάχη ἀντίμαχες εἶχαν στημένη σκέψεις:
 «Ποιὸς ἤμουνα, τί θὰ γινῶ, ποιὸς εἶμαι, δὲ γνωρίζω
 καθάρια κι οὔτε πιὸ πολὺ ξέρει ὁ σοφότερός μου·
 κι ἔτσι μέσα σὲ σύννεφον ἐδῶ κι ἐκεῖ πλανιέμαι '
- 20 καὶ δὲν ἔχω οὔτε στ' ὄνειρον ὅσα ποθεῖ ἡ ψυχὴ μου.

Πάντες γὰρ χθαμαλοὶ καὶ ἀλήμονες, οἷσι παχείης
σαρκὸς ἐπικρέματα κυανὴ νεφέλη.

Κεῖνος δ' ἐστὶν ἐμεῖο σοφώτερος, ὃς πλεόν ἄλλων
ἠπαφεν ἧς κραδίης ψευδὸς ἐτοιμολόγον.

25 Εἰμί. Φράζε τί τοῦτο; Τὸ μὲν παρέθρεξεν ἐμεῖο,
ἄλλο δὲ νῦν τελέθω, ἄλλ' ἔσομ' εἰ γ' ἔσομαι.

Ἐμπεδον οὐδέν· ἔγωγε ρόος θολεροῦ ποταμοῖο
αἶεν ἐπερχόμενος, ἔσταὸς οὐδὲν ἔχων.

Τίπτε με τῶνδ' ἐρέεις; τί δέ σοι πλεόν εἰμί, δίδαξον.

30 Καὶ νῦν τῆδε μένων, δέρκεο μὴ σε φύγω.

Οὔτε δις ὄν τοπάροιθε, ρόον ποταμοῖο περήσεις
ἔμπαλιν, οὔτε βροτὸν ὄψαι, ὄν τοπάρος.

Ἦν πάρος ἐν χροῖ πατρός, ἔπειτά μ' ἐδέξατο μήτηρ,
ξυνὸν δ' ἀμφοτέρων. Ἐνθεν ἔπειτα κρέας

35 ἄκριτον, ἄβροτον, αἰσχος ἀνειδέον, οὔτε λόγοιο,
οὔτε νόου μετέχον, μητέρα τύμβον ἔχον.

Δις ταφέες, ζῶντες ἐπὶ φθορᾷ. Ἦν γὰρ ὀδεύω
ζωήν, τήνδ' ὀρώω τῶν ἐτέων δαπάνην,

ἢ μοι γῆρας ἔχευεν ὀλοῖον. Εἰ δέ με κείθι

40 αἰῶν οὐ φθινύθων δέξεται, οἷα φάτις,

φράζω μὴ ζωῆ μὲν ἔχη μόρον, ἢ δὲ τελευτῇ
ζωῆ σοί γε πέλη, ἔμπαλιν ἢ δοκέεις.

Οὐδὲν ἔφυν. Τί κακοῖσι δαμάζομαι, ὥς τι πεπηγός;

Τοῦτο γὰρ ἡμερίων ἄτροπόν ἐστι μόνον,

45 συμφυές, ἀστυφέλικτον, ἀγήραον. Ἐξότε κόλπων

μητρὸς ὀλισθήσας πρῶτον ἀφῆκα δάκρυ,

ὄσσατίοις, οἷοις τε συναντήσασθαι ἔμελλον

πήμασι, δακρυχέων πρὶν βίῳτιο θίγω!

Χώρην μὲν τιν' ἄθηρον ἀκούομεν, ὥς ποτε Κρήτην,

50 καὶ τίνα καὶ κρυερῶν ἀλλοτρίην νιφάδων·

- Χαμωζωΐτες, πλάνητες, ὅλοι πού πάνωθέ μας
 τῆς πηχτῆς σάρκας κρέμεται τὸ μολυβένιο νέφος.
 Σοφότερός μου μόνο αὐτὸς πού πιότερο ἀπ' τοὺς ἄλλους
 κράτησε ἀπ' τὴν καρδιά μακριὰ τὸ ἐτοιμολόγο ψέμα.
- 25 «Υἰάρχω» πές μου τί θὰ πεῖ; Διάβη ἀπὸ μένα μέρος,
 ἐν' ἄλλο τώρα γίνηκα κι ἄλλο θὰ γίνω, ἂν γίνω.
 Τίποτ' ἀκίνητο κι ἐγὼ ρέμα θολοῦ χειμάρρου,
 πού αἰώνια φεύγει, σταθερὸ τίποτα πού δὲν ἔχει.
 Πές μου, γιατί μοῦ λές γι' αὐτά; Τί εἶμαι περισσότερό σου;
- 30 Ἐδῶ εἶμαι τούτη τῆ στιγμῆ, πρόσεξε καὶ σοῦ φεύγω,
 οὔτε περνᾷς ἄλλη φορὰ τὸν ποταμὸ πού ἐδιάβης,
 μηδὲ μπορεῖς νὰ ξαναδεῖς θνητὸ πού 'δες πολληώρα.
 Στὸ σῶμα ἡμουν τὸ πατρικό, μὲ δέχεται ἡ μητέρα
 κοινὴ φροντίδα καὶ τῶν δυό, κι ἐκεῖ κατόπι σάρκα,
- 35 ἄμορφη μάζα, οὔτε ἄνθρωπος, σίχαμα δίχως σχῆμα,
 μὲ δίχως σκέψη ἢ μίλημα κι εἶχα τὴ μάννα τάφο.
- Μέσα στὸ μνήμα δυὸ φορὲς μὲς στὴ φθορὰ θρεμμένοι!
 Τὴ ζωὴν αὐτὴ πού περπατῶ τῶν χρόνων μου λογιᾶζω
 σπατάλη, πού τὰ γηρατεῖα μὲ ράντισε τὰ ὀλέθρια.
- 40 Κι ἂν πέρα, ὡς λένε, μὲ δεχτεῖ ἡ ζωὴ πού δὲν τελειώνει,
 σκέψου μὴν τάχα θάνατος εἶναι ἡ ζωὴ κι ὁ τάφος
 γιὰ σένα γίνεται ζωὴ στὴ σκέψη σου ὅλη ἐνάντια.
 Εἶμαι μηδέν. Μὰ οἱ συμφορὲς γιατί μὲ δέρνουν ἔτσι,
 σὰ νὰ εἶμαι κάτι; Στους θνητοὺς ἀνάλλαχτο αὐτὸ μόνο,
- 45 μαζί ἀπ' τὴ φύτρα ἀνέδιωχτο κι ἀγέραστο. Ἄπ' τὰ σπλάχνα
 τῆς μάννας μόλις γλίστρησα τὸ πρῶτο κλάμα ρίχνω
 γιὰ τὰ βαριά καὶ τὰ λογῆς πού μοῦ μελλόταν πάθια
 νὰ συναντήσω· κλάματα, πρὶν τὴ ζωὴν ἀγγίξω.
 Ἦταν ἡ Κρήτη μιὰ φορὰ, χώρα δίχως ἀγρίμια,
- 50 ἀκούσαμε κι ἄλλη χωρὶς νιφάδες παγωμένες,

θνητῶν δ' οὐ ποτέ τις τόδ' ἐπεύξατο, ὡς ἀδάμαστος
τοῦδε βίου στυγερῶν ἔνθεν ἀπῆλθε μόγων.

Ἄδρανίη, πενή τε, τόκος, μόρος, ἔχθος, ἀλιτροί,
θῆρες ἀλός, γαίης, ἄλγεα, πάντα βίος.

- 55 Πήματα μὲν καὶ πάμπαν ἀτερπέα πόλλ' ἐνόησα,
τῶν δ' ἀγαθῶν οὐδὲν πάμπαν ἄμοιρον ἄχους,
ἐξέτι τοῦ, ὅτε μοι πικρὴν ἐπομόρξατο ποινήν
γεῦσις τ' οὐλομένη, καὶ φθόνος ἀντιπάλου.

Σοὶ μὲν δὴ, σάρξ, τοῖα δυσαλθεῖ, εὐμενέοντι

- 60 ἐχθρῶ, καὶ πολέμῳ οὔποτε λυομένῳ,
θηρὶ πικρὸν σαίνοντι, πυρὶ ψύχοντι, τὸ θαῦμα!
Θαῦμα μέγ', εἴ ποτ' ἐμοί γ' ὕστατον εὐμενεῖσι.
Ψυχὴ, σοὶ δ' ἄρ' ἔπειτα λελέξεται ὄσσο' ἐπέοικε.

- Τίς, πόθεν, ἦ τί πέλεις; Τίς δέ σε νεκροφόρον
65 θῆκατο, καὶ στυγερῆσι πέδαις ἐνέδησε βίοιο,
ἐς χθόνα βριθομένην πάντοθε; Πῶς ἐμίγησ
πνεῦμα πάχει, σαρξὶν δὲ νόος, καὶ ἄχθει κούφη;
Ταῦτα γὰρ ἀλλήλοις μάρναται ἀντιθέτως.

- Εἰ μὲν δὴ σάρκεσσιν ὁμόσπορος ἐς βίον ἤλθες,
70 ὦ μοι συζυγίης τηλόθεν οὐλομένης!

Εἰκὼν εἰμι Θεοῦ, καὶ αἰσχεος υἱὸς ἐτύχθην·
αἰδέομαι τιμῆς μητέρα μαργοσύνην.

Ρεῦσις γάρ μ' ἐφύτευσεν, ὁ δ' ἔφθιτο· νῦν βροτός· αὐθις
οὐ βροτός, ἀλλὰ κόνις· ἐλπίδες ὑστάται.

- 75 Εἰ δὲ σὺ γ' οὐρανίη, τίς, ὅθεν; ποθέοντα δίδαξον.

Εἰ μὲν ἄημα Θεοῦ καὶ λάχος, ὡς φρονεῖς,
ρίψον ἀτασθαλίην, καὶ πείθομαι. Οὐ γὰρ ἔοικε
τοῦ καθαροῦ ρυπαρὴν ἔμμεναι, οὐδ' ὀλίγον.

- Οὐδὲ γὰρ ἡελίοιο λάχος σκότος, οὐδὲ πονηροῦ
80 πνεύματος αἰγλήεν ἔκγονον ἐξεφάνη.

μ' ἄνθρωπος δὲν καυχῆθηκεν ἀδάμαστος πῶς φεύγει
 ἐδῶθε ἀπὸ τῆς ζωῆς αὐτῆς τοὺς μισημένους μόχθους.
 Ἀσθένεια, φτώχεια, γέννηση, τάφος, ἐχθροί, ἀλιτήριοι,
 θηρία τῆς θάλασσας, τῆς γῆς, πόνοι, ὄλ' αὐτὰ εἶν' ὁ βίος.
 55 Πόνους ἀπὸ τοὺς πιὸ σκληροὺς πολλοὺς ἔχω γρικῆσαι,
 ὅμως ποτέ, ποτέ καμμιά χαρὰ μὲ δίχως θλίψη,
 ἀπ' ὅταν σφράγισε πικρὴ πάνω μου τιμωρία,
 καταραμένο γέψιμο καὶ τ' ἀντιπάλου φθόνος.

Τέτοια σοῦ λέγω ἀγιάτρευε, σάρκα μου, ἐχθρὲ καὶ τάχα
 60 φίλε καλὲ κι ἀγάπη ἐσὺ ποτὲς ποὺ δὲν τελειώνει,
 θηρίο ποὺ γλείφει, ὦ θάμασμα! καὶ φλόγα ποὺ παγώνει.
 Μεγάλο θάμα ἂν μιὰ στερνὴ καὶ μὲ μοῦ κάνεις χάρη.
 Μὲ τῆ σειρὰ τώρα, ψυχὴ, γιὰ σὲ θὰ πῶ ὅσα πρέπει.
 Ποιὰ εἶσαι καὶ ποῦθε; μὰ καὶ ποιὸς 'σὲ νεκροκουβαλήτρα
 65 σ' ἔκαμε καὶ στὰ μισητὰ τοῦ βίου δεσμὰ σὲ δένει
 νὰ σὲ λυγίζουν πρὸς τῆ γῆ τὰ πάντα; Πῶς ἐμπλέχτης
 πνοὴ στοὺ πάχος, νοῦς ἐσὺ στὶς σάρκες, μὲ τὸ βάρος
 ἢ ἀνάλαφρη; Γιατὶ ὄλ' αὐτὰ μαλλώνουν τὸ 'να τ' ἄλλο.
 Ἄν ἴδιος σπóρος στὴ ζωὴ ἔφτασες μὲ τὴ σάρκα,
 70 ἀλλί μου, τρισκατάρατο συντρόφισμα παμπάλαιο.
 Τοῦ Θεοῦ μου εἰκόνα εἶμαι καὶ γιὸς ἀτίμιας ἔχω γίνει.
 Τιμὴ νὰ δίνω ὡς μάνα μου ντρέπομαι στὴ λαγνεῖα.
 Μιὰ ροὴ μ' ἐγέννησε καὶ πάει. Καὶ νά, θνητὸς καὶ πάλι,
 ὄχι θνητὸς μὰ σκόνη ἐγώ, νά, ἡ ἐλπίδα μου ἢ στερνὴ μου.
 75 Μ' ἂν εἶσαι πλάσμα οὐράνιο ἐσὺ ποιὰ εἶσαι καὶ ποῦθε; πές μου,
 ποθῶ. Κι ἂν εἶσαι πνοὴ τοῦ Θεοῦ κι ὡς λὲς κληρονομία του,
 τὴν κακοσύνη πέταζε καὶ στέργω. Γιατὶ νὰ 'σαι
 ἀκάθαρτη ἀπὸ πάναγνο καθόλου δὲ σοῦ πρέπει.
 Μὴ δὰ ἀπ' τὸν ἥλιο ἐλάχαμε τὸ σκότος; Κι ἀπὸ πνεῦμα;
 80 σκοτεινὸ τάχα ὀλόλαμπρο γέννημα ἐξεπετάχτη;

Πῶς δ' ὀλοοῦ Βελίαο τινάγμασι τόσσον ἐλαύνη,
καί περ ἐπουρανίῳ Πνεύματι κερναμένη;
Εἰ γὰρ τοῖον ἔχουσα βοηθόον ἐς χθόνα νεύεις,
αἰ αἰ τῆς ἀκράτου σῆς ὀλοῆς κακίης!

85 Εἰ δ' οὐ μοι θεόθεν σύ, τίς ἢ φύσις; ἢ μέγα τάρβος,
μὴ ποτε μαψιδίῳ κύδει φυσιώ.

Πλάσμα Θεοῦ, παράδεισος, Ἔδεμ, κλέος, ἐλπίς, ἐφετιμή,
ἄμβρος ὁ κοσμολέτης, ἄμβρος ὁ πυρσοπόλος,
αὐτὰρ ἔπειτα νόμος, γραπτὸν ἄκος· αὐτὰρ ἔπειτα

90 Χριστὸς ἐὶν μορφῆν ἡμετέρῃ κεράσας,
ὧς κεν ἐμοῖς παθέεσσι παθῶν Θεός, ἄλκαρ ὀπάζοι,
καί με Θεὸν τελέση εἶδει τῷ βροτέῳ.

Ἄλλ' ἐμπης ἀδάμαστον ἔχω μένος, ἐς δὲ σίδηρον
αὐτοφόνῳ μανίῃ σπεύδομεν, ὥστε σύες

95 τίπτ' ἀγαθὸν βιότοιο; Θεοῦ φάος; Ἄλλ' ἄρα καὶ τοῦ
εἴργει με φθονερῆ καὶ στυγερῆ σκοτιή.

Οὐδὲν πλεῖον ἔμοιγε. Τί δ' οὐ πλέον ἐστὶ κακοῖσιν;

Αἶθε γὰρ ἴσον ἔχον, καὶ μάλα περ μογέων!

Κεῖμ' ὀλιγοδρανέων· τάρβος δὲ με θεῖον ἔκαμψε·

100 τέτρυμ' ἡματίαις φροντίσι καὶ νυχίαις.

Οὗτος ὁ βρισαύχην με καὶ ὕπτιον ὤσεν ὀπίσσω,
λαῖξ ἐπέβη. Σὺ δὲ μοι δείματα πάντα λέγε,
τάρταρον ἠερόεντα, πυριφλεγέθοντα, ἰμάσθλας,
δαίμονας, οἱ ψυχῶν πράκτορες ἡμετέρων.

105 Μῦθος ἅπαντα κακοῖσι, τό δ' ἐν ποσὶ μούνον ἄριστον·
οὐδὲν ἐπιστρέφεται τῆς βασάνου κακίῃ.

Λώϊον ἦν ἀλιτροῖσιν ἐς ὕστερον ἔμμεν' ἄτιτα,

ἢ ἐμὲ νῦν κακίης πῆμασιν ἀσχαλαῶν.

Ἄλλὰ τί μοι, βροτέων τί δὲ μοι τόσον ἄλγε' αἰεΐδεις;

103. Τὰ πύρινα ποτάμια: ὁ Κωκυτὸς καὶ ὁ Πυριφλεγέθων, μ' ἓνα ὄνομα Πυριφλεγέθοντες.

Καὶ πῶς ὁ ὀλέθριος Βελιάρ σὲ συγκλονίζει ἀκέρια
 .κι ἄς ἔχεις τόσο κεραστεῖ μὲ τὸ ἐπουράνιο πνεῦμα.
 Ἐὰν μὲ βοηθῶ πανίσχυρο κάτω στὸ χῶμα σκύβεις
 ἀλίμονο, ἢ ἀκράτητη κι ὀλέθριά σου κακία.

- 85 Δῶρο ἂν δὲν μοῦ ῥθες ἀπ' τὸ Θεό, ποιὰ ἢ φύση σου; τρομάζω
 στ' ἀλήθεια μὴ ἀπὸ κούφια ἐγὼ φουσκώνω περηφάνεια:
 πλάσμα τοῦ Θεοῦ, παράδεισος, Ἐδέμ, δόξα κι ἐλπίδα
 κι ἡ προσταγὴ καὶ νά, ἡ βροχὴ φωτιὰ χαμοῦ πού βρέχει,
 ὕστερα ὁ νόμος ἔφτασε γραπτὸς γιαιτρεῖα κι τέλος,
 90 ἦρθε ὁ Χριστὸς στὴν ὄψη του σμίγοντας τὴ δική μου
 σ' αὐτὴ βοηθὸς τὰ πάθη μου μὲ τὸ θεϊκό του πάθος
 καὶ ν' ἀναδείξει ἐμένα Θεὸ μὲ τὴ μορφὴ τοῦ ἀνθρώπου.
 Μὰ ἐντὸς μου ἀδάμαστη ἡ καρδιά χτυπᾷ καὶ στὸ μαχαίρι
 ξέφρενοι ὄρμοῦμε ἀγριόχοιροι ζητώντας τὸ χαμὸ μας.
 95 Ποιὸ τάχα τὸ καλὸ τῆς ζωῆς; Τὸ θεῖο τὸ φῶς; μὰ ἐκεῖθε
 τὸ φθονερὸ μὲ διώχνει αὐτὸ καὶ μισητὸ σκοτάδι.
 Κέρδος γιὰ μένα τίποτα καὶ στοὺς κακοὺς τὰ πάντα
 μακάρι νά ᾿χα ἴσο μ' αὐτοὺς κι ἄς κόπιαζα περίσσια.
 Ἄφανισμένος κείμεαι, τοῦ θείου συντρίμμι φόβου,
 100 τῆς κάθε μέρας καὶ νυχτιᾶς τὰ βάσανα μὲ τρῶνε.

Ἄπ' τὸ λαιμὸ μ' ἀρπάζει ὁ ἐχθρὸς κι ἀνάσκελα μὲ ρίχνει
 πίσω καὶ μὲ κλωτσοπατᾷ. Τὸν κάθε φόβο λέγε·
 τὸ σκοτεινὸ τὸν Τάρταρο, τὰ πύρινα ποτάμια,
 τὰ καμουτσιᾶ, τοὺς δαίμονες, πού τις ψυχὲς ξεσκίζουν.

- 105 Ὅνειρα αὐτὰ γιὰ τοὺς κακοὺς κι ὅ,τι θωροῦν ἢ ἀλήθεια:
 καθόλου δὲν πισωπατεῖ μπρὸς σ' ὅλα αὐτὰ ἡ κακότη.
 Γιὰ μὲ ποιὸ κέρδος τῶν κακῶν ὁ ὕστερινὸς ὁ πόνος,
 πού τώρα ἐδῶ τῆς κάκητας τὰ βάσανα μὲ πνίγουν;
 Μὰ τόσο ἐγὼ γιὰτι θρηγῶ τὰ πάθη τῶν ἀνθρώπων;

- 110 Ἡμετέρης γενεῆς πᾶσιν ἔπεστιν ἄχος.
 Οὐ μοι χθῶν ἀτίνακτος, ἅλα κλονέουσιν ἀήται.
 Ὡρᾶι δ' ἀλλήλαις εἶξαν ἐπεσσύμεναι.
 Νῦξ ἡμᾶρ κατέπαυσε, τὸ δ' ἤχλυσεν ἡέρα χειῖμα.
 Ἄστρασιν ἡέλιος, ἡελίῳ δὲ νέφος
- 115 κάλλος ἀπημάλδυνε, παλίζωος δὲ σελήνη·
 αὐτὰρ δγ' ἡμιφανῆς οὐρανὸς ἀστερόεις
 καὶ σύ ποτ' ἀγγελικοῖσιν, Ἐωσφόρος, ἦσθα χοροῖσι,
 βάσκανε, νῶν δ' ἔπεσες αἰσχος ἀπ' οὐρανίων
 Ἰλαθί μοι, βασιλεία κεδνή, Τριάς, οὐδὲ σὺ πάμπαν
- 120 γλῶσσαν ἐφημερίων ἔκφυγες ἀφραδέων.
 Πρόσθε Πατήρ, μετέπειτα Πάϊς μέγας, αὐτὰρ ἔπειτα
 Πνεῦμα Θεοῦ μεγάλου, βάλλετ' ἐπεσβολίαις.
- Ποῖ στήσεις με φέρουσα κακοφραδὲς ἔνθε μέριμνα;
 Ἴστασο. Πάντα Θεοῦ δεύτερα. Εἶκε λόγῳ.
- 125 Οὐ δέ με μαψιδίως τεύξεν Θεός. Ἐμπαλιν ᾠδῆς
 Ἴσταμαι ἡμετέρης τοῦτ' ὀλιγοφρενίης.
 Νῦν ζόφος, αὐτὰρ ἔπειτα λόγος, καὶ πάντα νοήσεις,
 ἢ Θεὸν εἰσορόων ἢ πυρὶ δαπτόμενος.
 Ὡς μοι ταῦτ' ἐπάεισε φίλος νόος, ἄλγος ἔπεσεν.
- 130 Ὅψὲ δ' ἀπὸ σκιεροῦ ἄλσεος οἴκαδ' ἔβην,
 ἄλλοτε μὲν γελῶν ἑτερόφρονα, ἄλλοτε δ' αὐτε
 κῆρ ἄχεϊ σμύχων, μαρναμένοιο νόου.

121-122. Ἐναφέρεται στὴν ἀμφισβήτηση ἀπὸ τοῦς αἰρετικοὺς βέβαια καὶ τῶν τριῶν διαδοχικῶν προσώπων τῆς ἀγ. Τριάδος.

- 110 Θλίψη ἀπ' ὀλοῦθε τῆ γενιᾶ τύλιξε τῆ δικιά μας,
 στεριά δὲ μένει εἰρηνική, πέλαο χωρὶς ἀνέμους.
 ἽΑγρια πῶς χύνονται οἱ ἐποχὲς καὶ διώχνει ἡ μιᾶ τὴν ἄλλη
 τῆ μέρα ἢ νύχτα ρούφηξε, σκοτείνιασε ἢ ἀντάρα
 τὰ οὐράνια καὶ τῶν ἀστεριῶν τῆ λάμψη ὁ ἥλιος σβῆνει,
- 115 μὰ σβῆνει καὶ τὸ σύννεφο τοῦ ἡλιοῦ τὴν ὁμορφάδα
 καὶ σὲ οὐρανό, μισοκρυφτὸ παλεύει τὸ φεγγάρι.
 Σ' ἀγγελικοὺς καὶ σὺ χοροὺς χόρευες λαμπροφόρος
 καὶ μὲ ἀτιμία, φθονερέ, τῶρ' ἀπ' τὰ οὐράνια πέφτεις.
 Τριάδα, βασίλισσα σοφῆ, λυπήσου με. Δὲν ἔχεις
- 120 σὺ κὰν τὴν ἀσυλλόστη γλώσσα θνητῶν ξεφύγει.
 Πρῶτα ὁ Πατέρας κι ὕστερα κι ὁ μέγας Γιὸς καὶ τρίτο
 τὸ Πνεῦμα τοῦ μεγάλου Θεοῦ τῆ φλυαρία μου ἐδέχτη.
- Σαράκι ἐσὺ κακόγνωμο, ποῦ θὰ μὲ πᾶς ἀκόμη;
 Σταμάτα, κι ἔλα ἀπ' τὸ Θεὸ πιὸ κάτω. Ὑπάκουσέ με.
- 125 Μᾶταια δὲ μ' ἐπλασε ὁ Θεός. Μᾶ τὸ τραγούδι τώρα
 ξεῦφαίνω, ὅπως τὸ θέλησεν ἡ λίγη στόχασή μου.
 Σκοτάδι τώρα κι ὕστερα λόγος, θὰ καταλάβεις
 τὰ πάντα: ἢ ἀντίκρυ στὸ Θεὸ ἢ στῆς φωτιᾶς τὶς φλόγες.
 ἽΕτσι σὰν μοῦ 'πε ὁ λογισμὸς, μαλᾶκωσε κι ὁ πόνος
- 130 κι ἀργᾶ ἀπ' τὸ δᾶσος τὸ ἰσκιαρὸ κίνησα γιὰ τὸ σπίτι.
 Κι ἐνῶ γέλιο παράταιρο μ' ἐπιανε, κάθε τόσο
 μοῦ 'σκιζε ἡ θλίψη τὴν καρδιὰ στοῦ νοῦ μου τὴν ἀμάχη.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΕΚΤΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΕΥΤΕΛΕΙΑΣ

Τίς γενόμην; τίς δ' εἰμί; τί δ' ἔσσομαι οὐ μετὰ δηρόν;
 Πῆ δὲ φέρων στήσεις πλάσμα μέγ', Ἀθάνατε,
 εἴ τι μέγ' ὥς μὲν ἔγω γε ὄδομαι, οὐδὲν ἔόντες,
 ὄφρ' ἂν μασιδίως τεινομεν ἡμέριοι.

5 Εἰ τόδε μοῦνον ἔοιμεν, ὅσον πλεόνεσσι πέφανται,
 ζωῆς δ' ὀλλυμένης, μηδὲν ἔχοιμι πλέον.

Πόρτις μὲν διάλυξεν ἐὸν κευθμῶνα τεκούσης,
 καὶ σκαίρει, γλυκερόν τ' οὔθαυ ἀνακραδάει.

Καὶ τριετῆς ζυγὸν ἦρε, καὶ εἴρυσεν ἄχθος ἀπήνης.

10 αὐχένα δ' αὐχενίῳ κάρτεϊ μίξε μέγαν.

Νεβρὸς δ' αἰολόδερμος, ἐπὴν διὰ γαστρὸς ὀλισθηῖ,
 αὐτίκα μητρὸς ἐῆς παρ ποδὶ θῆκε πόδα,
 φεύγει δ' ὠμοβόρους τε κύνας, καὶ ἵππον ἔλαφρόν,
 καὶ λόχμης πυκινῆς κεύθεται ἐν λαγόσιν.

15 Ἄρκτοι δ', οὐλομένων τε συῶν γένος, ἠδὲ λέοντες,

τίγρις τ' ἠνεμόεις, παρδαλίων τε μένος,
 αὐτίκα φρίζειν ἔθειραν ἐπὴν κε σίδηρον ἴδῃται,
 φρίζεν, καὶ κρατεροὺς ἄλτ' ἐπὶ θηρολέτας.

Ἄρτι δέ τ' ἀπτερος ὄρνις, ἔδπτερος οὐ μετὰ δηρόν,

20 ἡέρα δινεύει πολλὸν ὑπερθε δόμου.

Η ΜΗΔΑΜΙΝΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

- Ποιὸς ἤμουνα καὶ ποιὸς εἶμαι; Καὶ τί σὲ λίγο θὰ εἶμαι;
 Καὶ ποῦ τὸ μέγα, Ἀθάνατε, πλάσμα θὰ σταματήσεις;
 Μέγα σὲ τί; ποῦ τίποτε δὲν εἵμαστε λογιάζω
 καὶ μόνο μάταια οἱ ἐφήμεροι ψηλώνομε τὸ φρύδι.
- 5 Ἐάν εἵμαστε ὅ,τι βλέπομε μόνο στοὺς ἄλλους γύρω
 καὶ ἂν φύγει ἡ ζωὴ μας, ἄλλο πιά τίποτα δὲ μᾶς μένει.
 Δαμάλι, ἀπὸ τῆς μάννας του πρόβαλε τὴν κρυψώνα,
 σκιρτᾷ καὶ παίζει, σπρώχνοντας τὰ ὀλόγλυκα μαστάρια,
 τρίχρονο μπαίνει στὸ ζυγὸ βαρὺ νὰ σύρει ἀμάξι
- 10 καὶ τὸ λαιμὸ τὸ δυνατὸ στὴ λαιμαριὰ τὸν κλείνει.
 Μόλις γλιστρήσει ἀπ' τὴν κοιλιὰ τὸ παρδαλο ἐλαφάκι,
 πατάει τὸ πόδι του κοντὰ στὸ πόδι τῆς μητέρας·
 τ' ἄγρια σκυλιὰ καὶ τ' ἄλογο τὸ ἀνάλαφρο νικώντας
 κρύβεται μέσα στὰ πυκνὰ φυλλώματα τοῦ δάσους.
- 15 Οἱ ἀρκοῦδες, τ' ἀγριογούρουνα τὰ φοβερά, καὶ οἱ λιόντες
 καὶ ἡ τίγρη σίφουνας ποῦ ὄρμᾷ καὶ ὁ πάνθηρας λυσσάρης,
 μὲ μιὰ τὸ σίδερο ὅταν δοῦν ἀνατριχιοῦν καὶ τρέμουν,
 ἀνατριχιοῦν καὶ στοὺς γερούς τοὺς κυνηγοὺς ὄρμᾶνε.
 Ἐφτερο ἀκόμα τὸ πουλὶ καὶ φτερωτὸ σὲ λίγο
- 20 στὸν ἀέρα πῶς φτεροκοπᾷ ἐπάνω ἀπ' τὴ φωλιά του.

- Ξουθή δ' αὔτε μέλισσα λίπε σπέος, οἶκον ἔτευξεν
ἀντίθετον, γλυκεροῦ πληῖσε γόνιοιο δόμον.
Πάντα δέ τ' εἰαρός ἐστὶν ἐνὸς πόνος, αὐτομάτῃ δὲ
πᾶσι τροφή, γαίης δαῖτα χαριζομένης.
- 25 Οὐ πόντον τέμνουσιν ἀπηνέα, οὐκ ἀρούουσιν,
οὐ ταμίαι κείνοις, οὐδὲ κυπελλοφόροι.
Καὶ πτερὸν ὄρνιν ἔθρεψε ταχύν, καὶ ἄγκρα θῆρα,
βαῖα πονησαμένους, φροντὶς ἐπηματίη.
Λις δὲ μέγας καὶ θῆρα τὸν ἔκτανεν, ὥσπερ ἄκουσα,
- 30 λάσπας, δαιτὸς ἐῆς λείψαν' ἀποστυγέει.
Ἄλλοτε μὲν δαίσαθ' ἑτερήμερος, ἄλλοτε δ' αὔτε
λάσπε ποτόν, βριαρῶς γαστέρι μέτρα φέρων.
Τοσσάτιον κείνοισιν ἀμοχθότερος βίος ἐστὶ·
πέτρη καὶ κλαδεῶν, οἶκος αἰεὶ σχέδιος
- 35 ἀρτεμέες, κρατεροί, περικαλλέες· ἦν δὲ δαμάσση
νοῦσος, ἀπενθεῖς ἄλκιμον ἄσθμα λίπον.
Οὐ γοεροῖς μελέεσσι περισταδόν, ἄλλοθεν ἄλλος,
μύροντ', οὐδὲ φίλοι κέρσαν ἄπο πλοκάμους.
- Εἶπω μείζονα μῦθον· ἀταρβέες ἐνθάδ' ὄλοντο,
40 οὐδὲν ὑποτρομέει θῆρ κακόν, εὖτε θάνη.
Ἄθρει καὶ μερόπων δειλὸν γένος, ὡς κε τόδ' εἴπης,
ἦ ρ' ἔτεδὸν μερόπων οὐδὲν ἀκιδνότερον.
Ροιῆς μὲν γόνος εἰμί, μόγῳ δέ με γείνατο μήτηρ.
Ἐθρέφθην πολλοῖς καὶ στυγεροῖς καμάτοις.
- 45 Ἄγκας ἔχεν μήτηρ με, γλυκὸν πόνον· αὐτὰρ ἔπειτα
γαῖαν ἐπεξεόμην, ἄλγεσι τειρόμενος.
Ἐνθεν ἔβην τετράκωλος ἐπ' οὐδδεος. Ἐνθεν ἀέρθην
ἰθμασιν ἐν τρομεροῖς, κλεπτόμενος παλάμαις.

42. Ὁ Γρηγόριος θυμᾶται τὸν Ὅμηρο (Ὀδύσσεια 6,130)
«πλάσμα κανένα ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο πῶς ἀδύναμο δὲν εἶναι
ἄλλο στῆ γῆς, ἀπ' ὅσα πάνω της σαλεύουν κι ἀνασαίνου»
(μετάφραση Καζαντζάκη-Κακριδῆ).

- Κι ἡ ξανθὴ μέλισσα ἄφησε τὸ σπήλαιο, φτιάχνει σπίτι
 ἰσόμετρο καὶ μὲ γλυκὸ τὸ πλημμυρίζει μέλι·
 κι εἶναι μιᾶς ἀνοιξης αὐτὸς κόπος, τροφή στοὺς πάντες
 ἀκόπιαστη· καὶ πρόθυμα τροφές ἡ γῆ τοὺς δίνει.
- 25 Δὲ σκίζουν πέλαγα πικρά μήτε καὶ γῆς ὀργώνουν
 ἄγνωστοὶ οἱ φροντιστές σ' αὐτὰ κι οἱ κεραστήδες τὸ ἴδιο.
 Θρέφουν τὸ γρήγορο πουλι οἱ φτεροῦγες κι οἱ κοιλάδες
 τ' ἀγρίμια· ὁ κόπος τους μικρὸς κι ἡ ἀμάχη τους μιᾶς μέρας
 Τὸ ἀγρίμι σὰν τὸ σπάραξεν ὁ λιόντας ἔχω ἀκούσει
- 30 πίνει καὶ πιὰ σιχαίνεται τὰ ἴδια του ἀποφάγια.
 Ἦ ἄλλοτε σ' ἄλλη μέρα τρώει καὶ σ' ἄλλη μέρα πάλι
 πίνει νερό, μέτρο αὐστηρὸ βάζοντας στὴν κοιλιὰ του.
 Μὲ τόσον ἡ ζωὴ γι' αὐτὰ εἶναι πιὸ λίγο ἀγώνα·
 κλαδιά καὶ πέτρες, ἔτοιμο πάντα τὸ σπιτικό τους·
- 35 ἀκμαῖα, γερά, πανόμορφα κι ἂν τὰ δαμάσει ἀρρώστια,
 ἀφήνουν δίχως κλάματα τὴ δυνατὴ πνοή τους.
 Μὲ μοιρολοῖ σπαραχτικὸ στέκοντας γύρω τ' ἄλλα
 δὲν τὰ θρηνοῦν, οὔτε ἔκοψαν οἱ φίλοι τὰ μαλλιά τους.
- Κάτι θὰ πῶ πιὸ τολμηρόν· ἀφοβα ἐδῶ πεθαίνουν
- 40 καὶ σὰν πεθαίνει, τίποτα τὸ ἀγρίμι δὲ φοβᾶται.
 Τὸ δόλιο γένος τῶν θνητῶν κοίτα καὶ τοῦτο πὲς μας·
 ἀλήθεια πιὸ μηδαμινὸ δὲν ἔχει ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους.
 Μιᾶς ροῆς εἶμαι τὸ γέννημα κι ἡ μάννα μου μὲ πόνους
 μὲ γέννησε· μεγάλωσα μ' ἰδρῶτα καὶ μὲ μόχθο.
- 45 Στὴν κοιλιὰ μ' εἶχε ἡ μάννα μου, ἀγαπημένο βάρος
 ἔπειτα βρέθηκα στὴ γῆ μὲ βάσανα καὶ πόνους.
 Πάνω στὸ χῶμα σύρθηκα στὰ τέσσερα κι ὀλόρθος
 μ' ἀβέβαιο βῆμα στάθηκα σ' ἄλλων πιασμένος χέρι.

Ἐνθεν νοῦν ὑπέλαμπον ἀναυδέος ἴχνησι φωνῆς.

50 Ἐνθεν δ' αὖ μύθων δάκρυσ' ὑφ' ἠγεμόσιν.

Εἰκοσέτης συνάγειρα μένος, καὶ πῆμασι πολλοῖς
πρόσθεν ὑπηντίασα, ὧς τις ἀεθλοφόρος.

Ἄλλα μὲν ἔστιν ἐμοί γε· τὰ δ' ὄχητο, τοῖς δὲ μογήσεις,
εἶ τόδ', ἐμῇ ψυχῇ, ἴσθι, περῶσα βίον,

55 ὀλκὸν ἀπιστότατον, ρόον ἄγριον, οἶδμα θαλάσσης,
τῆ καὶ τῆ πυκνοῖς πνεύμασι βρασσόμενον.

Πολλὰ μὲν ἀφραδίησι τινάσσομαι· ἄλλα δὲ δαίμων
ζωῆς ἡμετέρης ἤγαγεν ἀντίπαλος.

Εἰ γάρ κεν ὄσα τερπνὰ καὶ ὀππόσα λυγρὰ βίοιο

60 ἀντιταλαντεύοις, μέσσα τάλαντ' ἐρύων,
πολλὸν κεν βρίθουσα κακῶν ἐπὶ γαῖαν ἴκοιτο
πλάστιγξ, ἢ δ' ἀγαθῶν, ἔμπαλιν ὕψι θεοί.

Δῆρις, πόντος, ἄρουρα, μόγος, ληῖστορες ἄνδρες,
κτῆσις, δασμογράφοι, πράκτορες, εὐρυβόαι,

65 ρητῆρες, βίβλοι τε, δικασπόλοι, ἀρχὸς ἀλιτρός,
πάντα τὰδ' ἐστὶ βίου παίγνια λευγαλέου.

Δέρκεο καὶ ὄσα τερπνὰ· κόρος, βάρος, ἄσμα,, γέλωτες,
τύμβος ἀεὶ πλήρης μυδαλέων νεκύων,

ἔδνα, γάμος, γάμος ἄλλος, ἐπὴν ὁ πρόσθεν ὀληται,

70 μοιχοί, μοιχολέται, παῖδες ὕποπτον ἄχος,

κάλλος φίλτρον ἀπιστον, ἀτάρβητον κακὸν αἴσχος,
φροντίδες εὐτεκνίης, ἄλγεα δυστεκνίης,

πλουῖτος καὶ πενίη δισσὸν κακόν, ὕβρις, ἀνίη,

σφαῖρα νέων παλάμαις ἀνταποπεμπομένη.

50. Τὸ σχόλιο λέγει «ἔπειτα λόγων ἠγεμόσιν πιστευθεῖς ἐδάκρυσαι πληγείς». Ἀπόηχος τοῦ παλαιοῦ παιδαγωγικοῦ κανόνα· «ὁ μὴ δαρεῖς ἄνθρωπος οὐ παιδεύεται», ποῦ ὁ Πλούταρχος ἀποκρούει μὲ ἀγανάκτηση, ἐπειδὴ δὲν ἀρμόζει σ' ἐλεύθερους ἀνθρώπους.

- Τότε ἄρχισε νὰ λάμπει ὁ νοῦς στὴν ἀναρθρη φωνὴ μου
 50 κι ἔχυσα δάκρυα ἀκούγοντας τοὺς λόγους τῶν δασκάλων.
 Εἴκοσι χρόνων ἔσφιξα τὰ δόντια καὶ μὲ πλῆθος
 χτυπήθηκα κακοτυχιῆς σὰν ἀθλητῆς κανένας.
 Ἄλλα προσμένω νὰ μὲ βροῦν· τοῦτα περνοῦνε, κι ἄλλα
 μὲ βρίσκουν· μάθε αὐτό, ψυχὴ, τὴ ζωὴ καθὼς διαβαίνεις,
 55 ἀβέβαιο αὐλάκι, ἄγρια ροὴ καὶ τοῦ πελάγου κύμα,
 ποὺ ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη οἱ ἄνεμοι τὸ κάνουν καὶ κοχλάζει.
 Πολλὰ δικές μου εἶναι ἀμυαλιές ποὺ μὲ χτυποῦν μὰ κι ἄλλα
 τὰ φέρνει ὁ δαίμονας, ὁ ἐχθρὸς ὁ μέγας τῆς ζωῆς μας.
 Ἄν ἀπ' τὴ μιὰν ὄσα καλὰ κι ὄσα κακὰ ἀπ' τὴν ἄλλη
 60 ἀντιζυγίσεις τῆς ζωῆς, ἴσια τραβώντας ζύγια,
 πολὺ βαριά ἀπ' τὰ λυπηρὰ ἢ ζυγαριὰ θὰ κλίνει
 στὴ γῆ, καὶ πάλι ὄσα καλὰ θὲ νὰ βρεθοῦν τ' ἀψηλῶ.
 Μάχη καὶ πέλαο καὶ στεριά, μόχτος, ληστὲς ποὺ ἀρπάζουν
 τὸ εἰσόδημα κι ὁ φορατζῆς, ὁ εἰσπράχτορας, ὁ κράχτης,
 65 ρήτορες καὶ κατάστιχα, κριτῆς, κακοὶ κι ἀρχόντοι,
 ὄλα τῆς θλιβερῆς ζωῆς καμώματα εἶναι τοῦτα!

- Κι ὄσα καλὰ· καὶ χορτασμός, βάρος, τραγούδι, γέλιο,
 μνήμα γεμάτο πάντοτε νεκροὺς ποὺ ἔχουν σαπίσει.
 Προικιὰ καὶ γάμος ποὺ ἂν λυθεῖ, δεύτερος ἀκολουθάει.
 70 Μοιχοί, φονιάδες τῶν μοιχῶν, παιδιὰ ὑποπτα ποὺ βλέπεις,
 ἄπιστη ἀγάπη, κι ὁμορφιά, ἢ ντροπὴ ποὺ δὲ δειλιάζει
 φροντίδες τῶν καλῶν παιδιῶν, τῆς ἀτεκνίας λύπη·
 πλοῦτος καὶ φτώχεια δυὸ κακὰ, περφάνεια, στενοχώρια
 μπάλα ποὺ παλικάρια νιά τὴ ρίχνουν τό 'να στ' ἄλλο.

70. Παιδιὰ ὑποπτα ποὺ βλέπεις· μήπως πάθουν κάποιο κακὸ ἢ ἴσως μήπως δὲν εἶναι δικά σου.

- 75 Ταῦτ' οὖν εἰσορόων, φρένα δάπτομαι, εἴ τις ἄριστον
 οἶεται, ᾧ τὸ κακὸν πλεῖον ἀρειοτέρου.
 Οὐ δακρύνεις αἴων ὀπόσ' ἄλγεα καὶ προτέροισιν;
 Οὐκ οἶδ' εἰ δακρύνσεις, ἢ γελάσεις αἴων.
 Ἄμφω καὶ πινυτοῖσιν ἐφήρμοσε ταῦτα πάροιθεν
- 80 τῷ μὲν κλαυθμὸς ἔην κἀνθάδε, τῷ δὲ γέλως,
 ὡς Τρῶες καὶ Ἀχαιοὶ ἐπ' ἀλλήλοισι θορόντες,
 δῆουν ἀλλήλους εἶνεκα πορνιδίου.
 Κουρητῆς τ' ἐμάχοντο καὶ Αἰτωλοὶ μενεχάρμαι,
 ἀμφὶ σὺς κεφαλῆ, θριζί τε χοιριδίαις.
- 85 Αἰακίδαὶ μέγ' ἄεισμα, θάνον γε μὲν, ὅς μὲν ἐπ' ἐχθροῖς
 μαινομένη παλάμη, αὐτὰρ ὁ μαχλοσύνη.
 Ἄμφιτρωνιάδαο μέγα κλέος· ἀλλὰ δαμάσθη
 εἴματι σαρκοφάγῳ κείνος ὁ παντολέτης.
- Κῦροί τε Κροῖσοί τε κακὸν μόρον οὐχ ὑπάλυζαν,
 90 οὐδὲ μὲν ἡμέτεροι χθιζὸν ἀνακτες ὄσοι.
 καί σε, δρακοντιάδη, μένος ἄσχετε, ὤλεσεν οἶνος,
 ἠνίκ', Ἀλέξανδρε, γαῖαν ἐπῆλθες δλην.
 Τί πλέον ἐν φθιμένοισιν; ἴη κόνις, ὅστέα μουνα,
 ἦρως Ἀτρείδης, Ἴρος ἀλητοβόρος.
- 95 Κωνσταντῖνος ἀναξ, θεράπων ἐμός· ὅστις ἀνολβος,
 ὅστις ἐρικτήμων· ἐν πλέον ἐστὶ τάφος.
 Καὶ τὰ μὲν ἐνθάδε, τοῖα· τὰ δ' ἄλλοθι, τίς κεν ἐνίσποι·
 ὀππόσα τοῖς ἀδίκοις ὕστατον ἡμᾶρ ἄγει,
 πῦρ βρομέον, σκότος αἰνόν, ἀπόπροθι φωτὸς ἐοῦσι
- 100 σκώληξ, ἡμετέρης μνησὶς αἰεὶ κακίης.
 Λῴϊον, εἰ βιότοιο πύλας, κακέ, μὴ σὺ πέρησας,

83. Κουρητῆς: Βλ. Ὁμήρου *Ιλιάδα* I, 525.

85. Ὁ Πηλείδης Ἀχιλλέας, καὶ ὁ Τελαμώνιος Αἴας μάλλον.

- 75 Αὐτά, ἢ ψυχὴ μου σκίζεται σὰν τὰ θωρῶ, πῶς κάποιος
πιστεύει στ' ἄριστο ἂν σ' αὐτὸν ὅ,τι κακὸ περσεύει;
Δὲν κλαῖς ἀκούοντας κι οἱ παλιοὶ πῶς εἶχαν τόσους πόνους;
Τάχα στὸ κλάμα θὰ δοθεῖς, ἢ ἀκούοντας θὰ γελάσεις.
Αὐτὰ δὲ ἐλάχανε παλιὰ καὶ σὲ σοφοὺς ἀκόμα,
- 80 κλῆρος τοῦ ἐνὸς τὰ δάκρυα καὶ τοῦ ἄλλου ἦταν τὰ γέλια·
οἱ Τρῶες καθὼς καὶ οἱ Ἀχαιοί, ὁ ἕνας στὸν ἄλλο ὁρμώντας
ἐτοῦτοι ἐκείνους σκότωναν γιὰ χάρη κάποιας πόρνης.
Μὰ κι οἱ Κουρήτες μάχονταν κι οἱ Αἰτωλοὶ οἱ ἀντρεῖοι
γύρω ἀπὸ κάπρου κεφαλὴ καὶ τρίχες γουρουνίσιας.
- 85 Κι ἡ ἐνδοξὴ γέννα τοῦ Αἰακοῦ πῆγε· σὰ λυσσασμένος
ὁρμώντας ὁ ἕνας στοὺς ἐχθροὺς κι ἀπὸ λαγνεία ὁ ἄλλος.
Μεγάλῃ ἢ δόξα τοῦ Ἡρακλῆ, νὰ πού δαμάστη ὡστόσο
αὐτὸς ὁ παντοδαμαστῆς ἀπὸ φωτιά ἕνα ροῦχο.
- Οἱ Κύριοι, οἱ Κροῖσοι τὴν κακὴ μοῖρα τους δὲν ξεφύγαν
- 90 κι ὅσοι δικοὶ μας ὡς τὰ χτέσ ἀρχοντες βασιλεύαν.
Καὶ δράκου γέννα, Ἀλέξανδρε, ἀκράτητος κι ἂν ἦσουν
σ' ἔριξε κάτω τὸ κρασί τῆ γῆ κι ἄς εἶχες ὄλη.
Τί πὸ πολὺ ἔχεις στοὺς νεκρούς; σκόνῃ καὶ κόκκαλα ἴδια·
ὁ Ἀτρεΐδης ὁ ἥρωας καὶ μαζί ὁ Ἴρος ὁ ψωμοζήτητης.
- 95 Ὁ Κωνσταντῖνος, βασιλιάς, κι ἐμένα ὁ ὑπηρέτης
μαζί ὁ φτωχὸς κι ὁ πᾶμπλουτος κέρδος μικρὸ τὸ μνημα.
Ἔτσι εἶναι στὴ ζωὴν αὐτῇ, ποιὸς θὰ μᾶς πεῖ τὴν ἄλλη;
Πόσα θὰ φέρει στοὺς κακοὺς ἡ τελευταία ἡμέρα!
φωτιά πού τρώει, τρισκόταδο στοὺς ἀπ' τὸ φῶς ἀλάργα,
- 100 καὶ τῆς κακίας παντοτινὴ θύμησι τὸ σκουλήκι·
τοῦ βίου τὴν πύλη πὶο καλά, κακέ, νὰ μὴν περνοῦσες

87. Ἀμφιτρωνιάδαο: τοῦ Ἡρακλῆ, γιοῦ τοῦ Ἀμφιτρώωνα.

- εἰ δ' ἐπέρησας, ὄλος, θήρεσιν ἴσα, λύθης,
ἢ ὅτε κἀνθάδ' ἔχεις τόσσ' ἄλγεα, καὶ μετόπισθεν
ποινὴ χειροτέρα τῶν ὅσα ἐνθάδ' ἔχεις.
- 105 Ποῦ μοι πρωτογόνοιο μέγα κλέος; ὦλετ' ἔδωδῃ.
Ποῦ Σολομῶν πινυτός; ἀλλὰ γυναιξὶ δάμη.
Ποῦ δὲ δωδεκάδος συναριθμῖος ἦν, ὃ τ' Ἰούδας,
κέρδεος ἀντ' ὀλίγου ἀμφοεχύθη σκοτίνην.
Χριστὲ ἀναξ, λίτομαί σε, κακῶν ἄκος αὐτίκ' ὀπάζοις.
- 110 ἔνθεν ἀναστήσας σῶθ' θεράποντι, μάκαρ.
Ἐν μόνον ἀνθρώποισι καλὸν καὶ ἐμπεδόν ἐστίν,
ἐλπίδες οὐράνιαι, ταῖς ὀλίγον τι πνέω.
- Τῶν δ' ἄλλων ἀγαθῶν πουλὸς κόρος. Ὅσσοι ἐπὶ γαίης
σύρετ', ἐφημερίοις πάντα λιπεῖν ποθέω·
- 115 πάτρην, ἄλλοδαπὴν τε, θρόνους, καὶ ἀπόθρονον εὐχος,
ἐγγύθεν, ἀλλοτρίους, εὐσεβέας, κακίους,
ἀμφαδίους, λοχόωντας, ἀβάσκανον δμμα φέροντας,
αὐτοφόνῳ κακίῃ ἐνδοθι τηκομένους.
Ἄλλοις τερπνὰ βίοιο· ἐγὼ δὲ πρόφρων ὑπαλύξω.
- 120 Οἷμοι τοῦδε βίου πῆμασι μακροτέρου!
Μέχρι τίνος κόπροισι παρέξομαι; ὡς ἅπαν ἐσθλὸν
ζωῆς ἡμετέρης, δίστομός ἐστι χάρις,
δέξασθαι, ρύσαι τε μετρούμενον ἡμᾶρ ἐπ' ἡμᾶρ.
Βαιὸν λαιμὸς ἔχει, τᾶλλα δὲ πάντ' ἀμάρη.
- 125 Χεῖμα πάλιν, θέρος αὐθις, ἀμοιβαδὸν εἶαρ ὀπώρη,
ἡματα καὶ νύκτες, φάσματα δισσὰ βίου.
Οὐρανός, αἶα, θάλασσα, νεώτερον οὐδὲν ἔμοιγε,
οὔθ' ὅσα πηκτὰ πέλει, οὔθ' ἃ περιτρέπεται
τῶν κόρος. Ἄλλον ἔμοιγε βίον καὶ κόσμον ὀπάζοις·

κι ὅλος ἀφοῦ τὴν πέρασες καθὼς θηρίο ἐχάθης
ἢ ἀφοῦ ἔχεις τόσα πάθη ἐδῶ θά 'χεις πὶὸ πίσω κι ἄλλα,
ποινὴ πολὺ χειρότερη ἀπ' ὅσα ἐδῶ ὑποφέρεις.

- 105 Ποῦ ἡ δόξα τοῦ πρωτοπλάστου; χάθηκε μὲ τὴ γεύση.
Κι ὁ Σολομῶντας ὁ σοφός; δαμάστη ἀπ' τὶς γυναῖκες.
Κι ὁ Ἰούδας ποὺ ἦτανε κι αὐτὸς μέσα στὴ δωδεκάδα,
μὲς στὸ σκοτάδι χάθηκε γιὰ νὰ 'χει κέρδος λίγο.
Παρακαλῶ σε, βασιλιά Χριστέ μου, στὰ δεινὰ του
110 δῶσε γιατρεία στὸ δοῦλό σου ἀπὸ ὅπου ἀνάστησέ τον.
Μόνο ἓνα ἀκλόνητο καλὸ γιὰ τοὺς ἀνθρώπους εἶναι:
οἱ ἐλπίδες γιὰ τὸν οὐρανό, πνοὴ ποὺ δίνουν λίγη.

Σιχαίνομαι τ' ἄλλα ἀγαθὰ πολὺ στὴ γῆς ἐπάνω
ποὺ σέρνονται καὶ στοὺς θνητοὺς πρόθυμα τὰ χαρίζω.

- 115 Πατρίδα μὰ καὶ ξενιτεία, θρόνους καὶ θρόνου δόξα
τοὺς κοντινοὺς, τοὺς μακρινοὺς, καλοὺς, κακοὺς ἀντάμα
ἐχθροὺς κρυφοὺς καὶ φανεροὺς, ὅσους καθάρια βλέπουν
κι ὅσους τοὺς λιῶνει μέσα τους καὶ τοὺς σκοτώνει ὁ φθόνος.
Γι' ἄλλους τοῦ βίου μας τὰ τερπνά, πρόθυμα τ' ἀποφεύγω.
120 Πόσο μακραίνουν τὶς ζωὲς τὰ πάθη, ἀλίμονό μου!
Ὡς πότε θά 'μαι στὴν κοπριά πεσμένος; γιατί κάθε
καλὸ τῆς ζωῆς μας μιὰ διπλὴ χάρη σ' ἐμᾶς δωρίζει·
τὸ πῆρες καὶ τὸ πέταξες κι αὐτὸ τὴν πᾶσα μέρα,
γιὰ λίγο τὸ κρατᾶ ὁ λαιμὸς κι ἔπειτα πάει καὶ φεύγει.
125 Χειμῶνας καὶ φθινόπωρο, ἄνοιξη καλοκαίρι
ξανάρχονται, μέρες νυχτιές, τῆς ζωῆς δυὸ φαντασίες.
Γῆ καὶ οὐρανὸς καὶ θάλασσα, πὶὸ νέο γιὰ μὲ κανένα
οὔτε ὅσα μένουν σταθερὰ ἢ τὴν τροχιά τους γράφουν.
Τέλος σ' αὐτὰ κι ἄλλη ζωὴ καὶ τάξη ἐμένα δίνε·

- 130 τῶ μογέων, πρόφρων πήματα πάντα φέρω.
 Αἴ θάνον, εὐτέ με μητρὸς ἐνὶ σπλάγχνοισιν ἔδησας,
 εὐθὺς ἐμοὶ σκοτιή δάκρυον ἀρχομένω!
 Τίς βίος; ἐκ τύμβοιο θορών, ἐπὶ τύμβον ὀδεύω·
 ἐκ δὲ τάφοιο, πυρὶ θάψομ' ἀπηλεγάς.
- 135 Αὐτό δ' ὅσον πνεῖω, ποταμοῦ ρόος ὄκα θέοντος,
 αἰὲν ἀπερχομένου, ἐρχομένου τ' ὀπισθεν,
 ἑσταδὸς οὐδὲν ἔχοντος· ὄλον κόνις, ὄμματ' ἐμεῖο
 βάλλουσ', ὡς κε Θεοῦ τῆλε πέσω φαέων,
 τοίχους δ' ἀμφαφῶν, καὶ ἀλώμενος ἔνθα καὶ ἔνθα,
- 140 ζῶης τῆς μεγάλης ἐκτὸς ἔχοιμι πόδα.
 Τολμῆσω τινὰ μῦθον ἐτήτυμον, ὡς ρα Θεοῖο
 παῖγνιόν ἐστι βροτός, τῶν ἔν, ὄσα πτολίων.
 Ἄλλο πρόσωπον ὑπερθεν, ὃ χεῖρ κάμεν· ἦν δ' ἄρ' ἀερθῆ,
 ἄζομαι, ἐξαπίνης ἐξεφάνην ἕτερος.
- 145 Τοῖος ἄπας μερόπων δειλῶν βίος, οἷσι μέμηλεν
 ἐλπίς ὄνειραίη. Ταῦτ' ἔχειτ' εἰς ὀλίγον.
 Αὐτὰρ ἐγὼ Χριστοῖο δεδραγμένος, οὐ ποτε λήξω,
 δεσμῶν τοῦδε βίου λυόμενος χθονίου.
 Καὶ γὰρ διπλὸς εἰμί· τὸ μὲν δέμας ἔνθεν ἐτύχθη·
- 150 Τοῦνεκα καὶ νεύει πρὸς χθόνα τὴν ἰδίην.
 ψυχὴ δ' ἔστων ἄημα Θεοῦ, καὶ κρεῖσσονα μοῖρην
 αἰὲν ἄγαν ποθέει τῶν ὑπερουρανίων.
 Ὡς πηγῆς ρόος ἐστὶν ἐπίδρομος, αἰθόμενον δὲ
 πῦρ ὁδὸν οἶδε μίην ἄτροπον· ἄλλετ' ἄνω.
- 155 Ὡς μέγας ἐστὶ βροτός, καὶ ἄγγελος· ἦν ἀπαίξας,
 ὡσπερ ὄφεις, στικτοῦ γήραος, ἔνθεν ἴοι.
 Ὡ πάλλεσθ', ἱερῆς· ἐγὼ θάνον. Ὡ καὶ ἀλιτροὶ

142. Παιγνίδι στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ: καὶ ὁ Πλάτων στοὺς *Νόμους I*, καὶ *VII*.

- 130 γι' αὐτὰ μοχθῶ καὶ πρόθυμα τὰ πάθη μου ὄλα ἀντέχω.
 Ἦς πέθαινα, ὅταν πιάστηκα στῆς μάννας μου τὰ σπλάγχνα
 εὐθύς γιὰ μένα ἀπ' τὴν ἀρχὴ σκότος μαζί και δάκρια.
 Ποῦ εἶν' ἡ ζωὴ; Ἀπ' τὸν τάφο ὡς βγῶ σὲ τάφο πάλι ὁδεύω
 κι ἀπὸ τὸν τάφο θὰ θαφτῶ στὴν ἀσπλαγχνη τὴ φλόγα.
- 135 Κι αὐτὴ ἡ πνοή μου ποταμοῦ ρεῦμα γοργὰ ποὺ τρέχει,
 ποὺ πάντα χάνεται μακριὰ κι ἔρχεται πάλι πίσω,
 κι οὔτε ἔχει κάτι σταθερό. Σκόνη παντοῦ, στὰ μάτια
 ποὺ μὲ χτυπᾶ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ μακριὰ τὸ φῶς νὰ πέσω,
 σὲ τοίχους ψάχνοντας τυφλὰ κι ἐδῶ κι ἐκεῖ χτυπώντας,
- 140 ἀπ' τὴν ἀπέραντη ζωὴ νὰ ἔχω μακριὰ τὸ βῆμα. .
 Λόγο ἄς τολμῆσω νὰ σοῦ πῶ ἀληθινό, παιγνίδι
 στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ ὁ θνητὸς ὅπου στίς πόλεις παίζουν.
 Ἦ ἄλλη ὄψη ἐπάνω ἐδούλεψε τὸ χέρι, ποὺ ἂν τὴ βγάλεις
 τρομάζω γιατί ξαφνικά, ἀλλιώτικος προβάλλω.
- 145 Τέτοια τῶν ἀθλιῶν ἡ ζωὴ ὅλων ποὺ μᾶς πλανεύει
 ἐλπίδα ὀλοῖδια μ' ὄνειρο. Φτάνουν αὐτὰ γιὰ τώρα.
 Μὰ ἐγὼ κρατώντας τὸ Χριστό, ποτέ μου δὲ θὰ πάψω
 νὰ προσπαθῶ ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς ζωῆς αὐτῆς νὰ φύγω.
 Διπλὴ μου ἡ φύση, ἡ σάρκα μου ἀπ' τὸ ποὺ ἐπλάστη χῶμα
- 150 γι' αὐτὸ και πάντα εἶναι σκυφτὴ στὸ χῶμα τὸ δικό της.
 Μὰ εἶν' ἡ ψυχὴ πνοὴ τοῦ Θεοῦ και λαχταρᾶ ὀλοένα
 τὸν κλῆρο τὸν εὐγενικό ποὺ ξεπερνᾶ τὰ οὐράνια.
 Κατηφορίζει τὸ νερὸ ἀπὸ τὴν πηγὴ κι ἡ φλόγα
 ἕνα γνωρίζει ἀνάλλαχτο δρόμο, νὰ πάει ν' ἀψήλου.
- 155 Ἦ ἔτσι μεγάλος κι ὁ θνητὸς κι ἄγγελος, ἂν γλιστρώντας
 ἀπ' τὸ πλουμάτο δέρμα του φύγει ἀπὸ δῶ σὰν φίδι.
 Ἰερεῖς, χορέψτε, εἶμαι νεκρὸς ἐγὼ, και σεῖς, κακοῦργοι

γείτονες, οὐκέτι με φρίζετε, ὡς τὸ πάρος.

Αὐτοῖς μὲν μέγαν οἶκον ἀεὶ ζώνοντος Ἰανακτος

- 160 φράσσετε· αὐτὰρ ἐγὼ πάντα λιπὼν, ἔν ἔχω,
 σταυρὸν ἐμῆς ζωῆς φανὸν στύλον. Ἦν δ' ἄρ' ἀερθῶ
 ἔνθεν, καὶ θεῶν ἄψομ' ἐπουρανίων,
 τοῖς φθόνος οὐ πελάει, τυκτὸν κακόν, εἰ θέμις εἰπεῖν,
 πηνίκα καὶ φθονερῶν ἀφθονος εὔζομ' ὕπερ.

γειτόνοι, τώρα πιά δπως πρὶν δὲ θὰ μὲ φοβηθεῖτε.
Γιὰ σᾶς τοῦ αἰώνιου βασιλιᾶ τοῦ ζωντανοῦ τὸ σπίτι
160 τὸ μέγα νὰ φυλάξετε μὰ ἐγῶ τὰ πάντα ἀφήνω
κι ἔχω στὴ ζωὴ μου τὸ σταυρὸ στυλο λαμπρό, κι ἂν φύγω
ἀπὸ δῶ τέλος, τ' οὐρανοῦ γιὰ νὰ ἴβρω τίς θυσίες,
ἐκεῖ ποὺ φθόνος δὲ χωράει, κακὸ φτιαχτὸ τὸ λέω,
τότε γιὰ ὄσους φθονοῦν εὐχῆς θὰ κάνω δίχως φθόνο.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΟΛΩΝ

Τίς, πόθεν ἐς βίον ἦλθον; ἐπεὶ δέ με γαῖα καθέξει,
 τίς πάλιν ἐκ κόνιος ἔσσομ' ἀνιστάμενος;
 Πῆ δὲ φέρων στήσει με Θεὸς μέγας; ἦ ρα σαώσει
 ἔνθεν ἀναστήσας εὐδιον ἐς λιμένα;

5 Πολλαὶ μὲν βίοτιο πολυτλήτιο κέλευθοι,
 ἄλλη δ' ἄλλοίοις πῆμασι συμφέρεται.

Κοῦδὲν ἐν ἀνθρώποισι καλόν, κακότητος ἄμικτον.

Αἴθε δὲ μὴ τὰ λυγρὰ πλείονα μοῖραν ἔχεν!

Ὁ πλοῦτος μὲν ἄπιστος ὁ δὲ θρόνος, ὀφρὺς ὀνείρων·

10 ἄρχεσθαι δὲ μόγος, ἢ πενίη δὲ πέδη.

Κάλλος δ' ἀστεροπῆς, τυτθὴ χάρις, ἢ νεότης δέ,
 βράσμα χρόνου πολιή, λυπρὰ λύσις βίοτου.

Οἱ δὲ λόγοι πτερόεντες· ἀήρ, κλέος· αἶμα παλαιὸν
 εὐγενέται, ρώμη καὶ σὺς ἀγροτέρου.

15 Ὑβριστῆς δὲ κόρος· δεσμός, γάμος· εὐτεκνίη δέ,
 φροντὶς ἀναγκαίη· δυστεκνίη δέ, νόσος.

Αἶ δ' ἀγοραί, κακίης μελετήματα· ἡρεμίη δέ,
 ἀδρανίη· τέχναι, τῶν χαμαὶ ἐρχομένων.

Στεινὴ δ' ἄλλοτρίη μάζα. Τὸ δὲ γαῖαν ἀρόσσειν,

20 μόχθος. Ποντοπόρων τὸ πλεόν εἶν ἀῖδη.

* Ἄλλος τίτλος περὶ τῆς τῶν παρόντων ματαιότητος.

ΟΙ ΔΡΟΜΟΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

- Ποιός κι από ποῦ ἦρθα στὴ ζωὴ; Κι ἡ γῆ σὰν μὲ σκεπάσει
 κι ἀναστηθῶ, ποιός θὲ νὰ βγῶ ἀπὸ τὴ σκόνῃ πάλι;
 Ποῦ θὰ μὲ πάει ὁ μέγας Θεός; Θὰ μὲ γλιτώσει τάχα,
 ἀφοῦ μ' ἀνάστησε ἀπὸ δῶ, σὲ γαληνὸ λιμάνι;
- 5 Πολλές οἱ στράτες τῆς ζωῆς οἱ πολυπαθιασμένες
 καὶ κάθε μιὰ φορτῶνεται μὲ τὰ δικά της πάθη.
 Καλὸ δὲν ἔχει ὁ ἄνθρωπος κακὸ πού νὰ μὴν κρύβει
 καὶ μόνο ἄς ἦταν τὰ πικρὰ νὰ μὴ νικοῦνε τόσο.
 Ὁ πλοῦτος φίλος ἄπιστος, κι ὁ θρόνος μάταιη δόξα
- 10 βάρος τὸ νὰ σὲ κυβερνοῦν κι εἶναι πεδούκλι ἢ φτώχεια.
 Ἡ ὀμορφιά μιὰν ἀστραπὴ μὲ λίγη χάρη, ἡ νιότη
 τοῦ χρόνου κόχλασμα, πικρὸ τέλος τοῦ βίου τὰ γέρα.
 Εἶναι τὰ λόγια φτερωτὰ κι ἡ δόξα ἀέρας, αἷμα
 πὸν πάλιωσ' οἱ εὐγενεῖς, ἡ ὄρμη, καὶ τ' ἄγριου κάπρου.
- 15 Τὰ πλούτη προσβολὴ γεννοῦν, δεσμὸς ὁ γάμος κι εἶναι
 σκληρὴ φροντίδα τὰ παιδιὰ κι ἡ ἀτεκνία ἀρρώστια.
 Διδασκαλεῖα οἱ ἀγορὲς κακίας· ἡ ἡρεμία
 εἶν' ἀπραξία· τῶν ταπεινῶν εἶναι καὶ κάθε τέχνη.
 Πικρὸ τὸ ξένο τὸ ψωμί. Μόχθος τῆ γῆ νὰ ὀργώνεις.
- 20 Κι οἱ πιὸ πολλοὶ θαλασσινοὶ στὸν ἄδη ταξιδεύουν.

- Ἡ πάτριη δέ, βέρεθρον ἑόν· ξενίη δέ τ' ὄνειδος.
 Πάντα μόγος θνητοῖς τάνθάδε· πάντα γέλως,
 χνοῦς, σκιά, φάσμα, δρόσος, πνοιή, πτερόν, ἀτμίς, ὄνειρ
 οἶδμα, ρόος, νηὸς ἔχχιον, αὔρα, κόνις,
 25 κύκλος ἀειδίνητος, ὁμοῖα πάντα κυλίνδων,
 ἔστηώς, τροχάων, λυόμενος, πάγιος,
 ὠραις, ἡμασι, νυξί, πόνοις θανάτοισιν, ἀνίαις,
 τερπωλῆσι, νόσοις, πτώμασιν, εὐδρομίαις.
 Καὶ τόδε σῆς, γενέτορ, σοφίης, Λόγε, ἀστατέοντα
 30 πάντα πέλειν, στασίμων ὡς κεν ἔχωμεν ἔρον.
 Πάντα νόου περύγεσσιν ἐπέδραμον, ὄσσα παλαιά,
 ὄσσα νέα· θνητῶν δ' οὐδὲν ἀκιδνότερον.

- Ἐν μόνον ἀνθρώποισι καλὸν καὶ ἔμπεδόν ἐστιν,
 ἔνθεν ἀφορμᾶσθαι, σταυρὸν ἀειρομένους·
 35 δάκρυά τε, στοναχαί τε, νόσος θείοισι μεμηλώς,
 ἐλπίς, καὶ Τριάδος λάμπις ἐπουρανίης
 μιγνυμένης καθαροῖσι, χοῶς λύσις ἀφραδέοντος,
 εἰκόνας ἀφθορίη, τὴν λάχομεν θεόθεν·
 ζῶειν τ' ἀλλότριον ζωῆς βίον, ἀντὶ δὲ κόσμου
 40 κόσμον ἀμειβομένους, ἄχθεα πάντα φέρειν.

Γκρεμός για σέ ή πατρίδα σου κι ή ξενιτιά ντροπή σου.

Όλα τὰ ἐδῶ για τοὺς θνητοὺς, κόπος· κι ὄλα για γέλια,
ἄχνη, ἴσκιος, φαντασία, δροσιά, πνοή, φτερό κι ὀμίχλη,
δνειρο, κύματα, ροή, στὸ πέλαο αὐλάκι, σκόνη.

25 Κύκλος πὸ ἀδιάκοπα γυρνᾷ, κυλώντας ὁμοια πάντα·
μιὰ στέκεται, μιὰ προχωρεῖ, σπάζει καὶ πάλι σμίγει
ῶρες καὶ μέρες καὶ νυχτιές, θάνατοι, πόνοι, λύπες
μ' ἀρρώστιες ἀλλὰ καὶ χαρές, κακοτυχιές καὶ τύχες.
Κι αὐτὸ ή σοφία σου τ' ὄρισε, Πατέρα Λόγε, νά 'ναι

30 ὄλα ἄστατα για νά 'χομε τοῦ ἀκίνητου τὸν πόθο.
Πόσα μὲ τὰ φτερά τοῦ νοῦ μὲ κύκλωσαν παλιὰ ὄσα
κι ὄσα καινούργια· ἀπ' τοὺς θνητοὺς πιὸ ἀδύναμο δὲν ἔχει.

Ένα μόνο οἱ ἄνθρωποι καλὸ καὶ σταθερὸ ἔχουν μόνο
νά ξεκινοῦν πάντ' ἀπ' αὐτὸ σέρνοντας τὸ σταυρὸ τους.

35 Τὰ δάκρυα κι οἱ στεναγμοί, νοὺς πὸ τὰ θεῖα τὸν νοιάζουν,
ή ἐλπίδα, τῆς οὐρανικῆς ή φωταυγῆ Τριάδας
πὸ κατοικεῖ στοὺς καθαρούς, ἀπὸ τὸ ἀνόητο χῶμα
ή ἀπαλλαγῆ, κι ή φύλαξη ἀγνῆς τῆς θείας εἰκόνας.

Ἡ ζωῆ μας νά 'ναι ἀλλιώτικη κι αὐτὸν τὸν κόσμο μ' ἄλλον
40 κόσμο νά τὸν ἀλλάζομε σὲ μιὰ ζωῆ ὄλο πόνο.

ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΒΙΩΝ ΜΑΚΑΡΙΣΜΟΙ

- "Ολβιος, ὅστις ἔρημον ἔχει βίον, οὐδ' ἐπίμικτον
 τοῖς χαμαὶ ἐρχομένοις, ἀλλ' ἐθέωσε νόον.
 "Ολβιος, ὃς πολλοῖσι μεμιγμένος, οὐκ ἐπὶ πολλοῖς
 στρωφᾶτ', ἀλλ' Θεῷ πέμψεν ὄλην κραδίην.
 5 "Ολβιος, ὃ πάντων κτεάνων ὠνήσατο Χριστόν,
 καὶ κτέαρ οἶον ἔχει σταυρόν, ὃν ὕψι φέρει.
 "Ολβιος, ὃς καθαροῖσιν ἑοῖς κτεάτεσσιν ἀνάστων,
 χεῖρα Θεοῦ φέροι τοῖς ἐπιδευομένοις.
 "Ολβιος ἀζυγέων μακάρων βίος, οἱ Θεότητος
 10 εἰσὶ πέλας καθαρῆς, σὰρκ' ἀποσεισάμενοι.
 ὃς θεσμοῖσι γάμου τῷτθον ὑποεῖζας.
 Πλειοτέρην Χριστῶ μοῖραν ἔρωτος ἄγει.
 "Ολβιος, ὃς λαοῦ φέρων κράτος, εὐαγέεσσι
 καὶ μεγάλαις θυσίαις Χριστὸν ἄγει χθονίοις.
 15 "Ολβιος, ὅστις ἐῶν ποιμένης τέκος, οὐρανίω
 χώραν ἄγει Χριστοῦ, θρέμμα τελειότατον.
 "Ολβιος, ὃς καθαροῦ νόου μέγαλῃσιν ἐρωαῖς,
 οὐρανίων φαέων δέρκεται ἀγλαίην.
 "Ολβιος, ὃς χεῖρεσσι πολυκμήτοισιν Ἄνακτα

* Τὸ ποίημα ἀποτελεῖ ἄλλη διατύπωση καὶ ἀνάπτυξη τῶν Μακαρισμῶ

ΜΑΚΑΡΙΣΜΟΙ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΒΙΩΝ

Ευτυχής ὅποιος ζεῖ μοναχική ζωὴ καὶ δὲν ἐπικοινωνεῖ
μ' αὐτοὺς ποὺ σέρνονται χάμω ἀλλὰ ἔδωσε στὸ νοῦ του φτερά.
Ευτυχής ὅποιος μὲ τοὺς πολλοὺς ἐπικοινωνώντας σὲ πολλὰ
δὲν περισπᾶται, μὰ ἔδωσε ὅλη τὴν καρδιά του στὸ Θεὸ.

5 Ευτυχής ὅποιος μὲ ὅλα τ' ἀγαθὰ του ἀγόρασε τὸ Χριστὸ
καὶ μόνο του κτῆμα ἔχει τὸ σταυρὸ ποὺ τὸν ἀνεβάζει ψηλά.
Ευτυχής ὅποιος κυβερνώντας τὰ καθαρὰ κτήματά του
ἀπλώνει τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ σ' ὄσους ἔχουν ἀνάγκη.

Ευτυχής τῶν μακάριων μοναχικῶν ἢ ζωῆ, ποὺ στὴ θεότητα
10 εἶναι κοντὰ τὴν καθάρια, ἀποτινάζοντας τὴ σάρκα.
Ευτυχής ὅποιος κάνοντας μικρὴ ὑποχώρηση στὸ νόμο τοῦ γάμου
ἔδωσε μεγαλύτερη μοίρα τοῦ ἔρωτά του στὸ Χριστό.

Ευτυχής ὅποιος ἐξουσιάζει τὸ λαὸ καὶ μὲ καθαρὸς
καὶ μεγάλες θυσίες φέρνει στοὺς ἐπίγειους τὸ Χριστό.

15 Ευτυχής ὅποιος ἀποτελώντας γέννημα τοῦ κοπαδιοῦ στ' οὐράνιου
Χριστοῦ τίς νομὲς ὀδηγεῖ πρόβατο τέλειο

Ευτυχής ὅποιος μὲ τοῦ καθαροῦ νοῦ τὰ πλατιά φτερουγίσματα
χαίρεται τῶν οὐράνιων φώτων τὴν ἀστραποβολή.

Ευτυχής ὅποιος μὲ χέρια δουλευτάρικα τὸ βασιλιά

15. Ἐπαινεῖται ὅποιος μὲ τὸ παράδειγμα καὶ τὴ διδασκαλία του ὀδηγεῖ ἄλ-
λους στὸ Χριστό. Ἐπήχηση τοῦ «ὅς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ».

- 20 τίει, καὶ πολλοῖς ἔστι νόμος βίотου.
 Πάντα τὰδ' οὐρανίων πληρώματα ἔπλετο ληνῶν,
 αἱ καρποῦ ψυχῶν δέκτριαι ἡμετέρων,
 ἄλλην ἀλλοίης ἀρετῆς ἐπὶ χώραν ἀγούσης.
 Πολλὰ γὰρ πολλῶν εἰσι μοναὶ βιότων.
- 25 Ὅλβιος, ὃν πτωχὸν παθέων μέγα πνεῦμ' ἀνέδειξεν·
 ὅστις ἔχει ζωὴν ἐνθάδε πενθαλέην·
 ὅστις ἐπουραίνης αἰὲν ἀκόρεστος ἐδωδῆς,
 ὅστις ἐνηεῖη κληρονόμος μεγάλων·
 ὃς σπλάγχνοισιν ἐοῖσι Θεοῦ μέγαν οἶκτον ἐφέλκει,
- 30 εἰρήνης τε φίλος, καὶ καθαρὸς κραδίην·
 ὃς πολλὰ Χριστοῦ μεγακλέος εἶνεκ' ἀνέτλη
 ἄλγεα, καὶ μεγάλου κύδεος ἀντιάσει.
 Τούτων, ἣν ἐθέλεις, τάμνε τρίβον. Εἰ μὲν ἀπάσας,
 λῶϊον· εἰ δ' ὀλίγας, δεῦτερον· εἰ δὲ μόνην
- 35 ἔξοχα, καὶ τὸ φίλον. Σταθμὰ γε μὲν ἄξια πᾶσι,
 τοῖσι τελειότεροις, τοῖσι τε μειοτέροις.
 Καὶ Ραὰβ οὐκ εὐκοσμον ἔχεν βίον, ἀλλ' ἄρα καὶ τὴν
 κλεινὴν ἀκροτάτη θῆκε φιλοξενίη.
- Ἐκ δὲ μόνης πλέον ἔσχε Φαρισαίῳ τελώνης
- 40 τῆς χθαμαλοφροσύνης, τοῦ μέγ' ἀειρομένου.
 Βέλτερον ἀζυγίη, καὶ βέλτερον· ἀλλ' ἐπίμικτος
 κόσμῳ, καὶ χθονίη, χειροτέρη δυάδος,
 σώφρονος. Ἀκτεάνων αἰπὸς βίος οὐρεσιφοίτων·
 ἀλλὰ τύφος καὶ τοὺς πολλὰκι θῆκε κάτω.
- 45 Οὐ γὰρ ἔην ἀρετὴν ἄλλοις μετρέοντες ἀρίστοις,
 ἄκριτον ἐν κραδίη ὕψος ἔχουσιν ὅτε.
 Πολλὰκι καὶ ζεῖοντι νόῳ, πῶλοισιν ὁμοῖα
 θερμότεροις, νύσσης τῆλε φέρουσι πύδα.

- 20 τιμᾶ, κι εἶναι γιὰ πολλοὺς κανόνας τῆς ζωῆς τους.
 Ὅλοι αὐτοὶ εἶναι πού γεμίζουν τοὺς οὐράνιους ληνοὺς,
 πού δέχονται τοὺς καρποὺς τῶν δικῶν μας ψυχῶν
 καὶ κάθε ἀρετὴ ὁδηγεῖ σὲ ἄλλη χῶρα,
 γιὰτὶ ὑπάρχουν πολλὲς διαμονές ἀνάλογα μὲ τοὺς πολλοὺς βίους.
- 25 Εὐτυχῆς αὐτὸς πού τὸ μέγα πνεῦμα τὸν ἐδειξε φτωχὸ ἀπὸ πάθη
 ὅποιος ἔχει ἐδῶ ζωὴ γεμάτη πένθος,
 ὅποιος ποτὲ δὲ χορταίνει τρώγοντας τίς οὐράνιες τροφές,
 ὅποιος μὲ τὴν πραότητά του θὰ κληρονομήσει πολλά,
 ὅποιος μὲ τὴν εὐσπλαγχνία του προσελκύει τὴ θεία εὐσπλαχνία,
- 30 ὅποιος εἶναι εἰρηνοποιὸς καὶ καθαρὸς στὴν καρδιά,
 ὅποιος πολλοὺς ὑπέφερε γιὰ χάρη τοῦ μεγαλόδοξου Χριστοῦ
 πόνους, αὐτὸς θὰ περιβληθεῖ καὶ μεγάλη δόξα.
 Βάδιζε ὅποιον δρόμο ἀπὸ αὐτοὺς ἐπιθυμεῖς. Ἄν θέλεις ὅλους
 εἶναι τὸ πρῶτο καλό· ἂν μερικοὺς τὸ δεύτερο· ἂν ἓνα μόνο,
- 35 ἐξοχα, κι αὐτὸ ἀγαπητό. Ὑπάρχουν σταθμὰ ἄξια γιὰ ὅλους
 καὶ γιὰ τοὺς πιὸ τέλειους καὶ γιὰ τοὺς ἀτελέστερους.
 Καὶ ἡ Ραὰβ δέν εἶχε σεμνὸ βίο κι αὐτὴν ὥστόσο
 τὴν ἔκανε ἐνδοξη ἢ γενναιόδωρη φιλοξενία της.
- Κι ἀπὸ τὴν ταπεινοφροσύνη του μόνο ὁ τελώνης
- 40 κέρδισε περισσότερα ἀπὸ τὸ φαντασμένο Φαρισαῖο.
 Ἄνωτερο ἢ ἀγαμία, ναὶ ἄνωτερο· ὅταν ὁμως σμίξει
 μὲ τὸν κόσμο καὶ τὰ γήινα, εἶναι χειρότερη ἀπὸ τὸ φρόνιμο
 γάμο. Ὑψηλὴ ἡ ζωὴ ὅσων χωρὶς κτήματα μένουν στὰ βουνὰ
 ἀλλὰ κι αὐτοὺς συχνὰ ἡ ἐπαρση τοὺς ἔριξε κάτω.
- 45 Γιατὶ ἂν μετροῦν τὴν ἀρετὴ τους μὲ ἄλλους ἄριστους,
 δὲ βάζουν μέσα στὴν καρδιά τους ἀπερίσκεπτη ἐπαρση.
 Πολλὲς φορές μὲ φλογερὸ νοῦ, μὲ πουλάρια ὁμοια
 ὄλο φλόγα, φέρνουν τὰ πόδια τους μακριὰ ἀπ' τὴ νύσσα.

Τοδνεκεν ἡ πτερύγεσσιν ἀείρεο πάμπαν ἐλαφραῖς,
 50 ἢ ἐ κάτω μίμωνων, ἀσφαλέως τροχάειν,
 μή που βριθοσύνη σεῖο πτερὸν ἐς χθόνα νεύση,
 μὴ δὲ πέσης ἀρθεῖς πτώμ' ἐλεεινότατον.
 Νηῦς ὀλίγη γόμφοισιν ἀρηραμένη πυκνιοῖσι,
 φόρτον ἄγει μεγάλης πλείονα τῆς ἀδέτου.
 55 Στεινὴ μὲν πυλεῶνος ὁδὸς θεῖοιο τέτυκται,
 πολλαὶ δ' ἀτραπιτοὶ ἐς μίαν ἐρχόμεναι.

Οἱ μὲν τὴν προΐφεν, ὄσοις φύσις ἐνθάδε νεύει,
 οἱ δ' ἐτέρην, στεινῆς μοῦνον ἀφαπτόμενοι.
 Οὔτε μίη πάντεσσιν ὁμῶς φίλον ἐπλετ' ἐδωδή,
 60 οὔτε Χριστιανοῖς εἰς βίος ἀρμόδιος.
 Δάκρυα πᾶσιν ἄριστον, ἀϋπνίη τε, πόνοι τε,
 καὶ λύσσαν παθέων ἀργαλέων κατέχειν,
 αἰχμάζειν τε κόρον, Χριστοῦ θ' ὑπὸ χεῖρα κραταιῆν
 κειῖσθαι, καὶ τρομέειν ἡμᾶρ ἐπερχόμενον.
 65 Εἰ δ' ἄκρην τελέως ἴοις τρίβον, οὐκέτι θνητός,
 ἀλλά τις οὐρανίων. Γρηγορίοιο νόμοι.

- Γι' αὐτὸ ἦ μὲ φτερὰ ἀνέβαινε ὀλότελα ἑλαφρὰ,
 50 ἦ μένοντας χαμηλὰ τρέχα μ' ἀσφάλεια,
 μήπως ἀπὸ τὸ βᾶρος σου γείρουν τὰ φτερὰ σου στὴ γῆ
 καὶ μήπως ἐνῶ ὑψώθηκες πέσεις μὲ τρόπο ἀξιολύπητο.
 Μικρὸ καρὰβι δεμένο μὲ πολλὰ καρφιά
 σηκώνει πιὸ μεγάλο φορτίο ἀπὸ μεγάλο ἀλλὰ ἄδετο.
 55 Στενὸς εἶναι ὁ δρόμος ποὺ ὀδηγεῖ στὰ θεϊκὰ πρόθυρα
 ἀλλὰ πολλὰ μονοπάτια ὀδηγοῦν σ' ἓνα.

- Ἦ ἄλλοι βαδίζομε τοῦτο, ὅσοι ἢ φύση μας σκύβει στὴ γῆ,
 οἱ ἄλλοι ἐκεῖνο, τὸ στενὸ δρόμο ἀκολουθώντας.
 Οὔτε ὅμοια ὅλοι ἀγαποῦν τὴν ἴδια τροφή
 60 οὔτε στοὺς Χριστιανοὺς ἀρμόζει μία μόνο ζωὴ.
 Ὅμως τὰ δάκρυα εἶναι ἄριστα γιὰ ὅλους, ἢ αὐπνία, οἱ κόποι,
 νὰ συγκρατεῖς τὴ λύσσα τῶν φρικτῶν παθῶν,
 νὰ στομώνεις τὴν ἐπιθυμία, νὰ 'σαι κάτω ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ
 τὸ δυνατὸ χέρι καὶ νὰ τρέμεις γιὰ τὴ μέρα ποὺ ἔρχεται, τῆς κρίσης.
 65 Κι ἂν περπατᾷς τέλεια τὸν ἄκρο δρόμο, δὲν εἶσαι θνητὸς ἀλλὰ
 κάποιος ἀπὸ τοὺς οὐράνιους. Αὐτοὶ εἶναι οἱ νόμοι τοῦ Γρηγορίου.

ΠΕΡΙ ΖΩΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ

- Ὁ χοῦς, ὁ πηλός, ἡ παλίστροφος κόνις.
 Τῇ γῇ γὰρ ἡ γῆ συμβιβάζεται πάλιν,
 καὶ σπαργανοῦται τῷ γεώδει σπαργάνῳ,
 καὶ χοῦς πάλιν πρόεισιν ὥσπερ ἡ κόνις,
 5 ἦν ἡ βιαία συστροφή τῶν πνευμάτων
 πρὸς ὕψος ἐξαίρουσα συστέλλει κάτω.
 Οὕτω γὰρ ἡμῶν τὸν πολύστροφον βίον
 αἱ τῶν πονηρῶν πνευμάτων καταγίδες
 πρὸς ὕψος ἐξαίρουσι καὶ δόξαν νόθον·
 10 αὐθις δὲ χοῦς κάτεισι καὶ μένει κάτω,
 ἕως ὅ τοῦ κτίσαντος ἀρμόση λόγος
 τῶν συνδεθέντων τὴν ἀναγκαίαν λύσιν.
 Νῦν δὲ προκύψας, ὥσπερ ἐκ τινος βάθους,
 ὁ χοῦς ὁ θεῖα πνευματωθεὶς εἰκόνη,
 15 καὶ τὰς γεώδεις ἐκβοᾷ τραγωδίας,
 καὶ τὸν γελᾶν δοκοῦντα δακρύει βίον.

11. Πιὸ καλά ὥσπου νὰ ξανακαλέσει ἡ φωνὴ τοῦ δημιουργοῦ σὲ ἀρμονία αἰτὰ πού διασπᾶστηκαν.

Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΖΩΗ

Τὸ χῶμα, ἡ λάσπη, ἡ σκόνη ποὺ ἐπιστρέφει·
τὸ χῶμα πάλι μὲ τὸ χῶμα σμίγει
καὶ ντύνεται τὰ γήινα σπάργανὰ του
καὶ νά το πάλι χῶμα ἀπὸ τῆ σκόνῃ,
5 ποὺ ἡ συστροφὴ ἢ ἀπότομη τοῦ ἀγέρα
στὰ ὕψη τὴν πάει καὶ κάτω τήνε στρώνει.
Ἔτσι τὴν πολυκλόνητη ζωὴ μας
οἱ καταγίδες τῶν κακῶν πνευμάτων
σὲ δόξα ψεύτικη τὴν ἀνεβάζουν·
10 καὶ χῶμα εὐθὺς κατρακυλάει στὸ χῶμα,
ὡσπου τοῦ χτίστη ὁ λόγος νὰ ταιριάσει
ἴσα ἐνωμένα ὡστόσο εἶχαν σκορπίσει.
Καὶ νά, προβάλλοντας σὰν ἀπὸ βάθος
τὸ χῶμα θεία εἰκόνα ποὺ ἔχει γίνει
15 τῆς γῆς θρηνολογεῖ τίς τραγωδίες
καὶ κλαίει τὴ ζωὴ ποὺ γέλιο εἶναι νομίζει.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΥΤΗΣ

Τροχός τις ἔστιν ἀστάτως πεπηγμένος,

ὃ μικρὸς οὔτος καὶ πολύτροπος βίος.

Ἐνω κινεῖται, καὶ περισπᾶται κάτω·

οὐχ ἴσταται γάρ, κἂν δοκῇ πεπηγέναι.

5 Φεύγων κρατεῖται, καὶ μένων ἀποτρέχει.

Σκιρτᾷ δὲ πολλά, καὶ τὸ φεύγειν οὐκ ἔχει.

Ἐλκει, καθέλκει τῇ κινήσει τὴν στάσιν.

Ὡς οὐδὲν εἶναι τὸν βίον διαγράφων,

ἢ καπνόν, ἢ ὄνειρον, ἢ ἄνθος χλόης.

ΟΜΟΙΟ

Μ' ἄστατη καρφωμένη ρόδα μοιάζει
αὐτὴ ἢ μικρὴ πολύτροπη ζωὴ μας.

Μιὰ πάει τ' ἀψήλου, μιὰ τραβιέται κάτω
δὲ σταματᾶ κι ἄς δείχνει καρφωμένη.

- 5 Σὰν φεύγει τὴν κρατᾶς, μένοντας φεύγει
πηδᾶ ἀπὸ δῶ κι ἐκεῖ, μὰ πῶς νὰ φύγει;
Τὴ στάση ὅπως γυρνᾶ τραβάει μαζί της,
οἱ γύροι της μηδὲν τὴ ζωὴ μας γράφουν,
καπνὸ, εἶτε κι ὄνειρο ἢ ἐφήμερο ἄνθος.

Κ'

ΠΕΡΙ ΠΟΘΟΥ

Δεινὸν πόθος πᾶς. Ἐν δὲ καὶ φιλουμένου,
διπλοῦν τὸ δεινόν. Εἰ δὲ καὶ κόρας νέας,
τριπλοῦν τὸ κέντρον. Εἰ δὲ καὶ κάλλους γέμων,
πλεῖον τὸ κακόν. Εἰ δὲ πρὸς γάμον φέρει,
5 πῦρ ἔνδον αὐτὴν βόσκεται τὴν καρδίαν.

ΚΑ'

ΠΕΡΙ ΘΑΝΑΤΟΥ ΦΙΛΟΥΜΕΝΩΝ

Πικρὸν τάφος πᾶς· ἂν δὲ καὶ τέκνου τάφος,
διπλοῦν τὸ κακόν. Εἰ δ' ἀρισταίου πάλιν,
ἢ συμφορὰ πῦρ. Εἰ δὲ νυμφίου νέου,
ἢ καρδία ράγηθι τῶν γεννητόρων.

Κ'

ΠΟΘΟΣ

Μαράζι ό πόθος. Κι αν γι' άγαπητό σου
διπλό μαράζι. Κι αν για νέα κοπέλλα
τριπλό κεντρι. Κι αν πόθος είναι ώραιου,
πιότερο τó κακό. Μά ό πόθος γάμου,
5 φωτιά που την καρδιά καίει τής καρδιάς σου.

ΚΑ

ΘΑΝΑΤΟΣ ΑΓΑΠΗΤΩΝ

Ό θάνατος πικρός' μά του παιδιού σου
διπλό καλό. Παιδιού στα πρώτα πρώτου,
ή συμφορά φωτιά. Νιόγαμπρου αν τύχει,
καρδιά κομμάτια γίνε τών γονιών του.

ΚΒ'

ΠΕΡΙ ΦΙΛΩΝ ΤΩΝ ΜΗ ΚΑΛΩΝ

Δεινὸν τὸ πάσχειν. Ἐὰν δὲ καὶ φίλων ἕπο,
ὡς χεῖρον. Ἐὰν δὲ καὶ λαθραίοις δῆγμασι,
τοῦτ' οὐ φορητόν. Ἐὰν δὲ καὶ πιστῶν ἕπο,
ἐπίσχεσ. Ἐὰν δὲ καὶ Θεοῦ παραστατῶν,
5 ποῖ τις τράπηται; πῶς φύγη κακῶν φορᾶν;

ΚΓ'

ΕΙΣ ΤΟ ΑΥΤΟ

Δεινὸν τὸ λυποῦν. Ἐὰν δὲ καὶ λυπῆ φίλος,
ἀνδραποδῶδες. Ἐὰν δὲ καὶ δάκνη λάθρα,
ὡς θηριῶδες. Ἐὰν δὲ καὶ γυνὴ λάλος,
δαίμων σύνοικος. Ἐὰν δὲ καὶ δικασπóλος,
5 χρεῖα κεραυνῶν. Ἐὰν δὲ καὶ θυηπόλος,
ἄκουε, Χριστέ, καὶ δικάζε τὴν δίκην.

ΚΒ

ΟΙ ΚΑΚΟΙ ΦΙΛΟΙ

Τὸ πάθημα βαρὺ. Ἄν σ' τὸ κάνουν φίλοι
βαρύτερο. Κρυφὰ ὅταν σὲ δαγκώνουν,
δὲν ὑποφέρεται. Πιστοὶ κι ἂν εἶναι,
σταμάτα. Μ' ἂν Θεοῦ εἶναι παραστάτες,
5 ποῦ νὰ γλιτώσει τὸ κακὸ κανένας;

ΚΓ

ΟΜΟΙΟ

Δεινὸ νὰ σὲ λυποῦν. Μ' ἂν φίλος εἶναι,
σὰν δοῦλος κάνει. Κι ἂν κρυφοδαγκώνει,
ἄγριο θηρίο. Κι ἂν γυναίκα φλύαρη,
δαίμονας σπίτι σου. Κριτῆς ἂν εἶναι
5 τοῦ πρέπει κεραυνός. Μ' ἂν ἱερέας,
ἄκου Χριστὲ καὶ δικαστῆς σὺ γίνε.

ΠΡΟΣ ΠΟΛΥΟΡΚΟΥΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ

- A. Ὅρκου τί χειρόν; Οὐδέν, ὡς ὁ ἐμὸς λόγος.
 B. Πῶς τοῦτ' ἐλέγχεις; εἶπέ μοι.
 A. Λίαν προδήλοισ καὶ σαφειστάτοις λόγοις.
 B. Τίσι; δίδαξον.
- 5 A. Τούτοις. Ἀπόκριναι δὴ, καὶ σκεψώμεθα.
 B. Λέγ', εἰ λέγεις τι, φίλτατε.
 A. Πάντων τι μείζον οἶδας ὧν ἐπίστασαι;
 B. Τίνων ἐρωτᾷς;
 A. Πάντων, ὀρωμένων τε καὶ νοουμένων.
- 10 B. Θεοῦ τι μείζον οὐ νοῶ.
 A. Ὅρθῶς λέγεις μὲν, οὐχὶ δ' ὀρθῶς ἠρόμην.
 B. Ἐχρῆν δὲ δὴ πῶς;
 A. Οὐκ ἔστι μείζον· οὐδὲ γὰρ συγκρίνεται.
 Οὐ γὰρ σαφές σοι; B. Καὶ πάνυ.
- 15 A. Τί οὖν μέγιστον πυνθάνεσθ' ἐχρῆν ἴσως;
 B. Οὕτω νομίζω.
- A. Καὶ τοῦτο δ' ἂν λέγοιτο ἐκ συγκρίσεως.
 B. Οὐκ οἶμαι πῶς λέγεις;
 A. Οὐδὲν μέγιστόν ἐστι μὴ τῶν συμφυῶν·
- 20 Θεοῦ δὲ τί συμφυές;

ΟΡΚΟΣ

- A. Τί είναι χειρότερο από τον ὄρκο; Ἐγώ λέω τίποτα.
 B. Πές μου, πῶς μπορεῖς νὰ τὸ ἀποδείξεις;
- A. Μὲ φανεροὺς καὶ ξεκάθαρους λόγους.
 B. Ποιοὶ εἶναι αὐτοί. Φανέρωσέ τους.
- 5 A. Εἶναι τοῦτοι. Ν' ἀπαντᾷς καὶ θὰ τοὺς ἐξετάσομε.
 B. Ἐὰν ἔχεις κάτι νὰ πεῖς, λέγε το, φίλτατε.
 A. Ἐκείνα ὅσα ξέρεις ἀναγνωρίζεις κάτι ὡς μεγαλύτερο;
 B. Ἐκείνα ποῶ ἐννοεῖς;
 A. Ἐκείνα ὅλα ὅσα βλέπομε κι ὅσα νοοῦμε.
- 10 B. Μεγαλύτερο ἀπὸ τὸ Θεὸ δὲν μπορῶ νὰ σκεφτῶ.
 A. Σωστά μιλᾷς; μὰ ἐγὼ δὲ ρώτησα σωστά.
 B. Πῶς ἔπρεπε νὰ ρωτήσεις; [του.
 A. Δὲν ὑπάρχει μεγαλύτερο ἀπὸ τὸ Θεό· κι οὔτε συγκρίνεται μαζί
 Δὲν τὸ καταλαβαίνεις; B. Πολὺ καλά.
- 15 A. Ἐπρεπε ἴσως νὰ ρωτήσω τί εἶναι τὸ μέγιστο.
 B. Ἐτσι νομίζω.
 A. Μπορεῖ κι αὐτὸ νὰ βγεῖ ἀπὸ σύγκριση.
 B. Δὲ νομίζω. Πῶς τὸ ἐννοεῖς;
 A. Πῶς νὰ πεῖς κάτι μέγιστο ἔξω ἀπὸ ὅσα ἔχουν ἴδια φύση;
- 20 Ποιὸ ὁμως ἔχει ἴδια φύση μὲ τὸ Θεό;

- B. Οὐδέν. A. Λεγέσθω τοιγαροῦν ἄλλως Θεός.
 B. Ὅπως λέγοις ἂν ἔλωμαι.
 A. Τί τῶν ἀπάντων τ' οὐδὲ συγκριτός; B. Θεός.
 Ἐροῦμεν οὕτως, ὡς δοκεῖ.
- 25 A. Τί δ' οὐ σεβαστόν, καὶ μόνον, πάση φύσει;
 B. Μόνον σεβαστόν, εὖ λέγεις.
 A. Ἦ καὶ σεβαστόν καὶ τι καὶ ὑβριστέον;
 B. Καὶ πῶς ἄμικτα μίξομεν;
 A. Καὶ γὰρ σκοπῶμεν ὄρκος εἰ τιμὴν φέρει,
- 30 ἀλλ' οὐδέ γ' ὑβριν
 εἰ μὴ γ' ὑπῆρχε κίνδυνος ψευδορκίας,
 οὕτως ἂν εἶχε καὶ σέβας·
 ὡς τις μεσίτης ἀσφαλῆς καλούμενος,
 καὶ γὰρ μεσίτης.
- 35 Νῦν δὲ σκόπει μοι τὸ πρᾶγμα καὶ ποῖ φέρει.
 B. Σχεδὸν μὲν οἶδα, πλὴν λέγε.
 A. Ζητῶ τιν' εἰκῶ τοῦ λόγου σαφεστάτην.
 B. Τίς δ' ἂν γένοιτο;
- A. Πέτραν τιν' εἶδες ἐκ λόφου κινουμένην;
- 40 B. Καὶ πολλάκις γε· πῶς γὰρ οὐ;
 A. Ροῖζω τε πολλῶ σφενδονημένην κάτω;
 B. Πολλῶ φόβω τε.
 A. Ἦ καὶ τόδ' εἶδες ραδίως ἰσταμένην;
 B. Εἰ μὴ τις ἄλλος, οὐκ ἐγώ.
- 45 Αὐτὴν γὰρ ὠθοῦσ' ἡ πέτρα, κρείττων χερός.
 A. Λέγεις ἀληθῆ·
 τό δ' αὐτὸ πάσχω, κἂν ἐγὼ κατατρέχω.
 Ροῖζος φέρει με πρὸς βίαν·
 A. Μένειν δ' ἀπαρχῆς κάμῃ ρᾶστον καὶ λίθον.
- 50 B. Ρᾶστον τί δ' οὐκ ἔχει;

21. Ἦσως ἄς γίνεται λόγος διαφορετικὰ περὶ Θεοῦ.

- B. Κανένα. A. Ἴς λέγεται Θεὸς ἀλλιώτικα.
 B. Ὅπως τὸ πῆς θὰ τὸ δεχτῶ.
 A. Τί εἶναι αὐτὸ ποῦ δὲν μπορεῖ νὰ συγκριθεῖ μὲ τίποτα; B. Ὁ Θεός.
 Ἴς ἀπαντήσομε ὅπως πιστεύομε.
- 25 Καὶ δὲν εἶναι αὐτὸς μόνος σεβαστὸς ἀπὸ τὴν κτίση ὀλη;
 B. Ὁ μόνος σεβαστὸς, σωστὰ μιλαῖς.
 A. Μπορεῖ νὰ τὸν σεβόμαστε καὶ μαζὶ νὰ τὸν προσβάλλομε;
 B. Πῶς νὰ συνδυάσομε τ' ἀντίθετα;
 A. Ἴς ἐξετάσομε ἂν ὁ ὄρκος προξενεῖ τιμῆς
- 30 καὶ ὄχι προσβολές.
 Ἴς δὲν ὑπῆρχε κίνδυνος ψευδορκίας,
 ἔτσι θὰ ἦταν καὶ κάτι σεβαστό.
 Ὅπως ἕνας ἐμπιστος μεσίτης ποῦ καλοῦμε,
 γιὰ εἶναι μεσίτης.
- 35 Πρόσεξε τώρα ποῦ ὀδηγεῖ τὸ πράγμα.
 B. Τὸ κατάλαβα σχεδόν, ἀλλὰ λέγε.
 A. Ἐναζητῶ κάποια καθαρότερη εἰκόνα τοῦ λόγου.
 B. Ποιὰ θὰ μπορούσε νὰ εἶναι;
- A. Εἶδες ποτὲ ἕνα βράχο νὰ κυλᾷ ἀπὸ τὸ βουνό;
- 40 B. Πολλές φορὲς μάλιστα; Πῶς ὄχι;
 A. Νὰ σφεντονίζεται κάτω μὲ πολὺ θόρυβος;
 B. Καὶ προκαλώντας πολὺ φόβος.
 A. Παρατήρησες μήπως καὶ τοῦτο; νὰ σταματᾷ εὐκολα;
 B. Ὅχι ἐγώ, ἐκτὸς ἂν τὸ εἶδε ἄλλος κανένας.
- ✠ Χέρι δὲν μπορεῖ νὰ σταματήσῃ τὴν πέτρα ποῦ κυλάει.
 A. Λὲς ἀλήθεια.
 Τὸ ἴδιο παθαίνω κι ἐγώ, ὅταν γλιστρῶ πρὸς τὰ κάτω.
 Ὁ θόρυβος μὲ παρασύρει βίαια.
 Πανεύκολο ν' ἀκίνητοῦμε ἀπ' τὴν ἀρχὴ κι ἐγώ κι ὁ βράχος.
- 50 B. Καὶ τί δὲν εἶναι πολὺ εὐκολο σ' αὐτό;

- A. Τούτω κακὸν μὲν ἔστι καὶ πᾶν προσφερές,
Μάλιστα δ' ὄρκος, οἶομαι.
Τὸ πῶς δ' ἄκουσον. Ἦδονή τῷ πράγματι
πολλὴ πρόσεστιν.
- 55 Eἴτ' ἂν τύχη τις εἰς συμπάθειαν πεσῶν,
τί γίνεται; οὐκ ἀνείργεται,
ἕως ἂν ἔλθῃ πρὸς κατάκρημνον βάθος.
B. Λέγεις τί κρημνόν;
A. Κρημνῶν μέγιστός ἐστιν ἡ ψευδορκία.
- 60 B. Τὸ πῶς, μάθοιμ' ἂν ἠδέως.
Πολλοὶ γὰρ οὐδ' ἴσασι πῶς ἔστι κακόν.
Ἔστι δὲ δὴ πῶς;
A. Οὐ τὴν ἑαυτοῦ πολλακίς σωτηρίαν
ὁμώμοκέ τις; B. Καὶ μάλα.
- 65 A. Τί οὖν; Δέδοικε μὴ τι τῶν κακῶν δράσας,
τὶ καὶ κακωθῆ;
μέσῃν τέως τέθεικε τὴν σωτηρίαν,
τὴν αὐτὸς αὐτοῦ δηλαδὴ,
ὥστ' ἐξολέσθαι, εἰ τύχοι ψευδῆ λέγων.
- 70 B. Οὕτω δοκεῖ μοι.
A. Τοῦτ' οὖν λογίζου, κἂν Θεὸν ποτ' ὁμνύσης.
B. Τὸ ποῖον, ὡς ἂν εἰδῶ;
A. Μέσον τέθεικας τὸν Θεὸν τῆς πίστεως.
B. Μέσον· τί δ' ἄλλο;
- 75 A. Φυλάσσειτ' εὐορκοῦντι, λύεται δὲ μὴ,
ὄσον ἐφ' ἡμῖν. B. Εὖ λέγεις.
A. Τὸ μὴ φυλάσσειν δ', εἰπέ μοι, τί σοι δοκεῖ;
B. Ἄρνησις, οἶμαι.
A. Ἄρνησις οὖν πέφυκεν ἡ ψευδορκία.
- 80 B. Οὐκ ἔστιν ἄλλως οὐδαμῆ.

- A. Σ' αὐτὸ προσφέρεται κάθε κακὸ
καὶ μάλιστα νομίζω ὁ ὄρκος.
Ἦκουσε τὸν τρόπο. Στὸ πράγμα ἡδονὴ
ὑπάρχει πολλή.
- 55 Ἦν τύχει ἔπειτα νὰ τὴ συνηθίσει κανένας
τί γίνεται; Δὲν συγκρατεῖται πιά,
ὡσπου νὰ πέσει σὲ κατάβαθο γκρεμὸ.
B. Τί ἐννοεῖς γκρεμὸ;
A. Ὁ πιὸ μεγάλος γκρεμὸς εἶναι ἡ ψευδορκία.
- 60 B. Θὰ μάθαινα τὸ πῶς μ' εὐχαρίστησέ μου.
Γιατί πολλοὶ δὲ γνωρίζουν πῶς εἶναι κακὸ.
Πῶς εἶναι λοιπὸν;
A. Στὴ σωτηρία του συχνά
δὲν ὀρκίζεται κανένας; B. Βέβαια.
- 65 A. Φοβᾶται λοιπὸν μήπως κάνοντας κάποια παράβαση
πάθει κανένα κακὸ·
βάζει ἀνάμεσα στὰ δύο αὐτὰ τὴ σωτηρία του,
ὁ ἴδιος δηλαδὴ τὴ δική του σωτηρία,
νὰ πάει στὸ χαμὸ ἂν λέει ψέματα.
- 70 Ἦτσι νομίζω.
A. Σκέψου τώρα ἂν ποτὲ ὀρκίζεσαι καὶ στὸ Θεό.
B. Τί γιὰ νὰ καταλάβω;
A. Ἦβαλες τὸ Θεὸ ἐνδιάμεσο στὴν πίστη.
B. Ναί, ἐνδιάμεσο· τί ἄλλο;
- 75 A. Κι ὅποιος εὐορκεῖ φυλάει τὸν ὄρκο, κι ὅποιος ὄχι τὸν πατάει,
ὅσο εἶναι στὸ χέρι μας. B. Σωστά μιλάς.
A. Τὸ νὰ μὴν τὸν φυλάῃς, πῶς σοῦ φαίνεται, πές μου.
B. Ἦρνηση πιστεύω.
A. Ἦρνηση λοιπὸν εἶναι ἡ ψευδορκία.
- 80 B. Μὲ κανένα τρόπο δὲν εἶναι ἀλλιώτικα.

- A. Ἀρνήσεως δὲ τί χειρὸν ἄρ' εἰπεῖν ἔχεις;
 B. Οὐκ ἔστιν εὐρεῖν.
 A. Πάντων ἄρ' ἐστὶ χειρὸν ἢ ψευδορκία,
 ὡς γοῦν δέδεικται καὶ μακρῶ.
 85 B. Πῶς οὖν φύγωμεν; A. Τὸν τρόπον κτησώμεθα
 πιστόν. B. Μέγ' εἶπας.
 A. Ὅρκου γὰρ ἦττον χρεῖα τοῖς εὐγνώμοσιν.
 B. Ἦττον γὰρ οἶμαι οὐδαμῶς.
 A. Ἄλλ' ὁ τρόπος καθίσταται ἀντὶ μάρτυρος.
 90 B. Ἔχει γὰρ οὕτως.
 A. Τί πλεῖόν ἐστι τοῖς πολυόρκοις, εἶπέ μοι;
 B. Γέλως. Τί δ' ἄλλο προστίθεις;
 A. Μηδ' ἂν λέγωσιν οὖν τι καὶ πιστόν, δοκεῖν.
 B. Κάμοί γ' ἀρέσκει.
 95 A. Φέρ' οὖν, ἐμοὶ πείσθητι. B. Καὶ μάλιστα μέν.
 A. Τοῖς τοῦ λογισμοῦ φαρμάκοις
 πᾶσαν κάτασχε τὴν νόσον. Πολλοὶ δὲ δὴ
 ὧν ἴσμεν ἡμεῖς
 καὶ μειζόνων ἐκράτησαν ἢ βούλομαι.
 100 B. Τίνων λέγεις δὴ μειζόνων;
 A. Θυμοῦ, φθόνου τε, πλησμονῆς, τῶν πλησμονῆς.
 B. Πῶς ταῦτα μείζω;
 A. Πλείων δρεξίς. Ὦν δ' δρεξίς ἔντονος,
 μείζων κάθεξις. B. Πᾶς λόγος.
 105 Εἰ δ' οὐ καθεκτὴν τὴν νόσον τέως ἔχεις,
 τί δεῖ γενέσθαι;
 A. Τὸ γοῦν δεῖ, καὶ μείζω, καὶ παντὸς πέρι,
 ὄρκους πληθύνειν, φευγέ μοι.
 B. Πότ' οὖν, τίνας τε, καὶ τίνων δίδως χάριν;
 110 A. Οὐσσης ἀνάγκης.

- A. Ἐχεις νὰ πεῖς κανένα ἄλλο χειρότερο ἀπὸ τὴν ψευδορκία;
 B. Δὲν μπορῶ νὰ βρῶ.
- A. Ἐπομένως ἡ ψευδορκία εἶναι τὸ χειρότερο ἀπὸ ὅλα καὶ πολὺ μάλιστα, ὅπως ἔχει ἀποδειχθεῖ.
- 85 B. Πῶς θὰ τὴν ἀποφύγομε λοιπόν; A. Ν' ἀποκτήσομε διαγωγὴ ἀξιόπιστη. B. Εἶπες κάτι σπουδαῖο.
 A. Οἱ εἰλικρινεῖς χρειάζονται τὸν ὄρκο λιγότερο.
 B. Καθόλου νομίζω δὲν τὸν χρειάζονται, ὄχι λιγότερο.
 A. Μὰ παίρνει ὁ τρόπος τὴ θέση τοῦ μάρτυρα.
- 90 B. Ἔτσι ἀκριβῶς εἶναι.
 A. Τί κέρδος ἔχουν ὅσοι ὀρκίζονται συχνά; πές μου.
 B. Περίγελο. Τί ἄλλο προσθέτεις;
 A. Οὔτε πού τοὺς πιστεύουν, ὅταν λένε καὶ κάτι πού θὰ τηρήσουν.
 B. Ἔτσι νομίζω κι ἐγώ.
- 95 A. Ἔλα λοιπόν πιστεψέ με. B. Καὶ πολὺ μάλιστα.
 A. Μὲ φάρμακο τὴ λογικὴ σου σταμάτησε ὅλη τὴν ἀρρώστια. Εἶναι πολλοὶ ἀπὸ ὄσους γνωρίζω ἐγὼ πού νίκησαν μεγαλύτερα ἀπὸ ὅ,τι θέλω τώρα.
- 100 B. Ποιὰ μεγαλύτερα ἐννοεῖς;
 A. Τὸ θυμὸ, τὸ φθόνον, τὸν κόρον, κι ὅσα ἀπ' τὸν κόρον.
 B. Πῶς αὐτὰ εἶναι μεγαλύτερα.
 A. Κλίνει κανεὶς σ' αὐτὰ περισσότερο καὶ σ' ὅσα κλίνεις ἔντονα αὐτὰ σὲ κυριεῦν περισσότερο. B. Πολὺ λογικὸ.
- 105 B. Κι ἂν δὲν μπορεῖς νὰ νικήσεις τὴν ἀρρώστια σου, τί πρέπει νὰ γίνῃ;
 A. Συνέχεια, κι ἐντονότερα καὶ γιὰ κάθε τι νὰ πληθαίνει τοὺς ὄρκους σου ἀπόφευγε.
 B. Πότε λοιπόν, σὲ ποιοὺς καὶ γιὰ πράγματα κάνεις χάρη;
- 110 A. Ὅταν ὑπάρχει ἀνάγκη.

- B. Ἔστω. Τίνος δὲ δὴ, προστίθει; A. Κινδύνων ἐλευθερώσεων δὴ τινας.
- B. Χρηστόν γε. A. Ἦ σεαυτὸν αἰσχροῦς αἰτίας ἐλευθερῶν γε.
- 115 Ὀρκος δὲ μὴ σοι χρημάτων κέρδος φέροι. Λίαν γὰρ αἰσχρὸν φαίνεται.
- B. Λίαν. A. Πρόχειρον ἐγκαλεῖν ψευδορκίαν τούτων τί μᾶλλον;
- Πλείους κακοὶ γὰρ εἰσιν εἰς τὰ χρήματα.
- 120 B. Πλείους; τίς οὐ συνθήσεται;
- A. Καὶ τοῖς σοφισταῖς τοῦτ' ἔδογματίζετο.
- B. Τί οὖν μέγ' ἡμῖν;
- A. Οὐδὲν τὸ μιμεῖσθαι, εἰ δὲ καὶ φαινοίμεθα χείρους, τόδ' αἰσχρὸν καὶ μάλα.
- 125 B. Ὀρκους δὲ δὴ μάλιστα φευκτέον τίνας;
- A. Εὐδηλὸν ἔστι.
- B. Πλὴν σοῦ γ' ἀκούειν ἀσφαλές. A. Τούτους λέγω ὅσοι γε φρικωδέστεροι.
- B. Λέδοικας εἰπεῖν; A. Ὅσοι ἂν μνήμην Θεοῦ
- 130 ἔχουσιν ἀπλῶς.
- B. Γραφῶν δὲ δὴ τί, καὶ πάθους, καὶ προσφορᾶς;
- A. Καὶ ταῦτ' ὁμοίως μυστικά.
- B. Ἡμῖν δὲ δὴ μάλιστα τῶν ἐγχωρίων.
- A. καὶ δακρύω γε.
- 135 Τὸ γὰρ σύνηθες καὶ νόμος καθίσταται.
- Πλὴν πάνθ' ἔν ἀλωτὰ τῷ λόγῳ.
- B. Τίν' οὖν λέλοιπας ὄρκον; A. Εἴθε μηδένα, μὴ δ' ἦν τις ἄλλος.
- B. Εἰ μὴ γυναῖκα, τέκνα, τὴν σωτηρίαν,
- 140 ζωὴν, ἀπένθητον βίον.

- B. Ἄς εἶναι. Μὰ πές καί ποιά ἀνάγκη. A. Ἄπο κινδύνους
 νὰ ἐλευθερώσεις κάποιους.
- B. Εἶναι αὐτὸ ὀρθό. A. Ἦ τὸν ἑαυτὸ σου ἀπὸ αἰσχροῦ κατηγορία
 νὰ ἀπαλλάξεις.
- 115 Νὰ μὴ σοῦ φέρνει ὁ ὄρκος χρηματικὸ ὄφελος.
 Αὐτὸ φαίνεται μεγάλη ντροπή.
- B. Πολύ. A. Ἄλλὰ νὰ κατηγορεῖται κάποιος ὅτι ψευδορκεῖ
 γι' αὐτὰ εἶναι τίποτα πιδ συνηθισμένο;
 Οἱ περισσότεροὶ δείχνουν ὅτι εἶναι κακοὶ σὲ ζητήματα χρημάτων.
- 120 B. Οἱ περισσότεροὶ ποιὸς δὲ θὰ συμφωνήσῃ;
 A. Αὐτὸ τὸ δίδασκαν κι οἱ σοφιστές.
 B. Γιατί λοιπὸν ἐμεῖς τὸ θεωροῦμε μεγάλο;
- A. Καμιὰ ἀξία νὰ τοὺς μιμούμαστε· μ' ἂν φανοῦμε
 κατώτεροι, τοῦτο θὰ εἶναι μεγάλη ντροπή.
- 125 B. Ποιοὺς ὄρκους πρέπει κυρίως ν' ἀποφεύγουμε;
 A. Μὰ εἶναι φανερό.
 B. Πιδ σίγουρο εἶναι νὰ τ' ἀκούσω ἀπὸ σένα. A. Ἐννοῶ αὐτοὺς
 ποὺ εἶναι οἱ πιδ φρικτοί.
 A. Διστάζεις νὰ τοὺς πεῖς; A. Ὅσοι τὸ Θεὸ
 130 ἀναφέρουν Ἰσια καὶ πέρα.
- B. Κι ὅσοι τίς Γραφές, καὶ τὸ Πάθος καὶ τὴ Θυσία.
 A. Κι αὐτὰ ἐπίσης εἶναι μυστικά.
 B. Σ' ἐμᾶς εἶναι ἀπὸ τίς κυριότερες συνήθειες τοῦ τόπου.
 A. Γι' αὐτὸ καὶ κλαίω.
- 135 Γιατί ἡ συνήθεια καταντᾶ νόμος.
 Ἄλλὰ ὁ λόγος τὰ ρυθμίζει ὅλα.
 B. Ποιὸν ὄρκο ἔχεις παραλείψει; A. Μακάρι κανέναν
 καὶ μακάρι νὰ μὴν ὑπῆρχε ἄλλος. [σωτηρία,
 B. Μήπως νὰ μὴν ὀρκίζεσαι στὴ γυναῖκα σου, στὰ παιδιά, στὴ
 140 στὴ ζωὴ αὐτῆ, στὴ ζωὴ τῆ δίχως πένθος.

- A. Ἄραϊ τάδ' ἐστίν, ἀλλ' ὄμως ὄρκος δοκεῖ.
 Καὶ γὰρ δοκεῖτω
 ταῦθ', οἷ τε καὶ πληγέντες οὐκ ὀλώλαμεν·
 ψυχῆς γὰρ οὐπω κίνδυνος·
- 145 ἦν ἐξολέσθαι, παντελῆς ἐστι μόρος.
 A. Ὅρθῶς ἔχει σοι.
 Σοὶ δ' εἰς ἅπαντα, τῇ ζέσει τῆς καρδίας,
 Θεός, τράπεζα, φίλτατα,
 σταυρός, γυνή, τὸ θεῖον αἷμα, αἷμα σόν,
 150 γῆ καὶ θάλασσα,
 ὃ πρῶτον ἦνεγξ' ἡ κακὴ προθυμία,
 τῷ σῶ φθορεῖ κινούμενον·
 ὃς καὶ γλυκεῖαν τὴν νόσον ποιεῖ δοκεῖν,
 ὦ τῆς ἀνοίας!
- 155 Ὡσπερ χέοι τε χρυσὸν ἐκ γλωσσαλγίας.
 B. Ἐχει γὰρ οὕτως, ὡς λέγεις.
- A. Ἄλλα δ' ἐπ' ἄλλοις κύματ' ἐξεγείρεται,
 θυμοῦ πνέοντος
 ἴσως, ἴσως δὲ χρημάτων ἴσως πόθου·
- 160 πλεῖσται γὰρ εἰσιν αἱ πάγαι.
 Οὐ τὸν χεθέντα δεινὸν ὄρκον οἶεται.
 B. Οὐκ οἶεται γάρ.
 A. Τῷ δ' ἐμμένοντι, φεῦ τάλας! συμπνίγεται.
 B. Ὡσπερ γραφεὺς εἶ τοῦ πάθους.
- 165 A. Πείθειν νομίζει τῷ ἀπειθεῖσθαι πλέον,
 ἂν μὴ νοηθῇ.
 Τί δεῖ λόγων σοι πλειόνων, ἂν εἷς κρατῆ;

147. Τὰ χρησιμοποιεῖ αὐτός ποῦ ὀρκίζεται διὰ τὴν μανία του γιὰ ὄρκο, ἀκόμη καὶ τὰ ἱερότερα, ποῦ ἀναφέρονται.

A. Κατάρες εἶναι αὐτά, ἀλλὰ μοιάζουν σάν ὄρκος.

B. Καλά κάνουν κι ἄς νομίζονται
αὐτά· μᾶς ἐβλαψαν μὰ δὲ χαθῆκαμε.

Δὲν κινδυνεύει ἀκόμα ἡ ψυχὴ.

145 αὐτὴ ἂν χαθεῖ, εἶναι ὁ πλήρης θάνατος.

A. Εἶναι ὀρθὰ κατὰ τὴ γνώμη σου.

Γιὰ σένα σὲ ὄλα, μὲ θερμὴ καρδιᾶς,

εἶναι ἀγαπητά, ὁ Θεός, ἡ τράπεζα,

ὁ Σταυρός, ἡ γυναίκα, τὸ θεῖο αἷμα, τὸ αἷμα σου,

150 ἡ γῆ καὶ ἡ θάλασσα,

ὄποιο ἔφερε πρῶτο ἡ κακὴ προθυμία

κινημένο ἀπὸ αὐτὸν ποῦ σὲ κατάστρεψε,

ποῦ κάνει ἐπίσης νὰ φαίνεται ἡ ἀρρώστια γλυκιὰ·
πόση ἀνοησία!

155 Σὰ νᾶ σκορπᾶ χρυσάφι ἀπὸ τὴ φλυαρία του.

B. Εἶναι ἔτσι ὅπως λές.

Τὸ ἓνα κύμα ἔρχεται πάνω στὸ ἄλλο,

ὅταν ἴσως φυσᾷ ὁ θυμὸς

ἢ ἴσως ὁ πόθος τῶν χρημάτων ἐπίσης.

160 Οἱ παγίδες εἶναι ἀμπολλες.

Δὲ θεωρεῖ δεινὸ νὰ καταπατιέται ὁ ὄρκος.

B. Βέβαια δὲν τὸ νομίζει.

A. Κι ἀπὸ τὸν ὄρκο ποῦ τὸν τηρεῖ (ἀλίμονο ὁ δυστυχῆς!) πνίγεται.

B. Ζωγραφίζει τὸ πάθος σάν ζωγράφος.

165 A. Νομίζει ὅτι περισσότερο πείθει μὲ τὸ νὰ μὴν πιστεῦεται,

ἂν δὲ γίνει κατανοητός.

Τί σοῦ χρειάζονται περισσότεροι λόγοι, ἂν ἔχει δύναμη ὁ ἓνας;

165. Κινημένος ἀπὸ μανία καὶ ὄχι κύριος τοῦ ἑαυτοῦ του, διατυπώνει ἄλλε-
πᾶλληλους ὄρκους. Difficile intellectu.

- B. Μόχθος περισσὸς δηλαδή.
 A. Ὅρκων δὲ τί δεῖ πλειόνων, ἂν εἰς κρατῆ;
 170 B. Οὐκ οἶομαί γε.
 A. Τὸ πλῆθος οὖν γνώρισμα τῆς οὐ πίστεως.
 B. Οὐκ ἔστιν ἄλλως, εὖ λέγεις.
 A. Ἦ μηδὸλως οὖν ὀμνύειν, ἢ εἶπου τινά.
 B. Τοῦτ' ἦν ἄριστον.
 175 A. Εἰς ἂν τρέπηται, καὶ τὸ πᾶν τραπήσεται.
 B. Καλοῦ γε τοῦ σοφίσματος!
 A. Εἶποι τίς ἂν, τὸ πλῆθος ὡς πιστεύεται;
 B. Νομίζεθ' οὕτως.
 A. Ἦ καὶ κόνιν συνθεῖς σὺ ποιεῖς χρυσίον;
 180 B. Τίς δ' ἄλλος, ἢ τίς ἢ φύσις;
 A. Ἐκ πλειόνων δέ, τίς λόγος, ἀπιστουμένων
 πίστιν γενέσθαι;
 B. Οὐδεῖς, ἔμοι γε φαίνεται. A. Παύσεις ποτὲ
 πλούτου κακίστου βέλτιον;
 185 Οὐκοῦν ὀμῆ τὰ πάντα, οὐδὲ πάντοτε,
 ἔσθων, κυβεύων,
 πλέων, ὀδεύων, δυστυχῶν, εὐημερῶν,
 ἀπεμπολῶν, τὶ κτώμενος,
 χαίρων, στενάζων, ἐν φίλοις, ἐν συμπόταις,
 190 ἐμῶν τὸν ὄρκον,
 ὡς οἱ τροφῆς τε καὶ ποτοῦ πεπλησμένοι.
 B. Πολλῆς τὸ πρᾶγμα συμφορᾶς.
 A. Ἄλλ' οὐδὲ πάντων εἶνεχ', ὡς ἀλώσιμος,
 ἐπὶ κρατηθῆς
 195 ἔργου, λόγου, σκιᾶς τε καὶ τυραννίδος.
 B. Ὡς γοῦν τὰ πολλὰ φαίνεται.
 A. Τὰ πάνθ' ὑβρίζεις καὶ Θεὸν καὶ πράγματα.
 B. Πῶς δὴ τὰ πάντα;

- B. Εἶναι περίσσιος κόπος, φῶς φανάρι.
 A. Καὶ ὄρκοι περισσότεροι τί χρειάζονται, ἂν ἔχει δύναμη ὁ ἕνας;
- 170 B. Τίποτα νομίζω.
 A. Τὸ πλῆθος τῶν ὄρκων δὲν εἶναι γνώρισμα τῆς πίστεως.
 B. Δὲν εἶναι ἀλλιῶς ὀρθὰ μιλεῖς.
 A. Ἦ καθόλου λοιπὸν νὰ μὴν ὀρκίζεται κανεὶς ἢ σπάνια.
 B. Αὐτὸ θὰ ἦταν τὸ καλύτερο.
- 175 Ἦνας ὄρκος ἂν παραβιαστεῖ, παραβιάζονται ὄλοι.
 B. Πολὺ καλὴ ἢ σκέψη!
 A. Ἦσως θὰ μιλήσει κάποιος ὅπως πιστεύει τὸ πλῆθος.
 B. Ὑπάρχει τέτοια γνώμη.
 A. Μήπως ἀναχωνεύοντας ἐσὺ τὴ σκόνῃ κάνεις χρυσάφι;
- 180 B. Ποιὸς ἄλλος ἢ ποιὰ φύση;
 A. Ποιὸς λόγος ὑποχρεώνει ἀπὸ πολλὰ ποὺ δὲν πιστεύομε νὰ προξενηθεῖ πίστη;
 B. Κανένας, ἔχω τὴ γνώμη. A. Θὰ παύσεις κάποτε νὰ πλουτεῖς κάκιστα, πράγμα ποὺ εἶναι τὸ καλύτερο;
- 185 Δὲ θὰ ὀρκιστεῖς λοιπὸν σὲ ὄλα, οὔτε πάντοτε τρώγοντας καὶ παίζοντας ζάρια, ταξιδεύοντας, ὀδοιπορώντας, δυστυχώντας, εὐημερώντας, ξεπουλώντας καὶ κάτι ἀγοράζοντας, χαίροντας, ἀναστενάζοντας ἀνάμεσα σὲ φίλους καὶ συμπότες,
- 190 κάνοντας ἐμετὸ τὸν ὄρκο, ὅπως αὐτοὶ ποὺ ἔχουν γεμίσει ἀπὸ φαγητὰ καὶ ποτὰ.
 B. Τὸ πράγμα εἶναι μεγάλη συμφορά.
 A. Ἄλλὰ δὲ θὰ ὀρκιστεῖς γιὰ ὄλα τὰ πράγματα, γιατί θὰ πέσεις ἂν νικηθεῖς
- 195 ἀπὸ ἔργο, λόγο, κάποιο ἴσκιο καὶ βία τυράννων.
 B. Ὡπως φαίνεται νὰ γίνεται τίς πιὸ πολλές φορές.
 A. Προσβάλλεις τότε τὰ πάντα καὶ τὸ Θεὸ καὶ τὰ πράγματα.
 B. Πῶς λοιπὸν ὄλα;

- A. Εἰς ἔν τὰ πάντα συντιθείς, οὐκ ὄντ' ἴσα.
- 200 Σπάρτος τόδ' ἐστὶν ἡνίας.
 Τί δ'; οὐχί, φήσεις, καὶ Θεός ποτ' ὀμνύων
 εὐρίσκεθ' ἡμῖν,
 ὡς αἱ Γραφαὶ γοῦν; Ἦ τί καὶ κρεῖσσον Θεοῦ;
 B. Τί κρεῖσσον οὐχ εὐρίσκεται.
- 205 A. Εἰ δ' οὔτι κρεῖσσον, οὐδ' ἂν ὀμνύοι ποτέ.
 B. Πῶς οὖν λέγουσι;
 A. Λέγει τι, τοῦτο δ' ὄρκος ἐστὶ τοῦ Θεοῦ.
 B. Πῶς οὖν καθ' ἑαυτοῦ λέγεται;
 A. Πῶς; οὐδ' ἂν εἴη παντελῶς, εἰ ψεύδεται;
- 210 B. Φρικτὸν λέγεις τι.
- Φύσις γάρ ἐστι καὶ τὸ ἀψευδεῖν Θεοῦ
 οὐκ ἔστιν ὅστις ἀντερεῖ.
 B. Τί δ' ἢ Παλαιά; A. Οὐ τὸν ὄρκον κωλύει,
 ζητεῖ δ' ἀληθῆ.
- 215 Καὶ γὰρ φονεύειν τηνικαῦτ' ἦν ἔννομον,
 νῦν δ' οὐδὲ παίειν. B. Τοῦ χάριν;
 A. Τόθ' ἢ τελευτῆ τῶν κακῶν ἐκρίνετο,
 νῦν καὶ τὸ κινουῦν.
 B. Οὐτῶ δοκεῖ μοι. Καὶ γὰρ ἦλθ' ἐπὶ πλεόν.
- 220 A. Ὡστ' οὐδ' ὀμεῖται σωφρονῶν.
 B. Τί οὖν; δέδωκας ἔστιν οἷς, ὡς νηπίοις,
 τροφῆς τὰ πρῶτα,
 ὡς ἂν λάβωσι καὶ τροφήν τὴν ὕστερον;
 A. Ὅρθῶς γε καὶ σοφώτατα.
- 225 B. Καὶ Παῦλος ὤμνυ, φασί. A. Τίς τόδ' εἶπέ σοι;
 Ὡς λῆρος ἦν τις!

199. Μὴν ἀναμιγνύεις τὰ θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα, αὐτὸς εἶναι ὁ κανόνας ποὺ θεσπίζει ὁ ποιητής.

- A. Συνδυάζοντας σ' ένα τὰ πάντα, ἐνῶ δὲν εἶναι ἴσα.
 200 Σκοινὶ τοῦ χαλιναριοῦ εἶναι τοῦτο.
 Ἄλλὰ δὲ θὰ πεῖς ὅτι καὶ τὸ Θεὸ κάποτε
 τὸν βρίσκομε νὰ ὀρκίζεται,
 ὅπως μᾶς λένε οἱ Γραφές. Καὶ τί εἶναι καλύτερο ἀπὸ τὸ Θεό;
- B. Τίποτε καλύτερο δὲν ὑπάρχει.
- 205 A. Κι ἂν δὲν εἶναι τίποτα καλύτερο, δὲ χρειάζεται ὄρκος.
 B. Πῶς τὸ λένε λοιπὸν οἱ Γραφές;
 A. Λέει κάτι κι αὐτὸ ἀποτελεῖ ὄρκο τοῦ Θεοῦ.
 B. Πῶς λέγεται ὅτι ὀρκίζεται στὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό του;
 A. Πῶς; Μῆτε ποὺ θὰ ὑπῆρχε καθόλου, ἂν λέει ψέματα;
- 210 B. Λὲς κάτι φρικτό.
 A. Εἶναι ἡ φύση τοῦ Θεοῦ νὰ μὴ λέει ψέματα.
 Κανένας δὲν ἔχει ἀντίρρηση γι' αὐτὸ
 B. Ἡ Παλαιὰ τί λέει; A. Δὲν ἐμποδίζει τὸν ὄρκο
 ἀλλὰ θέλει νὰ εἶναι ἀληθινός.
- 215 A. Γιατί τότε ἦταν νόμιμο καὶ νὰ φονεύεις;
 τῶρα δὲν εἶναι νόμιμο μῆτε νὰ χτυπᾶς. B. Γιὰ ποιὸ πράγμα;
 A. Τότε κρινόταν ἡ ἐκτέλεση τοῦ κακοῦ,
 τῶρα κρίνεται καὶ ἡ πρόθεση.
 B. Ἔτσι νομίζω. Τῶρα σημαδεύει τὸ ἀνώτερο.
- 220 A. Ὡστε ὁ φρόνιμος μῆτε ποὺ θὰ ὀρκιστεῖ.
 B. Λοιπὸν; Ἔδωσες σέ μερικοὺς ποὺ ἦταν νήπια
 τὴν πρώτη τροφή,
 γιὰ νὰ λάβουν καὶ τὴν κατοπινή;
 A. Σωστά καὶ πολὺ σοφά.
- 225 B. Κι ὁ Παῦλος ὀρκιζόταν, λένε. A. Ποιὸς σοῦ τὸ εἶπε;
 Τί φλυαρία εἶναι αὕτη!

- B. «Μάρτυς Θεός μοι», καί, «Θεὸς τόδ' ἱστορεῖ»,
ταῦτ' οὐκ ἦν ὄρκου; A. Καὶ τίνος;
Πίστωσις ἐστὶ τοῖς τοσοῦτοις ἀρραγῆς.
- 230 B. Ἐμοὶ δὲ δώσεις;
A. Καὶ πάντα μοι γένοιο Παῦλος εἰς σθένος.
Στάθμη δικαία τοῦτό γε.
B. Θυμὸς τι λήψεται; A. Εὐγε, τηνικαῦτα δὴ,
ἐπάν τι συμβῆ.
- 235 Ἀπλοῦν κακὸν τι χεῖρον, ἢ δισσὸν δοκεῖ;
Οἶον τόδ' ἐστί·
τὸ δ' οὐ προκληθέντ' ἀθρόως ὄρκω πεσεῖν.
Τί φαίνεται σοι; B. Ναὶ φθόνος.
A. Τί δ', ἂν προκληθεῖς, ἄλλο χεῖρον εἰργάσω;
- 240 B. Τοῦτ' αὐτὸ δὴ πού.
Εἰ δ' ἐξ ἀγνοίας; A. Μεῖον. Ἄλλ' ὑπεύθυνος,
ᾧ ἦν τὸ κίνημ' ἐξ ἐμοῦ.
B. Εἰ δ' οὐκ ἄκων μὲν, κινδύνων δ' ἐλευθερῶν;
A. Ἄλλος δότω τις.
- 245 B. Εἰ δ' ἐγγράφοι τις, ὄρκον οὐκ ὁμωμοκῶς;
A. Τί οὖν τὸ γράμμα βούλεται;
Χειρόγραφον δὲ τῶν δεσμῶν δεσμεῖ πλέον.
B. Εἰ δ' ἐξ ἀνάγκης;
A. Πῶς οὐ τέθνηκ'; ἐχρῆν δὲ πρόσθεν καὶ θανεῖν.
- 250 B. Εἰ δ' οὐ Γραφῶν προκειμένων;
A. Σελὶς τὸ σεπτόν, ἢ Θεὸς χαρίζεται;
B. Δῆλον τόδ' ἐστί.
A. Φοβῆ τὸ δέρμα, τὸν Θεόν δ' ἐγὼ πλέον.
B. Πολλοῖς συνήθης ἢ νόσος.

238. Συχνὰ ἔτσι λέγεται ὁ διάβολος.

- B. «Μάρτυράς μου ὁ Θεός» καὶ «ὁ Θεὸς τὸ ξέρει».
 Αὐτὰ δὲν ἦταν ὄρκοι; A. Τί ὄρκοι;
 Εἶναι βεβαίωση ἀράγιστη γιὰ τόσο μεγάλα πράγματα.
- 230 B. Θὰ παραχωρήσεις τὸ ἴδιο καὶ σ' ἐμένα.
 A. Μακάρι νὰ σὲ ἔβλεπα στὴ δύναμη σὰν Παῦλο.
 Αὐτὸ εἶναι δίκαιο μέτρο.
 B. Θὰ δώσωμε κάτι καὶ στὸ θυμό; A. Πολύ καλὰ τότε βέβαια,
 ὅταν συμβεῖ κάτι.
- 235 Τὸ ἀπλὸ κακὸ εἶναι νομίζεις χειρότερο ἢ τὸ διπλό;
 Ὅπως γιὰ παράδειγμα τοῦτο.
 Νὰ πέσεις στὸν ὄρκο χωρὶς νὰ προκληθεῖς,
 πῶς σοῦ φαίνεται; B. Ναί, φθόνος.
- A. Κι ἂν προκληθεῖς τί ἄλλο χειρότερο ἔκανες;
- 240 B. Αὐτὸ τὸ ἴδιο ἀκριβῶς.
 Ἄν εἶναι ἀπὸ ἄγνοια; A. Εἶναι λιγότερο ἀλλὰ εἶμαι ὑπεύθυνος
 γιὰ ὅσα προέρχονται ἀπὸ μένα.
 B. Κι ἂν δὲν εἶναι ἀθελά μου ἀλλὰ γιὰ νὰ ἐλευθερώσω ἀπὸ κίνδυνο
 A. Ἄς τὸ δώσει κάποιος ἄλλος.
- 245 B. Ἄν τὸ γράψει κάποιος χωρὶς νὰ ὀρκιστεῖ;
 A. Ποιὸς εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς γραφῆς;
 Τὸ χειρόγραφο δεσμεύει πιὸ πολὺ ἀπὸ τὰ δεσμά.
 B. Ἄν αὐτὸ γίνεῖ ἐξ ἀνάγκης;
 A. Πῶς δὲν ἔχει πεθάνει; Ἐπρεπε πρῶτα ἀκόμα καὶ νὰ πεθάνει.
- 250 B. Ἄν δὲν ὑπάρχουν προηγούμενα Γραφές;
 A. Τὸ γραμμένο φύλλο ἢ ὁ Θεὸς χαρίζει τὸ σεβασμὸ;
 B. Αὐτὸ εἶναι φανερό.
 A. Τὸ χαρτὶ ἐσὺ φοβᾶσαι, ἐνῶ ἐγὼ πιὸ πολὺ τὸ Θεό.
 B. Σὲ πολλοὺς εἶναι συνηθισμένη ἡ ἀρρώστια.

- 255 A. Πολλοῖς τόδ' ἐστίν· οἶον εἴ τις δεσπότην
 παίων, ἀτιμῶν,
 τὸν δοῦλλον ἢ ἀφεῖτο, ἢ τιμᾶν θέλοι.
 B. Πολλῆς γε τῆς ἀτιμίας!
 A. Ἡ καὶ βασιλέως εἰκόνα σώζοιτό τις,
 260 αὐτὸν καθαιρῶν.
 B. Ἐχει μὲν οὕτω. Τοῦτο προστίθει δ' ἔτι,
 εἴπερ τι λείπει τῷ λόγῳ.
 A. Ἡ γλῶσσ' ὁμώμοχ', ἡ δὲ φρῆν ἀνώμοτος,
 πολλοὶ λέγουσιν.
 265 Ἐπαντα πρόσθεν, ἢ ὄρκος, σοφίζεται.
 Μηδεὶς πλανάσθω μηδ' ὀλως.
 Ὅρκος μὲν ἐστίν, ἡ δὲ διπλὴ πόσον
 κακὸν πρόσσεσι!
 B. Σκοπῶ. Τί δ' ὄρκος; A. Τῶν δεδογμένων ὁ νοῦς.
 270 B. Ἐφριξ' ἀκούων οἷς λέγεις.
 A. Λέγεις μὲν. Οὐπω δ' οἶδα πρὶν πείρα μάθω.
 Πίστις γὰρ ἔργον.
 Φρίσσουσι μὲν τοι καὶ σύες παραυτίκα,
 συὸς βοῶντος. B. Ὡδ' ἔχει.
 275 A. Ἄλλ' οὐ μέγ' οὐδέν. Εἰ δὲ καρδίας λόγος
 ἄψαιτ', ἐπαινῶ.
 B. Τί δ'; οὐ τὸ λουτήριον ἐστὶ μοι καθάρσιον;
 A. Ἔστι. Σκόπει δέ. B. Τί σκοπῶ;
 A. Οὐ τοῦ τρόπου πάντως γε, τῶν δ' ἐπταισμένων.
 280 B. Τρόπου δέ, πῶς ἄν;
 A. Οὕτω μόνως ἄν, ἣν τι καὶ προεκπλύνῃ.
 B. Νοῶ. A. Φόβος γὰρ τοῦ πρόσω·
 πολλῶν δὲ συγχώρησις οὐ τιμητέα.
 B. Πῶς ἄν τόδ' εἴποι;

- 255 A. Πολλοὶ τὸ ἔχουν αὐτό· ὄπως τὸν κύριο κάποιος
 ἐνῶ χτυπᾷ καὶ προσβάλλει,
 ἀφήνει τὸ δοῦλο του ἢ νὰ τὸν τιμᾷ θέλει.
 B. Πολὺ μεγάλη ἀτιμία!
- A. Εἴτε κι ἂν διατηρεῖ κανένας τὴν εἰκόνα τοῦ βασιλιᾶ
 260 καὶ τὸν ἴδιο ἐκθρονίζει.
 B. Ἔτσι βέβαια εἶναι. Πρόσθεσε ἀκόμα καὶ τοῦτο,
 ἂν κάτι λείπει ἀπὸ τὸ λόγο μας.
 A. Ἡ γλῶσσα ἔχει ὀρκισθεῖ, ἡ ψυχὴ δὲν ὀρκίστηκε,
 λένε πολλοί.
- 265 Ὅλα τὰ σκέφτεται πρὶν ὀρκιστεῖ.
 Κανεὶς νὰ μὴν πλανηθεῖ καθόλου.
 Ὁ ὄρκος εἶναι κακὸ ἀλλὰ ἡ ἀπάτη .
 πόσο κακὸ δὲν προσθέτει!
 B. Ἐξετάζω· τί εἶναι ὄρκος. A. Τὸ νόημα ὅσων ἀποφασίσαμε.
- 270 B. Ἐφριξα ἀκούοντας αὐτὰ ποὺ λές.
 A. Τ' ἀναφέρεις. Δὲν τὰ ξέρω ὅμως ἂν δὲν ἀποχτήσω τὴν πείρα
 Τὸ ἔργο κάνει τὴν πίστη. τους.
 Νιώθουν φρίκη καὶ οἱ χοῖροι,
 ὅταν γρυλλίζει χοῖρος. B. Ἔτσι εἶναι.
- 275 A. Μὰ δὲν εἶναι καθόλου μεγάλο. Ἄν ὅμως ὁ λόγος τὴν καρδιὰ
 ἀγγίξει, τὸ ἐπαινῶ.
 B. Τί λοιπόν· τὸ βάπτισμα δὲν εἶναι γιὰ μένα καθαρτήριο;
 A. Εἶναι· ἐξέτασε. B. Τί νὰ ἐξετάσω;
 A. Ὅχι πάντως γιὰ τὸν τρόπο ἀλλὰ γιὰ τὰ σφάλματα.
- 280 B. Γιὰ τὸν τρόπο, πῶς νὰ ἐξετάσω;
 A. Ἔτσι μονάχα, ἂν κάτι τὸ πλύνει πιὸ πρῶτα.
 B. Τὸ ἐννοῶ. A. Πρέπει νὰ ὑπάρχει φόβος γιὰ τὸ τί μᾶς περιμένει.
 Ἡ συγνώμη ἢ γενικὴ δὲν πρέπει νὰ τιμᾶται.
 B. Πῶς νὰ τὸ πεῖ αὐτὸ;

- 285 A. Μή που δέησις δευτέρου καθαρσίου;
 B. Τί δ' ἔστι τοῦτο; γνώρισον.
 A. Ἔστι δὲ μακρῶν δακρῶν καὶ τήξεως.
 B. Μή μοι γένοιτο.
 A. Δεινὸν προέσθαι δῶρον εὐκολώτερον.
- 290 B. Πλάκες τὰδ' εἰσι τοῦ Θεοῦ.
 A. Θεοῦ γὰρ εἰσιν· ἐγγράφοις δὲ καρδίας
 πλαζί γε τῆς σῆς.
 Βούλει μαθεῖν ὡς τοῦτο τοῦ φθόνου πάλη,
 τοῖς σοῖς φθονοῦντος δεξιοῖς;
- 295 B. Εἰπῶν ὀνήσεις· πολλὰ γὰρ παλαίωμαι.
 A. Ἄκουε. B. Φάσκε.
 A. Ἦκουσά σου λέγοντος οὐκ ἀδακρυτί.
 B. Τί τοῦτο; οὐκ ἀρνήσομαι.
 A. Ὡς ἦν ποτ' εἰπῶν ὄντινον λόγον τύχω,
- 300 ὄρκον δὲ μὴ θῶ,
 ὡς οὐ τελείοις τοῖς λόγοις αἰσχύνομαι.
 B. Τοῦτ' ἔστι· ἐκεῖνο ἐμφανῶς.
 A. Τὸ λείπον αὐτὸς προστιθῆς σὺ τῶ λόγῳ
 τόδ' ἔστιν ὄρκος,
- 305 κακὸν πλήρωμα τῆς δεινῆς φλογός.
 Πλάτων δὲ ποιεῖ καὶ τόδε
 ὡς μὴ θεόν τιν' ὀμνύειν τηρῶν σέβας.
 B. Εὖ οἶδ' ὃ φήσεις.
 A. Ἦν τις πλάτανος, καθ' ἧς ὤμνυ καὶ μόνης,
- 310 ἀλλ' οὐδὲ ταύτης εὐστόχως.

- 285 Μήπως χρειάζεται δεύτερο λουτρό;
 Β. Μάθε μου ποιό είναι αυτό.
 Α. Χρειάζεται πολλά δάκρυα και τοῦ σώματος λιώσιμο.
 Β. Ἴσως μὴ μοῦ λάχει ἐμένα.
 Α. Εἶναι ἐπικίνδυνο ν' ἀφήνεις τὸ εὐκολότερο δῶρο.
- 290 Β. Αὐτὰ εἶναι πλάκες τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ.
 Α. Εἶναι νόμος τοῦ Θεοῦ στίς γραμμένες
 πλάκες τῆς καρδιάς σου.
 Θέλεις νὰ μάθεις ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ πάλη τοῦ φθόνου
 ποῦ φθονεῖ ὁ,τι σοῦ ἴσχυται δεξιά;
- 295 Β. Θὰ μὲ ὠφελήσεις νὰ μοῦ τὸ πεῖς· γιατί πολεμοῦμαι πολὺ.
 Α. Ἴσως. Β. Λέγε.
 Α. Σὲ ἄκουσα ὄχι χωρὶς νὰ κλαίω.
 Β. Τί ἄκουσες; Δὲ θ' ἀρνηθῶ.
 Α. Ὅτι ὅποιοδήποτε λόγο τύχει νὰ πῶ κάποτε
- 300 καὶ δὲν κάνω ὄρκο,
 ντρέπομαι γιατί οἱ λόγοι μου δὲν εἶναι τέλειοι.
 Β. Εἶναι φανερό αὐτὸ ποῦ ἔλεγα.
 Α. Ὅτι λείπει τὸ προσθέτεις ἐσὺ στὸ λόγο σου.
 Αὐτὸ εἶναι ὄρκος
- 365 τῆς φοβερῆς φλόγας κακὸ πλήρωμα.
 Ὁ Πλάτωνας κάνει τὸ ἐξῆς·
 κρατώντας σεβασμὸ δὲν ὀρκιζόταν στ' ὄνομα κανενὸς θεοῦ.
 Β. Ξέρω καλά αὐτὸ ποῦ θὰ πεῖς.
 Α. Ἦταν ἓνα πλατάνι καὶ σ' αὐτὸ μόνο τὸ πλατάνι ὀρκιζόταν
- 310 ἀλλὰ οὔτε καὶ σ' αὐτὸ εὐστοχα.

Ἄλλ' οἶδεν ἢ τόν, τίνα δ', οὐ προσῆν ἔτι.

Τί τοῦτο δ' ἔστιν

δρκου σκιά τις, ἔμφασίς τ' ἀνόνημος.

B. Ἄνορκος δρκος. Ὡς ζένον!

- 315 *A.* Μὰ τὸ δαιμόνιον οἱ σοφοί. *B.* Πανορκία
τοῦτ' ἔστιν ἤδη.

A. Πέρας τόδ' ἔστω τοῦ λόγου. *B.* Διψῶντά με
λείπειν ἀπειλεῖς ὡς τάχος.

A. Εἰ μὲν τοι μικρὸν δρκος εἶναί σοι δοκεῖ,

- 320 τοῦτ' οὐκ ἐπαινῶ.

Εἰ δ' ἔστιν, ὡσπερ ἐστί, τῶν φρικτῶν λίαν,

κάγώ τι τολμῶ τῶν καλῶν·

αὐτόν γέ σοι τὸν δρκον, δρκους ἐκτρέπου.

B. Ἐχεις τὸ νῆκος.

- 325 *A.* Εἰ τοῦτο ἔχοιμι, Χριστέ μου, σὲ δοξάζω
τὸν θαυματουργόν, ὡς παρός.
Πάντες δ' ὁμορροθοῦντες εἰπόμεν τάδε,
ἀμήν, γένοιτο.

Γιατί ἤξερε σέ τί δέν ἔπρεπε νά ὀρκισθεῖ.

Τί ἦταν αὐτό;

Ἔνας ἴσκιος τοῦ ὄρκου, ἓνα σημάδι ἀνώνυμο.

B. Ὅρκος χωρίς ὄρκιση. Τί παράξενο πράγμα!

315 A. Στὸ δαιμόνιο ὀρκίζονταν οἱ σοφοί. B. Καθολικὸς ὄρκος ἦταν ἤδη αὐτό.

A. Ἐδῶ ἄς τελειώνει ὁ λόγος μας. B. Διψασμένο ἀπειλεῖς γρήγορα νά μ' ἀφήσεις.

A. Ἄν νομίζεις ὅτι ὁ ὄρκος εἶναι κάτι ἀσήμαντο
320 αὐτὸ δέν τὸ ἐπιδοκιμάζω.

Ἄν ὁμως εἶναι, ὅπως καὶ εἶναι, κάτι ἀπὸ τὰ πιὸ φρικτά, τολμῶ κι ἐγὼ νά κάνω κάτι ἀπὸ τὰ καλά.

[σεσ τή νίκη.

Ἄποδοκιμάζω αὐτὸν τὸν ὄρκο γιὰ σένα, ἀπόφευγε τοὺς ὄρκους. Κέρδι-

325 A. Ἄν κέρδισα σ' αὐτό, Χριστέ μου, σέ δοξάζω ἐσένα τὸ θαυματοουργό, ὅπως παλαιά.

Κι ὅλοι μὲ σύμφωνη ψυχὴ ἄς ποῦμε τοῦτα

Ἄμην, γένοιτο.

ΚΑΤΑ ΘΥΜΟΥ

- Θυμῷ χολοῦμαι τῷ συνοίκῳ δαίμονι,
 οὔτος δίκαιος τῶν χόλων ἐμοὶ μόνος,
 εἰ δεῖ τε καὶ πάσχειν γε τῶν εἰωθότων.
 Ἐπεὶ γὰρ ὄρκον τῷ λόγῳ κατείχομεν,
 5 σιγῆς φέροντες καρπὸν ἄξιον λόγου·
 πάμπαν τιν' ὄρκου ρίζαν εἰδότες χόλον,
 πολλαῖς σὺν ἄλλαις, αἷς τὸ δεινὸν φύεται,
 τὴν ἀγριωτάτην τε καὶ μελαντάτην
 καὶ τὴν, Θεοῦ διδόντος, ἐξαιρήσομεν,
 10 τέμνοντες, ὡς οἶόν τε, τῇ λόγου τομῇ.
 Αἰτῶ καὶ πρῶτον, μὴ χολοῦσθαι τῷ λόγῳ.
 Οὕτω γὰρ ἐστὶν ἡ νόσος τῶν ἀσχέτων,
 ὥστ' ἀγριοῦσθαι πολλάκις καὶ ταῖς σκιαῖς,
 αὐτοῖς τε τοῖς σφῶν γνησίοις παραινέταις.
 15 Δεῖ δ', ὡς ἔοικε, μὴ τι μαλθακὸν λέγειν,
 κακοῦ τοσοῦτου τῷ λόγῳ προκειμένου·
 ἀλλ' ὡς πυρὸς βρέμοντος ἀγρίαν φλόγα,
 πηδῶντος, αἰθύσσοντος ἐντινάγμασι
 πολλοῖς, ἄνω ρέοντος ἐμψύχῳ φορᾷ,
 20 λάορως ἀεὶ τὰ πρόσθεν οἰκειουμένου,

ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΘΥΜΟΥ

- Μὲ πιάνει θυμὸς κατὰ τοῦ δαίμονα ποὺ μένει μαζί μου·
 αὐτὸς ὁ θυμὸς εἶναι ὁ μόνος δίκαιος γιὰ μένα,
 ἂν χρειαστεῖ νὰ πάθω καὶ κάτι ἀπὸ τὰ συνηθισμένα.
 Γιατὶ ὅταν ὁ λόγος μας κρατοῦσε ἄνεργο τὸν ὄρκο,
- 5 δίνουμε περίφημη συγκομιδὴ σιγῆς.
 Γνωρίζαμε πέρα πέρα πῶς ὁ θυμὸς εἶναι μιὰ ρίζα τοῦ ὄρκου,
 μαζί μὲ πολλὲς ἄλλες ποὺ κάνουν νὰ φυτρώσει τὸ κακό,
 ἢ πιὸ ἄγρια καὶ πιὸ σκοτεινὴ·
 κι αὐτὴν θὰ ξεριζώσουμε μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ
- 10 κόβοντάς την, ὅσο εἶναι δυνατό, μὲ τὸ μαχαίρι τῆς λογικῆς.
 Ζητῶ, κι εἶναι τὸ πρῶτο, νὰ μὴ θυμῶνεις μὲ τὸ λόγο.
 Γιατὶ αὐτὴ εἶναι ἡ νόσος ὅσων δὲν συκρατοῦνται,
 ὥστε ν' ἀγριεύουν πολλὲς φορὲς καὶ μὲ τοὺς ἴσκιους
 ἀλλὰ καὶ μὲ τοὺς γνήσιους δικούς τους συμβούλους.
- 15 Κι ὅπως εἶναι σωστό, δὲν πρέπει νὰ λέμε τίποτα ὑποχωρητικό,
 ὅταν τόσο μεγάλο κακὸ ἀντιμάχεται τὴ λογικὴ μου.
 Ἄλλὰ ὅπως τὴν ἄγρια φλόγα τῆς φωτιᾶς ποὺ μου γγρίζει,
 ποὺ ἀναπηδᾷ κι ἀναφλογίζει μὲ ἀναρριπίσματα
 πολλὰ καὶ χύνεται πρὸς τὰ ἐπάνω μ' ἔμψυχη ὀρμὴ
- 20 καὶ κατατρώει ὀρμητικὰ ὅ,τι βρίσκει μπροστὰ τῆς

ὕδωρ, κόνιν πέμποντας εὐνάσαι βίᾳ·
 ἢ θῆρα λόχμης ἐκφανέντα συσκίου,
 φρίσσοντα, πῦρ βλέποντα, ἐξαφρούμενον,
 μάχης ἐρώντα, καὶ φόνων καὶ πτωμάτων,
 25 λόγχαις, κυνηγοῖς, σφενδόταις καταιχμάσαι
 ἴσως ἂν οὕτω τοῦ πάθους γενοίμεθα
 κρείσσους, Θεοῦ διδόντος, ἢ τι μετρίως
 σχοίημεν. Οὐδὲ τοῦτο τῶν μικρῶν ἐμοί,
 κακοῦ μεγίστου καὶ τις ἔνδοσις μικρά,
 30 ὡς τοῖς βαρείας ἐκ νόσου στενουμένοις.

Μικροῦ δ' ἄνωθεν τὴν νόσον σκεψώμεθα,
 ἥτις, πόθεν τε καὶ ὅπως φυλακτέα,
 ἀνδρῶν παλαιῶν συλλογὰς σκοπούμενοι,
 ὅσοι διεσκέψαντο πραγμάτων φύσεις.
 35 Εἰσὶν μὲν οἱ λέγουσιν αἵματος ζέσιν,
 τοῦ γειτονοῦντος καρδίᾳ, τὴν ἔκστασιν·
 ὅσοι νέμουσι τὴν νόσον τῷ σώματι,
 ὡσπερ τὰ πολλὰ τῶν παθῶν ἄλλοις τισίν.
 Ἄλλοι δ' ὄρεζιν εἶπον ἀντιπλήξεως
 40 (ψυχῇ διδόντες τὴν βλάβην, οὐ σώματι),
 ὀργὴν δὲ τὴν ὀρμῶσαν· εἰ δ' ἔνδον μένει
 λοχῶσα, τοῦτο μνησικακίαν τυγχάνειν
 ὅσοις δ' ἔδοξεν ἡ νόσος τοῦ συνθέτου,
 ζέσιν μὲν εἶπον αἵματος, τὴν δι' αἰτίαν,
 45 ὄρεζιν εἶναι, συντιθέντες καὶ λόγον.

Ταῦθ' ὡς ἔχει μὲν, οὐχὶ νῦν σκοπητέον.
 Ἐκεῖνο μὲν τοι καὶ λίαν τῶν γνωρίμων,
 ὡς νοῦς ἀπάντων ἡγεμῶν· ὃν σύμμαχον
 δέδωκεν ἡμῖν κατὰ παθῶν ὁ Δεσπότης.
 50 Ὡς οὖν χαλάζης οἱ δόμοι σκεπάσματα,

- καὶ τῆς πετᾶμε νερὸ καὶ χῶμα νὰ τὴν καταλαγιάσομε μὲ βία·
 ἢ ὅπως τὸ θηρίο πού προβάλλει ἀπὸ τὴ σύσκια λόχμη,
 πού ἀνατριχιάζει βλέποντας τὴ φωτιὰ καὶ ἀφρίζει,
 λυσσάει γιὰ μάχη κι αἵματα καὶ σκοτωμένους,
 25 μὲ λόγγες θέλομε, κυνηγόσκυλα καὶ σφεντόνες νὰ τὸ σκίσομε,
 ἴσως ἔτσι θὰ ὑποτάξομε τὸ πάθος μας
 μὲ τὴ δύναμη τοῦ Θεοῦ ἢ θὰ τὸ μετριάσομε.
 Μῆτε τοῦτο δὲν εἶναι γιὰ μένα ἀπὸ τὰ μικρά.
 Σὲ μέγιστο κακὸ καλὴ εἶναι καὶ ἡ μικρὴ ὑποχώρηση,
 30 ὅπως σ' ἐκείνους πού ἀσφυκτιοῦν ἀπὸ βαριὰ ἀρρώστια.

- Ἦς ἐξετάσομε λίγο παραπάνω τὴν ἀρρώστια·
 ποιά εἶναι, ἀπὸ ποῦ ἦρθε καὶ πῶς νὰ τὴν ἀντιμετωπίσομε
 ἐξετάζοντας τὶς σκέψεις τῶν παλιῶν σοφῶν,
 ὅσοι ἐρεῦνησαν τὴ φύση τῶν πραγμάτων.
 35 Εἶναι μερικοὶ πού λένε ὅτι εἶναι βρασμὸς τοῦ αἵματος
 πού γειτονεύει στὴν καρδιὰ ἢ ἀλλοφροσύνη.
 Τὸ λέν ὅσοι ἀπονέμουν τὴ νόσο στὸ σῶμα,
 ὅπως τὰ πιὸ πολλὰ πάθη σὲ διάφορα ἄλλα.
 Ἦς ἄλλοι εἶπαν ἐπιθυμία γι' ἀνταπόδοση τοῦ χτυπήματος
 40 (ἀποδίδοντας τὸν ἐρεθισμὸ στὴν ψυχὴ κι ὄχι στὸ σῶμα)
 τὸ θυμὸ, πού ξεσπᾷ ἂν μένει μέσα μας
 νὰ ἐλλοχεύει, λένε πῶς εἶναι μνησικακία.
 Ἦς ὅσοι πίστεψαν ὅτι ἡ νόσος εἶναι σύνθετη
 τὴν εἶπαν βρασμὸ τοῦ αἵματος, καὶ ἡ αἰτία
 45 πῶς εἶναι ἐπιθυμία συνενώνοντας μαζί καὶ τὸ λόγο.

- Πῶς εἶναι αὐτὰ τὰ ζητήματα, ἅς μὴν τὰ ἐξετάσομε τώρα.
 Ἐκεῖνο ὅμως εἶναι καὶ μάλιστα ἀπὸ τὰ πιὸ γνωστά,
 ὅτι ὁ νοῦς εἶναι ὁ ἡγεμόνας ὄλων· αὐτὸν σύμμαχο
 μᾶς τὸν ἔδωσε κατὰ τῶν παθῶν ὁ Κύριος.
 50 Ἦς ὅπως τὰ σπίτια προφυλάγουν ἀπὸ τὸ χαλάζι,

- θάμνοι δὲ κρημνῶν, καὶ βυθῶν ἐρείσματα,
 τείχη δὲ τοῖς φεύγουσιν ἐκ μάχης τινός·
 οὕτω λογισμὸς πρὸς χόλου παρουσίαν.
 Ὅταν καπνίζῃ τὸ φλέγον τὴν σὴν φρένα,
 55 πρὶν πῦρ ἀνάψαι, καὶ ριπισθῆναι φλόγα,
 ὅταν ποτ' αἰσθη πνεύματος κινουμένου,
 εὐθὺς Θεῶ πλάκῃθι, καὶ τόνδ' ἐννοῶν
 ὡς σοῦ προεστῶθ', ὧν τε κινῆ, μάρτυρα,
 αἰδοῖ φόβῳ τε τὴν φορὰν τοῦ πράγματος
 60 ἐπίσχες, ἄχρισ ἢ νόσος παρήγορος.
 Εὐθὺς βόησον τῶν μαθητῶν ῥήματα·
 «ἐπιστάτα, κλύδων με δεινὸς ἀμφέπει».
 Τίναξον ὕπνον, καὶ σὸν ἐξώσεις χόλον,
 ἕως λογισμοῦ καὶ φρενῶν ἐπικρατεῖς,
 65 ὧν πρῶτόν ἐστιν ἡ νόσος κατάκλυσις
 ἕως χαλινόν, ἵππος ὡς δυσήνιος,
 οὐπω δακῶν ὁδοῦσιν ἔρχετ' εὐδρομος,
 πνέων δρόμον τε καὶ φάραγγας, καὶ βάθη,
 θυμῷ σκοτώσας ὀμμάτων ὁδηγίαν.
 70 Ρᾶον γὰρ ἐστὶν ἀρχόμενον ἀγζαι λόγῳ,
 ἢ πρῶτον ἀρπάσαντα κατασχεῖν βίᾳ.
 Αὐτὸς γὰρ αὐτὸν ἐκκᾶων οὐχ ἴσταται,
 ἕως λογισμὸν κρημνίσῃ τὸν ἱππότην.
 Ἐπειτά μοι, τὸ αἰσχος ἡλίκον, σκόπει,
 75 οἷον τίθησι τὸν κακῶς πεπληγότα.
 Τῶν μὲν γὰρ ἄλλων αἱ νόσοι καὶ λάθριοι,
 ἔρωσ, φθόνος, λύπη τε καὶ μῖσος κακόν·
 τινῶν δὲ φαίνοντ' οὐδ' ὄλωσ, ἢ τι βραχύ,
 ἀλλ' ἐνδον εἰσὶν αἱ νόσοι κατάσχετοι.
 80 Τυχὸν γὰρ ἐκτάκειεν ἐν βάθει φρενός,

κι οί θάμνοι σέ στηρίζουν στοὺς γκρεμοὺς καὶ τὰ βάραθρα,
καὶ τὰ τείχη εἶναι γιὰ ὄσους φεύγουν ἀπὸ τὴ μάχη,
αὐτὸ εἶναι κι ὁ λογισμὸς ὅταν εἶναι παρὼν ὁ θυμὸς.

- Ἦταν καπνίζει αὐτὸ πού φλογίζει τὰ φρένα σου,
55 προτοῦ ἀνάψει ἢ φωτιά κι ἀναρριπιστεῖ ἢ φλόγα,
ὅταν νιώσεις κάποτε νὰ σαλεύει τὸ πνεῦμα,
εὐθὺς ἀγκάλιασε τὸ Θεὸ καὶ ἐννοώντας τον
ὡς προστάτη σου καὶ μάρτυρα ὄσων πράττεις
ἀπὸ ντροπὴ καὶ φόβο τὴν ντροπὴ τοῦ πράγματος
60 σταμάτα, ὥσπου ἢ ἀρρώστια νὰ θεραπευθεῖ.
Φώναξε ἀμέσως, ὅ,τι φώναζαν οἱ μαθητές,
«Δάσκαλε, μᾶς βασανίζει φοβερὴ τρικυμία».
Ἄποτιναξε τὸν ὕπνο σου καὶ θὰ διώξεις τὴν ὀργή σου,
ὅσο εἶσαι κύριος τοῦ λογισμοῦ καὶ τοῦ νοῦ σου,
65 πού εἶναι τὰ πρῶτα πού κατακλύζει ἢ ἀρρώστια,
κι ὅσο σὰν ἓνα δύσκολο ἄλογο, τὸ χαλινάρι
μασώντας μὲ τὰ δόντια ἀκόμα δὲν πηγαίνεις τρέχοντας
περνώντας δρόμους καὶ φαράγγια καὶ βάθη
μὲ θολωμένα ἀπὸ τὸ θυμὸ τὰ ὀδηγητικὰ μάτια.
70 Γιατὶ εἶναι πιὸ εὐκόλο στὴν ἀρχὴ νὰ τὸν πνίξεις μὲ τὴ λογικὴ,
παρὰ ἀφοῦ πιὰ σ' ἔχει ἀρπάξει νὰ τὸν ὑποτάξεις μὲ τὴ βία.
Γιατὶ ὁ θυμὸς ἀνάβοντας ἀπὸ μόνος του δὲ σταματᾷ,
ὥσπου νὰ κατακρημνίσει τὸν καβαλλάρη λογισμό.

- Ἦπειτα κοίταξε σέ παρακαλῶ ἢ τόση ντροπὴ
75 πῶς κάνει αὐτὸν πού ἔχει χτυπηθεῖ ἄσχημα ἀπ' τὴ μανία.
Οἱ ἀρρώστιες ἀπ' τ' ἄλλα πάθη μποροῦν καὶ νὰ κρυφτοῦν
ὁ ἔρωτας, ὁ φθόνος, ἡ λύπη καὶ τ' ὀλέθριο μίσος.
Ἦλλα πάλι μῆτε πού φαίνονται καθόλου ἢ κάτι λίγο
ἀλλὰ οἱ ἀρρώστιες ἔχουν περιοριστεῖ μέσα.
80 Μπορεῖ καὶ νὰ λιώσουν στὸ βάθος τῆς ψυχῆς,

πρὶν καὶ γενέσθαι τοῖς ὀρῶσιν ἐκφανεῖς.
 Κέρδος δὲ λανθάνουσα καὶ δυσπραγία.
 Θυμὸς δ' ὄλον γυμνόν τε καὶ δῆλον κακόν,
 εἰκὼν προκύπτουσ' οὐχ ἐκόντος σώματος.

- 85 Εἴ σοί τις ὤπται τῶν ἀλόντων τῷ πάθει,
 οἶδας σαφῶς ὃ φημι, καὶ γράψει λόγος.
 Ἐσοπτρον ἐχρῆν ἐστάναι χολουμένοις,
 ὡς ἂν βλέποντες, ἀλλὰ τὴν αὐτῶν ὕβριν
 μικρὸν χαλῶεν, τοῦ πάθους ἐξ ὕψεως,
 90 κατηγορῶ σιγῶντι κάμπτοντες φρένα.

Ἦ καὶ τόδ' ἔστη, καυτὸς ὕβριστῆς ὁ σός,
 ἐν ᾧ κατόψει σαυτόν, εἰ σχολὴν ἄγοις.
 Πάθος γὰρ οἷς ἔν, κοινὰ καὶ συμπτώματα.
 Ὑφαιμον ὄμμα, καὶ θέσεις διάστροφοι,

- 95 τρίχες συῶδεις, καὶ γένυς διάβροχος,
 ὠχρὰ παρειά, νεκρότητος ἔμφασις·
 ἄλλων ἐρυθρά, καὶ μολιβδῶδης τινῶν·
 ὀπως ἂν, οἴμαι, καὶ τινα χρώσας τύχοι
 ὁ μανιῶδης καὶ κάκιστος ζωγράφος·
 100 αὐχὴν διοιδῶν, ἐγκυλούμεναι φλέβες,
 πνοὴ λόγον κόπτουσα καὶ πυκνουμένη,
 λυσοῶδες ἄσθμα, καὶ φρυγάμ' ἀσχημονοῦν,
 μυκτῆρ πλατύς τε καὶ πνέων ὄλην ὕβριν.
 Κρότοι τε χειρῶν, καὶ ποδῶν ἐξάλματα,
 105 κύψεις, στροφαί, γέλωτες, ἰδρῶτες, κόποι·
 τίνος κοποῦντος; οὐδενός, πλὴν δαίμονος.
 Νεύσεις ἄνω τε καὶ κάτω, λόγου δίχα,

91. Ὁ Γρηγόριος θέλει βλέποντας τὸ θυμωμένο ν' ἀποφο-
 ρομε κι ἐμεῖς τὴν ἴδια εἰκόνα.

προτοῦ φανερωθοῦν γιὰ νὰ τίς δοῦμε.

Κέρδος εἶναι καὶ ἡ κακοτυχία ποὺ κρύβεται,
ἐνῶ ὁ θυμὸς εἶναι γυμνὸ κι ὀλοφάνερο κακὸ,
εἰκόνα ποὺ προβάλλει ἐνὸς σώματος ποὺ δὲ θέλει.

- 85 Ἐὰν ἔχεις δεῖ κάποιον ἀπὸ ὅσους κυριεύτηκαν ἀπὸ τὸ πάθος,
ξέρεις καλὰ αὐτὸ ποὺ λέγω καὶ θὰ τὸ γράψει ὁ λόγος·
θὰ πρέπει νὰ στέκεται καθρέφτης σ' ὅσους θυμώνουν
νὰ βλέπουν σ' αὐτὸν καὶ τὴν ὕβρη τῆ δικῆ τους βέβαια
νὰ χαμηλώνουν λίγο παρατηρώντας τὸ πάθος,
90 λυγίζοντας τὸ φρόνημά τους στὸν κατήγορο ποὺ σιωπᾷ.

Στ' ἀλήθεια στήθηκε καθρέφτης κι ὁ ἴδιος ὁ δικός σου ὕβριστής,
ὅπου μέσα θὰ δεῖς τὸν ἑαυτὸ σου, ἂν ἔχεις σχολή,
γιατὶ σ' ὁποιους ἔχουν τὸ ἴδιο πάθος θὰ δεῖς καὶ κοινὰ συμπτώματα,
ματωμένο βλέμμα καὶ μάτια ποὺ ἀλλοιοθωρίζουν,

- 95 τρίχες ὀρθῆς καὶ μουσκεμένα γένια
ὠχρὸ πρόσωπο, δεῖγμα νεκρότητας,
κατακόκκινο σ' ἄλλους καὶ σ' ἄλλους μελανό,
ὅπως θὰ τύχαινε, νομίζω, νὰ χρωματίσει κάποιον
ὁ ξέφρενος καὶ πάγκακος ζωγράφος.
100 Τράχηλος πρησμένος, φλέβες ἐξογκωμένες,
λαχάνιασμα ποὺ κόβει τὸ λόγο καὶ πυκνώνει ὀλοένα,
λυσσασμένο κοντανάσασμα καὶ τρεμούλιασμα ποὺ ἀσχημίζει,
ρουθούνια διάπλατα ποὺ ξεφυσοῦν κάθε προσβολή,
ἄχτυπῆματα τῶν χεριῶν καὶ πηδήματα ποδιῶν,
105 σκυψίματα, στροφές, γέλια, ἰδρώτας, κόποι.
Ποιὸς κοπιᾶζει; κανεὶς ἐκτὸς ἀπ' τὸ δαίμονα.
Κινήματα τοῦ κεφαλιοῦ ἐπάνω καὶ κάτω, χωρὶς λόγο

- γνάθοι φουσωμεναί τε καὶ ψοφούμεναι,
 ὡς δὴ τις ἄλως· παιομένη τε δακτύλοις
 110 ἢ χεῖρ ἀπειλεῖ, καὶ ψόφων προοίμιον.
 Καὶ τάπὶ τούτοις τίς παραστήσει λόγος;
 Ὑβρις, ἀραγμός, αἰσχροτής, ψευδορκίαί,
 γλώσσης ζεύσης δαυιλῆ ραντίσματα,
 οἶον θάλασσα, ἐξαχνιζούσης πέτρας.
 115 Λέγει κακὸν τὸ μὲν τι, τοῦδ' ὄρμην ἔχει,
 τῷδε στενοῦται, καὶ παραυτικ' ἄγνοεῖ.
 Καὶ τοῖς παροῦσιν ἡρεμοῦσι δυσφορεῖ·
 ζητεῖ τὰ πάντα συνδονεῖσθαι τῷ κλόνῳ.
 Αἰτεῖ κεραυνούς, γίνετ' ἀστραπηφόρος,
 120 αὐτῷ μένοντι δυσχεραίνει τῷ πόλῳ.
 Τὸ μὲν τι ποιεῖ τῶν κακῶν, τῷ δ' ἔστι
 τὸν νοῦν. Φρονεῖ γάρ, ὡς δράσας ἢ βούλεται.

- Κτείνει, διώκει, πυρπολεῖ. Τούτων δὲ τί;
 Ὁὕτω τυφλὸν τι καὶ μάταιον ἢ ζέσις!
 125 Ἐφωνός ἐστιν, ἀσθενής, βοηλάτης,
 ρήτωρ, Μίλων, τύραννος ἡμῖν ἀθρόως.
 Ὁ δυσγενής τε καὶ πένης, τὸν εὐγενῆ,
 τὸν εὐποροῦντα, δυσγενέστατον καλεῖ,
 πένητα· δουλόμορφον, ἢ λώβη βροτῶν,
 130 τὸν ἄνθος ὥρας· δυσκλεῆ τὸν εὐκλέα,
 ὁ μῆδ' ὅς ἐστι, μῆθ' ὄθεν, λέγειν ἔχων.
 Οὐκ οἶδα κλαυθμός, ἢ γέλως τὸ δρώμενον.
 Πᾶν ὄπλον ἐστὶ τῷ χόλῳ, καὶ μὴ παρόν.
 Πίθηκός ἐστι, καὶ Τυφωὲς γίννεται.
 135 Ἀποστρέφει τὴν χεῖρα, κυρτοῖ δακτύλοις,
 ζητεῖ λόφον τιν', ἢ τὸν Αἰτναῖον πάγον,

109. Τὰ σαγόνια τοῦ θυμωμένου κάνουν παρόμοιο θόρυβο μ' αὐτὸν ποὺ γίνε
 ται στὸ ἄλωσι.

- μάγουλα πού φουσκώνουν και πλαταγούν,
 όπως γίνεται στ' άλωνι κρατώντας τὰ δάχτυλα
 110 τὸ χέρι φοβερίζει· κι εἶναι προοίμιο φασαρίας.
 Κι ὅσα ἐπακολουθοῦν ποιὸς λόγος θὰ τὰ παραστήσει;
 Προσβολή, τράνταγμα, αἰσχύροτητα, ψευδορκίες,
 γλώσσας πού βράζει πλούσια ραντίσματα,
 όπως θάλασσα πάνω σὲ πέτρα πού ἀχνίζει.
- 115 Τὸ ἓνα τὸ λέει κακό, συγκρατεῖ τὴν ὀρμὴ τοῦ ἄλλου,
 στενοχωρεῖται μὲ τὸ τρίτο καὶ τ' ἀγνοεῖ μὲ μιά.
 Μὲ τὰ παρόντα ὅταν εἶναι ἤσυχα δυσφορεῖ,
 ζητεῖ ὅλα νὰ συγκλονίζονται ἀπὸ τὴν ταραχή,
 θέλει κεραυνούς· καὶ νὰ τὸς κρατώντας τὴν ἀστραπή,
- 120 τὸν ἴδιο τὸν οὐρανὸ πού μένει ἀκίνητος ἐπιτιμᾷ.
 Κάνει ἓνα κακὸ καὶ τὸ ἄλλο τὸ δίνει τροφή
 στὸ νοῦ. Πιστεύει ὅτι ἔχει πράξει ὅ,τι θέλει.
- Σκοτώνει, καταδιώκει, βάζει φωνές. Γιὰ ποιὸ σκοπὸ;
 Ἔτσι τυφλὸ καὶ μάταιο πράγμα εἶναι ὁ θυμὸς.
- 125 Εἶναι δίχως φωνή, ἀδύναμος, φωνακλάς,
 ρήτορας, Μίλωνας· καὶ μαζὶ τύραννός μας.
 Ὁ ταπεινὸς στὴ γενιά καὶ φτωχὸς, τὸν εὐγενή
 καὶ πλούσιο, τὸν ἀποκαλεῖ ταπεινότατο,
 φτωχὸ· σκλαβόμουτρο καλεῖ ὁ ἄχρηστος
- 130 τὸν ἀνθὸ τῆς νιότης· ἄδοξο τὸν ἐνδοξο,
 αὐτὸς πού μῆτε ποιὸς εἶναι, μῆτε ἀπὸ ποιὸν μπορεῖ νὰ πεῖ.
 Γιὰ κλάματα ἢ γιὰ γέλια εἶναι ὅ,τι γίνεται, δὲ γνωρίζω.
 Κάθε ὄπλο χρησιμοποιεῖ ὁ θυμὸς κι ἄς μὴν τὸ διαθέτει.
 Εἶναι πίθηκος καὶ γίνεται Τυφωέας.
- 135 Συστρέφει τὸ χέρι, κυρτώνει τὰ δάχτυλα.
 Γυρεύει βουνὸ ἢ τὸ βράχο τῆς Αἴτνας.

- ὡς σφενδονήσων καὶ μακρὰν βία χερῶς
 ὁμοῦ βέλος τε καὶ τάφον τῷ δυσμενεῖ.
 Τί πῦρ ἐφέξει τὴν ὕβριν, χάλαζα τίς;
 140 Ὅταν κενώσῃ τῶν λόγων τὰ σφενδόνας,
 αἱ χεῖρες εὐθύς, ἀγγέμαχοι προσβολαί,
 μάχη βία τε, καὶ κρατεῖ τοῦ δυσμενοῦς.
 Ὁ δυστυχέστερός τε καὶ κρατούμενος.
 Ἦτταν γὰρ οἶδα τὸ κρατεῖν ἐν χεῖροσι.
 145 Ταῦτ' οὐχὶ δαίμων; καὶ πέρα, πλὴν πτώματος.

- Καὶ πτώματ' εἶδον ἔστιν ὧν δονουμένων,
 ὅταν φέρωνται τῇ φορᾷ τοῦ πνεύματος.
 Ταῦτ' οὐκ ἀλλοτριώσις ἐνδήλως Θεοῦ;
 Πῶς δ' οὐ; Θεοῦ γὰρ τὸ πρᾶον καὶ ἡμερον,
 150 οὐ καθυβρίζειν οὐ καλὸν τὴν εἰκόνα,
 μορφὴν ἐπεισάγοντας ἀγνοουμένην.
 Οὐδὲν τοσοῦτον ἡμῖν ἢ ἐμπληξία,
 οὐπω τοσοῦτον αἱ νόσοι τῶν σωμάτων.
 Ταῦτ' οὐχ ἐκόντων, ἀλλὰ δυστυχῶν πάθη,
 155 εἰ καὶ πονηρά, καὶ παροῦσι δάκνομαι
 (τὸ γὰρ παρὸν πως τοῖς κακουμένοις πλέον)
 οἴκτου τε μᾶλλον ἢ κατάρας ἄξιον.
 Καὶ τῶν κακῶν τὸ δῆλον ἀσφαλέστερον·
 τό δ' οὐ δοκοῦσι προσπεσόν, λυμαίνεται.
- 160 Μέθη κακὸν μὲν· πῶς γὰρ οὐ; τίς δ' ἀντερεῖ;
 Καὶ τοῦθ' ἐκόντων· οἱ γὰρ ὧν ἐστ' αἴτιον
 οὐκ ἀγνοοῦντες, ἀλλ' ὅμως ἠττώμενοι,
 αὐτοὶ προδήλως τοῦ κακοῦ γεννήτορες.
 Ἄλλ' οὖν ἐκεῖ μὲν τοῦ κακοῦ τὸ δυσχερές,
 165 γέλως, ὃν εἷς ἔπαυσεν ὕπνος αὐτίκα.
 Θυμοῦ δ' ὑπερκλύσαντος, εἰ χεῖρον, λέγε,

- γιὰ νὰ σφενδονίσει μακριὰ μὲ δυνατὸ χέρι
 μαζί βέλος ἀλλὰ καὶ μνήμα γιὰ τὸν ἐχθρό του.
 Ποιὰ φωτιά θὰ σταματήσει αὐτὴ τὴν ὕβρη καὶ ποιὸ χαλάζι;
 140 Ὅταν ἀδειάσει τοὺς λόγους ἀπὸ τὴ σφεντόνα του
 χρησιμοποιεῖ εὐθύς τὰ χέρια, χτυπᾷ ἀπὸ κοντά.
 Μὲ τὴ μάχη καὶ τὴ βία νικᾷ τὸν ἐχθρό του.
 Αὐτὸς ποὺ εἶναι ὁ ἴδιος δυστυχέστερος καὶ νικημένος.
 Θεωρῶ ἥττα νὰ νικᾷς τοὺς κατώτερούς σου.
- 145 Ὁ δράστης δὲν εἶναι δαίμονας κι ἀκόμη πιὸ πολὺ; Βγάλε τὴν πτώση.
 Ἄλλὰ εἶδα καὶ πτώσεις μερικῶν ποὺ κλονίζονται ἀπὸ θυμὸ,
 ὅταν τοὺς σπρώχνει ἡ δύναμη τοῦ θυμοῦ τους.
 Αὐτὴ δὲν εἶναι ὀλοφάνερα ἀλλοτριώση ἀπὸ τὸ Θεό;
 Πῶς ὄχι; Ὁ Θεὸς ἔχει τὴν πραότητα καὶ τὴν ἡμεράδα
 150 καὶ δὲν εἶναι σωστὸ νὰ προσβάλλομε τὴν εἰκόνα του,
 καὶ νὰ παρουσιάζομε μιὰ ἄλλη ἄγνωστη μορφή.
 Δὲν εἶναι τόσο μεγάλη γιὰ μᾶς καὶ
 οὔτε τόσο βαριές οἱ σωματικὲς ἀρρώστιες.
 Αὐτὰ δὲν εἶναι πάθη θεληματικὰ ἀλλὰ κάποιων δυστυχησμένων,
 155 ἂν καὶ εἶναι ὀδυνηρὰ κι ὅταν μὲ βροῦν μὲ δαγκώνουν,
 (τὸ πάθος ποὺ εἶναι παρὸν γιὰ ὅποιους ὑποφέρουν εἶναι βαρύτερο)
 κι ἀξίζουν τὸν οἶκτο πιὸ πολὺ παρὰ τὴν κατάρα.
 Κι ἀπ' ὅποιο κακὸ εἶναι φανερό, εἶσαι πιὸ ἀσφαλισμένος
 καὶ ὅποιο μᾶς εὐρεὶ ἀνυποψίαστους μᾶς καταστρέφει.
- 160 Κακὸ ἢ μέθη· πῶς ὄχι καὶ ποιὸς θὰ φέρει ἀντίρρηση;
 Πάθος τῆς θέλησης κι αὐτό· κι ὅποιους καταλάβει,
 δὲν τὸ ἀγνοοῦν ἀλλὰ νικημένοι ἀπ' αὐτὸ
 εἶναι ὀλοφάνερα οἱ ἴδιοι πρῶξενοι τοῦ κακοῦ.
 Ἄλλὰ ἐκεῖ ἡ δυσκολία τοῦ κακοῦ εἶναι
 165 γιὰ γέλια καὶ τὴ σταματᾷ ἕνας ἄμεσος ὕπνος.
 Ὅταν δμῶς ξεχειλίσαι ὁ θυμὸς, λέγε, ἂν χειρότερο

- τί τῶν ἀπάντων οἶδας, ἢ τι φάρμακον;
 Ἄλλοις μὲν ἔστιν εἰς φρένας πεσὼν Θεός·
 θυμὸς δὲ πρῶτον τῷ Θεῷ φράσσει θύρας,
 170 ἅπαξ ὑπερσχών· ἢ δ' ὑπόμνησις Θεοῦ,
 χεῖρον· συνάπτει καὶ Θεὸν ταῖς ὕβρεσιν.
 Αὐτῷ λίθους ποτ' εἶδον, ὦ δεινοῦ πάθους!
 ριπτουμένους, κόνιν τε καὶ πικροὺς λόγους.
 Τῷ ποῦ, τίσι τε καὶ ὅπως ἀλωσίμῳ;
 175 Νόμοι παρωθοῦνται, οὐ διεγνώσθη φίλος,
 ἐχθρός, πατήρ, γυνή τε, συγγενεῖς, ἴσα.
 Μιᾶς φορᾶς ἅπαντα, χειμάρρου θ' ἑνός.
 Ἦν καὶ τις ἐνστή, τὸν χόλον μεθειλκυσεν
 εἰς αὐτόν, ὥσπερ θηρίον ψοφήμασιν,
 180 αὐτός τε χρήζει συμμάχων ὁ σύμμαχος.
 Τούτοις μὲν οὖν μάλιστα κάμπτεσθαι λόγοις·
 οὐ γὰρ δεήση πλειόνων, ἂν εὖ φρονῆς.

 Εἰ δ' ἔστ' ἐπωδῆς χρεῖα σοι καὶ μείζονος,
 βίους σκόπει μοι τῶν πάλαι καὶ τῶν νέων,
 185 ὅσοι ποτ' ἔσχον ἐκ τρόπου παρρησιάν,
 τίνες μάλιστα προσφιλέστατοι Θεῷ
 τί πρῶτον, ἢ μέγιστον ἐξησηκῆότες,
 Μωσῆς ἐκεῖνος, Ἀαρών, οἱ φίλτατοι,
 Δαυὶδ, Σαμουήλ, εἶτα Πέτρος ὕστερον;
 190 Οἱ μὲν γε μαστιχθεῖσαν Αἴγυπτον τόσαις
 πληγαῖς ἀσωφρόνιστον εἶχον· ἀλλ' ὅμως
 φειδοῖ προσήγονθ' ὡς τὸ Φαραῶ θράσος,
 ἕως ἐπεκλύσθησαν ἐκ τῆς ὕβρεως,
 οἷς μὴ τὸ μακρόθυμον ἤνεγκεν σέβας,
 195 ὡς ἂν μάθωσι πάντες αἰδεῖσθαι τόδε.
 Κρεῖσσον θρασὺν γὰρ ἢ πρᾶον περιφρονεῖν.

- έχεις δεῖ ἀπὸ ὁποιοδήποτε ἄλλο ἢ ποιὸ φάρμακο ξέρεις.
 Σὲ ἄλλα πάθη φάρμακο εἶναι ὁ Θεὸς ὅταν ἔρθει στὴ σκέψη.
 Μὰ ὁ θυμὸς πρῶτα φράζει τὴν εἴσοδο στὸ θεὸ
- 170 μαὶ καὶ ὑπερισχύσει· ἡ ὑπόμνηση τοῦ Θεοῦ
 εἶναι χειρότερο· ἀνακατεύει καὶ τὸ Θεὸ στὶς βρισιές του.
 Εἶδα κάποτε στὸ Θεὸ πέτρες, -τί φοβερὴ μανία-
 νὰ πετοῦν καὶ χῶματα καὶ λόγους πικρούς.
 Σ' αὐτὸν ποὺ νὰ τὸν συλλάβεις ποῦ καὶ μὲ τί καὶ πῶς μπορεῖς;
- 175 Παραβιάζονται οἱ νόμοι, δὲν ἀναγνωρίζεται ὁ φίλος.
 Ἐχθρὸς, πατέρας, γυναίκα, συγγενεῖς, ἴδια ὄλα.
 Στὴν ἴδια γραμμὴ ὄλα, ἓνας χεῖμαρρος τὰ κυλᾷ.
 Ἄν κάποιος ἄλλος ἀνακατευτεῖ στρέφει τὸ θυμὸ του
 σ' ἐκεῖνον, ὅπως τὸ θηρίο ὅπου ἀκούει θόρυβο,
- 180 καὶ τότε ὁ σύμμαχος ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ συμμάχους.
 Μ' αὐτὰ τὰ λόγια πρέπει κυρίως νὰ λυγίσεις,
 δὲ θὰ χρειαστεῖς περισσότερα, ἂν εἶσαι φρόνιμος.
- Κι ἂν σοῦ χρειάζεται ξόρκι μεγαλύτερο
κοίταξε τοὺς βίους τῶν παλιῶν καὶ τῶν νέων.
- 185 ὅσοι μὲ τὴ ζωὴ τους ἀπόχτησαν παρρησία·
ποιοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἦταν ἐξαιρετικὰ ἀγαπητοὶ στὸ Θεὸ
καὶ ποιὸ ἦταν τὸ πρῶτο ἢ τὸ μεγαλύτερο ποῦ ἔκαναν.
 Ὁ μέγας Μωυσῆς καὶ ὁ Ἀαρών, οἱ πολυαγαπημένοι,
 ὁ Δαβὶδ, ὁ Σαμουὴλ κι ἔπειτα ἀργότερα ὁ Πέτρος.
- 190 Αὐτοὶ μαστιγωμένη τὴν Αἴγυπτο ἀπὸ τόσες
 πληγές τὴν ἐβλεπαν ἀσωφρόνιστη· ἀλλὰ ὁμοῦ
 μὲ πραότητα ἀντιμετώπιζαν τὴ θρασύτητα τοῦ Φαραώ,
 ὥσπου ἐξαιτίας τῆς περηφάνειάς τους κατακλύστηκαν ἀπὸ τὸ νερό,
 αὐτοὶ ποῦ ἡ μακροθυμία δὲν τοὺς προκάλεσε σεβασμὸ,
- 195 γιὰ νὰ μάθουν ὅλοι νὰ τοὺς σέβονται.
 Εἶναι καλύτερο νὰ περιφρονεῖς ἓνα θρασὺ παρά ἓνα πρᾶο.

Αίνῳ Σαμουήλ, ὃς ποθ' ὕβριν δυσφορῶν,
 ρήξαντος αὐτῷ τὴν διπλοῖδα τοῦ Σαούλ,
 εἴτ' ἀζιωθεῖς, ὡς γε συγγνώμην ἔχειν,
 200 ἀφήκεν εὐθὺς τῷ λόγῳ τὴν αἰτίαν.
 Τοῦτου τί δ' ἂν γένοιτο ἡμερώτερον;

Δαυὶδ ὑπομνήσθητι, καὶ τῶν κρουμάτων,
 ἐξ ὧν πονηροῦ πνεύματος Σαούλ ποτε
 ἠλευθέρωσεν· εἴτ' ἀγνώμονος τυχῶν,
 205 φεύγων, ἄλύων τὸν περὶ ψυχῆς δρόμον,
 δοθέντος αὐτῷ τοῦ Σαούλ ἐφείσατο
 (καὶ τοῦτο δ' ἴστε), καὶ μόγις σεσωσμένος.
 Ἡ διπλοῖς γνώρισμα τῆς ἐξουσίας
 κεκαρμένη, φακός τε τοῦ κράνουσ κλαπεῖς.
 210 Τί δεῖ λέγειν τὸν υἱὸν ὡς ἠνέσχετο,
 τὸν πατροφόντην, καὶ τύραννον ἀπρεπῆ;
 Ὅπου γ' ἐκεῖνον καὶ κλάει τεθνηκότα,
 θρήνοις τε πολλοῖς ἀνακαλεῖ καὶ γόοις,
 τὸν μηνυτὴν τε τοῦ πάθους ἀμύνεται,
 215 ὡσπερ λαβῶν τιν' ἐχθρόν, οὐκ εὐάγγελον;
 ἢ γὰρ φύσις ἔμπροσθε τῶν ἐγκλημάτων
 ἔσται, λαβοῦσα τὸν τρόπον συνήγορον·
 ὡς καὶ προσάντης τῷ στρατῷ κατασταθεῖς,
 μικροῦ γενέσθαι τοῦ κράτους ἀλλότριος.
 220 Τί δ'; οὐ τὸν ὕβριστὴν Σεμεεὶ ἐκαρτέρει.
 Δύσφημον ὄντα τῷ κλέει τῆς εἰσόδου;
 Πέτρου δὲ δῆτα τοῦ σοφοῦ τεθαύμακα,

209. Α' Βασ. 24,5 καὶ 26,12: καὶ ἔλαβε Δαβὶδ τὸ δόρυ καὶ τὸν φακὸν τοῦ ὕδατος ἀπὸ προσκεφαλῆς αὐτοῦ.

- Ἐπαινῶ τὸ Σαμουήλ, πού δυσφορώντας γιὰ τὴν περιφρόνηση,
 ὅταν ὁ Σαοὺλ ἔσκισε τὸ ἐπανωφόρι του,
 ὁμῶς ὕστερα ἀξιώθηκε νὰ τοῦ ζητηθεῖ συγγνώμη.
- 200 Συχώρεσε εὐθύς μὲ τὸ λόγο τὸ σφάλμα.
 Ἄπ' αὐτὸ ποιὸ θὰ ἦταν πιὸ ἥμερο;
- Θυμήσου τὸ Δαβίδ καὶ τὴ μουσικὴ τῆς κιθάρας του,
 πού μ' αὐτὴν κάποτε ἀπὸ τὸ πονηρὸ πνεῦμα τὸ Σαοὺλ
 ἐλευθέρωνε· ἔπειτα ὁ Σαοὺλ στάθηκε ἀχάριστος.
- 205 Φεύγοντας καὶ περιπλανώμενος σὲ δρόμο μὲ κίνδυνο τῆς ζωῆς του,
 ὅταν τοῦ ἔπεσε στὰ χέρια ὁ Σαοὺλ τὸν λυπήθηκε
 (τὸ ξεῖρες βέβαια κι αὐτόν) ἐνῶ μόλις εἶχε σωθεῖ ὁ ἴδιος.
 Τὸ ἐπανωφόρι, τὸ σημάδι ὅτι ἦταν στὴν ἐξουσία τοῦ Δαβίδ,
 ψαλιδισμένο καὶ τὸ παγούρι κλεμμένο κοντὰ ἀπὸ τὸ κεφάλι.
- 210 Τί χρειάζεται νὰ ποῦμε πῶς ἀνέχτηκε τὸ γιό του;
 Τὸ φονιὰ τοῦ πατέρα καὶ τὸν ἄνομο τύραννο;
 Κι ὅταν κλαίει κι ἐκεῖνον νεκρὸ
 καὶ μὲ πολλοὺς τὸν ἀνακαλεῖ θρήνους καὶ κοπετούς,
 καὶ τιμωρεῖ τὸν ἀγγελιοφόρο τοῦ θανάτου,
- 215 σὰ νὰ εἶχε συλλάβει ἓνα ἐχθρὸ μὲ ὄχι καλὲς εἰδήσεις.
 Ἡ φύση δηλαδὴ μπροστὰ ἀπὸ τὰ ἐγκλήματα
 στάθηκε, κι εἶχε συνήγορο τὴν καλοσύνη τῆς ψυχῆς,
 ὥστε ἀφοῦ καὶ στὸ στρατό του ἔγινε δυσάρεστος
 παρ' ὀλίγο νὰ ἀποξενωθεῖ ἀπὸ τὴ βασιλικὴ ἐξουσία.
- 220 Καὶ μήπως δὲν ἀνεχόταν τὸν ὕβριστὴ Σεμεῖ,
 πού προμηνοῦσε ἀπαίσια γιὰ τὴ θριαμβευτικὴ εἴσοδό του.
 Ἐπίσης ἔχω θαυμάσει καὶ τὸ σοφὸ Πέτρο,

210. Τὸ γιό του: τὸν Ἄβεσσαλώμ.

221. Ἐννοεῖ τὴν εἴσοδο τοῦ Δαβίδ.

- ὡς μακροθύμως καὶ λίαν νεανικῶς
 ἤνεγκε Παύλου τὴν καλὴν παρρησίαν
 225 (καὶ ταῦτ' ἐν ἄστει τηλικούτῳ καὶ τόσοις
 ἐπαινέταις τε καὶ μαθηταῖς τοῦ λόγου),
 ὡς συντράπεζος οὐ καλῶς ἦν ἔθνεσιν,
 εἰ καὶ τόδ' ᾤετ' ὠφελήσειεν τὸν λόγον.
 Ἦν γὰρ τὸ κινουὸν καὶ μόνον Θεοῦ φόβος,
 230 ἢ τοῦ λόγου τ' ἔλλαμψις ἐκ κηρύγματος.
 Οὐκ ἂν παρέλθοιμ' οὐδὲ τὸ Στεφάνου καλόν,
 ὃν οἶδ' ἀπαρχὴν μαρτύρων καὶ θυμάτων.
 Αἰθίοις ἐχώννυτ'· ἀλλ' ὅμως, τοῦ θαύματος!
 μέσος λιθασμοῦ, φθόγγος ἐξηκούετο,
 235 αὐτός τε συγχώρησιν, ὡς εὐεργέταις,
 διδοὺς λιθασταῖς, τὸν Θεόν τ' αἰτούμενος.
 Ταῦτ' οὐ προδήλως τῆς Θεοῦ τυπώσεως,
 καὶ τῶν ἐκείνου καὶ παθῶν καὶ δογμάτων,
 ὃς ὢν Θεός τε καὶ κεραυνῶν δεσπότης,
 240 ὡς ἄμνός ἤγετ' εἰς σφαγὴν ἀφωνία;

- Ἐμπυσμάτων τε καὶ ραπισμάτων ὄσων
 ἠνέσχετ'! ἄχρις ὥτιου πεπληγός
 τὸ χρηστὸν οἶδε Μάλχος. Οὐκ ἐκρέυγασεν
 ἐνδεικτικόν τι καὶ γέμον παρρησίας
 245 οὐδ' εἰριζέν τι. Τὸν κακίᾳ τεθλασμένον,
 ἄκλαστον ἔσχε. Τὴν φρενὸς κουφὴν φλόγα
 σβέσειν λέγει μὲν, ὡς δὲ χρηστὸς φείδεται,
 ὡς ἂν κρατήσῃ τῷ πρῶν τὸ συγγενές.
 Τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα τοῦ σοῦ Δεσπότη.
 250 Οἶς, ἂν τι πάσχοις, ἀντισηκῶσεις τὰ σά,

227. Παρατηρεῖται ὅτι τὸ ἀντίθετο μᾶλλον ἐγίνε· ὁ Πέτρος κατηγορήθηκε ἀπὸ τὸν Παῦλο γιὰ τὸ ὅτι ἔμενε μακριὰ ἀπὸ τὰ ἔθνη «διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων».

- μέ πόση μακροθυμία και πόση γενναιοτήτα
 άνέχτηκε τούς θαρραλέους λόγους του Παύλου
 225 (κι αυτό σε μιὰ πόλη τόση και με τόσους
 έπαινέτες και άκροατές τής διδασκαλίας),
 ότι δέν έκανε καλά να είναι συντράπεζος με τὰ έθνη,
 άν και νόμιζε ότι αυτό θα ώφελήσει τὸ κήρυγμα.
 Γιατι τὸ μόνο που τὸν κινούσε ήταν ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ
 230 και ἡ λάμψη τής διδασκαλίας ἀπὸ τὸ κήρυγμα.
 Δὲ θα άποσιωπήσω και τοῦ Στεφάνου τὴν άρετή,
 που τὸν ξέρω ὡς άρχὴ τῶν μαρτύρων και τῶν θυμάτων.
 Τὸν καταπλάκωναν οἱ πέτρες άλλά τί θαυμα!
 μέσα ἀπὸ τὸ πετροβολητὸ άκουγόταν ἡ φωνή του,
 235 συγχωροῦσε ὁ ἴδιος σὰ να 'ταν εὐεργέτες του
 ὄσους τὸν χτυποῦσαν και παρακαλοῦσε και τὸ Θεό.
 Αὐτὰ δέν είναι όλοφάνερα μίμηση τοῦ Θεοῦ
και τῶν παθῶν εκείνου και τής διδασκαλίας του,
που άν και ήταν Θεός και τῶν κεραυνῶν κύριος,
 240 σάν άρνὶ ὀδηγοῦνταν στη σφαγή χωρίς διαμαρτυρία;

- Και φτυσίματα και ραπίσματα πόσα
 δὲ δέχτηκε! Μέχρι στὸ πληγωμένο του αυτί
 ένιωσε ὁ Μάλχος τὴν καλοσύνη του. Δέν κραύγασε
 κάτι που να φανερώνει ποιὸς είναι και να 'ναι γεμάτο ἀπὸ δύναμη
 245 οὔτε διαμαρτυρήθηκε γιὰ κάτι. Αὐτὸν που ἡ κακία τὸν λύγιζε
 δέν τὸν άφησε να τσακιστεῖ. Τὴν αδύναμη φλόγα τής ψυχῆς
 λέει ότι θα τὴ σβήσει, δέν τὸ κάνει ὅμως ὄλος καλοσύνη,
 γιὰ να κρατήσει με τὴν πραότητά του τούς συγγενικούς του.
 Τέτοια και τόσα πολλὰ τὰ παραδείγματα τοῦ Κυρίου σου.
 250 Μ' αὐτά, άν ὑποφέρεις κάτι, θα θεραπεῦσεις τὰ δικά σου

245. Ἦσ. 42, 2.

245. Αὐτόν: έννοεῖ τὸν άνθρωπο.

- κᾶν πάνθ' ὑποστῆς, τὸ πλεόν λελείψεται·
 εἶπερ τὸ πάσχειν κρίνεται πρὸς ἀξίαν.
 Ἄρκει τάδ' ἡμῖν εὐγενῆ παιδεύματα,
 πλακῶν νόμοι τε καὶ τρόποι τῶν ἐξ ὄρους,
 255 εἰ δεῖ τι τούτοις προστεθῆναι καὶ νόθον;
 Καὶ χειρὸν οὐδέν· ὥς τι κᾶν τοῖς χεῖροσι
 τῶν κρεισσόνων τε καὶ φίλων δρεψώμεθα.
 Ἔων γὰρ κρατεῖν καὶ σφόδρα, οὐ σφόδρ' αἰνετόν,
 τούτων κρατεῖσθαι καὶ λίαν, πόσον κακόν!
 260 Μεμνήσομαι δὲ καὶ τινων, καὶ συντόμως.
 Παίειν ἔμελλεν ὁ Σταγειρίτης τινά,
 λαβῶν ἐπ' αἰσχροῖς καὶ κακοῖς ἐγκλήμασι·
 θυμοῦ δ' ἐπεισελθόντος ἠνίκ' ἦσθετο,
 ἔσθη παλαίων τῷ πάθει, ὡς δυσμενεῖ.
 265 Μικρόν δ' ἐπισχῶν, εἶπεν (ὦ σοφοῦ λόγου!)
 «καινὸν πέπονθας. Προστάτην ἔσχες χόλον·
 εἰ μὴ γὰρ ὀργή, κᾶν δαρεῖς ἀπηλλάγης.

- Νῦν δ' αἰσχρὸν ἦν μοι τῷ κακῷ πλήττειν κακόν,
 κρατεῖν τε δούλου τοῦ πάθους ἠσσωμένον».
- 270 Οὕτως ἐκεῖνος. Τόν δ' Ἀλέξανδρον λόγος,
 εἰπόντος αὐτῷ Παρμενίωνός ποτε,
 πόλιν τίν' ἐξελόντι τῶν Ἑλληνίδων,
 εἶθ' ὃ δράσαι χρῆ πολλάκις σκοπούμενῳ,
 ὡς, εἶπερ ἦν ἐκεῖνος, οὐκ ἐφείσατο·
 275 «Ἄλλ' οὐδ' ἔγωγ' ἄν, εἶπερ ἦν, φάναι σύ γε.
 Σοὶ μὲν γάρ ἐστιν ὠμότης, τὸ δὲ πρᾶον
 ἐμόν, φυγεῖν τε τὴν πόλιν τοὺς κινδύνους».
- Κάκεινο δ' οἶον, ὡς ἐπαίνων ἄξιον;
 Ἐλοιδόρει τις τὸν μέγαν Περικλέα,
 280 πολλοῖς ἐλαύνων καὶ κακοῖς ὄνειδεσι

- κι ἂν ὑποφέρεις τὰ πάντα, δὲ θὰ ὑποφέρεις πέρ' ἀπ' τὸ κανονικοῦ
 ἂν τὸ νὰ ὑποφέρει κανεὶς κρίνεται ἀπὸ ὅ,τι τοῦ ἀξίζει.
 εἶναι ἄρκετὰ γιὰ μᾶς τοῦτα τὰ εὐγενικὰ μέσα παιδείας,
 οἱ πλάκες μὲ τοὺς νόμους καὶ οἱ ἐντολὲς ἀπὸ τὸ βουνό,
 255 ἢ χρειάζεται σ' αὐτὰ νὰ προστεθεῖ κάτι κι ἄς εἶναι καὶ νόθος;
 Δὲ θὰ συμβεῖ τίποτε χειρότερο· ὥστε ἀκόμα καὶ μὲ τὰ χειρότερα
 ν' ἀπολαύσομε τὰ καλύτερα ποὺ ἐπιθυμοῦμε.
 Γιατὶ εἶναι μεγάλο κακὸ νὰ κατανικιέσαι ἀπὸ αὐτά,
 ποὺ δὲν ἀποτελεῖ μεγάλο ἔπαινο νὰ τὰ κατανικᾷς.
 260 Θ' ἀναφέρω καὶ μερικοὺς ἀκόμα, σύντομα βέβαια.
 Ἦταν νὰ χτυπήσει κάποιον ὁ Σταγειρίτης
 ποὺ τὸν ἔπιασε σ' αἰσχρὰ καὶ κακὰ ἐγκλήματα.
 Ὅταν ὁμως ἐνίωσε ὅτι ἄρχισε νὰ θυμώνει,
 στάθηκε ἀντιπαλεύοντας τὸ πάθος, ὅπως μ' ἓνα ἐχθρό.
 265 Κι ἀφοῦ στάθηκε λίγο, εἶπε (ὦ ὁ λόγος ὁ σοφός!)
 «Σοῦ συμβαίνει κάτι πρωτόφαντο. Βρῆκες προστάτη τὸ θυμὸ
 ἂν δὲ θύμωνα, θὰ ἐφευγες ἀφοῦ θὰ τίς εἶχες φάει.
 Τώρα ὁμως θεώρησα ντροπὴ νὰ χτυπήσω τὸ κακὸ μὲ τὸ κακὸ,
 καὶ νὰ νικήσω τὸ δοῦλο, ἐνῶ εἶμαι δοῦλος στὸ πάθος».
 270 Ἔτσι ἔκανε αὐτός. Καὶ γιὰ τὸν Ἀλέξανδρο λέει ὁ λόγος·
 τοῦ εἶπε κάποτε ὁ Παρμενίωνας,
 ὅταν κυρίεψε μιὰ ἐλληνικὴ πόλη
 καὶ σκεφτόταν πολὺ τί ἔπρεπε νὰ κάνει ἔπειτα·
 ὅτι ἂν ἦταν ἐκεῖνος δὲ θὰ τὴ λυπόταν.
 275 «Μὰ κι ἐγώ, εἶπε ὁ Ἀλέξανδρος, ἂν βέβαια ἤμουν ἐσύ.
 Γνώρισμά σου ἡ ὠμότητα, ἡ πραότητα
 δικό μου καὶ νὰ γλιτώσει ἡ πόλη ἀπὸ τοὺς κινδύνους».
- Μὰ καὶ τὸ ἄλλο ἐκεῖνο δὲν ἀξίζει ἔπαινο;
 Ἔβριζε κάποιος τὸ μεγάλο Περικλῆ·
 280 κунηγώντας τον, μὲ πολλὰς καὶ ἀσχημὲς βρισιὰς

- (τῶν οὐδὲ τιμίων τις), ἄχρῖς ἐσπέρας.
 Ὁ δ' ἠσυχῆ τὴν ὕβριν, ὡς τιμῆν, φέρων,
 τέλος καμόντα καὶ βαδίζοντ' οἴκαδε
 προὔπεμψε λύχνῳ, τὸν χόλον τ' ἀπέσβεσεν.
 285 Ἄλλος δ' ὕβριστῆν, πλουσίαις ἐφ' ὕβρεσι
 προσθέντ' ἀπειλήν· «ὡς ὀλοίμην παγκάκως,
 εἰ μὴ κακὸν κακῶς σε κτείναιμι σθένων».
 Τούτοις ἀμείβεθ' ὡς φιλανθρώποις λόγους·
 «κάγῳ γ' ὀλοίμην, εἰ σε μὴ θείην φίλον».
 290 Κωνστάντιον δὲ (καὶ γὰρ εἰπεῖν ἄξιον,
 ὡς μὴ τὰ πρόσθεν τυγχάνη λόγου μόνα,
 περιφρονῆτέ θ' ὧν περ αὐτοὶ μάρτυρες),
 φασὶ ποτ' εἰπεῖν ἄξιον μνήμης λόγον.
 τίς δ' ἦν; ἐκεῖνον τῶν τις ἐν τέλει ποτέ,
 295 παρώξυν' ἡμῖν, οὐ φέρων τιμωμένους
 τιμαῖς τοσαύταις (καὶ γὰρ εὐσεβέστατος,
 εἰ πέρ τις ἄλλος βασιλέων, ὧν ἴσμεν, ἦν)·
 πολλοῖς δ' ἐπειπὼν καὶ τινα τοιοῦτον λόγον·
 «τί τῆς μελίσσης ἐστὶν ἡμερώτερον;
 300 ἀλλ' οὐδ' ἐκεῖνη τῶν τρυγόντων φεῖδεται»·
 ἤκουσε· «πῶς οὐκ οἶδας, ὧ βέλτιστε σύ,
 ὡς οὐδ' ἐκεῖνη κέντρον ἐστὶν ἀσφαλές;
 Παίει μὲν, αὐτὴ δ' εὐθέως ἀπόλλυται».
 Τοσαῦτ' ἔχεις σὺ τοῦ πάθους τὰ φάρμακα,
 305 πάντων δὲ μεῖζον, ὧν ἔφην, τὴν ἐντολήν,
 ἢ μηδὲ τὸν πλήσσοντα ὑβρίζειν ἐᾷ.
 «Οὐ γὰρ φονεύσεις», τοῖς πάλαι τεταγμένον·
 σοὶ μηδὲ χολοῦσθαί ἐστιν ἐντεταγμένον,
 μὴ τοί γε παίειν, μῆτε δὴ τολμᾶν φόνον.
 310 Τὸ πρῶτον εἴργων, οὐκ ἐᾷ τὸ δεῦτερον

(κι ούτε πού ήταν αξιόλογος πολίτης) ώς τὸ βράδυ.
 Αὐτὸς ὑπέφερε ἥσυχα τὴ βρισιὰ σὰ νὰ ἦταν τιμὴ
 κι ὅταν ὁ ὑβριστὴς του κουράστηκε κι ἔφυγε γιὰ τὸ σπίτι του
 τὸν πρόπεμψε μὲ τὸ λυχνάρι κι ἔσβησε τὴν ὀργή του.

285 Κι ἓνας ἄλλος στὸν ὑβριστὴ του, ὅταν στίς ἀφθονες βρισιές του
 πρόσθεσε καὶ τὴν ἀπειλὴ «ἀμποτε νὰ ἔχω πὰγκακο τέλος,
 ἂν μπορῶ καὶ δὲ σοῦ προκαλέσω κακὸ τέλος ὅπως σοῦ ἀξίζει»,
 ἀπάντησε μ' αὐτὰ τὰ πολὺ φιλόφρονα λόγια:
 «Κι ἐγὼ εὐχομαι νὰ πεθάνω ἂν δὲ σὲ κάνω φίλο».

290 Ὁ Κωστάντιος πάλι (ἀξίζει νὰ τ' ἀναφέρομε,
 γιὰ νὰ μὴ μιλοῦμε μόνο γιὰ τὰ παλιὰ,
 καὶ περιφρονοῦμε αὐτὰ πού εἴμαστε μάρτυρες του οἱ ἴδιοι)
 ὁ Κωστάντιος λένε πῶς εἶπε κάποτε ἀξιωματικὸν λόγο.

Ποιὸς ἦταν ὁ λόγος; Ἐνας ἀπὸ τοὺς ἄρχοντες του κάποτε
 295 τὸν ἐρέθιζε ἐναντίον μας, ἐπειδὴ δὲν ἀνεχόταν νὰ ἔχομε
 τόσο μεγάλες τιμές (γιατὶ ἦταν πάρα πολὺ εὐσεβής,
 περισσότερο ἀπ' ὄσους βασιλιάδες γνωρίζομε)
 ὕστερ' ἀπὸ πολλὰ εἶπε κι ἓνα τέτοιο λόγο:
 «Ποιὸ ζωντανὸ εἶναι πιὸ ἡμερο ἀπὸ τὴ μέλισσα;

300 ἀλλὰ ἀκόμα κι αὐτὴ δὲ λογαριάζει ὄσους τὴν τρυγοῦν».
 Τ' ἄκουσε κι εἶπε: «Ἄ, φίλε μου· πῶς γνωρίζεις
 ὅτι μῆτε αὐτὴ δὲν ἔχει ἐξασφαλισμένο τὸ κεντρί της;
 Χτυπᾷ μὰ κι ἐκεῖνη πεθαίνει ἀμέσως».

Τόσα φάρμακα διαθέτεις γιὰ τὸ πάθος
 305 καὶ μεγαλύτερο ἀπὸ ὄλα, πού εἶπα, τὴν ἐντολὴ
 πού δὲν ἀφήνει νὰ ὑβρίζομε μῆτε αὐτὸν πού μᾶς χτυπᾷ.
 «Οὐ φονεύσεις» εἶχε ὀριστεῖ γιὰ τοὺς παλιούς.
 Ἐσὺ ἔχεις διαταγὴ «μῆτε νὰ θυμώνεις κἂν»
 μῆτε νὰ χτυπᾷς, μῆτε νὰ σχεδιάζεις φόνο.

310 Ἐμποδίζοντας τὸ πρῶτο, δὲν ἀφήνει τὸ δεῦτερο·

- τὸ σπέρμ' ἀναιρῶν, τὸν στάχυν κεκώλυκε.
 Τὸ μῆδ' ὄρᾶν κάκιστα, μοιχείας τομῆ.
 Τὸ μῆδ' ὀμνύειν, φάρμακον ψευδορκίας.
 Τὸ μῆδὲ θυμοῦσθ' ἀσφάλεια πρὸς φόνον.
 315 Σκόπει γὰρ οὕτω· θυμὸς ἐκπέμπει λόγον,
 λόγος δὲ πληγὴν, ἢ δὲ πληγὴ τραύματα·
 ἐκ τραυμάτων δὲ τὸν φόνον γινώσκομεν.
 Θυμὸς πατὴρ πέφηνε τοῦ πικροῦ φόνου.
 Τοῦ μὴ φονεῦσαι τίς ποτ' ἤνεγκε γέρας;
 320 Τὸ μῆδὲ θυμοῦσθ' ἐστὶ τῶν αἰνουμένων·
 τοῦ μὲν γ' ὁ μισθός, ἢ φυγὴ τοῦ κινδύνου·
 τούτου δ' ἀμοιβή, γῆς μέρος τῆς τιμίας.
 Ἐκούε Χριστοῦ, τοῖς πράοις ἃ βούλεται
 ἐν τοῖς μακαρισμοῖς, οἷς ἀπρηριθμήσατο,
 325 τὰ μέτρ' ὀρίζων τῶν ἐκεῖθεν ἐλπίδων.

- Τούτου χάριν σοι καὶ νόμους τοίους γράφει.
 Παίη παρειάν; πῶς δὲ τὴν ἄλλην ἐᾶς
 ἄκαρπον; εἰ μὲν οὐχ ἔκουσ', οὐπω μέγα
 πέπονθε, μεῖζον δ', ἦν θέλης, τί λείπεται
 330 καὶ τὴν ἔκουσαν πρόσθε, ὡς ἔμμισθος ἦ.
 Χιτῶνα γυμνοῖ; προστίθει καὶ δεύτερον,
 ἔσθημ' ἂν ἦ σοι καὶ τρίτον, γυμνωσάτω
 τούτων ἔχεις τὸ κέρδος, ἂν πρόη Θεῶ.
 Ἐν λαιδορῶμεθ', εὐλογῶμεν τοὺς κακοῦς·
 335 ἂν ἐκπτῶμεθ', ἐκ Θεοῦ τιμὴν ἔχειν
 σπεύδωμεν. Ἐκδιωκόμεθ'; οὐτι καὶ Θεοῦ;
 Τοῦτ' οὐκ ἀφαιρετόν γε τῶν πάντων μόνον.
 Ἐν τις καταρᾶται, σὺ προσεύχου τοῦδ' ὕπερ.
 Δράσειν ἀπειλεῖ; ἀνταπεῖλει καρτερεῖν.
 340 Ἐργῶν ἔχεται; σὴ πρᾶξις ἢ εὐπραξία.

καταστρέφοντας τὸ σπόρο, ἐμποδίζει τὸ στάχυ.

Τὸ μῆτε νὰ βλέπεις τὰ αἰσχροτάτα εἶναι τῆς μοιχείας ξερίζωμα,
τὸ μῆτε νὰ ὀρκίζεσαι εἶναι φάρμακο τῆς ψευδορκίας,
τὸ μῆτε νὰ θυμώσεις ἐξασφαλίζει ἀπέναντι στὸ φόνο.

315 Σκέψου ἔτσι· ὁ θυμὸς προκαλεῖ λόγο,

ὁ λόγος χτύπημα, τὸ χτύπημα τραῦμα
κι ἀπὸ τὰ τραύματα προκαλεῖται ὁ φόνος.

Ἄθυμὸς παρουσιάστηκε πατέρας τοῦ πικροῦ φόνου.

Ποιὸς ποτὲ πῆρε δῶρο γιατί δὲ σκότωσε;

320 Τὸ νὰ μὴ θυμώνεις εἶναι ἀπὸ ὅσα ἐπαινοῦνται·

ἢ πληρωμὴ τοῦ ἐνὸς εἶναι ἢ ἀποφυγὴ τοῦ κινδύνου,
ἀμοιβὴ τοῦ δευτέρου εἶναι ἕνα μέρος τῆς ἀκριβῆς γῆς.

Ἄκου τί θέλει ὁ Χριστὸς γιὰ τοὺς πράους

στοὺς μακαρισμοὺς ποὺ διατύπωσε στὴ σειρά

325 ὀρίζοντας τὸ μέτρο κάθε μιᾶς ἀπὸ τίς ἐλπίδες αὐτές.

Γι' αὐτὸ καὶ σοῦ ὀρίζει τέτοιους νόμους.

Σὲ χτυποῦν ἀπὸ τῆ μιᾶ, πῶς δὲν βγάζεις κι ἀπὸ τὴν ἄλλη
ὠφέλεια; Ἄν δὲν ἤθελε, τίποτα μεγάλο

δὲν κέρδισε· μεγαλύτερο σὲ περιμένει ἂν θέλεις.

330 Πρόσθεσε καὶ τὸ θεληματικὸ, γιὰ νὰ ἔχεις μισθό.

Σὲ στεροῦν ἀπὸ ἕνα χιτώνα; Δῶσε ἐσὺ καὶ τὸ δεύτερο.

Ἄν ἔχεις καὶ τρίτο φόρεμα, στερῆσου το·

ἔχεις τὸ κέρδος σου ἀπὸ αὐτά, ἂν τ' ἀφήνεις στὸ Θεό.

Ἄν μᾶς βρίζουν, ἄς εὐλογοῦμε τοὺς κακοὺς.

335 Ἄν μᾶς φτύνουν, ἀπὸ τὸ Θεὸ νὰ παίρνομε τιμὴ

ἄς τρέχομε. Μᾶς διώχνουν; Μῆπως κι ἀπὸ τὸ Θεό;

Μόνον αὐτὸ ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα δὲν μποροῦν νὰ μᾶς πάρουν.

Ἄν κάποιος σὲ καταριέται, σὺ νὰ προσεύχεσαι γι' αὐτά.

Σ' ἀπειλεῖ μ' ἕνα κακό; Φοβέρισέ τον κι ἐσὺ ὅτι θὰ ὑπομείνεις.

340 Ἀρχίζει νὰ πραγματοποιεῖ τὴν ἀπειλή; ἐσὺ εὐεργέτησέ τον.

- Δύω γὰρ οὕτω τὰ κράτιστα κερδανεῖς·
 αὐτός τ' ἄριστος τοῦ νόμου φύλαξ ἔση,
 κάκεινον ἔξεις τῷ πράῳ τῷ σῶ πρᾶον,
 ἐχθρὸν μαθητὴν, οἷς κρατεῖ νικώμενον.
 345 Ὅρᾳς; μάλιστα μὲν σε μὴ χολᾶν θέλει·
 τοῦτο γὰρ ἐστὶ καὶ τὸ ἀσφαλέστατον·
 εἰ δ' οὖν, προλύειν ἐσπέρας τὴν ἔκστασιν
 δύεσθ' ἐπ' ὀργῇ μὴ δέχου τὸν ἥλιον·
 εἴτ' οὖν, ὃς ἐκτὸς ὀμμάτων πέμπει βολάς,
 350 εἴτ' οὖν, ὃς ἔνδον τοῖς σοφοῖς αὐγάζεται.
 Δύει γὰρ οὗτος τοῖς πεπληγόσι φρένας,
 ὡς τοῖς ἀρίστοις καὶ καλοῖς ἐκλάμπεται,
 πλεῖον τὸ λάμπειν τοῖς βλέπουσιν ἐνδιδούς.
 Τί δ'; οὐ φύσις δέδωκε, φησί, τὸν χόλον;
 355 Καὶ τὸ κρατεῖν γε τοῦ χόλου. Λόγον δὲ τίς;

- Τίς δ' ὄψιν, ἢ τίς χεῖρας, ἢ ποδῶν βάσιν;
 Θεὸς τὰ πάντα καὶ φύσις, πλὴν εἰς καλόν.
 Σὲ δ' οὐκ ἐπαινῶ μὴ καλῶς κεκρημένον.
 Οὕτως ἔχει καὶ τ' ἄλλα τῆς ψυχῆς πάθη.
 360 Δωρήματ' ἐστὶν ἐκ Θεοῦ, κινούμενα
 λόγου ποδηγία τε καὶ στρατηγία.
 Ζήλου μὲν ὄπλον θυμὸς ἐμμέτρως πνέων·
 πόθου δὲ χωρὶς οὐχ ἀλώσιμος Θεός.
 Λογισμὸν οἶδα τῶν καλῶν διδάσκαλον.
 365 Εἰ δ' εἰς τὰ χεῖρω ταῦτα τὴν ροπὴν ἔχοι.
 Ὁ μὲν χέων ὕβριν τε καὶ μοχθηρίαν,
 ὁ δ' εἰς κακίστας ἡδονὰς οἰστρηλατῶν,
 ὁ δ' οὐ κατάγχων ταῦτα, καὶ πλοκάς στρέφων,
 οὕτω τὰ καλὰ γίννεται τοῦ φθορέως.
 370 Θεοῦ δὲ δῶρον οὐ καλὸν κακῶ φύρειν.

- Δύο καὶ τὰ πιό μεγάλα ἔτσι θὰ κερδίσεις.
 Πρῶτα θὰ γίνεις ἄριστος φύλακας τοῦ νόμου
 κι ἔπειτα μὲ τὴν πραότητα σου θὰ τὸν κάνεις κι αὐτὸν πρᾶο,
 μαθητὴ τὸν ἐχθρό, νικημένο ἀπὸ κεῖνα ὅπου νικᾷ.
- 345 Βλέπεις; Πάρα πολὺ θέλει νὰ μὴ θυμώνεις·
 αὐτὸ ἐξάλλου εἶναι καὶ τὸ πιό ἀσφαλές.
 Μ' ἂν θυμώνεις, διάλυσε τὸ θυμό σου πρὶν ἀπὸ τὸ βράδυ,
 μὴ δεχτεῖς βασιλεύοντας ὁ ἥλιος νὰ σ' ἀφήσει θυμωμένο·
 εἴτε αὐτὸν πού στέλνει τὶς ἀκτίνες του ἔξω ἀπὸ τὰ μάτια μας,
- 350 εἴτε αὐτὸν πού φωτίζει ἐσωτερικὰ τοὺς σοφοὺς.
 Γιατὶ αὐτὸς βασιλεύει γιὰ ὅσους εἶναι χτυπημένοι στὸ νοῦ
 ὅπως λάμπει στοὺς ἄριστους καὶ τοὺς καλοὺς
 παραχωρώντας περισσότερη λαμπρότητα σὲ ὅσους βλέπουν.
 Μά, λένε, δὲν ἔχει τὸ θυμὸ ἡ φύση;
- 355 Καὶ τὸ νὰ κρατεῖς βέβαια τὸ θυμὸ σου. Καὶ τὸ λόγο ποιὸς τὸν ἔχει;
 Καὶ τὴν δραση ποιὸς ἢ τὰ χέρια ἢ τὰ πόδια κάτω;
 Ὅλα ὁ Θεὸς κι ἡ φύση ἀλλὰ γιὰ τὸ καλὸ.
 Ἐσένα ὁμως δὲ σ' ἐπαινῶ, ἂν δὲν τὰ χρησιμοποιεῖς καλά.
 Ἔτσι εἶναι καὶ τ' ἄλλα πάθη τῆς ψυχῆς.
- 360 Εἶναι δωρημένα ἀπὸ τὸ Θεὸ καὶ κινοῦνται
 μὲ τοῦ λόγου τὴν καθοδήγηση καὶ τὴν ἡγεμονία.
 Ὁ θυμὸς εἶναι ὄπλο τοῦ θερμοῦ ζήλου, ὅταν φυσάει μέτρια·
 καὶ χωρὶς πόθο δὲν κυριεύεται ὁ Θεός.
 Ξέρω ὅτι ὁ λογισμὸς εἶναι τῶν καλῶν ὁ δάσκαλος.
- 365 Ἄν ὁμως αὐτὰ κλίνουν πρὸς τὰ χειρότερα,
 ζερνᾷ ὁ θυμὸς ὕβρη καὶ μοχθηρία,
 οἰστρηλατεῖ ὁ πόθος στὶς αἰσχροτέρες ἡδονές
 κι ὁ λογισμὸς δὲν τὰ στραγγαλίζει μὰ τὰ ἐξασφαλίζει μὲ τὶς πλοκές του·
 ἔτσι, τὰ πλεονεκτήματα περιέρχονται στὸν ἐχθρό.
- 370 Τοῦ Θεοῦ τὸ δῶρο δὲν εἶναι καλὸ νὰ τὸ ομίγεις μὲ τὸ κακὸ.

- Θεόν δ' ἀκούων ἐν Γραφαῖς χολούμενον,
 ἢ πάρδαλιν τιν', ἢ παροιστρῶσαν πόθῳ
 ἄρκτον, ζέοντα ἐκ μέθης καὶ κραιπάλης,
 ἢ καὶ μάχαιραν τοῖς κακοῖς στιλβουμένην.
 375 Μὴ τοῦτο ποιῶν τοῦ πάθους παρηγόρα
 ᾧ προσπλακείς· ζητεῖς γὰρ οὐ λύσιν κακοῦ·
 καλῶς ἄκουε, μὴ κακῶς, τοῦ πράγματος.
 Πάσχει γὰρ οὐδὲν ὧν ἐγὼ πάσχω Θεός.
 Μὴ τις τοῦτ' εἶπῃ· καὶ γὰρ οὐδ' ἐξίσταται
 380 αὐτός ποθ' αὐτοῦ. Ταῦτα γὰρ τοῦ συνθέτου,
 καὶ τῶν μάχεσθαι ἠγγμένων ἐκ πλείονος,
 Ὅ δ' ἔστι, τοῦτ' εὐδηλον, ἄτρεπτος φύσις.
 Πῶς οὖν τυποῦται ταῦτα; τῆς τροπῆς νόμοις.
 Πῶς; δειματῶσαι τῶν ἀπλουστέρων φρένας,
 385 ὡσπερ τὰ πολλὰ τῶν λόγῳ δηλουμένων.

- Ἀντιστροφὴν νόει γάρ, καὶ τὸ πᾶν ἔχεις.
 Ἐπεὶ γὰρ αὐτοὶ πλήσσομεν χολούμενοι,
 χολᾶν τὸ πλήσσον τοὺς κακοὺς ἐγράψαμεν,
 ὡς ὄψιν, ὧτα, χεῖρας ἐξευρήκαμεν,
 390 οἷς χρώμεθ' αὐτοί, τῷ Θεῷ δεδωκότες,
 ἐπὶ τὴν τι τοῦτων, ὡς δοκεῖ, ἐργάζεται.
 Ἐπειτ' ἀκούεις τοὺς κακοὺς, οὐ τοὺς καλοὺς,
 ὀργῇ Θεοῦ πάσχειν τι καὶ δίκης νόμοις·
 ὁ σὸς δὲ θυμὸς οὐ μέτροις ὀρίζεται.
 395 Πάντας δ' ἴσους τίθησι. Μὴ τοίνυν λέγε
 ὡς ἐκ Θεοῦ σοι, καὶ Θεοῦ τὸ σὸν πάθος.
 Ἦ καὶ φρονεῖς σύ γ' ὡς Θεὸν μιμούμενος;
 Ζήλωσον, ἀλλὰ τὴν νόσον γ' αἴραις δίδου.
 Εἴ που δ' ἀνέγνως εὐσεβῶν ἀνδρῶν χόλους
 400 πάντας δικαίους εὐρες. Οἴμαι δ' οὐ χόλους,

- Κι όταν διαβάσεις στις Γραφές ότι ο Θεός όργιστηκε
 σαν μιὰ πάρδαλη ή σαν ξέφρενη από τόν πόθο
 άρκουδα ή σαν κάποιος άναμμένος από τὸ κρασί και τὴν κραιπάλη
 ή και σαν μαχαίρι πού άκονίστηκε για τούς κακούς,
 375 μὴν τὸ κάνεις αὐτὸ δικαιολογία τοῦ δικοῦ σου πάθους
 σ' ὅποιο μπλεχτείς· γιατί δέν ἀναζητεῖς ἀπαλλαγὴ ἀπ' τὸ κακό.
 Κοίταξε τὸ πράγμα ἀπ' τὴν καλή, ὄχι ἀπ' τὴν ἀνάποδη.
 Δέν παθαίνει ὁ Θεός τίποτα ἀπὸ ὅσα ἐγώ.
 Μὴν τὸ πεῖ κανένας αὐτό, γιατί ποτέ δέν παραφέρεται
 380 νὰ βγεῖ ἔξω ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ του. Αὐτὰ εἶναι τοῦ σύνθετου ἀνθρώπου
 καὶ τῶν στοιχείων του πού ἄρχισαν νὰ ἀντιπαλεύουν ἀπὸ παλιά.
 Ἐνῶ αὐτὸς εἶναι ἀμετάβλητη φύση, εἶναι φανερό.
 Πῶς λοιπὸν ἀποδίδονται σ' αὐτὸν αὐτά; Μὲ τὸ νόμο τῆς μεταφορᾶς.
 Πῶς; Για νὰ βάλει τὸ φόβο στὴ ψυχὴ τῶν πιὸ ἀπλῶν,
 385 ὅπως γίνεται μὲ τὰ περισσότερα πού ἀναφέρομε στὸ λόγο μας.
- Σκέψου τὴν ἀντιστροφή καὶ τὰ ἔχεις ὅλα.
 Ἐπειδὴ οἱ ἴδιοι χτυποῦμε όταν θυμῶνομε,
 γράψαμε ὅτι αὐτὸς πού χτυπᾷ τούς κακούς θυμῶνει.
 Ὅπως βρήκαμε τὰ μάτια, τ' αὐτιά, τὰ χέρια
 390 πού τὰ χρησιμοποιοῦμε ἐμεῖς καὶ τ' ἀποδώσαμε στὸ Θεό,
 όταν κάνει (ὅπως νομίζομε) κατὶ ἀνάλογο μ' αὐτά.
 Ἐπειτ' ἀκοῦς ὅτι οἱ κακοὶ κι ὄχι οἱ καλοὶ
 τιμωροῦνται ἀπὸ τὴν ὀργὴ τοῦ Θεοῦ καὶ τούς νόμους τῆς δικαιοσύνης.
 Ἐνῶ ὁ δικός σου θυμὸς δέν περιορίζεται ἀπὸ κανένα μέτρο·
 395 ὅλους τούς κάνει ἴσους. Μὴ λές λοιπὸν
 ὅτι ἀπὸ τὸ Θεὸ καὶ τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸ πάθος σου·
 ή πιστεύεις ὅτι μιμεῖσαι τὸ Θεό·
 ναί, μιμησοῦ τον ἀλλὰ τὴ νόσο σου δώσ' τὴν στὸν ἄνεμο.
 Κι ἂν κάπου διάβασες για τούς θυμούς ἀνθρώπων μ' εὐσέβεια
 400 τούς βρήκες ὅλους δικαιολογημένους. Καὶ νομίζω δέν ἦταν θυμοὶ

κακοῖς δὲ πληγὰς ἐνδίκως κινουμένας.
 Οὐπω γὰρ ἦν ἐκείνοις ἡ πληγὴ κακόν·
 πληγαὶ δ' ἐκείνοις σφόδρα συμφορώτατον,
 χρήζουσι πολλῆς τοῦ βίου καθάρσεως,
 405 ράμνου σίδηρον ὄξυν ἐκκαλουμένης,
 νόμου τε πρόσθεν, καὶ πρὶν ἰσχύσαι νόμον
 οὐπω τελείως τοῖς τότε ἔρριζωμένον.
 Οὕτω μὲν οὖν σὺ τὴν νόσον κατασβέσεις,
 τοῦτοις τε σαυτὸν ἐκμαλάσσων τοῖς λόγοις;
 410 ὡς οἱ κατεπάδοντες ἀσπίδων γένους.

Οἴσεις δὲ δὴ πῶς; τοῦτο γάρ σοι δευτέρον.
 Μὴ που, πυρὸς πῦρ ἐκκαῆ χόλου χόλος·
 ἴσον γὰρ ἐστὶν αὐτὸν ἄρξασθαι κακοῦ,
 ἄλλω τε κινήθῃντι συμπαθεῖν κακῶς.
 415 Πρῶτον μὲν εὐθὺς πρὸς Θεὸν κατατρέχων,
 αἰτῶν τε τὴν χάλαζαν ἐκτρίψαι κακῶς,
 ἡμῶν δὲ φείδεσθ' οὐδὲν ἡδικηκότων·
 σταυρῶ τε σημειούμενος παραντίκα,
 ὃν πάντα φρίσσει καὶ τρέμει, ᾧ πάντοτε
 420 πρὸς πάντας οἶδα προστάτη κεκρημένος·
 ἔπειτα σαυτὸν εὐτρεπίζων πρὸς πάλην
 τοῦ τὸν χόλον κινουόντος οὐ χολουμένου,
 ὡς ἂν κρατήσης τοῦ πάθους ὀπλισμένος.
 Τὸ μὲν γὰρ οὐχ ἔτοιμον οὐδ' ἀνθίσταται·
 425 ὃ δ' ἠντρέπισται, τοῦτο καὶ νικᾷ σθένει.
 Τὸ δὲ κρατεῖν τί; τὸ κρατούμενον φέρειν.
 Τρίτον σεαυτὸν μὴ μεγίστων ἀξιών,
 εἰδὼς ὅπως προῆλθες, ἢ καταστρέφεις·
 ὡς μὴ ταράσση τὸ παρ' ἀξίαν πνέειν.
 430 Τὸ γὰρ ταπεινὸν καὶ φέρει νικώμενον.

ἀλλὰ χτυπήματα κατὰ τῶν κακῶν ποῦ δίνονταν δίκαια.
 Τὸ χτύπημα δὲν ἦταν ἀκόμα γιὰ κείνους κακό·
 ἴσα ἴσα τὰ χτυπήματα ἦταν γι' αὐτοὺς πολὺ χρήσιμα,
 γιὰτὶ χρειάζονταν πολλή κάθαρση στὴ ζωὴ τους,
 405 ὅταν ὁ κλάδος γύρευε τὸ κοφτερὸ πελέκι,
 πρὶν ἀπὸ τὸ νόμο, καὶ πρὶν ἀπ' τὴν ἰσχὺ τοῦ νόμου,
 ποῦ δὲν εἶχε ἀκόμα τέλεια στοὺς τότε ριζώσει.
 Ἔτσι λοιπὸν ἐσὺ θὰ σβῆσεις τὴν ἀρρώστια,
 καὶ μ' αὐτὰ τὰ λόγια μαλακώνοντας τὸν ἑαυτό σου,
 410 ὅπως αὐτοὶ ποῦ γοητεύουν τὴ φιδογενιὰ τῶν ἀσπίδων.

Πῶς θ' ἀντέξεις τὴν ἀδικία; Αὐτὸ εἶναι γιὰ σένα τὸ δεῦτερο.
 Μήπως ἀπ' τὴ φωτιὰ ἀνάψει φωτιὰ κι ἀπ' τὸ θυμὸ θυμὸς.
 Εἶναι ἴδιο ν' ἀρχίσει κάποιος τὸ κακὸ
 μὲ τὸ νὰ σὺνεργήσει κακὰ μὲ ὅποιον τὸ ξεκίνησε.
 415 Πρῶτα λοιπὸν, καταφεύγοντας εὐθύς στὸ Θεὸ
 καὶ ζητώντας νὰ διασκορπίσει κακὴν κακῶς τὸ χαλάζι,
 νὰ λυπηθεῖ ὅμως ἐμᾶς ποῦ δὲν ἀδικήσαμε καθόλου.
 Καὶ κάνοντας ἀμέσως τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ,
 ποῦ ὄλα τὸν ἀνατριχιάζουν καὶ τὸν τρέμουν, καὶ ποῦ ξέρω
 420 νὰ τὸν ἔχω προστάτη μου ἔναντι ὄλων·
 ἔπειτα προετοιμάζοντας τὸν ἑαυτό σου γιὰ τὴν πάλι
 χωρὶς νὰ θυμῶνει ἐκεῖνος ποῦ προκαλεῖ τὸ θυμὸ,
 γιὰ νὰ νικήσεις πάνοπλος τὸ πάθος σου.
 Γιατὶ ὅποιος δὲν εἶναι ἔτοιμος δὲν μπορεῖ καὶ ν' ἀντισταθεῖ.
 425 Ὅποιος ὅμως ἀρματώθηκε αὐτὸς μπορεῖ καὶ νὰ νικήσει.
 Καὶ ἡ νίκη ποιά εἶναι; Ν' ἀντέχεις ὅταν σὲ νικοῦν.
 Τὸ τρίτο εἶναι νὰ μὴν κρίνεις ἄξιο τὸν ἑαυτό σου γιὰ τὰ μέγιστα
 γνωρίζοντας πῶς προῆλθες καὶ ποῦ θὰ καταλήξεις·
 γιὰ νὰ μὴν ταράζεσαι φιλοδοξώντας πάνω ἀπ' τὶς δυνάμεις σου.
 430 Ὁ ταπεινὸς ἀνέχεται νὰ νικιέται,

Οὐ κάμπτεται δὲ τὸ σφόδρ' ἐξωγκωμένον.
 Σποδὸν δέ, καὶ γῆν, καὶ σκιὰν καλουμένους
 αὐτοὺς ὑφ' αὐτῶν οἶδα τοὺς Θεῶ φίλους,
 ὡς ἂν τι συστέλλωσι τῆς ἐπάρσεως.

435 Σὺ δ', ὡς ἄριστος, τὰς ὄβρεις ἀπαξιοῖς;
 Μὴ καὶ δίκας ὄφλης γε τοῦ φρονήματος.
 Πῶς δ' ἂν παθῶν ἔργω τι τῶν οὐχ ἠδέων
 στέρξαις, ὅς οὐδὲ ρήματ' εὐπετῶς φέρεις;

Τέταρτον, εἰδὼς οὐδὲν ὄντα τὸν βίον,
 440 ἄλλ' οὐδὲ κριτὰς ἀπλανεῖς τῶν πραγμάτων
 ἅπαντας ὄντας τῶν καλῶν ἢ μὴ καλῶν·
 στροβούμενον δὲ καὶ περιπλανώμενον
 τὸ πλεῖον ἡμῶν, ὧ γὰρ, ἐν τοῖς πλείοσι.

Ἄ μὲν γὰρ ἡμῖν αἰσχρὰ οὐχὶ καὶ Λόγῳ·

445 ἃ δ' οὐκ ἔμοιγε, ταῦτα τῷ Λόγῳ τυχόν.

Ἐν ἔστι πάντως αἰσχρόν, ἢ μοχθηρία,
 τὸ δοξάριον δὲ τοῦτο, καὶ τὸ εὐπορον,
 ἢ τ' εὐγένεια, παιδίων ἀθύρματα.

Ἦσθ' οἷς μὲν ἄχθομ', ἐντροφᾶν ἐχρῆν ἴσως·

450 οἷς δ' ὀφρουῶμαι, καὶ ταπεινοῦσθαι πλέον,
 ἢ νῦν ἐπαίρομ' οὐ καλῶς φουσώμενος.

Πέμπτον, λογισμῶ μείζονι χρησώμεθα.

Ὡς εἰ μὲν οὐκ ἀληθὲς οὐδέν, ὧν λέγει,
 ὁ τῷ χόλῳ ζέων τε καὶ τυφλούμενος,

455 οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς· εἰ δ' ἀληθεύει λέγων,
 ἑμαυτὸν ἠδίκηκα, καὶ τί μέμψομαι

τὸν ἐκλαλήσανθ' ἃ πρὶν ἦν κεκρυμμένα;
 Χόλος φυλάσσειν πίστιν οὐκ ἐπίσταται·

ὅς γὰρ καθίστατ' οὐδ' ἀληθὲς πολλάκις,

460 πῶς ἂν κατάσχοι μοι χόλος μυστήριον;

ἐνῶ δὲ λυγίζει ὅποιος εἶναι πολὺ φουσκωμένος.

Στάχτη καὶ χῶμα καὶ σκιά καλοῦνε

οἱ ἴδιοι τὸν ἑαυτό τους, ξέρω, οἱ ἀγαπητοὶ τοῦ Θεοῦ,

γιὰ νὰ περιορίζουν κάπως τὴν ἐπαρσὴ τους.

435 Κι ἐσύ, σὰ νὰ 'σαι ἄριστος, δὲν καταδέχεσαι τὶς βρισιές.

Πρόσεξε μὴν πληρώσεις γιὰ τὴ μεγάλη ἰδέα σου.

Πῶς στὴν πράξη κάποια ὄχι εὐχάριστα παθήματα

θ' ἀντέξεις, σὺ ποὺ μῆτε τὰ λόγια δὲν ὑποφέρεις εὐκολα;

Τὸ τέταρτο· γνωρίζοντας πῶς ἡ ζωὴ δὲν εἶναι τίποτα

440 ἀλλὰ οὔτε κριτὲς ἀλάθητοι τῶν πραγμάτων

πῶς εἶναι ὄλοι τῶν καλῶν καὶ τῶν ὄχι καλῶν·

κι ὅτι στριφογυρίζομε καὶ περιπλανιόμαστε

οἱ περισσότεροι ἀπὸ μᾶς, φίλε μου, στὰ περισσότερα

ποὺ εἶναι αἰσχρὰ γιὰ μᾶς ὄχι ὅμως καὶ γιὰ τὸ Λόγο

445 κι ὅσα δὲν εἶναι γιὰ μένα, αὐτὰ εἶναι ἴσως γιὰ τὸ λόγο·

ἓνα πάντως εἶναι αἰσχρὸ, ἡ μοχθηρία·

κι αὐτὴ ἡ μεγάλη τάχα δόξα καὶ ὁ πλοῦτος

καὶ ἡ εὐγένεια, τὰ παιγνίδια τῶν παιδιῶν,

ὥστε μ' αὐτὰ ποὺ ἀγανακτῶ, ἔπρεπε ἴσως νὰ χαίρομαι

450 καὶ μ' ὅποια περηφανεύομαι, ταπεινώνομαι πιὸ πολὺ

κι ὄχι νὰ ἐπαίρομαι τώρα φουσκώνοντας ἄπρεπα.

Τὸ πέμπτο· ἄς σκεφτοῦμε περισσότερο.

Γιατὶ ἂν δὲν εἶναι ἀληθινὸ τίποτα ἀπὸ ὅσα λέει

αὐτὸς ποὺ βράζει ἀπὸ θυμὸ καὶ ἔχει θολὰ τὰ μάτια,

455 εἶναι ἄσχετο μ' ἐμᾶς· ἂν ὅμως ἀληθεύει σ' ὅ,τι λέει,

ἔχω ἀδικήσει τὸν ἑαυτό μου καὶ θὰ κατηγορήσω σὲ κάτι

αὐτὸν ποὺ ἀποκάλυψε ὅσα πρὶν ἦταν κρυμμένα.

Ὁ θυμὸς δὲν ξέρει νὰ φυλάει πίστη.

Ὅταν ὁ θυμὸς ἐπικρατήσει κι οὔτε τὴν ἀλήθεια

460 συχνὰ φυλάει, πῶς θὰ κρατήσει τὸ μυστικὸ μου;

Ἐπειτ' ἐκεῖνο σωφρονήσεις ἐννοῶν,
 ὡς εἰ μὲν οὐδέν ἐστιν ἢ ζέσις κακόν,
 οὐδ' ἐγκαλεῖν δίκαιον· εἰ δ' ἔστι κακόν,
 ὡς ἔστι, καὶ σοι φαίνεται, μὴ αἰσχρὸν ἢ
 465 πάσχειν, ἃ τοῦ πάσχοντος εἰ κατήγορος,
 καὶ μὴ τὸν ἐχθρὸν λαμβάνειν παραινέτην;
 Εἴτ' εἰ μὲν ἔστι πρόσθεν οὐκ αἰνούμενος
 οὗτος, ὁ νῦν ζέων τε καὶ πνέων θράσος,
 καὶ νῦν προδήλως ἀντὶ σοῦ μεμφθήσεται.
 470 Εἰ δ' ἂν καλῶν τις, οὐ σὺ δόξεις σωφρονεῖν.
 Πρὸς γὰρ τὸ κρεῖσσον ἢ ροπή τῶν πλειόνων.

Ἄλλ' εὖ πέπονθε; πλεῖον ἐγκληθήσεται.
 Ἄλλ' ἠδίκησέ σ'; αὐτὸν οὐ δράσεις κακῶς.
 Ἄλλὰ σχεθήσεται; ἂν δὲ πλεῖον ἐκμανῇ.
 475 Ἄλλὰ προήρξαι; ἀλλὰ κλασθήτω τάχος
 τῷ σῶ λόγῳ τε καὶ τρόπῳ περιτραπείς,
 ὡσπερ τι κύμα λυθὲν ἐν χέρσῳ τάχος,
 ἦ καὶ ζάλη τις οὐκ ἔχουσ' ἀντίστασιν.
 Ὑβρις τὰδ' ἐστίν; ὕβρις, ἣν συνεκπέσης.
 480 Ἦ καὶ νοσοῦσιν ἀντιλοιδορήσομεν;
 Τῶν δαιμονώντων οὐ φέρεις τὴν ἐνστασιν;
 Τούτων λέγω δὴ τῶν ὑλακτούντων βία.
 Τοὺς ἔκφρονας δὲ καὶ δεινῶς μεμνηότας;
 Ἄν εὖ φρονῆς γε· τοὺς μεθυπλήγας δ' ἔτι,
 485 ὧν τὴν φρόνησιν ἢ μέθη κετέκλυσε.
 Τί δ' εἰ κύων σοι προσδράμοι λύσσης γέμων;
 Τί δ' ἂν κάμηλος φυσικῆς ἐξ ὕβρεως
 βροντῶσα λαιμῶ, καυχέν' ἐκτείνουσά σοι,
 στήση παλαιῶν; ἦ τὸ φεῦγειν σώφρονος;
 490 Τί δ' εἴ σε πόρνη τοῖς ἑαυτῆς αἰσχεσι

- Ἐπειτα θὰ φανεῖς φρόνιμος ὅταν σκεφτεῖς τὸ ἄλλο·
 ἂν τὸ ξάναμμα δὲν εἶναι κανένα κακό,
 δὲν εἶναι δίκαιο καὶ νὰ τὸ κατηγοροῦμε· ἂν ὁμως εἶναι κακό,
 ποῦ εἶναι καὶ τὸ δέχεσαι καὶ σύ, μήπως εἶναι ντροπὴ
 465 νὰ παθαίνεις αὐτὰ γιὰ τὰ ὁποῖα κατηγορεῖς ὅποιον τὰ παθαίνει
 καὶ νὰ μὴν παίρνεις τὸν ἀντίπαλο ὡς δάσκαλό σου;
 Ἐπειτα ἂν προηγούμενα δὲν τὸν ἐπαινοῦσαν
 αὐτόν, ποῦ τώρα βράζει καὶ ξεφυσᾷ ἀπὸ θρασύτητα,
 εἶναι φανερό ὅτι καὶ τώρα θὰ κατηγορηθεῖ αὐτὸς κι ὄχι ἐσύ·
 470 ἂν πάλι εἶναι κάποιος ἀπ' τοὺς καλοῦς, δὲ θὰ νομίσουν ἐσένα φρόνιμο·
 γιὰτι οἱ πιὸ πολλοὶ ἀγκαλιάζουν τὸ καλύτερο.
 Ἄν τὸν εὐεργέτησες, θὰ κατηγορηθεῖ περισσότερο·
 ἂν σὲ ἀδίκησε, ἐσύ δὲ θὰ τοῦ κάνεις κακό.
 Θὰ ἐμποδιστεῖ ἔτσι; Μπορεῖ νὰ μανιάσει πιὸ πολὺ.
 475 Ἐκανε αὐτὸς τὴν ἀρχή; Ἄς κοπεῖ γρήγορα ἢ φόρα του
 ἀλλαγμένος ἀπὸ τὸ λόγο σου κι ἀπὸ τὸν τρόπο σου,
 ὅπως ἓνα κύμα ποῦ σπάει γρήγορα στὴν ἄμμο
 ἢ καὶ μιὰ θύελλα ποῦ δὲ βρῆκε ἀντίσταση.
 Ἄποτελοῦν αὐτὰ βρισιά; Βρισιά, ἂν πάρει ὁ κατήφορος κι ἐσένα.
 480 Ἦ θ' ἀνταποδώσομε ὅσα μᾶς κατηγοροῦν οἱ ἄρρωστοι;
 Δὲν ὑπομένεις τὴν ἐπίθεση τῶν δαιμονισμένων;
 ἐννοῶ αὐτοὺς ποῦ τοὺς κάνει τὸ δαιμόνιό τους νὰ οὐρλιάζουν,
 κι ὅσους ἐξω φρενῶν βρίσκονται σὲ φοβερὴ μανία.
 Ἄν ἔχεις τὰ μυαλά σου, δὲ θὰ ὑπομείνεις ἀκόμα τοὺς μεθυσμένους,
 485 ποῦ ἢ φρόνησὴ τους βούλιαξε στὸ κρασί;
 Κι ἂν σοῦ ἐπιτεθεῖ ἓνα λυσσασμένο σκυλί, τί κάνεις;
 Κι ἂν μιὰ καμήλα σπρωγμένη ἀπὸ τὴν περηφάνειά της
 χρεμετίζοντας, τεντώνει τὸ λαιμό της σ' ἐσένα
 θὰ σταθεῖς νὰ τὴν ἀντιμετωπίσεις; Ἦ μήπως ὁ φρόνιμος φεύγει;
 490 Κι ἂν μιὰ πόρνη μὲ τὰ αἰσχρὰ καμώματά της

βάλλοι; σύνηθές ἐστι γὰρ πόρναις τόδε,
αἷς ἐστι δεινὸν αἴσχος, αἴσχος εἰδέναι,
τέχνην ἐχούσαις μηδὲν αἰσχύνεσθ' ὄλωσ.

- Ο δ' ἐκ Σινώπης προσιῶν ταῖς ἐκ στέγους,
495 ὕβριζε ταύτας, ὡς λόγος· τί μνώμενος;
Φέρειν τὰς ὕβρεις εὐκόλως ταῖς ὕβρεσι.
Ταῦτ' ἐννοῶν σὺ τὰς ὕβρεις ἀτιμάσεις.
Εἶπω τι καὶ τεχνικόν, οὐ μὴν ἄξιον
τοῖς τὸ πρᾶον τιμῶσιν· ἀλλ' ὁμως ἐρῶ.
500 Σβεστήριον γάρ ἐστι τῆς ἀηδίας.

Πύκτας ποτ' εἶδες; ὡς τὸ πρῶτον ἢ στάσις
τούτοις ἀγώνισμ' ἐστίν, ὑψηλὴν λαβεῖν;
Οὐ γὰρ μικρόν τι τῷ κρατεῖν συνεισφέρει.
Οὕτω θέλησον αὐτὸς ἦν λῶον λαβεῖν.

- 505 Ἡ δ' ἐστι τὸν λυσσῶντα βάλλειν παιγνίοις.
Γέλωσ μέγιστον ὄπλον εἰς ὄργης μάχην.
Ὡς οἱ κεινὴν πέμποντες ἀθληταῖς χέρα
ὀρμήματι σφοδρῶ τε καὶ μεμνηότι
κάμνουσι πλείον τῶν πονούντων σωματῶν
510 (κράτημά τ' οὐκ ἔντεχνον ἰσχύος κλάσις)·
οὕτως ὅς ὕβριζει μὴ χολούμενόν τινα,
ἀλλ' ἐκγελῶντα τὴν μάχην, ἀλγεῖ πλέον.
Τὸ δ' ἀντιπίπτον καὶ τιν' ἠδονὴν φέρει.
Πλείων γὰρ ὕλη τῷ χόλω καθίσταται,
515 λίαν γλυκεῖ τε καὶ ἀπλήστῳ πράγματι.
Ἐκεῖνό σοι γένοιτο τῆς βουλής τέλος.
Τί τὸ πρᾶον μάλιστα τῶν ὄντων; Θεός.
Τίς δ' ἢ χολώδης φύσις; ὁ βροτοκτόνος.
Ὅργῃν γέ τοι γίνωσκε καὶ καλούμενον,

σὲ προκαλεῖ; Κι εἶναι αὐτὸ συνηθισμένο στὶς πόρνες,
 πὺ ἡ μεγάλη ντροπὴ τους εἶναι νὰ ξέρουν τὸ αἰσχὸς τους
 ἔχοντας τὴν τέχνη νὰ μὴν ντρέπονται καθόλου.

Ἄφ' ἑξήκοντα ἑπτὰ τῆς Σινώπης πηγαίνοντας στὰ πορνεῖα
 495 ἔβριζε τίς πόρνες, ὅπως λένε· Τί ἐπιδιώκοντας;
 Νὰ ὑπομένει εὐκολὰ τοὺς ἐξευτελισμοὺς ἐξευτελίζοντας.
 Ἐχοντας αὐτὰ στὸ νοῦ σου θὰ περιφρονήσεις τίς βρισιές.
 Θὰ πῶ καὶ κάτι ἀπ' τὰ ἐπαγγέλματα, πὺ δὲν ἔχει ἀξία
 γιὰ ὄσους τιμοῦν τὴν πραότητα· ἀλλὰ ἄς τὸ πῶ.

500 Γιατὶ ἀπομακρύνει τὴ μονοτονία.
 Ἐχεις δεῖ πυγμάχους; Ὅτι ἡ θέση εἶναι τὸ πρῶτο
 ἀγώνισμα γι' αὐτοὺς καὶ φροντίζουν νὰ ἴναι ψηλὴ;
 Δὲ βοηθᾷ τοῦτο λίγο στὸ νὰ νικήσουν.
 Ἐτσι θέλησε κι ἐσὺ νὰ λάβεις τὴν καλύτερη.

505 Κι αὐτὴ εἶναι νὰ χτυπᾷς μὲ ἀστεῖα αὐτὸ πὺ λυσοῦ.
 Τὸ γέλιο εἶναι τὸ πῶ μεγάλο ὄπλο στὴ μάχη τοῦ θυμοῦ.
 Ὅπως αὐτοὶ πὺ ρίχνουν κούφιεσ γροθιές στοὺς ἀθλητὲς
 μὲ ὄρμη μεγάλη καὶ μανιασμένη
 ἀποκάνουν πῶ πολὺ παρὰ ἂν κόπιαζαν μὲ ὄλο τὸ σῶμα

510 (ἡ ἀτεχνὴ ἐπικράτηση τσακίζει τὴ δύναμη).
 Ἐτσι ὅποιος βρίζει ἕναν πὺ δὲν εἶναι θυμωμένος
 ἀλλὰ περιγελᾷ τὸ ξέσπασμα του, πονᾷ περισσότερο.
 Ἐνῶ δ,τι ἀντιστέκεται προκαλεῖ καὶ κάποια εὐχαρίστηση,
 γιὰτὶ ὁ θυμὸς βρίσκει περισσότερο ὕλικὸ

515 καὶ εἶναι εὐχάριστος καὶ μιὰ δύναμη πὺ δὲ χορταίνει.
 Αὐτὸ ἄς σοῦ εἶναι τὸ τέλος τῆς συμβουλῆς μας.
 Ποιὸ εἶναι τὸ πραότερο ἀπὸ τὰ ὄντα; Ὁ Θεός.
 Καὶ ποιὰ εἶναι ἡ φύση ἡ γεμάτη θυμὸ; Ὁ ἄνθρωποκτόνος.
 Πρέπει νὰ ξέρεις ὅτι καλεῖται καὶ ὄργη

- 520 πρὸς αἷς καλεῖται κλήσεσι πονηρίας.
 Τούτων ἐλοῦ τιν' ἦν θέλης μοῖραν σύγε·
 ἄμφω γὰρ οὐκ ἔνεστι. Καὶ τοῦτο σκόπει·
 Τίς μὲν γελᾶται, τίς δὲ τῶν αἰνουμένων;
 Μικρὸν γὰρ οὐδὲ τοῦτο τοῖς σκοπούμενοις.
- 525 Τὸ λοιπόν, ὀρκίζω σε τῶν κακῶν φίλον,
 τὸν δυσμενῆ συνήγορον καὶ προστάτην,
 οἰδοῦντα καὶ διδοῦντα ταῖς ἄδου πύλαις,
 εἶζαι Θεῶ τε καὶ Λόγω τὸ σήμερον,
 θυμέ, ζέσις, πλήρωμα τοῦ βροτοκτόνου,
- 530 αἰσχος προσώπου ἐμφανές, φρενῶν ζάλη,
 μέθη μύωψ, κρημνιστά, ταρταρηφόρε.
- ἜΩ πνευμάτων λεγεῶν, κακὸν σύνθετον,
 δεσμοὺς διασπῶν καὶ πέδας σὺν ἄμμασιν,
 Χριστός σε βούλεθ', ὃν τὸ πᾶν τόδ' οὐ φέρει.
- 535 Αὐτὸς φέρει δ' οἶαζιν ἀπταιστώως τὸ πᾶν,
 νωμῶν βροτῶν τε καὶ τῶν ἀγγέλων βίον,
 ὅς καὶ πονηρῶν πνευμάτων λύσιν φέρει
 παθῶν τε, τοῖς καλοῦσιν αὐτὸν ἐκτενωῶς,
 οὗτός σε βούλετ' ἔνθεν ὡς τάχος φυγεῖν·
- 540 τῶν σῶν συῶν πλήρωσον εἰσελθῶν βάθη·
 δέξονθ' ἐτοίμως εἰς βυθὸν πεσοῦμενον.
 Ἡμῶν δ' ἀπόσχου τῶν Θεῶ μεμηλότων.
 Καὶ ταῦτα σιγῆς· οἱ δὲ λύσαντες λόγον,
 εἰ μὲν τοι τούτων ἄξιον φθέγγοισθ' ἔπος,
- 545 φθέγγασθε κάμοί· εἰ δὲ σιγῆς, οὐκ ἐμοί.
 Καὶ ὧτα δήσω τοῖς λόγοις, ὡσπερ λόγον.

532. Σύνθετο κακό, ἐπειδὴ βλάπτει τὸν ἄνθρωπο καὶ στὴν ψυχὴ καὶ στὸ σῶμα.

- 520 κοντά στις άλλες κλήσεις τῆς κακίας πού τοῦ ἀπευθύνουν.
 Ὅποιανοῦ τὸ μέρος θέλεις ἀπὸ αὐτοὺς διάλεξε,
 καὶ τοὺς δύο δὲν εἶναι δυνατό. Πρόσεξε καὶ τοῦτο.
 Ποιὸς εἶναι πού περιγελιέται; Καὶ ποιὸς εἶναι πού δοξάζεται;
 Δὲν εἶναι ἀσήμαντο οὔτε τοῦτο γιὰ ὄσους προσέχουν.
- 525 Σ' ἐξορκίζω λοιπὸν ἐσένα τὸ θυμό, τὸ φίλο τῶν κακῶν,
 τὸν κακὸ συνήγορο καὶ προστάτη,
 πού προκαλεῖ τὴν ἔπαρση καὶ παραδίνει στίς πύλες τοῦ ἄδη,
 νὰ ὑποχωρήσεις στὸ Θεὸ καὶ λόγο σήμερα,
 θυμὲ καὶ ξάναμμα, πού σὲ γεμίζει ὁ ἀνθρωποκτόνος
- 530 φανερὴ ἀσχήμια τοῦ προσώπου, σκοτισμὲ τῶν φρενῶν,
 μέθη τυφλή, γκρεμιστή, ὁδηγὲ στὸν τάρταρο,
 ὦ λεγεῶνα ἀπὸ δαίμονες, κακὸ σύνθετο
 πού διασπᾶς τοὺς δεσμοὺς καὶ τίς δεσμευτικὲς πέδες
 ὁ Χριστὸς θέλει .. πού τὰ σύμπαντα δὲν τὸν χωροῦν
- 535 κι αὐτὸς κυβερνᾷ μ' ἀλάθητο πηδάλιο τὰ σύμπαντα
 κατευθύνοντας τῶν θνητῶν τὴ ζωὴ καὶ τῶν ἀγγέλων,
 αὐτὸς πού κι ἀπὸ τὰ πονηρὰ πνεύματα λυτρῶνει
 καὶ τὰ πάθη, ὄσους ἀδιάκοπα τὸν καλοῦν,
 αὐτὸς θέλει νὰ φύγεις ἀπὸ δῶ τὸ γρηγορότερο.
- 540 Μπὲς μέσα στὰ σωθικὰ τῶν χοίρων σου καὶ γέμισέ τους·
 θὰ σὲ δεχτοῦν πρόθυμα καὶ θὰ βρεθεῖς στὸ βυθό.
 Φύγε ὁμως μακριὰ ἀπὸ μᾶς πού μᾶς φροντίζει ὁ Θεός.
 Αὐτὰ εἶναι τῆς σιωπῆς· ὅποιοι ὁμως πατήσετε τοὺς λόγους μου
 ἂν πεῖτε κάτι ἀντάξιο σ' αὐτοὺς
- 545 πέστε το καὶ σ' ἐμένα: μ' ἂν εἶναι τῆς σιωπῆς ἄξιο, μὴ μοῦ πεῖτε.
 Θὰ δέσω τ' αὐτιά μου στοὺς λόγους, ὅπως ἔδεσα καὶ τὸ λόγο μου.

ΕΙΣ ΕΥΓΕΝΗ ΔΥΣΤΡΟΠΟΝ

- Αἵματος ἐξ ἀγαθοῦ τις, ἅπαν κακόν, ἀνδρὶ γένος μὲν
 οὐ τῶν εὐπατέρων, τᾶλλα δὲ θαυμασίων,
 πρῶφερε τοὺς προγόνους. Καὶ ὄς μάλα ἠδὲ γελάσσας,
 εἶπε λόγον μνήμης ἄξιον, ὡς «τὸ γένος
 5 ἔστιν ὄνειδος ἔμοιγε, γένει δὲ σύ». Τοῦτο φύλασσε
 ὡς μὴ τῆς ἀρετῆς ἄλλο τι πρόσθεν ἄγοις.
 Εἰ σοῦ τις τὸ δυσειδὲς ἐκέρτομεν, ἢ τὸ δυσῶδες,
 εἶπες ἄν, ὡς «ὁ πατὴρ ἦν καλός, ἢ μυρίπνους;»
 Εἰ δέ σε τις ὡς δειλὸν ἐπέσκωπτεν καὶ ἀνανδρον·
 10 «ὡς πρόγονοι πολλὰς εἶλον ὀλυμπιάδας;».
 Οὕτω, εἴ σε κακόν τις ἐλέγχει καὶ ἀνόητον.
 Μὴ μοι τοὺς πατέρας, μηδὲ τὰ νεκρὰ λέγε.
 Χρυσόδετον κιθάρην τις ἔχων, ἔκρεξε κάκιστον.
 Ἄλλος ἀπ' εἰκαίης εὐγενὲς ἦκε μέλος.
 15 Τίς τούτων, ὦ λῶστέ, ἀμείνων σοι κιθαριστῆς;
 Ὅς σώζει τεχνικοῖς κρούμασιν ἀρμονίας.
 Ἄλλὰ σὺ χρυσῶν μὲν πατέρων ἔφους, ὡς σε λέγουσιν,
 αὐτὸς δ' οὐκ ἀγαθός. Εἶτα μέγα φρονεῖς;
 Τοῦτό γέ σοι λαμπρὸν γένος ἐστίν, οἱ προπάλαιοι
 20 νεκροί, καὶ μύθων πλάσματα, καὶ γραιίδες;*

ΣΕ ΔΥΣΤΡΟΠΟ ΕΥΓΕΝΗ

- Κάποιος, έξωλης και προώλης, μ' ἀπὸ καλῆ γενιά σὲ πάποιον
 πού ἡ ρίζα του δὲν ἦταν ἀπὸ εὐγενεῖς, ἀπὸ ἐξαιρετοὺς ὄμως,
 πρόβαλε τοὺς προγόνους του. Γέλασε αὐτὸς πολὺ ἤρεμα
 κι εἶπε ἓνα λόγο ἀξιομνημόνευτο: «Ἡ γενιά μου
- 5 ναί, εἶναι ντροπὴ γιὰ μένα, σὺ ὄμως εἶσαι ντροπὴ τῆς γενιᾶς σου».
 Φύλαγέ το τοῦτο, γιὰ νὰ μὴ βάλεις τίποτα μπροστὰ ἀπὸ τὴν ἀρετὴ.
 Ἐν κοροΐδευε τὴν ἀσχήμια σου ἢ τὰ χνῶτα σου κάποιος,
 θὰ τοῦ ἔλεγες «ὄ πατέρας μου ἦταν ὠραῖος ἢ εὐωδιαστός»;
 Κι ἂν σὲ κοροΐδευαν σὰν δειλὸ καὶ ἄνανδρο
- 10 θὰ ἔλεγες «οἱ πρόγονοί μου κέρδισαν πολλὰ Ὀλυμπιακὰ βραβεῖα»;
 Ἔτσι κι ἂν σὲ ἀποδεικνύει κάποιος κακὸ κι ἀνόητο,
 μὴ μοῦ ἀναφέρεις τὸν πατέρα σου οὔτε τοὺς πεθαμένους.
 Εἶχε κάποιος μιὰ κιθάρα χρυσοκάρφωτη καὶ τὴν ἔπαιζε φριχτὰ
 κι ἓνας ἄλλος ἀπὸ μιὰ τυχαία ἔβγαζε μελωδία εὐγενική.
- 15 Ἄπ' αὐτοῦς, χρυσέ μου, ποιὸς ἦταν καλύτερος κιθαριστής;
 Ἀσφαλῶς ὁποῖος μὲ τεχνικὰ καθαρίσματα ἀποδίδει τὴν ἁρμονία.
 Σὺ, ὄμως, γεννήθηκες ἀπὸ χρυσοὺς πατέρες, ὅπως λένε,
 ὁ ἴδιος ὄμως δὲν εἶσαι καλός· κι ἔρχεσαι τώρα καὶ μεγαλοπιάνεσαι.
 Αὐτὴ εἶναι ἡ λαμπρὴ γενιά σου, παμπάλαιοι
- 20 νεκροί, φαντασίες παραμυθιῶν καὶ γραῖδια;

- Παίζεις. Πρὸς σὲ δ' ἔγωγε βλέπω μόνον, εἰ δίκαιός τις
 ἢ κακός. Ἡ δ' ἀρχή, πηλὸς ἅπαντες ἴσος.
 Δέρματα πάντες ὅμοια φουσώμεθα δ' οἱ μετέωροι,
 πλούτω καὶ δόξῃ, καὶ πατρίσι μεγάλαις.
- 25 Ὡστε τί μοι τὰ περισσά, πατήρ, γένος; Οὔτε μὲ μῦθοι
 τέρπουσ', οὔτε τάφοι. Ἄλλ', ἀγαθέ, σὲ βλέπω.
 Εἷς χοῦς πάντες, ἐνὸς πλάστου γένος. Ἡ δὲ τυραννίς
 εἰς δύο τὰ θνητῶν ἔσχισεν, οὐχὶ φύσις.
 Δουῖλος ἐμοὶ πᾶς σκαιός· ἐλεύθερος, ὅστις ἄριστος.
- 30 Εἰ δὲ σὺ τύφον ἔχεις, τοῦτο τί πρὸς τὸ γένος;
 Ἡμιόνοις τί πατήρ ποθ' ὁ κἀνθων ἐστὶν ὄνειδος;
 Οὐδέν. Τίς δέ τ' ὄνοις δόξα παρ' ἡμιόνων;
 Οἱ δ' ἀετοὶ τίκτουσι, καὶ οὖς ρίπτουσι νεοσσοῦς.
 Ὡστε τί μοι πατέρας, σαυτὸν ἀφείς, σὺ λέγεις;
- 35 Κρεῖσσον ἄριστον ἐόντα κακὸν γένος, ἢ ἐ κάκιστον
 ἔμμεναι εὐγενέτην· καὶ ρόδον ἐκ τραχέος
 ἐβλάστησε φυτοῖο, ρόδον γε μὲν. Εἰ δ' ἀπὸ γαίης
 ἦλθες ἀκανθ' ἀπαλῆς, τοῦ πυρὸς ἄξιος εἶ.
 Πῶς σὺ κάκιστος ἐὼν, τόσσον φρονέεις προγόνοισιν,
- 40 ὦ κἀνθων μυλικέ, ἵππιον ὕψος ἔχων;

Ἄστειεῦεσαι. Ἐγὼ μόνο ἐσένα βλέπω, ἂν εἶσαι δίκαιος ἢ κακός. Ἡ ἀρχὴ γιὰ δλους μας εἶναι ὁ ἴδιος πηλός.

“Ολοι ἔχομε τὸ ἴδιο πετσί, μετεωριζόμαστε φουσκωμένοι ἀπὸ τὰ πλοῦτη καὶ τὴ δόξα καὶ τὴ μεγάλη πατρίδα μας.

25 Τί τὰ θέλω αὐτὰ τὰ περιττά, πατέρα καὶ γενιά; Οὔτε οἱ μῦθοι μ' εὐχαριστοῦν οὔτε οἱ τάφοι. Ἐσένα μόνο βλέπω, ὦ ἀγαθέ. Τὸ ἴδιο χῶμα δλοι, ἐνὸς πλάστη πλάσματα. Κι εἶναι ὁ τύραννος ποὺ χώρισε στὰ δυὸ τοὺς θνητοὺς, ὄχι ἡ φύση.

Γιὰ μένα κάθε κακὸς εἶναι δοῦλος, ἐλεύθερος ὁ πιὸ καλός.

30 Ἄν ἐσὺ ἔχεις ἐπαρση, τί σχέση ἔχει ἡ γενιά σου.

- Γιὰ τοὺς ἡμίονους τί ντροπὴ εἶναι ποὺ πατέρα ἔχουν τὸ γαῖδαρο; Τίποτα. Καὶ τί δόξα κερδίζουν τὰ γαῖδούρια ἀπὸ τοὺς ἡμίονους; Γεννοῦν οἱ ἀετοὶ καὶ τ' ἀετόπουλα ποὺ διώχνουν.

- Ὡστε τί μοῦ λὲς γιὰ τοὺς πατέρες κι ἀφήνεις τὸν ἑαυτὸ σου;

35 Καλύτερα νά 'σαι ἄριστος μὲ κακὴ γενιά, παρὰ κάκιστος καὶ νά 'σαι εὐγενής. Τὸ ρόδο ἀπὸ τραχὺ βλάστησε θάμνο, μὰ εἶναι ρόδο. Μ' ἂν ἀπὸ γῆ ἀπαλὴ βγῆκες ἀγκάθι, ἀξίζεις γιὰ τὴ φωτιά.

Πῶς ἐνῶ εἶσαι τρίσκακος, καμαρώνεις τόσο γιὰ προγόνους,

40 ὦ γιὰ τὸ μῦλο γαῖδαρε ποὺ ἔχεις περηφάνεια ἀλόγου;

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

- Εἴ σοι πίθηκον εἰς λέοντα σκευάσας
 σπουδῇ προσῆγον, ἄρ' ἂν ἠδέσθης ἰδών; ·
 Καὶ πῶς; τί δ' εἴ σοι κύκνος ἠγωνίζετο
 δοκεῖν ὁ πάντ' αἰσχιστος ὄρνιθων κόραξ,
 5 χρωσθεῖς τὸ λευκόν; ἢ γελοῖος ἦν πλέον;
 Ἔμοιγε φαίνεται. Εἰ δ' ὁ δυσγενῆς τρόπον
 φρυάσσει εὐγένειαν, αἰδεσθήσομαι;
 Οὐ δὴ γὰρ εἰκὼ τὴν γεγραμμένην πλέον
 τῆς τοῦ πνέοντος ἀνδρός, εἰ καὶ λάμπεται.
 10 Ἄλλοι γραφέσθων ὁ τρόπος δ' ἔμοι γένος.
 Τί ταῦτα, καὶ τί πάσχειτ', ὧ θνητὸν γένος;
 Ἴππος μὲν οὐδεὶς, ὅστις οὐχ ἵππος φύσει,
 οὐδ' ὄρνις, ὅστις οὐ πτερῶν κουφίζεται.
 Βοῶν δ' εἰσιδὼν τις εἶπε, Δελφίς τοῦτό γε;
 15 Ὅπερ δ' ἑκαστὸν ἔστι, καὶ γνωρίζεται.

Δύω δὲ ταῦτα τῆς βίου κωμωδίας.
 Κατηστέρισται ζῶον ἐν γῆ κείμενον,
 καὶ γράμμα ποιεῖ τὸν κάκιστον εὐγενῆ.
 Ἴππον τιν' ὠνῆ τὸν καλὸν τε καὶ ταχὺν
 20 ἢ τὸν κακὸν μὲν, ἐκ γένους δὲ γνωρίμου;

ΓΙΑ ΤΟΝ ΙΔΙΟ

- ἼΑν σοῦ μεταμόρφωνα ἓνα πίθηκο σὲ λιοντάρι
 καὶ σοῦ τὸν ἔφερνα ξαφνικὰ θά τρώμαζες ἄραγε;
 Καὶ πῶς; Κι ἂν ἀγωνιζόταν σὲ σένα κύκνος
 νὰ φανεῖ ὁ κόρακας, τὸ πιὸ ἄσχημο πουλί,
- 5 βαμμένος ὀλόλευκος, δὲ θά ἦταν πιὸ γελοῖος;
 ἼΕτσι νομίζω. ἼΑν τώρα ὁ κακότροπος
 χρεμετίζει γιὰ εὐγένεια, θά τὸν σεβαστῶ;
 Δὲν τιμῶ πιὸ πολὺ τὴ ζωγραφισμένη εἰκόνα
 ἀπὸ τὸν ἔμψυχο ἄνθρωπο, κι ἄς λάμπει περισσότερο.
- 10 ἼΑλλοι ἄς ζωγραφίζουν· ἡ γενιὰ γιὰ μένα εἶναι ὁ τρόπος.
 Τί σημαίνουν αὐτὰ; Τί σᾶς συμβαίνει, γένος τῶν θνητῶν;
 Κανένας δὲν εἶναι ἄλογο, ἂν δὲν εἶναι ἀπὸ τὴ φύση του,
 οὔτε πουλί, ἂν δὲν τὸν ψηλώνουν τὰ φτερά.
 Εἶδε κανένας μοσχάρι καὶ νὰ πεῖ «Δελφίνοι εἶναι»;
- 15 ἼΟ,τι εἶναι κανένα ἔτσι κι ἀναγνωρίζεται.
 Αὐτὰ εἶναι οἱ δυὸ ὄψεις τῆς κωμωδίας τοῦ βίου:
 ἔγινε ἀστέρι τὸ ζῶο ποὺ περπατεῖ στὴ γῆ
 καὶ ζωγραφιὰ κάνει εὐγενὴ τὸν παγκάκιστο.
 ἼΑγοράζεις ἄλογο καλὸ καὶ γρήγορο
- 20 ἢ τὸ κακό, φτάνει νὰ ἴναι ἀπὸ ράτσα γνωστή;

Τὸν καλόν, οἶδα. Τοὺς κύνας δ', οὐ τοὺς ταχεῖς;
 Οὔτω. Τί δ', οὐχ ἅπαντα τὸν αὐτὸν τρόπον;
 Τὰ πάνθ' ὁμοίως. Σὺ δέ μοι κάκιστος ὢν,
 καλεῖς σενατὸν εὐγενῆ; Ἀηρεῖς μάτην.

25 Ἡ σπάρτος ὀρθὸν δεῖξάτω, καὶ πείθομαι.

Σὺ δυσγενῆ με, κἂν ἐλεύθερον, καλεῖς.
 Ἐγὼ γελῶ σου τὴν νόσον, εἰ κάκιστος ὢν
 οἶει καλύψειν τῷ γένει τὸ δύστροπον.

30 Ὁ πλοῦτος ἔκριν' εὐγενεῖς, οὐχ ὁ τρόπος,
 τυχόν γε τοὺς ἀφ' ὧν σύ. Θεὸς καὶ τὸν τρόπον·

τί τοῦτο πρὸς σέ τὸν κάκιστον εὐγενῆ;
 Τὸν εὐγενῆ μὲν, δυσγενῆ δὲ τῷ τρόπῳ,
 νεκρὸν νομίζω τῶν καλῶν ὀδωδότα.

Μί' εὐγένεια, τὸν τρόπον χρηστὸν φέρειν.

Τὸ καλὸ νομίζω. Ἐπίσης δὲν ἀγοράζεις τὰ γρήγορα σκυλιά;
 Ἔτσι εἶναι. Δὲ γίνονται ὅλα μ' αὐτὸν τὸν τρόπο;
 Ὅλα ὁμοια. Σὺ ὁμοῦς ἐνῶ εἶσαι παγκάκιστος,
 λογιέσαι εὐγενής; Φλυαρεῖς στὰ χαμένα.

- 25 Ἄς σὲ δείξει ὀρθὸ τὸ νῆμα τῆς στάθμης καὶ τὸ δέχομαι.
 Ἐσὺ «ταπεινῆς γενιᾶς» μὲ καλεῖς. Κι ἄς εἶμαι ἐλεύθερος.
 Ἐγὼ περιγελῶ τὴν ἀρρώστια σου, ἂν ἐνῶ εἶσαι κάκιστος
 νομίζεις πὼς θὰ σκεπάσεις τὴν κακότητα μὲ τὴ γενιά.
 Ὁ πλοῦτος ἔκανε ἴσως εὐγενεῖς κι ὄχι ὁ τρόπος
- 30 τοὺς προγόνους τοὺς δικούς σου· πρόσθεσε καὶ τὸν τρόπο.
 Τί νόημα ἔχει αὐτὸ γιὰ σένα τὸν κάκιστο εὐγενή;
 Τὸν ἀπὸ καλὴ γενιὰ ἀλλὰ κακότροπο
 νεκρὸ τὸν θεωρῶ πού ἀφήνει τὴν ἀποφορὰ τῶν καλῶν.
 Ἡ εὐγένεια εἶναι μία, νά 'χεις σωστὸ τρόπο.

ΚΑΤΑ ΠΛΟΥΤΟΥΝΤΩΝ

- Φεῦ, φεῦ, ὅσων γέμουσιν οἱ κακοὶ κακῶν!
 Ἄλλ' οὐδὲ τοῦτ' ἴσασιν οἱ τρισάθλιοι,
 ὡς ἂν τι καὶ λάβοιεν εἰς σωτηρίαν,
 λόγον τιν', ἢ σύμβουλον, ἢ μνήμην Θεοῦ·
 5 ἃ πάντα φάρμακ' ἐστὶ τοῖς πεπληγμένοις.
 Ἄλλ' εὐσθενοῦσιν, ὡς δοκοῦσ'. Οἰκτροῦ πάθους!
 Ὡς οἱ παραπληγῆς τε καὶ μεμνηότες,
 ἰσχὺν νομίζειν τὴν νόσον καὶ τῶν φρενῶν.
 Ἴπταντ', ἀροῦσιν, ἄπτεροι, βοῶν δίχα.
 10 βοηδρομοῦσιν, ἢ φάλαγξ δ' οὐ πλησίον·
 πλέουσιν οὐ πλέοντες, ἀθλοῦσιν μόνοι,
 πλουτοῦσι, βασιλεύουσι, νικῶσι δίκας.
 Ἄπαντα ταῦτα τῆς νόσου. Πείθει δέ τις;
 Κακόν τι λήψη πρόσθεν, ἢ πείσεις λέγων,
 15 ὡς φαρμάκων χρήζουσι τῆς ἀρρωστίας.
 Τίς γάρ, νομίζων μὴ νοσεῖν, ἀλλ' εὐσθενεῖν,
 ἢ φαρμακεύετ', ἢ ζητεῖ σωτηρίαν;
 Τοῦτ' ἔστι τοῦ νοσοῦντος, ἀλλὰ μετρίως.
 Ὅστις δὲ τὸν δίκαιον οἶεται νοσεῖν,
 20 πότ' ἂν δέξαιτο τοῦ πάθους παρήγορον;
 Πλουτεῖς· βιάζῃ γειτονεῖν σοι μηδένα.

ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΕΚΕΙΝΩΝ ΠΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥΝ

- Ἄλιμονο, ἀπὸ κακὰ πόσα εἶναι οἱ κακοὶ γεμάτοι!
 Ἄλλὰ μήτε αὐτὸ δὲν τὸ ξέρουν οἱ τρισάθλιοι,
 γιὰ νὰ δεχτοῦν κάτι γιὰ τὴ σωτηρία τους
 ἢ ἓνα λόγο ἢ ἓνα σύμβουλο ἢ τὴ μνήμη τοῦ Θεοῦ,
 5 πού ὄλα εἶναι φάρμακα γιὰ ὄσους ἔχουν κάποια πληγή.
 Νομίζουν πὼς εἶναι γεροί. Τί λυπηρὸ πάθος!
 Ὅπως οἱ παρανοϊκοὶ καὶ μανιακοὶ
 νομίζουν ὅτι ἡ ἀρρώστια τους εἶναι δύναμη τοῦ μυαλοῦ τους.
 Πετοῦν κι ὀργώνουν δίχως φτερὰ καὶ δίχως βόδια.
- 10 Ὁρμοῦν μὲ ἰαχὲς μὰ ἡ φάλαγγα δὲν εἶναι κοντά.
 Πλέουν χωρὶς νὰ πλέουν, ἀθλοῦνται μόνοι τους,
 γίνονται πλούσιοι, βασιλιάδες, κερδίζουν δίκες.
 Ὅλα τὰ φέρνει ἡ ἀρρώστια τους. Ποιὸς νὰ τοὺς μεταπείσει;
 Θὰ πάθεις κάποιο κακὸ πρῶτα παρὰ πού θὰ τοὺς πείσεις,
 15 ὅτι χρειάζονται φάρμακα γιὰ τὴν ἀρρώστια τους.
 Ποιὸς πού θαρρεῖ πὼς δὲν εἶναι ἄρρωστος ἀλλὰ εἶναι καλὰ
 δέχεται φάρμακα ἢ ζητᾷ σωτηρία;
 Αὐτὸ τὸ κάνει ὁ ἄρρωστος καὶ πάλι ἔτσι κι ἔτσι.
 Μὰ αὐτὸς πού νομίζει ὅτι ὁ δίκαιος εἶναι ἄρρωστος,
 20 πὼς θὰ τὸν δεχτεῖ ὡς παρήγορο στὸ πάθος του;
 Ἄν πλουτεῖς, ὑποχρεῶνεις τὸ γείτονα σου νὰ φύγει·

- Ζητεῖς ἔχειν ἄρουραν· ἢ δὲ πλησίον
 οὐ σή· τὸ πρᾶγμα συμφορά. Χρῆ σοῦ μόνου
 τὴν ὄψιν εἶναι. Δεινόν, εἰ τὸ σῶμά σοι
 25 κόπτοιο. Ἦλος ὀμμάτων τὸ τοῦ πέλας
 ὡς εἶθε καὶ γένοιτο. Ἦ γὰρ ἂν τυχὸν
 ἔστης ἀεὶ τὸ πλεῖον ἐκκαρπούμενος,
 ὡς φλόξ τις, ἢ χεῖμαρρος, ἢ λοιμοῦ νόσος,
 μέσου κρατοῦντος οὐδενός. Ὡς μοι δοκεῖς
 30 οὐδ' ἦντινοῦν ὄνησιν οὐδὲ σῶν ἔχειν,
 εἰ μὴ τι προσγένοιτο τῶν ποθουμένων.

- Εἶθ' ἢ συνεργὸς τῆς χειρὸς συκοφαντία.
 Ὑβρισμ'; ἔχω χρήστην σε, πράκτορ' εὐθέως,
 στρέβλαι, τὰ δεσμά· φεῖδεται τοῦ σῶματος
 35 ὁ πένης· δίδωσι πάντα, σωθῆναι θέλων.
 Εἰδυχός ἐστιν, οὐχ ἐκῶν, ἐν οἷς ἔχει.
 «Τί δ; οὐ πολιτείας σὺ καὶ ναυαρχίας
 ὑπεύθυνος; σὺ δ' οὐχὶ τοῦ ληστοῦ φίλος»;
 Λέγει τὸν οὐκ ὄνθ', ὡς φοβήσας κερδαίνειν.
 40 «Ὁ βοῦς δέ σοι πῶς τοῖς ἔμοις ἐνύβρισεν;
 Ἦδ' ὕβρις, εἶπέ; Μεῖζον ἐβρυχήσατο,
 πένητος ὢν, καὶ ταῦτα ὡς μάχης ἐρῶν,
 ἢ καὶ νενίκηχ'. Ἦ δὲ τῶν δένδρων σκιὰ
 ὑπερκύπτουσα τοῖς ἔμοις λυμαίνεται.
 45 Ὁ παῖς δέ σου προσῆλθε τῷ μῶ χωρίῳ.
 Ἐπίσχες, ἢ τοῦτο δράσειν μαρτύρεται». Ὁ
 ὅτως ἀπῆλθε βοῦς, ὁ παῖς, τὸ κηπίον.
 Ταῦθ' ἢ τυραννίς. Ἦν δὲ καὶ σοφὸς κακὸς
 τύχη τις ὢν, τὸ πλάσμα πειθανῶτερον.
 50 Ἦ ἄλλους ἀνεῖργει (σχῆμα προστάτου λαβῶν),
 ποιεῖν κακόν τι, καὶ σκέπει δουλούμενος.
 Ἦπειτα θοινᾶθ', ὡς λέων ζῶου τινὸς

- θέλεις νά 'χεις χωράφι μ' αὐτὸ ποὺ εἶναι κοντὰ
 δὲν εἶναι δικό σου· μεγάλη συμφορά. Ἐσὺ μόνο πρέπει
 νὰ τὸ καμαρώνεις. Φοβερό, ἂν τὸ σῶμα σου
- 25 πληγωνόταν. Καρφὶ στὰ μάτια τὸ κτῆμα τοῦ γείτονα.
 Καὶ μακάρι νὰ γινόταν πραγματικά. Ἴσως ἔτσι
 θὰ σταματοῦσες νὰ κυριεύεις πάντα πιὸ πολλά,
 σὰν κάποια φωτιὰ ἢ σὰ χειμάρρος ἢ σὰ μιὰ λοιμικὴ
 χωρὶς νὰ σ' ἐμποδίζει κανένας. Μοῦ φαίνεται
- 30 πῶς οὔτε ἀπ' τὰ δικά σου δὲν ἔχεις τὴν παραμικρὴ ὠφέλεια,
 ἂν δὲν ἀποχτήσεις καὶ κάτι ἀπὸ ὅσα ποθεῖς.
- Ἔπειτα ἡ συκοφαντία ποὺ εἶναι τῆς πράξης βοηθός.
 Μ' ἔβρισαν; Ἔχω ἐσένα πιστωτὴ ποὺ θὰ ἐκτελέσεις ἀμέσως
 τὰ βασανιστήρια, τὰ δεσμά· ἀγαπᾶ τὴ ζωὴ του
- 35 ὁ φτωχός, δίνει τὰ πάντα θέλοντας νὰ σωθεῖ.
 Θαρραλέος εἶναι κανεὶς, ὄχι θέλοντας, ἀλλὰ ἀπὸ αὐτὰ ποὺ ἔχει
 «Ἐ, σὺ δὲν εἶσαι γιὰ τὸ ἀξίωμα καὶ τὴ ναυαρχίδα
 ὑπεύθυνος; ἐσὺ δὲν εἶσαι φίλος τοῦ ληστή».
- Κατηγορεῖ αὐτὸν ποὺ δὲν εἶναι γιὰ νὰ τὸν κερδίσει φοβίζοντάς τον.
- 40 «Πῶς τὸ βόδι σου ἔβλαψε τὸ δικό μου»;
 Αὐτὴ εἶναι ἡ βλάβη; πές μου. Ἔβγαλε πιὸ δυνατὸ μουκανητό,
 ἐπειδὴ ἦταν τοῦ φτωχοῦ, καὶ μάλιστα ἐπειδὴ ζητοῦσε νὰ παλέψει
 ἢ καὶ γιὰ νὴ νίκησε. «Ὁ ἴσκιος ἀπ' τὰ δέντρα σου
 πέφτει ἐπάνω στὰ δικά μου καὶ τὰ βλάπτει.
- 45 Πέρασε ἀπ' τὸ χωράφι μου ὁ δοῦλος σου».
 Ὅχι μόνο· «φέρει μάρτυρες ὅτι θὰ περνοῦσε».
 Ἔτσι πάει τὸ βόδι, ὁ δοῦλος, τὸ χωράφι.
 Αὐτὴ εἶναι ἡ τυραννίδα. Κι ἂν κανένας σοφὸς κακὸς
 τύχει νὰ εἶναι, ἢ πλαστὴ ἱστορία γίνεται πιὸ πιθανή.
- 50 Ἐμποδίζει ἄλλος (παίζοντας τὸ ρόλο τοῦ προστάτη)
 νὰ κάνουν κάποιο κακὸ καὶ τοὺς προστατεύει κάνοντάς τους δούλους.
 Κι ἔπειτα στρώνει τὸ τραπέζι του, ὅπως τὸ λιοντάρι μ' ἓνα ζῶο,

- θῆρας διώξας, οὐ φιλανθρωπεύεται,
 ἀλλ' αὐτὸς αὐτῷ θῆραν ὡς ράστιν ἔχει.
- 55 Τί κάμνεθ'; ἀπλοῦν ἐστίν, ἀρκεῖσθ' οἷς ἔχεις.
 Τῆς δ' οὐ μετρητῆς κτήσεως μέγας πόνος,
 μάχαι, δίκαι, σοφίσμαθ', αἱ ψευδορκίαι
 εἰ μηδὲν ἄλλο, φροντίδες, ὥσπερ ζόφοι,
 τούτοις ἀεὶ τι προσφέρουσ' ἀλλότριον.
- 60 Οὐδ', εἰ τραπέζης ἀξίωμ' ἔχων ἴσον,
 ἄπληστος ἦσθα, καὶ βαρὺς τοῖς συμπόταις,
 πάντων ἀμέτρως χερσὶν ἐμφορούμενος,
 ἐπήνεσάν σε; Μῆ τι δὴ τῆς κτήσεως;
 Ὡς τό γ' ἄπληστον πανταχοῦ βδελυκτέον
- 65 σοὶ δ' οὐχὶ φαίνεται' ἐγκεχωσμένῳ φρένας.
 Τὸ μὲν γὰρ ἐστί, τοῦ δ' ἐρᾶς, τὸ δ' ἠλπισας·
 τοῦ δ' εἰσὶν οἱ προμνήστορες καὶ μαστροποὶ,
 ὡς εἰσὶν ἄλλοι τῆς νόσου τῶν σωμάτων.
- Σέβεις δὲ χρυσόν. Ἡ δὲ σητῶν βρώματα
- 70 ἐσθῆς τέθαιπται. Τῶν δὲ σιτώνων ἀεὶ
 πλήρης. Καπηλεύεις δὲ τὰς ἀκαιρίας.
 Οἱ μὲν στένουσι, τοὺς δ' ἔχουσιν ἐλπίδες.
 Κοῦφον γὰρ ἐστὶν ἐλπίς ἡμέρας θναρ.
 Τοὺς μὲν σφραγίζεις, τοὺς δ' ἀνοίγεις εὐστόχως·
- 75 ὄπως δ' ἂν, οἴμαι, καὶ τὰ τοῦ καιροῦ ρέη.
 Φεῦ, φεῦ, πενήτων συλλέγεις τὰς συμφοράς,
 ἀλλοτρίαν κάκωσιν ἐκκαρπούμενος,
 ἄλλην ἄρουραν τὸ στενὸν ποιούμενος!
 Τίς ταῦτα, κάκ τίνων σὺ; καὶ θαρρῶν πόθεν;
- 80 Ὅν ἢ παροῦσα νῦξ ἴσως ἔξει νεκρόν,
 μέσων ἀναρπάξασα τῶν ποθομένων.
 Ὡς ἐστί δεινόν, καὶ τὰ πάντα πλουσιῶς
 ἄλλων διδόντων, σώματ', οὐσίας, Θεῶ

ἀφοῦ διώξει τ' ἄλλα θηρία· δὲ δείχνει φιλανθρωπία
ἀλλὰ ἐξασφαλίζει γιὰ τὸν ἑαυτὸ εὐκολο κυνήγι.

55 Γιατὶ κουράζεστε; εἶναι ἀπλό· νὰ ἱκανοποιεῖσαι μ' ὅσα ἔχεις·
τῆς ἀπέραντης περιουσίας ὁ κόπος εἶναι μέγας.

Μάχες, δίκες, στρεψοδικίες, ψευδορκίες·
ἂν ὄχι τίποτ' ἄλλο, φροντίδες σύννεφο.

Προσφέρουν σ' αὐτοὺς πάντοτε κάτι ξένο.

60 Καὶ ἂν, ἔχοντας ὅσα καὶ οἱ ἄλλοι δικαιώματα σὲ τραπέζι,
ἦσουν ἀχόρταγος καὶ ἐνοχλητικὸς γιὰ τοὺς συμπότες σου
μπλέκοντας μὲ ὄλων τὰ χέρια δίχως μέτρο,
μὴπως θὰ σ' ἐπαινοῦσαν; Μὴπως γιὰ τὸν τρόπο τῆς ἀπόκτησης;
Ἐπειδὴ τὴν ἀπληστία παντοῦ πρέπει νὰ τὴν ἀπεχθανόμαστε.

65 Ἐσὺ ὅμως δὲν τὸ βλέπεις καθὼς ὁ νοῦς σου εἶναι βουλιαγμένος.
Τὸ ἓνα τὸ ἔχεις, τὸ ἄλλο τὸ ἐπιθυμεῖς, τὸ ἄλλο τὸ ἐλπίζεις·
γιὰ τὸ ἄλλο ὑπάρχουν οἱ προξενητὲς καὶ οἱ μαστροποὶ,
ἔτσι εἶναι ἄλλοι καὶ τὴν ἀρρώστια τῶν σωμάτων.

Προσκυνᾷς τὸ χρυσάφι. Ἄλλὰ τροφή τοῦ σκόρου

70 τὰ ροῦχα ἔχουν θαφτεῖ. Τ' ἀμπάρια σου ἀπὸ σιτάρι
εἶναι γεμάτα. Κερδοσκοπεῖς ἀπὸ τίς δυσκολίες τῶν καιρῶν.

Ὅλο στενάζουν καὶ μερικοὶ ἔχουν ἐλπίδες.

Ἐλαφρὸ ὄνειρο τῆς ἡμέρας εἶναι ἡ ἐλπίδα.

Ἄλλα τὰ σφραγίζεις κι ἄλλα τ' ἀνοίγεις ἐπίκαιρα,

75 γιὰ νὰ κυλάει ὅπως νομίζω καὶ ὁ καιρὸς.

Ἄλίμονο, μαζεῦεις τίς συμφορὲς τῶν φτωχῶν

βγάζοντας κέρδος ἀπὸ ξένη ταλαιπωρία·

τὴ στενοχώρια τῶν ἄλλων τὴν κάνεις κι ἄλλο χωράφι.

Ποιὸς εἶσαι ποὺ κάνεις ἔτσι, ποιανῶν εἶσαι κι ἀπὸ ποῦ παίρνεις

80 θάρρος ἐσὺ ποὺ ἴσως ἡ νύχτα ποὺ ἔρχεται θὰ σὲ δεῖ νεκρό,

ἀρπάζοντάς σε ἀνάμεσα ἀπὸ τοὺς ἀγαπητοὺς σου;

Γιατὶ εἶναι φοβερό· καὶ ἐνῶ τὰ πάντα πλουσιοπάροχα

τὰ δίνουν οἱ ἄλλοι, σώματα καὶ περιουσίες, στὸ Θεὸ

- παρ' οὐ τὰ πάντα, σὲ ζητεῖν ἔχειν δέον.
 85 Ὡς ἂν λάβῃς τί; δεινὰ θησαυρίσματα,
 ὄγκον τραπέζης, καὶ στενοῦ λαιμοῦ χάριν,
 εἰς ὃν τὰ πάντα συντρέχει φροντίσματα,
 οἶδημα γαστρός, τὴν κόρου τ' ἄρρωστίαν
 (οὗτοι γὰρ εἰσιν οἱ τόκοι τῆς πλησμονῆς),
 90 οἴκους περιττούς, καὶ κενούς τῶ πλείονι,
 χρυσωρόφους τε, πλαξί τε στιλβομένους,
 παῖδας γυναικῶν εἶδεσι κοσμουμένους,
 σκιάματα, ψυκτῆρας, ἐκμεθύσματα,
 συνωδίας τε καὶ κρότους ὁμορρόθους,
 95 ὑφ' ὧν τὸ κάλλος φθείρεται τῆς εἰκόνας,
 λαμπρὸν φυσᾶσθαι καὶ μέγιστον ἐν πόλει
 ὑψαυχενοῦντα, καὶ θρόνων ἀυχεῖν κράτος,
 θρόνους, φθόνου πάλαισμα καὶ τυραννίδος.
 Ἄλλος γὰρ ἄλλον οὐκ ἔῤῥ φρονεῖν μέγα,
 100 ὑπερφέρων τε καὶ πλέον γαυρούμενος,
 ὥσπερ δράκοντος ἐπιρρέουσαι φωλίδες.

- Εἶεν· τί λοιπὸν ἔστι σοι τῶν τιμίων,
 θρύψις γυναικῶν ἐν λίθοις καὶ χρυσίῳ,
 διαπλόκοις τε καὶ πλοκῆς ἀλλοτριόις;
 105 Δεσμοὶ τε χειρῶν καὶ ποδῶν, τερπνὸν βᾶρος,
 ἐξ ὧν τὸ κάλλος οὐ καλῶς σπουδάζεται,
 πολλοῖς ἀρέσκειν ἀρρένων ἀσκούμενον;
 Τί δ' ἄλλο; παῖδας εὐπόρους λιπεῖν ἴσως,
 καὶ τῆς πατρῴας ὕβρεως ἐπιστάτας;
 110 Ἦν ἂν τι τούτων, εἰ συνήντων ἐλπίδες.
 Νῦν δ' οὐδὲ χοῦν τις οἶδεν, οἷ λυθήσεται,
 οὐθ' οἷ προβήσῃ ἢ βλάβῃ τῆς κτήσεως.

- ἀπ' τὸν ὅποιο ἔχομε τὰ πάντα, ἐσὺ ζητεῖς κι ἄλλα.
- 85 Γιὰ νὰ πάρεις τί; θησαυρίσματα ὀλέθρια·
φορτωμένο τραπέζι καὶ ἡδονὴ τοῦ στενοῦ λαιμοῦ σου,
ὅπου καταλήγουν ὄλα τ' ἀποτελέσματα τῶν φροντίδων σου,
τῆς κοιλιᾶς φούσκωμα, ἀρρώστια τοῦ χορτασμοῦ
(αὐτοὶ εἶναι οἱ καρποὶ τοῦ κόρου).
- 90 Νὰ πάρεις σπίτια ἄχρηστα, ἄδεια τὰ πιὸ πολλὰ
μὲ χρυσὰ ταβάνια καὶ πλάκες ἀστραφτερές,
ὑπηρετές πού στολίζονται σὰ νὰ εἶναι γυναῖκες;
γιὰ νὰ σοῦ κάνουν ἴσκιο, νὰ ψήνουν, νὰ προκαλοῦν μέθη
μὲ τραγούδια καὶ κρότους σύμφωνα κι ἀρμονικά,
- 95 πού καταστρέφουν τὴν ὁμορφιὰ τῆς εἰκόνας·
νὰ φουσκώνεις λαμπρὸς καὶ μέγιστος στὴν πόλη
μὲ ψηλὰ τὸ κεφάλι, νὰ καμαρώνεις γιὰ τὴ δύναμή σου
σὲ θρόνους, ἀγωνίσματα φθόνου καὶ βασιλείας.
Ὁ ἕνας δὲν ἐπιτρέπει στὸν ἄλλο νὰ μεγαλοφρονεῖ,
- 100 νὰ εἶναι ἀνώτερός του καὶ νὰ καμαρώνει πιὸ πολύ,
σὰν τὶς φολίδες τοῦ φιδιοῦ πού ἡ μιὰ σκεπάζει τὴν ἄλλη.
- Ἦς εἶναι· τί ἄλλο ἀπὸ ὅσα θεωρεῖς πολῦτιμα;
τὰ πετράδια καὶ τὸ χρυσάφι πού λαχταροῦν οἱ γυναῖκες
δεμένα κι ἄδετα τὸ ἓνα μὲ τ' ἄλλο,
- 105 οἱ χαλκάδες τῶν χεριῶν καὶ τῶν ποδιῶν, εὐχάριστο βάρος,
πού βάσεις νὰ σοῦ κυνηγοῦν ἄσχημα τὴν ὁμορφιὰ
κι ἀγωνίζεσαι νὰ εἶσαι ἀρεστός σὲ πολλοὺς ἄντρες;
Καὶ τί ἀκόμα; Ν' ἀφήσεις ἴσως πλούσια τὰ παιδιὰ σου
κι ἐπιστάτες τῆς πατρικῆς ἀρρώστιας;
- 110 Θὰ εἶχαν αὐτὰ κάποια ἀξία, ἂν τὰ περίμεναν κάποιες ἐλπίδες·
μὰ τώρα δὲν ξέρει κανένα μήτε τὴ γῆ ὅπου θὰ ταφεῖ
οὔτε πού θὰ τὸν βγάλει ἡ ὀλέθρια περιουσία.

- Σὺ μὲν πονεῖς τε μακρά, κάγρυπνεῖς ἴσως,
 νύκτας συνάπτων ἡμέραις ἐν φροντίσιν,
 115 ὡς πλεῖον εἶναι τὸ στενὸν τῆς τέρψεως·
 τοκογλυφεῖς τε καὶ τρέφεις τόκοις τόκους,
 ἐν δακτύλοις τε τοὺς τόκους ἀεὶ φέρεις.
 Τὰδ' οὔτε σοὶ φυλάσσει, οὔθ' οἷς ἠλπισας·
 ἀλλ' ἔστιν, ὧν πέρ ἐστι, καὶ ξένων τυχόν.
 120 Ἀσπαστὸν ἦν ἄν· νῦν δ' ἴσως καὶ δυσμενῶν,
 οἷ σου κατηγοροῦσι καὶ τῶν σῶν καλῶν,
 οὐδ' οὔ ποτ' ἠξίωσας οὐδὲ κλάσματος.
 Τούτων τυχόν τις τῶν κακῶς πεπονθότων,
 ὃς ἦρδεν ἀλμυρῶ σε τῷ ποτίσματι,
 125 οἷκόν τε τὸν σόν, ἐν γόοις καὶ δάκρυσιν,
 οὔτος τραφήσεται ἐν πόνοις ἀλλοτρίοις,
 ἀλεκτρυῶν παχύς τε καὶ βλέπων ἄνω,
 πόλλ' οὐκ ἐπαινῶν τῶν γε νῦν τυπουμένων·
 ὃς οὐδὲ ἄρτον, εἰ τύχοι, διακλάσει
 130 τῷ κληρονόμῳ σου τῶν κενῶν φαντασμάτων.

- Πρὸς ταῦτα, εἴ τι περινοεῖς, προσλάμβανε.
 Στρέβλου, βιάζου, μηδὲν ἐλλείπης κακόν,
 γῆς καὶ θαλάσσης ἐξερευνάσθω βάθη.
 Ξέειν', ὃ δὴ λέγουσι, καὶ νεκρῶν τρίχας,
 135 θύειν σαγήνη, προσκυνεῖν τὴν δεξιάν,
 ἢ σοι τοσοῦτον χρυσίον συνήγαγεν.
 Ἄπαντα ποιοῦ τοῦ λαβεῖν κατώτερα,
 ἐχθρούς, φίλους τε, συγγενεῖς, εὐεργέτας.
 Οὐδὲν διοίσει ταῦτα τῇ ἀμπώτιδι,
 140 ἢ καὶ Χαρύβδει τῇ ροφούσῃ τοὺς στόλους.
 Μικρόν τι καὶ ὁ πλοῦτος ἐκβλυσθήσεται,

130. Ὅσα μοχθεῖς ν' ἀποχτήσεις θὰ τὰ πάρει αὐτὸς ποὺ ἀδίκησες, κι ὁ κληρονόμος σου, γιὰ τὸν ὁποῖο οἱ μόχθοι σου, δὲ θὰ λάβει τίποτα.

- Κοπιάζεις ἀδιάκοπα κι ἀγρυπνεῖς ἴσως
 κι ἐνώνεις τὶς μέρες καὶ τὶς νύχτες σου μὲ τὶς φροντίδες,
 115 γιὰ νὰ γίνει περισσότερη ἢ δυσκολία τῆς εὐχαρίστησης.
 Εἶσαι τοκογλύφος καὶ τρέφεις μὲ τόκους τοὺς τόκους,
 πὺ τοὺς ἔχεις στὰ δάχτυλά σου πάντα καὶ τοὺς μετράς.
 Αὐτὰ ὅμως οὔτε γιὰ σένα φυλάγονται οὔτε γιὰ ὄσους ἐλπίζεις.
 Πᾶνε σ' αὐτοὺς πὺ πᾶνε, ἴσως καὶ σὲ ξένους.
- 120 Καὶ καλὰ ὡς ἐδῶ· μπορεῖ ὅμως νὰ πᾶνε καὶ σ' ἐχθροὺς,
 πὺ κατηγοροῦν ἐσένα καὶ τὰ καλά σου,
 καὶ δὲν τοὺς πέταξες ποτὲ οὔτ' ἓνα ψίχουλο.
 Ἴσως κάποιος ἀπὸ αὐτοὺς πὺ ἐσὺ τοὺς ἀδίκησες,
 πὺ σὲ πότιζε μὲ ἄλμυρὸ ποτὸ
- 125 ἐσένα καὶ τὸ σπίτι σου μὲ γόους καὶ κλάματα,
 ἴσως αὐτὸς νὰ καρπωθεῖ τὰ ξένα κοπιάσματα,
 κόκορας παχὺς καὶ ψηλοβλέπης,
 πὺ δὲν ἐπαινεῖ πολλὰ ἀπ' ὅσα λέμε τώρα.
 Αὐτὸς μήτε ἓνα κομμάτι δὲ θὰ κόψει νὰ δώσει
- 130 σ' αὐτὸν πὺ θὰ κληρονομοῦσε τὶς μάταιες φαντασίες σου.
- Κοντὰ σ' αὐτὰ, ἂν κάτι σκέφτεσαι, ἀπόχτησε κι ἄλλα.
 Βασάνιζε, ὑποχρέωνε μὲ τὴ βία, μὴν παραλείπεις κανένα κακό·
 ψάξε καὶ γιὰ ὅσα κρύβονται στῆς γῆς καὶ τῆς θάλασσας τὰ βάθη·
 «κούρευε, ὅπως λένε, καὶ τῶν νεκρῶν τὰ μαλλιά»,
 135 θυσίασε μὲ τὸ δίχτυ, λάτρευε τὸ δεξί σου χέρι
 πὺ τόσο χρυσάφι σοῦ μάζεψε.
 Κάνε τὸ πᾶν γιὰ νὰ λάβεις ὅσο μπορεῖς λιγότερα
 στοὺς ἐχθροὺς, στοὺς φίλους, στοὺς συγγενεῖς στοὺς εὐεργέτες.
 Καμιὰ διαφορὰ δὲ θὰ ἔχουν αὐτὰ μὲ τὴν ἄμπωτη
- 140 ἦ καὶ μὲ τὴ Χάρυβδη πὺ ρουφᾷ τὶς ἀρμάδες.
 Λίγο ἀκόμα καὶ τὰ πλούτη θ' ἀναβλύσουν ἀπὸ σένα,

- ὥσπερ κόρου τις φόρτος εἰς ἄνω ρυεῖς.
 Μικρὸν μενῶ τι, καὶ προσέρχεθ' ἡ δίκη,
 κρεῖσσον μὲν, εἰ νῦν· εἰ δὲ μή γ', εἰς ὕστερον.
- 145 Καλῶς πένεσθαι κρεῖσσον, ἢ πλουτεῖν κακῶς,
 ταπεινὸν εἶναι μᾶλλον, ἢ φυσώμενον,
 εὐεξίαν δοκοῦντα τὴν ἀρρωστίαν.
 ἼΗ πάντ' ἔδει σοι χρυσόν, ὡς Μίδα ποτὲ
 φασί, γενέσθαι, ὡς τὰ Μίδου καὶ πάθους,
- 150 ἔχων δίκαιον λιμὸν ἐξ εὐχῆς κακῆς.
 Διψᾶς τίς ἐστι τῶν ἐχιδναίων γενῶν,
 τούτων, ὅσ' ἡ ἔρημος Αἰγύπτου φέρει.
 Ταύτης τὸ τύμμα οἶον, ἢ κληῖσις λέγει.
 Τὸ θηρίον γὰρ τοῦ πάθους ἐπώνυμον.
- 155 Πίνων διόλλυθ', ὅς τὸν ἰὸν ἔσπασεν·
 εὐρών τι ρεῖθρον, χανδὸν ἐμπεσῶν ὄλος,
 ἕως τὸν εἴσω φόρτον ἐκρήξῃ πότω.
 Ὅμοῦ δὲ τὸ ζῆν καὶ τὸ δίψος ἐσχέθη.
- Οὐκ οἶσθα τοῦτο, φίλτατ', οὐδ' ἀκήκοας,
 160 ὡς ἄρτον ὕσεν οὐρανὸς λαῶ ποτε,
 περῶντι τὴν ἔρημον εἰκὸς ἄτροφον,
 δῶρον δαμιλές, ὡς Θεοῦ, καὶ ἀφθονον;
 Ἄλλ' οὖν ἔκειτο τοῖς ἀμέτροις καὶ δίκη.
 Ἐπωζεν εὐθύς τὸ πλεόν· μέτρον γὰρ ἦν
- 165 ἡ χρεῖα τοῦ δωρήματος. Τοῦτ' οὖν αἰεὶ .
 πάσχειν ἕκαστον τῶν ἀδίκων ἐνδικον,
 ψοφεῖν ποθοῦντας, ἢ συνόζειν οἷς κακῶς
 ἔχουσιν. Οὕτως ἂν μόνως ἦσαν σχετοί.
 Τί δ' οὐ τὸ σῶμα τοῖς θέλουσιν ἐνδίδως,
- 170 τί δ' οὐχὶ καὶ λήσταρχον ἀσπάξῃ βίον,
 τοιχωρυχεῖς τε καὶ διοχλίσεις τάφους.
 Εἶ σοι τὸ πλουτεῖν καὶ μόνον σπουδάζεταιται,

- σὰν ἓνα φόρτωμα τοῦ κόρου ποῦ ξεχειλίσει.
 Λίγο θὰ περιμένω καὶ φτάνει ἡ τιμωρία·
 καὶ εἶναι καλύτερα νὰ φτάσει τώρα, παρὰ ἀργότερα.
- 145 Ἡ ἐντιμὴ φτώχεια εἶναι καλύτερη ἀπὸ τὸν κακὸ πλοῦτο.
 Πιο καλὰ νὰ 'σαι ταπεινὸς παρὰ φαντασμένος,
 νομίζοντας ὑγεία τὴν ἀρρώστια.
 Ἔπρεπε ὅλα σ' ἐσένα χρυσάφι, ὅπως κάποτε στὸ Μίδα,
 ὅπως λένε, νὰ σοῦ γίνονταν γιὰ νὰ πάθεις ὅ,τι κι ὁ Μίδας,
 150 ὑποφέροντας δίκαιη πείνα ἀπὸ ἀλόγιστη εὐχή.
 Ἡ διψάδα εἶναι ἓνα φίδι ἀπὸ τὰ γένη τῶν ἐχιδνῶν,
 ἀπὸ ὅσα ζοῦνε στὴν ἔρημο τῆς Αἰγύπτου.
 Τὸ δάγκωμά της εἶναι αὐτὸ ποῦ λέει τ' ὄνομά της·
 τὸ ἐρπετὸ πῆρε τὸ ὄνομά του ἀπὸ τὸ πάθος ποῦ προκαλεῖ.
- 155 Ὅποιος δέχτηκε τὸ δηλητήριο, πεθαίνει πίνοντας·
 στὸ ρυάκι ποῦ θὰ βρεῖ πέφτει ὅλος μὲ τὰ μούτρα,
 ὡσότου πίνοντας διαλύσει τὸ βάρος ποῦ νιώθει·
 ἔτσι σβήνουν μαζὶ ἡ ζωὴ καὶ ἡ δίψα.
- Τοῦτο πάλι, φίλε, δὲν τὸ ξέρεις οὔτε τὸ ἄκουσες,
 160 ὅτι κάποτε ὁ οὐρανὸς ἐβρεξε στὸ λαὸ ψωμί,
 ὅταν περνοῦσε τὴν ἔρημο ποῦ φυσικὰ δὲν εἶχε τροφές·
 κι ἦταν δῶρο πλούσιο, ἀφοῦ ἦταν τοῦ Θεοῦ, κι ἀφθονο·
 Ἀλλὰ αὐτὸ ἦταν γιὰ τοὺς ἀπληστοὺς καὶ τιμωρία.
 Τὸ παραπανίσιο σάπιζε ἀμέσως· γιὰτὶ ἦταν μέτρο
 165 γιὰ τὸ δῶρημα ἢ ἀνάγκη. Αὐτὸ λοιπὸν πάντα
 εἶναι δίκαιο νὰ παθαίνουν ὅποιοι εἶναι ἄδικοι
 ποθώντας νὰ θορυβοῦν ἢ νὰ σαπίζουν μαζὶ μὲ ὅσα
 ἔχουν ἄδικοι. Ἔτσι μονάχα μποροῦν νὰ κρατηθοῦν.
 Γιατὶ δὲν παραχωρεῖς τὸ σῶμα σου σὲ ὄσους τὸ θέλουν;
 170 Γιατὶ δὲν ἀσπάζεσαι καὶ τὴ ζωὴ τῶν ληστῶν ἀκόμα;
 δὲν τρυπᾷς τοίχους καὶ δὲ λεηλατεῖς τοὺς τάφους,
 ἂν σὲ νοιάζει νὰ πλουτεῖς καὶ μόνο

τοῦ πῶς δ', ὄθεν τε, μηδὲ εἰς ὄλως λόγος,
 κάλλους μὲν εἶναι μέτρον, εἶναι δ' ὄψεως,
 175 δρόμου, σθένους τε καὶ μελῶν, καὶ ἀλμάτων,
 λόγων τε, μόχθων τ' ἔργον οὐχ ἀρπάγατος
 κτήσει δὲ μηδὲν μέτρον· ἀλλ' ἔχειν ξένον
 τὰ τοῦ καμόντος καὶ καλῶς κεκτημένου,
 ἢ καὶ πατρῶον κληῖρον εὖ δεδεγμένου·
 180 καὶ τοῦτ' ἐς μικρὰν ἔστιν οἷς βίοι πνοήν,
 τὸν οὐδ' ἔχοντα γινῶσιν ὧν κέκτητ' ἴσως.
 Μῆ σοὶ μόνῳ δοθήσεται ἡ οἰκουμένη;
 Κἂν ταῦτα δῶμεν, οὔτι καὶ λειφθήσεται;

Τί οὖν δράσεις; σὺ σπουδάσεις καὶ ταῦτ' ἔχειν;
 185 Ἄει μογήσεις, τῷ λείποντι γὰρ πένης.
 Ἄλλὰ σχεθήσῃ; τοῦτο καὶ νῦν δοξάτω.
 Τῶν σῶν ἔχεις ὄνησιν· εἰ δ' ἄμετρος εἶ,
 ἰὸν τόδ' ἴσθι προστιθείς οἷς νῦν ἔχεις,
 καὶ φλόξ ἀκάνθαις, ὃ προσέρχεται κακῶς,
 190 οἷς δ' ἂν προσέλθῃ, ταῦτα καὶ συνόλλυται
 ὡς οὐ μαραίνει δίψαν ἐξ ἄλμης ποτόν,
 οὐδ' ὄψις ἐμμένουσα τῷ ποθουμένῳ
 τὸ φίλτρον, ἀλλὰ διπλασίως ἐξάπτεται·
 οὕτω τὸ ληφθὲν τοῖς ἀπλήστοις φάρμακον,
 195 ἀεὶ καθίστατ' εἰς ὄρεξιν πλειόνων.
 Γνώμην ἔδωκ' ἂν τοῖς ἀπραγμονεστέροις,
 ἢ τοῖς πένησι, συμφέρειν τι τοῖς κακοῖς,
 ὡς θηρσὶ βρωῶσιν, ἢ χοῶς τοῖς δαίμοσιν,
 ἃς προσφέρουσιν οἱ γε δεισιδαίμονες,
 200 εἰ, τοῦτ' ἐχόντων, ἡρεμεῖν ἐμέλλομεν.
 Ὡδ' ἂν τι καὶ πένητας οἷόν τ' ἦν ἔχειν,
 ἀεὶ τρέμοντας τῶν κακῶν καὶ τὰς σκιάς.
 Νῦν δ' οἶδα πάντων φάρμακον, πλὴν τῶν κακῶν·

- και δὲν ὑπολογίζεις καθόλου τὸ πῶς καὶ ἀπὸ ποῦ;
 Ἔχουν τὸ μέτρο τους ἢ ὁμορφιά, τὸ παρουσιαστικό,
 175 τὸ περπάτημα, ἢ δύναμη, τὸ τραγούδι καὶ ὁ χορός,
 οἱ λόγοι καὶ τὰ ἔργα· καὶ δὲν προέρχεται ἀπὸ ἄρπαγμα.
 Ἡ περιουσία ὅμως δὲν ἔχει μέτρο· μέτρο της νὰ ἔχει τὰ ξένα,
 ὁποιοῦ κουράστηκε καὶ τὰ κατέχει τίμια
 ἢ ἔχει δεχτεῖ νόμιμα κληρονομιά πατρική.
 180 Τοῦτο γιὰ μερικοὺς εἶναι γιὰ ἓνα μικρὸ διάστημα ζωῆς
 πρὶν καταλάβουν ἴσως τί ἔχουν ἀποχτήσει.
 Μήπως σ' ἐσένα μόνο θὰ δοθεῖ ἢ οἴκουμένη;
 Κι ἂν σοῦ δώσομε τοῦτα, δὲν θὰ παραλειφθεῖ καὶ τίποτα;
 Τί θὰ κάνεις λοιπόν; Θὰ φροντίσεις νὰ τ' ἀποχτήσεις κι αὐτά;
 185 Ἀδιάκοπα θὰ μοχθεῖς; Γιατί θὰ 'σαι φτωχὸς γιὰ ὅ,τι σοῦ λείπει
 Ἡ μήπως θὰ σταματήσεις; Τοῦτο τώρα δέξου το.
 Ἔχεις τὸ κέρδος τῶν δικῶν σου· ἂν εἶσαι δίχως μέτρο
 νὰ ξέρεις ὅτι προσθέτεις σαπίλα σὲ ὅσα τώρα ἔχεις.

- Εἶναι φωτιά στὰ ξεράγκαθα ὅ,τι ἀποχτᾶς ἄσχημα
 190 κι ὅσοι τ' ἀποχτοῦν χάνονται μαζί τους.
 Ὅπως τὸ ἄλμυρὸ νερὸ δὲν σβῆνει τῆ δίψα
 οὔτε τὸ κοίταγμα ποὺ καρφώνεται σὲ ὅ,τι ποθεῖς
 σβῆνει τὸν ἔρωτα, μὰ τὸν ἀνάβει δυὸ φορές,
 ἔτσι καὶ τὸ φάρμακο ποὺ οἱ ἀχόρταγοι παίρνουν
 195 καὶ ἀνοίγει πάντα τὴν ὄρεξη γιὰ περισσότερα.
 Θὰ ἔδινε μιὰ συμβουλή στοὺς πιὸ ἡσυχους
 ἢ στοὺς φτωχοὺς, νὰ δίνουν κάτι στοὺς κακοὺς
 ὅπως τροφή στὰ θηρία ἢ προσφορὲς στοὺς δαίμονες
 ποὺ προσφέρουν ὅσοι τοὺς φοβοῦνται,
 200 ἂν ἦταν, μ' αὐτὸ ποὺ θὰ ἐπαιρναν, νὰ ἡρεμήσομε.
 Ἔτσι μόνο θὰ μπορούσαν νὰ ἔχουν κάτι κι οἱ φτωχοὶ
 τρέμοντας πάντοτε ἀκόμα καὶ τὸν ἴσκιο τῶν κακῶν.
 Τώρα γνωρίζω τὸ φάρμακο ὄλων, ὄχι ὅμως τῶν κακῶν·

- λιμοῦ δίαίτα, πλησμονῆς τὸ ἐνδεές,
 205 ὕδρωπος ἢ κένωσις, ὀφθαλμοῦ σκότος,
 πένθους λογισμὸς ἢ φίλος, λύπης χρόνος·
 τοῖς δυσπλοοῦσι, πυρσὸς ἢ λιμὴν φανείς,
 κόποις, ἄλειμμα· τοῖς πονηροῖς δ' οὐδὲ ἐν,
 Πλὴν τοῦ Θεοῦ τε καὶ δίκης καὶ τραυμάτων·
 210 ἀλλ' οὐδὲ ταύτης αἰσθάνονθ' οἱ δυσσεβεῖς.
 Ἡ πλησμονὴ γὰρ καὶ δίκης καταφρονεῖ.
 Ζόφω καλύπτει τὰς φρένας ὁ συνεργάτης,
 χαλκοῖ τὸ νῶτον, ὡς ἀνήλατος σαφῶς,
 ἄκμων σιδήρῳ, τῇ κακώσει γίνεται.
 215 Πρὸς τὰ παραδείγματ' εὐθέως ἀνατρέχει.

- Τί τοῦτο, Χριστέ; πῶς δέδωκας τοῖς κακοῖς
 τὰ τῶν ἀρίστων ἔστιν ὧν προσκρούσματα,
 ὡς ἂν τιν' εὐρίσκουσι τοῦ τρόπου φυγῆς;
 Καλὸν μὲν οὐδεῖς, καὶ πλέον, λογίζεται,
 220 κακὸν δέ, καὶ μικρὸν τι, γίνεται πίναξ
 τοῖς ἀφρονεστέροις τε καὶ κακωτέροις.
 Καλοῖς σίδηρος, κηρὸς ἐν τοῖς χείροσιν
 εἰσί, τὸ χεῖρον ραδίως τυπούμενοι.
 «Οὐ σωφρονῶ· τί δ' ; ἄλλος οὐχ εὐρίσκεται
 225 τοιοῦτος»; Οἴμοι! καὶ σοφῶν λέξει τινά.
 «Κτείνω· τί δ' ; οὐχὶ κἀνθάδ' εὐρεθήσεται
 τῶν τις παλαιῶν, ἢ νέων; Πλουτῶ κακῶς·
 ἔθνη δέ τ' ἄλλος καὶ πόλεις ἐκτήσατο.
 Ὅρκου δέ τις οὐκ οἶδεν ἄρνησις πόσον
 230 χείρων»; Ἐπειτ' ἄρνησις ἐπλάσθη τινός,
 εἰς συγκάλυψιν τραυμάτων ἐλασσόνων.
 Πρὸς ταῦτα καὶ τι μυθολογήσαι σοι θέλω,

212. Ὁ συνεργάτης του· ὁ διάβολος.

- τῆς πείνας φάρμακο ἢ τροφή, τοῦ κόρου ἢ στέρηση
 205 τοῦ ὑδρώπικα τὸ ἄδειασμα, τοῦ ματιοῦ τὸ σκοτάδι,
 τοῦ πένθους ὁ λογισμὸς ἢ ὁ φίλος, τῆς λύπης ὁ καιρὸς,
 σ' ὄσους κακοταξιδεύουν, νὰ φανεῖ ἕνας φάρος ἢ τὸ λιμάνι,
 τῶν κόπων τὸ ἀλειμμα μὲ λάδι· τῶν κακῶν ὁμῶς τίποτα
 παρὰ μόνον ὁ Θεός, ἡ τιμωρία καὶ τὰ χτυπήματα.
- 210 Μὰ οὔτε τὴν τιμωρία δὲ νιώθουν οἱ ἀσεβεῖς.
 Γιατὶ ὁ κόρος καταφρονεῖ καὶ τὴν τιμωρία.
 Ὁ συνεργάτης του σκεπάζει μὲ ζόφο τὸ νοῦ του
 ἀτσαλώνει τὴν πλάτη, ἐπειδὴ εἶναι ὀλότελα ἀσφυροκόπητος,
 γίνεται ὅ,τι τὸ ἀμόνι στῆ βαρειά, μὲ τὰ χτυπήματα.
- 215 Τρέχει ὀλοταχῶς στὰ παραδείγματα.
- Γιατὶ τὸ κάνεις αὐτό, Χριστέ; Πῶς ἔδωσες στοὺς κακοὺς
 νὰ σκοντάφτουν ὄπου καὶ οἱ ἄριστοι,
 γιὰ νὰ βρίσκουν μιὰ ἀποφυγὴ τῆς κακίας τους;
 Τὸ καλό, καὶ τὸ πιὸ μεγάλο, κανεὶς δὲν τὸ ὑπολογίζει,
 220 ἐνῶ τὸ κακό, ἀκόμα καὶ τὸ μικρό, γίνεται πινακίδα
 γιὰ τοὺς πιὸ ἀνόητους καὶ κατώτερους·
 γιὰ τὰ καλὰ ἀπὸ σίδηρο, γιὰ τὰ χειρότερα ἀπὸ κερὶ
 γίνονται, καὶ ἀποτυπώνουν εὐκολα τὸ κακό.
 «Δὲν εἶμαι φρόνιμος. Καλά· εἶμαι ὁ μοναδικός;».
- 225 Ἄλιμονο! θ' ἀναφέρει καὶ κάποιον ἀπὸ τοὺς σοφούς.
 «Σκοτώνω· λοιπόν; Δὲ θὰ βρεθεῖ κι ἐδῶ φονιάς
 κάποιος ἀπὸ τοὺς παλιούς ἢ τοὺς νέους; Πλουτῶ ἄτιμα.
 Μὰ ὁ ἄλλος ἀπόκτησε λαοὺς καὶ πολιτεῖες ἔτσι·
 τοῦ ὄρκου ἢ καταπάτηση δὲν ξέρει κανένας πόσο
 230 εἶναι χειρότερη;». Ἔπειτα πλάστηκε κάποια ἄρνηση,
 γιὰ νὰ συγκαλύπτει μικρότερα τραύματα.
 Θέλω γι' αὐτὰ νὰ σοῦ πῶ καὶ κάποιο μῦθο,

εἰ δεῖ τι παίζειν ἐν μέσῳ τῶν συμφορῶν,
μῦθον πρέποντα τοῖσδε τοῖς σοφίσμασι.

- 235 Τὴν γλαυκ' ἐπέσκωπτε τις ἢ δ' ἐφύγαν
τῶν σκωμμάτων ἕκαστον εὐστόχῳ λόγῳ·
«ὄσον κάρηνον! – Τοῦ Διὸς δὲ πηλίκον –

ἢ γλαυκότης δε! – Τοῦτο τῆς Γλαυκώπιδος! –
Φθέγγη δύσηχον. – Ἡ δὲ κίττα καὶ πλέον. –

- 240 Τὸ λεπτόπουν πῶς; – Ψῆρ δέ σοι τί φαίνεται;»
Ἐπεὶ δὲ πάντα διέδρασε ραδίως.
Ἐνὶ κρατεῖται, καὶ σοφὴ περ οὐσ' ὄμως.
«Ἄλλ', ὦ σοφὴ, σκόπησον, ὡς τούτων μὲν ἐν
ἐνὶ πρόσεστι, σοὶ δ' ἅπαντα καὶ λίαν·

- 245 γλαυκὴ, δύσηχος, λεπτόπους, βαρυκranος.

Τούτοις ἀπῆλθεν ἐντραπεῖσ' ἢ φιλάτη.
Σὺ δ' οὐδὲ τοῦτο, ἀλλὰ κἂν μύθῳ πολὺ
ἔστι τις ὄρνις σῆς φρενὸς σοφώτερος.
Ἐνὸς τὰ πάντα· τοῦτό σου τὸ δυσχερές.

- 250 Ὡς ἐν μὲν ἀρπασθέντα, καὶ που δεύτερον
πταῖσαι τι, καὶ μικρὸν τι, συγγνώμην ἔχει.
Δώσω τι μικρὸν καὶ σκότῳ τοῦ σώματος.
Τὸ παντελῶς ἄπταιστον ἐν Θεῷ μόνῳ
τὸ δ' ἐκ προνοίας, καὶ φρονούντα τῷ κακῷ,
255 καὶ πολλάκις τε καὶ κακῶν τὰ μείζονα
πταίνειν, ἀναισχυνοῦντα καὶ γελώμενον,
καὶ μηδὲ πληγαῖς σωφρονίζεσθαι θέλαιν,
αἷς καὶ τὰ πάντα ἄθλι' ἐκπαιδεύεται,
γυμνῇ δὲ χωρεῖν τῇ κεφαλῇ πρὸς κινδύνους,
260 τοῦτ' ἔστιν ἢ δεινὴ τε καὶ κακὴ νόσος.
Τὰ σὰ σκόπει σύ, καὶ τὰ προστεταγμένα,
τί πρακτέον σοι, καὶ τί σοι μὴ πρακτέον.
Καιροῦ δ' ἐκεῖνα καὶ τύπου σκόπει τίνος;

- ἂν πρέπει νὰ παίζω μέσα στὶς συμφορές,
 ἓνα μῦθο πὸ ἀρμόζει σ' αὐτοὺς τοὺς ἰσχυρισμούς.
 235 Τὴ γλαῦκα ἀναγελοῦσε κάποιος κι αὐτὴ ἀντέκρουε
 καθένα ἀπὸ τ' ἀναγελάσματα μ' εὐστοχο λόγο·
 «τί κεφάλαια πὸ εἶσαι», «τοῦ Δία νὰ δεῖς πόση εἶναι»
 «καὶ τί γαλαζωπὰ μάτια», «αὐτὰ εἶναι τῆς γαλαζομάτας Ἀθηνᾶς»
 «κι ἡ φωνή σου στριγγιά», «μὰ πιὸ ἄσχημη τῆς κίσσας».
 240 «Καὶ κάτι ψιλοπόδαρα!», «Τοῦ ψαρωνιοῦ πῶς σοῦ φαίνονται;»
 Κι ἀφοῦ ὅλα εὐκόλα τὰ ξέφυγε
 σκοντάφτει τέλος σὲ ἓνα κι ἄς εἶναι καὶ σοφῆ:
 «Κοίταξε ὁμως, σοφῆ μου, ὅτι ἀπὸ αὐτὰ ἓνα
 τὸ καθένα τους ἔχει, ἐνῶ ἐσὺ ὅλα καὶ σὲ μεγάλο βαθμό·
 245 γλαυκῆ, στριγγόφωνη, ψιλόποδη, μεγαλοκέφαλη».

- Ντράπηκε μ' αὐτὰ ἡ ἀγαπητὴ μας κι ἔφυγε.
 Ἐσὺ δὲν τὸ ἔχεις οὔτε αὐτὸ ἀλλὰ καὶ στὸ μῦθο πολὺ
 ἀπὸ τὸ δικό σου νοῦ σοφότερο εἶναι ἓνα πουλί.
 Τὰ πάντα σ' ἓνα· ἐδῶ εἶναι γιὰ σένα ὁ κόσμος.
 250 Νὰ ξεφύγεις σ' ἓνα καὶ σ' ἓνα δευτέρο
 νὰ σφάλεις καὶ μάλιστα μικρό, εἶσαι συχωρεμένος.
 Νὰ δεχτῶ ὅτι κάποια ἀφορμὴ εἶναι καὶ ἡ σωματικὴ ζάλη.
 Κι ὅτι τὸ τέλειο ἀλάθητο τὸ ἔχει ὁ Θεός.
 Ἄλλὰ μὲ προμελέτη καὶ καύχησι γιὰ τὸ κακὸ
 255 καὶ πολλὰς φορὲς καὶ τὰ πιὸ μεγάλα σφάλματα
 κάνοντας, χωρὶς νὰ ντρέπεσαι κι ἄς σὲ περιγελοῦν,
 καὶ νὰ μὴ θέλεις νὰ βάλεις γνώση μήτε μὲ χτυπήματα
 πὸ σωφρονίζουσι κάθε εἶδους ἀθλιότητα
 καὶ μὲ γυμνὸ κεφάλι νὰ βαδίζεις στοὺς κινδύνους,
 260 αὐτὴ εἶναι ἡ βαριά καὶ βλαβερὴ ἀρρώστια.
 Τὰ δικά σου κοίταξε κι ὅσα σοῦ εἶναι ὀρισμένα.
 Τί νὰ κάνεις καὶ τί νὰ μὴν κάνεις.
 Πρόσεξε ἀκόμη πότε θὰ γίνουν αὐτὰ καὶ τί συμβολίζουν.

- Ἡ πίστις ἤρχεθ' ὡσπερ οὖν τοῖς νηπίοις
 265 ἔδει ποδηγίας τε καὶ λεπτῆς τροφῆς·
 τοῦτ' ἦν ὃ καὶ πταίουσι συγγνώμης μετῆν
 σοὶ δ' οὐκ ἔτ' ἔστι, τοῦ λόγου πεπλησμένου,
 καὶ πολλὰ Χριστοῦ σοῖς κακοῖς πεπονθότος
 ἀλλ' ἢ τίσις μενεῖ σε τῶν ἐπταισμένων·
 270 ἐπταισμένων τί φημι; τῶν νῶν δρωμένων·
 ἔχει δὲ πολλὰς κἀνθάδ' ἢ δίκη λαβὰς
 (οὐπω λέγω σοὶ τὰς ἐκεῖθεν ἐλπίδας)·
 οἶκος, γυνή σοι, παῖδες, εἴ τι φίλτατον,
 εἶπερ μενεῖς σύ γ' ἀλλὰ τούτοις δεξιός,
 275 ἢ κτήσις αὐτῆ, τὸ τρυφᾶν παρρησίᾳ,
 τὸ σῶμα πάντων ἔσχατον. Ταῦτ' οὖν ἔχω
 ζωῆς τοσοῦτον φόρτον, ἀσφαλῶς πλέε.

- Τί δ'; οὐχὶ καὶ σοὶ καὶ νόσοι καὶ συμφοραί;
 Πένης τε καὶ ἄοικός ἐστὶ σοὶ βίος
 280 πάλιν πλέκη σὺ τοῖς ἀλλοτρίοις κακοῖς·
 τί σοὶ τόδ' ἐστὶ τὰμὰ δυστυχήματα,
 ὡς ἂν καλέσαις αὐτός; Ἡ σὺ καὶ πονῶν,
 ἤλγεις ἂν ἦττον, συγκάμνοντος τοῦ πέλας
 ἔπειτ' ἄκουσον, ὡς τὸ πάσχειν οὐκ ἴσον·
 285 τούτων τὰ μὲν δέδρακα, οὐ πέπονθ' ἐγώ·
 τὸ γὰρ πένεσθαι καὶ πλανᾶσθ' ἐκουσίως
 ποθῶ, τὸ δεσμῶν τυγχάνειν ἐλεύθερος,
 μηδ' ἐνθάδ' εἶναι τὴν ἐμὴν κατοικίαν.
 Σοὶ ταῦτα φίλτατ', ἀλλ' ἐμοὶ τάναντία.
 290 Παῦσαι λέοντι μέτρα κέρκωπος φέρων.
 Ταῦτ' οὖν νομίζεις συμφοράς; ὦ συμφοράς!

285. Τὶς συμφορὴς τίς χωρίζει σὲ δύο· α) ἄλλα ἐπραξα: τίς θεληματικὴς (φτώχεια, περιπλάνηση) καὶ β) μ' ἄλλα στενοχωροῦμαι: τίς σωματικὴς, πού σ' αὐτὴς κάνει ὑπομονή.

- Ἐρχόταν ἡ πίστις· ὅπως λοιπὸν γιὰ τὰ νήπια,
 265 χρειάζóταν χειραγωγία καὶ λεπτὴ τροφή,
 νὰ μποροῦν δηλαδὴ νὰ λάβουν συγχώρηση σ' ὅ,τι σφάλουν,
 ἐνῶ ἐσὺ δὲν μπορεῖς, καθὼς ἔχει ὀλοκληρωθεῖ σὲ σένα ὁ λόγος
 καὶ ἔχει πάθει πολλὰ γιὰ τὶς ἁμαρτίες σου ὁ Χριστός.
 Σὲ περιμένει ἡ τιμωρία γιὰ τὰ σφάλματά σου.
- 270 Τὰ σφάλματά σου λέγω; Γι' αὐτὰ ποὺ κάνεις τώρα.
 Ἔχει πολλὲς ἀκόμα κι ἐδῶ ἀφορμὲς ἡ δικαιοσύνη,
 (δὲ σοῦ λέγω ἀκόμα τί πρέπει νὰ ἐλπίζεις γιὰ τὰ ἐκεῖ)
 τὸ σπίτι, ἡ γυναίκα σου, τὰ παιδιά, ὅ,τι πολὺ ἀγαπητό,
 ἂν βέβαια μείνεις σ' αὐτοὺς ἄρεστός,
- 275 τὰ κτήματα αὐτά, οἱ καλὲς διασκεδάσεις,
 τὸ σῶμα τελευταῖο ἀπ' ὅλα. Αὐτὰ λοιπὸν ἔχοντας
 τόσο μεγάλο φορτίο τῆς ζωῆς, ταξίδευε ἀσφαλισμένα.
 Καὶ μήπως δὲ σὲ ἀπειλοῦν κι ἐσένα ἀρρώστιες καὶ συμφορές;
- Φτωχὴ κι ἀνέστια εἶναι ἡ ζωὴ σου.
- 280 Πάλι μπλέκεσαι μὲ τὰ ξένα δεινά.
 Τί σχέση ἔχουν μ' ἐσένα οἱ δικές μου δυστυχίες,
 ὅπως θὰ τὶς καλοῦσες ἐσύ; Ἦ μήπως ὑποφέροντας
 θὰ πονοῦσες λιγότερο, ἂν ἔπασχε μαζί σου κι ὁ διπλανός σου;
 Ἔπειτα, ἄκουσέ με· ὁ πόνος δὲν ἰσομοιράζεται.
- 285 Ἦ ἄλλα ἐπραξα ἀπ' αὐτά, δὲν τὰ ἔχω πάθει.
 Τὴ φτώχεια καὶ τὴν ἐλεύθερη περιπλάνηση
 τὴν ποθῶ, νὰ εἶμαι ἐλεύθερος ἀπὸ δεσμά,
 καὶ νὰ μὴν εἶναι ἐδῶ ἡ κατοικία μου.
 Σὲ σένα αὐτὰ εἶναι πολὺ ἀγαπητά, σ' ἐμένα τ' ἀντίθετα.
- 290 Πάψε νὰ θέλεις, νὰ βάλεις τὸ λιοντάρι στὰ μέτρα τοῦ πιθήκου.
 Αὐτὰ θεωρεῖς συμφορές; Χαρά στις!

290. Παροιμία ποὺ χρησιμοποιεῖται γιὰ κείνους πού, τοποθετώντας σὰν ἀνώτατο ἀγαθὸ τὴν ἡδονή, θεωροῦν τοὺς ἀριστοὺς ἐξαιτίας προσωρινῶν συμφορῶν ἄθλιους καὶ δυστυχεῖς.

- Τοῖς δ' ἄχθομαι μὲν (καὶ γὰρ οὐκ ἀρνήσομαι,
 ἔχω τι κάγω τοῦ χόου καὶ τοῦ ξύλου,
 καὶ τῆς ἐκεῖθεν ἡδονῆς, ἀνθρώπος ὢν)·
 295 ἀλλ' οὖν φέρω τε καὶ στέγω πάσχω·ν τόδε.
 Ἐμοῦ τὸ πάσχειν κρεῖσσον ἢ σοῦ τὸ σθένειν.
 Ἐπειτα τοῦτο συνδιασκεψώμεθα.
 Ἄμφοι κακούμεθ'· ἀλλὰ σοὶ μὲν τοῦ τρόπου
 δίκη τὸ πάσχειν· ὁ τρόπος κατήγορος,
 300 τὸ πικρὸν ἔνδον καὶ σαφὲς κριτήριον.
 Ἐμοὶ δέ τις κάθαρσις ἢ μοχθηρία,
 καὶ τῆς τυχοῦσης αἰθάλης· οὐπω λέγω
 πειρὰν τιν' εἶναι καὶ πάλιν τὸ δυσχερές,
 ὡς ἂν κρατήσας καὶ τύχοιμι τοῦ στέφους.
 305 Τί ταῦτα; τίς σοι τῶνδ' ὀνησις τῶν λόγων;
 ἰατρὸν οὐδεὶς εὖ φρονῶν σοφίζεται·
 ἢ λήσθη' οὕτω τῇ νόσῳ διαφθαρεῖς.

- Δύω νοσήματ', ἢ καταφρονεῖν Θεοῦ,
 ἢ συμπιγένητα τοῖς κακοῖς, ἀπ' ἐλπίδος
 310 ἔχειν τὸ χρηστόν. Ἄλλ' ἐμὸν δέξαι λόγον.
 Τούτων πάθοις σὺ μηδέτερον· ἴσον κακὸν
 περιφρόνησις, κάπογνωσις ἐλπίδος.
 Κριτῆς μὲν ἐστίν, ἀλλὰ καὶ πατήρ Θεός·
 δέδοικας ὡς κρίνοντα, ὡς χρηστῶ δέ γε
 315 θάρρησον· εἰπέ τὴν νόσον, σωτηρίαν
 αἶτει, δίδου τε δάκρυον τοῖς τραύμασι.
 Δὸς καὶ πένησι, τοῖς καλοῖς σου προστάταις,
 οἱ πλουσίως χαρίζονθ' ὡνπερ χηρίζομεν
 ἡμεῖς, τὸν οἶκτον ἐκ Θεοῦ τὰς τ' ἐλπίδας.
 320 Δός δ', εἰ δίδως, τῶν σῶν τι· τοῖς ἀλλοτρίοις
 μήτε τράπεζαν μήτε τὸν πτωχὸν σκέπειν.
 Ὁ μὲν γάρ ἐστι πλάσμα τῆς τοῦ Θεοῦ χερός,

Μ' ἄλλα στενοχωροῦμαι (γιατί βέβαια δὲ θ' ἀρνηθῶ,
 ἔχω κι ἐγὼ μερίδιο ἀπὸ τὸ χῶμα καὶ τὸ ξύλο
 καὶ τὴν ἡδονὴ ἀπὸ αὐτά, ἀφοῦ εἶμαι ἄνθρωπος).

295 Ὑπομένω ὅμως καὶ ἀνέχομαι ὑποφέροντάς το αὐτό.
 Γιὰ μένα καλύτερο νὰ ὑποφέρω, γιὰ σένα νὰ 'σαι δυνατός.
 Ἔλα νὰ σκεφτοῦμε μαζὶ τοῦτο·

κακουχούμαστε κι οἱ δύο, ἀλλὰ τοῦ δικοῦ σου τρόπον
 τιμωρία εἶναι ὁ πόνος· ὁ τρόπος εἶναι ὁ κατηγορός σου,
 300 τὸ ὀδυνηρὸ μέσα σου ἀλλὰ ξεκάθαρο δικαστήριον.

Γιὰ μένα εἶναι κάποια κάθαρση ἢ κακουχία
 τῆς κάπνας πού ἔχω πιάσει· δὲ λέγω ἀκόμα
 ὅτι εἶναι μιὰ δοκιμὴ καὶ μιὰ πάλη ἢ δυσχέρεια,
 πού ἂν νικήσω θὰ λάβω τὸ στεφάνιν.

305 Γιατί αὐτά; Τί σὲ ὠφελοῦν οἱ λόγοι αὐτοί;
 Κανένας φρόνιμος δὲν πάει νὰ ξεγελάσει τὸ γιατρό.
 Ἦ χωρὶς νὰ τὸ καταλάβει θὰ χαλαστεῖ ἀπὸ τὴν ἀρρώστια.

Δυὸ εἶναι οἱ ἀρρώστιες· ἢ νὰ περιφρονήσεις τὸ Θεὸ
 ἢ πνιγμένος στὴν κακία, νὰ μὴν μπορεῖ ἡ ἐλπίδα σου

310 νὰ ἐλπίσει κάτι καλὸ. Δέξου ὡστόσο τὸ λόγο μου.
 Κανένα ἀπὸ τὰ δύο ἐσὺ δὲ θὰ πάθεις· εἶναι ἐξίσου κακὸ
 ἢ περιφρόνηση καὶ ἢ ἀπόγνωση ἀπὸ τὴν ἐλπίδα.
 Κριτὴς εἶναι ὁ Θεὸς ἀλλὰ καὶ Πατέρας.

Τὸν φοβᾶσαι ἐπειδὴ σὲ κρίνει, ἐπειδὴ ὅμως εἶναι καλὸς
 315 ἔχε θάρρος· φανέρωσε τὸ πάθος σου, ζήτησε
 σωτηρία, ἄφησε τὰ δάκρυά σου γιὰ τὶς πληγές σου.

Δῶσε καὶ στοὺς φτωχοὺς, τοὺς καλοὺς προστάτες σου,
 πού μᾶς χαρίζουν πλούσια ὅσα χρειαζόμαστε
 ἐμεῖς, τὸν οἶκτο τοῦ Θεοῦ καὶ τὶς ἐλπίδες σ' αὐτόν.

320 Δῶσε, ἂν δίνεις, κάτι ἀπὸ τὰ δικά σου· μὲ τὰ ξένα
 μὴ στρώνεις τὸ τραπέζιν σου, μήτε νὰ ντύνεις τὸ φτωχό.
 Πλάσμα ἀπ' τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ εἶναι ὁ ἕνας

- ὥστ' οὐκ ἄτιμος· ἡ δὲ καὶ σεβασμία.
 Μή μοι τὸ θεῖον ὡς δικαστὴν ἄθλιον
 325 ὑπόσπα, μὴ καὶ σοι πλέον χολώσεται.
 Κλέπτειν διδάσκεις τὸν κλοπῆς ἀναιρέτην;
 Εἰ μὲν σε πείθω, κρεῖσσον· εἰ δὲ μηδέπω,
 τὸ γοῦν τυραννεῖν ὄψε γοῦν στήσόν ποτε
 (κόρος δὲ πάντων καὶ καλῶν καὶ χειρόνων)·
 330 καὶ τοῦτο τῶν σῶν αἰνέσω· τοῖς γὰρ κακοῖς
 μέγιστόν ἐστι καὶ στάσις πονηρίας.
 Εἰ μὲν δέχη τοῦτ'· εἰ δὲ μή, σὲ μὲν τάφου
 μνήσω, τὸ πάντων τῶν κακῶν ἐστὶν πέρας,
 ὃν πᾶσιν ἔξεις ἴσα, κἄν Ἑρακλέους
 335 στήλας παρέλθης, καὶ πύλας τὰς Κασπίας,
 τὰ τῶν συνοίκων κτώμενος καὶ γειτόνων·
 ὃν ἄλλος, οἷομ' ἐξολεῖ τοῦ σοῦ τρόπου,
 τὸ λοξὰ βαίνειν ἐκ πορείας σῆς ἔχων,
 χείρων μαθητῆς τοῦ σοφοῦ διδασκᾶλου·
 340 καὶ τῆς ἀπευκτῆς τοῖς πονηροῖς ἡμέρας,
 καθ' ἣν ζόφοι τε καὶ φλόγες, καὶ τάρταροι,
 εἰσπραξις ὄντες τῶν κακῶν τῶν ἐνθάδε,
 τὴν εἰκόνα ζητοῦντες ἐγκεχωσμένην
 ταῖς τοῦ δράκοντος καὶ πολυτρόπου πάγαις,
 345 γεύοντος ἡμᾶς τῆς κακίστης ἡδονῆς.

Ἐγὼ δ' ὅπως φύγοιμι τὴν μοχθηρίαν
 ζητῶ, τίσι πτεροῖς τε καὶ τίσι βυθοῖς
 γῆς ἢ θαλάσσης, ἢ τίσι σοφίσμασιν,
 εἰς ποῖον ἐλθὼν τέρμα τῆς οἰκουμένης,
 350 τίν' ἄζοφον πρόβλημα ἢ νέφος λαβῶν,

324. Συγκρίνεται ὁποῖος ἔχει πλουτίσει μὲ ἀδικίες καὶ δίνει κάτι γιὰ εὐσεβεῖς σκοποὺς μ' ἐκεῖνον ποὺ προσπαθεῖ νὰ δικάσει τὸ δεκάστη.

- καὶ δὲν πρέπει νὰ μὴν τὸν τιμᾶς· καὶ τὸ τραπέζι εἶναι σεβαστό.
 Μὴ θέλεις σὰν κανένα ἄθλιο δικαστή, τῆ θεότητα
 325 νὰ παρασύρεις, μὴ σοῦ θυμώσει πιὸ πολὺ.
 Προτείνεις νὰ κλέψει, αὐτὸς ποὺ ξεριζώνει τὴν κλεψιά;
 Ἐὰν σὲ πείσω εἶναι τὸ καλύτερο· ἂν ὄχι ἀκόμα,
 ἔστω κι ἄργα σταμάτησε νὰ φέρνεσαι σὰν τύραννος
 (σ' ὄλα ὑπάρχει κόρος καὶ στὰ καλὰ καὶ στὰ χειρότερα).
 330 Θὰ ἐπαινέσω σ' αὐτὸ τῆ συμπεριφορά σου· στοὺς κακοὺς
 πολὺ σπουδαῖο εἶναι καὶ τὸ σταμάτημα τῆς κακίας.
 Ἐὰν τὸ δέχεσαι· ἂν ὄχι, θὰ σοῦ θυμίσω τὸν τάφο
 ποὺ εἶναι τὸ πέρας ὄλων τῶν κακῶν
 καὶ ποὺ τὸν ἔχεις σὲ ἴσο βαθμὸ μὲ ὄλους, κι ἂν τοῦ Ἡρακλῆ
 335 προσπεράσεις τὶς στῆλες καὶ τὶς Κασπίες πύλες
 ἀποχτώντας ὅσα ἀνήκουν στοὺς σύνοικους καὶ γείτονες.
 Αὐτὸν ἄλλος, νομίζω, θὰ τὸν ἀφανίσει ἐξαιτίας τοῦ τρόπου σου,
 λοξοδρομώντας ἀπὸ τὴν πορεία σου
 χειρότερος μαθητῆς ἀπὸ τὸ σοφὸ δάσκαλο·
 340 καὶ τῆς ἡμέρας, ποὺ δὲν εὐχονται οἱ πονηροί,
 κατὰ τὴν ὁποία καπνοὶ καὶ φλόγες καὶ τάρταροι
 θὰ εἶναι οἱ εἰσπράξεις γιὰ τὰ ἐδῶ σφάλματα,
 τὴν εἰκόνα ἀναζητώντας καταπλακωμένη
 στοῦ πολυμήχανου δράκοντα τὶς παγίδες,
 345 ποὺ μᾶς κάνει νὰ γευτοῦμε τὴν κάκιση ἡδονή.
 Κι ἐγὼ πῶς ν' ἀποφύγω τὴν κακία
 ζητῶ, μὲ ποιά φτερουγίσματα καὶ ποιοὺς βυθοὺς
 τῆς γῆς ἢ τῆς θάλασσας καὶ μὲ ποιά σοφίσματα,
 σὲ ποιά ἄκρη τῆς οἰκουμένης ἀφοῦ ἔρθω,
 350 ποιοὶ σκότος καὶ ποιοὶ σύννεφο ἀφοῦ λάβω προκάλυμμα,

- ποιαίς τὸ θεῖον ἐκθεραπεύσας λιταῖς;
 Ὡς ταῦτα τρία πανταχοῦ, χρόνος, τόπος,
 ἁμαρτίας τε τῆς κακῆς ῥάστη τύχη·
 στήσω νόμον τὸν θεῖον. Οὗτός ἐστι τις;
- 355 Πόλεις ἀμείβειτ' ἐκ πόλεων· τῇ γὰρ φυγῇ
 τινὲς λελείψοντ', εἶπε τοῖς ἀποστόλοις,
 ὅταν διωθῆθ' ὁ κρατῶν πάντων Θεός.
 Πάσας ἀμείψω μέχρι ἐσχάτου πυρός,
 φεύγων πονηρῶν ἀσκέτους ἐπιδρομάς.
- 360 Ἐκεῖ μὲν ἔξει καὶ ἄκοντας ἡ δίκη.
 Οὐδὲν διοχλήσουσι ταῖς ἄνω μοναῖς,
 οὐδ' ἐκβαλοῦσι τοὺς πένητας, ὡς γε νῦν,
 κάκειθεν· εἶπου καὶ δεήσονται τυχὸν
 οἴκτου βραχείας ρανίδος εἰς ψύξιν φλογός.
- 365 Ὁ πλούσιός σε πειθέτω καὶ Λάζαρος·
 ὁ μὲν μόνου διδούς γε τοῦ τρυφᾶν δίκας,
 ἄλλου κάμνοντος καὶ τροφῆ καὶ τραύμασιν,
 (ὥθει γὰρ οὖν κάκεινος, ὡς σύ, Λάζαρον)·
 ὁ δ', ὡς φέρων ἅπαντα, καὶ τιμώμενος.
- 370 Πέρας λόγου. Δέχου δὲ σὺν τρόμῳ λόγον.
 Πολλῶν κακῶν ὄντων τε καὶ καλουμένων,
 εἰδωλολάτρης οὗτος εἴρηται μόνος
 (ὁ τῶν κακῶν μέγιστόν ἐστιν ἐν βίῳ),
 ὃς οὐδὲν οἶδεν, ἢ λογίζεσθαι, πλέον·
- 375 ὡς καὶ τόδ' ἂν τάχιστα τῇ νόσῳ παθῶν
 εἰ καιρὸς ἔλθοι τῷ πάθει καρπὸν φέρων,
 ἢ καὶ Χαμῶς βδέλυγμα τὸν πλοῦτον σέβων.
 Ρίψωμεν οὖν, ρίψωμεν εἰδώλων τύπους,
 μόνον Θεὸν σέβοντες, ὃν γινώσκομεν.

4. Εἰρωνεία σταῖς ὁδοὶ τοῦ σαρκασμοῦ· νὰ βγάξεις ἡδονὴ ἀπὸ τὴν καταστροφὴ σου.

- μέ ποιῆς προσευχῆς ἀφοῦ ἐξιλεώσω τὸ Θεό.
 Παντοῦ κυριαρχοῦν αὐτὰ τὰ τρία, ὁ χρόνος, ὁ τόπος
 καὶ τῆς κακῆς ἁμαρτίας ἢ πολὺ εὐκολὴ πράξις.
 Θὰ στήσω τὸ θεῖο νόμο. Ἄξιζι αὐτὸς τίποτα;
 355 Ἄλλαζετε τὴ μιὰ πόλη μὲ τὴν ἄλλη· στὴ φυγὴ αὐτὴ
 κάποιοι θὰ λείψουν, εἶπε στοὺς ἀποστόλους,
 ὅταν θὰ διώχονται ἀπὸ τίς πόλεις, ὁ Θεὸς ποὺ κρατεῖ τὰ πάντα.
 Ὅλες θὰ τίς ἀλλάξω ὡς τὸ ἔσχατο πῦρ
 ἀποφεύγοντας τῶν πονηρῶν τίς ἀκατάσχετες ἐπιδρομές.
 360 Ἐκεῖ θὰ τοὺς πιάσει καὶ χωρὶς νὰ θέλουν ἢ θεῖα δίκη.
 Δὲ θὰ ἐνοχλήσουν καθόλου τίς οὐράνιες κατοικίες
 οὔτε ὅπως τῶρα τοὺς πένητες θὰ διώξουν
 κι ἀπὸ κεῖ· ἴσως νὰ τοὺς χρειαστεῖ
 μιὰ μικρὴ σταγόνα οἴκτου γιὰ δρόσιμα τῆς φλόγας.
 365 Ἄς σὲ πείσουν ὁ πλούσιος κι ὁ Λάζαρος.
 Ὁ πρῶτος ξεπλήρωνε ποινὴ γιὰ ὅσα ἀπολάμβανε
 ὅταν ὁ ἄλλος ὑπέφερε ἀπὸ τὴν πείνα καὶ τίς πληγὲς
 (γιατὶ ἀπόδιωχνε κι ἐκεῖνος, ὅπως ἐσύ, τὸ Λάζαρο).
 Κι ὁ δεῦτερος κάνοντας ὑπομονὴ σὲ ὅλα δεχόταν τιμῆς.
 370 Τελείωσε τὸ ποίημα. Δέξου μὲ τρόμο ὅ,τι σοῦ εἶπα.
 Ἐνῶ πολλοὶ κακοὶ ὑπάρχουν καὶ λέγονται,
 εἰδωλολάτρης λέγεται ἐκεῖνος μόνο
 (ποὺ εἶναι τὸ μεγαλύτερο κακὸ τῆς ζωῆς)
 ποὺ τίποτα δὲν ξέρει παραπάνω ἀπ' τὸ νὰ λογαριάζει·
 375 γιὰ νὰ τὸ πάθει γρήγορα κι αὐτὸ ἀπὸ τὴν ἀρρώστια του,
 σὰν ἔρθει ἡ ὥρα καὶ καρπὸ δώσει στὸ πάθος του
 ἢ καὶ τὸ βδέλυγμα Χαμῶς, τὸν πλοῦτο, προσκυνώντας.
 Μακριὰ ἄς πετάξομε λοιπὸν τὰ διάφορα εἰδῶλα
 καὶ τὸ Θεὸ ἄς λατρεύομε ποὺ ξέρομε.

ΚΑΤΑ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΛΩΠΙΖΟΜΕΝΩΝ

Μὴ κεφαλὰς πυργοῦτε νόθοις πλοκάμοισι, γυναῖκες,
 θρύπτουσαι μαλακοὺς αὐχένας ἐκ σκοπέλων,
 μηδὲ Θεοῦ μορφᾶς ἐπαλείφετε χρώμασιν αἰσχροῖς,
 ὥστε προσωπεῖον, κοῦχλὶ πρόσωπα, φέρειν.

5 Οὐδὲ γὰρ ἀσκεπέα κεφαλὴν θέμις ἀνδρὶ γυναῖκα
 φαίνειν, ἢ χρυσῷ σφιγγομένων πλοκάμων,
 ἢ ἐκόμης ἀδέτοιο κατωμαδὸν ἔνθα καὶ ἔνθα
 σκιρτώσης ἀπαλῶν μαινάδος ἐξ ἀνέμων.
 Οὐδὲ λόφον καθύπερθε φέρειν κορύθεσσιν ὁμοῖον

10 τηλεφανῆ σκοπὴν ἀνδράσι λαμπομένην,
 ἢ ἐ λίνου μαλακοῦ διαυγάζουσαν ἔθειραν
 κρυπτὴν, ἀμφοδίην, τήνδε μετωπιδίην,
 ξανθὸν ἀπαστράπτουσαν, ὄση κρήδεμον ἄλυξεν,
 ὡς δοκέειν παλάμης ἔργα πονησαμένης·

15 εὔτε τὸν οὐχ ὀρόωντα διδάσκαλον, ἄπνοον εἰκῶν
 μορφῆς στασαμένη, κάλλος ἐκεῖθε γράφεις.

Κάλλος δ' εἰ μὲν ἔδωκε φύσις, μὴ κρύπτειτ' ἀλοιφῆ,
 ἀλλ' οἷος καθαρὸν ἀνδράσιν ὑμετέροις

2. Σκόπελοι ὅπου ναυαγοῦν οἱ νέοι θεωροῦνται οἱ πυργωτὲς κομμώσε
 γυναικῶν.

ENANTION TΩN ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΠΟΥ ΚΑΛΩΠΙΖΟΝΤΑΙ

Με ψεύτικες πλεξοῦδες τὰ κεφάλια μὴν πυργώνετε, γυναῖκες,
τσακίζοντας τοὺς μαλακοὺς τραχήλους πάνω στοὺς σκοπέλους.
Καὶ μὴν ἀλείβετε τὶς θεϊκὲς μορφές μ' ἄσχημα χρώματα,
ἔτσι πού νὰ μὴν ἔχετε πιά πρόσωπο μὰ προσωπεῖο.

- 5 Οὔτε κεφάλι ξέσκεπο στὸν ἄντρα εἶναι σωστό ἢ γυναῖκα
νὰ δείχνει οὔτε πλεξοῦδες μὲ χρυσόνημα δεμένες
ἢ καὶ μαλλιά στοὺς ὤμους τῆς χυμένα δῶθε κεῖθε,
–μαλλιά μαινάδας πού σκιρτοῦν σὲ αὖρα ἀπαλά·
οὔτε καὶ στὴν κορφή λοφίο νὰ φτιάχνει περικεφαλαίας,
- 10 βίγλα πού ἀστράφτει γιὰ τοὺς ἄντρες ἀπὸ πέρα·
οὔτε μαλλιά πού σὰν λινάρι ἀπαλὸ γυαλίζουν
κρυφὰ καὶ φανερά, στὸ μέτωπο στρωμένα,
φλόγες ξανθὲς πετοῦν ὅσα τὴν μπόλια ξέφυγαν,
- 15 ὥστε χεριοῦ πού κόπιασε νὰ φαίνονται ἔργα,
ὅταν τὸν πού δὲ βλέπει δάσκαλο, ἄπνοη εἰκόνα
στήνοντας μορφῆς, τὴν ὁμορφιά ἀπὸ κεῖ ἀντιγράφεις.

Ἡ φύση ἂν σοῦ ἴδωσε ὁμορφιά μ' ἄλοιφες μὴν τὴν κρύβεις
ἀλλὰ γιὰ τοὺς δικούς σας ἄνδρες μόνο καθαρῇ

16-17. Τὸ νόημα εἶναι κάπως ταραγμένο.

- σώζετε, κάλλοτρίω μηδ' ὄμματα λίχνα φέρουσαι·
 20 ὄμμασι γὰρ κραδίη ἔσπεται οὐχ ὀσίοις·
 εἰ δ' οὐ γεινομένησι συνέσπετο, δεύτερον αἴσχος
 φεύγετε, ἐκ χειρῶν κάλλος ἐφελκόμεναι·
 κάλλος, ὃ γαῖα φέρει, καὶ ὠνιόν ἐστι γυναιξί
 πανδήμοις, ὀβολῶν περνομέναις ὀλίγων
 25 κάλλος ὃ ρυπτόμενον χαμάδις ρέει· οὐδὲ γέλωτι
 ἴστατ', ἐπὴν λύση χάρμα παρειὰν ὄλην,
 καὶ δακρῦων ὀχετοῖσιν ἐλέγχεται, ἰκμαλέω τε
 δείγματι, καὶ ψεκάδος λύεται ἐξ ὀλίγης.
 Ἡ δὲ πάρος στίλβουσα, καὶ ἡ χαρίεσσα παρειή,
 30 χάρμα μέγ' ἐξαπίνης διχρόος ἐξεφάνη,
 περκνή, μαρμαρόεσσα. Μελάγχροε, μιλτοπάρηε,
 πῶς δύνασαι κατέχειν κάλλος ἐλεγχόμενον;
 Ταῦτ' οὐ κινυμένοισιν ἀγάλασι· σοὶ δ' ἀφορητὴ
 μορφή, καὶ πολλοῖς λυομένη πάθεισι.
 35 Τοῦτο Θεοῦ δέμας ἐστί, χερὸς τόδε· τοῦτο παλαιόν,
 τοῦτο νέον. Λειμῶν ἄνθεα δισσὰ φέρων,
 τερπῶν τε στυγερῶν τε ἀμοιβαδίς, ἢ τις ἐσθῆς
 ἀμφίχρος ζώναις πλείοσιν ἐλκομένη.
 Τοῦνεκεν ἢ φεύγειν γραπτὸν δέμας, ἢ φυλάσσειν,
 40 μηδ' ἐπιλωβητὸν εἶδος ἄλκαρ ἔχειν.
 Ἴστων Πηνελόπης, τὸν νῦξ λύεν, ἦμαρ ὑφαίνειν·
 ἔνδοθι τὴν Ἐκάβην, ἔκδοθι τὴν Ἐλένην.
 Εἰ μὲν δὴ μῆχος τι λαθεῖν πόσιν, οὐ μὲν ἀνεκτόν,
 εἶδος ἀποκρύπτειν θειότερον βροτέω,
 45 μὴ σε Θεὸς τοίοισιν ἀμείψηται χαλεπήνας·
 τίς, πόθεν ὁ πλάστης; ἔρρε μοι, ἀλλοτρίη.

41. Τῆς Πηνελόπης τὸ παντὶ παροιμιακὴ φράση γιὰ μάταιο ἔργο.

- κρατήστε την, και πόθου βλέμματα μη ρίχνετε σέ ξένο
 20 γιατί τ' άνόσια μάτια άκολουθει ή ψυχή.
 Μ' άν όμορφη δέν έχεις γεννηθει, την άλλη ν' άποφεύγεις
 ντροπή, την όμορφιά νά πλάθεις με τά χέρια σου.
 Τήν όμορφιά πού δίνει ή γή, κι αγοράζουν οί κοινές
 γυναίκες, πού γιά λίγες δεκάρες μοναχά πουλιούνται.
 25 Τήν όμορφιά πού όταν πλυθει χάμω κυλά κι ουτε στο γέλιο
 δέ μένει, όταν τά μάγουλα χαλαρώνει ή χαρά
 και τών δακρύων τ' αυλάκια τ' άσχημίζουν κι άπ' του φόβου
 τον ιδρώτα και με σταγόνες λίγες λιώνει.
 Και αυτά πού έλαμπαν πρώτα μάγουλα χαριτωμένα
 30 άπό χαρά μεγάλη, αίφνίδια με διπλό φάνηκαν χρῶμα
 σκούρα, χιονάτα. Ή μελαχροινή, ροδομάγουλη,
 πώς μπορείς νά 'χεις όμορφιά πού προδίνεται;
 Γι' άκίνητα είν' αυτά άγάλματα· γιά σένα αυτή ή μορφή
 άταίριαστη πού με διάφορα πάθη αλλάζει.
- 35 Τό ένα τό 'φτιαξε ό Θεός, τό χέρι τό άλλο· αυτό παλιό
 και κείνο νεό. Λιβάδι πού διπλά λουλούδια βγάξει
 όμορφα τώρα κι άλλοτε άσχημα, είτε κάποιο φόρεμα
 δίχρωμο και με άπανωτες γραμμένο ζῶνες.
 Γι' αυτό ή την πλαστή δψη άπόφευγε ή νά προσέχεις
 40 τής δψης βλαβερό βοήθημα μην έχεις.
 Τής Πηνελόπης είναι τό πανί· χαλούσε ή νύχτα ό,τι ή μέρα ύφαινε.
 Έκάβη μέσα σου κρατείς κι Έλένη απέξω.
 Τόν άντρα άν έχεις τρόπο νά γελάσεις, είναι άπρεπο,
 τή θεία είδη με τή θνητή νά τή σκεπάσεις·
 45 μην όργιστεί ό Θεός και τέτοια λόγια σου άπευθύνει:
 «Ποιοί σ' έχουν πλάσει κι άπό πού; Φεύγα, είσαι ξένη.

42. Έκάβη: ή φρόνιμη Έλένη· τό αντίθετο τής προηγούμενης.

Οὐ σ' ἔγραψα, κύων, ἀλλ' ἔπλασα εἰκόν' ἑμοῖο·
 πῶς εἰδῶλον ἔχω εἶδος ἀντὶ φίλου;
 Ἄλλ' ἔμπης νοῦσω τι παρήσομεν. Εἰ δ', ἀρίδηλον
 50 ἐστὶ πίναξ γραφῆων εἶδος ἐπ' εἶδος ἔχων,
 στήλην αἰσχεος ἴσθι βροτοῖς περιφαντὸν ἐγείρειν
 μορφήν, ἦν σὺ γράφεις ἔμπνοον ἀλκι νόου.

Κῆπος Ἀδώνιδος ἦδε τεῆ χάρις ὠλεσίκαρπος,
 πουλύποδος χροῖή, γράμματ' ἐπὶ ψαμάθων.
 55 Πῶς δὲ σὺγ' εἶδος ἔχουσα κολοῖον (εἶ γε κολοῖον
 εὐπτερον ἀλλοτρίοις ἀνθεσι μῦθος ἔχων,
 αὐθις γυμνὸν ἔθηκε γελοῖον), οὐκ ἀλεγίζεις
 αἰσχεος ὑστατίου, κάλλεος ὄλλυμένου.
 Ἔλλη δ' ἀστυφέλικτον ἔχειν γάνος; οὐ μετὰ δηρὸν
 60 ὄψαι ἀλλοτρίου κάλλεος ὄσσον ἄχος.
 Πυνθάνομ' ὥς τι φέριστον ἔχει πλάσις, ἦν ποτε γῆρας
 ρικνώση μορφήν, τὴν πάρος ἀνθοφόρον·
 τῆμος δτ' ἀγραφός ἐστι μελῶν πλάσις, ὡς πυρίκαυστον
 λείπεσθαι σαρκῶν λείψανον ἐκ κονίης·
 65 ὄψε μετακλαίειν δὲ μελῶν δόλον, εὐτε πίθηκον
 ρυτίσιν ἐν πυκιναῖς ὥσε τὸ λειπόμενον.
 Τοίη ψευδομένων μελέων χάρις. Ἀλλά, φερίστη,
 νῦν στῆσον μορφῆς ἔκτυπον, ὡς τὸ πάρος.
 Ἄτρεκὲς οὐ μὲν ἔγωγε ὄδομαι· ἀλλὰ πολὺ πρὶν
 70 μηδένα μηδ' ἀνδρῶν εὐζεαι ὄμματ' ἔχειν,
 οἷ σε πάρος κλήϊζον, ἐπ' ὄμματα δ' εἶχον ἔτοιμα
 τῆ καὶ τῆ σοβαροῖς ἴθμασι κινυμένην.
 Καὶ τό, γέλως, ἀνδρῶν λήθειν γένος ἰσχανόωσα,
 μύστας σῆς μορφῆς ἀνδρας ἐπεσπάσαο.

53. Κῆπος τοῦ Ἄδωνη: γὰ πράγματα ὀλιγοχρόνια καὶ ἐπιπόλαια. Πρὸς τιμὴ τοῦ Ἄδωνη ἔβαζαν οἱ ἀρχαῖοι σπόρους φακῆς σὲ πιάτο μὲ νερὸ ποῦ μόλις φῦτρωναν ξεραίνονταν, ἐπειδὴ ἔλειπε τὸ χῶμα. Τὸ ἔθιμο δὲν ἐσβῆσε ὡς σήμερα.

Ἄδιάντροπη, δὲ σ' ἔβαψα μὰ σ' ἔχω πλάσει εἰκόνα μου.

Πῶς εἶδωλο ἀντικρίζω ὄχι ὄψη ἀγαπητή;».

Μὰ στὸ κακὸ ἄς χαρίσομε καὶ κάτι· ἂν ὁμως φανερὸς

- 50 εἶσαι πίνακας ζωγράφων ποὺ ἔχει μορφή πάνω ἀπὸ ἄλλη,
ξέρε ποὺ ὑψώνεις γιὰ τοὺς θνητοὺς περίβλεπτη στήλη ντροπῆς,
τὴ μορφή ποὺ ζωγραφίζεις ἔμψυχη μὲ δύναμη τοῦ νοῦ.

Τοῦ Ἄδωνη κῆπος εἶναι ἡ χάρη σου ποὺ δὲ δίνει καρπούς,
χρῶμα τοῦ χταποδιοῦ, πάνω στὴν ἄμμο γράμματα.

- 55 Καὶ πῶς ἐσὺ ποὺ ἔχεις τὴν ὄψη καλοιακούδας (ἂν καλοιακούδα
ἀλαφροπέταχτη σὲ ξένα λούλουδα ὁ μῦθος τὴν πηγαίνει
ξάφνου γυμνὴ τὴ δείχνει καταγέλαστη) πῶς δὲ σὲ νοιάζει
γιὰ τὴν ντροπὴ τὴν πιὸ μεγάλη, ἡ ὁμορφιά σου ὅταν χαθεῖ;

Ἐλπίζεις θὰ ἔχεις λάμψη ἀναπόκρουστη; Σὲ λίγο

- 60 θὰ δεῖς πόση εἶναι ἡ λύπη γιὰ τὴν ξένην ὁμορφιά.

Καὶ ἄριστο ἔχει τὸ πλαστὸ μαθαίνω· ἂν τὰ γηρατεῖα κάποτε
τὴν ὄψη χαρακώσουν, τὴν ἀνθισμένη πρῶτα.

Ὅταν δὲν πλαστογραφοῦνται τὰ μέλη, σὰν ἀποκαῖδι
τότε θ' ἀπομείνει τῆς σάρκας λείψανο ἀπὸ χῶμα.

- 65 Κι ἀργὰ ἔπειτα θὰ κλαῖς τὸ γέλασμα τῆς ὄψης, ὅταν
ὄ,τι ἀπομείνει τὸ καταντήσῃ πίθηκο μὲ ἀμέτρητες ρυτίδες.
Αὐτὴ εἶναι ἡ χάρη ποὺ λέει ψέματα. Ἄλλὰ, ἄριστη,
στῆσε τὸ ὁμοίωμα τῆς μορφῆς τώρα, ὅπως πρῶτα.

Ὅπως ἦταν ἐγὼ βέβαια δὲν πιστεύω· ἀλλὰ πολὺ πρὶν

- 70 θὰ εὐχηθεῖς κανένας ἀπ' τοὺς ἄντρες νὰ μὴ σὲ δεῖ
ὅσοι πρῶτα σὲ δόξαζαν κι εἶχαν τὰ μάτια τους σὲ σένα,
καθὼς ἐδῶ κι ἐκεῖ μὲ βάδισμα πετοῦσες μεγάλοπρεπο.
Κι ἰδοὺ τὸ κωμικὸ, νὰ θέλεις νὰ ξεχαστεῖς ἀπὸ τοὺς ἄντρες
ἐσὺ ποὺ τράβηξες τοὺς ἄντρες λάτρες τῆς μορφῆς σου.

54. Ὅσα λέγονται ἀναφέρονται σὲ πράγματα ρευστὰ καὶ ὄχι μόνιμα.

- 75 Ἄνδρες γὰρ τρίψαντο τὰ φάρμακα, οἷς σὺ γέγηθας,
 ληϊσταὶ μεγάρων, τέκτονες ἧς μανίης.
 Ταῦτ' οὐ σωφροσύνης τὰ σοφίσματα, μαχλοσύνης δέ.
 Πᾶν γὰρ ὁ τεχνάζῃ ἄρρεσι, μαχλοσύνη.
 Φασὶ ταῶν μεγάλαυχον, ἐπὴν περίκυκλον ἐγείρῃ
- 80 αὐχένα κυρτώσας χρύσειον, ἀστερόεις,
 κλάζειν θηλυτέραις φιλοτήσιος. Εἰ δὲ σὺ μορφὴν
 οὐ σφριγώοσι γράφεις ὄμμασι, θαῦμα μ' ἔχει.

Εἰ μὲν γὰρ πόσιός σου ἔχεις πόθον, ὡς σὸν ἐκεῖνος,
 ἐξέτι τοῦ, ὅτ' ἐρώων σ' ἤγαγε πρὸς θαλάμους

- 85 κουριδίην θαλέθουσας, ἔχεις χάριν· εἰ δὲ σὺ γ' ἄλλων
 ὄμμασιν ἀνδανείεις, τοῦτο πόσις στυγείη.
 Κεύθειν λωϊόν ἐστι βελῶν χάριν οἷσι δόμοισιν,
 ἢ ψευδομένην οὐχ ὀσίως προφέρειν.
 Τῇ μὲν γὰρ πόσις ἐστὶν ἐπάρκιος· ἢ δ' ἐπὶ πολλοῖς
- 90 ἴσταται, ὡς τε λίνον ἵπταμένων ἀγέλη.
 Τέρπη τερπομένῳ, καὶ ἀμείβειαι ὄσιν ὀπωπῇ,
 αὐτὰρ ἔπειτα γέλως, καὶ λόγος ἀντίθετος,
 κλεπτόμενοι τὸ πρῶτον, ἔπειτα δὲ θάρσος ἔχοντες.
 Μηκέτι μοι τὰ πρόσω φθέγγεο, γλῶσσα λάλε.
- 95 Ἄλλὰ τόδ' ἀτρεκέως μυθήσομαι, οὐδὲν ἄκεντρον
 τῶν ὄσα θηλυτέραις παίζεται ἀμφὶ νέοις.
 Πάντα γὰρ ἀλλήλοισιν ἄμ' ἔσπεται, ὥστε σίδηρος,
 ὄν μάγνης ἐρύει, ἄλλον ὑπ' ἄλλον ἄγων.

- Ὡς ὄφελον ψιμύθοις καὶ φύκεσιν, ἀντὶ γυναικῶν,
 100 στίλβειν, καὶ λιπαρῶς, ἀνέρες ἀφραδέες,
 οἱ τόσον αἰσχὸς ἔχοντες ἐν ὀφθαλμοῖσι σύνοικον,
 τέρπονται κακίῃ, ἀχλὺν ἐφροσάμενοι·
 ἄλλας μὲν βάλλουσιν ἐπεσβολήσι φαεινάς,

76. Πέφτουν στήν παγίδα πού οἱ ἴδιοι στήνουν ὄσοι κάνουν τίς βαφές πού ὀμορφαίνουν τίς γυναῖκες.

75 Γιατί ἄντρες ἔτριψαν τὰ φάρμακα, πού σ' εὐχαριστοῦν
 ληστὲς τῶν παλατιῶν, τεχνίτες τῆς μανίας τους.
 Τὰ τεχνάσματα αὐτὰ δὲν εἶναι τῆς σοφίας μὰ τῆς λαγνείας.

“Ο,τι μηχανεύεσαι γιὰ τοὺς ἄντρες εἶναι λαγνεία.
 Λέν, τὸ παγώνι ὅταν φεγγάρι ἀνοίξει τὴν οὐρά του

80 κι ὑψώνει τὸ λαιμὸ καμαρωτὰ χρυσό, ὄλο ἀστέρια
 καλεῖ τις θηλυκὲς ἐρωτικά. Κι ἐσὺ ἂν τὴ μορφὴ σου
 δὲν τὴ ζωγραφίζεις γιὰ μάτια πού ποθοῦν, ἀπορῶ καὶ θαυμάζω.

Ἄν ἔχεις τοῦ ἀνδρός σου τὸν πόθο, ὅπως κι ἐκεῖνος τὸ δικό σου,
 ἀπὸ τότε πού ἐρωτευμένος σ' ὀδήγησε στὸ θάλαμο,

85 κόρη ἀνθισμένη, ἔχεις χάρη· ἂν ὁμως ἐσὺ ἀπὸ ἄλλων
 τὸ κοίταγμα εὐχαριστιέσαι, αὐτὸ ὁ ἄντρας σου τὸ μισεῖ.
 Καλύτερα νὰ κρύβεις τις σαΐτιές τῶν ματιῶν σου στὸ σπίτι σου,
 παρὰ ἀνεπίτρεπτα λέγοντας ψέματα νὰ τις φανερώνεις.

Τῆς μιᾶς τῆς φτάνει ὁ ἄντρας της μὰ σὲ πολλοὺς μπροστά
 90 λυγίεται ἢ ἄλλη, ὅπως λινάρι σὲ πουλιῶνε σμάρια.

Ἐσὺ μ' αὐτὸν κι αὐτὸς μ' ἐσένα παίζετε κι ἀλλάζετε ματιές
 κι ἔπειτα γέλια ἀνάμεσά σας καὶ γλυκοκουβέντες
 πρῶτα κρυφὰ κι ἔπειτα δὲ σᾶς νοιάζει πιά καθόλου.
 Τὰ παραπέρα μὴ μοῦ λές, ὦ φλύαρη γλώσσα!

95 Μ' ἀλήθεια θὰ σοῦ πῶ: χωρὶς κεντρὶ δὲν εἶναι οὔτ' ἓνα
 ἀπ' ὅσα κάνουνε στοὺς νιοὺς οἱ κοπελιὲς παιγνίδια.
 “Ὅλα, τὸ ἓνα τ' ἄλλο ἀκολουθοῦν, ὅπως τὰ σίδερα,
 πού τὰ τραβάει μαγνήτης τὸ ἓνα πιασμένο ἀπ' τ' ἄλλο.

Μακάρι μὲ ψιμμύθια κι ἀλοιφὲς (ὄχι οἱ γυναῖκες)
 100 οἱ ἀνόητοι ἄντρες νὰ γιαλίζουν πλούσια ἀλειμμένοι,
 πού τόση ἂν καὶ κατοικεῖ ντροπὴ μπροσταῶ στὰ μάτια τους,
 τὸ ἐλάττωμά τους χαίρονται ἀπὸ τοῦ νοῦ τὸ θόλωμα.
 Φρόνιμες ἄλλες, μὲ πειραχτικὰ λόγια τις λοιδороῦν

- αὐτοὶ δ' ἐν σφετέροις αἰσχεσὶν εἰσι σύες·
 105 ἢ τάχα καὶ συφειοῖσιν ἐνὶ σκοτίοισι πέσοιεν,
 εἰρχθέντες Κίρκης χρίσμασι θηροτόκοις,
 οἳ μὴτ' ἐχθαίρουσι, καὶ ὡς πυρὶ κάγκανον ὕλην
 βάλλουσ', ἦν ἐρύειν λώϊον ἢ ἐφέρειν.
 Ἄλλον γάρ τ' ἄλλος τις ἀνὴρ κόσμοισι γυναικῶν
 110 νικῶσ', ἀφραδίῃ πλεῖον ἔχειν ἐθέλων.
 Πολλάκι καὶ κτεάνων ἐπιδευέες, ὡς κεν ἐγείρειν
 ὕβριν ἐὼν ἀλόχων, πλεῖον ἔχουσι πόνον.
 Ἐχθρῶ δ' οὐ ποτ' ὄρεξας ἐὼν ζήφος, οὐδὲ χαράδρη
 σοῖσιν ἐπ' ἀστάχυσιν ὤπασας εὐδοίην.
- 115 Πανδῶρην ἐνέπουσι, πυρὸς μαλεροῖο κλαπέντος,
 ποιήν ἡμερίοις ἀντιτον ἐλθέμεναι,
 ἀντὶ πυρὸς πῦρ ἄλλο, καλοῦ κακόν, ὡς κε φλέγησι
 καὶ πλέον, ἀσκήται κάλλεσι δαιδαλέοις
 δαίμονας, ἄλλο τι δ' ἄλλον ἐπίπλοκον εἰς ἓν ἄγοντας.
- 120 Συμφερτὴν ἀπάτην ἀνδράσιν ἐμπελάσαι,
 δειπνολόγην, δολόεσσαν, ἀναιδέα, μειλιχόμυθον,
 τερπωλὴν ὀλοήν, δαλὸν ἀειφλεγέα.
 Οὐ μὲν δὴ μύθοις ἐπιπειθόμαι· εἰ δὲ κελεύεις,
 μὴ σύ γε Πανδῶρη γίνεο δαιδαλέη.
- 125 Πανδῶρης γένος εἰσὶν ἀναιδέες· ἀλλὰ σὺ Χριστοῦ
 εἰκόν, σωφροσύνη λάμπειο καὶ πραπίσιν.
 Ἄλλος δ' οὐκέτι μῦθος, ἐμῶν δ' ἐπέων ἐπάκουσον,
 οὓς σοι θειοτάτων φθέγχομαι ἐκ λογίων.
 Οὐκ αἶεις καὶ πρόσθε τεὸν πατέρ' ὡς ἀπάτησεν
- 130 ἀνδροφόνοιο φυτοῦ εὔχρως ἀγλαΐῃ
 ἦπαφεν, εὐθαλέος τε ἄφαρ βάλεν ἐκ παραδείσου,

115. Πανδώρα: καὶ ὁ Θεὸς ἐπλασε τὴ γυναίκα. Ὁ Δίας γὰρ νὰ ἐκδικηθεῖ τὴν κλοπὴ τῆς φωτιᾶς ἀπὸ τὸν Προμηθεά δημιούργησε τὴ γυναίκα, τὴν Πανδώρα, καὶ τὴν ἔστειλε στοὺς ἀνθρώπους «ὠραῖο κακό», ἀντιστάθμισμα τοῦ «καλοῦ» ποὺ τοὺς εἶχε προσφέρει ὁ Προμηθεάς. Βλ. Ἡσίοδο, *Θεογονία*, 570 ἐέ.

- καὶ χοῖροι αὐτοὶ μὲς στὶς ντροπὲς τοὺς μένου·
105 ἢ καὶ σὲ σκοτεινὸ μπορεῖ νὰ πέσουν σταῦλο,
κλεισμένοι ἐκεῖ ἀπ' τῆς Κίρκης τὰ βοτάνια ποὺ χοίρους βγάζουν.
Κι αὐτοὶ οὔτε ποὺ θυμώνουν καὶ ὅπως σὲ φωτιά ξερὰ
ρίχνουνε χόρτα, ἐνῶ τὸ πιὸ καλὸ ἦταν νὰ τὰ βγάζουν.
Ἔνας τὸν ἄλλο οἱ ἄντρες στὰ στολίδια τῶν γυναικῶν
110 νικοῦν, ἀπὸ ἀμυαλιὰ ποθώντας νὰ ἔναι οἱ πρῶτοι.
Συχνὰ δὶχως τὰ μέσα, ποὺ θὰ προβάλλουν
τὴν ἔπαρση τῶν γυναικῶν τοὺς, μοχθοῦνε πιὸ πολὺ.
Δὲν ἔδωσες ποτὲ τὸ ξίφος τοῦ στὸν ἐχθρὸ σου, οὔτε τὸ χεῖμαρρο
νὰ βρεῖ τὸ δρόμο βοήθησες πρὸς τὰ σπαρτά σου.
- 115 Λένε γιὰ τὴν Πανδώρα· αὐτὴ σὰν κλάπηκε ἡ φωτιά,
ποινὴ γιὰ ἐκδίκηση πὼς ἦρθε στοὺς θνητοὺς,
γιὰ τὴ φωτιά, φωτιά ἄλλη, γιὰ τὴν καλὴ κακὴ, νὰ καίει
περσότερο· ἔμαθαν σ' αὐτὴ κάθε μυστικὸ τῆς ὁμορφιάς
οἱ θεοὶ συγκεντρώνοντας σ' αὐτὴ καθένας τὸ θέλητρό του·
120 κι ἔδωσαν στοὺς ἄνδρες ἀπάτη μαζεμένη
ποὺ κυνηγᾷ τὰ δεῖπνα, δολερή, αἰσχρὴ, γλυκόλογη,
διασκέδαση ὀλέθρια, δαυλὸ ποὺ πάντα ἀνάβει.
Στοὺς μύθους ὅμως δὲν πιστεύω· μὰ ἂν ὀρίζεις
μὴ γίνεις σὺ πολὺδωρη Πανδώρα.
- 125 Ἄδιάντροπη ἢ γενιά ἔναι τῆς Πανδώρας· μὰ τοῦ Χριστοῦ
σὰν εἰκόνα, σκόρπα σεμνότητα καὶ φρόνηση.
Ἄλλος δὲν εἶναι λόγος· ἄκου τί σοῦ λέγω
παρμένα ἀπὸ τὰ λόγια τὰ θεϊκότατα.
Δὲν ἄκουσες πὼς γέλασε παλιὰ καὶ τὸν πατέρα σου
130 ἢ ὁμορφὴ λάμψη τοῦ φυτοῦ τοῦ ἀνθρωποκτόνου;
Τὸν γέλασε κι ἀπὸ τὸ θαλερὸ παραδείσο τὸν πέταξε

δυσμενέος τε δόλος, παρφασίη τ' ἄλόχου.
 Οὗτός σοι νόμος ἐστὶ πατρῷος ἐξέτι κείνου,
 μῆ ποτ' ἐπ' εὐχροίη θάρσος ἔχειν, θύγατερ.

135 Πᾶν μὲν κάλλος ἐμοί, βαιὴ χάρις, εἶαρ ἔνεικε,
 καὶ χειμῶν κρυερὸς ὤλεσεν ἐξαπίνης.
 Ἡ νοῦσός μιν ἔκαμψεν ἀώριον, ἢ χρόνος αἰνὸς
 ὤλεσε, τηκεδανῶν κύκλα φέρων ἐτέων.
 Τοῦτο δὲ καὶ πλέον ἐστὶ γελοῖον· οἶδεν ἄκοσμον

140 εἶδος ἔχουσα γυνή, καὶ πατέει Δανάη,
 αἴσχεϊ κυδιόωσα. Τὸ δ' αἴσχιον (ὡς ἐνέπουσιν
 ἴδριες, οὐ γὰρ ἐγώ, τῆσδε κακορραφίης),
 ζυγὴν νοῦσον ἔχουσι, καὶ ἀλλήλας ἐθέλουσι
 κεῦθειν. Τίπτε νόσου τῆσδε χειριότερον;

145 Τέκτων τέκτονος ἔργον ἐπίσταται, ἴδρις αἰοιδὸς
 ἴδριν αἰοιδοσύνης, φῶρα δὲ φῶρ ἐδάη.
 Ἄλλ' αἶ γ' οὐκ ἐθέλουσι τά περ νοέουσι, νοεῖσθαι.
 Ἦ ρ' ἔτεόν, κακίη δμματα πηρὰ φέρει.
 Ὡς δ' ἄνδρες τίουσι τά περ γελόωσι πρόσωπα,

150 τερπόμενοι χροιαῖς κινυμένων πινάκων.
 Οὗτι τόσον πινάκεσσιν οἶομαι, ὄσσον ἐπ' ἀνδρῶν
 θυμῷ, τοῦ τελέθει χρώματα μαρτυρίη.
 Πυνθάνομ' ὡς κενεήν, καὶ ἀνείδεον, ὑστερόφωνον
 ἠχώ τις ποθέων, πλάζεθ' ὑπὲρ σκοπέλων·

155 καὶ μορφῆς τις ἐῆς ποτ' ἐράσσατο, καὶ κατ' πηγῆς
 ἦλατ' ἐπ' εἰδώλοι κάλλεος οὐλομένου.

Ἄλλη δ' αὖ ποταμοῖο καλοῖς ἐπεμήνατο ρεῖθροις,
 μαίνεται, οὐδ' ὄχθας ἦγ' ἀπέλειπε φίλας·
 λάπτειν ὕδωρ, χεῖρεςσιν ἀφύσσετο, ἀφρὸν ἔμαρπτεν·

140. Ἐνα σχόλιο λέει καὶ τῶν φύσει εὐειδέων κατακαυχᾶται. Ἡ Δανάη ἦταν πολὺ ὠραία, ὥστε τὴν ἐρωτεύθηκε ὁ Δίας.

ὁ δόλος τοῦ ἐχθροῦ κι ἡ συμβουλή τῆς γυναικος.

Αὐτὸς εἶναι γιὰ σέ ἀπὸ κεῖνον νόμος πατρογονικός·
μὴν ἔχεις θάρρος, κόρη μου, στὴν ὁμορφιά.

135 Σύντομη χάρη ἢ ὁμορφιά· τῆ φέρνει ἢ ἀνοιξῆ

κι ὁ κρύος χειμῶνας ξάφνου τὴν ἀφάνισε,
πρόωρα ἢ ἀρρώστια τὴν τσακίζει, ἢ ὁ τρομερὸς καιρὸς
τὴν ἀφανίζει, στῶν ἐτῶν τὸ γύρισμα ποῦ σακατεύουν.

Καὶ νά, καὶ τὸ πιὸ κωμικό· ξέρει ἢ γυναίκα

140 ὄψη ἄσχημη πὼς ἔχει μὰ καὶ τὴ Δανάη καταφρονεῖ
καμαρώνοντας γιὰ τὴν ἀσχήμια της. Καὶ τὸ χειρότερο, (τὸ λένε
ὄσοι γνωρίζουν, ὄχι ἐγώ, τὴ μηχανορραφία αὐτῆ)
κοινῆ ἔχουν τὴν ἀρρώστια τους κι ἢ μὰ τὴν ἄλλη θέλουν
νὰ κρύψουν. Τί χειρότερο ἀπὸ τὴν ἀρρώστια αὐτῆ;

145 Ξέρει ὁ τεχνίτης τοῦ τεχνίτη τὸ ἔργο κι ὁ μουσικὸς γνωρίζει
αὐτὸν ποῦ ξέρει μουσικὴ κι ὁ κλέφτης ξέρει δὰ τὸν κλέφτη.

Μ' αὐτὲς δὲ θέλουν ὄσα γι' ἄλλες σκέφτονται νὰ λέγονται γι' αὐτὲς.

Κι εἶναι ἢ ἀλήθεια, μάτια τυφλὰ ἢ κακία πὼς ἔχει·
ἔτσι τιμοῦνε κι οἱ ἄντρες ὄσα κοροϊδεύουν πρόσωπα

150 χαίροντας μὲ τὰ χρώματα πινάκων ζωντανῶν.

Δὲ νομίζω τόσο μὲ τοὺς πίνακες ὄσο γιὰ τῶν ἀνδρῶν
τὴν ψυχῆ, ποῦ ἔχει τὰ χρώματα γιὰ μαρτυρία της.

Ἄκουσα πὼς τὴν κούφια, ἀπρόσωπη, ὑστερόφωνα

Ἦχῶ ποθώντας, κάποιος, στοὺς σκοπέλους πλανιόταν.

155 Καὶ κάποιος τὴ μορφή του ἀγάπησε τὴν ἴδια καὶ στὴ λίμνη
πήδησε, στὸ εἶδωλο ἐπάνω τῆς χαμένης ὁμορφιάς.

Ἄλλη στοῦ ποταμοῦ τὰ ὠραῖα νάματα ἐρωτευμένη

ἔτρεχε σὰν τρελὴ καὶ μῆτε ποῦ ἄφηνε τὶς ὄχθες τὶς ἀγαπητὲς·
ρουφοῦσε τὸ νερό, τό 'πιανε μὲ τὰ χέρια, ἄρπαζε τὸν ἀφρό·

154. Ἡ Ἦχῶ χάθηκε ἀπὸ τὸν ἔρωτα τοῦ Νάρκισσου.

- 160 ἄλλ' οὐδ' ὡς πυρόεις ὕδασι λῆγε πόθος.
 Οὐτω τυφλὸν ἔρωσ καὶ ἀνάρσιον. Οὐ μέγα θαῦμα,
 εἴ τινα καὶ σὺ νέων τῆλε νόσιο βάλοις,
 εὐχρως, ἀβροχίτων, ροδοδάκτυλος, ὑψικάρηνος,
 οὐχ ἓνα, ἀλλὰ τόσους, ὅσσατίοισι γράφη.
- 165 Πείθομαι, ὥς πρτε ταῦρον ἀνὴρ σοφὸς ἤπαφε τέχνη,
 χρώμασι μορφώσας δουρατέην δάμαλιν
 (ξείνους ἔρωσ! ἀπνόοισιν ἐπ' εἶδεσιν ἔμπνοα βαίνει)
 ὁππότε καὶ σὺ νέοις μῆσαο τοῖτον ἄγος.
 Ὅρφεὺς θῆρας ἔπειθε, σὺ δ' ἀνέρας, οἷσιν ὁμοῖος
- 170 θήρεσιν ἐστι νόος, θηλυμανῆς τε βίος.
 εἴ τοι μὴ σάρκεσσι χαρίζεαι, ἀντὶ δὲ σαρκῶν
 ὄμμασι, καὶ τό, νόσος ἡερίη φιλότης.
 Ἄλλ' ἄτρωτος ὄλη· ναὶ πείθομαι, οὐδὲ τόδ' ἐσθλὸν
 ἐστὶν ἐμοὶ κενεῆς δόξαν ἔχειν κακίης.
- 175 Ὡς δ' ἂν καὶ πολλῆσι νόμον γράψειας ἄκοσμον,
 καὶ πινυτή περ ἐοῦσ'. Εὐδρομον ἢ κακίη.
 Ἄλλων μὲν ρυπόωντα βίον τεχνάσμασι κεύθειν,
 σοὶ δὲ σαοφροσύνην καὶ τι μέλαν φορέειν.
 Εἰ γὰρ σώφρονές εἰσιν ἐπανθέες, οὐ ποτ' ἂν ἄλλας
- 180 πείσαις θηλυτέρας σώφρονα θυμὸν ἔχειν.
 Μῦθος δ' ἡμετέριο νόμου, μηδ' ὄμματα βάλλειν
 εὐνὴν ἐπ' ἄλλοτρίην, μοιχιδίοισι πόθοις.
 Ἀρχὴ γὰρ φιλότητος ἀναιδέος ὄψις ἀναιδῆς,
 τὴν κεν ἀνὴρ φεύγων, καὶ κακότητα φύγοι.
- 185 Πῶς δὲ σὺ τόσσον ἔρωτος ἐπ' ἀνδράσι κεστὸν ἄγουσα,
 λυσιγάμοιο, γύναι, τῆλε μένεις κακίης,
 εἰ δ' ἄγε, σοὶ καὶ μῦθον εἰκότα μυθολογήσω
 αἰσχεσιν ὑμετέροις. Ἡ πολιὴ δὲ λάλον.
 Ἄκριτον ἦν τοπάροιθε βροτῶν γένος, ὃς τε φέριστος,
 190 ὃς τε χερειότερος, ὡς φάτις ὠγγυγίη.

- 160 μὰ οὔτε στὸ νερὸ δὲν ἔσβηνε ὁ φλογισμένος πόθος της.
 Τόσο τυφλὸς εἶναι ὁ ἔρωτας καὶ δυσάρεστος. Θαῦμα δὲν εἶναι
 ἂν κάποιος νέος καὶ σὺ τὸν βγάλεις ἀπ' τὰ λογικά του,
 ὁμορφὴ καθὼς εἶσαι, μ' ὠραῖα φορέματα, ἀβρῆ, καμαρωμένη
 κι ὄχι ἓναν μόνον, παρὰ τόσους γιὰ ὄσους βάρεις τὴν ὄψη σου.
- 165 Πιστεύω κάποτε πῶς ἐξυπνος ἄντρας γέλασε τὸν ταῦρον μὲ τὴ τέχνη του
 δαμάλα ξύλινη μὲ ὠραῖα χρώματα ζωγραφίζοντας
 (παράξενος ἔρωτας! Ὅντα ζωντανὰ σ' ἄψυχα πέφτουν πράγματα)
 ὅπως καὶ σὺ ὅταν σὲ πιάνει τέτοιο ἀνόσιο πάθος πρὸς τοὺς νέους.
 Τὰ θηρία ὑπόταξε ὁ Ὀρφέας καὶ σὺ τοὺς ἄντρες, ποὺ ἔχουν
- 170 ὁμοία μὲ τῶν θηρίων ψυχὴ καὶ τρέλα στὴ ζωὴ γιὰ τίς γυναῖκες.
 Ἄν δὲ χαρίζεσαι στὴ σάρκα ἀλλ' ἀντὶ γι' αὐτὸ
 μονάχα στὰ μάτια, μάθε ἢ ἀγάπη πάθος εἶναι ἀέρινο.
 Μὰ εἶναι ἀκατανίκητη· σωστά, καὶ τοῦτο ἄσχημο
 εἶναι γιὰ μένα κούφια κακία νὰ ὑποπετεύεσαι.
- 175 Ἔτσι θὰ βγάλεις γιὰ πολλὰς ἄσχημο νόμο
 μ' ὄλο πού φρόνιμη εἶσαι. Δὲν ξαστοχᾷ ἢ κακία τὸ δρόμο της.
 Σ' ἄλλους μὲ τέχνη κρύβει τὸ λερωμένο βίον
 ἀλλὰ σ' ἐσένα φρόνησι καὶ ροῦχο λύπης φέρνει.
 Γιατὶ ἂν οἱ φρόνιμες φτιάχνουν τὴν ὄψη, οὐδέποτε ἄλλες
- 180 γυναῖκες νὰ ἔχουν σκέψη φρόνιμη θὰ πείσεις.
 Κι εἶναι ἐντολὴ τοῦ νόμου μας, μὴ ρίχνεις μήτε βλέμμα
 σὲ ξένη γυναῖκα, μ' ἐπιθυμία μοιχείας.
 Ἄρχῃ ἀδιάντροπου ἔρωτα, τ' ἀδιάντροπο εἶναι βλέμμα·
 αὐτὸ ἂν γλιτώσει ὁ ἄντρας, καὶ τὴν κακία γλιτώνει.
- 185 Μὰ πῶς ἐσὺ μὲ τόσο πόθο ἐρωτικὸ τυλίγοντας τοὺς ἄντρες
 μένεις, γυναῖκα, ἀπόμακτρα ἀπὸ τὴ χωρίστρα κακία;
 Ἔλα λοιπὸν, καὶ μῦθο ταιριαστὸ θὰ σοῦ ἱστορήσω
 ἀπ' τίς ντροπές σας· τὰ γηρατειὰ εἶναι φλύαρα
 οἱ ἄνθρωποι ζοῦσαν ἀξεχώριστα παλιά, καλοὶ
- 190 μὰ καὶ χειρότεροι μαζί, ὅπως λέει ἀρχαῖος λόγος.

- Πολλοὶ μὲν δοκέεσκον ἀνάρσιοι, ὄντες ἄριστοι,
 πολλοὶ δ' αὐτ' ἀγαθοί, ἔμπαλιν ἀφραδέες.
 Κῶδος ἀτιμοτάτοισιν, ἀτιμὴ δέ τ' ἀρίστοις
 ἔσπετο, οὐτι δίκη τῶν δ' ἐπαμειβομένων.
- 195 Ἄλλ' οὐ λήθην ἀνακτα Θεὸν κακὴ μεδέουσα
 ὄψε δ' ἀλαστήσας τοῖον εἶπεν ἔπος·
 οὐ θέμις ἔστ' ἀγαθοῖσιν ὁμὸν κλέος ἠδὲ κακοῖσιν
 ἔμμεναι, ὧδ' ἂν ἔοι πλειότερη κακίη.
 Τοῦνεκα τοῖσιν ἐγὼ σημήϊον ἐσθλὸν ὀπάσσω,
 200 ὄφρ' εὖ γινώσκης, ὅς κακός, ὅς τ' ἀγαθός.
 Ὡς εἰπὼν ἐρύθηνε παρηΐα τοῖς ἀγαθοῖσιν,
 αἴμ' ὑπὸ δέρμα χέας, αἴσχεος ὀρρυμένου·
 θηλυτέραις δὲ μάλιστα, ἐπεὶ καὶ εἶδος ἀραιαὶ
 καὶ κραδίην ἀπαλαί, πλεῖον ὑπεσκέδασε·
 205 τοῖς δὲ κακοῖσιν ἐπῆξε, καὶ ἄτροπον ἔνδον ἔθηκε
 τοῦνεκεν οὐδ' ὀλίγον αἴσχεσι συμφέρεται.
- Τῶν σύ μοι ἴη ἐοῦσα, πολύχροε· οὐ γὰρ ἔρευθος
 αἰδέομ', εἰ καὶ μοι τόσσον ὑπερθε φέρεις.
 Τοῦτο γάρ ἐστιν ἔρευθος ἀναιδείης ἀνερευθου
 210 ἔκγονον, ὃ κλύζει ὄμβρος ὁ πρὶν Σοδόμων.
 Μὴ γράψης τὸ πρόσωπον, ἀτάσθαλε, μηδὲ δολώσης
 σὸν χρῶα. Κάλλος ἐμοὶ μῦνον, ὃ δῶκε φύσις.
 Καὶ γὰρ πλοῦτος ἐμοὶ πατρῴϊός ἐστιν ἀρείων
 τοῦ δ' ὄν ἐμὴ παλάμη οὐχ ὀσιῶς συναγει,
 215 καὶ τυτθός περ ἐών, πολὺ πλείονος. Ὡς δὲ γυναῖκα
 στέργω κουριδίην, οὐχὶ δὲ μοιχιδίην·
 καὶ γραπτῶν παίδων πολὺ φέρτεροι, οὓς ἐφύτευσα,
 καὶ περ ἀρειοτέρων, οἳ γε χερειότεροι.
 Τῶν σὺ μνωομένη τήρει δέμας, οἷον ἐτύχθη,
 220 μηδ' ἐθέλειν δοκέειν ἀνθ' ἐτέρης ἐτέρη.

- Πολλοὶ λογιούνταν πονηροὶ κι ἄς ἦταν ἄριστοι,
 κι ἀπὸ τὴν ἄλλη πλῆθος ἀγαθοί, περνοῦσαν γι' ἄμυαλοι.
 Δόξα τοὺς τιποτένιους, καὶ τοὺς πρώτους ἀτιμία
 ἀκολουθοῦσε, οὔτε μισθὸς ποὺ στὸν καθένα ταίριαζε.
- 195 Δὲν ξέφυγε ὁμως ἀπὸ τὸ Θεὸ ἡ κακία ποὺ κυριαρχοῦσε
 κι ἀφοῦ τέλος ὀργίστηκε νά, τί λόγο εἶπε:
 Δὲν εἶναι σωστὸ καλοὶ κακοὶ τὴν ἴδια δόξα
 νὰ μοιράζονται· ἔτσι ἡ κακία θὰ περισσέψει.
 Γι' αὐτὸ σ' αὐτοὺς ἐγὼ σημεῖο καλὸ θὰ βάλω,
- 200 γιὰ νὰ διακρίνεις εὐκόλα ποιὸς ὁ κακός, ποιὸς ὁ καλός.
 Ἔτσι καὶ στῶν ἀγαθῶν τὴν ὄψη ρόδα σκορπᾶ
 φέρνοντας αἶμα ἐκεῖ σὰν γεννηθεῖ ἡ ντροπὴ·
 καὶ στὶς γυναῖκες πιὸ πολὺ μὲ τὸ λεπτὸ τὸ πρόσωπο
 καὶ τὴν αἰσθαντικὴ καρδιά φέρνει περισσότερο.
- 205 Ἔπηξε τὸ αἶμα τῶν κακῶν καὶ τό 'κανε ἀκίνητο·
 γι' αὐτὸ οὔτε λίγο μὲ τὴν ντροπὴ δὲν συντροφιάζει·

- Καὶ σὺ μία ἀπ' αὐτές, πολύχρωμη, καὶ τὸ κικκίνισμά σου
 δὲν τὸ ἀγαπῶ, κι ἄς τό 'χεις τόσο πλούσιο ἀπάνω πάνω.
 Τοῦτο εἶναι τὸ κοκκίνισμα ἀνερυθρίαστης ἀναίδειας
- 210 γέννημα, ποὺ τῶν Σοδόμων παρασύρει ἢ παλιὰ βροχή.
 Μὴ ζωγραφίσεις, ἀνόητη, τὸ πρόσωπο καὶ μὴν ἀλλάξεις
 τὴν ὄψη σου. Μόνη ὁμορφιὰ γιὰ μένα ὅποια ἡ φύση δίνει.
 Ἄνωτερος γιὰ μένα ὁ πατρικὸς ὁ πλοῦτος
 ἀπ' ὅσα τὰ δικά μου ἀνόσια συνάγουν χέρια,
- 215 πολὺ πιὸ ἀπ' τὰ πολλὰ κι ἄς εἶναι λίγος. Καὶ γυναῖκα
 τίμια τὸ ἴδιο ἐγὼ ἀγαπῶ κι ὄχι πορνίδιο.
 Κι ἀπὸ ζωγραφιστὰ παιδιά ἀνώτερα ὅσα γέννησε
 κι ἄς εἶναι ἐκεῖνα πιὸ καλὰ κι αὐτὰ χειρότερα.
 Στὸ νοῦ σου βάλε αὐτὰ κι ἔχε τὸ σῶμα σου ὅπως φτιάχτηκε
- 220 κι ἄλλη μὴ θές νὰ δείχνεις ἀπὸ ὅποια εἶσαι.

Κελτοὶ μὲν κρίνουσι γόνον Ρήνοιο ρεέθροις,
καὶ χρυσοῦ καθαροῦ ἄνθρακές εἰσι κρίσις.

Σὸν δὲ σαόφρονα θυμὸν ἀκαλλεῖ κάλλεϊ μορφῆς
σταθμῶμ'. Ἀσβολόεις μὴ σε γράφοι Βελίας·

- 225 ἦ γὰρ τέφραν ἔθηκαν ὄλην, ἦ καπνὸν ἔχευε,
τόσσον ἀεικίσσας τέρψιος ἀντὶ τόσης.
Οὐ χρυσὸς λιθάκεσσι διάπλοκος ὄμματα βάλλων
αὐγαῖς ἡερίαις, τίμιος εὐγενέταις·
δειροπέδη στήθεσσι περίτροχος, οὐδας ἀτίζων
- 230 ἄχθει μαργαρέω ἀμφιπερικραδάων·
οὐδ' ὄσος ἀμφὶ κάρηνον ὑπέρτατος, οὐ πολὺχρυσος
ἔσθῆς, λεπταλέων δαίδαλα ἔργα μίτων,
πορφύρεα, χρύσεια, διαλαμπέα, σιγαλόεντα,
οὐδὲ παρειῶν φάρμακα λευγαλέα,
- 235 κόσμος θηλυτέραις· οὐ χεῖλα πορφυρόεντα,
οὐ γραπτῶν βλεφάρων ὄφρυν ὑπερθε φέρειν
κυανέην, διεράς τε κόρας ἔντοσθεν ἐλίσσειν,
οὐκ ὀπὶ θρυπτομένη εὐμένες οὐδας ἄγειν,
οὐδὲ χέρας τε πόδας τε φίλω καὶ ἡδέϊ δεσμῶ
- 240 χρυσῶ σφιγγομένην, δούλιον εὐχος ἔχειν,
οὐδὲ μύροις μαλακοῖσι τεδὸν δέμας, ἢ κάρηνον
χρίεσθαι (νεκροὺς ἀμφιέπουσι γύπες)
μηδὲ μὲν ἐν στομάτεσσι τεοῖς ἄβρωτον ἐδώδην
μαλθάσσειν, δονέουσ' ἔνθα καὶ ἔνθα γένυν,
- 245 οἷα περιφρονέουσα σαόφρονας· ἐκ δ' ἄρ' ὀδόντων
πέμπειν καὶ διερῶν ἀφρὸν ἀπὸ στομάτων.
Μηδὲ δίφρων στεροπῆσιν ἀγάλλεο, μὴ παραφαίνειν

240. Ἡ γυναῖκα πού καυχίεται γιὰ χρυσὲς διακοσμητικὲς ἀλυσίδες εἶναι σάν τὴ σκλάβα πού τὴ σφίγγουν οἱ σιδερένιες ἀλυσίδες τῆς.

Οἱ Κέλτες μέ τοῦ Ρήνου τὰ νερά κρίνουν τὰ τέκνα τους
 κι εἶναι τὰ κάρβουνα τὸν καθαρό χρυσοῦ ποῦ δοκιμάζουν.
 Καί τῆ δικῆ σου φρόνιμη ψυχὴ ἀπ' τὸ ἄφτιαχτο κάλλος τῆς μορφῆς σου
 ζυγίζω. Ἄς μὴ σὲ ζωγραφίζει ὁ σκοτεινὸς Βελίας.

- 225 Ἦ τέφρα σ' ἔκανε ὅλη ἡ σοῦ ἄπλωσε καπνὸ
 προσβάλλοντάς σε ἀπέραντα γιὰ μιὰ σταλιὰ χαρᾶς.
 Τὸ χρυσάφι μέ πέτρες στολισμένο ποῦ θαμπώνουν τὰ μάτια
 μ' αἰθέριες λάμπεις καὶ ποῦ οἱ εὐγενεῖς τιμοῦν,
 τὰ περιδέραια ὀλόγυρα στὸ στήθος καὶ τὸ αὐτὶ ποῦ πιέξεις
- 230 μέ τοῦ μαργαριταριοῦ τὸ βάρος ἐδῶ κι ἐκεῖ κουνώντας·
 στήν κεφαλὴ ψηλὰ ἢ μπόλια, κι ἢ χρυσοῦφαντη
 ἐσθήτα, μ' ἀραχνένιο νῆμα, περίτεχνο ὕφαντό,
 χρυσοπόρφυρη, ποῦ ἀστράφτει ὡς πέρα ὀλόλαμπρη
 καὶ τὰ φτιασίδια ποῦ τὰ μάγουλα καίνε καὶ φθείρουν,
- 235 στολίδια γυναικῶν δὲν εἶναι· κι οὔτε χεῖλια κόκκινα
 οὔτε τὸ γαῖτανόφρυδο πάνω ἀπ' τὰ μάτια
 τὰ γραμμένα, μέ κόρες στριφογυριστὲς ποῦ κλαῖνε·
 μήτε τ' αὐτὶ νὰ στήνεις πρόθυμο σὲ λόγια τρυφερά·
 μήτε χέρια καὶ πόδια μέ γλυκὰ ποῦ σ' ἀρέσουν δεσμὰ
- 240 σφίγγοντας χρυσά, νὰ 'χεις δόξα δουλική·
 μήτε μέ μύρα μαλακὰ τὸ σῶμα καὶ τὴν κεφαλὴ
 ν' ἀλείβεις (πετοῦνε οἱ γύπες γύρω ἀπ' τοὺς νεκρούς)·
 μήτε στὸ στόμα σου τροφή ποῦ δὲ διαλύεται
 νὰ μασᾶς ἔτσι κι ἔτσι τραντάζοντας τὰ δόντια,
- 245 σὰ νὰ περιφρονεῖς τίς φρόνιμες καὶ ἀπὸ τὰ δόντια
 κι ἀπὸ τὸ κάθυγρο τὸ στόμα βγάζοντας ἀφρούς.
 Μήτε ἀπ' τὰ ἀμάξια τὰ λαμπρὰ νὰ χαίρεσαι καὶ μὴν προβάλλεις

243. Ἡ συνήθεια νὰ μασοῦν εἴτε ξύλο εἴτε κάτι παρόμοιο γιὰ νὰ μὴ ξεραίνεται τὸ στόμα ἔρχεται ἀπὸ παλιά (μασίτχα, τσίκλες).

- εἶδος ἀπὸ σχιστῶν δαιδαλέων διθύρων,
 δερκομένη λεύσσοντας· αἰρέο μὴ θεραπόντων
 250 πληθυῖ, μὴ δμωαῖς εἰκόσι σῆς κραδίης.
 Ἐταρος ἄγγελοί εἰσι χελιδόνες, ἄνθος ὀπώρης,
 δεσποίνης δμωαῖ· καὶ τόδε φράζεό μοι.
 Τῶνδε γὰρ εἰ καὶ ἕκαστον ἀκοσμήη τις ἐλαφρῆ,
 πάντα γ' ἅμ' ἀλλήλοις ἔμπεδός ἐστι μόρος.
 255 Ἄνθος ἔν ἐστι γυναιζὶν ἐράσμιοι, ἐσθλὸν ἔρευθος,
 αἰδῶς. Τοῦτο γράφει ζωγράφος ἡμέτερος.
 Δώσομεν, εἰ ποθέεις, καὶ δεύτερον ὄχρον ἐφέλκοις
 κάλλει σῶ, Χριστοῦ τηκομένη καμάτοις,
 εὐχαῖς τε στοναχαῖς τε καὶ ἡμασι νυξί τ' ἀδπνοις·
 260 ταῦτα καὶ ἀζυγέων φάρμακα, καὶ ζυγίων.
 Χρώματα μὲν τοίχοισι παρήσομεν, ἠδὲ γυναιξί
 ταῖς, ὀπόσαις λύσση βόρβορός ἐστι νέων.

 Κεῖναι καὶ σκιρτῶεν ἀναιδέα καὶ γελόφεν,
 ἡμῖν δ' οὐδ' ὄρααν μαχλάδας ἐστὶ θέμις.
 265 Ὁ τρόπος ἐστὶ γυναιξὶ τὸ τίμιον, οἴκαδε μίμνεν
 πλείονα, καὶ θείοις προσλαλέειν λογίοις,
 ἰσῶ τ' ἠλακάτη τε· τὸ γὰρ γέρας ἐστὶ γυναικῶν
 δμωαῖς ἔργα νέμειν, δμῶας ἀλευέμεναι,
 χεῖλεσι δεσμὰ φέρειν, καὶ δμμασιν ἠδὲ παρειαῖς,
 270 μῆδὲ πόδα προθύρων πολλάκις ἐκτὸς ἔχειν·
 χαίρειν θηλυτέρησι σαόφροσιν, ἀνδρὶ δὲ μούνῳ,
 τῶ μίτρην θεόθεν λύσαιο παρθενικῆν.
 Καὶ τῶ μέτρα φέρειν σὺ γε θάρσεος, ὥς κεν ὀπάζοις
 πίστιν, ὅτι ξείνων τῆλε μένεις φαέων.

 275 Τίς πρῶτος χροίησε Θεοῦ πλάσιν; ὥς ἀπόλοιτο
 πρῶτος ἀναιδέην χρώμασιν ἐγκεράσας.

250. Συνήθως οἱ ὑπηρετρίες μιμοῦνται τὶς κυρίες τους.

- τὴν ὄψη ἀπ' τὰ μισάνοιχτα θυρόφυλλα τὰ σκαλιστὰ
 βλέποντας τοὺς διαβάτες· κι ἀπὸ τὸ πλῆθος μὴν καμαρώνεις
 250 τοὺς ὑπηρετές, οὔτε μὲ τίς θεραπαινίδες τῆς καρδιάς σου εἰκόνας.
 Τῆς ἀνοιξῆς τὰ χελιδόνια μηνυτὲς καὶ τ' ἄνθος τοῦ καρποῦ
 κι οἱ δούλες τῆς κυρᾶς. Στὸ νοῦ καὶ τοῦτο βάλε.
 Γιατὶ ἂν καθένα ἀπ' αὐτὰ εἶναι κάποια μικρὴ ἀταξία,
 σίγουρος εἶναι θάνατος ἓνα μὲ τ' ἄλλο ἔνωμένα.
- 255 Ἐνα λουλούδι στὴ γυναῖκα ἀγαπητό, τ' ὠραῖο κοκκίνισμα,
 ἢ ντροπή. Ὁ δικός μας αὐτὸ ὁ ζωγράφος γράφει.
 Καὶ δεῦτερο ἄς δεχτοῦμε, ἂν τὸ ποθεῖς· χλωμάδα
 στὴν ὁμορφιά σου πρόσθεσε, λιώνοντας στοῦ Χριστοῦ τοὺς κόπους,
 τὴν προσευχή, τοὺς στεναγμούς, μέρες καὶ νύχτες ἄγρυπνες.
- 260 Φάρμακα αὐτὰ γιὰ μοναχοὺς καὶ γιὰ ζευγαρωμένους·
 τὰ χρώματα ἄς τὰ βάλουμε στοὺς τοίχους καὶ στὶς γυναῖκες
 ὅσων ὁ βόρβορος στοὺς νέους γίνεται λύσσα.
- Ἄδιάντροπα ἄς πηδοῦν ἐκεῖνες κι ἄς χασκογελοῦν,
 μὰ ἐμεῖς οὔτε βλέμμα στὶς ἑταῖρες νὰ ρίχνομε εἶναι σωστό.
- 265 Στολίδι στὶς γυναῖκες εἶναι ὁ τρόπος· σπῖτι νὰ μένουν
 πῶς πολὺ καὶ θεῖα λόγια νὰ μελετοῦν,
 ἢ ρόκα κι ὁ ἀργαλειός· αὐτὸ εἶναι δῶρο στὶς γυναῖκες, [γουν,
 στὶς ὑπηρετρίες νὰ μοιράζουν τὰ ἔργα τους, τοὺς δούλους ν' ἀποφεύ-
 τὰ χεῖλη νὰ σφραγίζουν καὶ τὰ μάτια καὶ τὰ μάγουλα·
- 270 μῆτε συχνὰ ἔξω ἀπ' τὴν ξώπορτα νὰ βγαίνεις
 χαρὰ σου νὰ ἴναι οἱ φρόνιμες γυναῖκες κι ὁ ἄντρας σου μόνο,
 αὐτὸς ποὺ τὴν παρθενικὴ σου ζώνη τοῦ ἔλυσες τὴ θεϊκὴ
 καὶ φέρνεις ὡς αὐτὸν τὸ θάρρος σου γιὰ νὰ τοῦ προσφέρεις
 τὴν πίστη σου, πῶς ἀπὸ ξένα μάτια μένεις μακριά.
- 275 Ποιὸς πρῶτος ἔβαψε τοῦ Θεοῦ τὸ πλάσμα; Ἄς τσακιστεῖ
 ὁποῖος πρῶτος μὲ χρώματα τὴν ἀναίδεια ἀνάμειξε.

- Ὡς δ' ὀπότε ἀρνευτῆρες ἀναιδέες, ἄνδρες ἄνανδροι,
 εἶδωλον μορφῆς ἔνδοθι κευθομένης
 ἔκτοθεν ἐστήσαντο, τὰ δ' ἔσπεται, ὄσσ' ἐπέοικεν
 280 ἄλματα, καὶ λιγυρῶν αἰσχροῦ λύσις μελέων,
 ἀνδράσιν ἀφραδέεσσιν ἐαδότα, ὡς ἄρα ταί γε,
 ἐσσάμεναι μορφήν ἔκτοθεν ἀλλοτρίην,
 κωμικόν, οὐχ ἱερὸν αἰδοῦς σκέπας, ἔνθεν ἔπειτα
 κίνονται μορφῆς ἄξια δαιδαλέης.
- 285 Τῇ περιμυχθίζουσι θύραι, κληῖδες, ἔσοπτρα,
 φάρμακα, φαρμακίδες, ἄτρομον οὐδὲ τέγος.
 Ταῦτ' εἰδογραφίης κενεαυχέος· ἀκομίας δὲ
 οὐδὲν ἀμοχθότερον σῶφρονος ἀγλαΐης.
 Εἰ δὲ σὺ κάλλει τόσσον ἐπιπλάστῳ βλεμεινίης,
 290 οὐ ποτ' ἂν ἀπλάστῳ σῶφρονα θυμὸν ἔχης.
 Ἐσθῆρ ἐῖδος ἔτευξεν ἐράσιμον· ἀλλὰ τί κείνης
 ἔργον ἀριπρεπίης; ἔθνος ἔμεινεν ὄλον.

- Γράψε ποτ' ὄμματα πόρνης Ἰεζάβελ ἀγριόθυμος, πόρναις
 λοῦσέ γε μὴν πόρνας αἵματι πορνιδίῳ.
- 295 Σοὶ δ' οὐτ' ἔργον ἀνακτος ἐλεῖν χόλον, οὐτ' ἐν
 μοῖραν ἔχεις· τῷ μοι φεῖδεο σωφροσύνης.
 Οὐ τρομέεις ἱερῆας ὑποκλίνουσα κάρηνον,
 σκηνὴν ἀμφιθέτοις εἶδεσι λαμπομένην;
 Οὐδὲ χέρες φρίσσουσιν, ἐπὴν ἐς μύστιν ἐδώδη
 300 τείνεις, αἷς σὺ γράφεις πένθιμον ἀγλαΐην;
 Πῶς δὲ σὺ γ' ἀθλοφόροισιν, ὄσοις Ἰσθησι χορείην
 λαὸς πασσυδίη, τίμιον αἷμα σέβων,
 εἶδος ἄγεις πολλῶν θελκτῆριον, ὡς ἀγορή τις
 πληθὺν ἐφελκομένη ἐν μεσάτῳ πτολίῳν,
 305 ἢ θηρῶν δείκτησιν ὁμοῖα, τῷ προφέρουσιν

294. Γιὰ τὴν ἱστορία τῆς Ἰεζάβελ βλ. Βασίλ. Γ' κεφ. 20 καὶ Βασίλ. Δ' 9, 30 ἐε.

- Καθὼς ὅταν βουτηχτὲς ἀδιάντροποι, ἄντρες ἄναντροι,
 τὸ εἶδωλο τῆς μορφῆς ποὺ μέσα κρύβεται
 τὸ ἴστησαν ἔξω, κι ἀκολουθοῦν αὐτά, ὅσα ταιριάζουν
 280 ἄλματα κι ἀτόνηση τῶν σφριγηλῶν μελῶν αἰσχυρῇ
 σ' ἄντρες ἀνόητους ποὺ ταιριάζουν, ὅπως ἐτοῦτες δὰ
 σὰν ντύθηκαν μορφὴ ἀπέξω ἄσχετη,
 κωμικό, κι ὄχι ἱερό, τῆς ντροπῆς ντύμα, ἀπ' ὅπου ἔπειτα
 κουνιοῦνται ἀντάξια στὴ μορφὴ τους τὴν κατάφτιαχτη.
 285 Σ' αὐτὴ δωρίζουν τὸ μόχθο τους πόρτες, κλειδιά, καθρέφτες,
 μαγικά καὶ μάγισσες, δὲν εἶναι δίχως φόβο οὔτε τὸ σπίτι.
 Αὐτὰ γι' αὐτέξ ποὺ κούφια βάφονται· μ' ἀπ' τὴν ἀφρόντιστη
 τίποτα μὲ μόχθο λιγότερο φρόνιμη ὁμορφιά.
 Μ' ἂν σὺ γιὰ τὴν ἐπίπλαστη ὁμορφιά σου τόσο καμαρώνεις
 290 ποτὲ γιὰ τὴν ἀφτιαστη δὲ θὰ ἔχεις ψυχὴ φρόνιμη.
 Ἡ Ἑσθήρ τὴν ὄψη της ἔφτιαξε ποθητὴ· μὰ ποιὸ τῆς ὁμορφιάς
 ἐκείνης τὸ ἀποτέλεσμα; τὸ ἔθνος ὀλάκερο σώθηκε.
- Ἔβαψε κάποτε τὰ πορνικά της μάτια, ἡ ἀγριόψυχη Ἰεζάβελ,
 κι ἐπνίξε τὴν πορνεία στὸ πορνικό της αἷμα·
 295 μὰ δικὸ σου ἔργο δὲν εἶναι νὰ σβήνεις τὸ θυμὸ τοῦ βασιλιᾶ
 οὔτε ἔχεις μὲς στὶς πόρνες θέση· γι' αὐτὸ τὴ φρόνησή σου πρόσεχε.
 Δὲν τρέμεις τοὺς ἱερεῖς τὸ κεφάλι σκύβοντας,
 καθὼς καὶ τὴ σκηνὴ ποὺ μὲ ἀντικριστὰ πρόσωπα λάμπει;
 Οὔτε τρέμουν τὰ χέρια σου, ὅταν στὸ μυστικὸ φαγητὸ
 300 τ' ἀπλώνεις, μ' αὐτὰ τὴν πένθιμη ποὺ ζωγραφίζεις ὁμορφιά σου;
 Πῶς τώρα ἐσὺ στοὺς ἀθλοφόρους, σ' ὄσους στήνει χοροὺς
 ὁ λαὸς παντοσύναχτος, τιμώντας τ' ἅγιο αἷμα τους,
 θέλξῃ πολλῶν φέρνεις τὴν ὄψη σου, σὰ νὰ ἴσουν ἀγορά,
 ποὺ τραβάει τὰ πλήθη στῆς πολιτείας τὸ κέντρο;
 305 ἢ ὁμοια μ' ὄσους παίζουν μὲ θηρία καὶ βιάζων

- ἐρπυστὰς σκοτίων δειμαλέοι λαγόνων;
 Ἄλλά, γύναι, μύθοις ἐπιπείθεο ἡμετέροισι,
 μὴ σε νόος τρώσῃ χεῖρας ἐπ' εἶδος ἄγων.
 Μὴ σὺ γε, μὴ κείνησιν ὀμόπλοος, ὧ τέκος, εἴης,
 310 μὴ σὺ γε συμφράδμων, μηδὲ συνωροφίη·
 ἄλλησιν τὰ περισσά· σὺ δ' ἄζωο χεῖλεσιν ἀνδρῶν
 καὶ κληῖζομένη. Τοῦτο γυναιξὶ κλέος.
 Εἰ μὲν σοὶ γε βίος πανελεύθερος ἐπλετο δεσμῶν,
 Χριστῷ ζῶε μόνω, πάντ' ἀποσεισαμένη,
 315 παρθένος αἰγλήεσσα, περίφρων, ἀγλαόμητις,
 νυμφίον ἧς κραδίης ἀγνὸν ἔχουσα λόγον.
 Εἰ δὲ σέ γε πλευρῆς εἶλεν πόθος, ἧς ἐκεάσθης,
 μούνην γε πλευρὴν ἀμφιέπειν φιλίην,
 ἐσθλὸν φίλτρον ἔχουσα, ἐλεύθερον ἀντὶ κακοῦ·
 320 τοῖς δ' ἄλλοις πάθεσιν, μηδ' ὄναρ ἀντιάαν.

- Καὶ σὺ Θεοῦ μεγάλοιο παραστάτι, οὐδὲ σὺ λήθεις,
 ἦν ποτε τῶ χθαμαλῶ θῆλύ τι συγκεράσης.
 Ἔστι καὶ ἐν ρυπόωσί ποθ' εἴμασι θρύψις ἄσεμνος,
 καὶ σεμνότης μαλακοῖς. Ἱστορες οὐκ ὀλίγοι.
 325 Ρυτίς σοι πλέον ἐστίν, ἐπίστασο, ἢ τὰ μέγιστα
 τραύματα κοσμοβίων. Ἄζωο μαρτυρίην.
 Οὐδὲ γὰρ ἐν ρυπόωσι ρανὶς τόσον, ὅσάτιόν περ
 φαίνεται ἐν καθαροῖς εἴμασιν ἰσοχρόοις.
 Ταῦτ' εἰ μὲν πεπίθοιμεν, ὀνήσομεν· εἰ δὲ πρόσωπον
 330 στήσεας, λάμπους δις τόσον, εἰ ποθέεις,
 χρυσῶ τ' ἠλέκτρῳ τε καὶ ἀργύρῳ ἢδ' ἐλέφαντι·
 τοῖα χαρίζομαι ἐγὼ ταῖς νεοκαλλιγράφοις.
 Ἡ στήλη μὲν ἔτοιμος, ἐγὼ δ' ἐπίγραμμα χαράζω·
 δεῦρ' ἴθ' ὄσοισι φίλον, κάλλει τερψόμενοι.

φοβισμένοι φίδια από τούς σκοτεινούς κόρφους τους;
 Γυναίκα, τὰ λόγια ἄκουσε τὰ δικά μου,
 μὴ σὲ βαρέσει ὁ νοῦς σου στὴν ὄψη σου ν' ἀπλώσεις χέρια.

Μὴ γίνεις συνταξιδευτὴς μ' ἐκεῖνες, ὄχι, παιδί μου,
 310 οὔτε τὴ σκέψη τους νὰ μοιραστεῖς κι οὔτε τὴ στέγη·
 τὰ παραπάνω σ' ἄλλες ἄφησε· τὸ στόμα νὰ φοβᾶσαι τῶν ἀντρῶν
 κι ἄς σὲ δοξάζει. Αὐτὴ εἶναι ἡ δόξα τῶν γυναικῶν.

Ἄν ἡ ζωὴ σου πανελεύθερη εἶναι ἀπὸ δεσμά,
 ζῆσε γιὰ τὸ Χριστό, τὰ πάντα ἀποτινάζοντας,
 315 λαμπρὴ παρθένα, πενταφρόνιμη, μεγαλοστόγαστη,
 ἀγνὸ ἔχοντας τὸ λόγο τῆς καρδιάς σου γαμπρό.

Ἄν ὁμως πόθος σ' ἐπιασε γιὰ τὴν πλευρά, ὅθε ἀποσπάστης,
 τὴν πλευρὰ αὐτὴ μονάχα τὴν ἀγαπητὴ νὰ προσέχεις,
 ἔρωτα τίμιον ἔχοντας, ἐλεύθερο ὄχι ἀμαρτωλό.

320 Τὰ πάθη τ' ἄλλα μῆτε στ' ὄνειρο νὰ βλέπεις.

Καὶ σὺ τοῦ Θεοῦ τοῦ μεγάλου λάτρισσα, δὲ θὰ ξεφύγεις
 ἂν κάποτε μὲ γήινα χαμηλὰ τὴ γυναικεῖα φύση σου σμίξεις.
 Ὑπάρχει καὶ στὰ λερωμένα ροῦχα ἀπόλαυση ἄσεμνη
 μὰ καὶ στὰ μαλακὰ σεμνότητα. Τὸ ξέρουν ὄχι λίγοι.

325 Γιὰ σὲ ἡ ρυτίδα, ξέρε, πιὸ βαριά, ἀπὸ τὸ πιὸ μεγάλο
 τραῦμα αὐτῆς ποῦ μὲ τὸν κόσμο ζεῖ· τὴ μαρτυρία σεβάσου.
 Οὔτε καὶ τόσο φαίνεται ὁ λεκὲς σὲ ροῦχο βρώμικο ὅσο
 χτυπᾶ στὸ καθαρὸ μονόχρωμο ὕφασμα.

Σ' αὐτὸ ἂν σὲ πείσομε, θὰ σ' ὠφελήσομε· μ' ἂν ἀντισταθεῖς
 330 μπορεῖς διπλὰ καὶ τρίδιπλα νὰ λάμπεις, ἂν ποθεῖς
 μὲ χρυσὸ κι ἤλεκτρο κι ἀσήμι μὰ καὶ φίλντισι.

Αὐτὰ ἐγὼ τὰ χαρίζω σ' αὐτὲς ποῦ νέο πρόσωπο σχεδιάζουν.

Ἔτοιμη ἡ στήλη καὶ τὸ ἐπίγραμμα χαρίζω.

Ἐλάτε κοντὰ ὅσοι ποθεῖτε νὰ χαρεῖτε ὁμορφιά.

**ΣΤΙΧΩΝ Η ΑΚΡΟΣΤΙΧΙΣ ΤΩΝ ΠΑΝΤΩΝ
ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΚΑΣΤΟΥ ΙΑΜΒΟΥ ΤΕΛΟΣ
ΠΑΡΑΙΝΗΣΕΩΣ ΕΧΟΝΤΟΣ**

- Ἄρχῃν ἀπάντων καὶ τέλος ποιῶ Θεόν.
Βίου τὸ κέρδος, ἐκβιοῦν καθ' ἡμέραν.
Γίνωσκε πάντα τῶν καλῶν τὰ δράματα.
Δεινὸν πένεσθαι, χειρὸν δ' εὐπορεῖν κακῶς.
- 5 Εὐεργετῶν νόμιζε μιμεῖσθαι Θεόν.
Ζῆτει Θεοῦ σοὶ χρηστότητα χρηστὸς ὢν.
Ἡ σὰρξ κρατεῖσθω καὶ δαμαζέσθω καλῶς.
Θυμὸν χαλίνου, μὴ φρενῶν ἔξω πέσης.
Ἴσθη μὲν ὄμμα, γλῶσσα δὲ στάθμην ἔχει.
- 10 Κλείς ὡσὶ κείσθω, μηδὲ πορνεῦοι γέλως.
Λύχνος βίου σοὶ παντὸς ἡγείσθω λόγος.
Μὴ σοὶ τὸ εἶναι τῶ δοκεῖν ὑπορρέοι.
Νόει τὰ πάντα, πράσσει δ' ἂ πράσσειν θέμις.
Ξένον σεαυτὸν ἴσθι, καὶ τίμα ξένους.
- 15 Ὅτ' εὐπλοεῖς, μάλιστα μέμνησο ζάλης.
Πάντ' εὐχαρίστως δεῖ δέχεσθαι τὰκ Θεοῦ.
Ράβδος δικαίου πλεῖον, ἢ τιμὴ κακοῦ.
Σοφῶν θύρας ἐκτριβε, πλουσίων δὲ μή.
Τὸ μικρὸν οὐ μικρόν, ὅταν ἐκφέρῃ μέγα.
- 20 Ὅτ' ὕβριν χαλίνου, καὶ μέγας ἔση σοφός.
Φύλασσε σαυτὸν, πτώμα δ' ἄλλου μὴ γέλα.
Χάρις φθονεῖσθαι, τὸ φθονεῖν δ' αἰσχος μέγα.
Ψυχὴ θύοιτο μᾶλλον ἢ τὸ πᾶν Θεῶ.
Ὡ τίς φυλάξει ταῦτα, καὶ σωθήσεται;

ΑΚΡΟΣΤΙΧΙΔΑ ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΗ
ΚΑΘΕ ΣΤΙΧΟΣ ΚΑΙ ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ

- Ἄρχῃ σ' ὄλα καί τέλος νά βάξεις τὸ Θεό.
 Βίου τὸ κέρδος εἶναι ν' ἀποβιώνεις κάθε μέρα.
 Γνώριζε ὄλα ὅσα πράττουν οἱ καλοί.
 Δεινὸ ἢ φτώχεια, πιὸ δεινὸ νά πλουτεῖς ἄσχημα.
- 5 Εὐεργετώντας νά νομίζεις ὅτι μιμεῖσαι τὸ Θεό.
 Ζήτα τοῦ Θεοῦ τὴν καλοσύνη γιὰ σένα καὶ νά εἶσαι καλός.
 Ἡ σάρκα νά πειθαρχεῖ καὶ νά δαμάζεται καλά.
 Θυμὸ χαλινωμένο νά ἔχεις μὴν παραφρονήσεις.
 Ἰστάμενο τὸ βλέμμα σου κι ἡ γλώσσα μέτρο ἄς ἔχει.
- 10 Κλειδί στ' αὐτιά σου βάλε καὶ σεμνὸ τὸ γέλιο σου.
 Λύχνος στὸ βίῳ σου ὄλο ἄς πάει μπροστὰ ὁ λόγος.
 Μὴ χάνεται ἡ οὐσία κάτω ἀπ' τὸ φαινόμενο.
 Νά σκέφτεσαι τὰ πάντα καὶ νά πράττεις τὰ σωστά.
 Ξένο τὸν ἑαυτὸ σου ξέρε καὶ τοὺς ξένους νά τιμᾷς.
- 15 Ὅταν ταξιδεύεις πρῶτα νά θυμᾶσαι περισσότερο τὴ φορτοῦνα.
 Πρέπει ὄλα ὅσα στέρνει ὁ Θεὸς νά τὰ δέχεσαι μὲ χαρά.
 Ραβδί τοῦ δίκαιου πιὸ καλὸ ἀπὸ κακοῦ τιμές.
 Σὲ σοφοῦ πόρτα μπαινόβγαινε, μὰ ὄχι σὲ πλούσιου.
 Τὸ μικρὸ μικρὸ δὲν εἶναι μέγα κάτι ὅταν σοῦ δίνει.
- 20 Ὅβρη περηφάνεια κράτα καὶ τρανὸς σοφὸς θὰ γίνεις.
 Φύλαγε τὸν ἑαυτὸ σου· μὴ γελαῖς ἄλλος ἂν πέσει.
 Χάρη εἶναι νά σὲ φθονοῦν, νά φθονεῖς ντροπὴ μεγάλη.
 Ψυχῆς θυσία κάνε στὸ Θεὸ πιὸ πολὺ ἀπὸ κάθε ἄλλο.
 Ὡ, ποιὸς θὰ τὰ φυλάξει αὐτὰ καὶ θὰ σωθεῖ;

ΓΝΩΜΑΙ ΔΙΣΤΙΧΟΙ

- * Γυμνὸς ὄλος βιότοιο τάμοις ἄλα, μηδὲ βαρεῖα
ναῦς ἐπὶ πόντον ἴοι, αὐτίκα δυσσομένη.
- * Ὡς αἰεὶ κρυεροῖο παρεσταότος θανάτοιο
μνώεο, καὶ θανάτου ἥσσονος ἀντιάσεις.
- 5 * Αἰεὶ νηὸν ἐγειρε Θεῶ νόον, ὥς κεν ἀνακτα,
ἴδρυμ' αὔλον, ἔχης ἐνδοθι σῆς κραδίης.
- * Γνωθὶ σεαυτόν, ἀριστε, πόθεν καὶ ὅστις ἐτύχθης,
ρεῖά κεν ὦδε τύχης κάλλεος ἀρχετύπου.
- * Ἥμαρ ἐπ' ἡμαρ ἄγει σε· κυλίνδεται ὅστις ἐλαφρός·
- 10 γνώμη δ' εὐπαγέος ἡμαρ ἄλντον ἔχει.
- * Ὅστις ἀπερχομένοισι καὶ ἐρχομένοισι πέποιθε,
ρεύματι πιστεύει οὐ ποτε ἴσταμένῳ.
- * Ἴσον ἐμοὶ κακὸν ἐστί βίος καὶ μῦθος ἀλιτρός·
ὀππότερόν κεν ἔχοις, καὶ θατέροιο τύχοις.
- 15 * Ὑβρις ἀναγνον ἐόντα παρεστάμεναι θυέεσσι·
δεινότερον νεκύων λείψανα πάντα σέβειν.
- * Ἴστασο μὴ ποθ' ὁδοῖο καλῶν· κακὸν ἐς βυθὸν ἔρπειν
σοὶ στάσις, ὅστις ἔβης ἔκτοθι σῆς κακίης.

9. Ἀντίθεση τοῦ ἐλαφροῦ κι εὐμετάβολου μ' ἐκείνον ποῦ ἔχει γνώμη σταθε-
ρή.

16. Αὐτὰ πρέπει νὰ τ' ἀντιληφθοῦμε σχετικὰ μὲ τοὺς ἀρχαίους θεοὺς.

ΓΝΩΜΕΣ ΣΕ ΔΥΟ ΣΤΙΧΟΥΣ

- * Γυμνός τῆς ζωῆς νὰ περάσεις τὴ θάλασσα κι οὔτε βαρὺ
νὰ πλέει στὸ πέλαγο τὸ πλοῖο πού θὰ βουλιάξει ἀμέσως.
- * Νὰ ἔχεις στὸ νοῦ σου ὅτι ὁ ψυχρὸς θάνατος σὲ παραμονεύει
καὶ θὰ ἔχεις θάνατο λιγότερο φοβερό.
- 5 * Πάντοτε νὰ σηκώνεις τὸ νοῦ σου ναὸ στὸ Θεό, γιὰ νὰ ἔχεις
τὸ βασιλιά θρονιασμένο αὔλο μέσα στὴν καρδιά σου.
- * Μάθε, ὦ καλέ μου, ἀπὸ ποιὸν καὶ πῶς πλάστηκες,
κι ἔτσι εὐκόλα θὰ πετύχεις τὴν πρωταρχικὴ ὁμορφιά.
- * Ἡ μιὰ στὴν ἄλλη μέρα σὲ πετᾶ· κυλάει ὁ ἔλαφρός·
- 10 μὰ ἡ γνώμη τοῦ σταθεροῦ κάνει ὅλες τὶς μέρες μία.
- * Ὅποιος ἔχει σ' αὐτοὺς πού φεύγουν καὶ ἔρχονται ἐμπιστοσύνη
πιστεύει σ' ἓνα ποτάμι πού ποτὲ δὲ σταματᾶ.
- * Ἴσο εἶναι γιὰ μένα κακὸς βίος καὶ λόγος ἀνόσιος.
Ἐὰν ἔχεις τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο θὰ σοῦ ῥθει καὶ τὸ ἄλλο.
- 15 * Προσβολὴ στὸ Θεό, ἐνῶ εἶσαι ἀκάθαρος νὰ παρακολουθεῖς θυσίες
πιὸ φοβερὸ νὰ σέβεσαι ὅλων τῶν νεκρῶν τὰ λείψανα.
- * Στὸ δρόμο τοῦ καλοῦ ποτὲ μὴ στέκεσαι· νὰ γλιστρᾷς στοῦ κακοῦ
τὸ βυθὸ σταμάτα, ἐσὺ πού βγῆκες ἔξω ἀπὸ τὴν κακία σου.

17. Τὸ νὰ στέκεσαι στὸ καλὸ εἶναι νὰ πέφτεις στὸ βυθό, λέγει τὸ σχόλιο.

Τυφλὸς ὄρων, ὃς ἐῆς κακίας οὐκ ὄσσει· ὄλεθρον·
 ἴχνια μαστεύειν θηρός, ἄκρων φαέων.
 Χρήζων δὴ παθέσσειν ἀκέστορος, ἦν κακὰ κεύθης,
 οὐ ποτε σηπεδόνα φεύζειαι ἀργαλήν.
 Σὸς λόγος, ἔργον ἐμεῖο. Ὅς οὐ καλὸν ἔργον ἔρεξεν,
 εὐεπίην ἐχέτω σύμμαχον ἀμφίθετον.
 Ὑβριστῆς κόρος ἐστίν. Ἐγὼ δέ σε βούλομαι, ἄριστε,
 ἔργον ἔχειν, ψυχῆς πῆξιν ἀειστρεφέος.
 Πλουτεῖν δ' αὐθρότητα μόνην, καὶ κόσμον ἅπαντα,
 ἴσον ἀραχναίοις νῆμασιν αἰὲν ἔχειν.
 Πάντα μὲν ἀνθρώπων, ἀλλότρια τοῦδε βίοιο·
 ἢ δ' ἀρετὴ βροτέη, τοῦτο μόνον βιοτῆ.
 Δεῦτε δέ, πᾶσι Θεοῖο βοᾷ Λόγος ἀφθιτόμητις,
 σπεύδεται ἐπὶ Τριάδος γνῶσιν ἐπουρανίης.
 Θέσθε νόον, βιώτω μὲν ὄσους γάμος ἀγνὸς ἔδησε,
 ληνοῖς οὐρανίοις πλείονα καρπὸν ἄγειν.
 Ὅσαι δ' ἂν μέγαλοιο Θεοῦ Λόγου ἀγκάζεσθε,
 νύμφαι παρθενικαί, πάντα Θεῷ προσάγειν.
 Αἴγλη παμφανόωσα μονότροπος, ἀλλ' ἀπὸ κόσμου
 θυμὸν ἔχειν, σαρκῶν τηλόθεν ἰστάμεναι.
 Ὑβρις πίστιν ἔχειν ἐν χρώμασι, μὴ κραδίησι·
 ρεῖᾶ κεν ἔκπλυτ' ἔοι. Βένθος ἐμοί γε φίλον.
 Μῆτε δικαιοσύνην τίν' ἀκαμπέα, μῆτε φρόνησιν
 ἀγκυλόεσσαν ἔχειν. Μέτρον ἄριστον ἅπαν.
 Νωμᾶσθαι καὶ θάρσος, ἐπεὶ θάρσος, οὐ κράτος ἔσται·
 ἔστι σαοφροσύνης καὶ τι γαληνὸν ἔχειν.
 Οἴγειν ἐν λογίοισι Θεοῦ νόον αἰέν, ἄριστον·
 ἰδρις ἐπουρανίων ὧδ' ἂν ἔοις νομίμων.

- * Εἶναι τυφλὸς ἂν καὶ βλέπει ὅποιος τῆς κακίας του δὲ βλέπει τὸν γκρεμ
- 20 Ν' ἀναζητᾶς τὰ ἴχνη τῶν ἀγριμιῶν, θέλει δυνατὰ μάτια.
- * Ἔχοντας ἀνάγκη ἀπὸ γιατρὸ στὰ πάθη σου, ἂν τὰ κρύβεις,
τὸ σάπισμα τὸ φοβερὸ δὲ θὰ ξεφύγεις.
- * Λόγος δικός σου, ἔργο δικό μου. Ὅποιος δὲν ἔχει ἔργο καλὸ,
ἂς ἔχει σύμμαχο καὶ γιὰ δυὸ τὸ λόγο τὸ λαμπρὸ του.
- 25 * Ὁ κόρος εἶναι ὑβριστής. Μὰ ἐγὼ θέλω, καλέ μου,
νὰ ἔχεις ἔργο σου τὴ σταθερότητα τῆς ἀσταμάτητης ψυχῆς.
- * Πλοῦτο σου νὰ ἔχεις τὸ Θεό, κι ὅλο τὸν κόσμο
νὰ τὸν ὑπολογίζεις πάντα ὅπως ἰστοὺς ἀράχνης.
- * Ὅλη ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου, ξένη γι' αὐτὴ τὴ ζωὴ.
- 30 Ἡ ἀνθρώπινη ἀρετὴ μονάχα, αὐτὴ εἶναι ἡ ζωὴ.
- * Ἐλάτε, σ' ὄλους φωνάζει τοῦ Θεοῦ ὁ λόγος, ἡ ἀθάνατη σκέψη·
βιαστεῖτε γιὰ τὴ γνώση τῆς ἐπουράνιας Τριάδας.
- * Σκεφθεῖτε ὅτι ὅποιους στὴ ζωὴ ἔδεσε γάμος ἀγνὸς
στὰ οὐράνια ἀλώνια πιὸ πολὺ καρπὸ θὰ φέρουν.
- 35 * Κι ὅσες ἔχετε ἀγκαλιάσει τὸ μεγάλο τοῦ Θεοῦ λόγο,
πάνανγες νύφες του, ὅλα προσφέρετέ τα στὸ Θεό.
- * Εἶναι ὁ μοναχὸς φῶς ὀλόλαμπρο κι ἀπὸ τὸν κόσμο
ἐξω ἔχει τὴν ψυχὴ καὶ ἀπὸ τὴ σάρκα στέκεται μακριά.
- * Ὑβρη νὰ ἐμπιστεύεσαι τὰ χρώματα ὄχι τὶς καρδιές.
- 40 Μποροῦν νὰ ξεπλυθοῦν εὐκολα. Τὸ βάθος ἐγὼ ἀγαπῶ.
- * Μῆτε ἡ δικαιοσύνη σου νὰ ἔναι ἀλύγιστη, μῆτε ἡ φρόνησή σου
δολερή. Ἀπ' ὅλα τὸ μέτρο εἶναι τὸ ἄριστο.
- * Νὰ κυβερνᾷς καὶ τὸ θάρρος σου· γιὰτὶ ἡ ἀποκοτιὰ δὲν εἶναι δύναμη.
Τῆς σωφροσύνης γνώρισμα ἄριστο εἶναι νὰ ἔχει καὶ κάτι
- 45 * γαλήνιο· ν' ἀνοίγει πάντα τὸ νοῦ της στὰ λόγια τοῦ Θεοῦ.
Ἔτσι θὰ γνωρίζεις τὰ ἐπουράνια νόμιμα.

- * Σπευδδε μὲν εἶναι ἄριστος· ἀφάνδανε, οἷσιν ἄριστον·
καὶ κακίην τέρπειν, δυσκλεές ἐστι κλέος.
Αἰσχρόν, ἄριστον εὐντα, συνήγορον ἔμμεν' ἀλιτρῶν
50 ἴσον, καὶ κακίης σὸν πόδα ἐντὸς ἔχειν.
- * Χρυσὸς μὲν χοάνοισι δαμάζεται, ἄλγεσι δ' ἐσθλός·
ἄλγος ἀπημοσύνης πολλάκι κουφότερον.
- * Ρεῖά κεν ἀρνήσαιτο Θεὸν μέγαν, ὃς γενετῆρα·
ἴσθι δὲ καὶ γενέτην ὡς πατέρ' εὐσεβίης.
- 55 * Σῆπτες ἐδοῦσιν ἅπαντα· λίπης τὰ σὰ μηδὲ τάφοισιν·
Ἐξ..ίη τιμή, δεξιὸν οὖνομ' ἔχειν.
- * Ξείνων ἡμεδαπῶν περιφείδω, ἔξοχα δ' αὐτε
οἷ τάδε πάντα λίπον, ἀδρανέων νεκύων.
- * Δεῦρ' ἄγε, κόσμον ἅπαντα καὶ ἀχθεα τῆδ' ἀπολείψας,
60 ἰστίον ἐς ζωὴν οὐρανίην πέτασον.
- * Πάντα μὲν αἰὲν ἄριστα θεοπρεπὲς ἔργα τελείσθω,
ἡ δὲ Τριάς πάντων ἔξοχά σοι μελέτω.

- * Νὰ προσπαθεῖς νὰ εἶσαι ἄριστος· μὴν ἀρέσεις σ' ὅποιους αὐτὸ προτι-
 Νὰ εὐχαριστεῖς τὴν κακία εἶναι δόξα κακόδοξη. (μοῦν.)
- * Εἶναι αἰσχρὸ, ἐνῶ εἶσαι ἄριστος, νὰ εἶσαι συνήγορος τῶν ἀλιτήριων.
- 50 Τὸ ἴδιο εἶναι νὰ βαδίζεις στὴν περιοχὴ τῆς κακίας.
- * Ὁ χρυσὸς στὸ χωνευτήρι δοκιμάζεται καὶ μὲ τοὺς πόνους ὁ καλός.
 Ὁ πόνος εἶναι συχνὰ ἐλαφρότερος ἀπὸ τὸ νὰ μὴν ὑποφέρεις. [του.]
- * Εὐκόλα μπορεῖ ν' ἀρνηθεῖ τὸ μεγάλο Θεὸ ὅποιος ἀρνιέται τὸν πατέρα
 Ν' ἀναγνωρίζεις ὅποιον σοῦ ἔδωσε τὴ ζωὴ κι ὅποιον τὴν εὐσέβεια.
- 55 * Τὰ σκουλήκια τρῶνε τὰ πάντα· οὔτε στὸν τάφο δὲ θ' ἀφήσεις τὸ ἔχει
 σου·
 ἐξόδια τιμὴ εἶναι ν' ἀφήσεις ὄνομα λαμπρό.
- * Νὰ περιποιεῖσαι τοὺς ντόπιους ξένους καὶ ἐξαιρετικὰ
 τοὺς ἀδύναμους νεκροῦς, ποὺ ἐγκατέλειψαν ὄλα αὐτά.
- * Ἐμπρὸς λοιπὸν, τὸν κόσμον ὄλο καὶ τὰ πάθη του ἀφήνοντας ἐδῶ
- 60 ἀνοιξε τὸ πανί σου γιὰ τὴν οὐράνια ζωὴ.
- * Θεάρεστο εἶναι πάντοτε νὰ πράττεις ἄριστα ἔργα
 κι ἀπ' ὄλα πιὸ πολὺ ἢ φροντίδα σου ἃς εἶναι στὴν Τριάδα.

ΓΝΩΜΙΚΑ ΔΙΣΤΙΧΑ

- * Ἀρχῆς καλῆς κάλλιστον εἶναι καὶ τέλος,
ὀρθῶς δοκοῦσιν οἱ ὄροι τῶν πραγμάτων.
- * Ἀρχὴ καλὸν τίκτουσα τοῖς βροτοῖς πέρας,
βίου κάθαρσις ἐνθέως ἀσκουμένη.
- 5 * Λόγοις περωθεῖς, μὴ περῶν ἔξω πέτου
περῶν γὰρ οὐδὲ πτηνὸν ἵπταται δίχα.
- * Γνωσὶς βροτοῖς μέγιστον ἐν βίῳ κλέος·
κακὸν δὲ αὐτῇ τοῖς κακῶς κεχρημένοις.
- * Κενὴ σε δόξα μηδόλως συναρπάσῃ·
- 10 * καὶ γὰρ πανοῦργον τοῦτο τοῖς ἀπλουστέροις.
- * Εὐδρῶν φύλαττε σαυτὸν ἐν τούτῳ μένειν·
ταχὺς γὰρ ἔστι πρὸς τὸ χειρὸν ὁ δρόμος.
- * Γέλως κρατείσθω, καὶ θυμὸς λάβοι πέρας·
ἀργὸς δὲ παντάπασιν εἰργέσθω λόγος.
- 15 * Θεὸν φόβου πρῶτιστα, καὶ γονεῖς τίμα,
ἱερεῖς ἐπαίνει, πρεσβύτας σεπτῶς ἔχε.
- * Υἱὸν δίκαια πατρὶ μηδόλως λέγειν,
θεσμός θ' ὀρίζει, καὶ πρὸ θεσμῶν ἢ φύσις.
- * Οἷα πρὸς ἄλλου μὴ παθεῖν αὐτὸς θέλεις,
20 * τοιαῦτα καὶ σὺ μηδὲ δρᾶν ἄλλῳ θέλε.
- * Οὐ δεινὸν ὀργῇ δεινὰ τοῖς εἰργασμένοις·
καὶ γὰρ δικάζει τοῖς ὁμοίοις ἡ δίκη.

ΓΝΩΜΙΚΑ ΔΙΣΤΙΧΑ

- * Τῆς καλῆς ἀρχῆς εἶναι καὶ τὸ τέλος κάλλιστο,
ἐπιβειβαίῳνει ὀρθὰ ἢ πορεία τῶν πραγμάτων.
- * Ἀρχὴ πού γεννᾷ γιὰ τοὺς θνητοὺς καλὸ τέλος
τοῦ βίου εἶναι ἢ κάθαρση πού γίνεται θεάρεστα.
- 5 * Ἀφοῦ φτερώθηκες μὲ τοὺς λόγους μὴν πετᾶς πέρ' ἀπ' τὰ φτερά σου
καὶ δίχως φτερά μῆτε τὸ φτερωτὸ δὲν πετᾷ.
- * Μέγιστη δόξα γιὰ τοὺς θνητοὺς στή ζωὴ ἢ γνώση·
ἀλλὰ καὶ κακὸ γιὰ ὄσους τῆ χρησιμοποιοῦν ἄσχημα.
- * Ἄς μὴ σὲ κυριέψει ποτὲ κούφια δόξα·
- 10 γιὰτι αὐτὸ σπρώχνει τοὺς πλοῦς ἀπλοῦς νὰ κάνουν ὀτιδῆποτε.
- * Ὅταν ἐνεργεῖς σωστὰ πρόσεχε νὰ εἶσαι σ' αὐτὰ τὰ ὄρια·
γιὰτι ὁ δρόμος πρὸς τὸ χειρότερο εἶναι γρήγορος.
- * Τὸ γέλιο νὰ τὸ συγκρατεῖς· κι ὁ θυμὸς νὰ σταματᾷ ἀμέσως
ὁ λόγος ἄς ἐμποδίζεται, ὄσο νὰ εἶναι ὀλδοτελα ἄνεργος.
- 15 * Πρῶτα πρῶτα νὰ φοβᾶσαι τὸ Θεὸ καὶ νὰ τιμᾶς τοὺς γονεῖς σου·
τοὺς ἱερεῖς νὰ τιμᾶς καὶ νὰ σέβεσαι τοὺς γέροντες.
- * Μὲ κανένα τρόπο ἄς μὴν ἀπαιτεῖ ὁ γιὸς τὸ δίκαιο ἀπ' τὸν πατέρα·
αὐτὸ τὸ ὀρίζουν οἱ νόμοι καὶ πρὶν ἀπὸ τοὺς νόμους ἢ φύση.
- * Ὅσα δὲ θέλεις νὰ πάθεις ὁ ἴδιος ἀπὸ ἄλλους
20 μὴ θέλεις κι ἐσὺ νὰ κάνεις τὰ ὄμοια σὲ ἄλλον.
- * Δὲν εἶναι φοβερό ἢ ὀργῆ σ' ὄσους ἐπραξαν δεινά,
γιὰτι ἢ δικαιοσύνη ἀποδίδεται μὲ τὰ ὄμοια.

- * Χείλη σοφὰ στάζουσιν ἡδίστους λόγους·
φάρυγξ δὲ πικρὸς ἐξερευύγεται μάχας.
- 25 * Ρεῖθρα γλυκασμοῦ γλῶσσα βλύζει στωμύλη·
ρήσεις δὲ φαύλας ἄκριτον γεννᾷ στόμα.
- * Φίλοι φιλοῦσι καὶ ἃ τοῖς φίλοις φίλα·
ἐχθροὶ δὲ φαυλίζουσιν αἰσχυρῶς τοὺς φίλους.
- * Πτωχοὺς φίλους λάθουσι πλουσίων θύραι·
30 αὐλαὶ δὲ λαμπραί, πλουσίοις αἰεὶ φίλοι.
- * Ὑδωρ, ποτὸν φέριστον, εὐκρατοῖ φρένας·
θολοὶ δὲ τὸν νοῦν συλλαβοῦσα κραιπάλη.
- * Οὐκ οἶδεν οἶνος σωφρονίζειν τὴν φύσιν,
κινεῖ δὲ μᾶλλον ἡδονὰς παροξύνων.
- 35 * Νοῦν λεπτὸν ὄγκος ἐκδιώκει γαστέρος·
τάναντία γὰρ τοῖς ἐναντίοις μάχη.
- * Κρείσσων τροφή σύμμετρος εὐπορουμένη,
ἢ δεῖπνος ἀβρός, ὃν ἐπλασέ τις τ' ὄναρ.
- * Πλουτοῦσι μωροὶ τοῖς ὄνειρασι πλέον,
40 ἢ χρημάτων ἄβυσσον οἱ κεκτημένοι.
- * Κρείσσων ἄπαις, ἢ μωρὰ κύειν ἔκγονα·
ὁ μὲν γὰρ ἄπαις, οἱ δὲ πολλοὶ καὶ κακοί.
- * Παντὶ βροτῷ θνήσκοντι πᾶσα γῆ τάφος·
πᾶν γὰρ τὸ ἐκ γῆς, γῆ τε καὶ εἰς γῆν πάλιν.
- 45 * Ποιμὴν ἀμέλγει, εἰ θέλει, καὶ τοὺς τράγους·
ἀλλ' ἀντὶ γάλακτος, αἱμάτων πηγὰς ὕσει.
- * Ἡ σὺς ἐποπτεύουσα δειπνοποιίαν,
οἶδε τραπέζης τοὺς ὄρους μὴ συγγέειν.
- * Βίαζε καὶ σὺ τοὺς ἀτάκτους, μὴ λύειν
50 τάξιν πρεπώδη καὶ νόμοις ἡρμοσμένην.
- * Νόμους φυλάττων, τοὺς φόβους ἔξω βάλοις·
φόβων γὰρ ἔξω πᾶς ὁ τῶν νόμων φύλαξ.

45. Παροιμία ποῦ συμβουλεύει νὰ προσέχομε γιὰ ποιὸ σ
κάτι, γιὰ νὰ μὴ μαζέψομε ἀγριοσταφύλα ἀντὶ σταφύλια.

- * Τὰ σοφὰ χεῖλια σταλάζουν λόγους γλυκύτατους,
 ἐνῶ τὸ πικρὸ λαρυγγὶ δημιουργεῖ πολέμους.
- 25 * Ποτάμια ἀπὸ εὐχαρίστηση ἀναβλύζει ἡ γλυκιὰ γλώσσα,
 ἄσχημα λόγια βγαίνουν ἀπὸ ἄκριτο στόμα.
- * Οἱ φίλοι ἀγαποῦν κι ὅσα οἱ φίλοι τους ἀγαποῦν·
 προσβάλλουν τοὺς φίλους ὅσοι εἶναι ἐχθροὶ τους.
- * Οἱ πόρτες τῶν πλουσίων δὲν ἀναγνωρίζουν φίλους φτωχούς·
- 30 τὰ ἐπίσημα σπίτια πάντα οἱ πλούσιοι τ' ἀγαποῦν·
- * Τὸ νερὸ εἶναι τὸ ἄριστο ποτὸ ποὺ κρατᾷ τὸ μυαλὸ εὐδιάθετο·
 ἐνῶ ὅταν κυριαρχεῖ ἡ κραιπάλη τὸ μυαλὸ θολώνει.
- * Δὲν εἶναι τὸ κρασί γιὰ νὰ σωφρονίζει τοὺς ἀνθρώπους·
 τοὺς σπρώχνει μέλλον σὲ ἡδονὲς ἐρεθίζοντάς τους.
- 35 * Τῆς κοιλιᾶς ὁ ὄγκος φευγατίζει τὶς λεπτὲς σκέψεις·
 γιὰ τ' ἀντίθετα μάχονται μὲ τὰ ἀντίθετα.
- * Καλύτερη εἶναι ἡ μέτρια, εὐκόλοφτιαχτη τροφὴ
 παρὰ φαγιὰ λεπτεπίλεπτα ποὺ πλάθει ἡ φαντασία.
- * Εὐκολότερα πλουτίζουν οἱ κουτοὶ στὰ ὄνειρά τους,
 40 παρὰ ὅσοι ἔχουν ὠκεανούς ἀπὸ χρήματα.
- * Καλύτερα χωρὶς παιδιὰ παρὰ μὲ τέκνα ἀνόητα·
 ὁ ἓνας μόνος ποὺ δὲν ἔχει παιδιὰ· οἱ ἄλλοι, πολλοὶ εἶναι κακοί.
- * Γιὰ τὸν ἄνθρωπο, ὅταν πεθάνει, ὁ τάφος του γίνεται σὲ κάθε γῆ
 ὅ,τι βγαίνει ἀπὸ τὴ γῆ, εἶναι γῆ καὶ στὴ γῆ ἐπιστρέφει.
- 45 * Ἄν θέλει ὁ βοσκὸς ἀρμέγει καὶ τοὺς τράγους·
 ἀντὶ γάλα ὁμως θ' ἀνοίξει πηγὲς ἀπὸ αἷμα.
- * Ἡ γουρούνα ἐπιστατώντας στὸ φαγητὸ
 ξέρει νὰ μὴν ταραξοῦ τοὺς κανόνες τοῦ τραπεζιοῦ.
- * Πίεξε κι ἐσὺ τοὺς ἄτακτους νὰ μὴν παραβαίνουν
 50 τὴν τάξη ποὺ πρέπει καὶ ποὺ ὀρίζουν νόμοι.
- * Ὅταν φυλάγεις τοὺς νόμους, ἀπομακρύνεις κάθε φόβο,
 γιὰ τὸ εἶναι ἔξω ἀπὸ κάθε φόβο ὁ φύλακας τῶν νόμων.

47. Ἡ μετρημένη προετοιμασία δείπνου κι ἐλάχιστα δαπανηρὴ, δὲ συγγέει τοὺς ὄρους τοῦ τραπεζιοῦ.

- * Κύβερνος ἰδμῶν φεύζεται τρικυμίας,
καὶ δεινὰ πάντα νοῦς σοφὰς φέρων φρένας.
- 55 * Ζωῆς ἀρίστης μὴ φρόνει τάναντία·
καὶ γὰρ πρόδηλος τοῖς κακίστοις ἡ δίκη.
- * Μέγιστος ἄκμων οὐ φοβεῖται τοὺς κτύπους
καὶ νοῦς ἐχέφρων πᾶσαν ἔλκουσαν βίαν.
- * Φύλλων λαγωὺς ἐκφοβοῦσιν οἱ ψόφοι,
60 ἄνδρας δ' ἀνάνδρους αἰ σκιαὶ τῶν πραγμάτων.
- * Μισῶ πένητα πλουσίῳ δωρούμενον,
ὡς τῷ λέγοντι τοῦ τρέφειν λελησμένῳ.
- * Ρήτωρ πονηρὸς τοὺς νόμους λυμαίνεται
ἀγνὸς δὲ ρήτωρ, εὐκρατος ἀρμονία.
- 65 * Γελῶσιν οἱ πλουτοῦντες ὄρφανῶν ψόγους,
αὐτὴν γελῶσι τὴν Θεοῦ τιμωρίαν.
- * Νόμοις περιδραμεῖται πρὸς ὀλεθρίαν,
ὁ μὴ νόμου φύλαξιν ἐννόμως φέρων.
- * Πέφυκε τοῖς πένησι μὴ φρονεῖν μέγα·
70 τοῖς πλουσίοις γὰρ οὐδὲ φροντὶς τοῦ βίου.
- * Παίδευε μωρούς, ὡς ἐφικτὸν τῇ φύσει·
ἐξουσι γὰρ που καὶ φρένας παρ' ἐλπίδα.
- * Πλήττων σίδηρος ἐκπυροῖ καὶ τοὺς λίθους·
σκληρὰ δὲ μᾶστιξ παιδαγωγεῖ καρδίαν.
- 75 * Ἄ δυσμενεῖς φοβοῦσι τῶν ἄλλων πλέον,
ὁ σταυρὸς καὶ βαπτισμοῦ ἡ κοινωνία.
- * Ὅρκους κάκιστον διδόναι καὶ λαμβάνειν,
ἴσως γὰρ ἄμφω προσκέκρουκας τῇ δίκῃ.
- * Αἰῶνα θησαύριζε τὸν ἐξω τέλος·
80 οὗτος γὰρ ἐκλέλοιπε καὶ πρὸ τοῦ τέλους.
- * Μὴ δὴ φίλει τὸν ὄλβον, ὃν λύει χρόνος·
ἂ γὰρ χρόνος δόμησε, καὶ λύσει χρόνος.
- * Αἰσχρὸν γυναίοις ἄρσεν ἦθος ἐκφέρειν·
ταῖς κοσμίαις γὰρ τάξις ἡ αἰδῶς ξυνή.

57. Παροιμία γὰρ τὸ δυνατό καὶ σταθερὸ ἄνθρωπο ποῦ δὲν ἀντιξοοῦ·

- * Ὁ σοφὸς πεδαλιούχος θ' ἀποφύγει τὴν τρικυμία
κι δλα τὰ δεινὰ ὅποιος ἔχει σοφὸ νοῦ.
- 55 * Μὴν κάνεις σκέψεις ἀντίθετες στὴν ἄριστη ζωή·
γιατὶ εἶναι ὀλοφάνερη ἡ τιμωρία τῶν πολὺ κακῶν.
* Τὸ μεγάλο ἀμόνι δὲν ὑπολογίζει τὰ χτυπήματα·
κι ὁ φρόνιμος νοῦς ὅποια ἀνάγκη κι ἂν τὸν σέρνει.
- 60 * Οἱ λαγοὶ τρομάζουν κι ἀπὸ τὸ θρόϊσμα τῶν φύλλων·
καὶ οἱ δειλοὶ ἄντρες ἀπὸ τοὺς ἴσκιους τῶν πραγμάτων.
* Μισῶ τὸ φτωχὸ ποὺ κάνει δῶρα στὸν πλούσιο,
ὅπως αὐτὸν ποὺ προσφέρει λόγους ξεχνώντας νὰ δώσει τροφή.
* Ὁ πονηρὸς ρήτορας καταστρέφει τοὺς νόμους·
ἐνῶ ὁ εἰλικρινὴς εἶναι μιὰ καλοτοπισμένη ἀρμονία.
- 65 * Περιγελοῦν οἱ πλούσιοι τίς κατηγορίες τῶν ὄρφανῶν·
περιγελοῦν τὴν ἴδια τὴν τιμωρία τοῦ Θεοῦ.
* Διαστρέφει τοὺς νόμους πρὸς ὄλεθρό του
ὅποιος δὲν κάνει σύννομη φύλαξη τοῦ νόμου.
- * Εἶναι φυσικὸ οἱ φτωχοὶ νὰ μὴν ἔχουν μεγάλη ἰδέα·
70 ἐνῶ οἱ πλούσιοι νὰ μὴν ἔχουν ἰδέα γιὰ τίς ἀνάγκες τῆς ζωῆς.
* Νὰ παιδεύεις τοὺς ἀνόητους ὅσο ἐπιτρέπει ἡ φύση τους·
κάποτε παρ' ἐλπίδα μπορεῖ νὰ βάλουν γνώση.
* Τὸ σίδερο χτυπώντας ἀνάβει τίς πέτρες
καὶ τὸ σκληρὸ μαστίγιο παιδαγωγεῖ τὴν ψυχὴ.
- 75 * Πιο πολὺ ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα οἱ ἐχθροὶ φοβοῦνται
τὸ σταυρὸ καὶ τὴ μετοχὴ στὸ βάπτισμα.
* Μέγα κακὸ νὰ δίνεις καὶ νὰ σοῦ κάνουν ὄρκους·
μπορεῖ καὶ γιὰ τὰ δύο νὰ ἔγινες ἐνοχος τιμωρίας.
* Τὴ ζωὴ θησαύριζε γιὰ σένα τὴ δίχως τέλος·
80 αὐτὴ ἐδῶ χάνεται προτοῦ τελειώσει.
- * Μὴν ἀγαπᾶς τὸν πλοῦτο, ποὺ ὁ χρόνος σκορπᾶ·
ὅ,τι ὁ χρόνος χτίζει ὁ χρόνος καὶ τὸ γκρεμίζει.
* Εἶναι αἰσχρὸ οἱ γυναῖκες νὰ φέρνονται σὰν ἄντρες·
στὶς σεμνὲς γυναῖκες ἡ ντροπὴ εἶναι ὁ κοινὸς κανόνας.

- 85 * Κάταντές ἐστὶν ἡδονὴ τοῖς χρωμένοις,
καὶ ὡς πρόσεισιν, οἴχεται λίθου δίκην.
- * Οὐδεὶς ὑγείας πλοῦτος ἀλγοῦσι πλέον·
σοφῶς δὲ ταύτην ἢ φύσις βροτῶν θέλει.
- * Ἦχοι θαλάσσης, ἀνδρὸς ἄφρονος λόγοι·
90 βρίθοντες ἀκτάς, οὐ πιαίνουσι χλόας.
- * Πείθουσι δῶρα καὶ σοφοῦς παραβλέπειν
βροτοῖς δὲ θήρα χρυσός, ὡς πτηνοῖς πάγη.
- * Γῆρας λύπαι τίκτουσι καὶ πρὸ τῶν χρόνων·
ἂ γὰρ τρόπος καθεῖλεν, οὐ στήσει χρόνος.
- 95 * Πλοῦτος τάχιστος τῶν κακῶν ὑπηρέτης·
καὶ γὰρ πρόχειρον εἰς κακουργίαν κράτος.
- * Οὐκ ἔστιν οὐδὲν κτῆμα βέλτιον φίλου·
πονηρὸν ἄνδρα μηδέπου κτήση φίλον.
- * Τάξις τιμάσθω, καὶ προηγείσθω κράτους·
100 κράτος γὰρ αὕτη καὶ κράτους αἰεὶ φύλαξ
- * Νοῦς ἐμμέριμος σῆς βιβρώσκων ὁστέα·
θάλλει δὲ σῶμα φροντίδας παρατρέχον.
- * Οὐδεὶς κόρος πέφυκε σωφρόνως ἔχειν·
καὶ γὰρ τὸ πῦρ εἴωθε ταῖς ὕλαις θέειν.
- 105 * Οἶνος πάθους ἔγερσις ἐκλελοιπότης·
ὕλη γὰρ εἰσρέουσα ρώννυσι φλόγα.
- * Φεύγουσιν ὄργας οἱ δίκας δεδοικότες·
θυμὸν γὰρ ἐξάπτουσι πολλάκις δίκαι.
- * Δεινὸν πόνους κάμνοντι προσθειῖναι πόνους·
110 ἀλλ' οὖν πόνους ἔπαυσε πολλάκις πόνος.
- * Ἄλλοι μὲν ἄλλων τοῖς πόνους δεδοικότες,
ἄλλοις ὀρῶνται κινδυνεύοντες πόνους.
- * Δόξης αἰεὶ φρόντιζε τῆς αἰωνίου·
ἢ γὰρ παροῦσα ψεύδεται καθημέραν.
- 115 * Οὐδεὶς μετ' ὀργῆς ἀσφαλῶς βουλευέται·
τὸ γὰρ μετ' ὀργῆς οὐδέπω βουλήν ἔχει.
- * Δεινὸν δράκοντες, καὶ κακοῦργον ἀσπίδες·
διπλῆ γυναικὸς δεινότης ἐν θηρίοις.

- 85 * Ἡ ἡδονὴ εἶναι κατηφορικὴ γιὰ ὄσους τὴ δοκιμάζουν·
καὶ μόλις πλησιάσει, κυλᾷ ὅπως ἡ πέτρα.
* Κανένας πλοῦτος ἀνώτερος ἀπὸ τὴν ὑγεία γιὰ ὄσους πονοῦν
κι εἶναι σοφὴ τῶν θνητῶν ἡ φύση ποῦ τὴν ἐπιθυμεῖ.
* Παφλασμὸς τῆς θάλασσας οἱ λόγοι τοῦ ἀνόητου·
- 90 μὲ τὸ βουητό τους γεμίζουν τὶς ἀκτές, δὲν τρέφουν τὸ χόρτο.
* Τὰ δῶρα κάνουν καὶ τοὺς σοφοὺς ν' ἀλλοιθωρίζουν·
τοὺς θνητοὺς τοὺς πιάνει τὸ χρυσάφι, ὅπως τὰ πουλιὰ τὰ ξόβεργα.
* Οἱ λύπες γεννοῦν τὰ γηρατεῖα καὶ πρὶν νὰ ῥθει ἡ ὥρα τους·
ὅ,τι γκρεμίζει ὁ τρόπος, δὲν τὸ στήνει ὁ χρόνος.
- 95 * Ὁ πλοῦτος εἶναι ταχύτατος ὑπηρετῆς τῶν κακῶν·
ἔχει δύναμη πρόθυμη γιὰ κακουργία.
* Κάνενα ἀπόχτημα δὲν εἶναι ὠφελιμότερο ἀπὸ τὸ φίλο·
ποτέ μὴν κάνεις φίλο ἄνθρωπο δόλιο.
* Νὰ τιμᾶτε τὴν τάξη καὶ νὰ προηγεῖται ἀπὸ τὴ δύναμη·
- 100 γιὰτὶ αὐτὴ εἶναι δύναμη καὶ τῆς δυνάμης πάντοτε φύλακας.
* Νοῦς μὲ φροντίδα, εἶναι σὰν τὰ ὄστα ποῦ τὰ τρώει σκουληκί·
ἀνθεῖ τὸ σῶμα ποῦ ἀδιαφορεῖ γιὰ τὶς φροντίδες.
* Κανένας κόρος δὲν εἶναι φρόνιμος ἀπ' τὴ φύση του·
γιὰτὶ ἡ φωτιὰ ἀπὸ συνήθεια στὰ φύλλα τρέχει.
- 105 * Τὸ κρασί ξυπνάει τὸ πάθος ποῦ εἶχε κοιμηθεῖ·
τὰ ξύλα ποῦ ρίχνομε δυναμώνουν τὶς φλόγες.
* Ἀποφεύγουν τὸ θυμὸ ὅσοι φοβοῦνται τὶς δίκες·
γιὰτὶ συχνὰ οἱ δίκες ἀνάβουν τὸ θυμὸ. [λους.
* Εἶναι φρικτὸ στοὺς πόνους ποῦ σὲ βασανίζουν νὰ προσθέτεις κι ἄλ-
- 110 Ὡστόσο ὁ πόνος σταματᾷ συχνὰ τὸν πόνο.
* Κάποιοι ποῦ φοβοῦνται τοὺς πόνους τῶν ἄλλων,
βλέπεις ὅτι κινδυνεύουν ἀπὸ ἄλλους πόνους.
* Φρόντιζε πάντα γιὰ τὴν αἰώνια δόξα·
γιὰτὶ αὐτὴ ἡ δικὴ μας μᾶς ξεγελᾷ κάθε μέρα.
- 115 * Ὁ θυμωμένος δὲ σκέφτεται σωστά·
γιὰτὶ ὅπου ὀρμὴ, πάντα λείπει ἡ σκέψη.
* Φρίκη προκαλοῦν τὰ φίδια, κι οἱ ἀσπίδες γεμάτες κακία·
διπλάσια εἶναι ἡ κακία τῆς γυναίκας ἀνάμεσα στὰ θηρία.

- * Πείθοσι γυμνά τοῦς ὀρώντας ὄστέα,
 120 ὡς οὐδὲν ἡμῖν προσφυῆς τῶν ἐνθάδε.
 * Εἰ λοξὰ μὴ βαίνουσι καρκίνων γόνοι,
 πείραν λάβωσι μητρικῶν βαδισμάτων.
 * Δώσεις προδήλως ἐκβιάζων τὴν φύσιν,
 καλοῦς μαθητὰς ἐκ κακῶν διδασκάλων.
 125 * Κόσμει σεαυτὸν τοῖς καλοῖς τεκμηρίοις,
 καὶ μὴ πένητος ὄρφανοῦ καταφρόνει.
 * Θεοῦ διδόντος, οὐδὲν ἰσχύει φθόνος,
 καὶ μὴ διδόντος, οὐδὲν ἰσχύει κόπος.
 * Τίκτεις, ἐχιθνα· μὴ φοβοῦ τὰς ὠδίνας·
 130 ἔχεις λαβοῦσα μητρικοῦ πείραν τόκου.
 * Οὐδεὶς ἀριστεὺς ἐκ προδήλου δειλίας·
 νίκαι γὰρ εἰσπράττουσι τὰς εὐφημίας.
 * Ἄνηρ ὑπνώδης, εὐρέτης ὄνειράτων·
 μύστης γὰρ ὑπνος φασμάτων, οὐ πραγμάτων.
 135 * Εἴωθε πείθειν μὴ θέλοντας ἢ βία,
 ἄγχει γὰρ αὐτὴ καὶ γίγαντας πολλακίς.
 * Δήμου σφαλέντος, πᾶς ἀγύρτης ἄρχεται·
 δῆμος δὲ πάντη τῶν καλῶν ἀταξία.
 * Ἔργον πάρεργον οὐδαμῶς ἔργον λέγω·
 140 τὸ γὰρ πάρεργον καὶ καταφρονητέον.
 * Ἡ πρὸς τὰ νεκρὰ τῶν χαμαιριφῶν μέλη
 τάξις τιμᾶται τῶν κυνῶν ἠθροισμένων.
 * Χρυσοῦ λαλοῦντος, πᾶς ἀπρακτεῖτο λόγος,
 πείθειν γὰρ οἶδε, κἂν πέφυκεν μὴ λέγειν.
 145 * Ἔξουσι καὶ νῦν τὰ πρὸς εἰρήνην φέρειν,
 οἱ πρὸς τὰ ρευστὰ τοῦ βίου μεμηνότες.

121. Δηλ. ἀφοῦ πάει στραβὰ ἢ μητέρα, στραβὰ θὰ πάνε καὶ τὰ παιδιά.

129. Τοὺς πόνους ποὺ δοκιμάξεις τοὺς προκάλεσες στὴ μητέρα σου, εἶναι τὸ νόημα τῶν στίχων.

- * Τὰ γυμνά κόκκαλα πείθουν ὄσους τὰ βλέπουν,
 120 ὅτι τίποτα ἀπὸ τὰ γήινα δὲν εἶναι δικό μας.
 * Ἄν τὰ παιδιά τῶν καβουριῶν δὲν πηγαίνουν λοξᾶ,
 θὰ βροῦν παράδειγμα στὸ βᾶδισμα τῆς μητέρας.
 * Ἐκβιάζοντας τὴ φύση θὰ δώσεις ἀσφαλῶς
 καλοῦς μαθητὲς ἀπὸ κακοὺς δασκάλους.
 125 * Νὰ στολιζέσαι μὲ τὰ σημάδια τῆς καλοσύνης·
 μὴν περιφρονεῖς φτωχὸ παρατημένο.
 * Ἄν δίνει ὁ Θεός, ὁ φθόνος δὲν ἔχει καμιὰ δύναμη·
 κι ἂν δὲ δίνει, τίποτα δὲν πετυχαίνει ὁ κόπος.
 * Γεννᾶς, ἔχιδνα· τοὺς πόνους μὴ φοβᾶσαι·
 130 ἔχεις πείρα ἀπὸ τὴ γέννα τῆς μάνας σου.
 * Κανένας δὲν βραβεύεται ἂν ἡ δειλία του εἶναι φανερή·
 οἱ νίκες μαζεύουν τοὺς ἐπαίνους.
 * Ὁ ἄνθρωπος ποὺ κοιμᾶται, βρίσκει ὄνειρα·
 ὁ ὕπνος ἀσχολεῖται μὲ φαντασίες ὄχι μὲ τὴν πραγματικότητα.
 135 * Ἡ βία, ξέρομε, πείθει ὄσους δὲ θέλουν·
 πολλὰς φορὲς ὑποτάζει καὶ τὸ γίγαντα.
 * Ἄν γελαστεῖ ὁ δήμος, κυβερνᾶ ὁ πρῶτος ἀπατεώνας·
 ὁ δήμος βρίσκεται σὲ σύγχυση ὄλων τῶν καλῶν.
 * Ἐνα ἔργο ποὺ γίνεται πάρεργα δὲν τὸ θεωρῶ ἔργο·
 140 τὸ πάρεργο εἶναι ἄξιο νὰ τὸ καταφρονεῖς.
 * Σχετικὰ μὲ τὰ νεκρὰ μέλη ὄσων ἔχουν πέσει
 δοξάζεται ἡ τάξη τῶν σκυλιῶν ποὺ ἔχουν μαζευτεῖ γύρω.
 * Ὅταν μιᾶ τὸ χρήμα, νὰ σταματήσει κάθε λόγος·
 γιὰτι ξέρεи νὰ πείθει κι ἂς μὴν μπορεῖ νὰ μιᾶ.
 145 * Θὰ μπορέσουν τώρα νὰ καρποφορήσουν εἰρήνη
 ὄσοι ἀγαποῦν μὲ μανία τὴ ζωὴ ποὺ ρεῖι.

142. Ὁ ἐκδότης σχολιάζει· τὰ σκυλιὰ ποὺ μαζεύονται εἶναι ὁ ἐσμός τῶν ἰσχυρῶν ποὺ ὀρμοῦν σ' ὄσους πέφτουν κι ἐξυπηρετοῦν ἔτσι τὴν τάξη.

145-146. Ἄν δὲ βάλομε ἐρωτηματικό, πρέπει νὰ θεωρήσουμε τοὺς λόγους αὐτοὺς εἰρωνεῖα.

ΓΝΩΜΟΛΟΓΙΑ ΤΕΤΡΑΣΤΙΧΟΣ

Ἐπίγραμμα τῶν στίχων.
Γρηγορίου πόνος εἰμί,
τετραστιχίην δὲ φυλάττω,
γνώμαις πνευματικαῖς μνημόσυνον σοφίης.

- * Πρᾶξιν προτιμήσειας, ἢ θεωρίαν;
Ἵσως τελείων ἔργον, ἢ δὲ πλειόνων.
Ἄμφω μὲν εἰσι δεξιαί τε καὶ φίλαι·
σὺ δὲ πρὸς ἦν πέφυκας, ἐκτείνου πλέον.
- 5 * Ἦρετό μέ τις πρόβλημα τῶν ἐκ πνεύματος
ἦν ἐκρυπωθῆς, εἶπον. Ἄλλὰ σωφρονῶ.
Ἦν ἐκρυπωθῆς. Νῦν δὲ δεῖ καθαρσίων.
Μύρον δοχεῖον σαπρὸν οὐ πιστεύεται.
- 10 * Μῆτ' ἀντίτεινε πᾶσι, μῆθ' ἔπου λόγους,
ἀλλ' οἷς ἐπίστη, καὶ ὄσον, καὶ πηνίκα.
Θεοῦ δὲ μᾶλλον ἐξέχου, ἢ προστάτει.
Λόγῳ παλαίει πᾶς λόγος, βίῳ δὲ τίς;
- * Ἦ μὴ διδάσκειν, ἢ διδάσκειν τῷ τρόπῳ.
Μὴ τῆ μὲν ἔλκειν, τῆ δ' ἀπωθεῖσθαι χεροῖν.
- 15 Ἦττον δεήση τοῦ λέγειν, πράττων ἂ δεῖ
γραφεὺς διδάσκει τὸ πλέον τοῖς ἐκτύποις.

1. Πράξη, θεωρία: ζωὴ σὲ κοινόβιο, ζωὴ στὴν ἐρημίᾳ. Μεταφέρεται ἡ γνώμη τοῦ Νικολάου τοῦ Διακόνου ποὺ λέγει, «πρακτικὴν, τὴν ἐν κοινοβίῳ διαγωγὴν» καὶ «θεωρητικὴν, τὴν ἐν ἡσυχίᾳ καὶ καθ' ἑαυτόν».

8. Βλ. Ματθ. κεφ. 9 γιὰ τὸ νέο κρασί στοὺς παλιούς ἀσκούς.

ΓΝΩΜΕΣ ΣΕ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΣΤΙΧΟΥΣ

Ἐπίγραμμα τῶν στίχων

Πόνημα εἶμαι τοῦ Γρηγορίου,
βαδίζω μέσα σὲ τέσσερις στίχους·
μὲ πνευματικὲς γνώμες κάνω θυμητάρι τῆς σοφίας.

- * Τὴν πράξη βάζεις μπρὸς ἢ τὴ θεωρία;
τῶν τέλειων ἔργο αὐτῆ, τῶν πολλῶν ἢ πράξη.
Εἶναι κι οἱ δύο σωστὲς κι ἀγαπημένες,
σ' ὅποια κλίνεις ἐσύ, σ' αὐτὴν ἀπλώσου.
- 5 * Κάποιος ἀπ' τοὺς πνευματικοὺς μὲ ρώτησε·
«Ἄν καθαρθεῖς» τοῦ εἶπα. Μὰ ἔχω τὸ νοῦ μου.
Ἄν καθαρθεῖς... Μὰ τώρα ἡ κάθαρση χρειάζεται
μυροδοχεῖο σάπιο πῶς νὰ ἐμπιστευτεῖς;
- * Τὸν κάθε λόγο μὴ ἀντιμάχεσαι κι οὔτε νὰ ἐπικροτεῖς
10 ἄλλ' ὅποιον ξέρεις κι ὅσο τὸν ξέρεις κι ὅποτε.
Ἄπ' τὸ Θεὸ νὰ ἐξαρτᾶσαι μάλλον κι ὄχι νὰ τὸν ὑπερασπίζεσαι
Στὸ λόγο ἀντιπαλεύει κάθε λόγος, στὸ βίο ὅμως ποιός;
- * Νὰ μὴ διδάσκεις ἢ νὰ διδάσκεις μὲ τὸν τρόπο σου.
Μὴ μὲ τὸ ἓνα χέρι τραβᾶς καὶ ἀπωθεῖς μὲ τὸ ἄλλο.
- 15 Θὰ χρειαστεῖς λιγότερα λόγια πράττοντας ὅσα πρέπει.
Ὁ ζωγράφος διδάσκει πὶὸ πολὺ μὲ τὶς ζωγραφιές του.

11. Ὁ Γρηγόριος δὲν ἀποδοκιμάζει ἐκείνους πὺ ἐχουν ἀναλάβει νὰ ὑπερασπίσουν τὴ διδασκαλία τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ἐναντίον τῶν αἰρετικῶν· τοὺς συνιστᾷ μόνο νὰ μὴ στηρίζονται τόσο στὴ μὀρφωσὴ τους, στὴ λεπτότητα καὶ στὴ δριμύτητα τῆς συζήτησης ὅσο νὰ εἶναι ἐξαρτημένοι ἀπὸ τὴ δύναμη τοῦ Θεοῦ.

- * Ὑμῖν λέγω μάλιστα τοῖς τοῦ βήματος,
ὄφθαλμὸν εἶναι μὴ σκότους πεπλησμένον,
μὴ καὶ πρόεδροι τοῦ κακοῦ φαινώμεθα.
20 Εἰ γὰρ τὸ φῶς τοιοῦτον, τὸ σκότος πόσον;
- * Ἐργον κρεῖσσον ἀπράκτου λόγου.
Βίου μὲν οὐδεὶς πώποθ' ὑψώθη δίχα·
λόγου δὲ πολλοὶ τοῦ καλῶς ψοφουμένοι.
Οὐ γὰρ λαλούντων, εὖ βιούντων δ' ἡ χάρις.
25 * Δῶρον Θεῶ κάλλιστόν ἐστιν ὁ τρόπος.
Κἂν πάντ' ἐνέγκῃς, οὐδὲν ὄσεις ἄξιον.
Ὅ καὶ πένης δίδωσι, τοῦτο πρόσφερε.
Μίσθωμα πόρνης ἀγνὸς οὐ μερίζεται.
- * Μηδὲν ποτ' εὗξῃ, μηδὲ τῶν μικρῶν, Θεῶ.
30 Θεοῦ γάρ ἐστι, πρὶν λαβεῖν. Τί οὖν λέγω;
Κλέπτεις τὰ σαυτοῦ μὴ διδοῦς. Καινοῦ χρέους!
Ἄνανίας σε πειθέτω, Σάπφειρά τε.
- * Πανήγυριν νόμιζε τόνδε τὸν βίον.
Ἦν πραγματεύση, κέρδος. Ἀντάλλαγμα γὰρ
35 μικρῶν τὰ μείζω, καὶ ρέοντ' αἰδίων.
Ἦν δ' αὖ παρέλθη, καιρὸν ἄλλον οὐκ ἔχεις.
- * Πολὺς μὲν ἐστιν ὁ προκειμένος δρόμος·
πλείων δ' ὁ μισθός. Μὴ βλέπων τὸ πᾶν ἅμα,
τοῦ παντὸς ἐκστῆς. Καὶ πλέεις οὐ πᾶν ἅμα·
40 καὶ τοῦτο πείρα πολλάκις τοῦ δυσμενοῦς.
- * Μὴ σφόδρα θαρρεῖν, μηδ' ἀπελπίζειν ἄγαν.
Τὸ μὲν γὰρ ἐκλύει σε, τῷ δ' ἀνατρέπη.
Τὸ μὲν κατόρθου, τοῦ δ' ἔχου· τοῦδ' οὐ φθόνος.
Οὐχ ὡς ὁδοῦ τὸ λείπον ἀχρειοῖ πόνον.
45 * Μὴ θερμὸν ἄπτειν, ἐμμένειν δ' οἷς ἂν κρῖνης·
κρεῖσσον προκόπτειν, ἢ τι κόπτειν τοῦ καλοῦ.
Καὶ γὰρ κακοὺς καλοῦμεν, οὐχὶ τοὺς κάτω,
τοὺς δ', ἡνίχ' ὑψωθῶσι, πίπτοντας μέγα.

44. Προκειμένου νὰ ἐπισκεφετεῖς ἓνα μέρος, ἂν δὲν κάνεις ὄλο τὸ δρόμο, αὐτὸς ποὺ μένει νὰ διανυθεῖ ἀχρηστεύει ὅποιον διανύθηκε. Ἐνῶ ὁ ἀγῶνας ὅσος γίνε

- * Σὲ σᾶς κυρίως μιλῶ πού εἶστε στήν πρωτοκαθεδρία.
Μὴν εἶναι τὸ μάτι μας γεμάτο σκοτάδι,
μήπως φανοῦμε ἀρχηγοὶ στὸ κακό.
- 20 * Ἄν τὸ φῶς εἶναι τέτοιο, πόσο εἶναι τὸ σκότος;
* Δίχως λόγους ἔργο εἶναι ἀνώτερο ἀπὸ λόγο χωρὶς ἔργο.
Χωρὶς ὀρθὸ βίο κανένας ποτὲ δὲν ὑψώθηκε,
ὑψώθηκαν ὅμως πολλοὶ χωρὶς λόγο πού ἤχει ὠραῖα.
Δὲν εἶναι ὄσων μιλοῦν ἀλλ' ὄσων ζοῦν ἢ χάρη.
- 25 * Ἐ' ὠραιότερο δῶρο γιὰ τὸ Θεὸ εἶναι ὁ τρόπος·
κι ἂν ὑποφέρεις τὰ πάντα, τίποτ' ἄξιο δὲ θὰ ὑποφέρεις.
Ὅ,τι δίνει κι ἓνας φτωχὸς αὐτὸ νὰ προσφέρεις.
Ὁ καθαρὸς δὲ μοιράζεται τὴν ἀμοιβὴ τῆς πόρνης.
- * Τίποτε μὴν τάξεις στὸ Θεὸ οὔτε ἀπὸ τὰ μικρότερα,
30 γιὰτι τοῦ Θεοῦ ἦταν πρὶν τὰ λάβει. Τί λέω λοιπόν;
Κλέβεις τὰ δικά σου μὴ δίνοντας. Ὡ καινούργιο χρέος!
Ἄς σὲ πείσει ὁ Ἀνανίας καὶ ἡ Σαπφείρα.
- * Νὰ θεωρεῖς πανηγύρι αὐτὴ τῆ ζωῆ.
Ἄν ἐμπορεῦσαι σωστά, ἔχεις κέρδος. Ἄμοιβὴ
35 τῶν μικρῶν, τὰ μεγάλα, τῶν αἰώνιων τὰ παροδικά·
μὰ ἂν περάσουν δὲν ἔχεις ἄλλη εὐκαιρία.
- * Ὁ δρόμος πού σὲ περιμένει εἶναι μεγάλος
μὰ πιὸ μεγάλος ὁ μισθός. Μὴ βλέπεις τὸ σύνολο,
μὴν τὰ χάσεις ὅλα. Δὲν ταξιδεύεις μιὰ κι ἐξω.
40 Συχνὰ καὶ τοῦτο εἶναι πειρασμὸς τοῦ ἐχθροῦ.
- * Ὅχι μεγάλη αἰσιοδοξία, μήτ' ἀελπισία·
σ' ἐξασθενεῖ τὸ πρῶτο, τὸ ἄλλο σὲ ρίχνει κάτω·
γι' αὐτὸ ἀγωνίσου, τὸ ἄλλο φύλαγέ το, ὅ,τι ἔχουν οἱ ἄλλοι μὴ φθονεῖς·
δὲν ἀχρηστεύει τὸν ἀγῶνα, ὅπως τὸ δρόμο, ὅ,τι δὲν ἐγίνε.
- 45 * Μὴ δίχως σκέψη ὀρμᾶς· μὰ ὅ,τι ἀποφασίσεις τὸ ἀποφάσισης.
Καλύτερα νὰ προκόβεις σιγὰ παρὰ νὰ κόβεις κάτι ἀπ' τὸ καλό.
Κακοῦς δὲ λέμε ὄσους περπατᾶνε χαμηλά
μὰ ὄσους ἀπ' τὸ ὕψος τους πέφτουν ἀπότομα.

- * Σπινθήρ ἀνάπτει καὶ βραχὺς πολλὴν φλόγα,
 50 καὶ σπέρμ' ἐχίδνης πολλάκις διώλεσε.
 Τοῦτ' οὖν ὄρων, ἔκκλινε καὶ μικρὸν βλάβος·
 μικρὸν μὲν ἔστιν, εἰς δὲ μείζον ἔρχεται.
- * Ἐρεύνα σαυτὸν πλεῖον, ἢ τὰ τῶν πέλας·
 τὸ μὲν γὰρ αὐτὸς κερδανεῖς, τὸ δ' οἱ πέλας.
 55 Κρεῖσσων λογισμὸς πράξεων, ἢ χρημάτων·
 τὰ μὲν γὰρ ἔστι φθορᾶς, τὰ δὲ ἴσταιται.
- * Ὁ νοῦς ἀεὶ σοι καμνέτω τυπούμενος
 θείοις νοήμασί τε καὶ βίου λόγοις.
 Γλώσσης δὲ φείδου· καὶ γὰρ εὐκολωτέρα
 60 βλάπτειν· τὸ κέρδος δ' ἦσσον εὖ κινουμένης.
- * Ὅψις συνήρπασέ με, πλὴν ἀλλ' ἐσχέθην·
 εἶδωλον οὐκ ἔστησα τῆς ἀμαρτίας.
 Εἶδωλον ἔστη; πρᾶξιν ἐκπεφύγαμεν.
 Βαθμοὶ τὰδ' εἰσὶ τῆς πάλης τοῦ δυσμενοῦς.
- 65 * Κηρῶ τὰ ὦτα φράσσε πρὸς φαύλους λόγους,
 ᾧδῶν τε τερπνῶν ἐκμελῆ λυγίσματα·
 τοῖς δ' αὖ καλοῖς τε κάγαθοῖς ἀεὶ δίδου.
 Εἰπεῖν, ἀκοῦσαι, καὶ δρᾶσαι, μικρὸν μέσον.
- * Μὴ λίαν ὀσμῶν ἐκλύου θηλύσμασιν,
 70 ἀφῆς τε λειότησι, μηδὲ γεύσεσι.
 Τί ἂν ποτ' ἀνδρίσαιο τῶνδ' ἠττώμενος,
 χωρὶς γυναικῶν κάρρένων ἠδύσματα.
- * Δός, εἶπε γαστήρ. Ἦν λαβοῦσα σωφρονῆς,
 δώσω προθύμως. Ἦν δὲ τοῖς κάτω δίδως,
 75 κόπρον λάβοις μὲν, ἀλλ' ὁμως μὴ πλουσίαν.
 Εἰ δ' οὖν κατάσχοις, δώσομεν καὶ πλουσίαν.
- * Γέλως γέλωτος εὖ φρονοῦσιν ἄξιος,
 μάλιστα μὲν πᾶς, τὸν πλέον δ' ὁ πορνικός.
 Γέλως ἄτακτος ἐκφέρει καὶ δάκρυον.
 80 Κρεῖσσον κατηφὲς ἦθος, ἢ τεθρυμμένον.

- * Σπίθα μικρή ανάβει μεγάλη φωτιά,
 50 και πολλές φορές χάλασε τη σπορά τῆς ἔχιδνας.
 Αυτό βλέποντας ἀπόφευγε καὶ μικρὸ ξεστράτισμα·
 εἶναι μικρὸ μὰ στὸ μεγάλο φτάνει.
- * Τὸν ἑαυτὸ σου ἐξέταζε ἀπ' τοὺς ἄλλους πιὸ πολὺ
 σ' αὐτὸ κερδίζεις σὺ καὶ στὸ ἄλλο οἱ ἄλλοι.
 55 Τὰ ἔργα σου καλύτερα λογάριαζε παρὰ τὰ χρήματα·
 οἱ πράξεις μένουν μὰ τὰ χρήματα χαλοῦν.
- * Ἄς κουράζεται ὁ νοῦς σου πάντα νὰ δέχεται
 τὰ θεῖα νοήματα καὶ τοὺς λόγους τῆς ζωῆς.
 Στὴ γλώσσα μέτρο. Εἶν' εὐκολότερη
 60 στὴ βλάβη· μικρὸ τὸ κέρδος της σὰν κόβει-ράβει.
- * Ἡ ὄψη συναρπαστικὴ, κρατήθηκα ὁμως·
 δὲν ἔστησα εἶδωλο στὴν ἁμαρτία.
 Ἄν στήσεις εἶδωλο, ποῦ καιρὸς γιὰ πράξεις;
 αὐτὰ τῆς πάλης τὰ σκαλιὰ μὲ τὸν ἐχθρό.
- 65 * Τ' αὐτιά σου μὲ κερὶ στοὺς φαύλους λόγους κλείσει
 καὶ στῶν γλυκῶν τραγουδιῶν τὰ τσακίσματα ποῦ χαννώνουν.
 Τοὺς καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ἄφηνε πάντοτε
 νὰ ποῦν, ν' ἀκούσουν καὶ νὰ κάνουν κάτι μικρὸ ἢ μέτριο.
- * Μὴ σὲ διαλύει τοῦ θηλυκοῦ ἡ ὄσμῃ,
 70 οὔτε τ' ἀπαλὰ ἀγγίσματα, μήτε οἱ γεύσεις.
 Τί ἀνδρικό μπορεῖς νὰ κάνεις ὅταν αὐτὰ σὲ νικοῦν;
 Μακριὰ ἀπὸ τὶς ἀπολαύσεις γυναικῶν κι ἀνδρῶν.
- * Δῶσε μου, εἶπε ἡ κοιλιά. Ἄν παίρνοντας ἠσυχάσεις,
 νὰ σοῦ δώσω πρόθυμα. Ἄν ὁμως τὸ δώσεις χαμηλά,
 75 θὰ πάρεις κοπριά, μὰ ὄχι πλούσια.
 Ἄν τὴν κρατήσεις, θὰ σοῦ δώσουμε καὶ μάλιστα πλούσια.
- * Τὸ γέλιο γιὰ τοὺς φρόνιμους εἶναι ἄξιο γιὰ γέλια,
 κάθε γέλιο ἀλλὰ τὸ πορνικὸ περισσότερο.
 Τὸ ἄτακτο γέλιο φέρνει στὸ τέλος δάκρυα.
 80 Πιὸ καλὰ τρόπος ἀυστηρὸς παρὰ διαλυμένος.

- * Κάλλος νόμιζε τὴν φρενῶν εὐκοσμίαν,
οὐχ ὃ γράφουσι χεῖρες, ἢ λύει χρόνος,
δψει δ' ὄπερ νοῦ σώφρονος γνωρίζεται·
αἴσχος δ' ὁμοίως τὴν φρενῶν ἀκοσμίαν.
- 85 * Λύπαι προσῆλθον, ἡδοναί, θάρρη, φόβοι,
πλοῦτος, πενία, δόξα, δύσκλεια, θρόνοι·
ρεῖτωσαν, ὡς θέλουσιν. Οὐδὲν ἄπτεται
τῶν οὐ μενόντων ἀνδρὸς εὖ βεβηκότος.
- * Ὑποῦ βίω τὸ πλεῖον, ἢ φρονῆματι·
90 ὁ μὲν θεοῖ σε, τῷ δὲ καὶ πίπτεις μέγα.
Τεύξη δὲ τούτου, μὴ μικροῖς μετρούμενος.
Κἂν πλεῖστον ἀρθῆς, εἰ κάτω τῆς ἐντολῆς.
- * Δόξαν δίδωκε, μῆτε πᾶσαν, μῆτ' ἄγαν·
κρεῖσσον γὰρ εἶναι τοῦ δοκεῖν. Εἰ δ' ἄμετρος εἶ,
95 μὴ τὴν κενὴν θῆρευε, μῆτε τὴν νέαν.
Τί γὰρ πιθῆκω κέρδος, ἦν δοκῆ λέων;
- * Αἶνει μὲν ἄλλον, μὴ φρόνει δ' αἰνούμενος·
καὶ γὰρ δέος σε τῶν ἐπαίνων ὑστερεῖν.
Μηδ' ἄλλον εὐθύς, πρὶν γε τῇ πείρᾳ μάθης,
100 μὴ πως κακοῦ φανέντος, αἰσχύνην ὄφλης.
- * Κακῶς ἀκούειν κρεῖσσον, ἢ λέγειν κακῶς.
Ὅταν προθῆ τις ἄλλον εἰς κωμωδίαν
ὡς εὐφρανῶν σε, σαυτὸν ἐγκεῖσθαι δόκει.
Ὡδ' ἂν μάλιστα δυσχεραίνεις τῷ λόγῳ.
- 105 * Μηδὲν μέγ' εἶπης εὐπλοῶν πρὸ πείσματος.
Πολλοῖς πρὸς ὄρμον εὐπλοῦν ἔδν σκάφος·
πολλοὶ προσωρμίσθησαν ἐκ τρικυμίας.
Μί' ἀσφάλεια μὴ ὄνειδίξειν τύχας.
- * Κρεῖσσον καλῶς βιοῦντα, καὶ πονοῦμενον,
110 παρρησιάζεσθαι τι πρὸς τὸν Δεσπότην,
ἢ μὴ καλοῖς θάλλοντ' ἀπαιτεῖσθαι δίκην·
εἰ καὶ τὰ πάντα σὺν λόγῳ πορεύεται.

- * Νὰ νομίζεις ὀμορφιά τὴν τάξη τοῦ νοῦ.
 Ὅχι ὁ,τι γράφουν τὰ χέρια ἢ σβήνει ὁ χρόνος·
 θὰ δεῖς ὁ,τι μαρτυρεῖ φρόνιμο νοῦ·
 ὁμοια ἀσχήμια νὰ θαρρεῖς τὴν ἀταξία τοῦ νοῦ.
- 85 * Σὲ βρῆκαν λύπες, ἡδονές, θάρρητα, φόβοι,
 πλοῦτος, φτώχεια, δόξα, ἀδοξία, ἐξουσίες·
 ἅς πᾶνε, ὅπου θέλουν. Τίποτα ἀπὸ ὅσα περνοῦν
 δὲν ἀγγίζει τὸν ἄνθρωπο τὸν καλοστερεωμένο.
- * Ν' ἀνεβαινεις πιὸ πολὺ μὲ τὴ ζωὴ σου παρὰ μὲ τὴν ἰδέα σου.
- 90 Ὁ νοῦς σὲ κάνει Θεό, ἡ ἰδέα σου σὲ ρίχνει βαριά.
 Τὸ κατορθώνεις αὐτό, ἂν δὲν ἔχεις μέτρο σου τὰ μικρὰ.
 Καὶ σὲ μεγάλο ὕψος νὰ βρεθεῖς, δὲ φτάνεις τὴν ἐντολή.
- * Κυνήγα τὴ δόξα, ὄχι τὴν ὅποια κι ὄχι ὑπερβολικά.
 Ἄνωτερο νὰ εἶσαι ἀπ' τὸ νὰ φαίνεσαι. Ἄν εἶσαι δίχως μέτρο
- 95 μὴν κυνηγᾷς τὴν κούφια, μῆτε τὴ νεανικὴ.
 Τί κερδίζει ὁ πῖθηκος ἂν περνᾷ γιὰ λιοντάρι.
- * Νὰ ἐπαινεῖς τὸν ἄλλον· μὴν περηφανεύεσαι ὅταν σ' ἐπαινοῦν,
 γιὰτὶ εἶναι φόβος νὰ εἶσαι κατώτερος ἀπὸ τοὺς ἐπαίνους.
 Μῆτε κάποιον ἀμέσως, πρὶν σοῦ τὸν μάθει ἡ πείρα,
- 100 νὰ ἐπαινεῖς, μήπως φανεῖ κακὸς καὶ ντροπιαστεῖς.
- * Νὰ προτιμᾷς νὰ σὲ κακολογοῦν παρὰ νὰ κακολογεῖς
 Ὅταν σοῦ προβάλλουν κάποιον γελοιοποιώντας τον
 γιὰ νὰ σὲ διασκεδάσουν, νόμιζε ὅτι προβάλλουν ἐσένα.
 Ἔτσι νὰ ἀγανακτήσεις πάρα πολὺ μὲ τὰ λόγια τους.
- 105 * Ἄν καλοταξιδεύεις, μὴν πεῖς μεγάλο λόγο προτοῦ δέσεις.
 Κοντὰ στὸ λιμάνι βούλιαξε καλοτάξιδο πλεούμενο
 κι ἄλλοι σώθηκαν περνώντας μεγάλη τρικυμία.
 Νᾶ, μιὰ ἀσφάλεια: μὴν περιγελᾷς τίς τύχες τῶν ἄλλων.
- * Εἶναι καλύτερα ζώντας σωστὰ καὶ κοπιάζοντας
- 110 νὰ ἔχεις νὰ δεῖξεις κάτι στὸ Δεσπότη,
 παρὰ μὲ ἄνομη εὐτυχία νὰ σοῦ χρειάζεται τιμωρία·
 ἂν καὶ ὅλα βαδίζουν μὲ λογικὴ.

- * Προοῦ τὰ πάντα, καὶ Θεὸν κτῆσαι μόνον
εἷ γὰρ μεριστῆς χρημάτων ἀλλοτρίων.
- 115 εἰ δ' οὐ θέλεις τὰ πάντα, δὸς τὰ πλείονα.
Εἰ δ' οὐδὲ τοῦτο, τοῖς περιττοῖς εὐσέβει.
- * Καλὸν τι σητῶν ἀρπάσαι καὶ τοῦ φθόνου,
Χριστὸν χρεώστην μᾶλλον, ἢ τὰ πάντ' ἔχειν,
ὃς καὶ βασιλείαν κλάσματος χαρίζεται·
- 120 Χριστὸν σκέπεις τρέφεις τε, τὸν πτωχὸν τρέφω·
- * Πένης προσῆλθεν, εἴτ' ἀπῆλθε μὴ τυχῶν·
δέδοικα, Χριστέ, μὴ κἀγὼ τῆς σῆς χερὸς
χρηζῶν, ἀπέλθοιμ' ἐνδεής, ἐμοῖς νόμοις.
Ἦ γὰρ τις οὐ δέδωκε, μηδ' ἐλπίζετω.
- 125 * Πένητος ἀνδρὸς οὐδὲν ἀσφαλέστερον.
Πρὸς τὸν Θεὸν νένευκε, καὶ μόνον βλέπει.
Σὺ δ' ἀγκαλίζου· καὶ γὰρ ἀετός, ὡς λόγος,
πολὸς καλιᾶ λεπτὸν ὄρνιν ἀμφέπει.
- * Κρεῖσσον πενία μὴ δικαίας κτήσεως·
- 130 καὶ γὰρ νόσος γε τῆς κακῆς εὐεξίας.
Λιμῶ μὲν οὐ τις ραδίως διεφθάρη·
τοῖς δ' αὖ κακίστοις πότμος ἢ μοχθηρία.
- * Τί δεσπότης, ἢ δοῦλος, ἢ φαύλη τομή;
Εἷς πᾶσι πλάστης, εἷς νόμος, κρίσις μία.
- 135 Ὑπηρετούμενος δὲ σύνδουλον βλέπε.
Ὅταν δὲ λυθῆς, τιμώτερος φανεῖς.
- * Οἱ δ' οἰκέται τί, καὶ μάλισθ' ὅσοι Θεοῦ;
Μὴ φευγέτωσαν εὐνοεῖν τοῖς δεσπότηταις.
Ἐλεύθερον καὶ δοῦλον ὁ τρόπος γράφει.
- 140 Καὶ Χριστὸς ὥφθη δοῦλος, ἀλλ' ἠλευθέρου.
- * Κακὸς δ' ἀκούων αἰσχύνου, μὴ δυσγενῆς.
Γένος γὰρ εἰσιν οἱ πάλαι σεσηπότες.
Γένους προάρχειν κρεῖσσον, ἢ λύειν γένος,
ὡς καλὸν εἶναι, ἢ καλῶν πεφυκέναι.

125. Ἐμοῖς νόμοις: ἀπὸ τοῦς νόμους τῆς εὐπιστίας μου.

- * Ἐγκατάλειψέ τα ὄλα κι ἀπόχτησε μόνο τὸ Θεό·
Θά γίνεις ὁ οἰκονόμος τῶν ξένων χρημάτων.
- 115 Ἐὰν δὲ θέλεις ὄλα, δῶσε τὰ περισσότερα.
Κι ἂν μῆτε αὐτό, δεῖξε τὴν εὐσέβειά σου μὲ ὄσα σοῦ περισσεύουν.
- * Εἶν' ὠραῖο ν' ἀρπάζεις κάτι ἀπὸ τὰ σκουλήκια καὶ τὸ φθόνο.
Παρὰ νὰ τὰ 'χεις ὄλα, ὁ Χριστὸς νὰ σοῦ χρωστᾷ μάλλον
ποῦ σοῦ χαρίζει κι ἓνα κομμάτι τῆς βασιλείας του.
- 120 Τὸ Χριστὸ ντύνεις καὶ τρέφεις, ὅταν τρέφεις τὸ φτωχό.
* Σοῦ ἦρθε ἓνας φτωχὸς κι ἔφυγε χωρὶς τὴ βοήθειά σου.
Φοβοῦμαι, Χριστέ, μήπως κι ἐγὼ τὸ χέρι σου ἔχοντας
ἀνάγκη φύγω ἀπὸ σένα φτωχὸς σύμφωνα μὲ τὸ δικό μου νόμο.
Ἦ, τι δὲν ἔδωσες μῆτε νὰ τὸ ἐλπίζεις.
- 125 * Τίποτα πιὸ ἀσφαλισμένο ἀπὸ ἄνθρωπο φτωχό·
πρὸς τὸ Θεὸ εἶναι στραμμένος μόνο καὶ σ' αὐτὸν βλέπει.
Ἐσὺ ἀγκάλιασέ τον. Γιατὶ κι ὁ αἰτός, ὅπως λένε,
ὁ πελώριος μικρὸ πουλὶ περιποιεῖται στὴ φωλιά του.
- * Καλύτερη ἢ φτώχεια ἀπὸ ἄδικα ἀποχτήματα,
130 ὅπως καὶ ἡ ἀσθένεια ἀπὸ τὴν κακὴ ὑγεία.
Δὲν πέθανε κανένας εὐκόλα ἀπὸ τὴν πείνα.
Γιὰ τοὺς πιὸ κακοὺς θάνατός τους εἶναι ἡ κακία τους.
- * Τί εἶναι δεσπότης καὶ τί δοῦλος παρὰ φαύλη διαίρεση;
Ἕνας ὁ πλάστης ὄλων, ἓνας νόμος καὶ μιὰ κρίση.
- 135 Ἦταν σὲ ὑπηρετοῦν νὰ βλέπεις τὸ σύνδουλό σου·
κι ὅταν ἀφήσεις τὸ σῶμα θὰ φανεῖς πιὸ πολύτιμος.
- * Κι οἱ ὑπῆρέτες τί νὰ κάνουν καὶ μάλιστα ὄσοι ἀγαποῦν τὸ Θεό;
Νὰ μὴν ἀποφεύγουν ν' ἀγαποῦν τοὺς κυρίους τους.
Τὸν ἐλεύθερο καὶ τὸ δοῦλο τὸν ἀναδείχνει ὁ τρόπος.
- 140 Κι ὁ Χριστὸς παρουσιάστηκε σὰ δοῦλος· ὁμως ἐλευθέρωνε.
* Ἦταν σὲ λένε κακὸ νὰ ντρέπεσαι, ὄχι ἀπὸ ταπεινὴ γενιά.
Γιατὶ γενιά σου εἶναι ὄσοι σάπισαν ἀπὸ καιρὸ.
Καλύτερα νὰ 'σαι ἀρχὴ τῆς γενιᾶς παρὰ ὁ στερνός της,
ὥστε νὰ 'σαι καλὸς ἐσὺ παρὰ νὰ βγεῖς ἀπὸ καλοῦς.

- 145 * Θεοῦ μόνου, θείων τε ἀπλήστως ἔχειν,
 ὃς τοῖς λαβοῦσι καὶ πλέον χαρίζεται,
 διψῶν τὸ διψᾶσθ', ἀφθόνως ἀεὶ ρέων·
 ἐν τοῖς δὲ λοιποῖς καὶ φέρειν ἡσσωμένος.
- * Μὴ πάντα νικᾶν, μηδ' ἀεὶ, σπουδῆν ἔχε·
 150 καλῶς κρατεῖσθαι κρεῖσσον, ἢ νικᾶν κακῶς.
 καὶ γὰρ παλαιστής οὐχ ὁ κείμενος κάτω,
 πάντως κρατεῖται, πολλάκις δ' ὑπέρτερος.
- * Καὶ ζημιῶν τι τοῦτο κέρδος πολλάκις,
 ὥσπερ καθαίρειν φυτὸν εἰς εὐκαρπίαν.
- 155 Εἰ δ' οὐ καλῶς τι προστίθης οἷς νῦν ἔχεις,
 ὕλη φέρεις πῦρ, ἢ νόσον τῷ σώματι.
- * Εἰ μηδὲν ὄφλεις τῷ Θεῷ τιμωρίας,
 μηδ' αὐτὸς ἴσθι τοῖς ὄφλοσι συμπαθής.
 Εἰ δ' οἶδας ὄφλων, καὶ πρόχρησον τὸ πρᾶον.
- 160 Οἶκτω γὰρ οἶκτος καὶ Θεῷ σταθμίζεται.
- * Ὅταν πόθ' ὕβρις ἐκκάη τὴν σὴν φρένα,
 μνήσθητι Χριστοῦ, τῶν τ' ἐκείνου τραυμάτων,
 πόση τε μοῖρα ταῦτα τῶν τοῦ Δεσπότου.
 Ὡς δ' ἂν τὸ λυποῦν, ὥσπερ ὕδατι, σβέσαις.
- 165 * Ἐρωσ, μέθη, ζῆλός τε καὶ δαίμων, ἴσα·
 οἷς ἂν προσέλθῃ, τὸ φρονεῖν ἐπέκλυσε.
 Τῆξις, προσευχή, δάκρυον, τὰ φάρμακα.
 Ἦδ' ἰατρεία τῶν ἐμῶν νοσημάτων.
- * Ὅρκον δὲ φεῦγε πάντα. Πῶς οὖν πείσομεν;
 170 Λόγω, τρόπῳ τε τὸν λόγον πιστουμένῳ.
 Ἄρνησίς ἐστι τοῦ Θεοῦ ψευδορκία.
 Τί δεῖ Θεοῦ σοι; τὸν τρόπον μέσον τίθει.
- * Τί χρηστότητος δόγμα συντομώτερον;
 Τοιοῦτος ἴσθι τοῖς φίλοις καὶ τοῖς πέλας,
 175 οἶους σεαυτῷ τοῦσδε τυγχάνειν θέλεις·
 καὶ συντομώτερόν τι, τὰ Χριστοῦ πάθη.

147. Ἀπὸ τῆ σφοδρότητα τῆς δίψας τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο προέρχεται ἡ σωτηρία τοῦ τελευταίου. Δὲν εἶναι ἐγωιστικὴ ἐπιθυμία τοῦ Θεοῦ νὰ ποθεῖται.

- 145 * Νὰ εἶσαι ἄπληστος γιὰ τὸ Θεὸ μόνο καὶ τὰ θεῖα,
 πὸν σ' ὄσους ἔλαβαν δίνει κι ἄλλα·
 διψώντας νὰ τὸν διψοῦμε, πηγᾶζει ἄφθονα πάντα·
 στὰ ὑπόλοιπα δὲν πειράζει καὶ νὰ μὴν ικανοποιεῖσαι.
- * Μὴν ἐπιθυμεῖς νὰ νικᾷς σὲ ὅλα καὶ πάντα.
- 150 Καλύτερα νὰ νικιέσαι ἔντιμα παρὰ νὰ νικᾷς ἄτιμα·
 νικημένος δὲν εἶναι αὐτὸς πὸν ξαπλώνεται κάτω·
 ὅπως δὴποτε νικιέται συχνὰ κι ὁ πιὸ δυνατός.
- * Δέξου καὶ μιὰ ζημία· αὐτὸ συχνὰ εἶναι κέρδος
 ὅπως κλαδεύομε τὸ φυτὸ γιὰ νὰ καρποφορήσει.
- 155 Κι ἂν πρόσθεσες ἄσχημα κάτι σ' αὐτὰ πὸν ἔχεις
 σὲ ζύλα βάζεις φωτιά ἢ ἀσθένεια στὸ σῶμα.
- * Ἄν δὲν ἦσουν ἔνοχος στὸ Θεὸ γιὰ κάποια τιμωρία ,
 ἄς μὴν ἦσουν κι ἐσὺ σπλαχνικὸς στοὺς χρεῶστες σου.
 Ἄφοῦ ξέρεις ὅμως ὅτι χρωστᾷς, δεῖξε πρῶτος καλοσύνη·
- 160 γιὰτι κι ὁ Θεὸς πληρώνει τὴν εὐσπλαχνία μ' εὐσπλαχνία.
- * Ὅταν κάποια προσβολὴ κάποτε καίει τὴν ψυχὴ σου,
 φέρε στὸ νοῦ τὸ Χριστὸ καὶ τὰ χτυπήματά του
 καὶ πόσο μέρος ἀπ' τὴν πληγὴ τοῦ Κυρίου εἶναι τοῦτα·
 κι αὐτὸ θὰ εἶναι τὸ νερὸ νὰ σβήσεις τὴ λύπη σου.
- 165 * Ὁ ἔρωτας, ἡ μέθη, ἡ ζήλεια κι ὁ δαίμονας εἶναι ἴσα·
 ὅποιον χτυπήσουν, βουλιάζουν τὸ μυαλὸ του·
 τὸ λιώσιμο, ἡ προσευχὴ, τὰ δάκρυα, νὰ τὰ φάρμακα.
 Αὐτὴ εἶναι ἡ γιαιτρεία στὰ δικά μου πάθη.
- * Ἀπόφυγε κάθε ὄρκο· μὰ πῶς θὰ σὲ πείσομε;
- 170 Μὲ τὸ λόγο καὶ μὲ τὸν τρόπο πὸν ἐπιβεβαιώνει τὸ λόγο.
 Ἡ ψευδορκία εἶναι ἄρνηση τοῦ Θεοῦ.
 Γιατί πρέπει νὰ ἀναφέρεις τὸ Θεό; Βάλε στή μέση τὸν τρόπο σου.
- * Ποιὸς κανόνας εἶναι συντομότερος ἀπὸ τὴν καλοσύνη;
 Τέτοιος νὰ 'σαι στοὺς φίλους καὶ στοὺς διπλανούς σου
- 175 ὅπως θέλεις νὰ 'ναι αὐτοὶ ἀπέναντί σου·
 κι ἀκόμα πιὸ σύντομο τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ.

- * Πιστοῦ φίλου νόμιζε μηδὲν ἄξιον,
ὄν οὐ κρατῆρ ἔδειξε, καιροῦ δὲ ζάλη·
ὄς οὐ χαρίζετ' ἦν μόνον τὸ συμφέρον.
- 180 * Ἐχθρας ὄρους γίνωσκε, φιλίας δὲ μῆ.
* Τάλλα βλέπων ὀφθαλμός, αὐτὸν οὐ βλέπει,
ἀλλ' οὐδὲ τάλλα, ἦν ἄραν λημῶν τύχη.
Τούτου χάριν σύμβουλον εἰς ἅπαντ' ἔχειν·
καὶ γὰρ χερὸς χεῖρ, καὶ ποδὸς ποῦς ἐνδεής.
- 185 * Εἰ τοῖς καλοῖς ἔποιο νουθετούμενος,
οὐκ ἐντραπήση τοῖς κακοῖς γελώμενος.
Ὅταν ποτ' αἰσchrὸν ἐννοῆς, νόμιζέ σοι
πολλοὺς παρεῖναι, καὶ σεαυτὸν ἐντρέπου.
- * Ἄει προτίμα τοὺς καλοὺς τῶν μὴ καλῶν.
- 190 * Κακοῖς ὀμιλῶν, καὶ κακὸς πάντως ἔση.
Κακοῦ παρ' ἀνδρὸς μὴ ποτε χρηστὸν πάθης.
Ζητεῖ γὰρ ὧν βεβίωκε συγγνώμην ἔχειν.
- * Ἐγὼ τι κέρδος ἐκλέγω καὶ δυσμενοῦς.
Τὰς γὰρ λαβὰς φεύγοντας, ἀσφαλεστέρους
- 195 * εἶναι παραινῶ, καὶ τὸ πικρὸν φάρμακον
ὁμῶς δέδοικα, καὶ τὸ ἠδὺ μέμφομαι.
- * Καλοὺς ἀμείβου, τοὺς κακοὺς περιφρόνει·
κἂν τοῖσδε κείσθω, τοῦ παθεῖν μηδέν, χάρις·
ὡς ἂν καλοὺς καὶ τοῖσδε ποιήσης χρόνω.
- 200 * Τῷ μακροθύμῳ χρηστότης καλὴ δόσις.
- * Πᾶσιν μὲν ἴσθι χρηστός, εἰ τοῦτο σθένος,
πλέον δὲ τοῖς ἔγγιστα. Τοῦ χάριν λέγω;
Τίς ἂν σε πιστεύσει τοῖς ξένοις καλὸν
εἶναι τὸν οὐ δίκαιον οἷς ὀφείλεται;
- 205 * Τί πάντα τὸν δύστηνον αἰτιώμεθα
ἐχθρόν, διδόντες τῷ βιοῦν ἐξουσίαν;
Μέμφου σεαυτόν, ἢ τὸ πᾶν, ἢ τὸ πλέον.
Τὸ πῦρ παρ' ἡμῶν, ἢ δὲ φλόξ τοῦ Πνεύματος.

- * Τίποτα μὴ θεωρεῖς ἰσάξιο μὲ τὸν πιστὸ φίλο,
 πού δὲν τὸν ἔφερε τὸ ποτήρι κι ἡ ταραχὴ τοῦ καιροῦ·
 ἀλλὰ αὐτὸς δὲ χαρίζει παρά μόνο ὅτι μᾶς συμφέρει.
- 180 * Ἀναγνώριζε ὄρια τῆς ἐχθρας, ὄχι ὁμως τῆς φιλίας.
 * Ἐνῶ τὸ μάτι βλέπει τὰ ἄλλα, δὲ βλέπει τὸν ἑαυτό του,
 οὔτε ὁμως καὶ τ' ἄλλα, ἂν ἀρρωστήσει ὑπερβολικά·
 γι' αὐτὸ νὰ ἔχεις σὲ ὄλα κάποιο σύμβουλο·
 γιατί τὸ χέρι ἔχει ἀνάγκη τὸ χέρι καὶ τὸ πόδι τὸ πόδι.
- 185 * Ἄν ἀκολουθεῖς τοὺς καλοὺς πού σὲ νουθετοῦν,
 δὲ θὰ ντραπείς τοὺς κακοὺς πού σὲ περιγελοῦν.
 Ἄν ἔχεις κάποτε κάτι κακὸ στὸ νοῦ σου, νι· νομίζεις
 ὅτι εἶναι γύρω σου πολλοὶ καὶ νὰ ντρέπεσαι τὸν ἑαυτό σου.
- * Νὰ προτιμᾶς πάντα ὄχι τοὺς σκάρτους μὰ τοὺς καλοὺς.
- 190 * Ἄν πᾶς μὲ τοὺς κακοὺς ὅπως δὴποτε θὰ γίνεις κακός.
 Ἄπο τὸν κακὸ ποτὲ νὰ μὴ δεχτεῖς κάτι καλὸ.
 Γιατὶ ζητᾶ συγγνώμη γιὰ ὄσα ἔπραξε.
- * Ἐγὼ βγάξω κέρδος κι ἀπὸ τὸν ἐχθρό.
 Ὅποιους ἀποφεύγουν τίς ἀφορμές, ἀσφαλέστεροι
- 195 τοὺς προτρέπω νὰ εἶναι καὶ τὸ πικρὸ φάρμακο
 ὁμως φοβοῦμαι ἀλλὰ καὶ τὸ γλυκὺ κατηγορῶ.
- * Νὰ φιλοδωρεῖς τοὺς καλοὺς καὶ νὰ περιφρονεῖς τοὺς κακοὺς·
 μὰ καὶ σ' αὐτοὺς νὰ χρωστᾶς χάρη πού δὲ θὰ σοῦ κάνουν κακό,
 γιὰ νὰ τοὺς κάνεις κι αὐτοὺς καλοὺς μὲ τὸν καιρὸ·
- 200 στὸ μακρόθυμο εἶναι καλὸ δῶρο ἢ καλοσύνη.
- * Σ' ὄλους νὰ ἴσαι καλοσυνάτος, ἂν μπορεῖς,
 καὶ πιὸ πολὺ στοὺς διπλανούς σου. Γιὰ τί σοῦ τὸ λέω;
 Ποιὸς θὰ πιστέψει πὼς καλὸς στοὺς ξένους
 θὰ εἶσαι, ὅταν δὲν εἶσαι σ' αὐτοὺς πού ὀφείλεις;
- 205 * Γιατὶ νὰ θεωροῦμε αἴτιο γιὰ ὄλα τὸ δόλιο
 ἐχθρό, ἀφοῦ τοῦ δίνουμε ἐξουσία μὲ τὸν τρόπο πού ζοῦμε;
 Νὰ κατηγορεῖς τὸν ἑαυτό σου ἢ γιὰ ὄλα ἢ γιὰ τὰ πιὸ πολλὰ·
 τῆ φωτιὰ βάζομε ἐμεῖς, ἡ φλόγα εἶναι τοῦ Πνεύματος.

- * Μὴ σφόδρ' ἔπεσθαι παιγνίοις ἐνουπνίων·
 210 μὴδ' εὐπτόητον εἰς ἅπαντ' ἔχειν φρένα·
 μὴδὲ πτεροῦ μοι δεξιοῖς φαντάσμασι.
 Λόχος τὰδ' ἐστὶ πολλάκις τοῦ δυσμενοῦς.
- * Ἐλπίς προκείσθω δεξιοῦ παντὸς τέλους·
 εἰ γὰρ συνεργός ἐστί τις τοῦ χειρόνος,
 215 πῶς οὐ καλοῦ δίκαιον εἶναι καὶ πλέον;
 Οὐ γὰρ φέρω γε τῷ κακῷ νικῶμενος.
- * Ἦγοῦ τύχης φρόνησιν ἀσφαλεστέραν·
 ἢ μὲν γὰρ ἐστὶ πραγμάτων κούφη φορά,
 ἢ δ' οἰακισμός. Μὴδὲ ἐν παιδεύσεως
 220 νόμιζε κρεῖσσον, ἢ μόνη κεκτημένων.
- * Τὸ δραστικὸν δείκνυε μὴ τῷ δρᾶν κακῶς,
 τῷ δ' εὖ τι ποιεῖν, εἰ θέλεις εἶναι Θεός.
 Τόδ' ἐστὶν ἀνδρὸς εἰδότος τὸ συγγενές.
 Κτείνει δὲ ρᾶστα καὶ τρυγῶν καὶ σκορπίος.
- 225 * Αἰσχρὸν νέον γέροντος ἀσθενέστερον
 εἶναι, γέροντα δ' ἀφρονέστερον νέου.
 Ὅμῳς ὁ μὲν καθ' ὥραν ἔστω πάνσοφος·
 τὸν δὲ κράτιστον καὶ πρὸ ὥρας σωφρονεῖν.
- * Ἄει μὲν ἐργάζοιο τὴν σωτηρίαν·
 230 καιρὸς δὲ δὴ μάλιστα, ἢ βίου λύσις.
 Τὸ γῆρας ἤλθεν· ἐξοδὸν κήρυξ βοᾷ.
 Πᾶς εὐτρεπίζου· πλησίον γὰρ ἡ κρίσις.
- * Πέρας λόγου, δισσή τις ἄρνησις Θεοῦ,
 ἔργω, λόγῳ τε. Μὴ κλαπῆς, περισκόπει
 235 (ἀεὶ διῶκη λαθρίοις παλαιίσμασι),
 μὴ πως δεθηῆς ἐσχάτων καθαρσίων.

- * Μὴν ἀκολουθεῖς ἀπὸ κοντὰ τὰ παιγνίδια τῶν ὀνειρῶν.
 210 Μὴτε νὰ τρομάζει ἡ ψυχὴ σου σὲ κάθε θόρυβο·
 μὴτε νὰ παίρνεις φτερά μ' εὐνοϊκὲς φαντασίες.
 Πολλὲς φορές εἶναι αὐτὰ παγίδες τοῦ ἐχθροῦ.
- * Ἡ ἐλπίδα ἄς πηγαίνει μπροστὰ ἀπὸ κάθε αἴσιο τέλος.
 215 Γιατὶ ἂν κάποια ἐλπίδα βοηθᾷ τὸ χειρότερο,
 πῶς δὲν εἶναι δίκαιο νὰ βοηθᾷ τὸν καλὸ καὶ μάλιστα πιὸ πολὺ;
 Δὲν ἀντέχω νὰ μὲ νικᾷ ὁ κακός.
- * Νὰ νομίζεις τὴ φρόνηση πιὸ σίγουρη ἀπ' τὴν τύχη.
 Γιατὶ αὐτὴ εἶναι μιὰ τυφλὴ φορὰ τῶν πραγμάτων,
 ἐνῶ ἡ φρόνηση πηδαλιουχία· τίποτα μὴ θεωρεῖς ἀνώτερο
 220 ἀπὸ τὴν παιδεῖα, τὴ μόνη ποὺ ἀνήκει σ' ὅσους τὴν ἔχουν.
- * Δεῖχνε τὴν ἐνεργητικότητά σου, ὄχι ἀδικώντας
 παρὰ εὐεργετώντας, ἂν θέλεις νὰ εἶσαι θεός.
 Αὐτὸ κάνει κάποιος ποὺ γνωρίζει τὸ γένος του.
 Σκοτώνει εὐκόλα καὶ τὸ τρυγόνι κι ὁ σκορπιός.
- 225 * Εἶναι ντροπὴ νὰ εἶναι ὁ νέος πιὸ ἀδύνατος ἀπὸ γέρο
 κι ὁ γέροντας πιὸ ἀνόητος ἀπὸ νέο.
 Μαζὶ μὲ τὴν ἡλικία του ὁ ἕνας ἄς εἶναι πάνσοφος·
 ἐνῶ ὁ ἄριστος εἶναι φρόνιμος καὶ πρὶν τῆς ὥρας.
- * Νὰ προσπαθεῖς πάντοτε νὰ ἐπιτύχεις τὴ σωτηρία·
 230 κι ἡ καταλληλότερη ὥρα εἶναι, ὅταν ἡ ζωὴ τελειώνει.
 Ἦρθαν τὰ γηρατειά, ὁ κήρυκας σαλπίζει ἀναχώρηση.
 Νὰ ἐτοιμάζεται ὁ καθένας· ἡ κρίση πλησίασε.
- * Τὸ ποίημα τελείωσε· ἡ ἄρνηση τοῦ Θεοῦ εἶναι διπλή,
 μ' ἔργο καὶ λόγο· πρόσεξε καλὰ μὴ γελαστεῖς,
 235 (πάντα σὲ κυνηγοῦν ἀγῶνες ἀπρόβλεπτοι)
 μὴ χρειαστεῖς καθαρμοὺς ἀκραιούς.

ΟΡΟΙ ΠΑΧΥΜΕΡΕΙΣ

- Θεὸς μὲν ἐστὶν οὐσία, πρῶτον καλόν.
 Κόσμος δέ, ρευστῶν καὶ νοουμένων δέσις.
 Τὸ δ' εἶν' ἕκαστον τοῖον ἢ τοῖον, φύσις.
 Φύσις δ' αὔλος, ἄγγελος, πρώτη κτίσις.
- 5 Οἱ δ' ἐκτραπέντες τοῦ καλοῦ τί; δαίμονες·
 ὧν πρῶτός ἐστιν, ὃς ποτ' ἦν Ἐωσφόρος,
 σκότους δυσειδοῦς εὐρέτης καὶ προστάτης.
 Ὕλη δὲ μορφῶν ἕδρα, δευτέρα κτίσις.
 Ὕλης δὲ κάλλος, εἶδος ἐκμορφουμένης.
- 10 Ὅρος δὲ ρευστῶν καὶ νοουμένων, πόλος.
 Ἄστρον δὲ φύσις, πῦρ κύκλῳ περιδρομον.
 Φῶς δ' ἐστὶ λάμψις ἐκ πυρός, ψυχῆ λόγος.
 Σκότος δὲ δισσόν, λάμπσεως δισσηῆς λύσις.
 Αἰών, διάστημα ἄχρόνως ἀεὶ ρέον,
- 15 χρόνος δέ, μέτρον ἡλίου κινήσεως.
 Γῆ, πῆξις ὕλης τῷ πόλῳ κυκλουμένης.
 Πῦρ δέ, φλέγουσα καὶ ρέουσ' ἄνω φύσις.
 Ὑδωρ δέ, ρευστὴ καὶ κατάρροπος φύσις.
 Κενοῦ δ' ἀήρ πλήρωμα καὶ πνευστὴ ρύσις.
- 20 Ἄνθρωπός εἰμι, πλάσμα καὶ εἰκὼν Θεοῦ.

ΟΡΙΣΜΟΙ ΠΡΟΧΕΙΡΟΙ

- Εἶναι ὑπαρξῆς ὁ Θεός, καλὸ εἶναι πρῶτο·
 κι ὁ κόσμος δέσση δσων περνοῦν καὶ νοοῦνται.
 Τὸ ἓνα ἔτσι τ' ἄλλο ἀλλιῶς τὰ δείχνει ἡ φύση.
 Φύση αὐλῆ εἶν' ὁ ἄγγελος, τὸ πρῶτο πλάσμα
 5 κι ἀπ' τὸ καλὸ εἶναι οἱ δαίμονες ὅσοι ξεφύγαν.
 Κάποτε ἀνάμεσά τους πρῶτος ὁ Ἐωσφόρος,
 τὸ μαῦρο σκότος πού ἤβρε κι ἀφεντεύει.
 Τῆς ὕλης εἶναι ἡ ὁμορφιά ν' ἀποτυπώνει ἓνα εἶδος.
 10 Ὅριο εἶν' ὁ οὐρανὸς δσων περνοῦν καὶ νοοῦνται
 τ' ἀστέρια εἶναι φωτιὰ πού γράφει κύκλους·
 τὸ φῶς λάμψη εἶναι τῆς φωτιᾶς, στὴν ψυχὴ ὁ λόγος.
 Διπλὸ τὸ σκότος πνίγει τὴ διπλὴ λάμψη.
 Ὁ αἰώνας, διάστημα πού δίχως χρόνο κυλάει πάντα.
 15 Κι ὁ χρόνος μέτρο πού μετράει τοῦ ἡλίου τὸ δρόμο.
 Ἡ γῆ τῆς ὕλης πῆξιμο πού ὁ οὐρανὸς ζώνει.
 Κι εἶν' ἡ φωτιὰ στοιχεῖο πού ρέει καὶ πάει ἀπάνω·
 στοιχεῖο πού ρέει καὶ γκρεμίζεται εἶναι τὸ νερό.
 Τ' ἄδεια γεμίζει πνοὴ καὶ ροὴ ὁ ἀγέρας.
 20 Εἶμ' ἄνθρωπος, τοῦ Θεοῦ πλάσμα κι εἰκόνα.

1. Ὑπαρξῆς: τὸ κείμενο λέγει οὐσία (εἶναι).

- Τὸ σῶμα δ' ὕλη, καὶ διαστατὸν πάχος.
 Στοιχειῶν ἐστὶ σώματος πρῶτον μέρος.
 Ψυχὴ δέ, φύσις ζωτικὴ, φέρουσά τε
 λόγος δὲ καὶ νοῦς τῇ γ' ἐμῇ συνεκράθη.
- 25 Ζωὴ δέ, σώματός τε καὶ ψυχῆς δέσις,
 ὡς θάνατον εἶναι, τῶν δὲ τὴν διάστασιν.
 Νοῦς δ' ἔργον, ἢ νόησις, ἐκτύπωμά τε.
 Λόγος δ' ἔρευνα τῶν νοῦς τυπωμάτων,
- 30 ὃν ἐκλαλήσεις ὀργάνοις φωνητικοῖς.
 Αἰσθησίς ἐστιν εἰσδοχὴ τις ἔκτοθεν.
 Μνήμη, κάθεξις τῶν νοῦς τυπωμάτων.
 Αἴθη δέ, μνήμης ἐκβολή. Ἀήθης δέ γε
 μνήμη τις αἰθίς, ἦν ἀνάμνησιν λέγω.
- 35 Βούλησιν οἶδα, νοῦ ροπὴν καὶ συνδρομῆν
 τῶν ὄσσο' ἐφ' ἡμῖν· τάλλα δ' οὐ θελητέα.
- Ἡ δ' οἱ θέλω κίνησις, ἐξουσιότης.
 Τὴν σύντονον δὲ καὶ προσθυμίαν λέγω·
 τὸ δὲ ἀκούσιον, βουλήσεως τυραννίδα.
- 40 Λογισμὸν οἶδα πραγμάτων διαίρεσιν.
 Πόθος δ' ὄρεξις ἢ καλῶν ἢ μὴ καλῶν.
 Ἔρως δὲ θερμὸς δυσκάθεκτός τε πόθος.
 Θυμὸς μὲν ἐστὶν ἀθρόος ζέσις φρενός·
 ὀργὴ δὲ θυμὸς ἐμμένων. Ὁ δ' εἰς κακὸν
- 45 μνήμων, λοχῶν τε, μνησικακία τυγχάνει.
 Πέψιν δὲ λύπης οἶδα μακροθυμίαν·
 τὸ δὲ πρὸς ὕβριν ἠρεμον, ἀοργησίαν,
 ἦν δὴ πραότητα τοῖς πάλαι καλεῖν ἔθος.
 Ἔξι δὲ καλῶν, τὴν ἀρετὴν νόμιζέ μοι,
- 50 τῶν δ' αὖ κακίστων, τὴν ἐναντίαν νόσον·
 τὴν μὲν Θεοῦ δώρημα, τὴν δ' ἐφεύρεσιν.
 Κάλλος δὲ παντός ἐστιν εὐαρμοσσία.

21. Πάχος ποῦ μετριέται: ὕλη στὴν ὁποία ὑπεισέρχεται
 στάσεις.

- Ὑψη τὸ σῶμα, κι εἶναι πάχος πού μετριέται,
 εἶναι στοιχεῖο τοῦ σώματος, τὸ πρῶτο μέρος.
 Κι εἶν' ἡ ψυχὴ στοιχεῖο ζωοποιῶ πού τὸ κινεῖ.
 Ὁ νοῦς κι ὁ λόγος μέσα μου ἔχουν θέση
 25 κι εἶναι ἡ ζωὴ τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς δέση,
 γιὰ νὰ ἴναι θάνατος τὸ χάρισμά τους.
 Κοίταγμα ἐντός μας ἀπερίγραπτο εἶναι ὁ νοῦς
 κι ἔργο τοῦ νοῦ εἶν' ἡ νόηση κι ἡ ἐντύπωση ὅλων.
 Ἡ σκέψη εἶναι ἀνίχνευση ὄσων τυπώνει ὁ νοῦς
 30 καὶ θὰ τὴν πεῖς μὲ στόμα καὶ μὲ γλώσσα.
 Ἡ αἴσθησις εἶναι δέξιμο κάποιου ἀπ' ἔξω.
 Ἡ μνήμη φύλαξη ὄσων τυπώνει ὁ νοῦς.
 Κι ἡ λήθη σβῆσιμο τῆς μνήμης· καὶ τοῦ λησμονημένου
 τὴν καινούργια θύμησις τὴ λέω ἀνάμνησις.
 35 Κι ἡ θέλησις εἶναι μιὰ κλίσις τοῦ νοῦ, συνεργασία
 ὄσων εἶναι στὸ χέρι μας· τ' ἄλλα δὲν πρέπει νὰ τὰ θέλομε.

- Ἡ κίνησις ὅπου θέλω εἶναι ἡ ἐλευθερία μου·
 τὴ σφοδρότητα ἐγὼ τὴ λέω καὶ προθυμία,
 τὸ ἀθέλητο εἶναι τυραννία τῆς θέλησις.
 40 Τὸ λογισμὸ τὸν ξέρω στὴ διαίρεσις τῶν πραγμάτων.
 Κι ὁ πόθος ὄρεξις καλῶν ἢ ἀντίθετων.
 Εἶναι πόθος θερμὸς ὁ ἔρωτας κι ἀκράτητος
 κι ἀναμμα αἰφνίδιο τῆς καρδιᾶς εἶναι ὁ θυμὸς·
 θυμὸς πού ἐπιμένει εἶναι ἡ ὀργὴ κι αὐτὸς πού τὸ κακὸ
 45 θυμᾶται κι ἐνεδρεύει εἶναι ἡ μνησικακία.
 Τὴ λύπη ὅταν σβῆσται τὴ λέω μακροθυμία.
 Ἄοργισιὰ νὰ στέκεσαι ἤρεμος στὴν προσβολή,
 πραότητα, συνήθεια τῶν παλιῶν νὰ τὴ φωνάζουν.
 Κάθε καλοῦ ἔξις λόγιαζε τὴν ἀρετὴ
 50 κι ἐνάντια ἀρρώστια τῶν κακῶν τὴν κτήσις·
 ἡ πρώτη δώρημα τοῦ Θεοῦ κι ἡ ἄλλη ἐφεύρεσις.
 Ἡ ὁμορφιά εἶναι ἡ τέλεια ἀρμονία·

- αἴσχος δέ, κάλλους ὕβρις, ὡς ἐμὸς λόγος.
 Ἀνδρεία δ' ἐστὶ πρὸς τὰ δεινὰ στερρότης
 55 θράσος δέ, θάρσος πρὸς τὰ μὴ τολμητέα.
 Δειλία δέ, συστολή τις εἰς τολμητέα.
 Ἡ σωφροσύνη δ' ἐπικράτησις ἡδονῶν·
 ἤτταν δὲ τούτων, τὴν ἀσέλγειαν λέγω.
 Δικαιοσύνη δέ, μὴ πλέον ζητεῖν ἔχειν·
 60 τῆς δ' ἰσότητος ἔκβασις, τοῦτ' ἀδικία.
 Φρόνησις ἐστὶ πραγμάτων ἐμπειρία.
 Σοφία νομιζέσθω δὲ τῶν ὄντων θεά.
 Ἡ δ' ἀπλότης ἔξις ἀργὴ πρὸς κακόν.
 Ἡ διπλὴ δέ, τοῦ τρόπου κακουργία.
 65 Ἡ δ' ἡδονή, ψυχῆς τίς ἐστὶ λειότης·
 λύπη δέ, δηγμὸς καρδίας καὶ σύγχυσις.
 Φροντίς δ' ἐλιγμός, ἢ μέριμνα τὸ πλέον.
 Σκέψις, λογισμῶν ἀντίθεσις εἰς πρακτέα.
 Κρίσις δὲ πῆξις τῶν νοδὸς βουλευμάτων·
 70 ρίψιν δὲ τούτων οἶδα τὴν ἀκηδίαν.
 Φθόνος δὲ τῆξις εὐροούντων τῶν πέλας.

- Ἡ βασκανία δὲ καὶ βλάβη διὰ φθόνον.
 Τῶν δ' αὖ κακίστων μέμψις, αἰνετὸν πάθος
 αἰδῶς δὲ συστολή τις ἐστ' αἴσχος φόβω.
 75 Αἰδοῦς δὲ περιφρόνησις, ἢ ἰταμότης.
 Σπουδὴ δέ, σύστασις τις εἰς προκειμένα·
 λύσιν δὲ ταύτης οἶδα τὴν ραθυμίαν.
 Ὁ δ' ὄκνος ἐστὶ πρὸς τι δυσκινήσια.
 Ζῆλος δ' ὁ μὲν μίμησις, ὁ δ' ἀνία τις.
 80 Φίλτρου κλαπέντος εἰς ξένον ποθοῦμενον,
 καλοῦσι δ' αὐτὴν ζηλοτυπίαν, οἱ πάλοι.
 Ἀλαζονείαν, ὄγκον οἶδα καρδίας·
 τύφον δ', ἀναψιν, ἣν ἐγείρει κουφότης.
 Ὑπερήφανος δ' ἔμοιγε καὶ φανητίας.
 85 Τὴν δ' αὐθάδειαν, αὐταρέσκεϊαν λέγω.
 Ταπεινοφροσύνη, μὴ φρονεῖν ἐπάξιον.

- ή ασχήμια; προσβολή τῆς ὁμορφιάς τῆ λέω.
 Ἄνδρεία, στὰ δεινὰ ἡ κάρδιὰ ν' ἀντέχει
 55 Θράσος, ἡ ἀποκοτιὰ πέρ' ἀπ' τὴν τόλμη
 κι εἶναι ἡ δειλία ὁ δισταγμὸς σὲ ὄσα τολμοῦνται.
 Τῶν ἡδονῶν ἡ ὑποταγὴ εἶναι ἡ σωφροσύνη,
 κι ἀσέλγεια τὴν ὑπεροχὴ τους ξέρω.
 Νὰ μὴ ζητᾶς τὸ παραπάνω δικαιοσύνη,
 60 καὶ τῆς ἰσότητος παράβαση ἡ ἀδικία·
 ἡ φρόνηση εἶναι ἡ γνώση τῶν πραγμάτων
 κι εἶναι σοφία ἡ θέαση τῶν δντων.
 Ἡ ἀπλότητα, συνήθεια ἀργὴ πρὸς τὸ κακό,
 ἐνῶ ἡ διπροσωπία, ἡ διαστροφή στὸν τρόπο.
 65 Ἄδυναμία τῆς ψυχῆς εἶναι ἡ ἡδονή,
 δάγκωμα τῆς καρδιᾶς καὶ σύγχυση εἶναι ἡ λύπη.
 Τριβέλισμα ἡ φροντίδα, ἡ μέριμνα χειρότερο.
 Διαλογισμοί, σκέψεις π' ἀντιμαχοῦν γιὰ ὄ,τι θὰ γίνει·
 κρίση εἶν' ἡ ἀποκρυστάλλωση τῶν στοχασμῶν μας
 70 κι ἀπόρριψή τους εἶναι ἡ ἀκηδία.

- Φθόνος, νὰ λιώνεις ἀπ' τῶν διπλανῶν τὴν καλὴ τύχη
 κι ἡ βασκανία ἡ βλάβη εἶναι ποὺ ὁ φθόνος φέρνει.
 Νὰ ψέγεις τὸ κακὸ εἶναι ὠραῖο πάθος
 κι ἡ αἰδῶ εἶναι δισταγμὸς μὴ σὲ ντροπιᾶσουν.
 75 Ἡ αἰδῶ ὅταν πατηθεῖ φτάνει ἢ ἰταμότητα.
 Εἶναι ἡ σπουδὴ διάθεση γιὰ ὄσα σχεδιάζεις
 ἡ ραθυμία τ' ἀντίθετό της εἶναι,
 κι ἡ ὀκηρία δυσκινήσια σὲ κάτι.
 Ἡ ζήλεια εἶναι μίμηση κι ἓνα εἶδος λύπη.
 80 Σὲ ξένον ποὺ ἀγαπήθη ἀν πέσει ἡ ἀγάπη,
 ἔχει ζηλοτυπία ὅποιος τὴν ἔχασε.
 Φούσκωμα τῆς ιδέας εἶναι ἡ ἀλαζονεία.
 Ἐπαρση τ' ἀναμμα εἶναι ποὺ γεννᾷ ἡ ἐλαφράδα.
 Γιὰ μένα ὁ ὑπερήφανος θέλει καὶ νὰ τὸν βλέπουν.
 85 Τὴν αὐθάδεια πάλι αὐταρέσκεια τὴ λέγω.
 Ἡ ταπεινοφροσύνη νὰ φρονεῖς λιγότερο

- Ταύτης δόκησις ἔστιν ἡ εἰρωνεΐα.
 Ἐλευθερία δὲ χρημάτων ἀπλῆ δόσις.
 Τούτων λάφουζιν οἶδα τὴν ἀσωτίαν.
- 90 Ἀνελευθερίαν δὲ φημι τὴν φειδωλίαν.
 Μεγαλοπρέπεια δ' ἔστιν ἔργων λαμπρότης·
 μικροπρέπεια, τὸ φρονεῖν μικροῖς μέγα.
 Μεγαλόφρονος, τὸ πάντα εὐπετῶς φέρει·
 τὸ δ' οὐδὲ μικρά, τοῦτο μικροψυχίας.
- 95 Φιλοτιμί' ἔστι μέτριος τιμῆς πόθος.
 Ἡ χωνότης δέ, καὶ πέρα τοῦ μετρίου.
 Κενῶν δ' ὄρεζιν ἴσθι κενοδοξίαν·
 δόξαν, τὸ τοῖον ἡμῖν, ἢ τοῖον δοκεῖν.
 Ἄλλη δὲ δόξα, πραγμάτων φαντάσματα.
- 100 Ὑβρις μὲν ἔστι δυσμενοῦς οὐκ εὐμενῆς
 πρᾶξις, λόγος τε. Λοῖδορος δ' αἴσχη φέρει.
- Μέμψις δ' ἀτιμώρητος ἐκ φίλου ψόγος.
 Κατηγορία δ' ἔγκλημα τῶν κολαστέων·
 ἢ δ' οὐκ ἀληθῆς γίνεται, συκοφαντία·
- 105 ἢ λάθριος δέ, διαβολὴ σοι κλητέα.
 Μέμψις ἀνεύθυνός τις, ἢ βλασφημία.
 Κακήγορος δ', ὃς πᾶσιν ὀπλίζει στόμα.
 Ἀστειότης μὲν, φαιδρότης ἐν συλλόγῳ.
 Ἡ δ' εὐτραπελία, φαιδρότης ἔξω λόγου.
- 110 Λόγου δὲ μωρί' ἔστιν ἡ ἀχρηστία.
 Γέλως, παρειᾶς βράσμα, παλμὸς καρδίας.
 Οἴνου δ' ἄμετρον χρῆσιν εἰπέ τὴν μέθην,
 τὰ δ' ἐκ μέθης ὑβρίσμαθ', ἢ παροινία.
 Ἡ κραιπάλη δ' ἔωλος ὑβρις ἐκ μέθης.
- 115 Φόνος δ' ὁ μὲν τις σωμαίων, ὁ δ' εἰκόνοσ·
 ἄμφω δὲ λύσις τῆς φίλης ἀρμονίας.
 Πορνεία καὶ μοιχεία, ἢ μὲν σωμαίων
 ξένων κλοπὴ τις, ἢ δὲ τις καὶ δαιμόνων·
 ὅταν Θεοῦ τὸ φίλτρον εἰς ἐχθροὺς πέσῃ.

 106. Ἀπερίσκεπτη: ἀνεύθυνη, στὸ κείμενο.

- ἀπ' ὅ,τι ἀξίζεις· μίμησή της ἡ εἰρωνεία.
 Γενναιοδωρία, χάρισμα χρημάτων ἄδολο
 πού τὰ καταβροχθίζει, ὡς ξέρω, ἡ ἀσωτία·
 90 τὴν τσιγγουνιά ἀνελευθερία τὴ λέω.
 Μεγαλοπρέπεια, ἡ λαμπρότητα εἶναι τῶν ἔργων,
 μικροπρέπεια, νὰ καμαρώνεις γι' ἀσήμαντα.
 Ὁ μεγαλόψυχος εὐκόλα δέχεται τὰ πάντα,
 νὰ μὴν ἀντέχεις οὔτε τὰ μικρὰ μικροψυχία.
 95 Φιλοτιμία ὁ μετρημένος πόθος γιὰ τιμὴ·
 ἐνῶ ἡ χαιυνότητα καὶ πέρα ἀπὸ τὸ μέτριο.
 Τὴν κενοδοξία ἔχεις μάθει ἂν κοῦφια ἐπιθυμεῖς.
 Δόξα εἶναι κάτι νὰ μᾶς φαίνεται ἔτσι ἢ ἀλλιῶς·
 ἄλλη εἶναι δόξα οἱ εἰκόνες τῶν πραγμάτων.
 100 Ἡ προσβολὴ ἀπὸ ἐχθρὸ καλόδεκτη δὲν εἶναι·
 ἢ πράξις ἢ λόγος φέρνει ντροπὴ.

 Μέμψη ἀνεκδίκητη εἶν' ὁ ψόγος ἀπὸ φίλο.
 Ἐγκληση γι' ἀξιοτιμῶρητα ἡ κατηγορία·
 ἡ ψεύτικη κατηγορία εἶναι συκοφαντία
 105 καὶ στὰ κρυφὰ ὅποια γίνεи διαβολὴ ἐσὺ πέστην.
 Μέμψη ἀπερίσκεπτη εἶναι ἡ βλασφημία.
 Τὸ στόμα ἐνάντια σ' ὄλους στρέφει ὁ κακολόγος·
 χαρὰ στὴ σύναξη δίνει ἡ κοινωνικότητα
 μὰ τὸ ἀστεῖο χαρὰ ἔξω ἀπ' τὴ λογικὴ.
 110 Βλακεία τοῦ λόγου ἂν ἄχρηστα ὄσα λέει·
 προσώπου ξάναμμα, παλμὸς καρδιάς τὸ γέλιο.
 Κρασί μὲ δίχως μέτρο ἂν πιεῖς, πέστο μεθύσι·
 τοῦ μεθυσιοῦ ὄλα τ' ἄπρεπα εἶναι ἡ παροινία
 κι εἶν' ἡ κραιπάλη ἡ χτεσινὴ βρισιά ἀπὸ μέθη.
 115 Ὁ φθόνος εἶναι τῶν σωμάτων ὁ ἕνας τῆς εἰκόνας ὁ ἄλλος·
 τῆς ποθητῆς κι οἱ δυὸ εἶναι διάλυση ἁρμονίας.
 Πορνεία καὶ μοιχεία εἶναι σωμάτων ξένων
 ἀπ' τὴ μιὰ κι ἀπ' τὴν ἄλλη τῶν δαιμόνων κλοπὴ,
 ὅταν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ σ' ἐχθροῦς πέσει.

118. Πορνεία ἐκτελεῖται μὲ τὴν παράδοση σὲ σύντροφο ὄχι νόμιμο ἀλλὰ καὶ σὲ θεὸ ξένο (Α' Παραλ. 5, 25 καὶ Ψαλμ. 2, 27).

- 120 Είδωλολάτρης δ' ὃς σέβει καὶ χρυσίον.
 Εἰ δ' ὠφέλεια, κέρδος εἰς ψυχὴν λαβεῖν,
 βλάβη, τὸ ταύτην ζημιῶσαι, γίνεται.
 Ἔλεος μὲν ἐστὶ συμπάθεια συμφορᾶς.
 Οἶκτος δέ κ' εὖ τι τὸ πεπονθότα δράσαι.
- 125 Ἐξίς δὲ ποιὰ πρὸς τὰ πράγμαθ', ὁ τρόπος·
 ἦθος δὲ πλάσμα τοῦ τρόπου κατήγορον.
 Διδασκαλία, τύπωσις ἔργῳ καὶ λόγῳ.
 Λόγος δ' ἄριστός ἐστι φαρμακεὺς κακῶν·
 ὁ δ' οὐκ ἄριστος, καὶ καλῶν ἀναιρέτης.
- 130 Σκέψιν νοητῶν, τὴν θεωρίαν νόει.
 Πρᾶξις δ' ἐνέργειά τις εἰς τὰ πρακτέα.
 Ἐξίς μὲν ἐστὶ ποιότης τις ἔμμοнос.
 Τόκον δὲ ταύτης, τὴν ἐνέργειαν λέγω.
 Τέχνη μὲν ἐστὶ σύνταγμ' ἐξ ἐμπειρίας·
- 135 ἔξις δ' ἄλυτος, ἣν ἐπιστήμην λέγω.
 Ὅ μὴ χάριν τοῦ, τᾶλλα δι' αὐτοῦ, τέλος.
 Σκοπὸς δὲ δῆ τις, ᾧ τέλει σπουδάζεται.
- Δέησιν οἴου, τὴν αἴτησιν ἐνδεῶν·
 τὴν δὲ προσευχὴν ἴσθι τῶν ἀμεινόνων·
- 140 εὐχὴν δ' ὑπόσχεσιν τιν' ἐξιλάσματος·
 τὸ δ' ἐξιλάσμα, δῶρον εἰς τιμὴν φέρον.
 Ἐπαινός ἐστὶν εὖ τι τῶν ἐμῶν φράσαι.
 Αἶνος δ' ἔπαινος εἰς Θεὸν σεβάσμιος.
 Ὅ δ' ὕμνος, αἶνος ἐμμελής, ὡς οἶομαι.
- 145 Ψαλμὸς σὺν ᾠδῇ γίννεται ψαλμῳδία.
 Τὰ ὄντα φάσκειν, ὡς ἔχει, ἀψευδία·
 ὡς δ' οὐκ ἔχει, ψεῦδος. Καὶ τοῦ λόγου μάχη
 λόγον προσάντη, οὗ τί χειρὸν τῷ βίῳ;
 Ὅρκος δὲ δὴ πίστωσις ἐμμέσῳ Θεῷ.
- 150 Τούτου δὲ τήρησις τις ἢ εὐορκία.

126. ἦθος καὶ τρόπος, λέξεις συγγενεῖς. Μὲ τὴν ἐπανάληψη τοῦ τρόπου (δια-
 γωγῆς) διαμορφώνεται μιὰ σταθερότητα στὴν ἐκδήλωσή του ποὺ θὰ μπορούσαμε

- 120 Είδωολάτρης ό πού και τó χρυσό λατρεύει·
 κι αν είναι ώφέλεια νά κερδίζεις στην ψυχή,
 είναι ζημία σου ή ζημία τής ψυχής.
 Συμπάθεια σέ μιá συμφορά είναι τó έλεος·
 ό οίκτος, και κάτι νά κάνεις σ' όποιον έπαθε·
- 125 ό τρόπος, μιá συνήθεια μέ τá πράγματα
 και τó ήθος γνώρισμα τού τρόπου νά 'ναι έχτίστη.
 Είναι ή διδασκαλία μέ λόγο κι έργο ύποτύπωση·
 ό λόγος ό καλός κάθε δεινού είναι φάρμακο
 κι ό,τι καλό ό αντίθετος τó άφανίζει.
- 130 Τή θεωρία λόγιαζε νόηση τών νοητών
 κι ή πράξη κάποια ένέργεια για ό,τι θα γίνει.
 Συνήθεια είναι ένα γνώρισμα πού παραμένει·
 τέκνο της λέω ή ένέργεια πώς είναι.
 'Η τέχνη πάλι είν' όδηγός πού δίνει ή πείρα.
- 135 'Απόχτημα άκατάλυτο τήν έπιστήμη λέγω.
 Τέλος τó πού για χάρη του όλα και για κανένα αυτό.
 Κι είναι ό σκοπός αυτό πού για ένα τέλος κυνηγās.
- Δέηση λογάριαζε τήν αίτηση για ό,τι μās λείπει
 και προσευχή τήν αίτηση για όσα πιό πάνω.
- 140 Εύχή είναι ή ύπόσχεση για κάποιο έξιλασμό·
 και δώρο ό έξιλασμός τιμή πού δίνει.
 Λόγος καλός για κάτι ανθρώπινο είναι ό έπαινος
 κι ό αίνος έπαινος τού Θεού εύλαβητικός.
 Αίνος μελωδικός, όπως νομίζω, ό ύμνος.
- 145 'Ωδή πού ψάλλεται είναι ή ψαλμωδία.
 Νά πείς τά όντα ως είναι ή άψευδία
 κι όπως δέν είναι, αυτό τó ψέμα. Μάχη λόγων
 τó πού χειρότερό του ούτ' ένα, ό ένάντιος λόγος.
 Βεβαίωση ό όρκος μ' ένδιάμεσο τó Θεό
- 150 κι ή φύλαξη του είναι ή εύορκία.

νά τή δεχτοόμε ως ήθος.

- Ὁρησκεῖαν οἶδα καὶ τὸ δαιμόνων σέβας.
 Ἡ δ' εὐσέβεια, προσκύνησις τῆς Τριάδος.
 Ἄρνησίς ἐστιν, ἐν τι τῶν τριῶν κάτω
 βαλεῖν, Θεοῦ τε μὴ σέβειν συμφυῖαν.
 155 Πίστις δὲ διττή· ἢ μὲν ἐκ λόγου βίας,
 ἢ καὶ δικαία· ἢ δ' ἔτοιμος συνδρομή.
 Λόγος γάρ ἐστιν ὁ πρόεδρος τοῦ λόγου.
 Ἐλπίς ἀπόντος πράγματος συνουσία.
 Λύσιν δὲ ταύτης, τὴν ἀπόγνωσιν λέγω.
 160 Συμψυχίαν δὲ τὴν ἀγάπην ὀρίζομαι,
 τὴν πρὸς Θεὸν δέ, καὶ ὁδὸν θεώσεως.
 Μῖσος δ' ἀποστροφή τις, ἐχθρας ἐργάτις.
 Ὑπόκρισις δέ, λανθάνουσα πικρία.
 Τιμὴ δὲ τοῦ Πλάσαντος, ἀνθρωπον φιλεῖν·
 165 τοῦ πτωχίσαντος δ' αὐτόν, ἢ πτωχῶν σχέσις.

- Φιλόξενος δ' ὃς οἶδεν αὐτὸς ὦν ξένος.
 Βίου γαλήνη δ' ἐστιν, εἰρήνη φίλη·
 ψυχῆς δὲ καὶ μάλιστα, λώφησις παθῶν.
 Ἡ δ' ἐχθρα μοι δύσνοια καὶ διάστασις·
 170 ἐχθρα δὲ καὶ πόλεμος, εὐρέτης κακῶν.
 Ἄγνισμός ἐστιν ἡ Θεοῦ συνουσία.
 Βέβηλον οἶου καὶ βδέλυγμ' ἁμαρτίαν.
 Κάθαρσις ἐστιν ἐκπλυσίς μολυσμάτων.
 Μολυσμὸν οἶδα καὶ τύπωσιν τῶν κακῶν.
 175 Γάμος μὲν ἐστιν ἔννομος σαρκῶν δέσις·
 ἢ παρθενεΐα δ' ἐκβασίς τοῦ σώματος.
 Οὗτος μοναστής, ὃς Θεῶ ζῆ καὶ μόνῳ.
 Μονὴ δέ μοι, σύνταγμα πρὸς σωτηρίαν.
 Ἄμαρτί' ἐστὶ τοῦ καλοῦ παρεκτροπή,
 180 ὃ μὴ φύσις τε καὶ νόμος χαρίζεται.
 Νόμος μὲν ἐστιν ἔνδικος πρακτῶν ὄρος.
 Ἡ δ' ἐντολή μοι δεσπότητος παρεγγυή.

157. Ὁ Λόγος εἶναι προκαθήμενος στὸ λόγο, δηλ. στὴ διδασκαλία τῆς πίστεως ὃ ὁ Λόγος ἔχει τὸν πρῶτο ρόλο. Αὐτὸς θ' ἀνοίξει τὴν καρδιά τοῦ ἀκροατῆ, ἀλλοίως

Θρησκεία καὶ τῶν δαιμόνων εἶν' ὁ σεβασμὸς
 μὰ ἢ εὐσέβεια προσκύνηση εἶναι τῆς Τριάδας.
 Ἐνα ἀπ' τὰ τρία πρόσωπα ἄρνηση εἶναι ν' ἀπορρίψεις
 καὶ τοῦ Θεοῦ νὰ μὴν πιστεύεις τὴν ὁμοφυῖα.

155 Διπλὴ ἴναι ἡ πίστη· ἡ μιὰ ἀπ' τὴ δύναμη τοῦ λόγου
 κι εἶναι ἡ σωστὴ καὶ πρόθυμη ἡ ἄλλη ἀποδοχή.

Γιατὶ στὸ λόγο ὁ Λόγος προκαθήμενος.
 Ἡ ἐλπίδα ἀναστροφή με δ,τι μᾶς λείπει·
 ἀφανισμό τῆς λογαριάζω τὴν ἀπόγνωση.

160 Τὴν ἀγάπη ἐγὼ τὴ βλέπω ὁμοψυχία
 κι ἂν εἶναι πρὸς τὸ Θεό, δρόμος γιὰ θέωση.
 Τὸ μίσος εἶναι ἀποστροφή, γεννᾷ τὴν ἔχθρα·
 μιὰ πίκρα ποὺ κρύβεται ἡ ὑποκρισία.

Τιμὴ τοῦ Πλάστη ἡ ἀγάπη εἶναι τοῦ ἀνθρώπου

165 κι αὐτοῦ φτωχὸς ποὺ ἐγένη με τοὺς φτωχοὺς τὸ δέσιμο.

Φιλόξενος αὐτὸς ποὺ ξέρει ὅτι εἶναι ξένος.
 Ἡ εἰρήνη ποὺ ἀγαποῦμε, τῆς ζωῆς γαλήνη
 καὶ τῆς ψυχῆς πρὸς πέρα τῶν παθῶν τὸ λάγιασμα.

Ἐχω τὴν ἔχθρα κακία καὶ χωρισμὸ

170 κι ἀκόμα πόλεμο ποὺ ὅ,τι κακὸ γεννᾷ·
 ἐξαγνισμὸς ἡ ἀναστροφή με τὸ Θεό.

Βεβήλωση καὶ σίχαμα εἶν' ἡ ἁμαρτία.

Ἡ κάθαρση τὸ πλύσιμο ἀπ' τοὺς μολυσμοὺς
 καὶ μολυσμὸ τὸ λέκκισμα ἔχω ἀπ' τὴν κακία.

175 Γάμος τῆς σάρκα ὁ δεσμὸς ποὺ δένει ὁ νόμος
 κι ἡ παρθενία λύτρωση ἀπ' τὸ σῶμα.

Μοναχὸς εἶναι αὐτὸς ποὺ ζεῖ μόνο γιὰ τὸ Θεό.

Κι εἶναι ἡ μονή, τῆς σωτηρίας κανονισμὸς.

Ξεστράτισμα ἀπὸ τὸ καλὸ εἶν' ἡ ἁμαρτία·

180 δὲν τὸ χαρίζει ἡ φύση κι οὔτε ὁ νόμος.

Ἄρος ποὺ ὀρίζει δίκαια τίς πράξεις εἶναι ὁ νόμος
 κι ἐγγύηση εἶναι τοῦ Κυρίου μου ἡ ἐντολή.

- Παρανομί' ἐστὶν ἐν νόμῳ πονηρία·
 ἀνομίαν οἶδα τὴν νόμων ἐλευθέραν.
 185 Ἰουδαϊσμός ἐστιν, ὁ πρῶτος νόμος·
 ὁ δεύτερος δέ, τοῦ πάθους μυστήριον.
 Ὅ μὲν σκιδώδης, δαιμόνων ἀναιρέτης·
 ὁ δὲ τρανός τε καὶ λύτης αἰνιγμάτων.
 Χριστοῦ δ' ἐνανθρώπησις, ἄλλη μου πλάσις,
 190 Θεοῦ παθόντος σαρκικῶς ἐμῶ πάθει,
 ὃς πάντα πᾶσιν ἀντέδωκε τοῖς ἐμοῖς.
 Ἐκ μὲν γυναικὸς ἦλθεν, εἰς Εὔας χάριν·
 ἐκ Παρθένου δέ· καὶ γὰρ ἐκ Πατρὸς μόνου
 τὸ πρῶτον, ἄζυξ ἀζύγων. Ἡ δ' ἀπογραφή
 195 τῆς θείας αὐθις ἐγγραφῆς εἶχε τύπον.
 Ἡ σπαργάνωσις, ἀντὶ τῆς γυμνώσεως.

 Φόνος δὲ παίδων, νηπίων ἄρσις τύπων.
 Ἄστῆρ τρέχων δέ, προσκύνησις κτίσεως.
 Μάγοι δὲ προστρέχοντες, ἐθνῶν εἴσοδος.
 200 Τὸ λουῖτρον ἦν κάθαρις ὕδατων ἐμῶν.
 Τὸ πνεῦμα συγγένεια μαρτυρουμένη.
 Ἄλειψις ἢ νηστεία πρὸς ἐχθροῦ πάλην.
 Ἡ πεῖρα δ' ἦν ἔρευνα τῆς Θεοῦ πλοκῆς.
 Στέφος δ' ἀκανθῶν, ἔνδυσις τε πορφύρας,
 205 ἐχθροῦ κράτους σύλλησις ἐκ παλαισμάτων.
 Τρόπαιον ὁ σταυρὸς δὲ τοῦ ξύλου ξύλον.
 Ἥλιοι δὲ πῆξις τῆς ἐμῆς ἀμαρτίας.
 Εἶσω δὲ πάντα ταῖν χεροῖν ἀπλουμέναιν.
 Γεῦσει δὲ γεῦσις ἢ χολῆς ἀντίστατος.
 210 Ἀηστῶν δ' ὁ μὲν σέσωστο πιστεύσας, Ἀδάμ·
 ὁ δ' ἦν πονηρός, καίπερ ἐσταυρωμένος.
 Πένθος δὲ τοῦ παθόντος ἐκταῖον σκότος·
 πετρῶν δὲ ρῆξις, τῶν πετρῶν ὑπέρμαχος·

184. Σίγουρα ὁ ποιητὴς θὰ ἔχει στὸ νοῦ τοῦ τῆ φράση τοῦ Παύλου «τοῖς ἀνομοῖς ὡς ἀνομος» (Α' Κορ. 9, 21).

191. Ὁ Χριστὸς πρόσφερε τὴν ὑπακοή του γιὰ τὴν ἀνυπακοή μου, τὰ μαρτύ-

- Παρανομία θαρρῶ τὴν πονηρία στὸ νόμο,
 ἐνῶ ἀνομία ἢ ἐλευθερία ἀπὸ τὸ νόμο·
- 185 Ἰουδαϊσμός, ὁ πρῶτος εἶναι νόμος·
 ὁ δεύτερος, τοῦ Πάθους εἶναι τὸ μυστήριον.
 Τῆς σκιάς ὁ ἕνας εἶναι ποὺ ἐδιώξε τοὺς δαίμονες
 καὶ φῶς ὁ ἄλλος, φώτισε τὰ αἰνίγματα.
 Ἄνθρωπος ἐγινε ὁ Χριστὸς καὶ μὲ ξανάπλασε,
- 190 Θεὸς ποὺ γιὰ τὰ πάθη μου ἔπαθε σωματικὰ
 καὶ γιὰ ὅλα τὰ δικά μου ὅλα μοῦ ἀντιδῶρθε.
 Ἄπὸ γυναίκα ἦρθε στὴ γῆ, τῆς Εὐδας χάρη,
 κι ἀπὸ παρθένα· γιατί ἀπὸ τὸν πατέρα μόνο
 γεννήθη πρῶτα ἀπ' ἀζευγάρωτους μονάχος.
- 195 Ἡ ἀπογραφή τῆς θείας ἐγγραφῆς ἦταν εἰκόνα
 καὶ τὸ σπαργάνωμα τῆς γύμνιας κάλυψη.
- Ἄφρονος τῶν παιδιῶν ἀπαλλαγὴ ἀπ' τοὺς νήπιους τύπους.
 Τ' ἄστρο ποὺ πορευόταν ἢ λατρεία τῆς πλάσης.
 Οἱ μάγοι ποὺ ἔτρεξαν σ' αὐτὸν δηλώνουν τὰ ἔθνη.
- 200 Τὸ βάπτισμα εἶναι κάθαρση μὲ νερὸ γήινο.
 Τὸ Πνεῦμα μαρτυρεῖ τῇ θεῖα συγγένεια·
 γιὰ τὴν πάλῃ μὲ τὸν ἐχθρὸ ἢ νηστεία προαλείφει.
 Ὁ πειρασμὸς τῆς θείας σύνθεσης ἐξέταση ἦταν·
 τ' ἀγκάθινο στεφάνι κι ἡ πορφύρα
- 205 τὸ κούρσεμα τοῦ ἐχθροῦ μὲ τοὺς ἀγῶνες.
 Ὁ ξύλινος σταυρὸς τρόπαιο τοῦ ἀρχαίου ξύλου
 καὶ τὰ καρφιά τὸ κάρφωμα τῆς ἁμαρτίας μου.
 Ἀγκάλιασμα ὄλων τ' ἀνοιχτά του χέρια.
 Ἡ γεύση τῆς χολῆς τῆς παλιᾶς γεύσης ἀντιζύγι·
- 210 πίστεψε σώθηκε ὁ ληστής ὁ ἕνας, ὁ Ἀδάμ.
 μὰ ὁ ἄλλος πονηρός, κι ὡς ἦταν σταυρωμένος.
 Τῆς ἕκτης ὥρας τὸ σκοτάδι τοῦ παθόντος τὸ πένθος.
 Τὸ ραῖσμα τῶν πετρῶν τῶν πετρῶν εἶναι ὁ ὑπέρμαχος

ριά του γιὰ τίς ἀπολαύσεις μου.

213. Τῶν πετρῶν ὑπέρμαχος· ὑπέρμαχος τῶν ἀκλόνητων ψυχῶν, ὅπως οἱ πέ-
 τρες.

- νεκρῶν δ' ἔγερσις, εἰσοδός τε εἰς πόλιν,
 215 ἢ τῶν θανόντων εἰς ἄνω μετάστασις.
 Πλευρᾶς δὲ ρεῦσαν αἷμα καὶ ὕδωρ ἅμα,
 τὸ δισσὸν ἦν βάπτισμα, λούτρου καὶ πάθους,
 ὅταν διώκτης κίνδυνον καιρὸς φέρῃ.
 Ἡ νεκρότης δέ, τῆς ἐμῆς ἀναίρεσις.
 220 Ἡ δ' ἐκ νεκρῶν ἔγερσις, ἐξ ἄδου λύσις.
 Ἡ δ' εἰς ἄνω πορεία καὶ μ' ἄνω φέρει.
 Καὶ τάπὶ τούτοις, δεῦρό μοι, σκεψώμεθα.
 Λαὸς μὲν ἐστὶ σύνταγμ' εἰς Θεοῦ σέβας.
 Ναὸς δὲ λαοῦ σεπτὸν ἀγνευτήριον.
 225 Θεῶ δὲ δῶρον, θυσίαι καθάρσιοι.
 Δώρων δοχεῖον ἀγνόν, ἢ θεηδόχος
 τράπεζ'. Τερωσύνη δὲ ἀγνισμὸς φρενῶν,
 Θεῶ φέρων ἀνθρωπον, ἀνθρώπῳ Θεόν·
 μυστήριον μὲν ἐστὶ ἄρρητον σέβας.
 230 Χάρισμα δ' οἶδα Πνεύματος θεῖαν δόσιν.
 Κήρυγμ' ἀδήλων, τὴν προφητείαν λέγω·
 Εὐαγγέλιον δέ, τῆς νέας σωτηρίας·
 ἀποστολὴν δέ, συμμαχίαν κηρύγματος·
 λόγου δὲ γνῶσιν, τὴν κατήχησιν, νέοις·
 235 τὴν δὲ μετάνοιαν, πρὸς τὰ κρείσσονα στροφὴν·
 ἐξόρκισιν δέ, δαιμόνων ἐξάιρεσιν.
 Τὸ λούτρὸν ἐστὶ δευτέρου βίου σφραγίς.
 Αἱ προσφοραὶ δέ, τῆς Θεοῦ σαρκώσεως,
 παθημάτων τε τῶν Θεοῦ κοινωνία.
 240 Σημεῖδὸν ἐστὶ θαῦμά γ' οὐκ εἰθισμένον.
 Πυρὸς δὲ γλῶσσαι, Πνεύματος ἐνδημία,
 ὁ ψυχικὸς δ' ἀνθρωπος, οὐδέπω καλός·
 ὁ σαρκικὸς δέ, καὶ λίαν πάθους φίλος·

230. Τὸ χάρισμα: ἡ δωρεὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

- τῶν νεκρῶν ἡ ἀνάστασις κι ἡ εἴσοδος στὴν πόλη
 215 εἶναι τῶν πεθαμένων ἡ μετάστασις στὸν οὐρανό.
 Τὸ αἷμα καὶ τὸ νερὸ ποὺ ἀπ' τὴν πλευρὰ ἔχουν ρεῦσει
 ἡ διπλὴ εἶναι βάπτισμα στὸ νερὸ καὶ στὸ πάθος,
 ὅταν καιρὸς διωγμοῦ κίνδυνος φέρει
 ἡ νέκρωσή του τῆς δικῆς μου ἀθέτησις.
- 220 Ἡ ἀνάστασις ἀπὸ τοὺς νεκροὺς λύτρωσις ἀπ' τὸν Ἄδη.
 Μὲ πάει στὸν οὐρανὸ ἡ πορεία του πρὸς τὰ ἐκεῖ.
 Καὶ τ' ἄλλα τώρα ἄς δοῦμε ὅσ' ἀπομένουν.
 Γιὰ τὴ λατρεία τοῦ Θεοῦ εἶναι ὁ λαὸς συνάθροιση
 καὶ τ' ἅγιο τ' ἄγνιστήριον τοῦ λαοῦ ὁ ναός.
- 225 Δῶρο στὸ Θεὸ οἱ θυσίαι οἱ καθαρτήριαι
 κι ἄγνὸ δοχεῖο τῶν δώρων ἡ θεοδόχος
 τράπεζα. Κάθαρσις τοῦ νοῦ ἡ ἱεροσύνη
 φέρνει στὸ Θεὸ τὸν ἄνθρωπο κι Αὐτὸν σ' ἐκεῖνον.
 Κι εἶναι μυστήριον ἀπόρρητον ἡ πίστις.
- 230 Τὸ χάρισμα τοῦ Πνεύματος θεῖο εἶναι δῶρο.
 Διδασκαλία γιὰ τ' ἄδηλα εἶναι ἡ προφητεία
 καὶ τὸ εὐαγγέλιον μῆνυμα τῆς νέας σωτηρίας.
 Τοὺς ἀποστόλους σύμμαχους τοὺς λέω στὸ κήρυγμα.
 Ἡ Στοιχίωσις ἡ κατήχησις τοῦ λόγου εἶναι γνώσις·
- 235 κι εἶναι ἡ μετάνοια στὰ καλύτερα στροφῆ·
 ἔξορκισμὸς τὸ διώξιμον εἶναι τῶν δαιμόνων.
 Καινούργιας σφράγιση ζωῆς τὸ βάπτισμα.
 Κι οἱ προσφορές μας εἶναι τῆς θείας σάρκωσις
 καὶ τῶν θεϊκῶν παθημάτων κοινωνία.
- 240 Σημεῖον θὰ πεῖ ἓνα θαῦμα ἀσυνήθιστον.
 Οἱ γλῶσσαις τῆς φωτιᾶς ἡ ἐνδημία τοῦ Πνεύματος.
 Ψυχικὸς εἶναι ὁ ἄνθρωπος ὁ ὄχι καλὸς ἀκόμα.
 Ὁ σαρκικὸς, τοῦ πάθους φίλος καὶ ὄχι

238. Οἱ προσφορές: ἡ θεία λειτουργία, ἡ ἀνάιμακτη θυσία.

- ὁ πνευματικὸς δ', οὐ μακρὰν τοῦ πνεύματος.
 245 Τίς δ' Ἀντίχριστος; πλήρες ἰοῦ θηρίον,
 ἀνὴρ δυνάστης. Ἡ ἀπόστασις δὲ τίς;
 Ὁ παγκάκιστος ἀρτίως ἀποστάτης,
 ἢ τε κρατοῦσα νῦν Θεοῦ διαίρεσις·
 μεθ' ἦν ὁ Χριστὸς αὐθις ἐν δόξῃ Πατρός,
 250 ὅσον φανῆναι σῶμα τοῖς θεοκτόνοις.
 Μεθ' ἦν ἀνάστασις, ἡ δέσις τοῦ συνθέτου·
 μεθ' ἦν τὸ συμπέρασμα, τῶν ὀντων λύσις·
 ἔστι δὲ δὴ τις πρὸς τὸ κρεῖσσον ἀλλαγὴ·
 μεθ' ἦν κρίσις τε καὶ φόβος. Τίς δ' ἡ κρίσις;
 255 Οἰκειὸν ἐνδον τοῦ συνειδότης βάρους,
 ἢ κουφότης, νόμου τε πρὸς βίον σταθμῆ.
 Μακαριότης δ' ἔμοιγε ἡ εὐζωΐα.

- Τίς δ' ἡ βασιλεία; τοῦ Θεοῦ θεωρία,
 σὺν ἀγγέλοις τε δόξα καὶ ὑμνωδία.
 260 Σκότος δὲ τοῖς κακίστοις, ἐκ Θεοῦ πεσεῖν·
 σκώληξ δέ, πῦρ τε, τῆξις ὑλικοῦ πάθους.
 Εἰ δ' ἄλλο τοῦδε κρεῖσσον, οὐκ ἔξω Θεοῦ.
 Τύχη δέ, καὶ πρόνοια, καὶ εἰμαρμένη·
 ἢ μὲν, τὸ συμβᾶν αὐτομάτως, λόγου δίχα
 265 ἢ δ', οἰακισμὸς, ᾧ φέρει τὸ πᾶν Θεός·
 ἢ δ', εἰρμός, οἴμαι, τῶν Θεῶ τυπουμένων.
 Ταῦτ' ἔστιν ἡμῖν ἐκτύπως ὀρίσματα.

245. Ὁ Ἀντίχριστος; ὁ Ἰουλιανός.

247. Ἀποστάτης; ὁ Ἄρειος ἢ καὶ ὁ Ἰουλιανός, ποῦ τὸν ἀποκαλεῖ μ' αὐτὸ τὸ ὄνομα.

πολύ μακριά ὁ πνευματικὸς ἀπὸ τὸ Πνεῦμα.

- 245 Ποιὸς εἶν' ὁ Ἀντίχριστος; φίδι ὄλο δηλητήριο,
ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἐξουσιάζει. Ποιὰ ἡ ἀποστασία;
Ὁ ποὺ ἐγινε ἀποστάτης τελευταῖα, τρεῖς φορὲς κακός,
καὶ τοῦ Θεοῦ ἡ διαίρεση ποὺ τώρα κυριαρχεῖ
κι ὕστερα πάλι στὴ δόξα τοῦ Πατέρα θὰ μπεῖ ὁ Χριστός,
250 ὅσο στοὺς θεοκτόνους μὲ τὸ σῶμα νὰ φανεῖ.
Κι ὕστερα ἀνάσταση καὶ μὲ τὸ σῶμα δέση τῆς ψυχῆς
καὶ νὰ ἡ κατάληξη κι ἡ διάλυση τῶν ὄντων.
Καὶ θὰ ῥθει μὲ ἀλλαγὴ πρὸς τὸ καλύτερο.
Κι ἐπειτ' ἡ κρίση, ὁ φόβος. Μὰ κι ἡ κρίση ποιὰ;
255 δικό σου μέσα βάρος τῆς συνείδησης
ἢ κι ἀλαφράδα καὶ τοῦ νόμου κανόνας γιὰ τὴ ζωὴ.
Μακαριότητα γιὰ μένα ἢ ζωὴ μὲ τὸ ἀγαθό.

Καὶ ἡ βασιλεία; Τὸ κοίταγμα τοῦ Θεοῦ,
δοξολογία μὲ τοὺς ἀγγέλους κι ὕμνωδία.

- 260 Τὸ σκότος γιὰ τοὺς κάκιστους, ἡ πτώση ἀπ' τὸ Θεό.
Καὶ τὸ σκουλήκι, κι ἡ φωτιά; Τὸ λιώσιμο τοῦ πάθους.
Κι ἂν κάτι πιὸ καλό, δὲν εἶναι ἔξω ἀπ' τὸ Θεό.
Ἡ τύχη τώρα, ἡ πρόνοια, τὸ γραμμένο;
ἢ πρώτη ὅ,τι συμβαίνει μόνο του μὲ δίχως λόγο·
265 τὸ δοιάκι ἢ ἄλλη τοῦ παντός ποὺ ὁ Θεὸς κρατεῖ·
τὸ τρίτο εἶν' ἡ σειρὰ ὄσων ὁ Θεὸς ἀποφασίζει.
Αὐτοὶ ἔναι ἀνάγλυφοι οἱ ὀρισμοί μου.

ΛΕ'

ΕΙΣ ΠΕΝΙΑΝ ΦΙΛΟΣΟΦΟΝ

Χαίρεις, τρυφῶν, σὺ τῇ νόσῳ, εἴτ' εὐπορεῖς;
Ἔχεις κακὸν μὲν, φάρμακον δὲ τῆς νόσου.
Ἄλλος πένης μὲν, ἐγκρατῆς δέ· τρισμάκαρ
ὄς οὔτε δεινόν, οὔτε φάρμακον ἔχει.

- 5 Τὸν πλούσιον μὲν, τῶν παθῶν δὲ ἥσσονα,
τότε προτιμῶ τοῦ πένητος καὶ σοφοῦ,
ὅταν τὸν ἰσχύοντα παραπληξία
τοῦ μὴ νοσοῦντος, ἀσθενεστέρου δέ γε.

ΛΣΤ'

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΥΤΗΣ

Ἔστω τις νοσερὸς χαλεπῶς, καὶ πολλὰ πορίζων
φάρμακα τοῖς πάθεσιν· ἄλλος ὑγεινότατος,
φάρμακον οὐδὲν ἔχων· πότερον τούτων μακαρίζεις;
Τὸν ρ' εὐεκτοῦντα (οἶδ' ὅτι καὶ γὰρ ἅπας).

- 5 Οὕτω τὸν χρῆζοντ' ὀλίγων, κἂν σφόδρα πένηται,
πρὸς τοῦ πλουτοῦντος χρήμασι καὶ πάθεσι.

ΛΕ'

ΣΕ ΦΤΩΧΕΙΑ ΦΙΛΟΣΟΦΗΜΕΝΗ

Σὺ πού τρυφᾷς, μὲ τὴν ἀρρώστια χαίρεσαι, πλούσιος ὡς εἶσαι·
ἔχεις τὴ συμφορὰ καὶ τῆς ἀρρώστιας σου τὸ φάρμακο.
Φτωχὸς ὁ ἄλλος μὰ ἐγκρατῆς· καὶ τρισευτυχισμένος
ὁποῖος δὲν ἔχει μῆτε συμφορὰ κι οὔτε καὶ φάρμακο.

- 5 Τὸν πού 'ναι πλούσιος μὰ στὰ πάθη ὑποταγμένος
ἀπ' τὸ φτωχὸ θὰ προτιμοῦσα καὶ σοφό,
ὅταν τὸ δυνατὸ μὰ ἀνόητο προτιμήσω
ἀπ' αὐτὸν πού εἶναι ὀλόγερος ὄχι ὁμοῦς τόσο δυνατός.

ΛΣΤ'

ΟΜΟΙΟ

Εἶναι ἓνας ἄρρωστος βαριά καὶ φάρμακα πολλὰ
παίρνει γιὰ τὶς ἀρρώστιες του κι ἄλλος ὑγεία γεμάτος,
χωρὶς οὔτ' ἓνα φάρμακο· ποιὸν πῆς μου μακαρίζεις;
σίγουρα τὸ γερὸ κι ἐσὺ ὅπως ὁ κόσμος ὅλος.

- 5 Ἔτσι κι αὐτὸν πού χρειάζεται λίγα, φτωχὸς κι ἂν εἶναι
ἀλλ' ὄχι αὐτὸν πού κολυμπᾷ σὲ χρήματα καὶ πάθη.

ΑΖ'

ΕΙΣ ΤΗΝ ΥΠΟΜΟΝΗΝ

Ὅταν τιν' εἰρηγῆς εὐπαθοῦντα τῶν κακῶν,
γίνωσκε τοῦτον τῷ τέλει τηρούμενον.

Ὅταν καλόν τιν' ἐν κακοῖς, καθάρσιον
τὴν θλίψιν ἴσθι· δεῖ γάρ, εἴ τι καὶ μικρὸν
5 ἰλύος ἐφέλκει, τοῦτο ρυφθῆναι πῶνοις,
ὡς μηδὲν εἰς πύρωσιν ἔλθῃ τῶν κακῶν·
ἢ πείραν εἶναι καὶ πάλην τοῦ δυσμενοῦς,
Θεοῦ διδόντος, ὡς ἀναρρηθῆς μέγας.
Ἰώβ τε ταῦτα πειθέτω νικηφόρος.

ΛΗ'

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ

Εἴ τις ἐὼν κακίης στυγερὸν τέκος ἐνθα τέθηλας,
ταῖς πυμάταις βασάνοις ἴσθι φυλασσόμενος.

Εἴ τις ἄριστος ἐὼν κύρσας τραχέος βιότιο,
ὡς χρυσὸς χοάνοις ἴσθι καθαιρόμενος·
5 ἢ φθονεροῖο πάλῃ κάμνων δέμας, ἄλλος Ἰώβ τις,
ὡς κεν ἀεθλήσας στέμμα νίκης φορέοις.
Τῷ μήτ' εὐθαλέων τέρπου φρένα, μήτε μόγοισι
κάμπτεο χριστοφόρῳ πάντα φέρων κραδίῃ.

6-7. Ἐναυλα στίχων αὐτῶν τοῦ Γρηγορίου τὰ λόγια τοῦ Παύλου «ἐκάστου τὸ ἔργο ὁποῖόν ἐστι τὸ πῶρ δοκιμάζει» (Α' Κορ. 3, 13)

ΛΖ'

ΣΤΗΝ ΥΠΟΜΟΝΗ

Ευτυχισμένο ἂν βρεῖς μὲς στοὺς κακοὺς
τοῦ τέλους ξέρε ἢ ἐλπίδα τὸν κρατεῖ.
Κι ἂν κάποιο βρεῖς καλὸ μὲς στὰ δεινά,
ἄγνισμα ἢ λύπη ξέρε· κι ἂν μικρὸ
5 ἶχνος πηλοῦ ἔχει, πρέπει μὲ τοὺς πόνους
νὰ σβήσει, νὰ μὴ μείνει τίποτα γιὰ τὴ φωτιά.
Ἦ τοῦ ἐχθροῦ εἶναι πειρασμὸς καὶ πάλι
ἀπ' τὸ Θεὸ εὐκαιρία νὰ δειχτεῖς μεγάλος.
Ὁ Ἰώβ ὁ νικηφόρος ἄς σὲ πείσει.

ΛΗ'

ΟΜΟΙΟ

Τῆς κακίας μισητὸς βλαστὸς ἐδῶ στὴ γῆ ἂν ἀνθίζεις,
γιὰ τοὺς μεγάλους παιδεμοὺς εἶναι ὁ προορισμὸς σου.
Ἐξοχος σὺ κι ἂν βρέθηκες μὲς σὲ τραχιά ζωὴ
σὰν τὸ χρυσάφι ἀγνίζεσαι μέσα σὲ χωνευτήρι.
5 Ἦ ἄλλος Ἰώβ στοῦ φθονεροῦ τὴν πάλῃ τὸ κορμί σου
κουράζεις, ὥστε νικητὴς νὰ βάλεις τὸ στεφάνι.
Γι' αὐτὸ μῆτε νὰ χαίρεσαι μὲ τὰ δεξιὰ καὶ μῆτε
ὅποιο δεινὸ νὰ σοῦ λυγáει τὴ χριστιανὴ καρδιά σου.

ΕΙΣ ΤΥΧΗΝ ΚΑΙ ΦΡΟΝΗΣΙΝ

Ἐφ' ἧσέ τις πού τῶν φιλοχρύσων τάδε·
 «Θέλω τύχης σταλαγμόν, ἢ φρενῶν πίθον».
 Πρὸς δὲν τις ἀντέφησε τῶν φιλοφρόνων·
 «ρανὶς φρενῶν μοι μᾶλλον, ἢ βυθὸς τύχης».

Μ'

ΕΙΣ ΤΗΝ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΜΑΤΑΙΟΤΗΤΑ

Οἱ τοὺς ἀραχνῶν ἐκμιμούμενοι μίτους,
 καὶ τοῖς ἀφαιροῖς ἐντροφῶντες τοῦ βίου,
 ἴστωσαν ὡς εὐληπτα καὶ αὔραις πέλει
 τὰ τερπνὰ πάντα τοῦ ἀραχνώδους βίου.
 5 Οἱ τοὺς θρόνους ἔχοντες ὠραϊσμένους,
 καὶ ταῖς ρεούσαις ἐξοχαῖς ἐπηρμένοι,
 σκοπεῖτε τὴν ἄφευκτον ἐσχάτως δίκην,
 ὡς οὐδὲν αὐτὴν οὐδαμῶς παραδράμοι.

ΛΘ'

ΣΤΗΝ ΤΥΧΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΦΡΟΝΗΣΗ

- Νά, τι εἶπε κάποιος κάποτε φιλάργυρος:
«Μιά στάλα τύχη θέλω ἐγὼ ἢ φρόνηση πιθάρυ».
Καὶ κάποιος τοῦ 'πε ἀπ' τοὺς σοφοῦς:
4 «Μιά στάλα προτιμῶ ἀπὸ νοῦ, χαρίζω πέλαο τύχη».

Μ'

ΣΤΗ ΜΑΤΑΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

- Τὸν ἀραχνένιο ἴστων ὄσοι μμοῦνται
καὶ μὲ τ' ἀβέβαια τῆς ζωῆς εὐχαριστιοῦνται
ὄς ξέρουν πὼς κι ἀνάλαφρη αὔρα διώχνει
κάθε τερπνὸ τῆς ζωῆς τῆς ἀραχνένιας.
5 Ὅσοι σὲ θρόνους στολισμένους κάθεστε
καὶ γιὰ διαβατικά καυκίεστε προβαδίσματα,
τὴν ἀναπόφευκτη στερνὴ δίκη νὰ σκέφτεστε,
ποὺ τίποτε τὸ δρόμο της ν' ἀλλάξει δὲν μπορεῖ ποτέ.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ

Οἱ ἀριθμοὶ παραπέμπουν κατὰ σειρά γιὰ μὲν τὰ χωρία τῆς Γραφῆς στὸ κεφάλαιο, τὸ στίχο καὶ τὴ σελίδα ποὺ βρίσκονται, ἐνῶ γιὰ τὰ δνόματα καὶ πράγματα στὴ σελίδα ποὺ βρίσκονται.

1. Εὐρετήριο χωρίων τῆς Γραφῆς

	Ἔξοδος	2	27	436
		140	5	396
15	68			
23	64			Παροιμίαι
	Κριταὶ	5	18	130
			19	30
11	24	370		
	Βασιλειῶν Α΄			Ἑσαΐας
		42	2	316
14	43	80		
24	5	314		Λουκᾶς
26	12	314		
		1		40
	Βασιλειῶν Γ΄			Α΄ Κορινθίους
20	392			
		3	13	45
	Βασιλειῶν Δ΄	9	21	442
9	3ἑῆ.	392		
	Παραλειπομένων Α΄	2	15	24
5	25	436		
	Ψαλμοὶ	3	12	64

2. Εὐρετήριο ονομάτων καὶ πραγμάτων

Α

Ἄαρών 34. 312
 Ἄβαρις 164
 Ἄβελ 44
 Ἄβραάμ 34. 192
 ἀγανοφροσύνη 232
 ἀγάπη 70. 440
 ἀγνεία 110. 112. 122. 126. 222
 ἀγνισμὸς 440
 ἀγρυπνία 124. 204
 Ἀγχιάλος 40. 64
 Ἀδὰμ 24. 28. 40. 42. 70. 112. 442
 ἀδικία 434
 Ἄδωνις 376
 ἀηδία 136. 334
 Ἀθῆναι 206
 Αἴγυπτος 34. 356
 αἰδῶς 82. 84. 390. 408. 434
 αἴσχος 82
 Ἀκαδημαῖοι 174
 ἀκηδία 434
 Ἀλέξανδρος, ὁ Μέγας, 214. 318
 Ἀλκμαίων 180
 ἀλαζονεία 434
 ἀλήθεια 172
 ἁμαρτία 138. 418. 440. 442
 Ἀνανίας 90. 416
 Ἀνάξαρχος 206
 ἀνάστασις 446
 ἀνδρεία 212. 434
 ἀνελευθερία 436
 ἄνοια 172
 Ἄννα 92
 Ἄννας 44

ἀνομία 442
 Ἀντίχριστος 446
 ἀοργησία 432
 ἀπόγνωσις 440
 ἀρετή 32. 62. 76. 114. 148. 150.
 152. 174. 264. 338. 400. 432
 Ἀρίστιππος 180
 Ἀριστοτέλης 162
 ἄρμονία 338
 Ἀρχέλαος 182
 ἀσαρκία 222
 ἀσέλγεια 434
 Ἀσσύριοι 42
 ἀσωτία 436
 αὐθάδεια 434
 αὐταρέσκεια 434
 Ἀφροδίτη 218
 Ἀχάβ 42
 ἀψευδία 438

Β

Βαβυλὼν 74
 βάπτισμα 444
 βασκανία 434
 Βελίας 82. 114. 388
 βλασφημία 436

Γ

γάμος 26. 28. 30. 32. 34. 36. 42.
 46. 52. 58. 60. 78. 90. 98.
 110. 112. 122. 128. 400. 440
 γαστρίμαργος 200
 γλωσσαλία 286

Γύγος 162

Δ

Δαβίδ 202. 312. 314

δαίμων, -ες 300. 310. 380. 430.
436. 438

Δανάη 382

Δανιήλ 74

Δαρείος 214

δειλία 412. 434

δημαγωγία 182

Δημοσθένης 162

Δίων 214

δυσπραγία 306

δυσφημία 118

δυσωδία 136

Ε

Έβραϊός, -οι 74

έγκράτεια 128. 178

Έδემ 240

εἶδωλον, -α 26. 66. 370

εἰμαρμένη 446

εἰρήνη 412. 440

εἰρωνεία 436

Έκάβη 374

Έλένη 374

έλευθερία 436. 442

Έλοσσαῖος 196

Έλλας 180. 218

Έλλην, -εν 174. 182. 198. 212

Ένωχ 34

έξιλασμα 438

Έπίκουρος 212

Έπίκτητος 206

έρευθος 386

έρμαφρόδιτοι 216

έρως 28. 30. 34. 56. 98. 100. 112.
152. 180

Εὔα 70. 442

Εὔβοια 102

εὐγένεια 132. 342. 344

εὐζωῖα 446

εὐορκία 438

Εὐριπίδης 182

εὐσέβεια 32. 46. 82. 438

εὐτραπελία 436

εὐφροσύνη 30

Εὐφρώ 218

Έωσφόρος 56. 112. 122. 242

Ζ

Ζακχαῖος 198

Ζαχαρίας, πατήρ Προδρόμου, 112

Ζεύς, -Διὸς 216

ζῆλος 46. 114. 118. 424. 434

ζηλοτυπία 434

Η

ἠδονή 160. 214. 324. 334. 366.
368. 420. 434

Ἡλίας 34. 74. 116. 194. 196

Ἡρακλῆς 368

Ἡρώδης 42

Ἡσαῦ 44

Θ

θάνατος 24. 398. 432

θάροςος 434

Θέκλα 74

θεότης 20. 24. 108. 150. 262

θέωσις 440	Κρήτη 236
θυμὸς 24. 30. 32. 88. 96. 124. 140.	κρίσις 130
208. 234. 282. 292. 300. 304.	Κροῖσος 180
306. 310. 312. 318. 322. 324.	Κυρήνη 182
326. 336. 392. 404. 432	Κύρνος 186
θυσία 44. 90	Κῦρος 162
	Κωνστάντιος 320

I

Ἰακῶβ 44. 194
Ἰέμενος 72
ἰερωσύνη 444
Ἰησοῦς (Ναυῆ) 34
Ἰθύφαλλοι 216
Ἰούδας, ὁ προδότης 44. 56. 112.
124
ἰταμότης 434
Ἰωάννης, ὁ εὐαγγελιστής, 196
Ἰωάννης, ὁ Πρόδρομος, 34. 40. 74
Ἰῶβ 450
Ἰωναδᾶβ 72. 194
Ἰωνᾶς 74

Λ

Λάζαρος 70. 370
λατρεία 112
Λέαινα 218
Λευῖ 194
Λεῶς 206
ληστής 134. 348. 442
λύπη 434
Λυδίας 162
Λυδός, —οι 180
Λυκοῦργος 162
Λυσίμαχος 182

M

K

Καϊάφας 44
Καῖν 42. 44
κακία 174. 316
κακότης 60
κακουργία 410. 434
Κάρμηλος 194
Κασπία 368
Κελτοὶ 388
Κερκιδᾶς 200
κευθμῶν 38. 70
Κιμμέριοι 102
Κίρκη 380
Κλεάνθης 178
κραιπάλη 436
Κράτης 176

μαγγανεύματα 138
μακαριότης 446
μακροθυμία 432
Μάλχος 316
μανία 240
μαργοσύνη 238
Μαρία, ἡ Θεοτόκος 58
μαχλοσύνη 22, 378
μεγαλοπρέπεια 436
μέθη 22. 124. 326. 436
μεταος, 308
μίμησις Θεοῦ 132
μῖσος 440
μικροπρέπεια 436
μικροψυχία 436

μνησικακία 302. 432

μοιχεία 436

μολυσμός 440

μοχθηρία 422

Μυσός, -οί 180

Μῶμος 78

Μωϋσῆς 34. 112. 194. 312

N

Ναζιραῖοι 222

νηστεία 112

Νίνος ὁ Σαρδανάπαλος 200

νόμος 130. 132. 202. 422. 440. 442

Ξ

Ξενοκράτης 212

O

Ὀδυσσεὺς 186

Ὀλυμπία 176

Ὀμηρος 162. 186

ὁμοφροσύνη 30. 40

ὄργη 318. 326. 334. 404. 410. 432

ὄρκος 280. 284. 286. 288. 290.

292. 294. 296. 298. 300. 408

Ὀρφεὺς 384

Π

Πάθος 80. 94. 110. 172. 286. 302.

306. 328. 346. 356. 394. 442

Πανδώρα 380

Πᾶνες 216

πανορκία 298

παραπληξία 448

παρανομία 442

παρθενία 14. 16. 18. 26. 36. 38. 40.

48. 68. 78. 80. 84. 88. 90. 96.

106. 112. 440

Παρμενίων 318

παροιμία 436

παρρησία 114. 182. 226. 312. 364

Παῦλος 34. 44. 46. 76. 196. 290.

292. 314

πενία 420

Πέτρος 44. 196. 314

Περικλῆς 318

Πήγασος 162

Πηνελόπη 374

πίστις 34. 74. 194. 204. 280. 288.

294. 440

πλάνη 164. 174

Πλάτων 162. 180. 182. 206

πλησμονή 282. 352. 360

πλοῦτος 116. 136. 186. 140. 248.

354. 410

πόθος 32. 50. 56. 70. 88. 94. 106.

148. 202. 326. 384. 432

Πολέμων 212

πολύορκος, -οί 282

πονηρία 336. 368. 442

πορνεία 436

πόρνη 334

πραότης 432

πρόνοια 172

Πύρρος 184

Πυρρώνιοι 162. 174

P

Ραάβ 264

ραθυμία 434

Ρωμαῖος, -οί 184

Σ

Σαμάρεια 90

Σαμουήλ 34. 92. 196. 312. 314

Σαοῦλ 314
 Σάπφειρα 90. 416
 Σεμεεὶ 314
 Σινᾶ 112. 124
 Σινωπεὺς 174
 Σινώπη 334
 Σόδομα 42. 66. 112. 126. 386
 Σολομῶν 46. 250
 Σόλων 162
 Σοφοκλῆς 182
 Σπεύσιππος 180
 σταυρὸς 24. 28. 74. 262. 286. 328.
 408. 442
 Στέφανος 316
 Στοαὶ 174
 Στωϊκός, -οὶ 200
 συκοφαντία 436
 συμπάθεια 438
 συμφορὰ 144. 272. 348. 364. 438
 συμψυχία 440
 Σωκράτης 178. 206
 σωτηρία 144. 170. 206. 210. 222.
 280. 284. 346. 366. 440. 444
 σωφροσύνη 30. 52. 66. 74. 100.
 102. 156. 212. 378. 384. 392.
 400. 434

Τ

τάρβος 94. 100
 τιμωρία 408. 424
 τράπεζα Ἀλκινόοιος 70
 τράπεζα συβαρική 164
 Τριάς ἅγια 14. 16. 82. 108. 110.
 152. 166. 226. 242. 260. 400.
 402. 440
 Τροία 162
 τρυφή 136. 182. 192. 200. 204

τῦφος 434
 Τυφωεὺς 308

Υ

ὕβρις 22. 44. 82. 140. 150. 218.
 248. 306. 308. 310. 312. 314.
 320. 324. 332. 334. 348. 380.
 398. 400. 424. 432. 434. 436.
 Ὑκκαροὶ 218

Φ

Φαβρίκιος 184
 Φαέθων 154
 Φαλλοὶ 216
 Φαραῶ 42. 312
 Φειδίας 218
 φειδωλία 436
 φθόνος 118. 120. 124. 132. 134.
 150. 206. 238. 256. 282. 292.
 296. 304. 352. 466. 434
 φθορὰ 122. 132. 188. 220. 236
 φιλότης 30. 32. 46. 68. 78. 98. 384
 φιλοτιμία 436
 Φοῖβος
 φρόνησις 434
 Φρύνη 218

Χ

Χαμῶς 370
 χθαμαλοφροσύνη 264
 χρηστότης 396. 426
 Χριστιανός, -οὶ 96. 266

Ψ

ψευδορκία 280. 284. 308. 424